

Π.2: Αξιολογήσεις ανά Πράξη

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275

την περίοδο 2010-2014

ΤΟΥ Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»

Ημερομηνία υποβολής Παραδοτέου 16/2/2015

Ανάδοχος Αξιολόγησης

 προοπτική®
CONSULTING MANAGEMENT TRAINING

Σπύρου Μερκούρη 38, 11634, Αθήνα
Τηλ: 210-7298192, Fax: 210-7298197
Email: proopt@otenet.gr

Φεβρουάριος 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή.....	9
2. Σύντομη περιγραφή των πράξεων.....	11
2.1 Γενικές πληροφορίες των πράξεων.....	11
2.1.1 Γενικές πληροφορίες για την Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263.....	11
2.1.2 Γενικές πληροφορίες για την Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272.....	12
2.1.3 Γενικές πληροφορίες για την Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274.....	13
2.1.4 Γενικές πληροφορίες για την Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275.....	14
2.2 Συνοπτική περιγραφή φυσικού αντικείμενου των Πράξεων.....	16
2.2.1 Στόχοι των Πράξεων του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά».....	16
2.2.2 Φυσικό Αντικείμενο των Πράξεων.....	16
2.2.3 Υποέργα των Πράξεων με MIS 304263, MIS304272, MIS304274, MIS304275.....	20
2.3 Παραδοτέα των Πράξεων με MIS 304263, MIS304272, MIS304274, MIS304275.....	21
2.4 Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης των Πράξεων με MIS 304263, MIS304272, MIS304274, MIS304275.....	23
2.5 Οικονομικά στοιχεία της Πράξεων.....	24
2.6 Δείκτες απασχόλησης ανά Πράξη.....	25
3. Σκοπός και Μεθοδολογία Αξιολόγησης.....	26
3.1 Σκοπός και στόχοι της αξιολόγησης.....	26
3.2 Μεθοδολογία αξιολόγησης.....	27
4. Αξιολόγηση της υλοποίησης των παρεμβάσεων των Πράξεων.....	32
4.1 Δείκτες εκροών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης.....	32
4.1.1 Στοχοθεσία δεικτών εκροών.....	32
4.1.1.1 Στοχοθεσία δεικτών εκροών της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263.....	32
4.1.1.2 Στοχοθεσία δεικτών εκροών της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272.....	33
4.1.1.3 Στοχοθεσία δεικτών εκροών της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274.....	35
4.1.1.4 Στοχοθεσία δεικτών εκροών της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275.....	37

4.1.2	Εκροές των Πράξεων συνολικά & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης.....	39
4.1.2.1	Συνολικές εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263.....	39
4.1.2.2	Συνολικές εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272	44
4.1.2.3	Συνολικές εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274	49
4.1.2.4	Συνολικές εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275	54
4.1.2.5	Γενικά συμπεράσματα επί των συνολικών εκροών όλων των Πράξεων.....	59
4.1.3	Εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης των επιμέρους Δράσεων των Πράξεων	62
4.1.3.1	Δράση 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή.....	63
4.1.3.1.1	Δείκτες Εκροών Δράσης 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263.....	70
4.1.3.1.2	Δείκτες Εκροών Δράσης 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272	74
4.1.3.1.3	Δείκτες Εκροών Δράσης 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274	78
4.1.3.1.4	Δείκτες Εκροών Δράσης 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275	82
4.1.3.1.5	Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 1, όλων των Πράξεων.....	86
4.1.3.2	Δράση 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης.....	90
4.1.3.2.1	Δείκτες Εκροών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της	

Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263.....	103
4.1.3.2.2 Δείκτες Εκροών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272.....	115
4.1.3.2.3 Δείκτες Εκροών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274.....	127
4.1.3.2.4 Δείκτες Εκροών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275.....	139
4.1.3.2.5 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 2, όλων των Πράξεων.....	151
4.1.3.3 Δράση 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.....	158
4.1.3.3.1 Δείκτες Εκροών Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263.....	165
4.1.3.3.2 Δείκτες Εκροών Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272.....	168
4.1.3.3.3 Δείκτες Εκροών Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274.....	171
4.1.3.3.4 Δείκτες Εκροών Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της	

Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275.....	174
4.1.3.3.5 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 3, όλων των Πράξεων.....	177
4.1.3.4 Δράση 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών.....	179
4.1.3.4.1 Δείκτες Εκροών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263	188
4.1.3.4.2 Δείκτες Εκροών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272.....	193
4.1.3.4.3 Δείκτες Εκροών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274.....	198
4.1.3.4.4 Δείκτες Εκροών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275	203
4.1.3.4.5 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 4, όλων των Πράξεων.....	208
4.1.3.5 Δράση 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης.....	214
4.1.3.5.1 Δείκτες Εκροών Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263	219
4.1.3.5.2 Δείκτες Εκροών Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272	222
4.1.3.5.3 Δείκτες Εκροών Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274	225
4.1.3.5.4 Δείκτες Εκροών Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275.....	228
4.1.3.5.5 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 5, όλων των Πράξεων.....	231
4.1.3.6 Δράση 6: Σύνδεση σχολείου, οικογένειας και τοπικής κοινωνίας.....	235
4.1.3.7 Δράση 7: Δικτύωση Σχολείων	244
4.1.3.7.1 Δείκτες Εκροών Δράσης 7: Δικτύωση Σχολείων & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης όλων των Πράξεων (MIS 304263, MIS 304272, MIS 304274 και MIS 304275	250
4.1.3.7.2 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 7, όλων των Πράξεων.....	253

4.1.3.8	Δράση 8: Δημοσιότητα.....	255
4.1.3.8.1	Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263.....	263
4.1.3.8.2	Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272	267
4.1.3.8.3	Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274.....	271
4.1.3.8.4	Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275.....	277
4.1.3.8.5	Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 8, όλων των Πράξεων.....	281
4.1.3.9	Δράση 9: Αξιολόγηση	283
4.1.3.9.1	Δείκτες Εκροών Δράσης 9: Αξιολόγηση & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης όλων των Πράξεων (MIS 304263, MIS 304272, MIS 304274 και MIS 304275	285
4.1.3.9.2	Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 9, όλων των Πράξεων.....	286
4.2	Αξιολόγηση κριτηρίων επίδοσης	287
4.2.1	Δείκτες Αποτελεσμάτων.....	287
4.2.1.1	Στοχοθεσία δεικτών αποτελεσμάτων	287
4.2.1.2	Αποτελέσματα των Πράξεων	288
4.2.1.2.1	Αποτελέσματα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263	288
4.2.1.2.2	Αποτελέσματα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272.....	288
4.2.1.2.3	Αποτελέσματα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274.....	289
4.2.1.2.4	Αποτελέσματα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275.....	289
4.2.1.3	Γενικά συμπεράσματα επί των αποτελεσμάτων, όλων των Πράξεων	297
4.2.2	Δείκτες απορροφητικότητας.....	299
4.2.2.1	Δείκτες απορροφητικότητας της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263 ...	301
4.2.2.2	Δείκτες απορροφητικότητας της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272.....	304

4.2.2.3	Δείκτες απορροφητικότητας της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274.....	307
4.2.2.4	Δείκτες απορροφητικότητας της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275	310
4.2.3	Συνολική αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα των Πράξεων.....	313
4.2.3.1	Συνολική αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263.....	314
4.2.3.2	Συνολική αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272	316
4.2.3.3	Συνολική αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274	318
4.2.3.4	Συνολική αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275	320
4.2.3.5	Γενικά συμπεράσματα επί των δεικτών Συνολικής Αποτελεσματικότητας – Αποδοτικότητας, όλων των Πράξεων	322
4.3	Ποιοτική αξιολόγηση των Πράξεων, με MIS 304263, MIS 304272, MIS 304274 και MIS 304275.....	324
4.3.1	Έρευνες Πεδίου	324
4.3.1.1	Αποτελέσματα ποσοτικής έρευνας Μαθητών Ρομά α΄θμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Αττικής, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, Στερεάς Ελλάδας, Πελοποννήσου και Κρήτης.....	325
4.3.1.2	Αποτελέσματα ποσοτικής έρευνας Μαθητών Ρομά β΄θμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Αττικής, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, Στερεάς Ελλάδας, Πελοποννήσου και Κρήτης.....	341
4.3.1.3	Αποτελέσματα ποσοτικής έρευνας εκπαιδευτικών που συμμετείχαν σε επιμορφώσεις του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Νοτίου και Βορείου Αιγαίου, Πελοποννήσου και Κρήτης την περίοδο 2010-2014.....	357
4.3.1.4	Αποτελέσματα ποσοτικής έρευνας Διευθυντών των σχολείων παρέμβασης του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων,	

Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Νοτίου και Βορείου Αιγαίου, Πελοποννήσου και Κρήτης, την περίοδο 2010-2014.....	372
4.3.1.5 Αποτελέσματα ποιοτικής έρευνας σε ειδικό κοινό, που εμπλέκεται άμεσα ή έμμεσα με την υλοποίηση των Πράξεων «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275.....	391
4.3.2 Ποιοτικοί δείκτες και επιπτώσεις των Πράξεων.....	432
5. Συμπεράσματα και Προτάσεις αναφορικά με την υλοποίηση των Πράξεων «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275 την περίοδο 2010-2014.....	442

1. Εισαγωγή

Το παρόν Παραδοτέο Π.2, αφορά στην Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης των Πράξεων **«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263, «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272, «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274 και «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275**, που υλοποιήθηκαν την περίοδο 2010-2014. Η εξωτερική αξιολόγηση, διενεργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου «Εξωτερική Αξιολόγηση Πράξεων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης», από την εταιρεία CMT ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ Ε.Π.Ε., για λογαριασμό της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», κατόπιν της υπ' αριθμ. πρωτ. 15158/25-07-2014 (ΑΔΑ: 6ΒΚΚ9-ΣΙΓ) απόφασης ανάθεσής του.

Η έκθεση διαρθρώνεται σε πέντε μέρη.

- Το πρώτο μέρος, περιλαμβάνει μία σύντομη περιγραφή των υπό αξιολόγηση Πράξεων, όπου δίνονται βασικές πληροφορίες για το φυσικό και οικονομικό τους αντικείμενο, καθώς και τη στοχοθεσία τους
- Το δεύτερο μέρος, περιλαμβάνει τους στόχους και τη μεθοδολογία αξιολόγησης των Πράξεων, η οποία βασίστηκε στον καθορισμό κριτηρίων και δεικτών της αξιολόγησης, καθώς και στη συλλογή, ανάλυση και επεξεργασία πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων που απορρέουν από στοιχεία πεπραγμένων, όπως αυτά αποτυπώνονται στα απολογιστικά στοιχεία του Δικαιούχου των Πράξεων, ανά κατηγορία δράσεων, όπως επίσης και από τις έρευνες πεδίου που διενεργήθηκαν από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης σε εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στις δράσεις επιμόρφωσης των Πράξεων, σε διευθυντές των σχολείων που συμμετείχαν σε παρεμβάσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησής τους, σε μαθητές Ρομά πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συμμετείχαν σε δράσεις των τεσσάρων Πράξεων, καθώς και σε ειδικό κοινό που εμπλέκεται άμεσα ή έμμεσα με την υλοποίηση των Πράξεων.
- Το τρίτο μέρος, περιλαμβάνει την αξιολόγηση της υλοποίησης των δράσεων κάθε Πράξης, όσον αφορά, στις εκροές συνολικά και ανά δράση, στα αποτελέσματα και στις επιδόσεις, στην απορροφητικότητα και τις θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν, όπου εκτιμάται ο βαθμός

επίτευξης της αρχικής στοχοθεσίας, όπως αυτή είχε προσδιοριστεί στα αρχικά και στα εν ισχύ αναθεωρημένα Τεχνικά Δελτία. Παράλληλα, στο μέρος αυτό, γίνεται εκτίμηση της συνολικής αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας κάθε Πράξης.

- Το τέταρτο μέρος, περιλαμβάνει την ποιοτική αξιολόγηση των Πράξεων, μέσω μια σειράς ποιοτικών δεικτών και δεικτών επιπτώσεων, καθώς και των πορισμάτων που εξάγονται από τα αποτελέσματα των πρωτογενών ερευνών που διεξήχθησαν στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης.
- Τέλος, το πέμπτο μέρος, περιλαμβάνει συμπεράσματα και προτάσεις αναφορικά με την υλοποίηση των Πράξεων «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274, «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272, «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275 και «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263 την περίοδο 2010-2014.

2. Σύνοψη περιγραφή των πράξεων

2.1 Γενικές πληροφορίες των πράξεων

2.1.1 Γενικές πληροφορίες για την Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

Η Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263 εντάσσεται στον Άξονα Προτεραιότητας «01 – Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 8 Περιφέρειες Σύγκλισης» του Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και στην Θεματική Προτεραιότητα «73 - Μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής στη διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, μεταξύ άλλων με τη λήψη μέτρων για τη μείωση του αριθμού των μαθητών που εγκαταλείπουν το σχολείο σε μικρή ηλικία και του διαχωρισμού βάσει του φύλου, και αύξηση της πρόσβασης στη βασική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και της ποιότητάς τους / Διαπολιτισμική εκπαίδευση».

Η υλοποίησή της γίνεται στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου ΕΣΠΑ 2007 – 2013 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ». Η χρηματοδότηση του έργου γίνεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από Εθνικούς Πόρους.

Δικαιούχος της Πράξης είναι το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών με συνδικαιούχους το Πανεπιστήμιο Πατρών και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Φορέας Λειτουργίας είναι η Διεύθυνση Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Γεωγραφική περιοχή υλοποίησης της Πράξης είναι οι Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας.

Η Πράξη εντάχθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ 24881/30-11-2010 απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ» και τροποποιήθηκε με την με αρ. πρωτ. 9266/6-6-2011 απόφαση 1^{ης} τροποποίησης. Η 2^η τροποποίηση της Πράξης έγινε με την με αρ. πρωτ. 13195/20-8-2012 απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ», η 3^η με την υπ' αρ. πρωτ. 18548/12-9-2013 απόφαση και η 4^η με αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 απόφαση.

Η ημερομηνία έναρξης της Πράξης είναι η 01/09/2010 και η ημερομηνία λήξης της Πράξης η 30/06/2015, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. έγγραφο 22265/04.11.2014 της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ». Η χρονική διάρκεια υλοποίησης της πράξης

είναι 61 (εξήντα ένας) μήνες. Ημερομηνία λήξης προθεσμίας επιλεξιμότητας δαπανών ορίζεται η 30/09/2015.

Επιστημονικά υπεύθυνος της πράξης είναι ο Λέκτορας Παιδαγωγικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, κος Παρθένης Χρήστος.

2.1.2 Γενικές πληροφορίες για την Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

Η Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272 εντάσσεται στον Άξονα Προτεραιότητας «03 – Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 2 Περιφέρειες Σύγκλισης» του Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και στην Θεματική Προτεραιότητα 73 - Μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής στη διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, μεταξύ άλλων με τη λήψη μέτρων για τη μείωση του αριθμού των μαθητών που εγκαταλείπουν το σχολείο σε μικρή ηλικία και του διαχωρισμού βάσει του φύλου, και αύξηση της πρόσβασης στη βασική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και της ποιότητάς τους / Διαπολιτισμική εκπαίδευση».

Η υλοποίησή της γίνεται στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου ΕΣΠΑ 2007 – 2013 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ». Η χρηματοδότηση του έργου γίνεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από Εθνικούς Πόρους.

Δικαιούχος της Πράξης είναι το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Φορέας λειτουργίας είναι η Διεύθυνση Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η γεωγραφική περιοχή υλοποίησης της Πράξης είναι οι Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου.

Η Πράξη εντάχθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ 24883/30-11-2010 απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ» και τροποποιήθηκε με την με αρ. πρωτ. 9263/6-6-2011 απόφαση 1^{ης} τροποποίησης. Η 2^η τροποποίηση της Πράξης έγινε με την με αρ. πρωτ. 13197/20-8-2012 απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ», η 3^η με την υπ' αρ. πρωτ. 12621/17-6-2013 απόφαση και η 4^η με αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013.

Η ημερομηνία έναρξης της Πράξης είναι η 01/09/2010 και η ημερομηνία λήξης της Πράξης η 30/06/2015, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. έγγραφο 22265/04.11.2014 της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ». Η χρονική διάρκεια υλοποίησης της πράξης

είναι 61 (εξήντα ένας) μήνες. Ημερομηνία λήξης προθεσμίας επιλεξιμότητας δαπανών ορίζεται η 30/09/2015.

Επιστημονικά υπεύθυνος της πράξης είναι ο Λέκτορας Παιδαγωγικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, κος Παρθένης Χρήστος.

2.1.3 Γενικές πληροφορίες για την Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

Η Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274 εντάσσεται στον Άξονα Προτεραιότητας «02 – Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 3 Περιφέρειες Σύγκλισης» του Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και στην Θεματική Προτεραιότητα «73 - Μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής στη διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, μεταξύ άλλων με τη λήψη μέτρων για τη μείωση του αριθμού των μαθητών που εγκαταλείπουν το σχολείο σε μικρή ηλικία και του διαχωρισμού βάσει του φύλου, και αύξηση της πρόσβασης στη βασική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και της ποιότητάς τους / Διαπολιτισμική εκπαίδευση».

Η υλοποίησή της γίνεται στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου ΕΣΠΑ 2007 – 2013 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ». Η χρηματοδότηση του έργου γίνεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από Εθνικούς Πόρους.

Δικαιούχος της Πράξης είναι το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Φορέας λειτουργίας είναι η Διεύθυνση Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η γεωγραφική περιοχή υλοποίησης της Πράξης είναι η Περιφέρεια Αττικής.

Η Πράξη εντάχθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ 24882/30-11-2010 απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ» και τροποποιήθηκε με την με αρ. πρωτ. 9265/6-6-2011 απόφαση 1^{ης} τροποποίησης. Η 2^η τροποποίηση της Πράξης έγινε με την με αρ. πρωτ. 13196/20-8-2012 απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ», η 3^η με την υπ' αρ. πρωτ. 26836/20.12.2013 απόφαση και η 4^η με αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 απόφαση.

Η ημερομηνία έναρξης της Πράξης είναι η 01/09/2010 και η ημερομηνία λήξης της Πράξης η 30/06/2015, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. έγγραφο 22265/04.11.2014 της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ». Η χρονική διάρκεια υλοποίησης της πράξης

είναι 61 (εξήντα ένας) μήνες. Ημερομηνία λήξης προθεσμίας επιλεξιμότητας δαπανών ορίζεται η 30/09/2015.

Επιστημονικά υπεύθυνος της πράξης είναι ο Λέκτορας Παιδαγωγικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, κος Παρθένης Χρήστος.

2.1.4 Γενικές πληροφορίες για την Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275

Η Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275, εντάσσεται στον Άξονα Προτεραιότητας «01 – Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 8 Περιφέρειες Σύγκλισης» του Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και στην Θεματική Προτεραιότητα «73 - Μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής στη διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, μεταξύ άλλων με τη λήψη μέτρων για τη μείωση του αριθμού των μαθητών που εγκαταλείπουν το σχολείο σε μικρή ηλικία και του διαχωρισμού βάσει του φύλου, και αύξηση της πρόσβασης στη βασική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και της ποιότητάς τους / Διαπολιτισμική εκπαίδευση».

Η υλοποίησή της γίνεται στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου ΕΣΠΑ 2007 – 2013 στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ». Η χρηματοδότηση του έργου γίνεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ) και από Εθνικούς Πόρους ΕΣΠΑ 2007-2013.

Δικαιούχος της Πράξης είναι το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Φορέας Λειτουργίας είναι η Διεύθυνση Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Η γεωγραφική περιοχή υλοποίησης της Πράξης είναι οι Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου.

Η Πράξη εντάχθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ 24884/30-11-2010 απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ» και τροποποιήθηκε με την με αρ. πρωτ. 9264/6-6-2011 απόφαση 1^{ης} τροποποίησης. Η 2^η τροποποίηση της Πράξης έγινε με την με αρ. πρωτ. 13198/20-8-2012 απόφαση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ», η 3^η με την υπ' αρ. πρωτ. 12619/17-6-2013 απόφαση και η 4^η με αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 απόφαση.

Η ημερομηνία έναρξης της Πράξης είναι η 01/09/2010 και η ημερομηνία λήξης της Πράξης η 30/06/2015, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. έγγραφο 22265/04.11.2014 της Ειδικής Υπηρεσίας

Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ». Η χρονική διάρκεια υλοποίησης της πράξης είναι 61 (εξήντα ένας) μήνες. Ημερομηνία λήξης προθεσμίας επιλεξιμότητας δαπανών ορίζεται η 30/09/2015.

Επιστημονικά υπεύθυνος της πράξης είναι ο Λέκτορας Παιδαγωγικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, κος Παρθένης Χρήστος.

2.2 Συνοπτική περιγραφή φυσικού αντικειμένου των Πράξεων

2.2.1 Στόχοι των Πράξεων του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά»

Στόχος του Προγράμματος είναι η ενίσχυση της πρόσβασης των παιδιών Ρομά στην προσχολική αγωγή και στη συνέχεια η έγκαιρη εγγραφή τους στην Α' Δημοτικού, η εξοικείωση τους με το σχολείο και η παραμονή τους σε αυτό σε όλη τη διάρκεια τουλάχιστον της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Η επίτευξη αυτού του στόχου θα γίνει με τη συνδρομή των εκπαιδευτικών του σχολείου, ειδικών επιστημόνων, κοινωνικών λειτουργών και ψυχολόγων, ειδικά επιμορφωμένων για τις ανάγκες του Προγράμματος.

Η εκπαιδευτική παρέμβαση είναι απαραίτητο να προσαρμόζεται στις ιδιαίτερες ανάγκες και χαρακτηριστικά του κάθε επιλεγμένου οικισμού που διαβιούν παιδιά Ρομά και κατ' επέκταση των σχολείων όπου φοιτούν αυτά και να δείχνει τον οφειλόμενο σεβασμό στον αυτοπροσδιορισμό στον οποίο προβαίνουν τα μέλη της ομάδας στόχου.

Επίσης, οι δράσεις του έργου θα έχουν ως κύριο αποδέκτη και σημείο αναφοράς την ίδια την σχολική μονάδα. Θα στοχεύουν στη γενική αναβάθμιση της μέσα από ένα πολυδιάστατο σχήμα υποστήριξης, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του κάθε σχολείου και θα αφορούν σε: α) ειδικά μέτρα υποστήριξης των Ρομά μαθητών, β) εφαρμογή νέων παιδαγωγικών και διδακτικών πρακτικών στις «μικτές τάξεις», γ) δημιουργία προϋποθέσεων για θετικό παιδαγωγικό κλίμα και διαπολιτισμική επικοινωνία στο σχολείο.

2.2.2 Φυσικό Αντικείμενο των Πράξεων

Το φυσικό αντικείμενο των υπό αξιολόγηση Πράξεων του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» είναι κοινό για όλες τις Πράξεις και αναλύεται για κάθε μία εξ αυτών σε 9 Δράσεις, αναλυτική παρουσίαση των οποίων δίνεται στη συνέχεια.

- ❖ **ΔΡΑΣΗ 1:** Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή: Η δράση αυτή περιλαμβάνει παρεμβάσεις που θα πραγματοποιηθούν μέσα στους οικισμούς με δυνατότητα συνεργασίας και υποστήριξης των παιδαγωγών στους παιδικούς σταθμούς. Έμφαση θα δοθεί στην υλοποίηση παρεμβάσεων στο Νηπιαγωγείο.
- ❖ **ΔΡΑΣΗ 2:** Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης. Στόχος της δράσης είναι να διευκολυνθεί η σχολική ένταξη των μαθητών της ομάδας- στόχου και παράλληλα να τους δοθεί η αναγκαία υποστήριξη, προκειμένου να

αναγνωρίσουν τη σημασία της τακτικής φοίτησης αλλά και να ανταποκριθούν στις σχολικές απαιτήσεις. Η Δράση, περιλαμβάνει δύο Υποδράσεις και πιο συγκεκριμένα:

Υποδράση 2.1: Ένταξη στο Σχολείο: Στόχοι της υποδράσης είναι η σύνδεση του οικισμού με το σχολείο και η διευκόλυνση της πρόσβασης και σταδιακής ένταξης των παιδιών του οικισμού στο σχολείο.

Υποδράση 2.2: Υποστήριξη των παιδιών μέσω ενισχυτικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων: Η υποδράση αφορά στην υποστήριξη της φοίτησης των παιδιών της ομάδας στόχου που φοιτούν στο Δημοτικό, το Γυμνάσιο και το Λύκειο ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ. Η υποδράση θα πραγματοποιηθεί α) μέσω της οργάνωσης και λειτουργίας τμημάτων ενίσχυσης της τακτικής φοίτησης και απόδοσης των μαθητών στο σύνολο των σχολείων παρέμβασης και β) μέσω της οργάνωσης και λειτουργίας θερινών τμημάτων, όπου κρίνεται απαραίτητο, ενίσχυσης των μαθητών, όπου κρίνεται αναγκαίο, με στόχο τη διευκόλυνση της μετάβασης των μαθητών από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο και από το Γυμνάσιο στο Λύκειο.

Υποδράση 2.3: Διεύρυνση των σχολικών δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολικής μονάδας: Στο πλαίσιο της υποδράσης αξιοποιούνται οι κοινωνικοί λειτουργοί του προγράμματος σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου για την εφαρμογή δραστηριοτήτων δημιουργικής απασχόλησης και παρεμβάσεων εμπύχωσης, οι οποίες θα υλοποιούνται μέσα στο χώρο της σχολικής μονάδας.

Υποδράση 2.4: Οργάνωση και εμπλουτισμός σχολικής βιβλιοθήκης

❖ **ΔΡΑΣΗ 3:** Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρία.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί του Προγράμματος, σε συνεργασία με τους διαμεσολαβητές, θα διερευνήσουν και θα εντοπίσουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες των νέων Ρομά και ιδιαίτερα των οικογενειών των μαθητών (κυρίως μητέρων) προκειμένου να τους/τις ενθαρρύνουν στη συμμετοχή τους σε προγράμματα αλφαριθμητισμού των ΚΕΕ με στόχο τη συμμετοχή τους στις εξετάσεις για το απολυτήριο Δημοτικού ή/και στην εγγραφή και φοίτησή τους στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και να διευκολύνουν την πρόσβασή τους σε αυτά.

❖ **ΔΡΑΣΗ 4:** Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών

Υποδράση 4.1 Ενδοσχολικές/Διασχολικές επιμορφώσεις εκπαιδευτικών: Το πρόγραμμα θα οργανώσει και υποστηρίξει ενδοσχολικές/διασχολικές επιμορφώσεις εστιασμένες σε θέματα διδακτικής, διαφοροποιημένης παιδαγωγικής, διαχείρισης τάξης, παραγωγής διδακτικού υλικού και άλλων παιδαγωγικών πρακτικών

Υποδράση 4.2 Γενικές Επιμορφώσεις: Οι γενικές επιμορφώσεις απευθύνονται στα στελέχη της εκπαίδευσης (Διευθυντές και Προϊσταμένους εκπαίδευσης, Σχολικούς Συμβούλους, Διευθυντές Σχολείων), στους εκπαιδευτικούς των ΣΔΕ και στους εκπαιδευτές των ΚΕΕ όπου φοιτούν ενήλικες Ρομά, στους συνεργάτες του Προγράμματος, στους φοιτητές που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση σύμφωνα με τη Δράση 2 υποδράση 1, καθώς επίσης και στους κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους των ΙΑΚ.

Υποδράση 4.3. Εξ αποστάσεως επιμόρφωση: Στο πλαίσιο της υποδράσης θα παραχθεί κατάλληλο ηλεκτρονικό επιμορφωτικό υλικό. Το επιμορφωτικό υλικό θα μεταφορτωθεί σε πλατφόρμα Τηλεκπαίδευσης, θα οργανωθεί σε ηλεκτρονικά μαθήματα και θα παρουσιάζεται ηλεκτρονικά δομημένο σε θεματικές ενότητες.

❖ **ΔΡΑΣΗ 5:** Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης: Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου θα συσταθεί ομάδα ψυχοκοινωνικής στήριξης, η οποία θα παρακολουθεί και θα στηρίζει τους μαθητές καθ' όλη τη διάρκεια φοίτησης. Οι παρεμβάσεις θα περιλαμβάνουν τακτικές επισκέψεις στα σχολεία εφαρμογής. Οι επιστημονικοί συνεργάτες του προγράμματος (Ψυχολόγοι) θα συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς και θα παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο σύνολο της μαθητικής κοινότητας.

❖ **ΔΡΑΣΗ 6:** Σύνδεση σχολείου, οικογένειας και τοπικής κοινωνίας: Στόχος της δράσης είναι να δημιουργηθούν γέφυρες επικοινωνίας και συνεργασίας των σχολείων όπου φοιτούν παιδιά Ρομά με τις οικογένειες και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας. Οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι υπόλοιποι συνεργάτες του προγράμματος σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς θα εντάξουν στις δραστηριότητες του σχολείου και δραστηριότητες οι οποίες εμπλέκουν τους γονείς των μαθητών και επίσης να επεξεργάζονται τεχνικές και δραστηριότητες με τις οποίες παιδιά και γονείς μαθαίνουν μαζί. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα αφορά στην εφαρμογή δράσεων δημιουργικής απασχόλησης και εμπύχωσης που θα πραγματοποιούνται σε συνεργασία με συναφείς προς τη δράση φορείς της τοπικής κοινότητας ή δείγμα

- ❖ **ΔΡΑΣΗ 7:** Δικτύωση Σχολείων: Στόχος της δράσης είναι να αξιοποιηθούν οι υπηρεσίες που προσφέρουν οι ΤΠΕ για επικοινωνία και συνεργασία, ώστε όσοι συμμετέχουν στο πρόγραμμα να έχουν πρόσβαση στο υλικό και τα αποτελέσματα των παρεμβάσεων, καθώς και να λαμβάνουν υποστήριξη από τους επιστημονικούς συνεργάτες του προγράμματος. Το ΕΚΠΑ θα χρησιμοποιήσει τα τεχνολογικά εργαλεία που προσφέρει το Υπουργείο.
- ❖ **ΔΡΑΣΗ 8:** Δημοσιότητα: Η δράση δημοσιότητας αφορά σε ενέργειες διάχυσης της υλοποίησης και των αποτελεσμάτων της παρέμβασης προς την ευρύτερη κοινότητα κυρίως σε τοπικό αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Το Πρόγραμμα θα προβάλλει όλες τις δράσεις του με τη διεξαγωγή συνεδρίων και πολιτιστικών εκδηλώσεων, δημοσιεύσεων στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, καθώς και με την παραγωγή διαφημιστικού υλικού.
- ❖ **ΔΡΑΣΗ 9:** Η αξιολόγηση θα γίνει εσωτερικά και εξωτερικά και θα περιλαμβάνει ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα για την πορεία υλοποίησης και τα αποτελέσματα της πράξης με μετρήσιμους ποσοτικούς δείκτες. Η διαδικασία της αξιολόγησης θα περιλαμβάνει δύο φάσεις: α) τις ετήσιες ενδιάμεσες β) την τελική αξιολόγηση

2.2.3 Υποέργα των Πράξεων με MIS 304263, MIS304272, MIS304274, MIS304275

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι τίτλοι των υποέργων όλων των πράξεων, οι οποίοι έχουν αντιστοιχηθεί με τον κωδικό της κάθε Πράξης.

A/A	Τίτλοι Υποέργων των Πράξεων	MIS 304263	MIS 304272	MIS 304274	MIS 304275
1	Επιστημονική στήριξη του Έργου και δημιουργία δικτύου συνεργατών/ Οργάνωση και υλοποίηση δράσεων επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης ¹	✓	✓	✓	✓
2	Δράσεις δημοσιότητας και προβολής του Έργου	✓	✓	✓	✓
3	Εξοπλισμός Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης	✓	✓	✓	✓
4	Αναλώσιμο υλικό για μαθητές του Έργου	✓	✓	✓	✓
5	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγές υλικού	✓	✓	✓	✓
6	Αγορά βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες	✓	✓	✓	✓
7	Εξωτερική Αξιολόγηση του Έργου	✓	✓	✓	✓
8	Δημιουργία δικτύου συνεργατών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας	✓			
9	Δημιουργία δικτύου συνεργατών Πανεπιστημίου Πατρών	✓			
10	Μετακίνηση μαθητών Ρομά			✓	

¹ Το Υποέργο Οργάνωση και υλοποίηση δράσεων επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης, στο πρώτο Τεχνικό Δελτίο ήταν διακριτό Υποέργο και στην 1^η τροποποίηση των Πράξεων, το φυσικό και οικονομικό του αντικείμενο ενσωματώθηκε στο Υποέργο 1 «Επιστημονική στήριξη του Έργου και δημιουργία δικτύου συνεργατών» και λαμβάνει τη μορφή τριών ξεχωριστών διαγωνισμών (δαπάνες για την κάλυψη αναγκών σε Catering, σε φακέλους επιμόρφωσης, μετακινήσεις και διαμονές).

2.3 Παραδοτέα των Πράξεων με MIS 304263, MIS304272, MIS304274, MIS304275

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα παραδοτέα που προβλέπονται για κάθε δράση. Τα παραδοτέα της κάθε δράσης καθώς και ο χρόνος παράδοσης τους είναι κοινά για όλες τις Πράξεις.

ΔΡΑΣΕΙΣ / ΠΑΚΕΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ	ΧΡΟΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ
ΔΡΑΣΗ1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή: Η δράση αυτή περιλαμβάνει παρεμβάσεις που θα πραγματοποιηθούν μέσα στους οικισμούς με δυνατότητα συνεργασίας και υποστήριξης των παιδαγωγών στους παιδικούς σταθμούς. Έμφαση θα δοθεί στην υλοποίηση παρεμβάσεων στο Νηπιαγωγείο.	Αναλυτική περιγραφή των παρεμβάσεων, της μεθοδολογίας και των αποτελεσμάτων εφαρμογής. Παράρτημα με εκθέσεις για κάθε οικισμό χωριστά	Με τη λήξη των μαθημάτων κάθε σχολικού έτους.
	Καλές πρακτικές για την ενίσχυση της πρόσβασης των παιδιών Ρομά στην προσχολική αγωγή.	Δεκέμβριος 2014
ΔΡΑΣΗ 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης	Ενέργειες ένταξης των παιδιών Ρομά, στο οποίο θα περιλαμβάνεται. Παράρτημα με Εκθέσεις για το κάθε σχολείο εφαρμογής ξεχωριστά.	Με τη λήξη των μαθημάτων κάθε σχολικού έτους.
	Παράρτημα με Εκθέσεις για το κάθε σχολείο εφαρμογής ξεχωριστά. Διδακτική μεθοδολογία, εκπαιδευτικό υλικό, διαδικασία αξιολόγησης και αποτελέσματα εφαρμογής.	Με τη λήξη των μαθημάτων κάθε σχολικού έτους.
ΔΡΑΣΗ 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας	Μεθοδολογία και παρουσίαση αποτελεσμάτων	Με τη λήξη των μαθημάτων κάθε σχολικού έτους.
	Καλές πρακτικές ενίσχυσης της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας καθώς και της σύνδεσης αυτών των δομών με τα σχολεία όπου φοιτούν παιδιά Ρομά	Δεκέμβριος 2014
ΔΡΑΣΗ 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών	Μεθοδολογία ενδοσχολικής επιμόρφωσης και παρουσίαση αποτελεσμάτων	Με τη λήξη των μαθημάτων κάθε σχολικού έτους.
	Μεθοδολογία γενικών επιμορφώσεων και παρουσίαση αποτελεσμάτων	Με τη λήξη των μαθημάτων κάθε σχολικού έτους.

Π2. Αξιολογήσεις ανά Πράξη

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:
«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275
την περίοδο 2010-2014

Σελ. 21 από 460

ΔΡΑΣΕΙΣ / ΠΑΚΕΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ	ΧΡΟΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ
	Καλές πρακτικές επιμόρφωσης	Δεκέμβριος 2014
	Καλές πρακτικές διδασκαλίας σε τάξεις που φοιτούν παιδιά Ρομά. Στο πλαίσιο αυτού του παραδοτέου θα δίνονται πρακτικά παραδείγματα ασκήσεων, δραστηριοτήτων κ.α. με έμφαση σε υλικό που έχουν αναπτύξει οι εκπαιδευτικοί που θα παρακολουθήσουν τις επιμορφώσεις	Δεκέμβριος 2014
	Κατάλογος επιμορφωτών και επιμορφούμενων εκπαιδευτικών και στελεχών εκπαίδευσης	Δεκέμβριος 2014
ΔΡΑΣΗ 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης: Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου θα συσταθεί ομάδα ψυχοκοινωνικής στήριξης, η οποία θα παρακολουθεί και θα στηρίζει τους μαθητές καθ' όλη τη διάρκεια φοίτησης.	Στοιχεία και αποτελέσματα εφαρμογής προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Στους άξονες του παραδοτέου θα περιλαμβάνονται στατιστικά στοιχεία για τα σχολεία εφαρμογής και τους συμμετέχοντες/συμμετέχουσες, η μεθοδολογία των προγραμμάτων, τα εργαλεία παρακολούθησης και αξιολόγησης των παρεμβάσεων καθώς και ανάλυση των οικονομικών, πολιτισμικών, κοινωνικών και ιδεολογικών παραμέτρων που ευνοούν ή δυσχεραίνουν την εφαρμογή προγραμμάτων ψυχολογικής υποστήριξης.	Με τη λήξη των μαθημάτων κάθε σχολικού έτους.
	Καλές πρακτικές εφαρμογής προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.	Δεκέμβριος 2014
ΔΡΑΣΗ 6: Σύνδεση σχολείου, οικογένειας και τοπικής κοινωνίας: Στόχος της δράσης είναι να δημιουργηθούν γέφυρες επικοινωνίας και συνεργασίας των σχολείων όπου φοιτούν παιδιά Ρομά με τις οικογένειες και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας.	Κατάλογος με υλοποιηθείσες παρεμβάσεις καθώς και καλές πρακτικές	Δεκέμβριος 2014
ΔΡΑΣΗ 7: Δικτύωση Σχολείων	Το υλικό και οι υπηρεσίες που θα παρέχει το ΕΚΠΑ μέσα από τον δικτυακό κόμβο θα περιλαμβάνουν αναλυτικά στοιχεία της εφαρμογής του προγράμματος, εκπαιδευτικό κι επιμορφωτικό υλικό σε ηλεκτρονική μορφή ανά δράση, συντονισμό ηλεκτρονικών συζητήσεων, απαντήσεις και ηλεκτρονική υποστήριξη σε συνεργάτες, επιμορφούμενους και εκπαιδευτικούς των σχολείων εφαρμογής, οδηγό πλοήγησης σε θεματικές ενότητες του εκπαιδευτικού κι επιμορφωτικού υλικού οργανωμένου ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, επίπεδα ελληνομάθειας, γνωστικά αντικείμενα και διδασκόμενες έννοιες.	Δεκέμβριος 2014
ΔΡΑΣΗ 8: Δημοσιότητα	Υλικό Δημοσιότητας	
ΔΡΑΣΗ 9: Αξιολόγηση	Ετήσιος «Απολογισμός Δράσεων και Πεπραγμένων»	
	Τελική «Έκθεση Αξιολόγησης» της Πράξης.	

2.4 Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης των Πράξεων με MIS 304263, MIS304272, MIS304274, MIS304275

Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του φυσικού αντικειμένου είναι κοινό για όλες τις Πράξεις του Προγράμματος και παρουσιάζεται σε τρίμηνα στον πίνακα που ακολουθεί

	ΕΤΟΣ (Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης φυσικού αντικειμένου)					Έναρξη	Λήξη
	2010	2011	2012	2013	2014		
<i>Δράσεις Ενίσχυσης Εκπαίδευση των παιδιών ΡΟΜΑ στις περιφέρειες Ηπείρου, Ιόνιων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Πελοποννήσου, Κρήτης, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου</i>						1/9/2010	31/12/2014
Δράσεις -Πακέτα Εργασίας							
ΔΡΑΣΗ 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή						1/9/2011	30/6/2014
ΔΡΑΣΗ 2 : Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης.						1/9/2011	30/6/2014
ΔΡΑΣΗ 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας						1/9/2011	30/6/2014
ΔΡΑΣΗ 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών.						1/9/2011	31/8/2014
ΔΡΑΣΗ 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης						1/9/2011	31/8/2014
ΔΡΑΣΗ 6: Σύνδεση σχολείου, οικογένειας και τοπικής κοινωνίας						1/9/2011	30/7/2014
ΔΡΑΣΗ 7: Δικτύωση σχολείων						1/9/2011	30/7/2014
ΔΡΑΣΗ 8: Δημοσιότητα						1/9/2011	31/12/2014
ΔΡΑΣΗ 9: Αξιολόγηση						1/9/2011	31/12/2014

2.5 Οικονομικά στοιχεία της Πράξεων

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο προϋπολογισμός κάθε Πράξης, σύμφωνα με την 4^η εν ισχύ απόφαση Τροποποίησης των Τεχνικών Δελτίων με ανάλυση ανά Υποέργο.

Προϋπολογισμός ανά Πράξη					
A/A	Τίτλοι Υποέργων των Πράξεων	MIS 304263	MIS 304272	MIS 304274	MIS304275
1	Επιστημονική στήριξη του Έργου και δημιουργία δικτύου συνεργατών/ Οργάνωση και υλοποίηση δράσεων επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης	1.002.364,58 €	1.309.250,00 €	3.578.100,00 €	2.672.200,00 €
2	Δράσεις δημοσιότητας και προβολής του Έργου	77.999,30 €	55.500,00 €	56.465,30 €	90.500,00 €
3	Εξοπλισμός Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης	70.472,30 €	39.500,00 €	62.999,44 €	39.000,00 €
4	Αναλώσιμο υλικό για μαθητές του Έργου	29.611,82 €	19.000,00 €	35.000,00 €	28.000,00 €
5	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγές υλικού	88.913,01 €	29.250,00 €	9.524,75 €	37.000,00 €
6	Αγορά βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες	10.500,00 €	4.500,00 €	6.000,00 €	4.500,00 €
7	Εξωτερική Αξιολόγηση του Έργου	18.000,00 €	18.000,00 €	20.400,00 €	28.800,00 €
8	Δημιουργία δικτύου συνεργατών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας	1.188.000,00 €			
9	Δημιουργία δικτύου συνεργατών Πανεπιστημίου Πατρών	1.196.628,00 €			
10	Μετακίνηση μαθητών Ρομά			274.632,00 €	
Σύνολο		3.682.489,01 €	1.475.000,00 €	4.043.121,49 €	2.900.000,00 €

2.6 Δείκτες απασχόλησης ανά Πράξη

Η υλοποίηση των Πράξεων αναμένονταν, σύμφωνα με τις 4^{εξ} εγκεκριμένες αποφάσεις Τροποποίησης των Τεχνικών τους Δελτίων, να δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης, όπως εκτιμώνται στον πίνακα που ακολουθεί:

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ						
82: ΚΩΔΙΚΟΣ	83: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	84: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	MIS	MIS	MIS	MIS
			304263	304272	304274	304275
			85: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ			
501	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	Αριθμός	62.00	8.00	15.00	10.00

3. Σκοπός και Μεθοδολογία Αξιολόγησης

3.1 Σκοπός και στόχοι της αξιολόγησης

Σκοπός της παρούσας εξωτερικής αξιολόγησης ήταν η συλλογή πληροφοριών, στοιχείων και εκτιμήσεων σχετικά με μια σειρά θεμάτων που σχετίζονται με την υλοποίηση των Πράξεων **«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263, «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272, «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274 και «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275**, όπως η ορθότητα της στρατηγικής, η επιτευξιμότητα των στόχων, η αποτελεσματικότητα, καθώς και η αποδοτικότητα των υλοποιούμενων παρεμβάσεων.

Στους στόχους της αξιολόγησης περιλαμβάνονται:

1. Η παρουσίαση μιας κατά το δυνατόν αντικειμενικής εικόνας της πορείας υλοποίησης των Πράξεων από την έναρξή τους μέχρι και τις 31/12/2014.
2. Η διαμόρφωση μιας αντικειμενικής εικόνας για το βαθμό επίτευξης των κύριων και επιμέρους στόχων τους
3. Η καταγραφή τυχόν προβλημάτων που εμφανίστηκαν και η μέτρηση της επίδρασής τους στην επιτευξιμότητα των στόχων και αποτελεσμάτων της κάθε Πράξης
4. Η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και των επιπτώσεων των Πράξεων στον πληθυσμό στόχο, όσον αφορά μια σειρά παραμέτρων
5. Η αξιολόγηση του κόστους των παρεμβάσεων σε σχέση με τα αποτελέσματά τους
6. Η εκτίμηση της βιωσιμότητας των Πράξεων
7. Η διαμόρφωση προτάσεων προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και την Ειδική Υπηρεσία ΕΠΕΔΒΜ για την επικαιροποίηση της στρατηγικής και των πολιτικών, με σκοπό την βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων για την περαιτέρω ανάπτυξη, ολοκλήρωση και εδραίωση της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά, όπως επίσης και για την υλοποίηση αντίστοιχων δράσεων κατά τη διάρκεια της επόμενης προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

3.2 Μεθοδολογία αξιολόγησης

Η αξιολόγηση των Πράξεων, βασίστηκε στα παρακάτω στάδια:

1. Αποτίμηση του περιβάλλοντος και της στρατηγικής των παρεμβάσεων που περιλάμβαναν
2. Καθορισμός των αξιολογικών ερωτημάτων
3. Καθορισμός των κριτηρίων και των δεικτών της αξιολόγησης
4. Μεθοδολογικός σχεδιασμός
5. Συλλογή, ανάλυση και επεξεργασία δεδομένων
6. Εκπόνηση συμπερασμάτων και προτάσεων
7. Οργάνωση και υποστήριξη της αξιολόγησης

Ο μεθοδολογικός σχεδιασμός της αξιολόγησης περιλάμβανε τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων τόσο από δευτερογενείς, όσο και από πρωτογενείς πηγές, με σκοπό αφενός τη σκιαγράφηση του περιβάλλοντος υλοποίησης των Πράξεων, και αφετέρου τη διαμόρφωση μίας τεκμηριωμένης εικόνας για την επίτευξη των επιχειρησιακών και ειδικών στόχων τους, των αποτελεσμάτων της κάθε παρέμβασης και των ωφελειών που προέκυψαν από την υλοποίησή τους.

Για την εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού, αξιοποιήθηκαν βασικά έντυπα Διαχείρισης και Ελέγχου των Πράξεων, όπως επίσης και πρόσθετα στοιχεία που αφορούν σε δεδομένα που προκύπτουν από την υλοποίησή τους. Ενδεικτικά, τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν περιλάμβαναν:

- Τα Τεχνικά Δελτία και τις τροποποιήσεις τους
- Τις αποφάσεις ένταξης και τις αποφάσεις τροποποίησης
- Τις μηνιαίες και τριμηνιαίες αναφορές
- Τα Δελτία Παρακολούθησης της κάθε Πράξης
- Τις απολογιστικές εκθέσεις πεπραγμένων (εξαμηνιαίες, ετήσιες, τριετίας, κλπ.)
- Τις εκθέσεις των επιστημονικών υπευθύνων των δράσεων
- Τα σχέδια αυτεπιστασίας
- Αναλυτικές και συγκεντρωτικές λίστες επιμορφούμενων

- Αναλυτικές καταστάσεις σχολείων παρέμβασης
- Αναλυτική περιγραφή των επιμέρους δράσεων παρέμβασης με ποσοτική ανάλυση των πεπραγμένων
- Παραδοτέα, μελέτες και εκροές των επιμέρους δράσεων των υποέργων κάθε Πράξης
- Αρχεία πεπραγμένων και παρακολούθησης Πράξεων
- Ενταλματοποιημένες δαπάνες, καθώς και
- Τιμολογηθείσες δαπάνες

Παράλληλα, και για την καλύτερη κατανόηση του τρόπου σχεδιασμού και υλοποίησης των Πράξεων, έγιναν μία σειρά από συναντήσεις με τους Επιστημονικά υπεύθυνους του έργου και των επιμέρους δράσεων, προκειμένου να διευκρινιστούν θέματα που αφορούσαν στο περιεχόμενο και στο εύρος των επιμέρους παρεμβάσεων κάθε δράσης που περιλαμβάνονταν στα Τεχνικά Δελτία, θέματα αλληλοεπικαλύψεων που καταγράφηκαν μεταξύ δράσεων και παρεμβάσεων, καθώς και θέματα ποιοτικής υφής, αναφορικά με τον τρόπο υλοποίησης κάθε παρέμβασης και μέτρησης των αποτελεσμάτων αυτής.

Επιπρόσθετα με τα παραπάνω στοιχεία αναζητήθηκαν στοιχεία και από άλλες πηγές όπως:

- Ελληνική στατιστική αρχή
- Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
- Ερευνητικές μελέτες
- Κείμενο ΕΣΠΑ 2007-2013 και αξιολογήσεις.
- Εγκύκλιος 32356/ΕΕΣΣΑΑΠ 1657, για την εκτίμηση απασχόλησης που δημιουργείται κατά την υλοποίηση πράξεων ΕΠ
- Εκθέσεις αξιολόγησης του επιχειρησιακού προγράμματος ΕΠΔΒΜ
- Κείμενα ελέγχων και καταγγελιών, κλπ.

Τα στοιχεία από τις προαναφερόμενες πηγές συνέβαλαν επικουρικά στην εξαγωγή συμπερασμάτων για τους δείκτες αξιολόγησης, είτε αυτοί αφορούσαν σε ποσοτικά, είτε σε ποιοτικά δεδομένα.

Τέλος, για την εκτίμηση των ποιοτικών δεικτών και την εκτίμηση των επιπτώσεων των επιμέρους παρεμβάσεων των Πράξεων, σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν οι ακόλουθες πρωτογενείς έρευνες πεδίου:

- Ποσοτική Έρευνα σε Εκπαιδευτικούς συνεργάτες των Πράξεων, καθώς και σε εκπαιδευτικούς που επιμορφώθηκαν μέσω των τεσσάρων Πράξεων, με τη χρήση ημι-δομημένου ερωτηματολογίου, η οποία διενεργήθηκε διαδικτυακά, σε δείγμα 222 ατόμων
- Ποσοτική Έρευνα σε Μαθητές Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησης των 4 Πράξεων, με τη χρήση ημι-δομημένου ερωτηματολογίου, η οποία διενεργήθηκε με προσωπικές συνεντεύξεις (face to face), σε δείγμα 162 ατόμων
- Ποσοτική Έρευνα σε Μαθητές Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησης των 4 Πράξεων, με τη χρήση ημι-δομημένου ερωτηματολογίου, η οποία διενεργήθηκε με προσωπικές συνεντεύξεις (face to face), σε δείγμα 109 ατόμων
- Ημιποιοτική έρευνα σε Διευθυντές των σχολικών μονάδων παρέμβασης στις περιφέρειες εφαρμογής των υπό αξιολόγηση Πράξεων, με τη χρήση ημι-δομημένου ερωτηματολογίου, η οποία διενεργήθηκε διαδικτυακά, σε δείγμα 51 ατόμων
- Ποιοτική έρευνα, σε ειδικό κοινό που εμπλέκεται άμεσα ή έμμεσα με την υλοποίηση των Πράξεων, με τη χρήση οδηγού συζήτησης, η οποία διενεργήθηκε με την τεχνική των εις βάθος συνεντεύξεων (in depth interviews), σε δείγμα 45 ατόμων

Για την αξιολόγηση των Πράξεων δημιουργήθηκαν 5 βασικοί πυλώνες δεικτών και πιο συγκεκριμένα:

- Οι **Δείκτες απορροφητικότητας**: Οι δείκτες αυτοί αναφέρονται στις οικονομικές εκροές της κάθε Πράξης (π.χ. δεσμεύσεις και καταβολές των διαθέσιμων για τα έργα πόρων) για να αποτιμηθεί το αποτέλεσμα του οικονομικού αντικειμένου.

- Οι **Δείκτες εκροών (output indicators)**: Οι δείκτες αυτοί μετρούν τις δραστηριότητες που εκτελούνται άμεσα στο πλαίσιο της κάθε Πράξης. Οι δράσεις είναι το πρώτο βήμα προς την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων της εκάστοτε παρέμβασης και μετρίονται σε φυσικές ή νομισματικές μονάδες. Παράδειγμα: αριθμός επιμορφούμενων εκπαιδευτικών.
- Οι **Δείκτες αποτελεσμάτων (result indicators)**: Οι δείκτες αυτοί μετρούν τα άμεσα και τα έμμεσα αποτελέσματα της κάθε παρέμβασης. Παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις αλλαγές, για παράδειγμα, της συμπεριφοράς, της ικανότητας ή των επιδόσεων των άμεσων δικαιούχων και μετρώνται σε φυσικές ή νομισματικές μονάδες. Παράδειγμα: Ποσοστό (%) μαθητών Ρομά που συμμετείχαν σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στόχου.
- Οι **Δείκτες επιπτώσεων (impact indicators)**: Οι δείκτες αυτοί αναφέρονται στα οφέλη των Πράξεων, τόσο σε επίπεδο παρέμβασης όσο και γενικότερα στους θεματικούς τομείς του.
- Και τέλος οι **Ποιοτικοί δείκτες**: Με τους δείκτες αυτού επιχειρείτε να απαντηθούν ερωτήματα όπως:
  - Ο βαθμός ενσωμάτωσης των βασικών αρχών του Προγράμματος στην εφαρμογή των δράσεων παρέμβασης
  - Ο βαθμός ανταπόκρισης των δράσεων στις ανάγκες και στόχους του Προγράμματος
  - Ο βαθμός συμμετοχής μαθητικού πληθυσμού
  - Ο βαθμός ανταπόκρισης των παρεμβάσεων στις ανάγκες των ομάδων στόχου
  - Ο βαθμός ικανοποίησης των επιμορφωμένων και ενδυνάμωσής τους με επιμορφωτικά προγράμματα
  - Ο βαθμός βελτίωσης των δεξιοτήτων του ωφελούμενου πληθυσμού
  - Ο βαθμός συμβολής των Πράξεων στη διαδικασία εκπαιδευτικής ένταξης μαθητών Ρομά και της καταπολέμησης του φαινομένου της σχολικής διαρροής.
  - Η επάρκεια και αποτελεσματικότητα ψυχοκοινωνικής στήριξης των ωφελούμενων και των οικογενειών τους
  - Οι καινοτομίες και ο τρόπος διάχυσης των καλών πρακτικών που παρήχθησαν, μεταξύ των εμπλεκόμενων συμμετεχόντων

Η αξιολογική διαδικασία βασίστηκε στην κωδικοποίηση και συνθετική ανάλυση όλων των διαθέσιμων στοιχείων, προκειμένου να αποδοθούν οι τιμές στους επιμέρους ποσοτικούς δείκτες, ενώ για όσους δείκτες δεν ήταν δυνατό να εκτιμηθούν οι τιμές τους ποσοτικά, επιχειρήθηκε μία περιγραφική ανάλυση των αποτελεσμάτων και επιπτώσεων που δημιουργήθηκαν από την υλοποίηση της κάθε Πράξης.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της αξιολόγησης βάσει των αξιολογικών δεικτών που τέθηκαν παραπάνω.

4. Αξιολόγηση της υλοποίησης των παρεμβάσεων των Πράξεων

4.1 Δείκτες εκροών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

4.1.1 Στοχοθεσία δεικτών εκροών

4.1.1.1 Στοχοθεσία δεικτών εκροών της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

Το σύστημα δεικτών της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263, κατά την αρχική της ένταξη περιλάμβανε 4 διακριτούς δείκτες παρακολούθησης των εκροών, οι τιμές των οποίων επικαιροποιήθηκαν, με τις τροποποιήσεις της.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι δείκτες εκροών που χρησιμοποιήθηκαν για την παρακολούθηση της Πράξης, ενώ οι τιμές που παρατίθενται, αφορούν στην αρχική της ένταξη, αλλά και στην εν ισχύ τροποποίησή της βάσει της υπ' αρ. πρωτ. αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 απόφασης 4^{ης} τροποποίησης της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ».

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263				
74: ΚΩΔΙΚΟΣ	75: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	76: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	77: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	
			Βάσει της υπ' αρ. πρωτ 24881/30-11-2010 απόφαση ένταξης	Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 4 ^{ης} τροποποίησης
6141	Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	Αριθμός	2500	3000
6144	Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται	Αριθμός	131	530.00
6158	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	5966	2,955.00
6160	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	774	575.00

Όπως φαίνεται και από τα στοιχεία του πίνακα που προηγήθηκε:

- Η τιμή του πρώτου δείκτη που αφορά στο μέσο ετήσιο αριθμό μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, παρουσίασε μια αύξηση της τάξεως του 20%, από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής
- Η τιμή του δεύτερου δείκτη που αφορά στις Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται σημείωσε αύξηση της τάξης του 304,6%, από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής
- Η τιμή του τρίτου δείκτη που αφορά στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μειώθηκε κατά 50,5% από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής και τέλος
- Η τιμή του τέταρτου δείκτη που αφορά στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μειώθηκε κατά 25,7% από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής.

Οι μεταβολές αυτές στις τιμές των δεικτών από τον αρχικό σχεδιασμό καταδεικνύουν ότι, **η αρχική στοχοθέτηση της Πράξης δεν ήταν σχετικά ρεαλιστική**, δεδομένου ότι σε κανέναν από τους τέσσερις δείκτες η τιμή δεν παρέμεινε σταθερή, ενώ σε έναν από αυτούς παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση της τιμής στόχου και σε έναν ακόμη σημαντική μείωση.

4.1.1.2 Στοχοθεσία δεικτών εκροών της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

Το σύστημα δεικτών της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272, κατά την αρχική της ένταξη περιλάμβανε 4 διακριτούς δείκτες παρακολούθησης των εκροών, οι τιμές των οποίων επικαιροποιήθηκαν, με τις τροποποιήσεις της.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι δείκτες εκροών που χρησιμοποιήθηκαν για την παρακολούθηση της Πράξης, ενώ οι τιμές που παρατίθενται, αφορούν στην αρχική της ένταξη, αλλά

και στην εν ισχύ τροποποίησή της βάσει της υπ' αρ. πρωτ. αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 απόφασης 4^{ης} τροποποίησης της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ».

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΚΡΩΝ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ				
«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272				
74: ΚΩΔΙΚΟΣ	75: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	76: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	77: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	
			Βάσει της υπ' αρ.πρωτ.24883/30-11-2010 απόφαση ένταξης	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4 ^{ης} τροποποίησης
6141	Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	Αριθμός	800	700
6144	Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται	Αριθμός	44	290
6158	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	2361	5.706
6160	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	369	1336

Όπως φαίνεται και από τα στοιχεία του πίνακα που προηγήθηκε:

- Η τιμή του πρώτου δείκτη που αφορά στο μέσο ετήσιο αριθμό μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης παρουσίασε μια μείωση της τάξεως του 12,5%, από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής
- Η τιμή του δεύτερου δείκτη που αφορά στις Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται σημείωσε αύξηση της τάξης του 559%, από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής
- Η τιμή του τρίτου δείκτη που αφορά στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκε κατά 141,6% από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής και τέλος

- Η τιμή του τέταρτου δείκτη που αφορά στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκε κατά 262% από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής.

Οι μεταβολές αυτές στις τιμές των δεικτών από τον αρχικό σχεδιασμό καταδεικνύουν ότι, **η αρχική στοχοθέτηση της Πράξης δεν ήταν σχετικά ρεαλιστική**, δεδομένου ότι σε κανέναν από τους τέσσερις δείκτες η τιμή δεν παρέμεινε σταθερή, ενώ σε τρεις από αυτούς παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση της τιμής στόχου.

4.1.1.3 Στοχοθεσία δεικτών εκροών της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

Το σύστημα δεικτών της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274, κατά την αρχική της ένταξη περιλάμβανε 4 διακριτούς δείκτες παρακολούθησης των εκροών, οι τιμές των οποίων επικαιροποιήθηκαν, με τις τροποποιήσεις της.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι δείκτες εκροών που χρησιμοποιήθηκαν για την παρακολούθηση της Πράξης, ενώ οι τιμές που παρατίθενται, αφορούν στην αρχική της ένταξη, αλλά και στην εν ισχύ τροποποίησή της βάσει της υπ' αρ. πρωτ. αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 απόφασης 4^{ης} τροποποίησης της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ».

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ				
«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274				
74: ΚΩΔΙΚΟΣ	75: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	76: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	77: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	
			Βάσει της υπ' αρ.πρωτ.24882/30-11-2010 απόφαση ένταξης	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης
6141	Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	Αριθμός	1500	3.000

Π2. Αξιολογήσεις ανά Πράξη

Σελ. 35 από 460

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

**«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275
την περίοδο 2010-2014**

6144	Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται	Αριθμός	82	410
6158	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	2554	8.000
6160	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	306	328

Όπως φαίνεται και από τα στοιχεία του πίνακα που προηγήθηκε:

- Η τιμή του πρώτου δείκτη που αφορά στο μέσο ετήσιο αριθμό μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης παρουσίασε αύξηση της τάξεως του 100%, από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής
- Η τιμή του δεύτερου δείκτη που αφορά στις Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται σημείωσε αύξηση της τάξης του 400%, από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής
- Η τιμή του τρίτου δείκτη που αφορά στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκε κατά 213% από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής και τέλος
- Η τιμή του τέταρτου δείκτη που αφορά στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκε κατά 7,1% από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής

Οι μεταβολές αυτές στις τιμές των δεικτών από τον αρχικό σχεδιασμό καταδεικνύουν ότι, **η αρχική στοχοθέτηση της Πράξης δεν ήταν σχετικά ρεαλιστική**, δεδομένου ότι σε κανέναν από τους τέσσερις δείκτες η τιμή δεν παρέμεινε σταθερή, ενώ σε τρεις από αυτούς παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση της τιμής στόχου.

4.1.1.4 Στοχοθεσία δεικτών εκροών της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275

Το σύστημα δεικτών της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275 κατά την αρχική της ένταξη περιλάμβανε 4 διακριτούς δείκτες παρακολούθησης των εκροών, οι τιμές των οποίων επικαιροποιήθηκαν, με τις τροποποιήσεις της.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι δείκτες εκροών που χρησιμοποιήθηκαν για την παρακολούθηση της Πράξης, ενώ οι τιμές που παρατίθενται, αφορούν στην αρχική της ένταξη, αλλά και στην εν ισχύ τροποποίησή της βάσει της υπ' αρ. πρωτ. αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 απόφασης 4^{ης} τροποποίησης της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ».

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275				
74: ΚΩΔΙΚΟΣ	75: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	76: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	77: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	
			Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24884/30-11-2010 απόφαση ένταξης	Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4 ^{ης} τροποποίησης
6141	Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	Αριθμός	1100	700
6144	Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται	Αριθμός	93	235
6158	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	3186	4418
6160	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	594	984

Όπως φαίνεται και από τα στοιχεία του πίνακα που προηγήθηκε:

- Η τιμή του πρώτου δείκτη που αφορά στο μέσο ετήσιο αριθμό μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα παρουσίασε μια μείωση της τάξεως του 36,6%, από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής

- Η τιμή του δεύτερου δείκτη που αφορά στις Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται σημείωσε αύξηση της τάξης του 152,7%, από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής
- Η τιμή του τρίτου δείκτη που αφορά στους επιμορφωμένους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκε κατά 38,6% από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής και τέλος
- Η τιμή του τέταρτου δείκτη που αφορά στους επιμορφωμένους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκε κατά 65,6% από τον αρχικό σχεδιασμό της Πράξης μέχρι και την 4^η τροποποίηση αυτής και τέλος

Οι μεταβολές αυτές στις τιμές των δεικτών από τον αρχικό σχεδιασμό καταδεικνύουν ότι, **η αρχική στοχοθέτηση της Πράξης δεν ήταν σχετικά ρεαλιστική**, δεδομένου ότι σε κανέναν από τους τέσσερις δείκτες η τιμή δεν παρέμεινε σταθερή, ενώ σε δύο από αυτούς παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση της τιμής στόχου.

Ωστόσο, στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι, **το σύστημα δεικτών εκροών που τέθηκε κατά τον αρχικό σχεδιασμό για την στοχοθέτηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση και των τεσσάρων Πράξεων είναι ελλιπές και ανεπαρκώς εξειδικευμένο ανά είδος δράσης που περιλαμβάνεται σε κάθε Πράξη. Οι δείκτες εκροών δεν επιτρέπουν σαφή διάκριση μεταξύ των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων κάθε δράσης ή και παρέμβασης με αποτέλεσμα η παρακολούθηση της υλοποίησης των Πράξεων να παρουσιάζει δυσκολίες στην απεικόνιση και μέτρηση της ποσοτικής εξέλιξης κάθε επιμέρους παρέμβασης.**

4.1.2 Εκροές των Πράξεων συνολικά & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Οι συνολικές εκροές των Πράξεων «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263, «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272, «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274 και «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275, που πραγματοποιήθηκαν από την έναρξη υλοποίησής τους, δηλαδή την 1.9.2010 έως και τις 31.12.2014, παρουσιάζονται στις ενότητες που ακολουθούν. Τα στοιχεία των εκροών των επιμέρους Πράξεων, του πίνακα βασίστηκαν στα Δελτία Παρακολούθησης Πράξης, τις εξαμηνιαίες εκθέσεις πεπραγμένων, σε στοιχεία που προκύπτουν από αναλυτικούς πίνακες για κάθε σχολική χρονιά που αποτελούν παραδοτέα του Προγράμματος και συγκεντρωτικούς πίνακες απολογιστικών στοιχείων για κάθε Πράξη που παραδόθηκε στην Ομάδα Αξιολόγησης από το ΕΚΠΑ.

4.1.2.1 Συνολικές εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι συνολικές εκροές της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ					
74: ΚΩΔΙΚΟΣ	75: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	76: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	77: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	Υλοποιηθείσα Τιμή Βάση απολογισμού	Βαθμός επίτευξης (τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
			Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12- 2013 4 ^{ης} τροποποίησης		
6141	Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	Αριθμός	3.000	3.968	132,2%

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΚΡΩΝ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ					
74: ΚΩΔΙΚΟΣ	75: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	76: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	77: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	Υλοποιηθείσα Τιμή Βάση απολογισμού	Βαθμός επίτευξης (τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
			Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12- 2013 4ης τροποποίησης		
6144	Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται	Αριθμός	530	528	99,6%
6158	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	2.955	3.182	107,6%
6160	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	575	491	85,3%

- Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου του αναθεωρημένου Τεχνικού Δελτίου, ανέρχεται στο 132,2%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 3.000, ενώ βάση απολογιστικών στοιχείων η τιμή του δείκτη είναι 3.968. **Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, από τον Δικαιούχο της Πράξης, υπολογίστηκε ως ο μέσος όρος των εγγεγραμμένων μαθητών το 2ο εξάμηνο του 2013 και το 1ο εξάμηνο του 2014 στις δομές εκπαίδευσης που το Πρόγραμμα ανέπτυξε παρεμβάσεις. Παράλληλα, για τον υπολογισμό του δείκτη δεν λήφθηκε υπόψη εάν αυτοί οι εγγεγραμμένοι μαθητές, συμμετείχαν σε κάποιες από τις παρεμβάσεις του Προγράμματος τα έτη υλοποίησής του (2010-2014).**

Λαμβάνοντας όμως υπόψη, τα απολογιστικά στοιχεία του συνόλου των ετών παρέμβασης του Προγράμματος, όπως αυτά αποτυπώνονται στις εξαμηνιαίες εκθέσεις του Δικαιούχου της Πράξης, προκύπτει ότι, ο Μέσος Ετήσιος αριθμός μαθητών που παρακολούθησαν προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας (Φ.Τ και Τ.Υ), τμήματα παρέμβασης προσχολικής και σε θερινά τμήματα είναι 960,5, όπως αναλυτικά παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Κατηγορία προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	MIS 304263			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Μαθητές στα Τμήματα Παρέμβασης Προσχολικής	0	192	196	307
Μαθητές Πρωτοβάθμιας στα Φ.Τ	71	450	542	537
Μαθητές Δευτεροβάθμιας στα Φ.Τ		28	94	126
Μαθητές Πρωτοβάθμιας στις Τάξεις Υποδοχής	89		0	
Μαθητές Δευτεροβάθμιας στις Τάξεις Υποδοχής		0	0	
Μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας στα Θερινά τμήματα	361	115	285	449
Σύνολο	521	785	1.117	1.419
Γενικό σύνολο	3.842			
Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (Γενικό Σύνολο/4 σχολικά έτη)	960,5			

Συνεπώς, με τον κλασικό τρόπο υπολογισμού του δείκτη, ο βαθμός επίτευξής του είναι της τάξης του 32,0%.

Ονομασία Δείκτη	Τιμή στόχου Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12- 2013 4ης τροποποίησης	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (<u>υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης</u>)	3.000	3.968	132,20%
Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν (παρακολουθήσαντες) σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευση βάση απολογιστικών στοιχείων ΕΚΠΑ (<u>υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης</u>)	3.000	960,5	32,0%

– **Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου είναι 99,6%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 530, ενώ βάση απολογιστικών στοιχείων η τιμή υλοποίησης είναι 528. **Ο αριθμός αυτός, προκύπτει, σύμφωνα με τον Δικαιούχο της Πράξης, από το άθροισμα των σχολείων παρέμβασης σε**

ετήσια βάση και όχι από τις μοναδιαίες δομές που επωφελήθηκαν τα έτη υλοποίησης του Προγράμματος (2010-2014). Όπως προκύπτει από τα απολογιστικά στοιχεία του Δικαιούχου τα μοναδιαία σχολεία παρέμβασης, σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, ανέρχονται σε 240, όπως φαίνεται και στον πίνακα που παρατίθεται στη συνέχεια.

Σχολεία Παρέμβασης του Προγράμματος				
	Προσχολική Αγωγή	Δημοτικά	Γυμνάσια - Λύκεια	Σύνολο
Δομές παρέμβασης με βάση το ΔΠΠ του 1 ^{ου} εξαμήνου 2014	109	371	48	528
Μοναδιαίες δομές	56	162	22	240

Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι δομές παρέμβασης μπορούν να αθροίζονται σε ετήσια βάση ή όχι. Λαμβάνοντας υπόψη την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο, οι οποίοι, για τον υπολογισμό του δείκτη έλαβαν υπόψη τον αριθμό των δομών που επωφελήθηκαν ως μοναδιαίο, **η τιμή επίτευξης του δείκτη είναι της τάξης του 45,3%**, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Ονομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται <u>(υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης)</u>	530	528	99,6%
Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται <u>(υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης)</u>	530	240	45,3%

– **Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου του αναθεωρημένου Τεχνικού Δελτίου είναι 107,6%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 2.955, ενώ βάσει των απολογιστικών στοιχείων η τιμή υλοποίησης του δείκτη ως τις 30.6.2014 είναι 3.182. Ο αριθμός αυτός όμως δεν αφορά σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, και η τιμή υλοποίησης έχει προκύψει από το σύνολο των εγγεγραμμένων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε μια ή περισσότερες επιμορφώσεις που διοργανώθηκαν μέσω του Προγράμματος. Μετά από επεξεργασία του σχετικού αρχείου του ΕΚΠΑ, από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης, προκύπτει ότι **ο μοναδιαίος αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανέρχεται**

σε 822 άτομα. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι ίδιοι επιμορφούμενοι μπορούν να προσμετρηθούν πέραν της μίας φορές.

Λαμβάνοντας υπόψη την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο, οι οποίοι, για τον υπολογισμό του δείκτη έλαβαν υπόψη τον μοναδιαίο αριθμό των επιμορφούμενων, **η τιμή επίτευξης του δείκτη είναι της τάξης του 27,8%**, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Ονομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης <u>(υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης)</u>	2.955	3.182	107,6%
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης <u>(υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης)</u>	2.955	822	27,8%

– **Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου του αναθεωρημένου Τεχνικού Δελτίου είναι 85,3%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 575 ενώ βάσει των απολογιστικών στοιχείων η τιμή υλοποίησης του δείκτη ως τις 30.6.2014 είναι 491. Ο αριθμός αυτός όμως δεν αφορά σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, και η τιμή υλοποίησης έχει προκύψει από το σύνολο των εγγεγραμμένων εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε μια ή περισσότερες επιμορφώσεις που διοργανώθηκαν μέσω του Προγράμματος. Μετά από επεξεργασία του σχετικού αρχείου του ΕΚΠΑ, από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης, προκύπτει ότι **ο μοναδιαίος αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ανέρχεται σε 237 άτομα.** Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι ίδιοι επιμορφούμενοι μπορούν να προσμετρηθούν πέραν της μίας φορές.

Λαμβάνοντας υπόψη την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο, οι οποίοι, για τον

υπολογισμό του δείκτη έλαβαν υπόψη τον μοναδιαίο αριθμό των επιμορφούμενων, **η τιμή επίτευξης του δείκτη είναι της τάξης του 27,8%**, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης <u>(υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης)</u>	575	491	85,3%
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης <u>(υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης)</u>	575	237	41,2%

4.1.2.2 Συνολικές εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι συνολικές εκροές της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ					
74: ΚΩΔΙΚΟΣ	75: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	76: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	77: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Υλοποιηθείσα Τιμή (Βάση απολογισμού)	Βαθμός επίτευξης (τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
6141	Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	Αριθμός	700	815	116,4%
6144	Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται	Αριθμός	290	290	100%
6158	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	5.706	4.427	77,5%
6160	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί	Αριθμός	1.336	1.330	99,5%

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ					
74: ΚΩΔΙΚΟΣ	75: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	76: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	77: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	Υλοποιηθείσα Τιμή (Βάση απολογισμού)	Βαθμός επίτευξης (τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
			Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12- 2013 4ης τροποποίησης		
	Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης				

- Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου του αναθεωρημένου Τεχνικού Δελτίου ανέρχεται στο 116,4%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 700 ενώ βάση απολογιστικών στοιχείων η τιμή του δείκτη ως τις 30.6.2014 είναι 815. **Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, από τον Δικαιούχο της Πράξης, υπολογίστηκε ως ο μέσος όρος των εγγεγραμμένων μαθητών το 2ο εξάμηνο του 2013 και το 1ο εξάμηνο του 2014 στις δομές εκπαίδευσης που το Πρόγραμμα ανέπτυξε παρεμβάσεις. Παράλληλα, για τον υπολογισμό του δείκτη δεν λήφθηκε υπόψη εάν αυτοί οι εγγεγραμμένοι μαθητές, συμμετείχαν σε κάποιες από τις παρεμβάσεις του Προγράμματος τα έτη υλοποίησής του (2010-2014).**

Λαμβάνοντας υπόψη τα απολογιστικά στοιχεία του συνόλου των ετών παρέμβασης του Προγράμματος, όπως αυτά αποτυπώνονται στις εξαμηνιαίες εκθέσεις του Δικαιούχου της Πράξης, προκύπτει ότι, ο Μέσος Ετήσιος αριθμός μαθητών που παρακολούθησαν προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας (Φ.Τ και Τ.Υ), τμήματα παρέμβασης προσχολικής και σε θερινά τμήματα είναι 318,5, όπως αναλυτικά παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Κατηγορία προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	MIS 304272			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Μαθητές στα Τμήματα Προσχολικής		53	33	69
Μαθητές Πρωτοβάθμιας στα Φ.Τ	41	199	230	211
Μαθητές Δευτεροβάθμιας στα Φ.Τ	0	15	22	23
Μαθητές Πρωτοβάθμιας στις Τάξεις Υποδοχής	35	66	36	
Μαθητές Δευτεροβάθμιας στις Τάξεις Υποδοχής	0	0	0	
Μαθητές στα Θερινά τμήματα		171	12	58
Σύνολο	76	504	333	361
Γενικό σύνολο	1.274			

Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (Γενικό Σύνολο/4 σχολικά έτη)	318,5
--	--------------

Συνεπώς, με τον κλασικό τρόπο υπολογισμού του δείκτη, ο βαθμός επίτευξής του είναι της τάξης του 45,5%.

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης)	700	815	116,4%
Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν (παρακολουθήσαντες) σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευση βάση απολογιστικών στοιχείων ΕΚΠΑ (υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης)	700	318,5	45,5%

– **Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου είναι 100%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 290 και βάση απολογιστικών στοιχείων η τιμή υλοποίησης είναι 290. **Ο αριθμός αυτός, προκύπτει, σύμφωνα με τον Δικαιούχο της Πράξης, από το άθροισμα των σχολείων παρέμβασης σε ετήσια βάση και όχι από τις μοναδιαίες δομές που επωφελήθηκαν τα έτη υλοποίησης του Προγράμματος (2010-2014).** Όπως προκύπτει από τα απολογιστικά στοιχεία του Δικαιούχου τα μοναδιαία σχολεία παρέμβασης, σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, ανέρχονται σε 130, όπως φαίνεται και στον πίνακα που παρατίθεται στη συνέχεια.

Σχολεία Παρέμβασης του Προγράμματος				
	Προσχολική Αγωγή	Δημοτικά	Γυμνάσια - Λύκεια	Σύνολο
Δομές παρέμβασης με βάση το ΔΠΠ του 1 ^{ου} εξαμήνου 2014	83	171	36	290
Μοναδιαίες δομές	40	72	18	130

Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι δομές παρέμβασης μπορούν να αθροίζονται σε ετήσια βάση ή όχι. Λαμβάνοντας υπόψη την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο, οι οποίοι, για τον υπολογισμό του δείκτη έλαβαν υπόψη τον αριθμό των δομών που επωφελήθηκαν ως μοναδιαίο, **η τιμή επίτευξης του δείκτη είναι της τάξης του 44,8%**, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Ονομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται <u>(υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης)</u>	290	290	100,0%
Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται <u>(υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης)</u>	290	130	44,8%

– **Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου του αναθεωρημένου Τεχνικού Δελτίου είναι 77,5%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 5.706, ενώ βάσει των απολογιστικών στοιχείων η τιμή υλοποίησης του δείκτη ως τις 30.6.2014 είναι 4.427. Ο αριθμός αυτός όμως δεν αφορά σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, και η τιμή υλοποίησης έχει προκύψει από το σύνολο των εγγεγραμμένων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε μια ή περισσότερες επιμορφώσεις που διοργανώθηκαν μέσω του Προγράμματος. Μετά από επεξεργασία του σχετικού αρχείου του ΕΚΠΑ, από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης, προκύπτει ότι **ο μοναδιαίος αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανέρχεται σε 1.126 άτομα**. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι ίδιοι επιμορφούμενοι μπορούν να προσμετρηθούν πέραν της μίας φορές.

Λαμβάνοντας υπόψη την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο, οι οποίοι, για τον υπολογισμό του δείκτη έλαβαν υπόψη τον μοναδιαίο αριθμό των επιμορφούμενων, **η τιμή επίτευξης του δείκτη είναι της τάξης του 19,7%**, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης <i>(υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης)</i>	5.706	4.427	77,5%
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης <i>(υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης)</i>	5.706	1.126	19,7%

– **Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου του αναθεωρημένου Τεχνικού Δελτίου είναι 99,5%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 1.336 ενώ βάσει των απολογιστικών στοιχείων η τιμή υλοποίησης του δείκτη ως τις 30.6.2014 είναι 1.330. Ο αριθμός αυτός όμως δεν αφορά σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, και η τιμή υλοποίησης έχει προκύψει από το σύνολο των εγγεγραμμένων εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε μια ή περισσότερες επιμορφώσεις που διοργανώθηκαν μέσω του Προγράμματος. Μετά από επεξεργασία του σχετικού αρχείου του ΕΚΠΑ, από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης, προκύπτει ότι **ο μοναδιαίος αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ανέρχεται σε 284 άτομα**. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι ίδιοι επιμορφούμενοι μπορούν να προσμετρηθούν πέραν της μίας φορές.

Λαμβάνοντας υπόψη την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο, οι οποίοι, για τον υπολογισμό του δείκτη έλαβαν υπόψη τον μοναδιαίο αριθμό των επιμορφούμενων, **η τιμή επίτευξης του δείκτη είναι της τάξης του 21,3%**, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης <i>(υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης)</i>	1.336	1.330	99,5%

Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης)	1.336	284	21,3%
---	-------	-----	--------------

4.1.2.3 Συνολικές εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι συνολικές εκροές της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ					
74: ΚΩΔΙΚΟΣ	75: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	76: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	77: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	Υλοποιηθείσα Τιμή (Βάση απολογισμού)	Βαθμός επίτευξης (τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
			Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19- 12-2013 4ης τροποποίησης		
6141	Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	Αριθμός	3.000	3.292	109,7%
6144	Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται	Αριθμός	410	399	97,3%
6158	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	8.000	6.322	79%
6160	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	328	1.588	484,1%

- Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου του αναθεωρημένου Τεχνικού Δελτίου, ανέρχεται στο 109,7%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 3.000, ενώ βάση απολογιστικών στοιχείων η τιμή του δείκτη ως τις 30.6.2014 είναι 3.292. **Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, από τον Δικαιούχο της Πράξης, υπολογίστηκε ως ο μέσος όρος των εγγεγραμμένων μαθητών το 2ο εξάμηνο του 2013 και το 1ο εξάμηνο του 2014 στις δομές εκπαίδευσης που το Πρόγραμμα ανέπτυξε παρεμβάσεις. Παράλληλα, για τον υπολογισμό του δείκτη δεν λήφθηκε υπόψη εάν αυτοί οι εγγεγραμμένοι μαθητές, συμμετείχαν σε κάποιες από τις παρεμβάσεις του Προγράμματος τα έτη υλοποίησής του (2010-2014).**

Λαμβάνοντας υπόψη τα απολογιστικά στοιχεία του συνόλου των ετών παρέμβασης του Προγράμματος, όπως αυτά αποτυπώνονται στις εξαμηνιαίες εκθέσεις του Δικαιούχου της Πράξης, προκύπτει ότι, ο Μέσος Ετήσιος αριθμός μαθητών που παρακολούθησαν προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας (Φ.Τ και Τ.Υ), τμήματα παρέμβασης προσχολικής και σε θερινά τμήματα είναι 1.534,5, όπως αναλυτικά παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Κατηγορία προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	MIS 304274			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Μαθητές στα Τμήματα Προσχολικής		238	245	206
Μαθητές Πρωτοβάθμιας στα Φ.Τ	119	340	375	559
Μαθητές Δευτεροβάθμιας στα Φ.Τ	0	152	107	162
Μαθητές Πρωτοβάθμιας στις Τάξεις Υποδοχής	15	196	195	
Μαθητές Δευτεροβάθμιας στις Τάξεις Υποδοχής	0	0	0	0
Μαθητές στα Θερινά τμήματα	144	1.635	521	929
Σύνολο	278	2.561	1.443	1.856
Γενικό σύνολο	6.138			
Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (Γενικό Σύνολο/4 σχολικά έτη)	1.534,5			

Συνεπώς, με τον κλασικό τρόπο υπολογισμού του δείκτη, ο βαθμός επίτευξής του είναι της τάξης του 51,2%.

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12- 2013 4 ^{ης} τροποποίησης	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (<u>υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης</u>)	3.000	3.292	109,7%
Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν (παρακολουθήσαντες) σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευση βάση απολογιστικών στοιχείων ΕΚΠΑ (<u>υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης</u>)	3.000	1.534,5	51,2%

– **Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου είναι 97,3%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 410 ενώ βάση απολογιστικών στοιχείων η τιμή υλοποίησης είναι 399. **Ο αριθμός αυτό, προκύπτει, σύμφωνα με τον Δικαιούχο της Πράξης, από το άθροισμα των σχολείων παρέμβασης σε ετήσια βάση και όχι από τις μοναδιαίες δομές που επωφελήθηκαν τα έτη υλοποίησης του Προγράμματος (2010-2014).** Όπως προκύπτει από τα απολογιστικά στοιχεία του Δικαιούχου τα μοναδιαία σχολεία παρέμβασης, σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, ανέρχονται σε 151, όπως φαίνεται και στον πίνακα που παρατίθεται στη συνέχεια.

Σχολεία Παρέμβασης του Προγράμματος				
	Προσχολική Αγωγή	Δημοτικά	Γυμνάσια - Λύκεια	Σύνολο
Δομές παρέμβασης με βάση το ΔΠΠ του 1 ^{ου} εξαμήνου 2014	141	213	45	399
Μοναδιαίες δομές	59	69	23	151

Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι δομές παρέμβασης μπορούν να αθροίζονται σε ετήσια βάση ή όχι. Λαμβάνοντας υπόψη την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο, οι οποίοι, για τον υπολογισμό του δείκτη έλαβαν υπόψη τον αριθμό των δομών που επωφελήθηκαν ως μοναδιαίο, **η τιμή επίτευξης του δείκτη είναι της τάξης του 36,8%**, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται <u>(υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης)</u>	410	399	97,3%
Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται <u>(υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης)</u>	410	151	36,8%

– **Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου του αναθεωρημένου Τεχνικού Δελτίου είναι 79,0%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 8.000, ενώ βάσει των απολογιστικών στοιχείων η τιμή υλοποίησης του δείκτη ως τις 30.6.2014 είναι 6.322. Ο αριθμός αυτός όμως δεν αφορά σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, και η τιμή υλοποίησης έχει προκύψει από το σύνολο των εγγεγραμμένων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε μια ή περισσότερες επιμορφώσεις που διοργανώθηκαν μέσω του Προγράμματος. Μετά από επεξεργασία του σχετικού αρχείου του ΕΚΠΑ, από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης, προκύπτει ότι **ο μοναδιαίος αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανέρχεται σε 1.048 άτομα**. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι ίδιοι επιμορφούμενοι μπορούν να προσμετρηθούν πέραν της μίας φορές.

Λαμβάνοντας υπόψη την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο, οι οποίοι, για τον υπολογισμό του δείκτη έλαβαν υπόψη τον μοναδιαίο αριθμό των επιμορφούμενων, **η τιμή επίτευξης του δείκτη είναι της τάξης του 13,1%**, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης <u>(υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης)</u>	8.000	6.322	79,0%

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12- 2013 4 ^{ης} τροποποίησης	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (<u>υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης</u>)	8.000	1.048	13,1%

– **Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου του αναθεωρημένου Τεχνικού Δελτίου είναι 484,1%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 328 ενώ βάσει των απολογιστικών στοιχείων η τιμή υλοποίησης του δείκτη ως τις 30.6.2014 είναι 1.588. Ο αριθμός αυτός όμως δεν αφορά σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, και η τιμή υλοποίησης έχει προκύψει από το σύνολο των εγγεγραμμένων εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε μια ή περισσότερες επιμορφώσεις που διοργανώθηκαν μέσω του Προγράμματος. Μετά από επεξεργασία του σχετικού αρχείου του ΕΚΠΑ, από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης, προκύπτει ότι **ο μοναδιαίος αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ανέρχεται σε 308 άτομα**. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι ίδιοι επιμορφούμενοι μπορούν να προσμετρηθούν πέραν της μίας φορές.

Λαμβάνοντας υπόψη την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο, οι οποίοι, για τον υπολογισμό του δείκτη έλαβαν υπόψη τον μοναδιαίο αριθμό των επιμορφούμενων, **η τιμή επίτευξης του δείκτη είναι της τάξης του 93,9%**, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4 ^{ης} τροποποίησης	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (<u>υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης</u>)	328	1.588	484,1%
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (<u>υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης</u>)	328	308	93,9%

4.1.2.4 **Συνολικές εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275**

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι συνολικές εκροές της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ					
74: ΚΩΔΙΚΟΣ	75: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	76: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	77: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	Υλοποιηθείσα Τιμή (Βάση απολογισμού)	Βαθμός επίτευξης (τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
			Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4 ^{ης} τροποποίησης		
6141	Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	Αριθμός	700	1.448	206,8%
6144	Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται	Αριθμός	235	261	85,1%
6158	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	4418	3.607	81,6%
6160	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Αριθμός	984	1.400	142,2%

- **Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου του αναθεωρημένου Τεχνικού Δελτίου, ανέρχεται στο 206,8%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 700 ενώ βάση απολογιστικών στοιχείων η τιμή του δείκτη ως τις 30.6.2014 είναι 1.448. **Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, από τον Δικαιούχο της Πράξης, υπολογίστηκε ως ο μέσος όρος των εγγεγραμμένων μαθητών το 2ο εξάμηνο του 2013 και το 1ο εξάμηνο του 2014 στις δομές εκπαίδευσης που το Πρόγραμμα ανέπτυξε**

παρεμβάσεις. Παράλληλα, για τον υπολογισμό του δείκτη δεν λήφθηκε υπόψη εάν αυτοί οι εγγεγραμμένοι μαθητές, συμμετείχαν σε κάποιες από τις παρεμβάσεις του Προγράμματος τα έτη υλοποίησής του (2010-2014).

Λαμβάνοντας υπόψη τα απολογιστικά στοιχεία του συνόλου των ετών παρέμβασης του Προγράμματος, όπως αυτά αποτυπώνονται στις εξαμηνιαίες εκθέσεις του Δικαιούχου της Πράξης, προκύπτει ότι, ο Μέσος Ετήσιος αριθμός μαθητών που παρακολούθησαν προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας (Φ.Τ και Τ.Υ), τμήματα παρέμβασης προσχολικής και σε θερινά τμήματα είναι 375,0, όπως αναλυτικά παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Κατηγορία προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	MIS 304275			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Μαθητές στα Τμήματα Προσχολικής		23	12	
Μαθητές Πρωτοβάθμιας στα Φ.Τ	0	139	281	262
Μαθητές Δευτεροβάθμιας στα Φ.Τ		0	4	9
Μαθητές Πρωτοβάθμιας στις Τάξεις Υποδοχής	43	121	175	0
Μαθητές Δευτεροβάθμιας στις Τάξεις Υποδοχής		0	0	
Μαθητές στα Θερινά τμήματα		57	124	250
Σύνολο	43	340	596	521
Γενικό σύνολο	1.500			
Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (Γενικό Σύνολο/4 σχολικά έτη)	375,0			

Συνεπώς, με τον κλασικό τρόπο υπολογισμού του δείκτη, ο βαθμός επίτευξής του είναι της τάξης του 53,6%.

Ονομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (<u>υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης</u>)	700	1448	206,8%
Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν (παρακολουθήσαντες) σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευση βάση	700	375,0	53,6%

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
απολογιστικών στοιχείων ΕΚΠΑ <i>(υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης)</i>			

– **-Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου είναι 85,1%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 235, ενώ βάση απολογιστικών στοιχείων η τιμή υλοποίησης είναι 200. **Ο αριθμός αυτό, προκύπτει, σύμφωνα με τον Δικαιούχο της Πράξης, από το άθροισμα των σχολείων παρέμβασης σε ετήσια βάση και όχι από τις μοναδιαίες δομές που επωφελήθηκαν τα έτη υλοποίησης του Προγράμματος (2010-2014).** Όπως προκύπτει από τα απολογιστικά στοιχεία του Δικαιούχου τα μοναδιαία σχολεία παρέμβασης, σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο, ανέρχονται σε 129, όπως φαίνεται και στον πίνακα που παρατίθεται στη συνέχεια.

Σχολεία Παρέμβασης του Προγράμματος				
	Προσχολική Αγωγή	Δημοτικά	Γυμνάσια - Λύκεια	Σύνολο
Δομές παρέμβασης με βάση το ΔΠΠ του 1 ^{ου} εξαμήνου 2014	62	181	15	258
Μοναδιαίες δομές	33	81	15	129

Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι δομές παρέμβασης μπορούν να αθροίζονται σε ετήσια βάση ή όχι. Λαμβάνοντας υπόψη την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο, οι οποίοι, για τον υπολογισμό του δείκτη έλαβαν υπόψη τον αριθμό των δομών που επωφελήθηκαν ως μοναδιαίο, **η τιμή επίτευξης του δείκτη είναι της τάξης του 54,9%**, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται <i>(υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης)</i>	235	261	85,1%

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται <u>(υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης)</u>	235	129	54,9%

– **Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου του αναθεωρημένου Τεχνικού Δελτίου είναι 81,6%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 4.418 ενώ βάσει των απολογιστικών στοιχείων η τιμή υλοποίησης του δείκτη ως τις 30.6.2014 είναι 3.607. Ο αριθμός αυτός όμως δεν αφορά σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, και η τιμή υλοποίησης έχει προκύψει από το σύνολο των εγγεγραμμένων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε μια ή περισσότερες επιμορφώσεις που διοργανώθηκαν μέσω του Προγράμματος. Μετά από επεξεργασία του σχετικού αρχείου του ΕΚΠΑ, από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης, προκύπτει ότι **ο μοναδιαίος αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανέρχεται σε 653 άτομα**. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι ίδιοι επιμορφούμενοι μπορούν να προσμετρηθούν πέραν της μίας φορές.

Λαμβάνοντας υπόψη την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο, οι οποίοι, για τον υπολογισμό του δείκτη έλαβαν υπόψη τον μοναδιαίο αριθμό των επιμορφούμενων, **η τιμή επίτευξης του δείκτη είναι της τάξης του 14,8%**, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης <u>(υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης)</u>	4.418	3.607	81,6%
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης <u>(υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης)</u>	4.418	653	14,8%

- **Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως τις 30.6.2014 σε σχέση με την τιμή στόχου του αναθεωρημένου Τεχνικού Δελτίου είναι 142,2%. Σύμφωνα με το αναθεωρημένο και εν ισχύ Τεχνικό Δελτίο, η τιμή στόχος ήταν 984 ενώ βάσει των απολογιστικών στοιχείων η τιμή υλοποίησης του δείκτη ως τις 30.6.2014 είναι 1.400. Ο αριθμός αυτός όμως δεν αφορά σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, και η τιμή υλοποίησης έχει προκύψει από το σύνολο των εγγεγραμμένων εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε μια ή περισσότερες επιμορφώσεις που διοργανώθηκαν μέσω του Προγράμματος. Μετά από επεξεργασία του σχετικού αρχείου του ΕΚΠΑ, από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης, προκύπτει ότι **ο μοναδιαίος αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ανέρχεται σε 186 άτομα**. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι ίδιοι επιμορφούμενοι μπορούν να προσμετρηθούν πέραν της μίας φορές.

Λαμβάνοντας υπόψη την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο, οι οποίοι, για τον υπολογισμό του δείκτη έλαβαν υπόψη τον μοναδιαίο αριθμό των επιμορφούμενων, **η τιμή επίτευξης του δείκτη είναι της τάξης του 27,8%**, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Όνομασία Δείκτη	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή Υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης <u>(υπολογισμός από τον Δικαιούχο της Πράξης)</u>	984	1.400	142,2%
Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης <u>(υπολογισμός από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης)</u>	984	186	18,9%

4.1.2.5 Γενικά συμπεράσματα επί των συνολικών εκροών όλων των Πράξεων

Βάσει των απολογιστικών στοιχείων υλοποίησης των Πράξεων προκύπτει ότι:

- ☞ **Ο βαθμός επίτευξης των τιμών στόχου των επιμέρους δεικτών, διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ του τρόπου υπολογισμού που ακολουθεί ο Δικαιούχος της Πράξης και του τρόπου υπολογισμού που ακολουθεί ο Σύμβουλος Αξιολόγησης, λαμβάνοντας υπόψη τις πρακτικές που έχουν ακολουθήσει και άλλοι Δικαιούχοι Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης την τρέχουσα αξιολογική περίοδο. Αυτό αναδεικνύει την ανάγκη προσδιορισμού του πλαισίου μέτρησης και ορισμού των δεικτών παρακολούθησης των εκροών των Πράξεων, προκειμένου τα αποτελέσματά τους να είναι σαφή και μετρήσιμα.**
- ☞ Η τιμή υλοποίησης του δείκτη «**Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης**», από τον Δικαιούχο της Πράξης, υπολογίστηκε βάσει του αριθμού των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά στα σχολεία παρέμβασης του Προγράμματος, ανεξάρτητα με το εάν αυτοί οι μαθητές συμμετείχαν σε κάποιες παρεμβάσεις του Προγράμματος και κατά συνέπεια ωφελήθηκαν από αυτές. Επίσης, ο αριθμός εγγεγραμμένων Ρομά, δεν αναφέρεται αποκλειστικά σε εκείνο το μαθητικό πληθυσμό που εγγράφηκε, ως αποτέλεσμα των παρεμβάσεων του Προγράμματος, αλλά στο σύνολο των μαθητών Ρομά οι οποίοι ήταν διοικητικά εγγεγραμμένοι από το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα. Κατά συνέπεια **ο βαθμός επίτευξης του συγκεκριμένου δείκτη είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, δηλαδή ποιους θεωρεί κανείς ωφελούμενους από τις παρεμβάσεις που αναπτύσσονται στο πλαίσιο μίας Πράξης και με ποιον τρόπο υπολογίζεται ο μέσος ετήσιος όρος ωφελούμενων μαθητών.**
- ☞ **Σε ότι αφορά στις δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται**, θα πρέπει να σημειωθεί ότι **ο αριθμός τους δεν ήταν σταθερός σε ετήσια βάση, ενώ παράλληλα διαφοροποιούνταν τα σημεία παρέμβασης την εξεταζόμενη περίοδο 2010-2014.** Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι, δεν αναπτύχθηκαν παρεμβάσεις ενισχυτικής του Προγράμματος στο σύνολο των εκπαιδευτικών δομών, αλλά μόνο σε μέρος αυτών. Παράλληλα, ο τρόπος υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη, αποκλίνει από την πρακτική που ακολουθείται από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, όπως έχει ήδη αναφερθεί ο Δικαιούχος αθροίζει, για κάθε έτος παρέμβασης, τις δομές εκπαίδευσης στις οποίες ανέπτυξε παρεμβάσεις την περίοδο 2010-2014 και δεν τις προσμετρά ως

μοναδιαίες. **Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν οι δομές παρέμβασης μπορούν να αθροίζονται σε ετήσια βάση ή όχι και τι θεωρείται ως επωφελούμενη δομή, δηλαδή ποιες παρεμβάσεις του Προγράμματος, ωφελούν μία σχολική μονάδα.**

☞ Από τα στοιχεία του Προγράμματος προκύπτει ότι υπάρχει διαφορετικής βαρύτητας συμμετοχή των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών (πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) στις επιμορφώσεις. Ειδικότερα, δεν είναι σταθερό το εύρος των θεματικών ενοτήτων στις οποίες επιμορφώθηκε κάθε συμμετέχοντας, ούτε και ο αριθμός των ωρών συμμετοχής κάθε ενός εξ αυτών. Επιπρόσθετα, ο τρόπος υπολογισμού του αριθμού των συμμετεχόντων στις επιμορφώσεις του Προγράμματος, από τον Δικαιούχο της Πράξης, δεν αφορά σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, γεγονός που αντιβαίνει της πρακτικής που ακολουθήθηκε από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. **Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη είναι άμεσα συναρτώμενος με τη φυσική παρουσία στις επιμορφώσεις και όχι με το εύρος των θεματικών ενοτήτων που παρακολούθησε κάθε επιμορφούμενος, όπως επίσης και με το εάν ένας επιμορφούμενος μπορεί να προσμετράται πολλαπλές φορές.**

☞ Σε ότι αφορά την Πράξη με **MIS 304263**, οι τιμές στόχου των επιμέρους δεικτών καλύφθηκαν, σύμφωνα με τον Δικαιούχο της Πράξης, με εξαίρεση τον δείκτη «Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης», όπου ο βαθμός επίτευξής του ανέρχεται στο 85,3%. Βάσει όμως του τρόπου υπολογισμού των τιμών υλοποίησης που ακολουθήθηκε από το Σύμβουλο Αξιολόγησης, ο βαθμός επίτευξης των τεσσάρων επιμέρους δεικτών είναι σαφώς κατώτερος, με αποτέλεσμα να κυμαίνεται μεταξύ 27,8% και 45,3%.

☞ Σε ότι αφορά την Πράξη με **MIS 304272**, οι τιμές στόχου των επιμέρους δεικτών καλύφθηκαν σε 3 από τους 4 δείκτες, σύμφωνα με τον Δικαιούχο της Πράξης, με εξαίρεση τον δείκτη «Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης», όπου ο βαθμός επίτευξής του ανέρχεται στο 77,5%. Βάσει όμως του τρόπου υπολογισμού των τιμών υλοποίησης που ακολουθήθηκε από το Σύμβουλο Αξιολόγησης, ο βαθμός επίτευξης των τεσσάρων επιμέρους δεικτών είναι σαφώς κατώτερος, με αποτέλεσμα να κυμαίνεται μεταξύ 19,7% και 45,5%.

- ☞ Σε ότι αφορά την Πράξη με **MIS 304274**, οι τιμές στόχου των επιμέρους δεικτών καλύφθηκαν σε 2 από τους 4 δείκτες, σύμφωνα με τον Δικαιούχο της Πράξης, ενώ όσον αφορά στο δείκτη «Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης», ο βαθμός επίτευξής του ανέρχεται στο 79,0%. Αξίζει να επισημανθεί ότι ο βαθμός επίτευξης του τέταρτου δείκτη «Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» ανέρχεται στο 484,1%, γεγονός που θέτει εν αμφιβόλω τον τρόπο υπολογισμού των δεικτών, αφού βάσει του τρόπου υπολογισμού του Συμβούλου Αξιολόγησης ο βαθμός επίτευξης του συγκεκριμένου δείκτη ανέρχεται στο 93,9%. Για τους υπόλοιπους 3 δείκτες, σύμφωνα με τους υπολογισμούς του Συμβούλου Αξιολόγησης, ο βαθμός επίτευξής τους είναι σαφώς κατώτερος και κυμαίνεται μεταξύ 13,1% και 51,2%.
- ☞ Τέλος, σε ότι αφορά την Πράξη με **MIS 304275**, οι τιμές στόχου των δεικτών «Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης» και «Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» υπερκαλύφθηκαν, σύμφωνα με τον Δικαιούχο της Πράξης, ενώ στους υπόλοιπους δύο, ο βαθμός επίτευξής τους κυμαίνεται μεταξύ 85,1% και 81,6%. Βάσει όμως του τρόπου υπολογισμού των τιμών υλοποίησης που ακολουθήθηκε από το Σύμβουλο Αξιολόγησης, ο βαθμός επίτευξης των τεσσάρων επιμέρους δεικτών είναι σαφώς κατώτερος, με αποτέλεσμα να κυμαίνεται μεταξύ 14,8% και 54,9%.

4.1.3 Εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης των επιμέρους Δράσεων των Πράξεων

Στην συνέχεια παρατίθεται η αποτύπωση των εκροών των Πράξεων *«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας»*, με MIS 304263, *«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου»*, με MIS 304272, *«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου»*, με MIS 304274 και *«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου»*, με MIS 304275, ανά κατηγορία Δράσης που περιλαμβάνουν. Για την εξαγωγή των δεικτών λήφθηκαν υπόψη, οι περιγραφόμενες στα Τεχνικά Δελτία και αποφάσεις ένταξης παρεμβάσεις, ανά κατηγορία Δράσης, ενώ σε ότι αφορά τις τιμές στόχους της κάθε παρέμβασης, αυτές, όπου αποδόθηκαν, βασίστηκαν στις ποσοτικές ή ποιοτικές περιγραφές που υπήρχαν στα σχετικά έγγραφα.

Οι υλοποιηθείσες τιμές των επιμέρους δεικτών προέκυψαν από την ανάλυση των στοιχείων που περιλαμβάνονται στους πίνακες που αποτέλεσαν τα παραδοτέα του Προγράμματος για κάθε σχολικό έτος και αφορούν το τρίτο τρίμηνο του σχολικού έτους 2010-2011 όπου καταγράφηκαν για πρώτη φορά οι εγγεγραμμένοι μαθητές σύμφωνα με τα επίσημα ποσοτικά στοιχεία κάθε σχολικής μονάδας μέχρι τις 30 Ιουνίου 2014.

4.1.3.1 Δράση 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή

Περιγραφή Δράσης	<p>Η δράση αυτή έχει ως στόχο την ένταξη, εγγραφή και επιτυχή φοίτηση των νηπίων Ρομά στα Νηπιαγωγεία μέσα από παρεμβάσεις που θα αναπτυχθούν σε οικισμούς με δυνατότητα συνεργασίας με στελέχη εκπαίδευσης, καθώς και ενημέρωση και πληροφόρηση των γονέων Ρομά. Η δράση περιλαμβάνει παρεμβάσεις που θα πραγματοποιηθούν μέσα στους οικισμούς με δυνατότητα συνεργασίας και υποστήριξης των παιδαγωγών στους παιδικούς σταθμούς. Έμφαση θα δοθεί στην υλοποίηση παρεμβάσεων στο Νηπιαγωγείο.</p>
Απολογισμός Δράσης	
<p>Κατά τη διάρκεια επισκέψεων στους καταυλισμούς αλλά και στους οικισμούς, όπου διαμένουν οικογένειες Ρομά και κατά τη διαδικασία καταγραφής παιδιών σχολικής ηλικίας, με στόχο τη διευκόλυνση ένταξης των παιδιών που δεν φοιτούν, διαπιστώθηκε ότι πολλά παιδιά είτε δεν είχαν κάνει τα αναγκαία εμβόλια, είτε οι γονείς τους δεν ήταν σε θέση να προσκομίσουν τα απαραίτητα ιατρικά πιστοποιητικά, με αποτέλεσμα την αδυναμία εγγραφής τους στο σχολείο. Για την αντιμετώπιση των παραπάνω ζητημάτων που ανέκυψαν, το πρόγραμμα ανέπτυξε δράση Προαγωγής Υγείας έτσι ώστε να αναιρεθούν τυχόν εμπόδια και ανασταλτικοί παράγοντες σχετικά με τις διαδικασίες εγγραφής και φοίτησης των παιδιών Ρομά στο Νηπιαγωγείο.</p> <p>Ως προς την αντιμετώπιση των δύσκολων και πολύπλευρων ζητημάτων που προέκυψαν σχετικά με την ανάγκη πρωτοβάθμιας περίθαλψης των παιδιών Ρομά προκειμένου να προσκομίσουν τα απαραίτητα ιατρικά πιστοποιητικά, το Πρόγραμμα ανέπτυξε συνεργασίες με διάφορους φορείς (Υπουργείο Υγείας, ΚΕΕΛΠΝΟ, Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: Διεθνής Ιατρική-Διαχείριση Κρίσεων Υγείας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό, ΜΚΟ Γιατροί του Κόσμου, ΜΚΟ Χαμόγελο του Παιδιού, ΜΚΟ Κιβωτός των Παιδιών, 16 Ιατροκοινωνικά Κέντρα, 4 ΠΙΚΠΑ, 12 Κέντρα Υγείας, 2 Παιδικές Πολυκλινικές, 7 Νοσοκομεία, 2 Ιατρικοί Σύλλογοι, 5 Υγειονομικές Περιφέρειες, 7 Διευθύνσεις Υγείας Δήμων, 2 Διευθύνσεις Υγείας Περιφερειών). Η εξέταση και η εμβολιαστική κάλυψη των παιδιών έγινε υπό την επίβλεψη παιδιάτρων της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με γιατρούς και υγειονομικό προσωπικό καθώς και εθελοντές από τους εμπλεκόμενους</p>	

φορείς υγείας. Οι χώροι όπου πραγματοποιήθηκαν οι εξετάσεις και ο εμβολιασμός των παιδιών έγινε παρουσία των γονέων σε κλειστούς χώρους, είτε σε υγειονομικές μονάδες πχ. ΙΑΚ, είτε σε χώρους του Δήμου, σε χώρους εντός των καταυλισμών με κινητές μονάδες του ΚΕΕΛΠΝΟ ή του Ερυθρού Σταυρού, σε σχολεία κλπ.

Συνολικά, εμβολιάστηκαν 2.081 παιδιά Νηπιαγωγείου, Δημοτικού και Γυμνασίου. Επίσης, εκδόθηκαν 540 νέα βιβλιάρια υγείας, 927 Ατομικά Δελτία Υγείας του μαθητή και έγινε σωματική εξέταση και έλεγχος βιβλιαρίου υγείας σε 2.538 παιδιά. Στους πίνακες που ακολουθούν δίνεται αναλυτική περιγραφή των πεπραγμένων ανά Πράξη, όσον αφορά στην κάλυψη των αναγκών πρωτοβάθμιας περίθαλψης των παιδιών Ρομά

ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ ΠΑΙΔΙΩΝ	MIS 304275	MIS 304263	MIS304272	MIS 304274
0-4 ετών	90	295	106	236
5-6 ετών	80	153	47	143
7-12 ετών	139	236	169	251
13-18 ετών	37	35	19	45
Σύνολο	346	719	341	675

Νέα βιβλιάρια υγείας των παιδιών Ρομά που δόθηκαν				
	MIS 304275	MIS 304263	MIS304272	MIS 304274
0-4 ετών	21	67	41	66
5-6 ετών	11	32	12	16
7-12 ετών	21	67	57	66
13-18 ετών	9	13	13	28
Σύνολο	62	179	123	176

ΑΔΥΜ παιδιών Ρομά που εκδόθηκαν

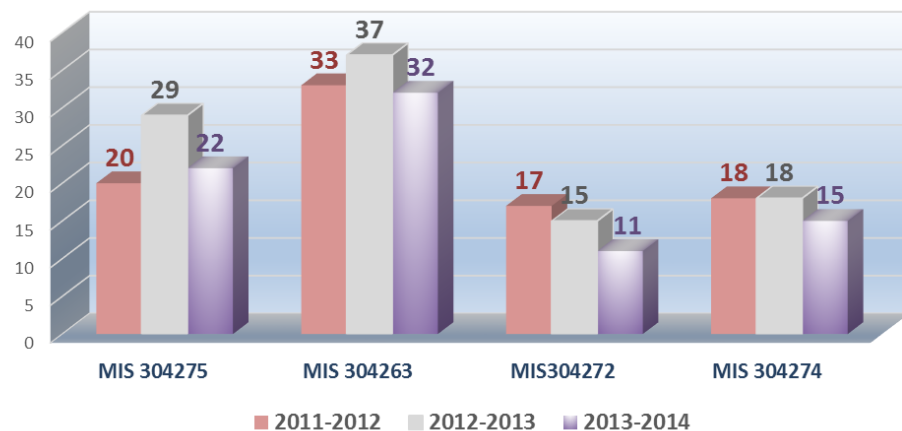
	MIS 304275	MIS 304263	MIS304272	MIS 304274
0-4 ετών	4	4	2	20
5-6 ετών	32	69	34	74
7-12 ετών	103	167	154	167
13-18 ετών	31	27	19	20
Σύνολο	170	267	209	281

Έλεγχος βιβλιαρίου υγείας και σωματική εξέταση παιδιών Ρομά

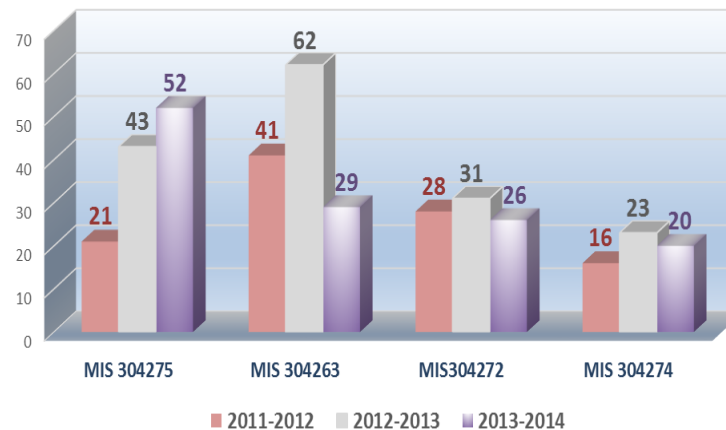
	MIS 304275	MIS 304263	MIS304272	MIS 304274
0-4 ετών	106	274	132	306
5-6 ετών	89	172	55	175
7-12 ετών	160	322	204	335
13-18 ετών	49	59	26	74
Σύνολο	404	827	417	890

Στα γραφήματα που ακολουθούν, παρουσιάζεται και ο αριθμός των οικισμών και καταυλισμών παρέμβασης του προγράμματος τα έτη 2011-2014.

Καταυλισμοί Παρέμβασης

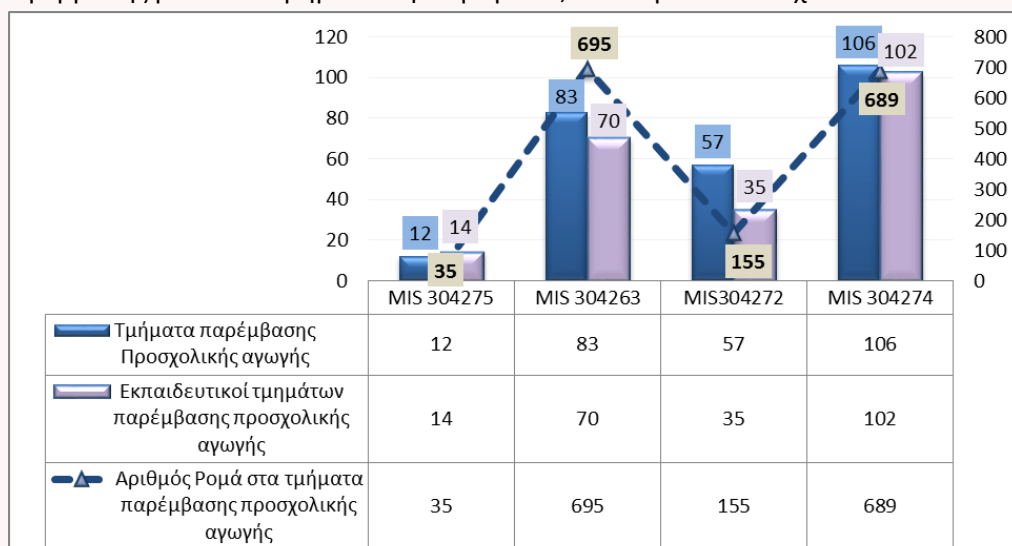
Οικισμοί παρέμβασης

Ακόμη, σε πολλές περιπτώσεις το Πρόγραμμα διευκόλυνε τη μετάβαση των παιδιών από και προς το σχολείο με πούλμαν, λύνοντας μερικώς το πρόβλημα της απόστασης και μετακίνησης των παιδιών που αντιμετώπιζαν οι γονείς και λειτουργούσε ως ανασταλτικός παράγοντας για την εγγραφή και φοίτησή τους στο σχολείο. Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του Προγράμματος οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι ψυχολόγοι, οι επιστημονικοί συνεργάτες, οι διαμεσολαβητές και οι συντονιστές του Προγράμματος διευκόλυναν τους γονείς Ρομά, όπου αυτό ήταν απαραίτητο, κατά την περίοδο εγγραφών, στη συλλογή πιστοποιητικών, εγγράφων, αλλά και στις επαφές τους με τις σχολικές μονάδες, προκειμένου να εγγραφούν τα παιδιά στο νηπιαγωγείο. Παράλληλα, οι γονείς παιδιών Ρομά υποστηρίχθηκαν από ένα δίκτυο συνεργατών του Προγράμματος καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της μαθητικής διαρροής. Οι διαμεσολαβητές και οι συντονιστές παρακολουθούσαν την διαρροή των μαθητών και προέβαιναν στις κατάλληλες ενέργειες σε συνεργασία με τους κοινωνικούς λειτουργούς, τους εκπαιδευτικούς και τους ψυχολόγους του Προγράμματος, ώστε το νήπιο να επιστρέψει στο σχολείο και να ενταχθεί στην σχολική κοινότητα ομαλά.

Στο πλαίσιο, επίσης υλοποίησης της Δράσης, λειτούργησαν τμήματα παρέμβασης μέσα στα τμήματα Νηπιαγωγείων, απολογιστικά στοιχείων των οποίων

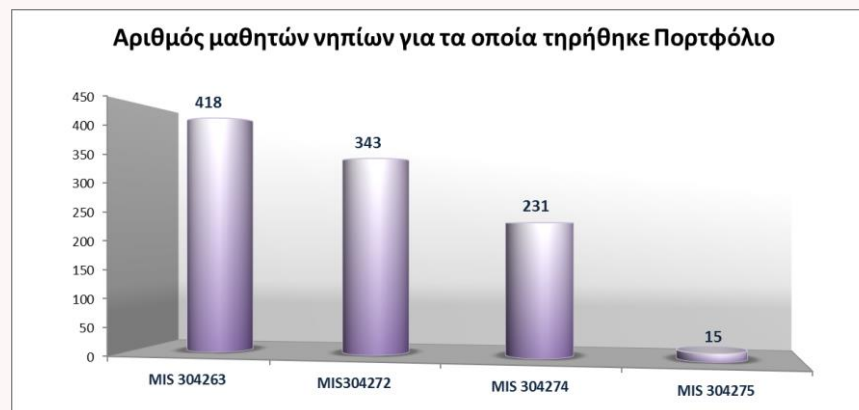
παρουσιάζονται στο διπλανό γράφημα. Τα τμήματα αυτά μπορεί να ήταν ένα ή δύο ανάλογα με τον αριθμό των νηπίων που εγγράφονταν στα νηπιαγωγεία παρέμβασης, κάθε σχολικό έτος. Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε στα υπάρχοντα τμήματα Νηπιαγωγείων, κατόπιν αιτήματος τους και υλοποιούνταν διαφορετικές δράσεις που καθορίζονταν από τις 9 δράσεις του Προγράμματος. Στα τμήματα παρέμβασης των νηπιαγωγείων, εφαρμόζονταν από τον εκπαιδευτικό/εμψυχωτή του Προγράμματος σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό του τμήματος, εκπαιδευτικές και εμψυχωτικές δραστηριότητες που στηρίζονται στο εκπαιδευτικό και

επιμορφωτικό υλικό του προγράμματος, δηλαδή σχέδια εργασίας και αφίσες που έχουν εκπονηθεί από επιστημονικούς συνεργάτες του Προγράμματος. (Οι δράσεις ενδεικτικά αφορούν: Εισαγωγή στο θέατρο, μουσικοκινητικές ασκήσεις, εικαστικά εργαστήρια, φυσική αγωγή κλπ.).

Σε κάθε τμήμα παρέμβασης, οι εκπαιδευτικοί/εμψυχωτές, ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών τους και το ενδιαφέρον τους, επέλεξαν ποια θεματική ενότητα θα αναπτύξουν με τις ανάλογες δραστηριότητες. Για παράδειγμα, εάν σε κάποια περιοχή είχαν σημειωθεί κρούσματα ρατσιστικής βίας, ο εκπαιδευτικός/εμψυχωτής μπορούσε να επιλέξει την θεματική ενότητα «Ανθρώπινα δικαιώματα» (αφίσα, σχέδια εργασίας κ.ά.). Οι εκπαιδευτικοί/εμψυχωτές που έκαναν την παρέμβαση, επισκέπτονταν το σχολείο σε εβδομαδιαία βάση κατά κανόνα, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις σε δεκαπενθήμερη βάση. Η παρέμβασή τους γινόταν κατά τη διάρκεια του ωρολογίου προγράμματος του σχολείου και διαρκούσε 4 ώρες (8.00-12.00).

Επίσης, όπως προβλεπόταν από το ΤΔΠΠ αναπτύχθηκε ατομικός φάκελος ανά μαθητή (PORTFOLIO μαθητή), ο οποίος ανατροφοδοτούνταν με εργασίες κατ' επιλογή του μαθητή ανά τακτά χρονικά διαστήματα, με στόχο την παρατήρηση της εξελικτικής πορείας του μαθητή μετά τις δράσεις παρέμβασης του Προγράμματος σε κάθε σχολική μονάδα ξεχωριστά. Το portfolio του μαθητή είναι εργαλείο που αξιοποιήθηκε από τον εκπαιδευτικό προαιρετικά για τους μαθητές των τμημάτων παρέμβασης σε Νηπιαγωγεία και Δημοτικά. Οι εργασίες που περιλαμβάνονται αποτελούν τεκμήρια της προσπάθειας, της προόδου και της επίδοσής του. Στο τέλος της σχολικής χρονιάς το περιεχόμενο κάθε προσωπικού φακέλου του μαθητή αποτέλεσε κριτήριο αξιολόγησης για την πρόοδο, την προσπάθεια, και την επίδοσή του μετά την παρέμβαση στις σχολικές μονάδες στο πλαίσιο του Προγράμματος. Για τη διανομή και παρακολούθηση των portfolios στην τάξη, υπεύθυνος

ήταν ο δάσκαλος ή νηπιαγωγός του Προγράμματος σε συνέργεια με τον δάσκαλο της τάξης, ο οποίος φρόντιζε για τη σωστή διατήρησή του εντός του σχολείου. Πρόσβαση σε αυτά είχαν μόνο οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές και οι γονείς αυτών. Στο διάγραμμα παρουσιάζεται ο αριθμός μαθητών (Ρομά και μη Ρομά) που τήρησαν portfolio στα τμήματα παρέμβασης.

Σχετικά με το τεστ Ανίχνευσης Επικοινωνιακής Ικανότητας, εφαρμόστηκε πιλοτικά σε σχολικές μονάδες προσχολικής εκπαίδευσης από εκπαιδευτικούς, συνεργάτες του Προγράμματος, τόσο κατά την έναρξη, όσο και κατά τη λήξη του σχολικού έτους.

Το τεστ στόχευε στο να ελέγξει αν το παιδί είναι σε θέση να παρακολουθήσει με επιτυχία μια «κανονική» τάξη ή αν θα χρειαστεί επιπλέον υποστηρικτικά μέτρα, π.χ. εντατικά μαθήματα γλώσσας ή παρακολούθηση σε τάξη γλωσσικής υποστήριξης. Για την πραγμάτωση των γλωσσικών παιχνιδιών και της παρατήρησης των παιδιών ως προς τη γλωσσική και επικοινωνιακή τους ικανότητα, χρησιμοποιήθηκε εκπαιδευτικό υλικό που έχει εκπονηθεί από το Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής του ΕΚΠΑ. Τεστ εφαρμόστηκαν σε 2 σχολικές μονάδες στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου και σε 5 σχολικές μονάδες στην περιφέρεια Αττικής.

Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται τα απολογιστικά στοιχεία ανά Πράξη που αφορούν τις δομές εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις, τον αριθμό των εγγεγραμμένων και αποφοίτων μαθητών προσχολικής ηλικίας, καθώς και τη σχολική διαρροή.

	MIS 304263			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής	162	473	470	516
Αριθμός αποφοίτων Ρομά προσχολικής αγωγής	162	287	345	327
Σχολεία Προσχολικής αγωγής	8	22	46	33
Διαρροή μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής	-	186	125	189

	MIS 304272			
--	-------------------	--	--	--

	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής	11	82	120	75
Αριθμός αποφοίτων Ρομά προσχολικής αγωγής	11	76	113	67
Σχολεία προσχολικής αγωγής	5	19	37	22
Διαρροή μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής	-	6	7	8

	MIS 304274			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής	148	252	286	292
Αριθμός αποφοίτων Ρομά προσχολικής αγωγής	148	206	242	243
Σχολεία προσχολικής εκπαίδευσης	12	36	53	40
Διαρροή μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής	-	46	44	49

	MIS 304275			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής	1	37	69	93
Αριθμός αποφοίτων Ρομά προσχολικής αγωγής	1	30	49	68
Σχολεία προσχολικής αγωγής	5	14	17	26
Διαρροή μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής	-	7	20	25

4.1.3.1.1 Δείκτες Εκροών Δράσης 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

Δείκτες Εκροών Δράσης 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
		Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24881/30-11-2010 απόφασης ένταξης	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 απόφασης 4ης τροποποίησης	Βάσει απολογισμού	(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
Νηπιαγωγεία παρέμβασης	αριθμός	43	118	109	92,3%
Νηπιαγωγεία παρέμβασης (Μοναδικές τιμές)	αριθμός	43	118	56	47,4%
Εγγραφές νηπίων Ρομά σε δομές προσχολικής Αγωγής	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	1.621	-
Μαθητές που ολοκλήρωσαν τη φοίτηση	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	1.121	-
Τμήματα παρέμβασης Προσχολικής αγωγής	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	83	-
Αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης προσχολικής αγωγής	αριθμός	301	1.600	695	43,4%
Καταυλισμοί Παρέμβασης	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	102	-
Οικισμοί παρέμβασης	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	132	-
Σχολεία που υλοποίησαν Τεστ ανίχνευσης Επικοινωνιακής Ικανότητας στην ελληνική κατά την είσοδο και αποφοίτηση των νηπίων από αυτά	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	0	-
Πορτφόλιο νηπίου	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	418	-

– **Νηπιαγωγεία παρέμβασης**

Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 118 Νηπιαγωγεία και το πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε 109 Νηπιαγωγεία, με αποτέλεσμα ο βαθμός επίτευξης του δείκτη να ανέρχεται στο 92,3%. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη προκύπτει από το άθροισμα των δομών προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν κάθε σχολικό έτος στο Πρόγραμμα και αφορά το σχολικό έτος 2010/11 που ξεκίνησαν οι πρώτες εγγραφές των παιδιών έως και τις 30.6.2014.

– **Νηπιαγωγεία παρέμβασης (Μοναδικές τιμές)**

Όσον αφορά στο σύνολο των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2010-2014, ο αριθμός ανέρχεται σε 56 Νηπιαγωγεία. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του προηγούμενου δείκτη «Νηπιαγωγεία παρέμβασης» διαφοροποιείται εάν υπολογιστεί βάσει του αριθμού των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ανέρχεται στο 47,4%.

– **Εγγραφές νηπίων Ρομά σε δομές προσχολικής Αγωγής**

Οι εγγεγραμμένοι μαθητές καταγράφηκαν για πρώτη φορά, σύμφωνα με τα επίσημα ποσοτικά στοιχεία κάθε σχολικής μονάδας, το τρίτο τρίμηνο της σχολικής χρονιάς 2010/11. Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 1.621 εγγραφές νηπίων.

– **Μαθητές που ολοκλήρωσαν τη φοίτηση**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάση των απολογιστικών στοιχείων είναι 1.121. Αν συγκρίνουμε τον αριθμό των εγγεγραμμένων μαθητών από όλες τις σχολικές χρονιές με τον αριθμό των μαθητών που αποφοίτησαν προκύπτει διαρροή της τάξεως του 30,84%.

– **Τμήματα παρέμβασης Προσχολικής αγωγής**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Στο πλαίσιο του προγράμματος λειτούργησαν τμήματα παρέμβασης μέσα στα τμήματα Νηπιαγωγείων τα οποία ήταν 83 έως 30.6.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων.

– **Αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης προσχολικής αγωγής**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 43,4%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 1.600, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης ανέρχεται στους 695.

– **Καταυλισμοί Παρέμβασης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία, οι συνεργάτες του προγράμματος έκαναν παρεμβάσεις σε 102 καταυλισμούς την περίοδο 2011-2014. Ο αριθμός των καταυλισμών παρέμβασης προκύπτει από το άθροισμα των καταυλισμών ανά σχολικό έτος (2011 - 2012, 2012- 2013 και 2013-2014) και δεν αποτυπώνει μοναδιαίες εγγραφές. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία του προγράμματος δεν είναι εφικτή η αποτύπωση των συνολικών μοναδιαίων καταυλισμών. Σύμφωνα με το Δικαιούχο της Πράξης, η αδυναμία αποτύπωσης των μοναδιαίων καταυλισμών παρέμβασης του Προγράμματος, οφείλεται στις μετακινήσεις του πληθυσμού Ρομά, στην μετέγκατασταση σε ήδη υπάρχοντες καταυλισμούς, στη διάλυση τους ή και σε νέους που δημιουργήθηκαν.

– **Οικισμοί παρέμβασης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία, οι συνεργάτες του προγράμματος έκαναν παρεμβάσεις σε 132 οικισμούς από το 2011 - 2014. Ο αριθμός των οικισμών παρέμβασης προκύπτει από το άθροισμα των οικισμών στις οποίες το Πρόγραμμα παρενέβαινε ανά σχολικό έτος (2011 - 2012, 2012- 2013 και 2013-2014) και δεν αποτυπώνει μοναδιαίες εγγραφές. Σύμφωνα με το Δικαιούχο της Πράξης, δεν είναι εφικτή η αποτύπωση των συνολικών μοναδιαίων οικισμών

και αυτό οφείλεται στις μετακινήσεις του πληθυσμού Ρομά, στην μετέγκατασταση σε ήδη υπάρχοντες οικισμούς, στη διάλυση τους ή και σε νέους που δημιουργήθηκαν.

– **Σχολεία που υλοποίησαν Τεστ ανίχνευσης Επικοινωνιακής Ικανότητας στην ελληνική κατά την είσοδο και αποφοίτηση των νηπίων από αυτά**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Βάση του προγράμματος υλοποιήθηκαν σε 0 Νηπιαγωγεία

– **Πορτφόλιο νηπίου**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Βάσει των απολογιστικών στοιχείων αναπτύχτηκαν φάκελος σε 418 μαθητές Νηπιαγωγείου.

4.1.3.1.2 Δείκτες Εκροών Δράσης 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

Δείκτες Εκροών Δράσης 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
		Βάσει της υπ' αρ.πρωτ.24883/30-11-2010 απόφαση ένταξης	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης	Βάσει απολογισμού	(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
Νηπιαγωγεία παρέμβασης	αριθμός	22	80	83	103,0%
Νηπιαγωγεία παρέμβασης (Μοναδικές τιμές)	αριθμός	22	80	40	50,0%
Εγγραφές νηπίων Ρομά σε δομές προσχολικής Αγωγής	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	288	-
Μαθητές που ολοκλήρωσαν τη φοίτηση	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	267	-
Τμήματα παρέμβασης Προσχολικής αγωγής	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	59	-
Αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης προσχολικής αγωγής	αριθμός	154	290	155	53,4%
Καταυλισμοί Παρέμβασης	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	43	-
Οικισμοί παρέμβασης	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	85	-
Σχολεία που υλοποίησαν Τεστ ανίχνευσης Επικοινωνιακής Ικανότητας στην ελληνική κατά την είσοδο και αποφοίτηση των νηπίων από αυτά	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	2	-
Πορτφόλιο νηπίου	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	343	-

– **Νηπιαγωγεία παρέμβασης**

Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 80 Νηπιαγωγεία και το πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε 83 Νηπιαγωγεία, με αποτέλεσμα ο βαθμός επίτευξης του δείκτη να ανέρχεται στο 103,0%. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη προκύπτει από το άθροισμα των δομών προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν κάθε σχολικό έτος στο Πρόγραμμα και αφορά το σχολικό έτος 2010/11 που ξεκίνησαν οι πρώτες εγγραφές των παιδιών έως και τις 30.6.2014.

– **Νηπιαγωγεία παρέμβασης (Μοναδικές τιμές)**

Όσον αφορά στο σύνολο των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2010-2014, ο αριθμός ανέρχεται σε 40 Νηπιαγωγεία. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του προηγούμενου δείκτη «Νηπιαγωγεία παρέμβασης» διαφοροποιείται εάν υπολογιστεί βάσει του αριθμού των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ανέρχεται στο 50,0%.

– **Εγγραφές νηπίων Ρομά σε δομές προσχολικής Αγωγής**

Οι εγγεγραμμένοι μαθητές καταγράφηκαν για πρώτη φορά, σύμφωνα με τα επίσημα ποσοτικά στοιχεία κάθε σχολικής μονάδας, το τρίτο τρίμηνο της σχολικής χρονιάς 2010/11. Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 288 εγγραφές νηπίων.

– **Μαθητές που ολοκλήρωσαν τη φοίτηση**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάση των απολογιστικών στοιχείων είναι 267. Αν συγκρίνουμε τον αριθμό των εγγεγραμμένων μαθητών από όλες τις σχολικές χρονιές με τον αριθμό των μαθητών που αποφοίτησαν προκύπτει διαρροή της τάξεως του 7,2%.

– **Τμήματα παρέμβασης Προσχολικής αγωγής**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Στο πλαίσιο του προγράμματος λειτούργησαν τμήματα παρέμβασης μέσα στα τμήματα Νηπιαγωγείων τα οποία ήταν 59 έως 30.6.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων.

– **Αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης προσχολικής αγωγής**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 53,4%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 290, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης ανέρχεται στους 155.

– **Καταυλισμοί Παρέμβασης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία, οι συνεργάτες του προγράμματος έκαναν παρεμβάσεις σε 43 καταυλισμούς την περίοδο 2011-2014. Ο αριθμός των καταυλισμών παρέμβασης προκύπτει από το άθροισμα των καταυλισμών ανά σχολικό έτος (2011 - 2012, 2012- 2013 και 2013-2014) και δεν αποτυπώνει μοναδιαίες εγγραφές. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία του προγράμματος δεν είναι εφικτή η αποτύπωση των συνολικών μοναδιαίων καταυλισμών. Σύμφωνα με το Δικαιούχο της Πράξης, η αδυναμία αποτύπωσης των μοναδιαίων καταυλισμών παρέμβασης του Προγράμματος, οφείλεται στις μετακινήσεις του πληθυσμού Ρομά, στην μετέγκατασταση σε ήδη υπάρχοντες καταυλισμούς, στη διάλυση τους ή και σε νέους που δημιουργήθηκαν.

– **Οικισμοί παρέμβασης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία, οι συνεργάτες του προγράμματος έκαναν παρεμβάσεις σε 85 οικισμούς από το 2011 - 2014. Ο αριθμός των οικισμών παρέμβασης προκύπτει από το άθροισμα των οικισμών στις οποίες το Πρόγραμμα παρενέβαινε ανά σχολικό έτος (2011 - 2012, 2012- 2013 και 2013-2014) και δεν αποτυπώνει μοναδιαίες εγγραφές. Σύμφωνα με το Δικαιούχο της Πράξης, δεν είναι εφικτή η αποτύπωση των συνολικών μοναδιαίων οικισμών

και αυτό οφείλεται στις μετακινήσεις του πληθυσμού Ρομά, στην μετέγκατασταση σε ήδη υπάρχοντες οικισμούς, στη διάλυση τους ή και σε νέους που δημιουργήθηκαν.

– **Σχολεία που υλοποίησαν Τεστ ανίχνευσης Επικοινωνιακής Ικανότητας στην ελληνική κατά την είσοδο και αποφοίτηση των νηπίων από αυτά**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Βάση του προγράμματος υλοποιήθηκαν σε 2 Νηπιαγωγεία

– **Πορτφόλιο νηπίου**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Βάσει των απολογιστικών στοιχείων αναπτύχτηκαν φάκελος σε 343 μαθητές Νηπιαγωγείου.

4.1.3.1.3 Δείκτες Εκρών Δράσης 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

Δείκτες Εκρών Δράσης 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
		Βάσει της υπ' αρ.πρωτ.24882/30-11-2010 απόφαση ένταξης	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης	Βάσει απολογισμού	(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
Νηπιαγωγεία παρέμβασης	αριθμός	10	150	141	94,0%
Νηπιαγωγεία παρέμβασης (Μοναδικές τιμές)	αριθμός	10	150	59	41,8%
Εγγραφές νηπίων Ρομά σε δομές προσχολικής Αγωγής	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	978	-
Μαθητές που ολοκλήρωσαν τη φοίτηση	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	839	-
Τμήματα παρέμβασης Προσχολικής αγωγής	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	106	-
Αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης προσχολικής αγωγής	αριθμός	70	900	689	76,5%
Καταυλισμοί Παρέμβασης	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	51	-
Οικισμοί παρέμβασης	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	59	-
Σχολεία που υλοποίησαν Τεστ ανίχνευσης Επικοινωνιακής Ικανότητας στην ελληνική κατά την είσοδο και αποφοίτηση των νηπίων από αυτά	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	5	-
Πορτφόλιο νηπίου	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	231	-

– **Νηπιαγωγεία παρέμβασης**

Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 150 Νηπιαγωγεία και το πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε 141 Νηπιαγωγεία, με αποτέλεσμα ο βαθμός επίτευξης του δείκτη να ανέρχεται στο 94,0%. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη προκύπτει από το άθροισμα των δομών προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν κάθε σχολικό έτος στο Πρόγραμμα και αφορά το σχολικό έτος 2010/11 που ξεκίνησαν οι πρώτες εγγραφές των παιδιών έως και τις 30.6.2014.

– **Νηπιαγωγεία παρέμβασης (Μοναδικές τιμές)**

Όσον αφορά στο σύνολο των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2010-2014, ο αριθμός ανέρχεται σε 59 Νηπιαγωγεία. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του προηγούμενου δείκτη «Νηπιαγωγεία παρέμβασης» διαφοροποιείται εάν υπολογιστεί βάσει του αριθμού των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ανέρχεται στο 41,8%.

– **Εγγραφές νηπίων Ρομά σε δομές προσχολικής Αγωγής**

Οι εγγεγραμμένοι μαθητές καταγράφηκαν για πρώτη φορά, σύμφωνα με τα επίσημα ποσοτικά στοιχεία κάθε σχολικής μονάδας, το τρίτο τρίμηνο της σχολικής χρονιάς 2010/11. Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 978 εγγραφές νηπίων.

– **Μαθητές που ολοκλήρωσαν τη φοίτηση**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάση των απολογιστικών στοιχείων είναι 839. Αν συγκρίνουμε τον αριθμό των εγγεγραμμένων μαθητών από όλες τις σχολικές χρονιές με τον αριθμό των μαθητών που αποφοίτησαν προκύπτει διαρροή της τάξεως του 14,2%.

– **Τμήματα παρέμβασης Προσχολικής αγωγής**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Στο πλαίσιο του προγράμματος λειτούργησαν τμήματα παρέμβασης μέσα στα τμήματα Νηπιαγωγείων τα οποία ήταν 106 έως 30.6.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων.

– **Αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης προσχολικής αγωγής**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 76,5%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 900, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης ανέρχεται στους 689.

– **Καταυλισμοί Παρέμβασης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία, οι συνεργάτες του προγράμματος έκαναν παρεμβάσεις σε 51 καταυλισμούς την περίοδο 2011-2014. Ο αριθμός των καταυλισμών παρέμβασης προκύπτει από το άθροισμα των καταυλισμών ανά σχολικό έτος (2011 - 2012, 2012- 2013 και 2013-2014) και δεν αποτυπώνει μοναδιαίες εγγραφές. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία του προγράμματος δεν είναι εφικτή η αποτύπωση των συνολικών μοναδιαίων καταυλισμών. Σύμφωνα με το Δικαιούχο της Πράξης, η αδυναμία αποτύπωσης των μοναδιαίων καταυλισμών παρέμβασης του Προγράμματος, οφείλεται στις μετακινήσεις του πληθυσμού Ρομά, στην μετέγκατασταση σε ήδη υπάρχοντες καταυλισμούς, στη διάλυση τους ή και σε νέους που δημιουργήθηκαν.

– **Οικισμοί παρέμβασης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία, οι συνεργάτες του προγράμματος έκαναν παρεμβάσεις σε 59 οικισμούς από το 2011 - 2014. Ο αριθμός των οικισμών παρέμβασης προκύπτει από το άθροισμα των οικισμών στις οποίες το Πρόγραμμα παρενέβαινε ανά σχολικό έτος (2011 - 2012, 2012- 2013 και 2013-2014) και δεν αποτυπώνει μοναδιαίες εγγραφές. Σύμφωνα με το Δικαιούχο της Πράξης, δεν είναι εφικτή η αποτύπωση των συνολικών μοναδιαίων οικισμών

και αυτό οφείλεται στις μετακινήσεις του πληθυσμού Ρομά, στην μετέγκατασταση σε ήδη υπάρχοντες οικισμούς, στη διάλυση τους ή και σε νέους που δημιουργήθηκαν.

– **Σχολεία που υλοποίησαν Τεστ ανίχνευσης Επικοινωνιακής Ικανότητας στην ελληνική κατά την είσοδο και αποφοίτηση των νηπίων από αυτά**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Βάση του προγράμματος υλοποιήθηκαν σε 5 Νηπιαγωγεία

– **Πορτφόλιο νηπίου**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Βάσει των απολογιστικών στοιχείων αναπτύχτηκαν φάκελος σε 231 μαθητές Νηπιαγωγείου.

4.1.3.1.4 Δείκτες Εκροών Δράσης 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275

Δείκτες Εκροών Δράσης 1: Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ 24884/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Νηπιαγωγεία παρέμβασης	αριθμός	26	45	62	137,7%
Νηπιαγωγεία παρέμβασης (Μοναδικές τιμές)	αριθμός	26	45	33	73,3%
Εγγραφές νηπίων Ρομά σε δομές προσχολικής Αγωγής	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	200	-
Μαθητές που ολοκλήρωσαν τη φοίτηση	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	148	-
Τμήματα παρέμβασης Προσχολικής αγωγής	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	12	-
Αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης προσχολικής αγωγής	αριθμός	182	210	35	16,6%
Καταυλισμοί Παρέμβασης	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	71	-
Οικισμοί παρέμβασης	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	116	-
Σχολεία που υλοποίησαν Τεστ ανίχνευσης Επικοινωνιακής Ικανότητας στην ελληνική κατά την είσοδο και αποφοίτηση των νηπίων από αυτά	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	0	-
Πορτφόλιο νηπίου	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	15	-

– **Νηπιαγωγεία παρέμβασης**

Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 45 Νηπιαγωγεία και το πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε 62 Νηπιαγωγεία, με αποτέλεσμα ο βαθμός επίτευξης του δείκτη να ανέρχεται στο 137,7%. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη προκύπτει από το άθροισμα των δομών προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν κάθε σχολικό έτος στο Πρόγραμμα και αφορά το σχολικό έτος 2010/11 που ξεκίνησαν οι πρώτες εγγραφές των παιδιών έως και τις 30.6.2014.

– **Νηπιαγωγεία παρέμβασης (Μοναδικές τιμές)**

Όσον αφορά στο σύνολο των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2010-2014, ο αριθμός ανέρχεται σε 33 Νηπιαγωγεία. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του προηγούμενου δείκτη «Νηπιαγωγεία παρέμβασης» διαφοροποιείται εάν υπολογιστεί βάσει του αριθμού των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ανέρχεται στο 73,3%.

– **Εγγραφές νηπίων Ρομά σε δομές προσχολικής Αγωγής**

Οι εγγεγραμμένοι μαθητές καταγράφηκαν για πρώτη φορά, σύμφωνα με τα επίσημα ποσοτικά στοιχεία κάθε σχολικής μονάδας, το τρίτο τρίμηνο της σχολικής χρονιάς 2010/11. Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 200 εγγραφές νηπίων.

– **Μαθητές που ολοκλήρωσαν τη φοίτηση**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάση των απολογιστικών στοιχείων είναι 148. Αν συγκρίνουμε τον αριθμό των εγγεγραμμένων μαθητών από όλες τις σχολικές χρονιές με τον αριθμό των μαθητών που αποφοίτησαν προκύπτει διαρροή της τάξεως του 26,0%.

– **Τμήματα παρέμβασης Προσχολικής αγωγής**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Στο πλαίσιο του προγράμματος λειτούργησαν τμήματα παρέμβασης μέσα στα τμήματα Νηπιαγωγείων τα οποία ήταν 12 έως 30.6.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων.

– **Αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης προσχολικής αγωγής**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 16,6%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 210, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης ανέρχεται στους 35.

– **Καταυλισμοί Παρέμβασης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία, οι συνεργάτες του προγράμματος έκαναν παρεμβάσεις σε 71 καταυλισμούς την περίοδο 2011-2014. Ο αριθμός των καταυλισμών παρέμβασης προκύπτει από το άθροισμα των καταυλισμών ανά σχολικό έτος (2011 - 2012, 2012- 2013 και 2013-2014) και δεν αποτυπώνει μοναδιαίες εγγραφές. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία του προγράμματος δεν είναι εφικτή η αποτύπωση των συνολικών μοναδιαίων καταυλισμών. Σύμφωνα με το Δικαιούχο της Πράξης, η αδυναμία αποτύπωσης των μοναδιαίων καταυλισμών παρέμβασης του Προγράμματος, οφείλεται στις μετακινήσεις του πληθυσμού Ρομά, στην μετέγκατασταση σε ήδη υπάρχοντες καταυλισμούς, στη διάλυση τους ή και σε νέους που δημιουργήθηκαν.

– **Οικισμοί παρέμβασης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία, οι συνεργάτες του προγράμματος έκαναν παρεμβάσεις σε 116 οικισμούς από το 2011 - 2014. Ο αριθμός των οικισμών παρέμβασης προκύπτει από το άθροισμα των οικισμών στις οποίες το Πρόγραμμα παρενέβαινε ανά σχολικό έτος (2011 - 2012, 2012- 2013 και 2013-2014) και δεν αποτυπώνει μοναδιαίες εγγραφές. Σύμφωνα με το Δικαιούχο της Πράξης, δεν είναι εφικτή η αποτύπωση των συνολικών μοναδιαίων οικισμών

και αυτό οφείλεται στις μετακινήσεις του πληθυσμού Ρομά, στην μετέγκατασταση σε ήδη υπάρχοντες οικισμούς, στη διάλυση τους ή και σε νέους που δημιουργήθηκαν.

– **Σχολεία που υλοποίησαν Τεστ ανίχνευσης Επικοινωνιακής Ικανότητας στην ελληνική κατά την είσοδο και αποφοίτηση των νηπίων από αυτά**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Βάση του προγράμματος υλοποιήθηκαν σε 0 Νηπιαγωγεία

– **Πορτφόλιο νηπίου**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή στόχος του δείκτη κατά την αναθεώρηση του ΤΔ δεν είχε προσδιοριστεί. Βάσει των απολογιστικών στοιχείων αναπτύχτηκαν φάκελος σε 15 μαθητές Νηπιαγωγείου.

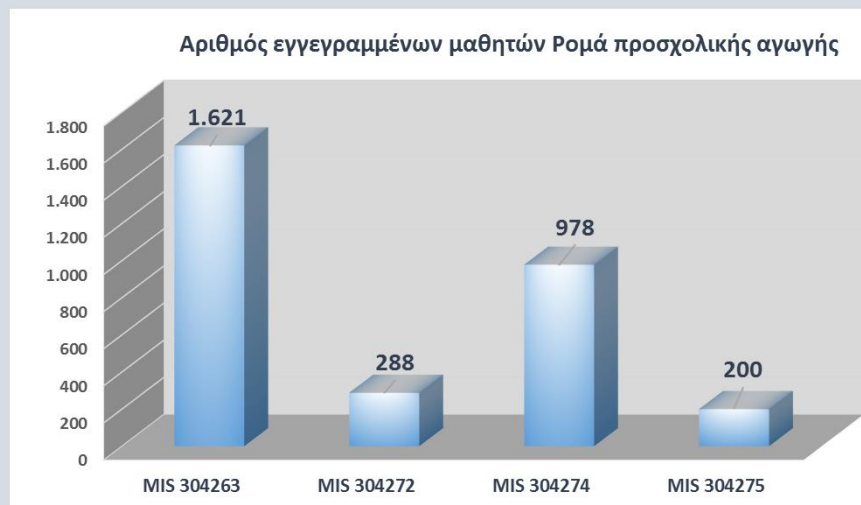
4.1.3.1.5 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 1, όλων των Πράξεων

Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης, όλων των Πράξεων

Βάσει των απολογιστικών στοιχείων υλοποίησης της Δράσης 1, προκύπτουν τα ακόλουθα:

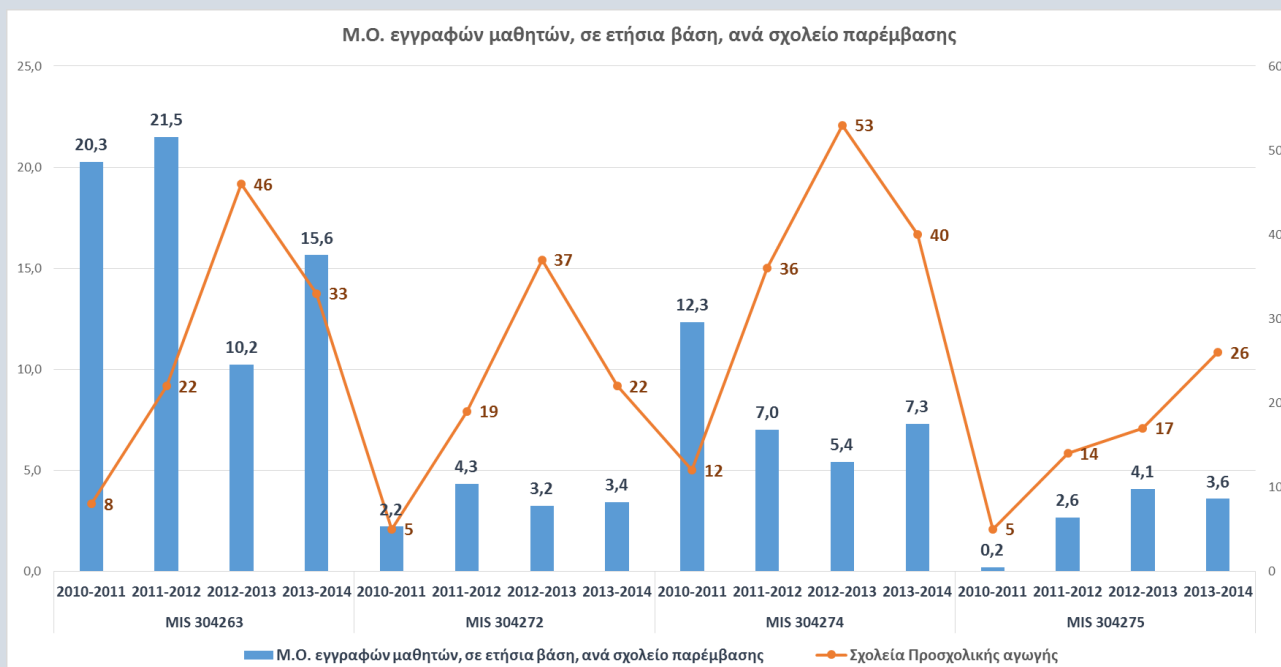
☞ **Ο αριθμός των εγγεγραμμένων μαθητών προσχολικής ηλικίας σε νηπιαγωγεία, στη διάρκεια της περιόδου 2010-2014, διαφοροποιείται σημαντικά ανά Πράξη, όπως φαίνεται και στο διπλανό γράφημα. Στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας (MIS 304263) παρατηρείται ο μεγαλύτερος αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών, ενώ στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου (MIS 304275), ο μικρότερος. Το γεγονός αυτό, σχετίζεται άμεσα και με το εύρος των παρεμβάσεων, για την ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή, που αναπτύχθηκαν ανά Πράξη στις διάφορες περιοχές, το οποίο, όπως προκύπτει και από τις πρωτογενείς έρευνες δεν ήταν κοινό για όλες τις Πράξεις.**

- Παράλληλα, **οι εγγραφές αυτές, απεικονίζουν τους εγγεγραμμένους μαθητές Ρομά στα νηπιαγωγεία παρέμβασης και δεν συνδέονται άμεσα με την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων που αναπτύχθηκαν μέσω του Προγράμματος προς αυτή την κατεύθυνση, καθιστώντας την όποια αξιολόγησή τους αδύνατη. Αυτό τεκμαίνεται και από τον αριθμό των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά που παρουσιάζεται για το σχολικό έτος 2010-2011, για όλα τα MIS, τη στιγμή που οι Πράξεις εντάχθηκαν την 1/9/2010 και η έναρξη των όποιων παρεμβάσεων, σύμφωνα με τον Δικαιούχο, ξεκίνησαν τον Απρίλιο του επόμενου έτους (2011).**

- Επιπλέον, η απουσία δευτερογενών στοιχείων που να προσδιορίζει τον ακριβή πληθυσμό των παιδιών Ρομά, ανά ηλικιακή κατηγορία, με διάκριση σε παιδιά που φοιτούν ή δεν φοιτούν στην κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα, καθιστά αδύνατη την όποια αξιολόγηση της ορθότητας και αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων του Προγράμματος για την ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή.
- ☞ Σε ότι αφορά στο δείκτη «*Νηπιαγωγεία παρέμβασης*», ο αριθμός τους δεν ήταν σταθερός σε ετήσια βάση, ενώ παράλληλα διαφοροποιούνταν τα σημεία παρέμβασης την εξεταζόμενη περίοδο 2010-2014. Παράλληλα, ο τρόπος υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη, αποκλίνει από την πρακτική που ακολουθείται από άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, ο Δικαιούχος αθροίζει, για κάθε έτος παρέμβασης, τα νηπιαγωγεία, στα οποία ανέπτυξε παρεμβάσεις την περίοδο 2010-2014 και δεν τα προσμετρά ως μοναδιαία. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό του, και πιο συγκεκριμένα με το εάν τα Σχολεία Προσχολικής αγωγής μπορούν να αθροίζονται σε ετήσια βάση ή όχι.

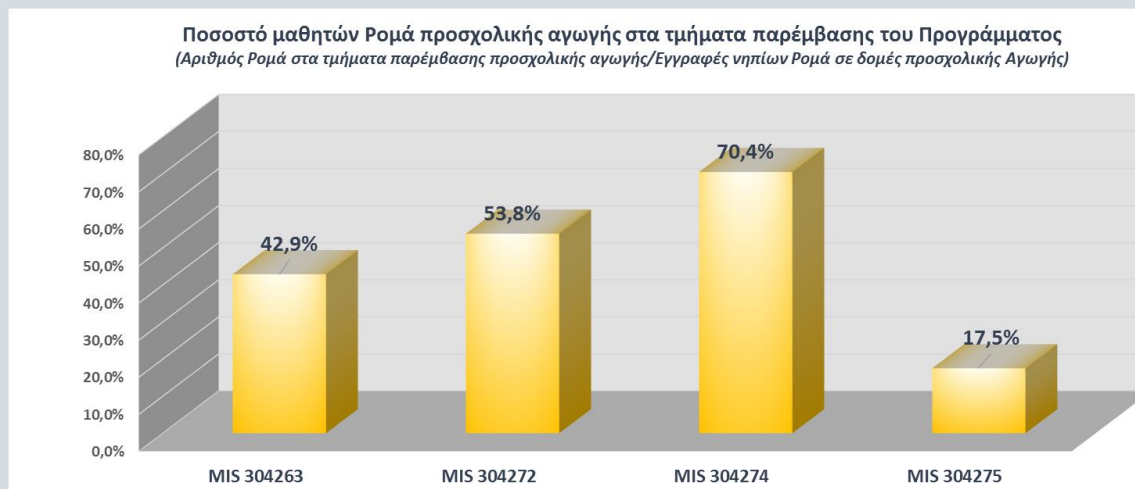
- Επιπρόσθετα, όπως φαίνεται και από το διπλανό γράφημα, η επιλογή των σχολείων προσχολικής αγωγής που παρενέβαινε το Πρόγραμμα, δεν ήταν άμεσα συνδεδεμένη με τον αριθμό των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής. Πιο συγκεκριμένα, στις Περιφέρειες Ηπείρου,

Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας (MIS 304263), παρατηρείται μία ικανοποιητική συσχέτιση μεταξύ του μέσου αριθμού παιδιών Ρομά προσχολικής αγωγής και των σχολείων παρέμβασης. Στις υπόλοιπες όμως Περιφέρειες, παρατηρείται μία χαλαρή συσχέτιση μεταξύ των σχολείων παρέμβασης και του αριθμού των εγγεγραμμένων σε αυτά μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής, με πιο χαρακτηριστική περίπτωση εκείνη των Περιφερειών Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου (MIS 304275), όπου για 1 εγγεγραμμένο μαθητή, το Πρόγραμμα φαίνεται να παρεμβαίνει σε 5 Σχολεία Προσχολικής αγωγής.

- **Αξιοσημείωτο επίσης είναι το γεγονός ότι, ως Σχολεία παρέμβασης Προσχολικής αγωγής, προσμετρώνται από τον Δικαιούχο και εκπαιδευτικές δομές της κατηγορίας, οι οποίες δεν έχουν κανέναν εγγεγραμμένο μαθητή Ρομά.**

☞ **Με εξαίρεση την Περιφέρεια Αττικής, μειωμένος είναι και ο αριθμός των μαθητών προσχολικής αγωγής, που εγγράφηκαν στα τμήματα παρέμβασης του Προγράμματος.** Πιο συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και από το διπλανό γράφημα, στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας μόνο 4 στους 10 μαθητές αυτής της κατηγορίας είναι εγγεγραμμένοι στα τμήματα παρέμβασης, λίγο περισσότεροι από τους μισούς εγγεγραμμένους μαθητές εγγράφηκαν στα τμήματα που αναπτύχθηκαν στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου, ενώ στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου εγγράφηκαν λιγότεροι από 2 στους 10 μαθητές. **Το γεγονός αυτό, τεκμηριώνεται και από τον πολύ χαμηλό βαθμό επίτευξης της στοχοθεσίας του δείκτη «Αριθμός Ρομά στα τμήματα**

παρέμβασης προσχολικής αγωγής», ο οποίος κινείται στα επίπεδα του 43,4% για την Πράξη με MIS 304263, στο 53,4% για την Πράξη με MIS 304272, στο 76,5% για την Πράξη με MIS 304274 και μόλις στο 16,6% για την Πράξη με MIS 304275.

- *Ωστόσο, ο χαμηλός βαθμός επίτευξης της στοχοθεσίας του δείκτη, δεν αποτυπώνει την πραγματική εικόνα της συμμετοχής των μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν στα τμήματα παρέμβασης. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη σχετίζεται με τους εγγεγραμμένους μαθητές αυτής της κατηγορίας στα τμήματα παρέμβασης και όχι με εκείνους που συμμετείχαν συστηματικά σε αυτά. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, σχετίζεται άμεσα με τον ορισμό του και πιο συγκεκριμένα, με το εάν ο δείκτης προσμετρά τους εγγεγραμμένους μαθητές στα τμήματα παρέμβασης ή τους συστηματικά φοιτώντες σε αυτά, ενώ παράλληλα θα πρέπει να προσδιοριστεί και η έννοια της συστηματικής φοίτησης, ως ποσοστό συμμετοχής των μαθητών σε αυτά.*

☞ Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι για την επαρκή παρακολούθηση των πεπραγμένων και εκροών της Δράσης, απαιτείται η υιοθέτηση ενός πλήρως προσδιορισμένου συστήματος δεικτών, το οποίο θα προσμετρά και θα ορίζει:

- *Τους οικισμούς και καταυλισμούς παρέμβασης του Προγράμματος, ανά σχολικό έτος*
- *Το είδος των παρεμβάσεων που αναπτύσσονται και τη συχνότητα με την οποία διενεργούνται, ανά σχολικό έτος, οικισμό, καταυλισμό και εκπαιδευτική δομή*
- *Τα Σχολεία Προσχολικής αγωγής, ανά είδος παρέμβασης και ανά σχολικό έτος*
- *Τον πραγματικά ωφελούμενο πληθυσμό μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής, ανά σχολικό έτος*

4.1.3.2 Δράση 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης

Περιγραφή Δράσης	<p>Στόχος της Δράσης είναι να διευκολυνθεί η σχολική ένταξη των μαθητών της ομάδα- στόχου και παράλληλα να τους δοθεί η αναγκαία υποστήριξη, προκειμένου να αναγνωρίσουν τη σημασία της τακτικής φοίτησης αλλά και να ανταποκριθούν στις σχολικές απαιτήσεις. Η δράση, περιλαμβάνει τέσσερις υποδράσεις και πιο συγκεκριμένα:</p> <p>Υποδράση 2.1: Ένταξη στο σχολείο. Στόχος της συγκεκριμένης υποδράσης είναι η σύνδεση του οικισμού με το σχολείο και η διευκόλυνση της πρόσβασης και σταδιακής ένταξης των παιδιών του οικισμού σε δομές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.</p> <p>Υποδράση 2.2: Υποστήριξη των παιδιών μέσω ενισχυτικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων</p> <p>Υποδράση 2.3: Διεύρυνση των σχολικών δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολικής μονάδας. Στόχος της υποδράσης είναι η ενίσχυση του ενδιαφέροντος των μαθητών για το σχολείο μέσα από τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες που καθιστούν τη μάθηση ευχάριστη και ελκυστική.</p> <p>Υποδράση 2.4: Οργάνωση και εμπλουτισμός σχολικής βιβλιοθήκης</p>
Απολογισμός Δράσης	
<p>Υποδράση 2.1: Ένταξη στο σχολείο</p> <p>Στο πλαίσιο υλοποίησης της συγκεκριμένης υποδράσης, εντοπίστηκαν οι μαθητές που έπρεπε να φοιτούν στο Δημοτικό και Γυμνάσιο στους καταυλισμούς και τους οικισμούς παρέμβασης.</p>	

Στη συνέχεια, οι συνεργάτες δικτύου και οι διαμεσολαβητές του Προγράμματος μερίμνησαν για την έγκαιρη ενημέρωση των γονέων αναφορικά με την εγγραφή των μαθητών και προς την κατεύθυνση αυτή διενήργησαν μία σειρά συναντήσεων συμβουλευτικής με τις οικογένειες των παιδιών, προκειμένου να πειστούν να εγγράψουν τα παιδιά τους στο σχολείο. Οι συναντήσεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα την εγγραφή αρκετών παιδιών στην Α' Δημοτικού για πρώτη φορά. Παράλληλα, διενεργήθηκαν αρκετές ομιλίες, στους καταυλισμούς που στόχο είχαν να αναδείξουν την σημαντικότητα της εκπαίδευσης στον πληθυσμό Ρομά. Οι ομιλίες αυτές έγιναν με τη συμμετοχή και των παιδιών, μέσα από μία διαδικασία παιχνιδιού και δραστηριοτήτων που στόχευε στην εξοικείωσή τους με την εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπλέον, μέσω της υποδράσης αυτής, βοηθήθηκαν πολλοί γονείς να συγκεντρώσουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την εγγραφή των παιδιών τους στο σχολείο.

Κατά τη διάρκεια των σχολικών ετών παρέμβασης του Προγράμματος, οι συνεργάτες ασχολήθηκαν με την παρακολούθηση της τακτικής φοίτησης των μαθητών, με στόχο την αντιμετώπιση προβλημάτων σχολικής διαρροής. Στο πλαίσιο αυτό υπήρξε συνεχής συνεργασία των επιστημονικών συνεργατών και των συνεργατών δικτύου με τους διαμεσολαβητές για την αντιμετώπιση ζητημάτων σχολικής φοίτησης και κυρίως ζητημάτων διαλείπουσας φοίτησης. Στα κύρια μελήματα αυτής της συνεργασίας ήταν (α) η αναζήτηση μαθητών που παρουσίαζαν διαλείπουσα φοίτηση, λόγω κυρίως των μετακινήσεων των γονέων και η ενημέρωση των γονέων για χρήση της κάρτας φοίτησης, η επικοινωνία με του υπεύθυνους των Δήμων σχετικά με την εύρυθμη λειτουργία των μέσων μεταφοράς των μαθητών, (γ) η αναζήτηση λύσεων μεταφοράς μαθητών και (δ) η ενημέρωση των γονέων με μαθητές στην ΣΤ' Δημοτικού για την μετάβαση των παιδιών τους στην Α' Γυμνασίου. Για το σκοπό αυτό ο επιστημονικός υπεύθυνος σε συνεργασία με τους ψυχολόγους του Προγράμματος, υλοποίησαν σχέδιο ενημέρωσης εμπύχωσης γονέων και μαθητών.

Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται τα απολογιστικά στοιχεία της Υποδράσης 2.1, ανά Πράξη, που αφορούν στο σύνολο των εγγραφών και των μαθητών που αποφοίτησαν στο τέλος κάθε σχολικού έτους παρέμβασης, καθώς και στον αριθμό των εκπαιδευτικών δομών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στο πρόγραμμα.

Ένταξη στο σχολείο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	MIS 304263			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	1.750	3.703	4.224	3.539
Αριθμός αποφοίτων Ρομά πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	1.750	2.865	3.161	3.029
Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	38	113	147	73
Διαρροή μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	0	838	1.063	510
Ποσοστό διαρροής	0	22,63%	25,17%	14,41%

Ένταξη στο σχολείο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	MIS 304263			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	440	289	346
Αριθμός αποφοίτων Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	129	127	148
Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	1	10	18	19
Διαρροή μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	311	162	198
Ποσοστό διαρροής	0	71%	56%	57%

Για την πράξη με MIS 304263 παρατηρούνται τα ακόλουθα: Καταγράφεται σταδιακή αύξηση της συμμετοχής των δημοτικών σχολείων στο πρόγραμμα για τρία πρώτα σχολικά έτη, γεγονός που οδήγησε και σε αύξηση των εγγεγραμμένων μαθητών. Τον 4^ο χρόνο τα σχολεία παρέμβασης μειώνονται κατά 50,3% σε σχέση με τον 3^ο, όμως ο εγγεγραμμένος μαθητικός πληθυσμός μειώνεται μόνο κατά 16,2%. Η σχολική διαρροή των μαθητών Ρομά που φοιτούν

στο δημοτικό το 4^ο έτος παρέμβασης εμφανίζει τα χαμηλότερα ποσοστά, ενώ αντίθετα για την δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρατηρείται μικρή συμμετοχή των σχολείων στο πρόγραμμα και μεγάλη διαρροή μαθητών που ξεπερνά το 50% σε κάθε έτος παρέμβασης.

Ένταξη στο σχολείο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	MIS 304272			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	445	675	744	655
Αριθμός αποφοίτων Ρομά πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	445	607	679	561
Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	22	52	56	41
Διαρροή μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	0	68	65	94
Ποσοστό διαρροής	0	10,1%	8,7%	14,4%

Ένταξη στο σχολείο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	MIS 304272			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	38	108	136
Αριθμός αποφοίτων Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	37	91	105
Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	8	16	12
Διαρροή μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	1	17	31
Ποσοστό διαρροής	0	2,63%	15,74%	22,79%

Για την πράξη με MIS 304272 παρατηρούνται τα εξής: Για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρατηρείται μεγάλη αύξηση των σχολείων παρέμβασης το 2^ο και 3^ο έτος και μείωση το 4^ο έτος, ενώ το ποσοστό διαρροής μαθητών Ρομά κυμαίνεται σε αρκετά χαμηλά επίπεδα, όλη την εξεταζόμενη περίοδο. Για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρατηρείται μικρός αριθμός σχολείων παρέμβασης, ενώ διαχρονικά τα ποσοστά διαρροής μαθητών αυξάνονται, με το μεγαλύτερο ποσοστό να καταγράφεται το 4^ο έτος.

Ένταξη στο σχολείο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	MIS 304274			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	2.184	2.613	2.630	2.515
Αριθμός αποφοίτων Ρομά πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	2.184	2.023	2.047	1.987
Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	40	55	64	54
Διαρροή μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	0	590	583	528
Ποσοστό διαρροής		22,6%	22,2%	21,0%

Ένταξη στο σχολείο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	MIS 304274			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	475	530	588
Αριθμός αποφοίτων Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	302	454	478
Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	10	17	18
Διαρροή μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	173	76	110
Ποσοστό διαρροής		36,4%	14,3%	18,7%

Για την πράξη με MIS 304274, οι δομές στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση αυξάνονται από το 1^ο έτος παρέμβασης έως το 3^ο έτος ενώ παρατηρείται μια μικρή μείωση στο 4^ο σχολικό έτος. Σχετικά με τη διαρροή των μαθητών Ρομά, συνολικά για όλα τα σχολικά έτη παρέμβασης προσεγγίζει το 22%. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρατηρείται μικρός αριθμός σχολείων παρέμβασης, ενώ η σχολική διαρροή, παρότι μειώνεται το 2^ο έτος, ωστόσο εμφανίζει ξανά ανοδικές τάσεις το 3^ο.

Ένταξη στο σχολείο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	MIS 304275			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	179	960	1082	1301
Αριθμός αποφοίτων Ρομά πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	179	812	968	1088
Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	14	49	59	62

Διαρροή μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	0	148	114	213
Ποσοστό διαρροής	0	15,4%	10,5%	16,4%

Ένταξη στο σχολείο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	MIS 304275			
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	0	4	201
Αριθμός αποφοίτων Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	0	4	60
Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	0	1	14
Διαρροή μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	0	0	0	141
Ποσοστό διαρροής				70,1%

Για την πράξη με MIS 304275, παρατηρείται ανοδική πορεία των δημοτικών σχολείων παρέμβασης από το 1ο έτος έως το 4ο έτος. Αντίθετα, η σχολική διαρροή μαθητών παρουσιάζει διακυμάνσεις εμφανίζοντας τα μικρότερα ποσοστά το σχολικό έτος 2012-2013 (10,5%) και το μεγαλύτερο ποσοστό το σχολικό έτος 2013-2014 (16,4%). Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το πρόγραμμα εφαρμόστηκε μόνο το 3^ο έτος παρέμβασης με τη συμμετοχή 1 σχολικής μονάδας και 4 παιδιών. Το 4^ο έτος οι σχολικές μονάδες αυξήθηκαν σε 60, ενώ η διαρροή των μαθητών κυμάνθηκε στο 70,1%.

Υποδράση 2.2: Υποστήριξη των παιδιών μέσω ενισχυτικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης υποδράσης αναπτύχθηκαν τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας και θερινά τμήματα. Ως τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας θεωρούνται τα τμήματα διδακτικής παρέμβασης που λειτουργούσαν είτε παράλληλα με το σχολικό ωράριο (ως Τάξεις Υποδοχής ή τμήματα παράλληλης διδασκαλίας) ή μετά τη λήξη του κανονικού ωραρίου (Φροντιστηριακά Τμήματα).

Οι Τάξεις Υποδοχής διαφοροποιούνται από τα Φροντιστηριακά Τμήματα ως προς τον αριθμό των μαθητών που παρακολουθούσαν (3-8 μαθητές για τα ΦΤ και 9-16 για τις ΤΥ), τον αριθμό των ωρών διδασκαλίας ανά εβδομάδα (μέχρι 10 ώρες για τα ΦΤ και μέχρι 16 για τις ΤΥ) και ως προς τα μαθήματα που υποστηρίζονται.

Τα Τμήματα Ενισχυτικής Διδασκαλίας, λειτουργούσαν παράλληλα ή με τη λήξη του κανονικού σχολικού προγράμματος. Το περιεχόμενό τους ήταν προσαρμοσμένο στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου, ανάλογα με τις εκάστοτε συνθήκες και ιδιαιτερότητες της σχολικής μονάδας, τις εκτιμήσεις και κρίσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού και τα προβλήματα της ομάδας. Οι ώρες ανά εβδομάδα και τα μαθήματα που υποστηρίζονταν καθορίζονταν από το Σύλλογο διδασκόντων κάθε σχολείου, με βάση τις ανάγκες των μαθητών. Τα μαθήματα που υποστηρίζονταν ήταν κυρίως η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Κατά περίπτωση διδάσκονταν η αριθμητική για την πρωτοβάθμια, ενώ στη δευτεροβάθμια, εκτός από το μάθημα της ελληνικής γλώσσας, η φυσική και τα μαθηματικά.

Οι Τάξεις Υποδοχής ορίζονταν κάθε έτος με απόφαση του Υπουργείου Παιδείας, με βάση την υπουργική απόφαση Φ10/20/Γ1/708/ (ΦΕΚ 1789/β/28-9-1999). Από το 2012 και εξής ιδρύονταν κάθε χρόνο και λειτουργούσαν ΤΥ, σύμφωνα με τις σχετικές εγκυκλίους 120284 /Γ1/05-10-2012 (ΑΔΑ: Β4ΤΖ9-Θ0Σ) και 164871/Γ1/1-11-2013 του ΥΠΑΙΘ. Επίσης, γίνονταν σύσταση οργανικών θέσεων δασκάλων για τάξεις υποδοχής και για την εφαρμογή προγραμμάτων για Ρομά (αρ. 358/Δ4/29.8.2000, Φ.Ε.Κ 1068 τ.Β'/30-8-2000) και (αρ. 425/Δ4/28.8.2001 Φ.Ε.Κ. 1130 τ.Β'/30-8-2001). Το Πρόγραμμα υποστήριξε τάξεις υποδοχής για τα σχολικά έτη 2010-2013 σύμφωνα με τις ανάγκες των σχολικών μονάδων, με εκπαιδευτικό επιλεγμένο έπειτα από προκήρυξη θέσεων, ο οποίος αμειβόταν από το Πρόγραμμα. Το σχολικό έτος 2013-2014, το ΥΠΑΙΘ ανέλαβε αποκλειστικά τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής.

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα απολογιστικά στοιχεία που αφορούν στον αριθμό των εκπαιδευτικών δομών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας, τα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας (**Φροντιστηριακά Τμήματα και Τάξεις Υποδοχής**) που αναπτύχθηκαν, καθώς και ο αριθμός των παιδιών Ρομά που φοίτησαν στα τμήματα αυτά την περίοδο 2010-2014.

MIS 304263					
Ενισχυτική διδασκαλία πρωτοβάθμια	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολα
Αριθμός σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ)	14	22	30	53	119
Τμήματα Ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ) στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	14	52	52	78	196
Αριθμός μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας	160	450	542	537	1.689
Ενισχυτική διδασκαλία δευτεροβάθμια	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολα
Αριθμός σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ)	0	6	9	16	31
Τμήματα Ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ) στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	0	6	16	26	48
Αριθμός μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα τμήματα της ενισχυτικής διδασκαλίας	0	28	94	126	248

MIS 304272					
Ενισχυτική διδασκαλία πρωτοβάθμια	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολα
Αριθμός σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ)	8	29	21	21	79
Τμήματα Ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ) στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	8	39	30	27	104

Αριθμός μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας	76	265	266	211	818
Ενισχυτική διδασκαλία δευτεροβάθμια	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολα
Αριθμός σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ)	0	1	3	2	6
Τμήματα Ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ) στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	0	1	3	2	6
Αριθμός μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα τμήματα της ενισχυτικής διδασκαλίας	0	15	22	23	60

MIS 304274					
Ενισχυτική διδασκαλία πρωτοβάθμια	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολα
Αριθμός σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ)	11	31	35	34	111
Τμήματα Ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ) στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	11	54	54	59	178
Αριθμός μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας	134	536	570	559	1.799
Ενισχυτική διδασκαλία δευτεροβάθμια	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολα
Αριθμός σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ)	0	7	5	6	18
Τμήματα Ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ) στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	0	12	8	14	34
Αριθμός μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα τμήματα της ενισχυτικής διδασκαλίας	0	152	107	162	421

MIS 304275					
Ενισχυτική διδασκαλία πρωτοβάθμια	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολα
Αριθμός σχολείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ)	4	11	19	27	61
Τμήματα Ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ) στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	4	24	30	37	95
Αριθμός μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας	43	260	456	262	1.021
Ενισχυτική διδασκαλία δευτεροβάθμια	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολα
Αριθμός σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ)	0	0	1	2	0
Τμήματα Ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + ΤΥ) στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	0	0	1	2	0
Αριθμός μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα τμήματα της ενισχυτικής διδασκαλίας	0	0	4	9	0

Σχετικά με **τα θερινά τμήματα** τα οποία αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της δράσης, αυτά συστήνονταν, για τους μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με τη λήξη κάθε σχολικού έτους και περιλάμβαναν φροντιστηριακά μαθήματα και εμπνευστικές δραστηριότητες. Ειδικά για τους μετεξεταστέους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα θερινά τμήματα λειτουργούσαν και την περίοδο πριν την έναρξη του σχολικού έτους, το μήνα Σεπτέμβριο, με σκοπό την προετοιμασία τους για τις εξετάσεις του Σεπτεμβρίου.

Στο πλαίσιο των θερινών τμημάτων υλοποιούνταν και εμπνευστικές, εκπαιδευτικές δράσεις που στόχο είχαν την ομαλή μετάβαση των μαθητών από τη μία σχολική βαθμίδα στην άλλη αλλά και την εύρεση παιδιών που θα εγγραφούν στο σχολείο. Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται, ανά Πράξη, τα θερινά τμήματα που αναπτύχθηκαν, καθώς και ο αριθμός των συμμετεχόντων σε αυτά μαθητών.

Αριθμός θερινών τμημάτων				
	MIS 304263	MIS 304272	MIS 304274	MIS 304275
2011	22		16	
2012	10	14	50	9
2013	28	1	15	11
2014	28	6	34	23
Σύνολο	88	21	115	43
Αριθμός μαθητών Ρομά στα θερινά τμήματα				
2011	361		144	
2012	115	171	1.635	57
2013	285	12	521	124
2014	449	58	929	250
Σύνολο	1.210	241	3229	431

Παράλληλα, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης υποδράσης τηρήθηκε πορτφόλιο για τους μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και σχεδιάστηκαν 2 τεστ αξιολόγησης της γλωσσομάθειας από συνεργάτες του Προγράμματος για τους μαθητές Δημοτικού και Γυμνασίου. Το 1^ο τεστ αναφέρεται ως Εργαλείο Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής & Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών και το 2^ο είναι το Γλωσσικό Τεστ.

Το Εργαλείο Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής & Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών Τμημάτων Ενίσχυσης είχε ως στόχο να προσδιοριστεί το επίπεδο των γλωσσικών και επικοινωνιακών ικανοτήτων των Ρομά μαθητών (γραφής, ανάγνωσης, ομιλίας, κατανόησης) κατά την είσοδό τους στο υποστηρικτικό τμήμα και κατά την έξοδό τους από αυτό στο τέλος του διδακτικού έτους, ώστε να αποτυπωθεί η πρόοδός τους. Τα Εργαλεία Καταγραφής είναι επικαιροποιημένα τεστ που έχουν δομηθεί με βάση την κοινωνικοπολιτισμική διαδραστική θεωρία μάθησης και συμπληρώνονται από τον εκπαιδευτικό του τμήματος ενίσχυσης σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό της κανονικής τάξης. Το Γλωσσικό Τεστ, είχε σκοπό να ανιχνεύσει την επικοινωνιακή και

γλωσσική επάρκεια του παιδιού προκειμένου να συμμετάσχει ομαλά και χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα στην επικοινωνία μέσα στην τάξη αλλά και να ανταποκριθεί στους στόχους του γλωσσικού μαθήματος (Δημοτικό, Γυμνάσιο). Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζεται ο αριθμός των μαθητών Ρομά για τους οποίους τηρήθηκε πορτφόλιο, καθώς και εκείνων που στους οποίους εφαρμόστηκαν τα δύο τεστ γλωσσομάθειας.

	MIS 304263	MIS 304272	MIS 304274	MIS 304275
Πορτφόλιο μαθητών δημοτικού	854	1368	1602	517
Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών	98	105	446	174
Γλωσσικά Τεστ	822	15	155	17

Υποδράση 2.3: Διεύρυνση των σχολικών δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολικής μονάδας

Στο πλαίσιο της υποδράσης αναπτύχθηκαν τα Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών, τα οποία απευθύνονταν σε όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές των σχολικών μονάδων και όχι αποκλειστικά στους Ρομά μαθητές. Κύριος στόχος τους ήταν η ψυχαγωγία και ο εμπλουτισμός της διδακτικής πράξης με διαθεματικές και πολυπολιτισμικές δράσεις, καθώς επίσης με εποπτικά μέσα.

Οι θεματικές των εργαστηρίων περιλάμβαναν: εικαστικά, μουσική, γραφιστική, κεραμική, γλυπτική, φωτογραφία, θεατρικό παιχνίδι, ζωγραφική, φυσική αγωγή, πληροφορική και εκμάθηση ηλεκτρονικών υπολογιστών και λάμβαναν χώρα στη σχολική μονάδα, μετά το πέρας του σχολικού ωραρίου, για τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα. Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα απολογιστικά στοιχεία της Υποδράσης 2.3.

	MIS 304263	MIS 304272	MIS 304274	MIS 304275
Αριθμός σχολείων που δημιουργήθηκαν τμήματα ΕΔΑΜ	75	18	29	15
Αριθμός τμημάτων ΕΔΑΜ	155	23	38	15
Εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στα ΕΔΑΜ	155	23	38	15

Υποδράση 2.4: Οργάνωση και εμπλουτισμός σχολικής βιβλιοθήκης

Σε αυτή την υποδράση περιλαμβάνονταν ο εμπλουτισμός των σχολικών βιβλιοθηκών, ώστε τα σχολεία να αποκτήσουν βιβλία που να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα και τα βιώματα των μαθητών της ομάδας-στόχου. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται ανά Πράξη ο αριθμός των σχολικών μονάδων στα οποία εστάλησαν βιβλία, καθώς και ο αριθμός των σχολικών βιβλίων που εστάλησαν στις βιβλιοθήκες των αντίστοιχων σχολικών μονάδων

	MIS 304263	MIS 304272	MIS 304274	MIS 304275
Σχολικές βιβλιοθήκες	29	18	30	11
Αριθμός βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες	259	187	267	238

4.1.3.2.1 Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης						
Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24881/30-11-2010</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
2.1: Ένταξη στο σχολείο	Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης	αριθμός	41	373	371	99,4%
	Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)	αριθμός	41	373	162	43,4%
	Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	13.216	-
	Αριθμός αποφοίτων Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	10.805	-
	Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης	αριθμός	12	40	48	120%

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24881/30-11-2010</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
2.2.: Υποστήριξη των παιδιών μέσω ενισχυτικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων	Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)	αριθμός	12	40	22	55%
	Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	1.075	-
	Αριθμός αποφοίτων Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	404	-
	Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ)	αριθμός	41	373	119	31,9%
	Φροντιστηριακά Τμήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	188	-
	Τάξεις Υποδοχής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	8	-
	Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	1.600	-
	Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	89	-

Δείκτες Εκροών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24881/30-11-2010</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
	Σύνολο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)+(Α)+(Β)	αριθμός	287	12.000	1.689	14,1%
	Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (Φ.Τ + Τ.Υ)	αριθμός	12	40	31	77,5%
	Φροντιστηριακά Τμήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	48	-
	Τάξεις Υποδοχής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	0	-
	Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	248	-
	Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	0	-
	Σύνολο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)+(Α)+(Β)	αριθμός	84	900	248	27,5%
	Θερινά τμήματα που αναπτύχθηκαν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε καταυλισμούς	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	88	-

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24881/30-11-2010</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	<i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
	Μαθητές που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	1.210	-
	Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Γλωσσικά Τεστ	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	822	-
	Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	98	-
	Μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους οποίους τηρήθηκε Πορτφόλιο	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	854	-
2.3: Διεύρυνση των σχολικών δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολικής μονάδας	Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	155	-
	Σχολεία που συμμετείχαν στα εργαστήρια	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	75	-
2.4: Οργάνωση και εμπλουτισμός σχολικής βιβλιοθήκης	Σχολικές βιβλιοθήκες	αριθμός	35	36	29	80,5%
	Αριθμός βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	259	-

– **Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 99,4%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 373, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης, ανέρχεται σε 371. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, ο αριθμός αυτός δεν είναι μοναδιαίος, αλλά προσμετρούνται σε ετήσια βάση τα σημεία παρέμβασης. Για το λόγο αυτό, ο ίδιος δείκτης υπολογίζεται από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης εκ νέου στη συνέχεια, όπου και παρουσιάζεται ο μοναδιαίος αριθμός σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες το πρόγραμμα ανέπτυξε παρεμβάσεις.

– **Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)**

Όσον αφορά στο σύνολο των μοναδιαίων σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2010-2014, ο αριθμός ανέρχεται σε 162 Δημοτικά Σχολεία. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του προηγούμενου δείκτη «Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης» διαφοροποιείται εάν υπολογιστεί βάσει του αριθμού των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ανέρχεται στο 43,4%.

– **Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 13.216 μαθητές.

– **Αριθμός αποφοίτων Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 10.805. Αν συγκρίνουμε την τιμή υλοποίησης των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (13.216), με τον αριθμό των αποφοιτούντων Ρομά, προκύπτει ότι η σχολική διαρροή μαθητών Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται στο 18,2%.

– **Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 120%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 40, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης, ανέρχεται σε 48. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, ο αριθμός αυτός δεν είναι μοναδιαίος, αλλά προσμετρούνται σε ετήσια βάση τα σημεία παρέμβασης. Για το λόγο αυτό, ο ίδιος δείκτης υπολογίζεται από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης εκ νέου στη συνέχεια, όπου και παρουσιάζεται ο μοναδιαίος αριθμός σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες το πρόγραμμα ανέπτυξε παρεμβάσεις.

– **Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)**

Όσον αφορά στο σύνολο των μοναδιαίων σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2010-2014, ο αριθμός ανέρχεται σε 22 Γυμνάσια. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του προηγούμενου δείκτη «Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης» διαφοροποιείται εάν υπολογιστεί βάσει του αριθμού των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ανέρχεται στο 55%.

– **Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 1.075.

– **Αριθμός αποφοίτων Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 404. Αν συγκρίνουμε την τιμή υλοποίησης των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (1.075), με τον αριθμό των αποφοιτούντων Ρομά, προκύπτει ότι η σχολική διαρροή μαθητών Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται στο 62,4%.

– **Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 31,9%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 373, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ), ανέρχεται σε 119.

– **Φροντιστηριακά Τμήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 188 και αφορά σε φροντιστηριακά τμήμα που αναπτύχθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Τάξεις Υποδοχής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 8 και αφορά σε τάξεις υποδοχής που δημιουργήθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 1.600 και αφορά σε μαθητές Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα.

– **Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 89 και αφορά σε μαθητές Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής.

– **Σύνολο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)+(Α)+(Β)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 14,1%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 12.000, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε Φροντιστηριακά Τμήματα και Τάξεις υποδοχής, ανέρχεται σε 1.689.

– **Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (Φ.Τ + Τ.Υ)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 77,5%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 40, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ), ανέρχεται σε 31.

– **Φροντιστηριακά Τμήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 48 και αφορά σε φροντιστηριακά τμήματα που αναπτύχθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Τάξεις Υποδοχής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 0 και αφορά σε τάξεις υποδοχής που δημιουργήθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 248 και αφορά σε μαθητές Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα.

– **Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (B)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 0 και αφορά σε μαθητές Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής.

– **Σύνολο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)+(Α)+(B)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 27,5%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 900, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε Φροντιστηριακά Τμήματα και Τάξεις υποδοχής, ανέρχεται σε 248.

– **Θερινά τμήματα που αναπτύχθηκαν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε καταυλισμούς**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 88 και αφορά σε θερινά τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε καταυλισμούς.

– **Μαθητές που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 1.210 και αφορά σε μαθητές που συμμετείχαν στα θερινά τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν από το Πρόγραμμα.

– **Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Γλωσσικά Τεστ**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 822 και αφορά στον αριθμό των μαθητών στους οποίους διενεργήθηκαν Γλωσσικά Τεστ.

– **Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 98 και αφορά στον αριθμό των μαθητών στους οποίους εφαρμόστηκαν τα Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών.

– **Μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους οποίους τηρήθηκε Πορτφόλιο**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 854 και αφορά στον αριθμό των μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους οποίους τηρήθηκε αναλυτικός φάκελος.

– **Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 155 και αφορά στον αριθμό των Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης που δημιουργήθηκαν από το Πρόγραμμα.

– **Σχολεία που συμμετείχαν στα εργαστήρια**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 75 και αφορά στον αριθμό των σχολικών μονάδων στις οποίες λειτούργησαν Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης.

– **Σχολικές βιβλιοθήκες**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 80,5%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 36, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των σχολικών βιβλιοθηκών που εμπλουτίστηκαν με βιβλία, μέσω του Προγράμματος, ανέρχεται σε 29.

– **Αριθμός βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 259 και αφορά στον αριθμό των βιβλίων που απεστάλησαν στις σχολικές μονάδες για τον εμπλουτισμό της σχολικής τους βιβλιοθήκης.

4.1.3.2.2 Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης						
Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ 24883/30-11-2010</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
2.1: Ένταξη στο σχολείο	Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης	αριθμός	25	190	171	90,0%
	Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)	αριθμός	25	190	72	37,8%
	Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	2.519	-
	Αριθμός αποφοίτων Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	2.292	-
	Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης	αριθμός	5	40	36	90%
	Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την	αριθμός	5	40	18	45,0%

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ 24883/30-11-2010</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
2.2.: Υποστήριξη των παιδιών μέσω ενισχυτικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων	σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)					
	Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	282	-
	Αριθμός αποφοίτων Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	233	-
	Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ)	αριθμός	25	190	79	41,6%
	Φροντιστηριακά Τμήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	90	-
	Τάξεις Υποδοχής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	13	-
	Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	681	-
	Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	137	-
	Σύνολο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)=(Α)+(Β)	αριθμός	175	2.625	818	31,1%

Π2. Αξιολογήσεις ανά Πράξη

Σελ. 116 από 460

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:
«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275
 την περίοδο 2010-2014

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ 24883/30-11-2010</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
	Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (Φ.Τ + Τ.Υ)	αριθμός	5	40	6	15,0%
	Φροντιστηριακά Τμήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	6	-
	Τάξεις Υποδοχής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	0	-
	Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	60	-
	Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	0	-
	Σύνολο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)=(Α)+(Β)	αριθμός	35	230	60	26,0%
	Θερινά τμήματα που αναπτύχθηκαν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε καταυλισμούς	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	21	-
	Μαθητές που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	241	-

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ 24883/30-11-2010</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
	Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Γλωσσικά Τεστ	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	15	-
	Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	105	-
	Μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους οποίους τηρήθηκε Πορτφόλιο	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	1.368	-
2.3: Διεύρυνση των σχολικών δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολικής μονάδας	Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	23	-
	Σχολεία που συμμετείχαν στα εργαστήρια	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	18	-
2.4: Οργάνωση και εμπλουτισμός σχολικής βιβλιοθήκης	Σχολικές βιβλιοθήκες	αριθμός	20	22	18	81,8%
	Αριθμός βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	187	-

– **Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 90,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 190, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης, ανέρχεται σε 171. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, ο αριθμός αυτός δεν είναι μοναδιαίος, αλλά προσμετρούνται σε ετήσια βάση τα σημεία παρέμβασης. Για το λόγο αυτό, ο ίδιος δείκτης υπολογίζεται από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης εκ νέου στη συνέχεια, όπου και παρουσιάζεται ο μοναδιαίος αριθμός σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες το πρόγραμμα ανέπτυξε παρεμβάσεις.

– **Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)**

Όσον αφορά στο σύνολο των μοναδιαίων σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2010-2014, ο αριθμός ανέρχεται σε 72 Δημοτικά Σχολεία. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του προηγούμενου δείκτη «Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης» διαφοροποιείται εάν υπολογιστεί βάσει του αριθμού των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ανέρχεται στο 37,8%.

– **Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 2.519 μαθητές.

– **Αριθμός αποφοίτων Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 2.292. Αν συγκρίνουμε την τιμή υλοποίησης των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (2.519), με τον αριθμό των αποφοιτούντων Ρομά, προκύπτει ότι η σχολική διαρροή μαθητών Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται στο 9,0%.

– **Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 90,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 40, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης, ανέρχεται σε 36. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, ο αριθμός αυτός δεν είναι μοναδιαίος, αλλά προσμετρούνται σε ετήσια βάση τα σημεία παρέμβασης. Για το λόγο αυτό, ο ίδιος δείκτης υπολογίζεται από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης εκ νέου στη συνέχεια, όπου και παρουσιάζεται ο μοναδιαίος αριθμός σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες το πρόγραμμα ανέπτυξε παρεμβάσεις.

– **Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)**

Όσον αφορά στο σύνολο των μοναδιαίων σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2010-2014, ο αριθμός ανέρχεται σε 18 Γυμνάσια. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του προηγούμενου δείκτη «Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης» διαφοροποιείται εάν υπολογιστεί βάσει του αριθμού των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ανέρχεται στο 45,0%.

– **Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 0

– **Αριθμός αποφοίτων Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 233. Αν συγκρίνουμε την τιμή υλοποίησης των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (282), με τον αριθμό των αποφοιτούντων Ρομά, προκύπτει ότι η σχολική διαρροή μαθητών Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται στο 17,3%.

– **Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 41,6%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 190, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ), ανέρχεται σε 79.

– **Φροντιστηριακά Τμήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 90 και αφορά σε φροντιστηριακά τμήμα που αναπτύχθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Τάξεις Υποδοχής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 13 και αφορά σε τάξεις υποδοχής που δημιουργήθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 681 και αφορά σε μαθητές Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα.

– **Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 137 και αφορά σε μαθητές Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής.

– **Σύνολο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)=(Α)+(Β)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 31,1%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 2.625, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε Φροντιστηριακά Τμήματα και Τάξεις υποδοχής, ανέρχεται σε 818.

– **Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (Φ.Τ + Τ.Υ)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 15,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 40, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ), ανέρχεται σε 6.

– **Φροντιστηριακά Τμήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 6 και αφορά σε φροντιστηριακά τμήμα που αναπτύχθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Τάξεις Υποδοχής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 0 και αφορά σε τάξεις υποδοχής που δημιουργήθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 60 και αφορά σε μαθητές Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα.

– **Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (B)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 0 και αφορά σε μαθητές Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής.

– **Σύνολο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)+(Α)+(B)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 26,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 230, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε Φροντιστηριακά Τμήματα και Τάξεις υποδοχής, ανέρχεται σε 60

– **Θερινά τμήματα που αναπτύχθηκαν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε καταυλισμούς**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 21 και αφορά σε θερινά τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε καταυλισμούς.

– **Μαθητές που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 241 και αφορά σε μαθητές που συμμετείχαν στα θερινά τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν από το Πρόγραμμα.

– **Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Γλωσσικά Τεστ**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 15 και αφορά στον αριθμό των μαθητών στους οποίους διενεργήθηκαν Γλωσσικά Τεστ.

– **Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 105 και αφορά στον αριθμό των μαθητών στους οποίους εφαρμόστηκαν τα Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών.

– **Μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους οποίους τηρήθηκε Πορτφόλιο**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 1.368 και αφορά στον αριθμό των μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους οποίους τηρήθηκε αναλυτικός φάκελος.

– **Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 23 και αφορά στον αριθμό των Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης που δημιουργήθηκαν από το Πρόγραμμα.

– **Σχολεία που συμμετείχαν στα εργαστήρια**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 18 και αφορά στον αριθμό των σχολικών μονάδων στις οποίες λειτούργησαν Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης.

– **Σχολικές βιβλιοθήκες**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 81,8%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 22, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των σχολικών βιβλιοθηκών που εμπλουτίστηκαν με βιβλία, μέσω του Προγράμματος, ανέρχεται σε 18.

– **Αριθμός βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 187 και αφορά στον αριθμό των βιβλίων που απεστάλησαν στις σχολικές μονάδες για τον εμπλουτισμό της σχολικής τους βιβλιοθήκης.

4.1.3.2.3 Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης						
Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24882/30-11-2010</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
2.1: Ένταξη στο σχολείο	Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης	αριθμός	25	220	213	96,8%
	Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)	αριθμός	25	220	69	31,3%
	Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	9.942	-
	Αριθμός αποφοίτων Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	8.241	-
	Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης	αριθμός	12	40	45	112,5%
	Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την	αριθμός	12	40	23	57,5%

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24882/30-11-2010</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
2.2.: Υποστήριξη των παιδιών μέσω ενισχυτικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων	σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)					
	Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	1.593	--
	Αριθμός αποφοίτων Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	1.234	-
	Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ)	αριθμός	25	220	111	50,4%
	Φροντιστηριακά Τμήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	153	-
	Τάξεις Υποδοχής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	25	-
	Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	1.393	-
	Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	406	-
	Σύνολο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)=(Α)+(Β)	αριθμός	175	9980	1.799	18,0%

Π2. Αξιολογήσεις ανά Πράξη

Σελ. 128 από 460

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:
«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275
 την περίοδο 2010-2014

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24882/30-11-2010</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
	Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (Φ.Τ + Τ.Υ)	αριθμός	12	40	18	45.0%
	Φροντιστηριακά Τμήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	34	-
	Τάξεις Υποδοχής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	0	-
	Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	421	-
	Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	0	-
	Σύνολο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)=(Α)+(Β)	αριθμός	35	1.520	421	27,6%
	Θερινά τμήματα που αναπτύχθηκαν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε καταυλισμούς	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	115	-
	Μαθητές που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	3.229	-

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24882/30-11-2010</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
	Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Γλωσσικά Τεστ	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	155	-
	Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	446	-
	Μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους οποίους τηρήθηκε Πορτφόλιο	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	1.602	-
2.3: Διεύρυνση των σχολικών δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολικής μονάδας	Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	38	-
	Σχολεία που συμμετείχαν στα εργαστήρια	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	29	-
2.4: Οργάνωση και εμπλουτισμός σχολικής βιβλιοθήκης	Σχολικές βιβλιοθήκες	αριθμός	20	34	30	88,2%
	Αριθμός βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	267	-

– **Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 96,8%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 220, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης, ανέρχεται σε 213. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, ο αριθμός αυτός δεν είναι μοναδιαίος, αλλά προσμετρούνται σε ετήσια βάση τα σημεία παρέμβασης. Για το λόγο αυτό, ο ίδιος δείκτης υπολογίζεται από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης εκ νέου στη συνέχεια, όπου και παρουσιάζεται ο μοναδιαίος αριθμός σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες το πρόγραμμα ανέπτυξε παρεμβάσεις.

– **Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)**

Όσον αφορά στο σύνολο των μοναδιαίων σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2010-2014, ο αριθμός ανέρχεται σε 69 Δημοτικά Σχολεία. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του προηγούμενου δείκτη «Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης» διαφοροποιείται εάν υπολογιστεί βάσει του αριθμού των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ανέρχεται στο 31,3%.

– **Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 9.942 μαθητές.

– **Αριθμός αποφοίτων Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 8.241. Αν συγκρίνουμε την τιμή υλοποίησης των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (9.942), με τον αριθμό των αποφοιτούντων Ρομά, προκύπτει ότι η σχολική διαρροή μαθητών Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται στο 17,1%.

– **Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 112,5%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 40, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης, ανέρχεται σε 45. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, ο αριθμός αυτός δεν είναι μοναδιαίος, αλλά προσμετρούνται σε ετήσια βάση τα σημεία παρέμβασης. Για το λόγο αυτό, ο ίδιος δείκτης υπολογίζεται από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης εκ νέου στη συνέχεια, όπου και παρουσιάζεται ο μοναδιαίος αριθμός σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες το πρόγραμμα ανέπτυξε παρεμβάσεις.

– **Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)**

Όσον αφορά στο σύνολο των μοναδιαίων σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2010-2014, ο αριθμός ανέρχεται σε 23 Γυμνάσια. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του προηγούμενου δείκτη «Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης» διαφοροποιείται εάν υπολογιστεί βάσει του αριθμού των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ανέρχεται στο 57,5%.

– **Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων 1.593 μαθητές

– **Αριθμός αποφοίτων Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 1234. Αν συγκρίνουμε την τιμή υλοποίησης των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (1593), με τον αριθμό των αποφοιτούντων Ρομά, προκύπτει ότι η σχολική διαρροή μαθητών Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται στο 22,5%.

– **Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 50,4%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 220, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ), ανέρχεται σε 111

– **Φροντιστηριακά Τμήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 153 και αφορά σε φροντιστηριακά τμήμα που αναπτύχθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Τάξεις Υποδοχής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 25 και αφορά σε τάξεις υποδοχής που δημιουργήθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 1.393 και αφορά σε μαθητές Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα.

– **Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 406 και αφορά σε μαθητές Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής.

– **Σύνολο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)=(Α)+(Β)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 18,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 9.980, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε Φροντιστηριακά Τμήματα και Τάξεις υποδοχής, ανέρχεται σε 1.799.

– **Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (Φ.Τ + Τ.Υ)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 45,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 40, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ), ανέρχεται σε 18.

– **Φροντιστηριακά Τμήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 34 και αφορά σε φροντιστηριακά τμήματα που αναπτύχθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Τάξεις Υποδοχής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 0 και αφορά σε τάξεις υποδοχής που δημιουργήθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 421 και αφορά σε μαθητές Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα.

– **Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (B)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 0 και αφορά σε μαθητές Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής.

– **Σύνολο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)+(Α)+(B)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 27,6%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 1520, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε Φροντιστηριακά Τμήματα και Τάξεις υποδοχής, ανέρχεται σε 421

– **Θερινά τμήματα που αναπτύχθηκαν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε καταυλισμούς**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 115 και αφορά σε θερινά τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε καταυλισμούς.

– **Μαθητές που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 3.229 και αφορά σε μαθητές που συμμετείχαν στα θερινά τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν από το Πρόγραμμα.

– **Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Γλωσσικά Τεστ**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 155 και αφορά στον αριθμό των μαθητών στους οποίους διενεργήθηκαν Γλωσσικά Τεστ.

– **Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 446 και αφορά στον αριθμό των μαθητών στους οποίους εφαρμόστηκαν τα Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών.

– **Μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους οποίους τηρήθηκε Πορτφόλιο**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 1.602 και αφορά στον αριθμό των μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους οποίους τηρήθηκε αναλυτικός φάκελος.

– **Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 38 και αφορά στον αριθμό των Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης που δημιουργήθηκαν από το Πρόγραμμα.

– **Σχολεία που συμμετείχαν στα εργαστήρια**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 29 και αφορά στον αριθμό των σχολικών μονάδων στις οποίες λειτούργησαν Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης.

– **Σχολικές βιβλιοθήκες**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 88,2%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 34, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των σχολικών βιβλιοθηκών που εμπλουτίστηκαν με βιβλία, μέσω του Προγράμματος, ανέρχεται σε 30.

– **Αριθμός βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 267 και αφορά στον αριθμό των βιβλίων που απεστάλησαν στις σχολικές μονάδες για τον εμπλουτισμό της σχολικής τους βιβλιοθήκης.

4.1.3.2.4 Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης						
Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24884/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
2.1: Ένταξη στο σχολείο	Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης	αριθμός	29	183	184	100,5%
	Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)	αριθμός	29	183	81	44,2%
	Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	3.522	-
	Αριθμός αποφοίτων Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	3.047	-
	Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης	αριθμός	9	7	15	214,3%
	Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την	αριθμός	9	7	15	214,3%

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24884/30-11-2010 απόφαση ένταξης	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης	Βάσει απολογισμού	(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
2.2: Υποστήριξη των παιδιών μέσω ενισχυτικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων	σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)					
	Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	205	-
	Αριθμός αποφοίτων Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	64	-
	Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ)	αριθμός	29	183	61	33,3%
	Φροντιστηριακά Τμήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	72	-
	Τάξεις Υποδοχής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	23	-
	Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	682	-
	Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	339	-
	Σύνολο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)=(Α)+(Β)	αριθμός	203	3.015	1.021	33,8%

Π2. Αξιολογήσεις ανά Πράξη

Σελ. 140 από 460

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:
«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275
 την περίοδο 2010-2014

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24884/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	<i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
	Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (Φ.Τ + Τ.Υ)	αριθμός	9	7	3	42,8%
	Φροντιστηριακά Τμήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	3	-
	Τάξεις Υποδοχής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	0	-
	Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	13	-
	Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	0	-
	Σύνολο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)=(Α)+(Β)	αριθμός	63	55	13	23,6%
	Θερινά τμήματα που αναπτύχθηκαν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε καταυλισμούς	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	43	-
	Μαθητές που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	431	-

Δείκτες Εκρών Δράσης 2: Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24884/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	<i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
	Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Γλωσσικά Τεστ	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	15	-
	Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	17	-
	Μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους οποίους τηρήθηκε Πορτφόλιο	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	517	-
2.3: Διεύρυνση των σχολικών δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολικής μονάδας	Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	15	-
	Σχολεία που συμμετείχαν στα εργαστήρια	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	15	-
2.4: Οργάνωση και εμπλουτισμός σχολικής βιβλιοθήκης	Σχολικές βιβλιοθήκες	αριθμός	15	20	11	55,0%
	Αριθμός βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	238	-

– **Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 100,5%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 183, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης, ανέρχεται σε 184. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, ο αριθμός αυτός δεν είναι μοναδιαίος, αλλά προσμετρούνται σε ετήσια βάση τα σημεία παρέμβασης. Για το λόγο αυτό, ο ίδιος δείκτης υπολογίζεται από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης εκ νέου στη συνέχεια, όπου και παρουσιάζεται ο μοναδιαίος αριθμός σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες το πρόγραμμα ανέπτυξε παρεμβάσεις.

– **Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)**

Όσον αφορά στο σύνολο των μοναδιαίων σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2010-2014, ο αριθμός ανέρχεται σε 81 Δημοτικά Σχολεία. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του προηγούμενου δείκτη «Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης» διαφοροποιείται εάν υπολογιστεί βάσει του αριθμού των μοναδιαίων σχολικών μονάδων που συμμετείχαν σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ανέρχεται στο 44,2%.

– **Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 3.522 μαθητές.

– **Αριθμός αποφοίτων Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 3.047. Αν συγκρίνουμε την τιμή υλοποίησης των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (3.552), με τον αριθμό των αποφοιτούντων Ρομά, προκύπτει ότι η σχολική διαρροή μαθητών Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται στο 14.2%.

– **Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 214,3%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 7, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης, ανέρχεται σε 15. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, ο αριθμός αυτός είναι μοναδιαίος και αναφέρεται σε ένα σχολείο παρέμβασης το σχολικό έτος 2012-12 και 14 σχολεία παρέμβασης το σχολικό έτος 2013-14. Για το λόγο αυτό, ο ίδιος δείκτης, που παρουσιάζει τον μοναδιαίο αριθμό σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες το πρόγραμμα ανέπτυξε παρεμβάσεις, που υπολογίστηκε από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης στις Πράξεις που προηγήθηκαν, δεν παρουσιάζεται εκ νέου.

– **Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης (Μοναδικές εγγραφές)**

Η τιμή είναι ίδια με τον προηγούμενο δείκτη

– **Αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων 205 μαθητές

– **Αριθμός αποφοίτων Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 64. Αν συγκρίνουμε την τιμή υλοποίησης των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (205), με τον αριθμό των αποφοιτούντων Ρομά, προκύπτει ότι η σχολική διαρροή μαθητών Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται στο 68,7%.

– **Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 33,3%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 183, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ), ανέρχεται σε 61

– **Φροντιστηριακά Τμήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 72 και αφορά σε φροντιστηριακά τμήματα που αναπτύχθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Τάξεις Υποδοχής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 23 και αφορά σε τάξεις υποδοχής που δημιουργήθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 682 και αφορά σε μαθητές Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα.

– **Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 339 και αφορά σε μαθητές Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής.

– **Σύνολο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)=(Α)+(Β)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 33,8%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 3.015, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε Φροντιστηριακά Τμήματα και Τάξεις υποδοχής, ανέρχεται σε 1.021.

– **Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (Φ.Τ + Τ.Υ)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 42,8%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 7, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας (ΦΤ + Τ.Υ), ανέρχεται σε 3.

– **Φροντιστηριακά Τμήματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 3 και αφορά σε φροντιστηριακά τμήματα που αναπτύχθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Τάξεις Υποδοχής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 0 και αφορά σε τάξεις υποδοχής που δημιουργήθηκαν εντός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας.

– **Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 13 και αφορά σε μαθητές Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα.

– **Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (B)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 0 και αφορά σε μαθητές Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής.

– **Σύνολο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης (Γ)+(Α)+(B)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 23,6%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 55, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε Φροντιστηριακά Τμήματα και Τάξεις υποδοχής, ανέρχεται σε 13

– **Θερινά τμήματα που αναπτύχθηκαν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε καταυλισμούς**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 43 και αφορά σε θερινά τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σε καταυλισμούς.

– **Μαθητές που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 431 και αφορά σε μαθητές που συμμετείχαν στα θερινά τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν από το Πρόγραμμα.

– **Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Γλωσσικά Τεστ**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 15 και αφορά στον αριθμό των μαθητών στους οποίους διενεργήθηκαν Γλωσσικά Τεστ.

– **Μαθητές στους οποίους διενεργήθηκαν Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 17 και αφορά στον αριθμό των μαθητών στους οποίους εφαρμόστηκαν τα Εργαλεία Καταγραφής Προόδου Γλωσσικής και Επικοινωνιακής Ικανότητας Μαθητών.

– **Μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους οποίους τηρήθηκε Πορτφόλιο**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 517 και αφορά στον αριθμό των μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τους οποίους τηρήθηκε αναλυτικός φάκελος.

– **Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 15 και αφορά στον αριθμό των Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης που δημιουργήθηκαν από το Πρόγραμμα.

– **Σχολεία που συμμετείχαν στα εργαστήρια**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 15 και αφορά στον αριθμό των σχολικών μονάδων στις οποίες λειτούργησαν Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης.

– **Σχολικές βιβλιοθήκες**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται 55,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 20, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία, ο αριθμός των σχολικών βιβλιοθηκών που εμπλουτίστηκαν με βιβλία, μέσω του Προγράμματος, ανέρχεται σε 11.

– **Αριθμός βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη, έως τις 30.06.2014, βάσει των απολογιστικών στοιχείων, είναι 238 και αφορά στον αριθμό των βιβλίων που απεστάλησαν στις σχολικές μονάδες για τον εμπλουτισμό της σχολικής τους βιβλιοθήκης.

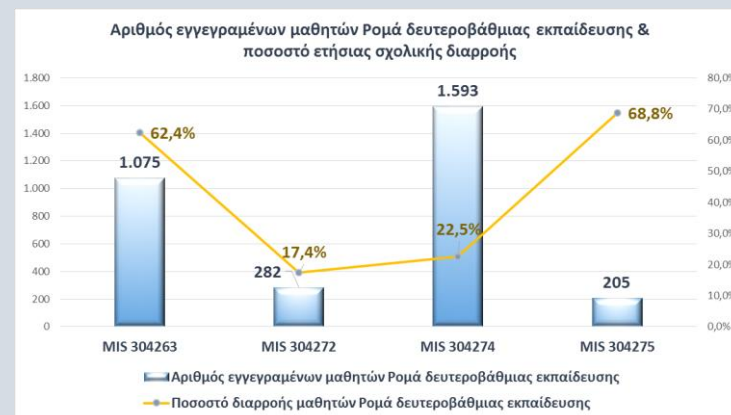
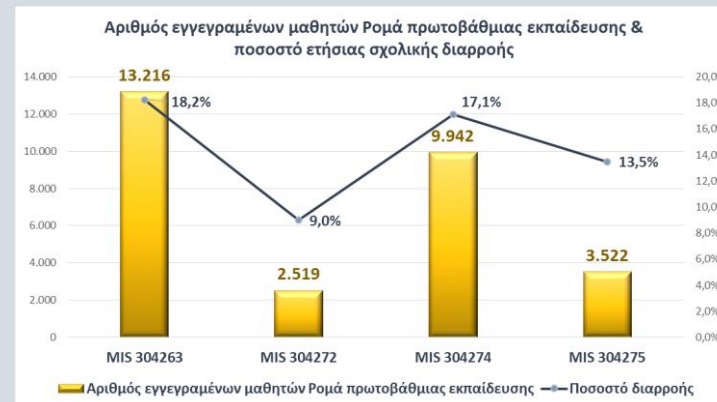
4.1.3.2.5 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 2, όλων των Πράξεων

Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης, όλων των Πράξεων

Βάσει των απολογιστικών στοιχείων υλοποίησης της Δράσης 2, προκύπτουν τα ακόλουθα:

☞ **Ο αριθμός των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**, στη διάρκεια της περιόδου 2010-2014, **διαφοροποιείται σημαντικά ανά Πράξη**, όπως φαίνεται και από το διπλανό γράφημα. Στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας (MIS 304263) παρατηρείται ο μεγαλύτερος αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών, αλλά ταυτόχρονα και το μεγαλύτερο ποσοστό ετήσιας σχολικής διαρροής, ενώ στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου (MIS 304272), ο μικρότερος αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών και το μικρότερο ποσοστό ετήσιας σχολικής διαρροής.

☞ **Ίδια εικόνα παρατηρείται και στους εγγεγραμμένους μαθητές Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**. Όπως φαίνεται και από το διπλανό γράφημα, ο αριθμός τους, διαφοροποιείται σημαντικά ανά Πράξη. Πιο συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Αττικής (MIS 304274), εμφανίζεται και ο μεγαλύτερος αριθμός εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με τις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας (MIS 304263) να ακολουθούν. Όμως, το μεγαλύτερο ποσοστό ετήσιας σχολικής διαρροής μαθητών, καταγράφεται στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου (MIS 304275).

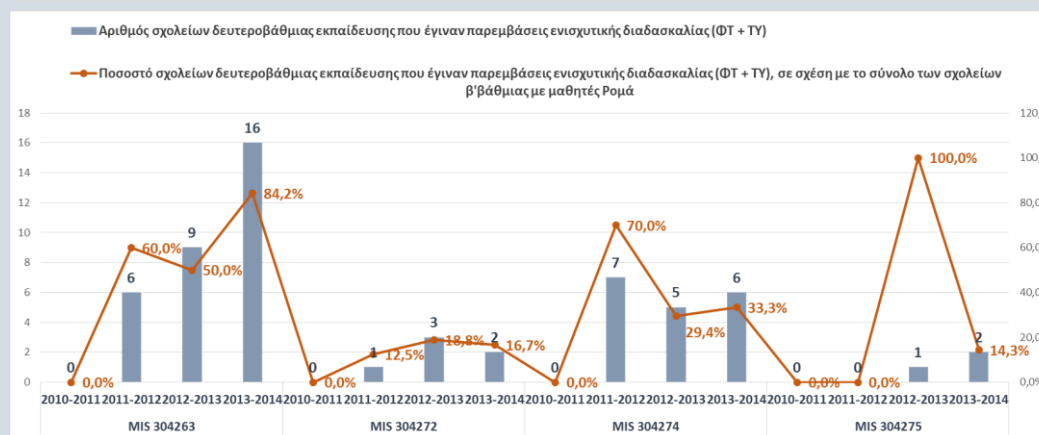
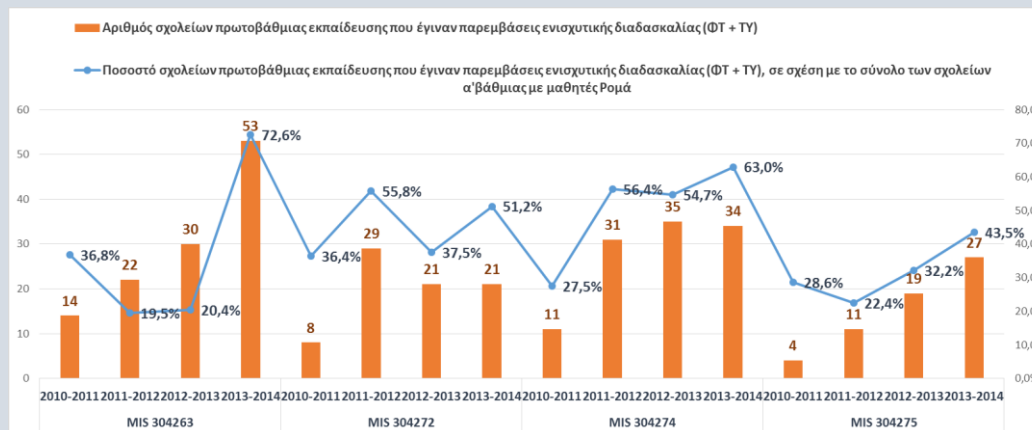
☞ **Ωστόσο, οι εγγραφές μαθητών Ρομά στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δεν συνδέονται άμεσα με την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων ένταξης στο σχολείο που αναπτύχθηκαν μέσω της Υποδράσης 2.1. του Προγράμματος προς αυτή την κατεύθυνση, καθιστώντας την όποια αξιολόγησή τους αδύνατη. Αυτό τεκμαίνεται και από τον αριθμό των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά που παρουσιάζεται για το σχολικό έτος 2010-2011, για όλα τα MIS, τη στιγμή που οι Πράξεις εντάχθηκαν την 1/9/2010 και η έναρξη των όποιων παρεμβάσεων, σύμφωνα με τον Δικαιούχο, ξεκίνησαν τον Απρίλιο του επόμενου έτους (2011). Παράλληλα, οι όποιες παρεμβάσεις αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Υποδράσης 2.1: Ένταξη στο σχολείο, σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία του Δικαιούχου, αναπτύχθηκαν σε επίπεδο οικισμού, για τις οποίες όμως δεν τηρούνταν στοιχεία πεπραγμένων.**

- Επιπλέον, η απουσία δευτερογενών στοιχείων που να προσδιορίζει τον ακριβή πληθυσμό των παιδιών Ρομά, ανά ηλικιακή κατηγορία, με διάκριση σε παιδιά που φοιτούν ή δεν φοιτούν στην κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα, καθιστά αδύνατη, την όποια αξιολόγηση της ορθότητας και αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων του Προγράμματος για την ένταξή τους στις δύο εξεταζόμενες εκπαιδευτικές βαθμίδες.

☞ Σε ότι αφορά στους δείκτες **«Σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης» και «Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης»**, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, **αυτοί αποτυπώνουν τον αριθμό των σχολικών μονάδων των δύο εκπαιδευτικών βαθμίδων στις οποίες είναι εγγεγραμμένοι μαθητές Ρομά και δεν συνδέονται με τις παρεμβάσεις του Προγράμματος για τη σχολική ένταξη και τακτική φοίτηση των παιδιών Ρομά.**

- Όπως φαίνεται και από τα γραφήματα που ακολουθούν, **το ποσοστό των σχολικών μονάδων, σε ετήσια βάση, στις οποίες αναπτύχθηκαν τμήματα ενισχυτικής, σε σχέση με το σύνολο των σχολείων και των δύο εκπαιδευτικών βαθμίδων, στα οποία εντοπίστηκαν εγγεγραμμένοι μαθητές Ρομά, είναι σχετικά χαμηλό.** Ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, παρατηρείται σημαντική διαφοροποίηση, σε ετήσια βάση, του ποσοστού των σχολείων με μαθητές Ρομά στα οποία το πρόγραμμα ανέπτυξε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας, όπως επίσης, σημαντική είναι και η διακύμανση του ποσοστού αυτού ανά Πράξη. Ίδια εικόνα, παρατηρείται και στη

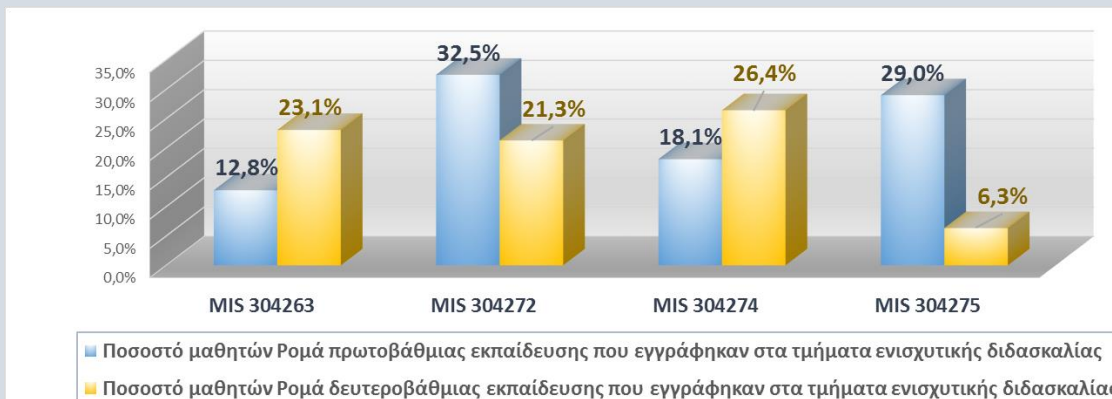
δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με την Πράξη με MIS 304272, που αφορά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου, να εμφανίζει ανάπτυξης σχολεία μαθητές από τα μικρότερα ποσοστά παρεμβάσεων ενισχυτικής στα της κατηγορίας που φοιτούν Ρομά.

Π2. Αξιολογήσεις ανά Πράξη

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:
«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275
την περίοδο 2010-2014

- Από τα όσα προηγήθηκαν, είναι προφανές ότι, **οι όποιες παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας αναπτύχθηκαν μέσω του Προγράμματος, στις γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής του, αυτές αναπτύχθηκαν με αποσπασματικότητα, ενώ τα σχολεία παρέμβασης διαφοροποιούνταν σε ετήσια βάση, γεγονός που δεν συμβάλει στην ενίσχυση της τακτικότητας της φοίτησης των παιδιών Ρομά και στην αντιμετώπιση των βασικών μαθησιακών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν.**

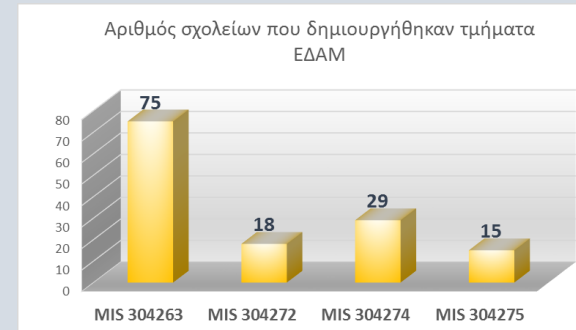

- Πέραν αυτών, **ο βαθμός επίτευξης της στοχοθεσίας των συγκεκριμένων δεικτών, είναι άμεσα συναρτώμενος με τον ορισμό τους, και πιο συγκεκριμένα με το εάν τα Σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να αθροίζονται σε ετήσια βάση ή όχι.**

☞ **Με εξαίρεση τις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου, μειωμένα είναι τα ποσοστά των μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που εγγράφηκαν στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος.** Το γεγονός αυτό τεκμηριώνεται και από τον πολύ χαμηλό βαθμό επίτευξης της στοχοθεσίας των δεικτών:

- **«Σύνολο μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης», ο οποίος κινείται στα επίπεδα του 14,1% για την Πράξη με MIS 304263, στο 31,1% για την Πράξη με MIS 304272, στο 18,0% για την Πράξη με MIS 304274 και στο 33,8% για την Πράξη με MIS 304275.**

- «Σύνολο μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης», ο οποίος κινείται στα επίπεδα του 27,5% για την Πράξη με MIS 304263, στο 26,0% για την Πράξη με MIS 304272, στο 27,6% για την Πράξη με MIS 304274 και στο 23,6% για την Πράξη με MIS 304275.
- Ωστόσο, ο χαμηλός βαθμός επίτευξης της στοχοθεσίας του δείκτη, δεν αποτυπώνει την πραγματική εικόνα της συμμετοχής των μαθητών Ρομά της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας. Η τιμή υλοποίησης κάθε ενός εκ των προαναφερόμενων δεικτών, σχετίζεται με τους εγγεγραμμένους μαθητές αυτής της κατηγορίας στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας και όχι με εκείνους που συμμετείχαν συστηματικά σε αυτά. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης των δεικτών, σχετίζεται άμεσα με τον ορισμό τους και πιο συγκεκριμένα, με το εάν οι δείκτες προσμετρούν τους εγγεγραμμένους μαθητές στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας ή τους συστηματικά φοιτώντες σε αυτά, ενώ παράλληλα θα πρέπει να προσδιοριστεί και η έννοια της συστηματικής φοίτησης, ως ποσοστό συμμετοχής των μαθητών σε αυτά.

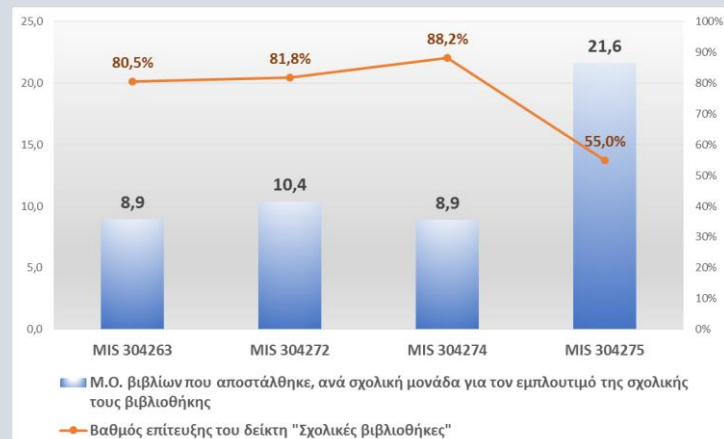
☞ Σε ότι αφορά τα Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών, τα περισσότερα δημιουργήθηκαν στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας (MIS 304263), ενώ τα λιγότερα στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου (MIS 304275). Ωστόσο, η έλλειψη τιμών στόχου του δείκτη «Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης», σε κάθε εξεταζόμενη Πράξη, καθιστά αδύνατη την αξιολόγηση του βαθμού επίτευξής του. Παράλληλα, η έλλειψη στοιχείων, που να σχετίζονται με τη συμμετοχή σε αυτά μαθητών Ρομά και μη Ρομά, καθιστά αδύνατη την εξαγωγή συμπερασμάτων που σχετίζονται με την επιτυχή λειτουργία τους.

☞ Επιπρόσθετα, σε ότι αφορά στις Σχολικές βιβλιοθήκες, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, **ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, που αφορά στον αριθμό των σχολικών μονάδων στις οποίες θα αποστέλλονταν, μέσω του Προγράμματος, βιβλία για τον εμπλουτισμό των σχολικών τους βιβλιοθηκών, δεν επιτεύχθηκε σε όλες τις υπό αξιολόγηση Πράξεις.** Ωστόσο, όπως φαίνεται και από το διπλανό γράφημα, στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου (MIS 304275), παρά το γεγονός ότι το Πρόγραμμα εμφανίζει τον μικρότερο βαθμό επίτευξης του σχετικού δείκτη, αποστάλθηκαν κατά μέσο όρο σε κάθε βιβλιοθήκη, τα περισσότερα βιβλία, ενώ στις υπόλοιπες Πράξεις, αποστάλθηκαν κατά μέσο όρο 8,9 βιβλία ανά σχολική βιβλιοθήκη και 10,4 βιβλία για την Πράξη με MIS 304272, παρότι ο βαθμός επίτευξης του εξεταζόμενου δείκτη κυμαίνεται σε επίπεδα άνω του 80,0%.

☞ Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι **για την επαρκή παρακολούθηση των πεπραγμένων και εκροών της Δράσης, απαιτείται η υιοθέτηση ενός πλήρως προσδιορισμένου συστήματος δεικτών, το οποίο θα προσμετρά και θα ορίζει:**

- Την έννοια του σχολείου παρέμβασης και τον τρόπο υπολογισμού της τιμής του δείκτη
- Την έννοια της ενισχυτικής διδασκαλίας και τον προσδιορισμό των μορφών που αυτή μπορεί να παίρνει
- Την έννοια της συμμετοχής στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας μαθητών Ρομά και μη Ρομά και τον τρόπο υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη «Μαθητές που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης», ανά σχολικό έτος, ο οποίος θα πρέπει να συνδέεται άμεσα με τη συστηματική φοίτηση σε αυτά των μαθητών.
- Την αποσαφήνιση της έννοιας της συστηματικής φοίτησης
- Τα Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών και τον τρόπο λειτουργία τους, όπως επίσης και την καταμέτρηση των συμμετεχόντων σε αυτά μαθητών (Ρομά και μη Ρομά)

- *Το είδος των παρεμβάσεων που μπορεί να αναπτύσσονται προς την κατεύθυνση της σχολικής ένταξης παιδιών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τον τρόπο καταγραφής των όποιων παρεμβάσεων αναπτύσσονται προς αυτή την κατεύθυνση.*

4.1.3.3 Δράση 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας

Περιγραφή Δράσης	Οι κοινωνικοί λειτουργοί του Προγράμματος, σε συνεργασία με τους διαμεσολαβητές, θα διερευνήσουν και θα εντοπίσουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες των νέων Ρομά και ιδιαίτερα των οικογενειών των μαθητών (κυρίως μητέρων) προκειμένου να τους/τις ενθαρρύνουν στη συμμετοχή τους σε προγράμματα αλφαριθμητισμού των ΚΕΕ με στόχο τη συμμετοχή τους στις εξετάσεις για το απολυτήριο Δημοτικού ή/και στην εγγραφή και φοίτησή τους στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και να διευκολύνουν την πρόσβασή τους σε αυτά.
Απολογισμός Δράσης	<p>Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δράσης ενισχύθηκε η συμμετοχή των οικογενειών των Ρομά σε επιμορφωτικές παρεμβάσεις/ ενημερώσεις σε θέματα που αφορούν στο σχολείο και στην εκπαίδευση, μέσα από τη δημιουργία σχολών γονέων και τη δυνατότητα φοίτησης σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Επίσης, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δράσης αναπτύχθηκαν και θερινά τμήματα ενηλίκων Ρομά, τα οποία αποτελούσαν προέκταση των τμημάτων ενηλίκων που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.</p> <p>Τους πρώτους μήνες εφαρμογής του Προγράμματος, και πιο συγκεκριμένα από τον Σεπτέμβριο του 2010, συστάθηκε η ομάδα εργασίας του ΙΔΕΚΕ, η οποία κατάρτισε και τον αρχικό σχέδιο δράσεων του ΙΔΕΚΕ για τη Δράση 3. Ένας από τους βασικούς στόχους ήταν η ενημέρωση των γονέων Ρομά σε θέματα που αφορούν στο σχολείο και στην εκπαίδευση, αλλά και η ενθάρρυνση των γονέων Ρομά για τη συμμετοχή τους σε προγράμματα αλφαριθμητισμού των ΚΚΕ ή και για την εγγραφή και φοίτησή τους στα ΣΔΕ, καθώς επίσης και για τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους στις Σχολές Γονέων.</p> <p>Από τον Απρίλιο του 2011, όπου ξεκίνησε να υλοποιείται το Πρόγραμμα, μετά τις πρώτες προσλήψεις συνεργατών το Μάρτιο του 2011 έως και τον Νοέμβριο 2011, η συγκεκριμένη Δράση οργανώθηκε και υλοποιήθηκε μέσω του ΙΔΕΚΕ, το οποίο ωστόσο συγχωνεύτηκε με άλλο φορέα και σταμάτησε να λειτουργεί ως ανεξάρτητος θεσμός. Επομένως τα ΣΔΕ, τα ΚΕΕ και οι Σχολές Γονέων μέσω του ΙΔΕΚΕ, λειτούργησαν μέχρι το Νοέμβριο 2011. Το διάστημα εκείνο τα ΚΕΕ καταργήθηκαν και η πολιτεία περιόρισε τη λειτουργία των ΣΔΕ, με αποτέλεσμα η συνεργασία του Προγράμματος με τα συνεργαζόμενα ΣΔΕ να παύσει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, μέχρις ότου να δοθεί εν νέου η άδεια από την Πολιτεία για την επαναλειτουργία τους.</p>

Η συνεργασία του προγράμματος με τα ΣΔΕ ξεκίνησε εκ νέου το σχολικό έτος 2013-2014. Από εκεί και έπειτα οργανώνονται και υλοποιούνται μέσω του Προγράμματος αποκλειστικά και μόνο τα τμήματα των Σχολών Γονέων (οι σχολές γονέων δεν σταμάτησαν ποτέ να λειτουργούν) αξιοποιώντας το δίκτυο των συνεργατών (συντονιστών και διαμεσολαβητών). Στο πλαίσιο αυτό, γίνεται διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών των Ρομά στους καταυλισμούς, προκειμένου σε συνεργασία με τα σχολεία και τοπικούς φορείς να ικανοποιηθούν, στο μέτρο του δυνατού, τα εκπαιδευτικά αιτήματα όσων διαβιούν στους καταυλισμούς και οικισμούς Ρομά.

Οι Σχολές Γονέων του Προγράμματος δημιουργήθηκαν για τα σχολικά έτη: Δεκέμβριος 2011-2012, 2012-2013 και 2013-2014. Παράλληλα, ξεκίνησε εκ νέου η συνεργασία του Προγράμματος με τα ΣΔΕ στα οποία εγγράφονταν οι ενήλικες Ρομά κατόπιν τακτικής παρακολούθησης τμημάτων των Σχολών Γονέων του Προγράμματος.

Τέλος, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δράσης έγινε αναπαραγωγή τριών βιβλίων με τους ακόλουθους τίτλους:

- α) Η Εκπαίδευση των Τσιγγάνων στην Ελλάδα,
- β) Προκαταλήψεις και Στερεότυπα-Δημιουργία και Αντιμετώπιση,
- γ) Ρατσισμός-Κοινωνικές, Ψυχολογικές και Παιδαγωγικές Όψεις μιας Ιδεολογίας και μιας Πρακτικής.

Παρακάτω παρουσιάζεται αναλυτικά ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας των τμημάτων ενηλίκων που δημιουργήθηκαν μέσω των ΚΕΕ, ΣΔΕ, Σχολών Γονέων και Θερινά τμήματα Σχολών γονέων.

Στα **Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Κ.Ε.Ε.)** εκπαιδεύτηκαν ενήλικες Ρομά με αντικείμενο τον αλφαριθμητισμό, την εκμάθηση ξένων γλωσσών, την εκμάθηση χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών και συμβουλευτικής Ρομά. Τα τμήματα των ΚΕΕ λειτούργησαν την περίοδο 2010/11 και 2011/12 και έγιναν είτε σε χώρους των ΚΕΕ, είτε σε συνεργαζόμενα με τα ΚΕΕ σχολεία. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, στο πλαίσιο υλοποίησης των Πράξεων με MIS 304272 και 304275, δεν λειτούργησαν τμήματα ΚΕΕ. Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα απολογιστικά στοιχεία, κατ' έτος και ανά Πράξη της συγκεκριμένης παρέμβασης.

MIS 304263				
ΚΕΕ	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ) (Τμήματα Εκπαίδευσης)	3	18	0	0
Σύνολο Ρομά Επιμορφωμένων στα ΚΕΕ	59	235	0	0

MIS 304272				
ΚΕΕ	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ) (Τμήματα Εκπαίδευσης)	0	0	0	0
Σύνολο Ρομά Επιμορφωμένων στα ΚΕΕ	0	0	0	0

MIS 304274				
ΚΕΕ	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ) (Τμήματα Εκπαίδευσης)	4	4	0	0
Σύνολο Ρομά Επιμορφωμένων στα ΚΕΕ	60	40	0	0

MIS 304275				
ΚΕΕ	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ) (Τμήματα Εκπαίδευσης)	0	0	0	0
Σύνολο Ρομά Επιμορφωμένων στα ΚΕΕ	0	0	0	0

Τα **Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας** παρέχουν τη δυνατότητα σε ενήλικες, 18 ετών και άνω, οι οποίοι δεν έχουν ολοκληρώσει την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, να συνεχίσουν τις σπουδές τους και να αποκτήσουν τίτλο ισότιμο με το απολυτήριο του Γυμνασίου (νόμος 2525/97). Η διάρκεια της φοίτησης είναι 18 μήνες (δύο σχολικά έτη) και οι ώρες διδασκαλίας 25 την εβδομάδα. Τα μαθήματα γίνονται απογευματινές ώρες από Δευτέρα έως Παρασκευή. Τα ΣΔΕ είναι θεσμοθετημένα από την Πολιτεία. Η συμβολή του Προγράμματος σε σχέση με τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας ήταν να προετοιμάζει τους

ενήλικες Ρομά για τη φοίτησή τους στα ΣΔΕ. Παράλληλα, σε περίπτωση που κάποιος ενήλικας 18 ετών, χωρίς απολυτήριο δημοτικού, επιθυμούσε να φοιτήσει στο Γυμνάσιο, τότε το Πρόγραμμα μεσολάβησε μεταξύ Διευθυντών Δημοτικών Σχολείων και ΣΔΕ, προκειμένου να διεξαχθούν εξετάσεις των ενδιαφερομένων και να απονεμηθεί το απολυτήριο Δημοτικού. Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται τα απολογιστικά στοιχεία του Προγράμματος, σε ότι αφορά στην προετοιμασία των ενδιαφερόμενων προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΣΔΕ.

MIS 304263				
ΣΔΕ	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)	9	15	0	5
Σύνολο Ενήλικων Ρομά στα ΣΔΕ	36	81	0	36

MIS 3042672				
ΣΔΕ	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)	0	0	0	3
Σύνολο Ενήλικων Ρομά στα ΣΔΕ	0	0	0	11

MIS 304274				
ΣΔΕ	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)	3	3	0	3
Σύνολο Ενήλικων Ρομά στα ΣΔΕ	24	24	0	20

MIS 304275				
ΣΔΕ	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)	1	1	0	3
Σύνολο Ενήλικων Ρομά στα ΣΔΕ	1	1	0	11

Όσον αφορά στις **Σχολές Γονέων**, οι χώροι διεξαγωγής των τμημάτων είναι οι σχολικές μονάδες, οι καταυλισμοί και ενίοτε χώροι που παραχωρούνται από τη Δημοτική Αρχή. Ο συνήθης χρόνος υλοποίησης των μαθημάτων, ανέρχονταν στις 3 φορές ανά εβδομάδα, ενώ κάθε τμήμα συνήθως διαρκούσε 2-3 ώρες. Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα τμήματα διαμορφώθηκαν ανάλογα με τις ανάγκες του πληθυσμού, ενώ λήφθηκε υπόψη τόσο η συμμετοχικότητα, όσο και η σταθερή φοίτηση των ενηλίκων και των γονέων σε αυτά. Η θεματική των Σχολών Γονέων και Ενηλίκων, όπως διαμορφώθηκε από το 2011 έως σήμερα, περιλάμβανε την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα συμβουλευτικής γονέων, την ψυχολογική υποστήριξη και αγωγή υγείας των συμμετεχόντων, την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε γονείς Ρομά, τον αλφαριθμητισμό ενηλίκων και εφήβων, τη διαχείριση διαπροσωπικών σχέσεων, τα μαθήματα αγγλικής γλώσσας, καθώς και τμήματα επιχειρηματικότητας. Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται τα απολογιστικά στοιχεία της συγκεκριμένης παρέμβασης.

MIS 304263				
Σχολές Γονέων	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Σχολές Γονέων	11	31	12	20
Σύνολο Ενηλίκων Ρομά στα Σχολές Γονέων	207	536	156	251

MIS 304272				
Σχολές Γονέων	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Σχολές Γονέων	2	4	0	2
Σύνολο Ενηλίκων Ρομά στα Σχολές Γονέων	32	55	0	28

MIS 304274				
Σχολές γονέων	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Σχολές Γονέων	3	8	5	6
Σύνολο Ενηλίκων Ρομά στα Σχολές Γονέων	36	118	51	55

MIS 304275				
Σχολές γονέων	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Σχολές Γονέων	1	3	2	25
Σύνολο Ενήλικων Ρομά στα Σχολές Γονέων	13	63	11	171

Σχετικά με τα **Θερινά τμήματα ενηλίκων**, αυτά λειτούργησαν από 1^η Ιουνίου έως και 31^η Αυγούστου του 2014. Στα θερινά τμήματα αναπτύχθηκαν παρεμβάσεις οι οποίες είχαν ως στόχο να προετοιμάσουν τους γονείς των μαθητών Ρομά για τη νέα σχολική χρονιά και για τη γενικότερη ένταξή τους στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό σύστημα. Τα τμήματα αυτά βοήθησαν τους γονείς να αντιμετωπίσουν την εκπαίδευση των παιδιών τους με πιο θετικό τρόπο, να μην παρακωλύουν τη φοίτησή τους, αλλά αντιθέτως να βοηθήσουν στην εμπέδωση της αναγκαιότητάς της, και μέσω αυτών να εναρμονιστούν με τις διαδικασίες φοίτησης και να συνεργαστούν με τους δασκάλους. Επίσης, ύστερα από την υποστήριξη αυτή κατά τους θερινούς μήνες, πολλά από τα νέα παιδιά που συμμετείχαν στα θερινά τμήματα ενηλίκων, εγγράφονταν σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, ενώ άλλα ολοκλήρωναν την προετοιμασία τους προκειμένου να δώσουν εξετάσεις για το απολυτήριο του Δημοτικού. Επίσης, πολύτιμη ήταν η συμβολή των τμημάτων Αγωγής Υγείας - Συμβουλευτικής Γυναίκων, τα οποία βοήθησαν και στήριζαν τις μητέρες και ενίσχυαν σε πολύ μεγάλο βαθμό τη φοίτηση των παιδιών στο σχολείο, αφού έμμεσος στόχος τους ήταν η μείωση της Σχολικής Διαρροής. Τέλος, κατά την περίοδο εφαρμογής του Προγράμματος, λειτούργησαν και άλλα τμήματα αναφορικά με την Επιχειρηματικότητα των Ελλήνων Ρομά.

Συνοπτικά για τους θερινούς μήνες, υλοποιήθηκαν τα παρακάτω:

- ✓ Έγιναν επιμορφωτικές και ενημερωτικές συναντήσεις με συντονιστές, κοινωνικούς λειτουργούς και διαμεσολαβητές του Προγράμματος.
- ✓ Έγιναν επισκέψεις σε όλες τις περιοχές όπου δραστηριοποιείται το Πρόγραμμα και σε όλους τους καταυλισμούς προκειμένου να διαπιστωθούν οι ανάγκες και να ευαισθητοποιηθούν οι ενήλικες Ρομά.
- ✓ Λειτούργησαν τμήματα Αλφαριθμητισμού και Αγωγής Υγείας - Συμβουλευτικής Γυναίκων.
- ✓ Έγινε η προετοιμασία των μαθητών για την εγγραφή τους στα ΣΔΕ.

- ✓ Τέθηκε σε εφαρμογή το Πρόγραμμα της Επιχειρηματικότητας.

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζεται ο αριθμός των θερινών τμημάτων ενηλίκων που αναπτύχθηκαν το έτος 2014, καθώς και ο αριθμός των συμμετεχόντων σε αυτά.

	Θερινά τμήματα ενηλίκων (Ιούνιος - Αύγουστος 2014)			
	MIS 304263	MIS 304272	MIS 304274	MIS 304275
Θερινά τμήματα ενηλίκων σχολών γονέων	12	1	13	9
Αριθμός ενηλικών μαθητών	197	12	154	86

4.1.3.3.1 Δείκτες Εκρών Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

Δείκτες Εκρών Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24881/30-11-2010 απόφασης ένταξης</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 απόφασης 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΚΕΕ	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	294	-
Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΣΔΕ	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	153	-
Σχολές γονέων σε επιλεγμένες περιοχές	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	74	-
Εκπαιδευόμενοι Ρομά στις Σχολές Γονέων	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	1.150	-
Θερινά τμήματα ενηλίκων	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	12	-
Ενήλικες που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	197	-

– **Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΚΕΕ**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 294 και αφορά στον αριθμό των Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν, μέσω του Προγράμματος,

προκειμένου να συμμετάσχουν σε 21 Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, τα οποία δραστηριοποιούνταν μέχρι και το 2012 στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΣΔΕ**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 153 και αφορά στον αριθμό των Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν, μέσω του Προγράμματος, προκειμένου να συμμετάσχουν σε 29 Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, τα οποία δραστηριοποιούνταν στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Σχολές γονέων σε επιλεγμένες περιοχές**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 74 και αφορά στον αριθμό των Σχολών Γονέων που λειτούργησαν την περίοδο 2010-2014 και με τη συμβολή του Προγράμματος, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασής του.

– **Εκπαιδευόμενοι Ρομά στις Σχολές Γονέων**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 1.150 και αφορά στον αριθμό των εκπαιδευόμενων Ρομά στις Σχολές Γονέων, με τις οποίες το Πρόγραμμα συνεργάστηκε, την περίοδο 2010-2014.

– **Θερινά τμήματα ενηλίκων**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 12 και αφορά στον αριθμό των τμημάτων που λειτούργησαν από την 1^η Ιουνίου έως και την 31^η Αυγούστου του 2014,

στα οποία αναπτύχθηκαν παρεμβάσεις με στόχο την προετοιμασία των γονέων των μαθητών Ρομά για τη νέα σχολική χρονιά και για τη γενικότερη ένταξή τους στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό σύστημα.

– **Ενήλικες που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 197 και αφορά στον αριθμό των ενηλίκων Ρομά που συμμετείχαν στα θερινά τμήματα του 2014 που διοργανώθηκαν από το Πρόγραμμα.

4.1.3.3.2 Δείκτες Εκροών Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

Δείκτες Εκροών Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ.πρωτ.24883/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΚΕΕ	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	0	-
Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΣΔΕ	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	11	-
Σχολές γονέων σε επιλεγμένες περιοχές	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	8	-
Εκπαιδευόμενοι Ρομά στις Σχολές Γονέων	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	115	-
Θερινά τμήματα ενηλίκων	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	1	-
Ενήλικες που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	12	-

– **Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΚΕΕ**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 0 και αφορά στον αριθμό των Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν, μέσω του Προγράμματος,

προκειμένου να συμμετάσχουν σε 0 Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, τα οποία δραστηριοποιούνταν μέχρι και το 2012 στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΣΔΕ**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 11 και αφορά στον αριθμό των Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν, μέσω του Προγράμματος, προκειμένου να συμμετάσχουν σε 3 Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, τα οποία δραστηριοποιούνταν στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Σχολές γονέων σε επιλεγμένες περιοχές**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 8 και αφορά στον αριθμό των Σχολών Γονέων που λειτούργησαν την περίοδο 2010-2014 και με τη συμβολή του Προγράμματος, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασής του.

– **Εκπαιδευόμενοι Ρομά στις Σχολές Γονέων**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 115 και αφορά στον αριθμό των εκπαιδευόμενων Ρομά στις Σχολές Γονέων, με τις οποίες το Πρόγραμμα συνεργάστηκε, την περίοδο 2010-2014.

– **Θερινά τμήματα ενηλίκων**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 1 και αφορά στον αριθμό των τμημάτων που λειτούργησαν από την 1^η Ιουνίου έως και την 31^η Αυγούστου του 2014,

στα οποία αναπτύχθηκαν παρεμβάσεις με στόχο την προετοιμασία των γονέων των μαθητών Ρομά για τη νέα σχολική χρονιά και για τη γενικότερη ένταξή τους στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό σύστημα.

– **Ενήλικες που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 12 και αφορά στον αριθμό των ενηλίκων Ρομά που συμμετείχαν στα θερινά τμήματα του 2014 που διοργανώθηκαν από το Πρόγραμμα.

4.1.3.3.3 Δείκτες Εκρών Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

Δείκτες Εκρών Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ.πρωτ.24882/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΚΕΕ	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	100	-
Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΣΔΕ	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	68	-
Σχολές γονέων σε επιλεγμένες περιοχές	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	22	-
Εκπαιδευόμενοι Ρομά στις Σχολές Γονέων	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	260	-
Θερινά τμήματα ενηλίκων	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	13	-
Ενήλικες που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	154	-

– **Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΚΕΕ**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 100 και αφορά στον αριθμό των Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν, μέσω του Προγράμματος,

προκειμένου να συμμετάσχουν σε 8 Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, τα οποία δραστηριοποιούνταν μέχρι και το 2012 στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΣΔΕ**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 68 και αφορά στον αριθμό των Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν, μέσω του Προγράμματος, προκειμένου να συμμετάσχουν σε 9 Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, τα οποία δραστηριοποιούνταν στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Σχολές γονέων σε επιλεγμένες περιοχές**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 22 και αφορά στον αριθμό των Σχολών Γονέων που λειτούργησαν την περίοδο 2010-2014 και με τη συμβολή του Προγράμματος, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασής του.

– **Εκπαιδευόμενοι Ρομά στις Σχολές Γονέων**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 260 και αφορά στον αριθμό των εκπαιδευόμενων Ρομά στις Σχολές Γονέων, με τις οποίες το Πρόγραμμα συνεργάστηκε, την περίοδο 2010-2014.

– **Θερινά τμήματα ενηλίκων**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 13 και αφορά στον αριθμό των τμημάτων που λειτούργησαν από την 1^η Ιουνίου έως και την 31^η Αυγούστου του 2014,

στα οποία αναπτύχθηκαν παρεμβάσεις με στόχο την προετοιμασία των γονέων των μαθητών Ρομά για τη νέα σχολική χρονιά και για τη γενικότερη ένταξή τους στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό σύστημα.

– **Ενήλικες που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 154 και αφορά στον αριθμό των ενηλίκων Ρομά που συμμετείχαν στα θερινά τμήματα του 2014 που διοργανώθηκαν από το Πρόγραμμα.

4.1.3.3.4 Δείκτες Εκρών Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275

Δείκτες Εκρών Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ 24884/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	Τιμή στόχου <i>Βάση της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΚΕΕ	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	0	-
Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΣΔΕ	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	15	-
Σχολές γονέων σε επιλεγμένες περιοχές	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	31	-
Εκπαιδευόμενοι Ρομά στις Σχολές Γονέων	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	258	-
Θερινά τμήματα ενηλίκων	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	9	-
Ενήλικες που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	86	-

– **Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΚΕΕ**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 0 και αφορά στον αριθμό των Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν, μέσω του Προγράμματος,

προκειμένου να συμμετάσχουν σε 0 Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, τα οποία δραστηριοποιούνταν μέχρι και το 2012 στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν προκειμένου να συμμετάσχουν στα ΣΔΕ**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 15 και αφορά στον αριθμό των Ρομά που ευαισθητοποιήθηκαν/ κινητοποιήθηκαν, μέσω του Προγράμματος, προκειμένου να συμμετάσχουν σε 5 Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, τα οποία δραστηριοποιούνταν στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Σχολές γονέων σε επιλεγμένες περιοχές**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 31 και αφορά στον αριθμό των Σχολών Γονέων που λειτούργησαν την περίοδο 2010-2014 και με τη συμβολή του Προγράμματος, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασής του.

– **Εκπαιδευόμενοι Ρομά στις Σχολές Γονέων**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 258 και αφορά στον αριθμό των εκπαιδευόμενων Ρομά στις Σχολές Γονέων, με τις οποίες το Πρόγραμμα συνεργάστηκε, την περίοδο 2010-2014.

– **Θερινά τμήματα ενηλίκων**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 9 και αφορά στον αριθμό των τμημάτων που λειτούργησαν από την 1^η Ιουνίου έως και την 31^η Αυγούστου του 2014,

στα οποία αναπτύχθηκαν παρεμβάσεις με στόχο την προετοιμασία των γονέων των μαθητών Ρομά για τη νέα σχολική χρονιά και για τη γενικότερη ένταξή τους στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό σύστημα.

– **Ενήλικες που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 86 και αφορά στον αριθμό των ενηλίκων Ρομά που συμμετείχαν στα θερινά τμήματα του 2014 που διοργανώθηκαν από το Πρόγραμμα.

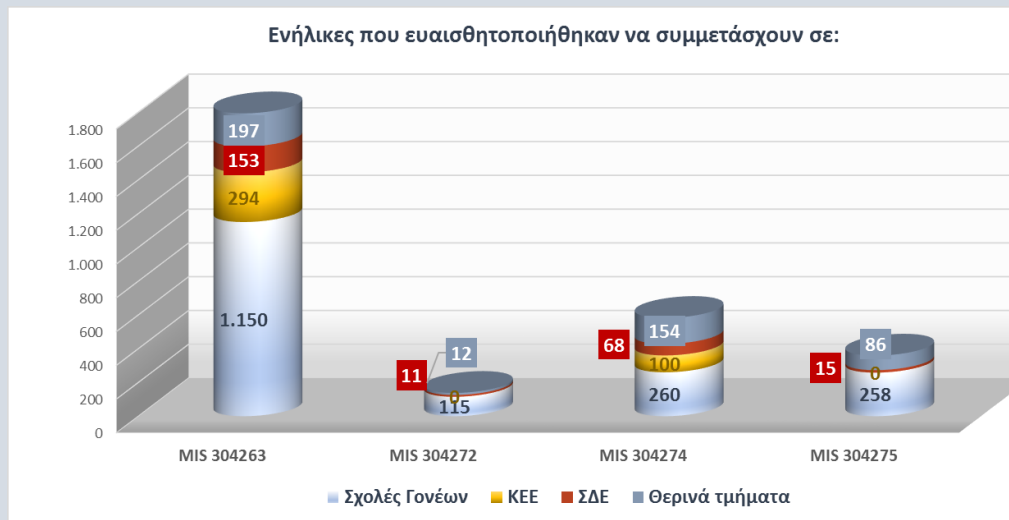
4.1.3.3.5 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 3, όλων των Πράξεων

Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης, όλων των Πράξεων

Βάσει των απολογιστικών στοιχείων υλοποίησης της Δράσης 3, προκύπτουν τα ακόλουθα:

- ☞ **Συνολικά, από όλες τις Πράξεις φαίνεται να ευαισθητοποιήθηκαν / κινητοποιήθηκαν να συμμετάσχουν 2.873 ενήλικες στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και στις Σχολές Γονέων.**

- Η μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση έγινε, όπως φαίνεται στο διπλανό γράφημα, μέσω της Πράξης με MIS 304263 στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας, όπου κινητοποιήθηκαν 1.794 άτομα συνολικά ή το 62,4% του συνόλου των ατόμων που κινητοποιήθηκαν μέσω του Προγράμματος από όλες τις Πράξεις.
- Το μεγαλύτερο ποσοστό ευαισθητοποιημένων ενηλίκων Ρομά (πάνω από 62%), για όλες τις Πράξεις, προσανατολίστηκε να συμμετάσχει σε Σχολές Γονέων. Οι σχολές αυτές, λειτουργούσαν κυρίως υπό την ευθύνη Δημοτικών φορέων και το Πρόγραμμα παρενέβαινε, στο πλαίσιο της λειτουργίας τους, άλλωτε με μαθήματα εγγραμματισμού και άλλωστε με ad hoc εισηγήσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των συμμετεχόντων σε διάφορα κοινωνικά θέματα.

- ☞ Όμως, παρά τις προαναφερόμενες εκκροές, **η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της Δράσης 3 είναι αδύνατη, δεδομένου ότι δεν είχαν προσδιοριστεί τιμές στόχου**, σε καμία από τις Πράξεις, όπως επίσης και εξαιτίας του γεγονότος ότι, όλες οι εκκροές αναφέρονται στον αριθμό ενηλίκων που εγγράφηκαν στις δομές αυτές και όχι στον αριθμό που παρακολούθησε συστηματικά ή αποφοίτησε από αυτές.
- ☞ Προς αυτή την κατεύθυνση **προτείνεται η υιοθέτηση ενός συστήματος δεικτών για την παρακολούθηση της Δράσης**, το οποίο:
  - **Θα προσδιορίζει τις παρεμβάσεις ευαισθητοποίησης και θα μετρά τη συχνότητα και τον πληθυσμό στον οποίο αυτές γίνονται κάθε φορά**
  - **Θα προσδιορίζει τον τρόπο καταγραφής των ενηλίκων που φοιτούν συστηματικά και αποφοιτούν από τις δομές αυτές**
  - **Θα καθορίζει τον τρόπο παρέμβασης του Προγράμματος στις Σχολές Γονέων και τέλος,**
  - **Θα μετρά την αποτελεσματικότητα αυτών των παρεμβάσεων.**

4.1.3.4 Δράση 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών

Περιγραφή Δράσης

Στο πλαίσιο της δράσης θα πραγματοποιηθούν επιμορφώσεις με στόχο την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και την υποστήριξη των Διευθυντών των σχολικών μονάδων, των Σχολικών Συμβούλων και των Στελεχών Εκπαίδευσης. Η επιμόρφωση των λειτουργών της υποχρεωτικής εκπαίδευσης αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την ομαλή σχολική και κοινωνική ένταξη όλων των μαθητών μέσα από την ενίσχυση της μαθησιακής τους εξέλιξης στο σχολείο. Στο πλαίσιο της δράσης θα αναπτυχθούν οι παρακάτω υποδράσεις:

Υποδράση 4.1: Ενδοσχολικές/Διασχολικές επιμορφώσεις εκπαιδευτικών: Το Πρόγραμμα θα οργανώσει και υποστηρίξει ενδοσχολικές / διασχολικές επιμορφώσεις που πραγματοποιούν συστηματικά ομάδες παιδαγωγών εστιασμένες σε θέματα διδακτικής, διαφοροποιημένης παιδαγωγικής, διαχείρισης τάξης, παραγωγής διδακτικού υλικού και άλλων παιδαγωγικών πρακτικών. Για την υλοποίηση της υποδράσης το ΕΚΠΑ θα συνεργαστεί με ειδικούς εμπειρογνώμονες και Μ.Κ.Ο. που έχουν εμπειρία σε θέματα υποστήριξης Ρομά, προστασίας της παιδικής ηλικίας και ενίσχυσης νέων. Εκτιμάται ότι θα επιμορφωθούν 3.400 εκπαιδευτικοί στο πλαίσιο των ενδοσχολικών / διασχολικών επιμορφώσεων.

Οι ενδοσχολικές / διασχολικές επιμορφώσεις θα πραγματοποιούνται ως εξής:

- Εισαγωγική επιμόρφωση περίπου οκτώ (8) ωρών στην αρχή της παρέμβασης και πριν την έναρξη των μαθημάτων (Σεπτέμβριος) με αντικείμενο την χρήση και πρακτική εφαρμογή του κύριου και του βοηθητικού εκπαιδευτικού υλικού που παρέχει/υποστηρίζει το Πρόγραμμα, τους επιδιωκόμενους στόχους και τις υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών-συνεργατών. Ειδικά για τις εισαγωγικές επιμορφώσεις, όταν κριθεί λειτουργικά αναγκαίο, μπορεί να είναι και διασχολικές. Οι εισαγωγικές επιμορφώσεις απευθύνονται κυρίως σε εκπαιδευτικούς που εμπλέκονται για πρώτη φορά στις δραστηριότητες του Προγράμματος.

- Τακτικές επιμορφώσεις για τους εκπαιδευτικούς μίας ή περισσότερων σχολικών μονάδων οργανωμένες κατά θεματικούς κύκλους. Κάθε θεματικός κύκλος θα αναπτύσσεται σε τακτές συναντήσεις συνολικής διάρκειας 15 ωρών (5 τρίωρες συναντήσεις στις οποίες καταμετρείται ο αριθμός των εκπαιδευτικών που παρακολουθούν κάθε φορά και λογίζεται ως αριθμός επιμορφούμενων). Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να παρακολουθήσουν περισσότερους από έναν θεματικό κύκλο, εφόσον το επιθυμούν. Βεβαίωση παρακολούθησης χορηγείται σε όσους εκπαιδευτικούς παρακολούθησαν τουλάχιστον μία τακτική επιμόρφωση 15 ωρών.

Η επιμόρφωση υλοποιείται με τη μορφή ομάδων εργασίας και βιωματικών εργαστηρίων με στόχο την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στην τάξη και τη στήριξη του έργου τους, την ανάδειξη της δυναμικής της ομάδας καθώς και των ταλέντων και ικανοτήτων των μαθητών.

Υποδράση 4.2: Γενικές Επιμορφώσεις: Οι γενικές επιμορφώσεις απευθύνονται στα στελέχη της εκπαίδευσης (Διευθυντές και Προϊσταμένους εκπαίδευσης, Σχολικούς Συμβούλους, Διευθυντές σχολείων), στους εκπαιδευτικούς των ΣΔΕ και στους εκπαιδευτές των ΚΕΕ όπου φοιτούν ενήλικες Ρομά, σε όλους τους συνεργάτες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα, στους φοιτητές που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση σύμφωνα με τη Δράση 2 υποδράση 1, καθώς επίσης και στους κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους που εργάζονται στα Ιατροκοινωνικά Κέντρα με στόχο την ανταλλαγή απόψεων, πληροφοριών και μεθόδων προσέγγισης των μαθητών Ρομά και των οικογενειών τους σε κάθε περιοχή. Εκτιμάται ότι θα επιμορφωθούν στο πλαίσιο των γενικών επιμορφώσεων 130 άτομα.

Υποδράση 4.3: Εξ αποστάσεως επιμόρφωση: Η εξ αποστάσεως επιμόρφωση θα απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων έχοντας ως στόχο α) να ενδυναμωθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι εκπαιδευτικοί σε θέματα ειδικής διδακτικής και β) να εξοικειωθούν με τεχνικές διδακτικής αξιοποίησης του πολιτισμικού κεφαλαίου των μαθητών της ομάδας στόχου. Η επιμόρφωση θα απευθύνεται σε όλους τους ενδιαφερόμενους εκπαιδευτικούς και όχι μόνο σε αυτούς των σχολείων εφαρμογής.

Απολογισμός Δράσης

Υποδράση 4.1: Ενδοσχολικές/Διασχολικές επιμορφώσεις εκπαιδευτικών

Για τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων στις ενδοσχολικές / διασχολικές επιμορφώσεις ακολουθήθηκε η εξής διαδικασία: Αρχικά, επιλεγήκαν οι θεματικές ενότητες που θα αναπτύσσονταν στις επιμορφωτικές συναντήσεις και εν συνεχεία αποστέλλονταν ηλεκτρονικά η πρόσκληση συμμετοχής στις διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στους Σχολικούς Συμβούλους και στα σχολεία των περιοχών που υλοποιούνταν το Πρόγραμμα.

Στην πρόσκληση αναφέρονταν το επιμορφωτικό κέντρο, ο αριθμός και οι ημερομηνίες των επιμορφωτικών συναντήσεων, καθώς και οι θεματικές ενότητες που θα αναπτύσσονταν στις συναντήσεις αυτές. Στην πρόσκληση, επίσης, επισυνάπτονταν και η φόρμα - αίτηση συμμετοχής, την οποία εν συνεχεία συμπλήρωναν οι ενδιαφερόμενοι και την αποστέλλαν, είτε ηλεκτρονικά, είτε με φαξ στο Γραφείο Διοίκησης του Προγράμματος. Η υλοποίηση των ενδοσχολικών και διασχολικών επιμορφώσεων έγινε μέσω της διενέργειας εισαγωγικών και τακτικών επιμορφώσεων, αναλυτική περιγραφή των οποίων δίνεται στη συνέχεια:

- ❖ **Εισαγωγικές Επιμορφώσεις:** Οι εισαγωγικές επιμορφώσεις διαρκούσαν από 4 έως 8 ώρες, ανάλογα με τις ανάγκες της εκπαιδευτικής παρέμβασης (χρόνος πρόσληψης εκπαιδευτικών, δυνατότητες επιμορφωτών, κλπ.) και πραγματοποιούνταν σε μία ή σε δύο μέρες. Συνολικά, την περίοδο 2010-2014, διενεργήθηκαν εκατόν ενενήντα οκτώ (198) εισαγωγικές επιμορφώσεις, συνολικής διάρκειας 462 ωρών, στις οποίες συμμετείχαν 2.940 επιμορφούμενοι, αριθμός όμως ο οποίος δεν είναι μοναδιαίος.

Στις εισαγωγικές επιμορφώσεις αναπτύχθηκαν οι ακόλουθες θεματικές ενότητες:

- 1) *Ενημέρωση για το Πρόγραμμα (ενημέρωση των εκπαιδευτικών για τους στόχους, για τους σκοπούς και τις Δράσεις του Προγράμματος)*
- 2) *Η εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στην Ελλάδα (ένταξη των Ρομά μαθητών στις υποστηρικτικές δομές εκπαίδευσης (τάξεις υποδοχής, φροντιστηριακά τμήματα)*

- 3) Παρουσίαση του διδακτικού υλικού (παρουσίαση στους εκπαιδευτικούς των προτεινόμενων διδακτικών βοηθημάτων του Προγράμματος, προτάσεις για την αξιοποίησή τους και παρουσίαση παραδειγμάτων)
- 4) Portfolio (ενημέρωση των εκπαιδευτικών για τη χρησιμότητα του portfolio, για τον τρόπο συλλογής των στοιχείων του portfolio και αξιοποίησής τους)
- 5) Γλωσσική αξιολόγηση (ενημέρωση των εκπαιδευτικών για την διάκριση των επιπέδων γλωσσομάθειας των Ρομά μαθητών σύμφωνα με τα γλωσσικά τεστ).

Τις θεματικές αυτές ενότητες των εισαγωγικών επιμορφώσεων οι επιμορφούμενοι όφειλαν να τις παρακολουθήσουν για την επιτυχή έκβαση του έργου τους.

Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται συγκεντρωτικά και αναλυτικά τα απολογιστικά στοιχεία των εισαγωγικών επιμορφώσεων, ανά Πράξη και έτος υλοποίησής τους.

Συγκεντρωτικά στοιχεία Εισαγωγικών Επιμορφώσεων, ανά Πράξη			
	Αριθμός	Ώρες	Επιμορφούμενοι
MIS 304263	56	144	759
MIS 304272	37	48	425
MIS 304274	75	168	1.273
MIS 304275	30	102	483
Σύνολο	198	462	2.940

Αναλυτικά στοιχεία Εισαγωγικών Επιμορφώσεων, ανά Πράξη και σχολικό έτος					
MIS 304263					
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολο
Αριθμός Εισαγωγικών Επιμορφώσεων	9	21	1	25	56

Αριθμός Επιμορφούμενων Εισαγωγικών Επιμορφώσεων	222	236	39	262	759
MIS 304272					
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολο
Αριθμός Εισαγωγικών Επιμορφώσεων	3	24	10	0	37
Αριθμός Επιμορφούμενων Εισαγωγικών Επιμορφώσεων	86	239	100	0	425
MIS 304274					
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολο
Αριθμός Εισαγωγικών Επιμορφώσεων	6	58	11	0	75
Αριθμός Επιμορφούμενων Εισαγωγικών Επιμορφώσεων	473	681	119	0	1.273
MIS 304275					
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολο
Αριθμός Εισαγωγικών Επιμορφώσεων	5	9	6	10	30
Αριθμός Επιμορφούμενων Εισαγωγικών Επιμορφώσεων	214	91	71	107	483

❖ **Τακτικές επιμορφώσεις:** Στις τακτικές επιμορφώσεις οι εκπαιδευτικοί όφειλαν να παρακολουθήσουν τουλάχιστον δύο (2) θεματικούς κύκλους από 8 θεματικές ενότητες ο καθένας, αλλά είχαν τη δυνατότητα να συμμετέχουν και σε όσους άλλους θεματικούς κύκλους που επιθυμούσαν. Συνολικά, την περίοδο 2010-2014, διενεργήθηκαν τριακόσιες έξι (306) τακτικές επιμορφώσεις, συνολικής διάρκειας 1.212 ωρών, στις οποίες συμμετείχαν 17.762 επιμορφούμενοι, αριθμός όμως ο οποίος δεν είναι μοναδιαίος.

Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται συγκεντρωτικά και αναλυτικά τα απολογιστικά στοιχεία των τακτικών επιμορφώσεων, ανά Πράξη και έτος υλοποίησής τους.

Συγκεντρωτικά στοιχεία Τακτικών Επιμορφώσεων, ανά Πράξη			
	Αριθμός	Ώρες	Επιμορφούμενοι
MIS 304263	53	440	2.520
MIS 304272	95	532	5.177
MIS 304274	92	198	5.732

MIS 304275	66	42	4.333
Σύνολο	306	1.212	17.762

Αναλυτικά στοιχεία Τακτικών Επιμορφώσεων, ανά Πράξη και σχολικό έτος					
MIS 304263					
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολο
Αριθμός Τακτικών Επιμορφώσεων	5	17	20	11	53
Αριθμός Επιμορφούμενων Τακτικών Επιμορφώσεων	134	841	825	720	2.520
MIS 304272					
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολο
Αριθμός Τακτικών Επιμορφώσεων	3	33	30	29	95
Αριθμός Επιμορφούμενων Τακτικών Επιμορφώσεων	197	1.409	1.793	1.778	5.177
MIS 304274					
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολο
Αριθμός Τακτικών Επιμορφώσεων	10	35	27	20	92
Αριθμός Επιμορφούμενων Τακτικών Επιμορφώσεων	664	2.334	1.550	1.184	5.732
MIS 304275					
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολο
Αριθμός Τακτικών Επιμορφώσεων	5	8	22	32	66
Αριθμός Επιμορφούμενων Τακτικών Επιμορφώσεων	472	382	1.193	2.286	4.333

Υποδράση 4.2: Γενικές Επιμορφώσεις

Οι Γενικές επιμορφώσεις γίνονταν σε μια μέρα και δεν είχαν θεματικές ενότητες. Στις Γενικές επιμορφώσεις επιλύονταν προβλήματα που ανέκυπταν κατά την εφαρμογή του Προγράμματος ή δίνονταν κατευθυντήριες γραμμές για την καλύτερη εφαρμογή του Έργου. Κάθε γενική επιμόρφωση διαρκούσε από 4 έως 8 ώρες, ανάλογα με τις ανάγκες του σχεδιασμού παρέμβασης (ανάγκες σχολείων, διαθεσιμότητα εκπαιδευτικών, κ.λπ.). Συνολικά, την περίοδο

2010-2014, διενεργήθηκαν εκατόν τριάντα επτά (137) γενικές επιμορφώσεις, συνολικής διάρκειας 1.740 ωρών, στις οποίες συμμετείχαν 1.645 επιμορφούμενοι, αριθμός όμως ο οποίος δεν είναι μοναδιαίος. αλλά η καταμέτρηση τους προκύπτει από τη συμμετοχή τους σε κάθε επιμορφωτική συνάντηση.

Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται συγκεντρωτικά και αναλυτικά τα απολογιστικά στοιχεία των γενικών επιμορφώσεων, ανά Πράξη και έτος υλοποίησής τους.

Συγκεντρωτικά στοιχεία Γενικών Επιμορφώσεων, ανά Πράξη			
	Αριθμός	Ώρες	Επιμορφούμενοι
MIS 304263	36	126	394
MIS 304272	11	42	155
MIS 304274	80	948	905
MIS 304275	10	624	191
Σύνολο	137	1.740	1.645

Αναλυτικά στοιχεία Γενικών Επιμορφώσεων, ανά Πράξη και σχολικό έτος					
MIS 304263					
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολο
Αριθμός Γενικών Επιμορφώσεων	5	17	2	12	36
Αριθμός Επιμορφούμενων Γενικών Επιμορφώσεων	59	180	40	115	394
MIS 304272					
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολο
Αριθμός Γενικών Επιμορφώσεων	2	7	0	2	11
Αριθμός Επιμορφούμενων Γενικών Επιμορφώσεων	64	69	0	22	155
MIS 304274					
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολο
Αριθμός Γενικών Επιμορφώσεων	2	46	7	25	80
Αριθμός Επιμορφούμενων Γενικών Επιμορφώσεων	200	426	48	231	905

Π2. Αξιολογήσεις ανά Πράξη

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:
**«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275
 την περίοδο 2010-2014**

Σελ. 185 από 460

MIS 304275					
	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	Σύνολο
Αριθμός Γενικών Επιμορφώσεων	4	4	2	0	10
Αριθμός Επιμορφούμενων Γενικών Επιμορφώσεων	137	34	20	0	191

Υποδράση 4.3: Εξ αποστάσεως επιμόρφωση

Η εξ αποστάσεως επιμόρφωση δεν λειτούργησε τη σχολική χρονιά 2010-2011, αλλά ενεργοποιήθηκε την επόμενη σχολική χρονιά 2011-2012, δεδομένου ότι έπρεπε να προηγηθεί η παραμετροποίηση της πλατφόρμας Τηλεκπαίδευσης, η οποία πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Τμήμα Πληροφορικής του ΕΚΠΑ, καθώς και η ανάπτυξη κατάλληλου ηλεκτρονικού επιμορφωτικού υλικού. Στο πλαίσιο αυτό, την περίοδο 2010-2011 έγινε:

- a. Καταγραφή απαιτήσεων δράσης εξ αποστάσεως επιμόρφωσης.
- b. Αξιολόγηση αποτελεσμάτων και δημιουργία πλάνου εφαρμογής.
- c. Σχεδιασμός, εγκατάσταση και παραμετροποίηση πλατφόρμας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
- d. Δημιουργία κατάλληλης δομής για την ανάρτηση του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού για την υποστήριξη της δράσης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
- e. Εκπόνηση εκπαιδευτικού σχεδιασμού για την κατάλληλη οργάνωση και παρουσίαση του ψηφιακού επιμορφωτικού υλικού.

Από το σχολικό έτος 2011-2012 μέχρι και τη λήξη του φυσικού αντικειμένου του Προγράμματος, ξεκίνησε η λειτουργία του συστήματος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ενώ σταδιακά δημιουργούνταν τα ηλεκτρονικά μαθήματα, τα οποία μεταφορτώνονταν στην πλατφόρμα. Η οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού στα ηλεκτρονικά μαθήματα αποτελούσε μια σύνθετη διαδικασία. Η ομάδα υποστήριξης του έργου, σε συνεργασία με την ομάδα ανάπτυξης του εκπαιδευτικού περιεχομένου, σχεδίασε τη δομή των ηλεκτρονικών μαθημάτων και στη συνέχεια μεταφορτώθηκε το πρωτογενές εκπαιδευτικό υλικό στα

υποσυστήματα της πλατφόρμας Τηλεκπαίδευσης, με στόχο την καλύτερη υποστήριξη της Τηλεκατάρτισης. Στο πλαίσιο αυτό, έγιναν εκπαιδεύσεις με τη μορφή εκπαιδευτικών σεμιναρίων σε όλους τους εμπλεκόμενους συνεργάτες του έργου, με στόχο την κατάρτισή τους στην δημιουργία των ηλεκτρονικών μαθημάτων. Δόθηκαν επίσης αναλυτικές οδηγίες για τη διαμόρφωση των ηλεκτρονικών μαθημάτων.

Το συγκεκριμένο εργαλείο το χρησιμοποίησαν όλοι οι εμπλεκόμενοι με το Πρόγραμμα, καθώς και όσοι επισκέπτονταν την εν λόγω πλατφόρμα μέσω του συνδέσμου <http://www.keda.gr/eclass>.

Η συγκεκριμένη πλατφόρμα αποτελεί ένα ανοιχτό περιβάλλον και τα ηλεκτρονικά μαθήματα, προσφέρονται κυρίως για ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Σύμφωνα με τον Δικαιούχο των Πράξεων, τα ηλεκτρονικά μαθήματα (θεματικές περιοχές) που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα είναι τα εξής:

- Εκπαίδευση Νηπιαγωγών (TED100)
- Εκπαίδευση Δασκάλων - Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (TED122)
- Τακτική Επιμόρφωση Πολλαπλασιαστών (PED100)
- Παρουσίαση Σχεδίων Μαθημάτων (PED105)
- Μαθήματα που υποστηρίζουν βιωματικά εργαστήρια.

Τα περισσότερα ηλεκτρονικά μαθήματα είναι ανοικτής πρόσβασης, χωρίς την ανάγκη απόκτησης κωδικού πρόσβασης, και **ο Δικαιούχος του Προγράμματος δεν τηρεί στοιχεία που να αφορούν στον αριθμό των επιμορφούμενων που παρακολούθησαν κάποια από τα ηλεκτρονικά μαθήματα που είναι αναρτημένα στην πλατφόρμα Τηλεκπαίδευσης. Για το λόγο αυτό, στις εκροές δεν εμφανίζεται σχετικός δείκτης που να περιγράφει τον αριθμό των εξ αποστάσεως επιμορφούμενων.**

4.1.3.4.1 Δείκτες Εκρών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

Δείκτες Εκρών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης						
Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24881/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	<i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
4.1: Ενδοσχολικές/ Διασχολικές επιμορφώσεις εκπαιδευτικών	Εισαγωγικές Επιμορφώσεις	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	56	-
	Μέση Διάρκεια Εισαγωγικής Επιμόρφωσης	ώρες	8 ώρες / επιμόρφωση	8 ώρες / επιμόρφωση	2,57 (= 144 ώρες συνολική διάρκεια / 56 εισαγωγικές επιμορφώσεις)	32,1%
	Επιμορφούμενοι Εισαγωγικών Επιμορφώσεων (Α)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	759 ²	-
	Τακτικές Επιμορφώσεις	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	53	-
	Μέση Διάρκεια Τακτικών Επιμορφώσεων	ώρες	16 ώρες / θεματικό κύκλο τακτικής επιμόρφωσης	15 ώρες / θεματικό κύκλο τακτικής επιμόρφωσης	8,3 (= 440 ώρες συνολική διάρκεια / 53 τακτικές επιμορφώσεις)	55,3%
	Επιμορφούμενοι Τακτικών Επιμορφώσεων (Β)	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	2.520 ³	-

² Ο αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις εισαγωγικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

³ Ο αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις τακτικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

Δείκτες Εκρών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης						
Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24881/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	<i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί ενδοσχολικών/διασχολικών επιμορφώσεων (Γ)=(Α)+(Β)	αριθμός	5.280	3.400	3.279 ⁴	Ο δείκτης δεν μπορεί να υπολογιστεί, γιατί δεν υπάρχουν μοναδιαίοι επιμορφούμενοι
4.2: Γενικές Επιμορφώσεις	Γενικές Επιμορφώσεις	αριθμός	8 (2 ανά σχολικό έτος)	8 (2 ανά σχολικό έτος)	36	450,0%
	Μέση Διάρκεια Γενικών Επιμορφώσεων	ώρες	10 ώρες / επιμόρφωση	10 ώρες / επιμόρφωση	3,5 (=126 ώρες συνολική διάρκεια / 36 γενικές επιμορφώσεις)	35,0%
	Επιμορφούμενοι Γενικών Επιμορφώσεων	αριθμός	540	130	394 ⁵	Ο δείκτης δεν μπορεί να υπολογιστεί, γιατί δεν υπάρχουν μοναδιαίοι επιμορφούμενοι

⁴ Ο αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις ενδοσχολικές / διασχολικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

⁵ Ο αριθμός των επιμορφούμενων στελεχών εκπαίδευσης στις γενικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

– **Εισαγωγικές Επιμορφώσεις**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 56 και αφορά στον αριθμό των εισαγωγικών επιμορφώσεων που έγιναν σε εκπαιδευτικούς την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Μέση Διάρκεια Εισαγωγικής Επιμόρφωσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 32,1%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν κατά μέσο όρο, κάθε εισαγωγική επιμόρφωση να διαρκέσει 8 ώρες. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η συνολική διάρκεια των 56 εισαγωγικών επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν, ήταν 144 ώρες. Συνεπώς, η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 144 ώρες / 56 εισαγωγικές επιμορφώσεις = 2,57 ώρες.

– **Επιμορφούμενοι Εισαγωγικών Επιμορφώσεων (Α)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 759 και αφορά στον αριθμό των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στις εισαγωγικές επιμορφώσεις που έγιναν την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός αυτός δεν αναφέρεται σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, δεδομένου ότι, ένας επιμορφούμενους μπορεί να καταμετράται πέραν τις μίας φορές.

– **Τακτικές Επιμορφώσεις**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 53 και αφορά στον αριθμό των τακτικών επιμορφώσεων που έγιναν σε εκπαιδευτικούς την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Μέση Διάρκεια Τακτικών Επιμορφώσεων**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 55,3%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν, κατά μέσο όρο, κάθε τακτική επιμόρφωση να διαρκέσει 15 ώρες ανά θεματικό κύκλο. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η συνολική διάρκεια των 53 τακτικών επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν, ήταν 440 ώρες. Συνεπώς, η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 440 ώρες / 53 τακτικές επιμορφώσεις = 8,3 ώρες.

– **Επιμορφούμενοι Τακτικών Επιμορφώσεων (Β)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 2.520 και αφορά στον αριθμό των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στις τακτικές επιμορφώσεις που έγιναν την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός αυτός δεν αναφέρεται σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, δεδομένου ότι, ένας επιμορφούμενους προσμετρούνταν πέραν τις μίας φορές, ανάλογα με τη θεματικό κύκλο που παρακολουθούσε κάθε φορά.

– **Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί ενδοσχολικών/διασχολικών επιμορφώσεων (Γ)=(Α)+(Β)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, δεν μπορεί να προσδιοριστεί, παρότι υπάρχει τιμή στόχος, τόσο στο ΤΔΕΠ, όσο και στο εν ισχύ 4^ο τροποποιημένο ΤΔ. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ, ως τιμή στόχου του δείκτη αναφέρεται συγκεκριμένα «Εκτιμάται ότι θα επιμορφωθούν 3.400 εκπαιδευτικοί στο πλαίσιο των ενδοσχολικών / διασχολικών επιμορφώσεων». Δεδομένου όμως του γεγονότος ότι, από το Δικαιούχο της Πράξης δεν έχουν τηρηθεί στοιχεία που να αφορούν μοναδιαίους επιμορφούμενους, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Ωστόσο, στις δύο κατηγορίες ενδοσχολικών / διασχολικών επιμορφώσεων (εισαγωγικές και τακτικές) συμμετείχαν 3.279 άτομα, αριθμός όμως, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν είναι μοναδιαίος.

– **Γενικές Επιμορφώσεις**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 450,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου είχε προσδιοριστεί σε 2 γενικές επιμορφώσεις κατ' έτος, δηλαδή συνολικά 8 στην εξεταζόμενη περίοδο, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 36 και αφορά στον αριθμό των γενικών επιμορφώσεων που έγιναν στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Μέση Διάρκεια Γενικών Επιμορφώσεων**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 35,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν, κατά μέσο όρο, κάθε γενική επιμόρφωση να διαρκέσει 10 ώρες. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η συνολική διάρκεια των 36 γενικών επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν, ήταν 126 ώρες. Συνεπώς, η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 126 ώρες / 36 τακτικές επιμορφώσεις = 3,5 ώρες.

– **Επιμορφούμενοι Γενικών Επιμορφώσεων**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, δεν μπορεί να προσδιοριστεί, παρότι υπάρχει τιμή στόχος, τόσο στο ΤΔΕΠ, όσο και στο εν ισχύ 4^ο τροποποιημένο ΤΔ. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ, ως τιμή στόχου του δείκτη αναφέρεται συγκεκριμένα «Εκτιμάται ότι θα επιμορφωθούν στο πλαίσιο των γενικών επιμορφώσεων 130 άτομα.». Δεδομένου όμως του γεγονότος ότι, από το Δικαιούχο της Πράξης δεν έχουν τηρηθεί στοιχεία που να αφορούν μοναδιαίους επιμορφούμενους, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Ωστόσο, στις γενικές επιμορφώσεις συμμετείχαν 394 άτομα, αριθμός όμως, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν είναι μοναδιαίος.

4.1.3.4.2 Δείκτες Εκρών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

Δείκτες Εκρών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης						
Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24883/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	<i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
4.1: Ενδοσχολικές/ Διασχολικές επιμορφώσεις εκπαιδευτικών	Εισαγωγικές Επιμορφώσεις	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	37	-
	Μέση Διάρκεια Εισαγωγικής Επιμόρφωσης	ώρες	8 ώρες / επιμόρφωση	8 ώρες / επιμόρφωση	1,29 (= 48 ώρες συνολική διάρκεια / 37 εισαγωγικές επιμορφώσεις)	16,1%
	Επιμορφούμενοι Εισαγωγικών Επιμορφώσεων (Α)	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	425 ⁶	-
	Τακτικές Επιμορφώσεις	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	95	-
	Μέση Διάρκεια Τακτικών Επιμορφώσεων	ώρες	16 ώρες / θεματικό κύκλο τακτικής επιμόρφωσης	15 ώρες / θεματικό κύκλο τακτικής επιμόρφωσης	5,6 (= 532 ώρες συνολική διάρκεια / 95 τακτικές επιμορφώσεις)	37,3%
	Επιμορφούμενοι Τακτικών Επιμορφώσεων (Β)	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	5.177 ⁷	-
	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί	αριθμός	2000	6900	5.602 ⁸	Ο δείκτης δεν μπορεί να

⁶ Ο αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις εισαγωγικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

⁷ Ο αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις τακτικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

⁸ Ο αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις ενδοσχολικές / διασχολικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

Δείκτες Εκροών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης						
Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24883/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>		<i>Βάσει απολογισμού</i>
	ενδοσχολικών/διασχολικών επιμορφώσεων (Γ)=(Α)+(Β)					υπολογιστεί, γιατί δεν υπάρχουν μοναδιαίοι επιμορφούμενοι
4.2: Γενικές Επιμορφώσεις	Γενικές Επιμορφώσεις	αριθμός	8 (2 ανά σχολικό έτος)	16 (4 ανά σχολικό έτος)	11	68,7%
	Μέση Διάρκεια Γενικών Επιμορφώσεων	ώρες	10 ώρες / επιμόρφωση	10 ώρες / επιμόρφωση	3,8 (=42 ώρες συνολική διάρκεια /11 γενικές επιμορφώσεις)	38,0%
	Επιμορφούμενοι Γενικών Επιμορφώσεων	αριθμός	90	242	155 ⁹	Ο δείκτης δεν μπορεί να υπολογιστεί, γιατί δεν υπάρχουν μοναδιαίοι επιμορφούμενοι

⁹ Ο αριθμός των επιμορφούμενων στελεχών εκπαίδευσης στις γενικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

– **Εισαγωγικές Επιμορφώσεις**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 37 και αφορά στον αριθμό των εισαγωγικών επιμορφώσεων που έγιναν σε εκπαιδευτικούς την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Μέση Διάρκεια Εισαγωγικής Επιμόρφωσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 16,1%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν κατά μέσο όρο, κάθε εισαγωγική επιμόρφωση να διαρκέσει 8 ώρες. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η συνολική διάρκεια των 37 εισαγωγικών επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν, ήταν 48 ώρες. Συνεπώς, η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 48 ώρες / 37 εισαγωγικές επιμορφώσεις = 1,29 ώρες.

– **Επιμορφούμενοι Εισαγωγικών Επιμορφώσεων (Α)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 425 και αφορά στον αριθμό των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στις εισαγωγικές επιμορφώσεις που έγιναν την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός αυτός δεν αναφέρεται σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, δεδομένου ότι, ένας επιμορφούμενους μπορεί να καταμετράται πέραν τις μίας φορές.

– **Τακτικές Επιμορφώσεις**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 95 και αφορά στον αριθμό των τακτικών επιμορφώσεων που έγιναν σε εκπαιδευτικούς την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Μέση Διάρκεια Τακτικών Επιμορφώσεων**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 37,3%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν, κατά μέσο όρο, κάθε τακτική επιμόρφωση να διαρκέσει 15 ώρες ανά θεματικό κύκλο. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η συνολική διάρκεια των 95 τακτικών επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν, ήταν 532 ώρες. Συνεπώς, η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 532 ώρες / 95 τακτικές επιμορφώσεις = 5,6 ώρες.

– **Επιμορφούμενοι Τακτικών Επιμορφώσεων (Β)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 5.177 και αφορά στον αριθμό των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στις τακτικές επιμορφώσεις που έγιναν την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός αυτός δεν αναφέρεται σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, δεδομένου ότι, ένας επιμορφούμενους προσμετρούνταν πέραν τις μίας φορές, ανάλογα με τη θεματικό κύκλο που παρακολουθούσε κάθε φορά.

– **Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί ενδοσχολικών/διασχολικών επιμορφώσεων (Γ)=(Α)+(Β)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, δεν μπορεί να προσδιοριστεί, παρότι υπάρχει τιμή στόχος, τόσο στο ΤΔΕΠ, όσο και στο εν ισχύ 4^ο τροποποιημένο ΤΔ. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ, ως τιμή στόχου του δείκτη αναφέρεται συγκεκριμένα «Εκτιμάται ότι θα επιμορφωθούν 6.900 εκπαιδευτικοί στο πλαίσιο των ενδοσχολικών / διασχολικών επιμορφώσεων». Δεδομένου όμως του γεγονότος ότι, από το Δικαιούχο της Πράξης δεν έχουν τηρηθεί στοιχεία που να αφορούν μοναδιαίους επιμορφούμενους, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Ωστόσο, στις δύο κατηγορίες ενδοσχολικών / διασχολικών επιμορφώσεων (εισαγωγικές και τακτικές) συμμετείχαν 5.602 άτομα, αριθμός όμως, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν είναι μοναδιαίος.

– **Γενικές Επιμορφώσεις**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 68,7%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου είχε προσδιοριστεί σε 4 γενικές επιμορφώσεις κατ' έτος, δηλαδή συνολικά 16 στην εξεταζόμενη περίοδο, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 11 και αφορά στον αριθμό των γενικών επιμορφώσεων που έγιναν στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Μέση Διάρκεια Γενικών Επιμορφώσεων**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 38,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν, κατά μέσο όρο, κάθε γενική επιμόρφωση να διαρκέσει 10 ώρες. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η συνολική διάρκεια των 11 γενικών επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν, ήταν 42 ώρες. Συνεπώς, η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 42 ώρες / 11 τακτικές επιμορφώσεις = 3,8 ώρες.

– **Επιμορφούμενοι Γενικών Επιμορφώσεων**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, δεν μπορεί να προσδιοριστεί, παρότι υπάρχει τιμή στόχος, τόσο στο ΤΔΕΠ, όσο και στο εν ισχύ 4^ο τροποποιημένο ΤΔ. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ, ως τιμή στόχου του δείκτη αναφέρεται συγκεκριμένα «Εκτιμάται ότι θα επιμορφωθούν στο πλαίσιο των γενικών επιμορφώσεων 242 άτομα.». Δεδομένου όμως του γεγονότος ότι, από το Δικαιούχο της Πράξης δεν έχουν τηρηθεί στοιχεία που να αφορούν μοναδιαίους επιμορφούμενους, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Ωστόσο, στις γενικές επιμορφώσεις συμμετείχαν 155 άτομα, αριθμός όμως, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν είναι μοναδιαίος.

4.1.3.4.3 Δείκτες Εκρών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

Δείκτες Εκρών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης						
Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24882/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	<i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
4.1: Ενδοσχολικές/ Διασχολικές επιμορφώσεις εκπαιδευτικών	Εισαγωγικές Επιμορφώσεις	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	75	-
	Μέση Διάρκεια Εισαγωγικής Επιμόρφωσης	ώρες	8 ώρες / επιμόρφωση	8 ώρες / επιμόρφωση	2,24 (=168 ώρες συνολική διάρκεια / 75 εισαγωγικές επιμορφώσεις)	28,0%
	Επιμορφούμενοι Εισαγωγικών Επιμορφώσεων (Α)	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	1.273 ¹⁰	-
	Τακτικές Επιμορφώσεις	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	92	-
	Μέση Διάρκεια Τακτικών Επιμορφώσεων	ώρες	16 ώρες / θεματικό κύκλο τακτικής επιμόρφωσης	15 ώρες / θεματικό κύκλο τακτικής επιμόρφωσης	2,15 (=198 ώρες συνολική διάρκεια / 92 τακτικές επιμορφώσεις)	14,3%
	Επιμορφούμενοι Τακτικών Επιμορφώσεων (Β)	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	5.732 ¹¹	-

¹⁰ Ο αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις εισαγωγικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

¹¹ Ο αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις τακτικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

Δείκτες Εκροών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης						
Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24882/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	<i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί ενδοσχολικών/διασχολικών επιμορφώσεων (Γ)=(Α)+(Β)	αριθμός	1960	8000	7.005 ¹²	Ο δείκτης δεν μπορεί να υπολογιστεί, γιατί δεν υπάρχουν μοναδιαίοι επιμορφούμενοι
4.2: Γενικές Επιμορφώσεις	Γενικές Επιμορφώσεις	αριθμός	8 (2 ανά σχολικό έτος)	24 (6 ανά σχολικό έτος)	80	333,3%
	Μέση Διάρκεια Γενικών Επιμορφώσεων	ώρες	10 ώρες / επιμόρφωση	10 ώρες / επιμόρφωση	11,85 (= 948 ώρες συνολική διάρκεια /80 γενικές επιμορφώσεις)	118,5%
	Επιμορφούμενοι Γενικών Επιμορφώσεων	αριθμός	60	328	905 ¹³	Ο δείκτης δεν μπορεί να υπολογιστεί, γιατί δεν υπάρχουν μοναδιαίοι επιμορφούμενοι

¹² Ο αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις ενδοσχολικές / διασχολικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

¹³ Ο αριθμός των επιμορφούμενων στελεχών εκπαίδευσης στις γενικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

– **Εισαγωγικές Επιμορφώσεις**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 75 και αφορά στον αριθμό των εισαγωγικών επιμορφώσεων που έγιναν σε εκπαιδευτικούς την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Μέση Διάρκεια Εισαγωγικής Επιμόρφωσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 28,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν κατά μέσο όρο, κάθε εισαγωγική επιμόρφωση να διαρκέσει 8 ώρες. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η συνολική διάρκεια των 75 εισαγωγικών επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν, ήταν 168 ώρες. Συνεπώς, η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 168 ώρες / 75 εισαγωγικές επιμορφώσεις = 2,24 ώρες.

– **Επιμορφούμενοι Εισαγωγικών Επιμορφώσεων (Α)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 1.273 και αφορά στον αριθμό των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στις εισαγωγικές επιμορφώσεις που έγιναν την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός αυτός δεν αναφέρεται σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, δεδομένου ότι, ένας επιμορφούμενους μπορεί να καταμετράται πέραν τις μίας φορές.

– **Τακτικές Επιμορφώσεις**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 92 και αφορά στον αριθμό των τακτικών επιμορφώσεων που έγιναν σε εκπαιδευτικούς την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Μέση Διάρκεια Τακτικών Επιμορφώσεων**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 14,3%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν, κατά μέσο όρο, κάθε τακτική επιμόρφωση να διαρκέσει 15 ώρες ανά θεματικό κύκλο. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η συνολική διάρκεια των 92 τακτικών επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν, ήταν 198 ώρες. Συνεπώς, η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 198 ώρες / 92 τακτικές επιμορφώσεις = 2,15 ώρες.

– **Επιμορφούμενοι Τακτικών Επιμορφώσεων (Β)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 5.732 και αφορά στον αριθμό των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στις τακτικές επιμορφώσεις που έγιναν την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός αυτός δεν αναφέρεται σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, δεδομένου ότι, ένας επιμορφούμενους προσμετρούνταν πέραν τις μίας φορές, ανάλογα με τη θεματικό κύκλο που παρακολουθούσε κάθε φορά.

– **Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί ενδοσχολικών/διασχολικών επιμορφώσεων (Γ)=(Α)+(Β)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, δεν μπορεί να προσδιοριστεί, παρότι υπάρχει τιμή στόχος, τόσο στο ΤΔΕΠ, όσο και στο εν ισχύ 4^ο τροποποιημένο ΤΔ. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ, ως τιμή στόχου του δείκτη αναφέρεται συγκεκριμένα «Εκτιμάται ότι θα επιμορφωθούν 8.000 εκπαιδευτικοί στο πλαίσιο των ενδοσχολικών / διασχολικών επιμορφώσεων». Δεδομένου όμως του γεγονότος ότι, από το Δικαιούχο της Πράξης δεν έχουν τηρηθεί στοιχεία που να αφορούν μοναδιαίους επιμορφούμενους, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Ωστόσο, στις δύο κατηγορίες ενδοσχολικών / διασχολικών επιμορφώσεων (εισαγωγικές και τακτικές) συμμετείχαν 7.005 άτομα, αριθμός όμως, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν είναι μοναδιαίος.

– **Γενικές Επιμορφώσεις**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 333,3%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου είχε προσδιοριστεί σε 6 γενικές επιμορφώσεις κατ' έτος, δηλαδή συνολικά 24 στην εξεταζόμενη περίοδο, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 80 και αφορά στον αριθμό των γενικών επιμορφώσεων που έγιναν στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Μέση Διάρκεια Γενικών Επιμορφώσεων**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 118,5%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν, κατά μέσο όρο, κάθε γενική επιμόρφωση να διαρκέσει 10 ώρες. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η συνολική διάρκεια των 80 γενικών επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν, ήταν 948 ώρες. Συνεπώς, η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 948 ώρες / 80 τακτικές επιμορφώσεις = 11,85 ώρες.

– **Επιμορφούμενοι Γενικών Επιμορφώσεων**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, δεν μπορεί να προσδιοριστεί, παρότι υπάρχει τιμή στόχος, τόσο στο ΤΔΕΠ, όσο και στο εν ισχύ 4^ο τροποποιημένο ΤΔ. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ, ως τιμή στόχου του δείκτη αναφέρεται συγκεκριμένα «Εκτιμάται ότι θα επιμορφωθούν στο πλαίσιο των γενικών επιμορφώσεων 328 άτομα.». Δεδομένου όμως του γεγονότος ότι, από το Δικαιούχο της Πράξης δεν έχουν τηρηθεί στοιχεία που να αφορούν μοναδιαίους επιμορφούμενους, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Ωστόσο, στις γενικές επιμορφώσεις συμμετείχαν 905 άτομα, αριθμός όμως, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν είναι μοναδιαίος.

4.1.3.4.4 Δείκτες Εκρών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275

Δείκτες Εκρών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης						
Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24884/30-11-2010 απόφαση ένταξης	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης	Βάσει απολογισμού	(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
4.1: Ενδοσχολικές/ Διασχολικές επιμορφώσεις εκπαιδευτικών	Εισαγωγικές Επιμορφώσεις	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	30	-
	Μέση Διάρκεια Εισαγωγικής Επιμόρφωσης	ώρες	8 ώρες / επιμόρφωση	8 ώρες / επιμόρφωση	3,4 (=102 ώρες συνολική διάρκεια / 30 εισαγωγικές επιμορφώσεις)	42,5%
	Επιμορφούμενοι Εισαγωγικών Επιμορφώσεων (Α)	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	483 ¹⁴	-
	Τακτικές Επιμορφώσεις	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	66	-
	Μέση Διάρκεια Τακτικών Επιμορφώσεων	ώρες	16 ώρες / θεματικό κύκλο τακτικής επιμόρφωσης	15 ώρες / θεματικό κύκλο τακτικής επιμόρφωσης	9,45 (= 624ώρες συνολική διάρκεια / 66 τακτικές επιμορφώσεις)	63,0%
	Επιμορφούμενοι Τακτικών Επιμορφώσεων (Β)	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	4.333 ¹⁵	-

¹⁴ Ο αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις εισαγωγικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

¹⁵ Ο αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις τακτικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

Δείκτες Εκροών Δράσης 4: Επιμορφωτική υποστήριξη των εκπαιδευτικών & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης						
Υποδράση	Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24884/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	<i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί ενδοσχολικών/διασχολικών επιμορφώσεων (Γ)=(Α)+(Β)	αριθμός	48.00	4.418	4.816 ¹⁶	Ο δείκτης δεν μπορεί να υπολογιστεί, γιατί δεν υπάρχουν μοναδιαίοι επιμορφούμενοι
4.2: Γενικές Επιμορφώσεις	Γενικές Επιμορφώσεις	αριθμός	8 (2 ανά σχολικό έτος)	24 (6 ανά σχολικό έτος)	10	41,6%
	Μέση Διάρκεια Γενικών Επιμορφώσεων	ώρες	10 ώρες / επιμόρφωση	10 ώρες / επιμόρφωση	4,2 (=42 ώρες συνολική διάρκεια / 10 γενικές επιμορφώσεις)	42,0%
	Επιμορφούμενοι Γενικών Επιμορφώσεων	αριθμός	540	984	191 ¹⁷	Ο δείκτης δεν μπορεί να υπολογιστεί, γιατί δεν υπάρχουν μοναδιαίοι επιμορφούμενοι

¹⁶ Ο αριθμός των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις ενδοσχολικές / διασχολικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

¹⁷ Ο αριθμός των επιμορφούμενων στελεχών εκπαίδευσης στις γενικές επιμορφώσεις, δεν είναι μοναδιαίος.

– **Εισαγωγικές Επιμορφώσεις**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 30 και αφορά στον αριθμό των εισαγωγικών επιμορφώσεων που έγιναν σε εκπαιδευτικούς την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Μέση Διάρκεια Εισαγωγικής Επιμόρφωσης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 42,5%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν κατά μέσο όρο, κάθε εισαγωγική επιμόρφωση να διαρκέσει 8 ώρες. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η συνολική διάρκεια των 30 εισαγωγικών επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν, ήταν 102 ώρες. Συνεπώς, η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 102 ώρες / 30 εισαγωγικές επιμορφώσεις = 3,4 ώρες.

– **Επιμορφούμενοι Εισαγωγικών Επιμορφώσεων (Α)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 483 και αφορά στον αριθμό των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στις εισαγωγικές επιμορφώσεις που έγιναν την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός αυτός δεν αναφέρεται σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, δεδομένου ότι, ένας επιμορφούμενους μπορεί να καταμετράται πέραν τις μίας φορές.

– **Τακτικές Επιμορφώσεις**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 66 και αφορά στον αριθμό των τακτικών επιμορφώσεων που έγιναν σε εκπαιδευτικούς την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Μέση Διάρκεια Τακτικών Επιμορφώσεων**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 63,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν, κατά μέσο όρο, κάθε τακτική επιμόρφωση να διαρκέσει 15 ώρες ανά θεματικό κύκλο. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η συνολική διάρκεια των 66 τακτικών επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν, ήταν 624 ώρες. Συνεπώς, η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 624 ώρες / 66 τακτικές επιμορφώσεις = 9,45 ώρες.

– **Επιμορφούμενοι Τακτικών Επιμορφώσεων (Β)**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 4.333 και αφορά στον αριθμό των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στις τακτικές επιμορφώσεις που έγιναν την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο αριθμός αυτός δεν αναφέρεται σε μοναδιαίους επιμορφούμενους, δεδομένου ότι, ένας επιμορφούμενους προσμετρούνταν πέραν τις μίας φορές, ανάλογα με τη θεματικό κύκλο που παρακολουθούσε κάθε φορά.

– **Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί ενδοσχολικών/διασχολικών επιμορφώσεων (Γ)=(Α)+(Β)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, δεν μπορεί να προσδιοριστεί, παρότι υπάρχει τιμή στόχος, τόσο στο ΤΔΕΠ, όσο και στο εν ισχύ 4^ο τροποποιημένο ΤΔ. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ, ως τιμή στόχου του δείκτη αναφέρεται συγκεκριμένα «Εκτιμάται ότι θα επιμορφωθούν 4.418 εκπαιδευτικοί στο πλαίσιο των ενδοσχολικών / διασχολικών επιμορφώσεων». Δεδομένου όμως του γεγονότος ότι, από το Δικαιούχο της Πράξης δεν έχουν τηρηθεί στοιχεία που να αφορούν μοναδιαίους επιμορφούμενους, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Ωστόσο, στις δύο κατηγορίες ενδοσχολικών / διασχολικών επιμορφώσεων (εισαγωγικές και τακτικές) συμμετείχαν 4.816 άτομα, αριθμός όμως, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν είναι μοναδιαίος.

– **Γενικές Επιμορφώσεις**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 41,6%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου είχε προσδιοριστεί σε 6 γενικές επιμορφώσεις κατ' έτος, δηλαδή συνολικά 24 στην εξεταζόμενη περίοδο, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 10 και αφορά στον αριθμό των γενικών επιμορφώσεων που έγιναν στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος.

– **Μέση Διάρκεια Γενικών Επιμορφώσεων**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 42,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν, κατά μέσο όρο, κάθε γενική επιμόρφωση να διαρκέσει 10 ώρες. Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία η συνολική διάρκεια των 10 γενικών επιμορφώσεων που πραγματοποιήθηκαν, ήταν 42 ώρες. Συνεπώς, η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 42 ώρες / 10 τακτικές επιμορφώσεις = 4,2 ώρες.

– **Επιμορφούμενοι Γενικών Επιμορφώσεων**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, δεν μπορεί να προσδιοριστεί, παρότι υπάρχει τιμή στόχος, τόσο στο ΤΔΕΠ, όσο και στο εν ισχύ 4^ο τροποποιημένο ΤΔ. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ, ως τιμή στόχου του δείκτη αναφέρεται συγκεκριμένα «Εκτιμάται ότι θα επιμορφωθούν στο πλαίσιο των γενικών επιμορφώσεων 984 άτομα.». Δεδομένου όμως του γεγονότος ότι, από το Δικαιούχο της Πράξης δεν έχουν τηρηθεί στοιχεία που να αφορούν μοναδιαίους επιμορφούμενους, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Ωστόσο, στις γενικές επιμορφώσεις συμμετείχαν 191 άτομα, αριθμός όμως, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν είναι μοναδιαίος.

4.1.3.4.5 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 4, όλων των Πράξεων

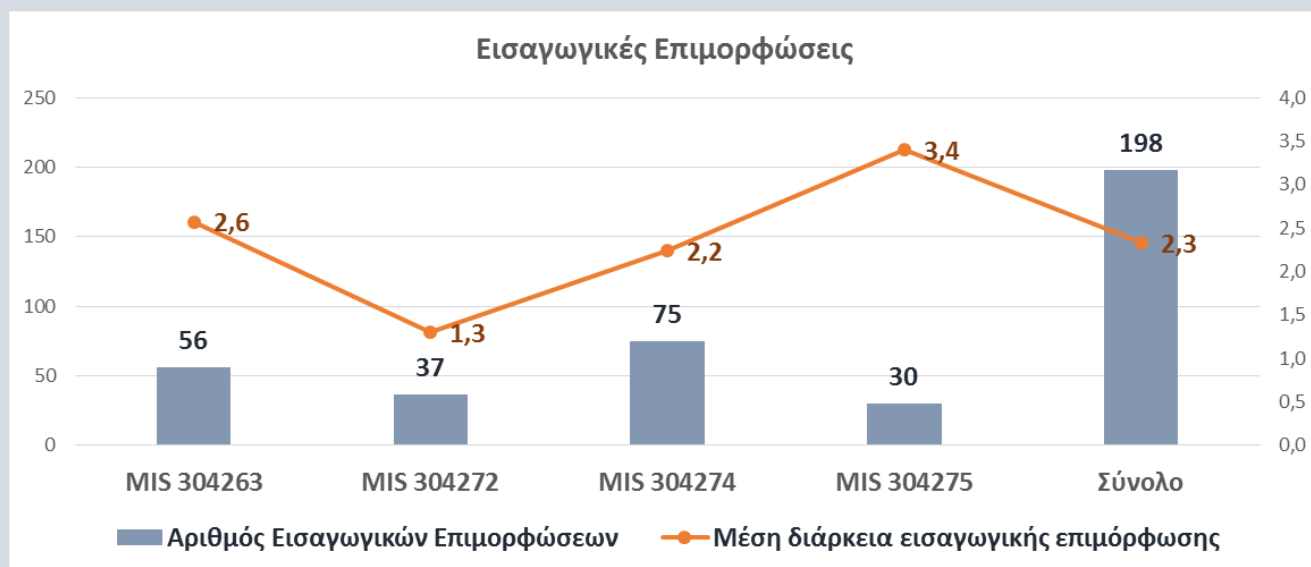
Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης, όλων των Πράξεων

Βάσει των απολογιστικών στοιχείων υλοποίησης της Δράσης 4, προκύπτουν τα ακόλουθα:

☞ Σε ότι αφορά στις Εισαγωγικές επιμορφώσεις, αυτές απευθύνονταν σε συνεργάτες εκπαιδευτικούς του Προγράμματος που εμπλέκονται για πρώτη φορά με αυτό και η συμμετοχή τους σε αυτές ήταν υποχρεωτική. Οι εισαγωγικές επιμορφώσεις θα ήταν διάρκειας 8 ωρών η κάθε μία, όμως, όπως όπως προκύπτει από τα απολογιστικά στοιχεία και παρουσιάζεται στο διπλανό γράφημα, η μέση διάρκειά τους ανά Πράξη, αποκλίνει κατά πολύ από αυτόν τον στόχο. Αυτό, εξηγεί και τον **πολύ χαμηλό βαθμό**

επίτευξης της στοχοθεσίας του δείκτη «Μέση Διάρκεια Εισαγωγικής Επιμόρφωσης», ο οποίος κινείται στα επίπεδα του 32,1% για την Πράξη με MIS 304263, στο 16,1% για την Πράξη με MIS 304272, στο 28,0% για την Πράξη με MIS 304274 και στο 42,5% για την Πράξη με MIS 304275.

- Όσον αφορά στον αριθμό των συμμετεχόντων στις εισαγωγικές επιμορφώσεις, ανά Πράξη, όπως αυτός αποτυπώνεται στο γράφημα που ακολουθεί, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, αυτός δεν αναφέρεται σε μοναδιαία άτομα. Επιπρόσθετα, από την επεξεργασία του αρχείου επιμορφούμενων του Δικαιούχου των Πράξεων που έκανε ο Σύμβουλος Αξιολόγησης, προέκυψε ότι, πέραν των επαναλαμβανόμενων και

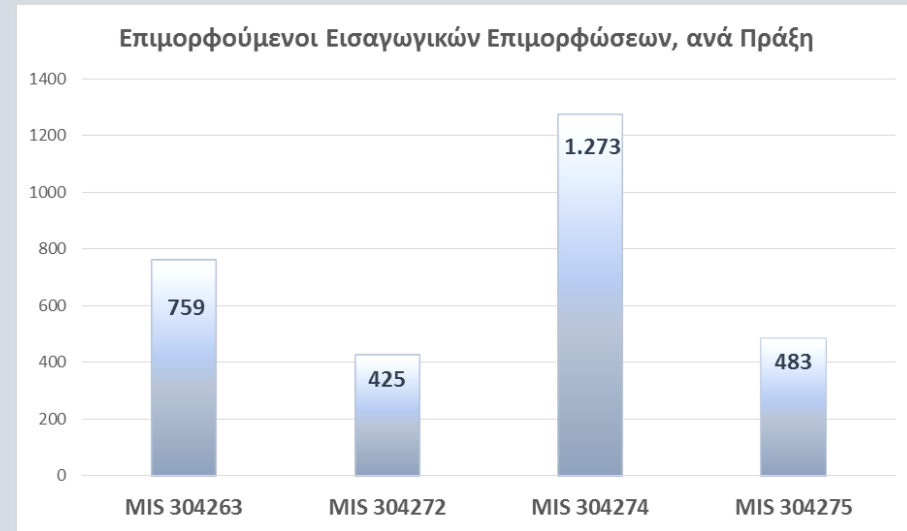

πολλαπλών καταγραφών του ίδιου ονόματος, οι συμμετέχοντες σε αυτές δεν είχαν μόνο την ιδιότητα του εκπαιδευτικού, αλλά μπορεί να ήταν φοιτητές, συντονιστές, διαμεσολαβητές, πανεπιστημιακοί, στελέχη εκπαίδευσης, κοινωνικοί λειτουργοί, κλπ. Τέλος, δεν υπάρχει σαφής εικόνα για το εάν τα άτομα αυτά παρακολούθησαν τις εισαγωγικές επιμορφώσεις ή απλώς εγγραφήκαν σε αυτές.

- Συνεπώς, **ο τρόπος υλοποίησης των εισαγωγικών επιμορφώσεων απέκλινε κατά πολύ του αρχικού σχεδιασμού, ενώ η ομάδα στόχου (συνεργάτες – εκπαιδευτικοί) διαφοροποιήθηκε, εντάσσοντας και ομάδες που δεν περιλαμβάνονταν στον αρχικό σχεδιασμό.**

Παράλληλα, **ο ακριβής προσδιορισμός των μοναδιαίων επιμορφούμενων εκπαιδευτικών είναι αδύνατος**, αφού οι πολλαπλές εγγραφές στο αρχείο επιμορφούμενων δεν συνοδεύονται πάντα από το είδος της επιμόρφωσης που κάποιος παρακολούθησε. Τέλος, **ο μικρός αριθμός των ωρών διεξαγωγής της κάθε επιμόρφωσης δεν επέτρεψε τη διάχυση εκείνων των γνωστικών αντικειμένων που περιλαμβάνονταν στο σχεδιασμό της παρέμβασης παρά μόνο, σε επιφανειακό επίπεδο.**

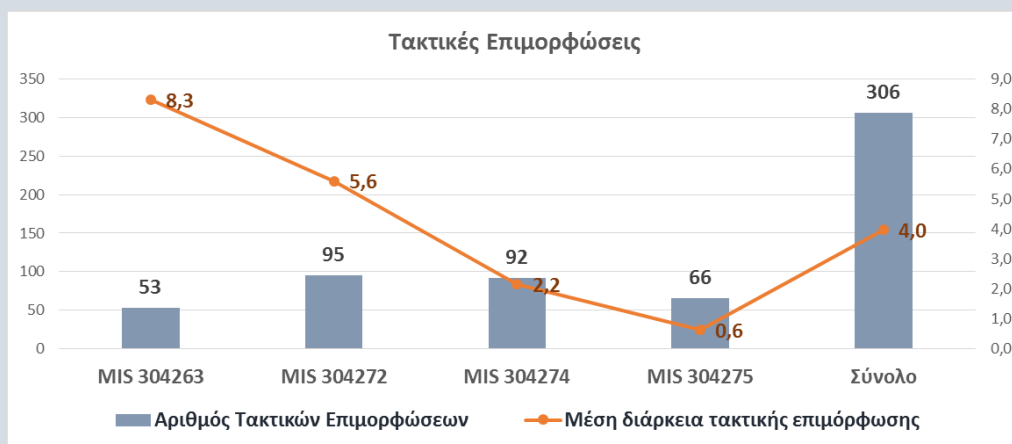
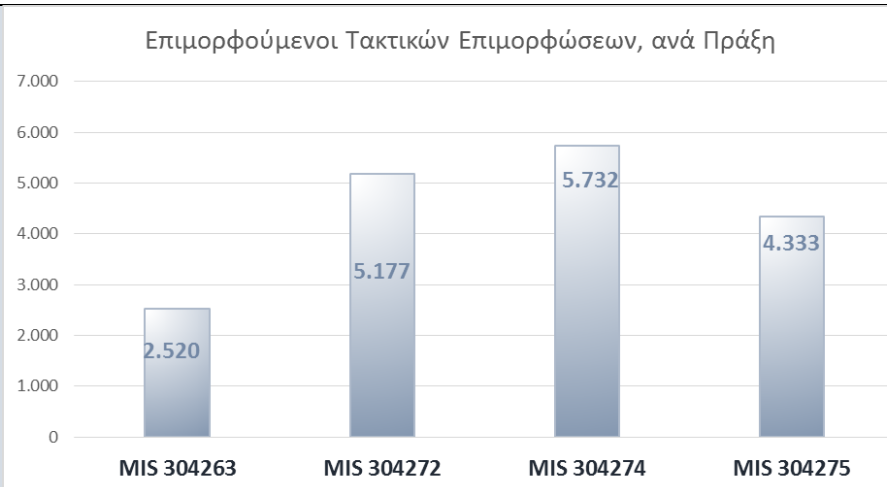
- ☞ Σε ότι αφορά στις Τακτικές επιμορφώσεις, αυτές απευθύνονταν σε εκπαιδευτικούς μίας ή περισσότερων σχολικών μονάδων, ενώ η οργάνωσή τους θα γίνονταν σε θεματικούς κύκλους, κάθε ένας εκ των οποίων θα είχε διάρκεια 15 ώρες. Όμως, όπως όπως προκύπτει από τα απολογιστικά στοιχεία και παρουσιάζεται στο διπλανό γράφημα, η μέση διάρκειά τους ανά Πράξη, αποκλίνει κατά πολύ από αυτόν τον στόχο. Αυτό, εξηγεί και τον **πολύ χαμηλό βαθμό επίτευξης της στοχοθεσίας του δείκτη «Μέση Διάρκεια Τακτικών Επιμορφώσεων»**, ο οποίος κινείται στα επίπεδα του

55,3% για την Πράξη με MIS 304263, στο 37,3% για την Πράξη με MIS 304272, στο 14,3% για την Πράξη με MIS 304274 και στο 63,0% για την Πράξη με MIS 304275.

- Όσον αφορά στον αριθμό των συμμετεχόντων στις τακτικές επιμορφώσεις, ανά Πράξη, όπως αυτός αποτυπώνεται στο διπλανό γράφημα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, αυτός δεν αναφέρεται σε μοναδιαία άτομα. Και σε αυτή την περίπτωση, όπως και με τις εισαγωγικές επιμορφώσεις υπήρχαν πολλαπλές εγγραφές του ίδιου ονόματος, χωρίς να είναι σαφής η διάκριση μεταξύ του είδους τις επιμόρφωσης που παρακολούθησαν, ενώ οι συμμετέχοντες σε αυτές δεν είχαν μόνο την ιδιότητα του εκπαιδευτικού, αλλά μπορεί να ήταν φοιτητές, συντονιστές, διαμεσολαβητές, πανεπιστημιακοί, στελέχη εκπαίδευσης, κοινωνικοί λειτουργοί, κλπ. Τέλος, δεν υπάρχει σαφής εικόνα για το εάν τα άτομα αυτά παρακολούθησαν τις τακτικές επιμορφώσεις ή απλώς εγγραφήκαν σε αυτές, καθώς και τις θεματικές ενότητες που παρακολούθησαν.

- Συνεπώς, **ο τρόπος υλοποίησης των τακτικών επιμορφώσεων απέκλινε κατά πολύ του αρχικού σχεδιασμού, ενώ η ομάδα στόχου (εκπαιδευτικοί σχολικών μονάδων) διαφοροποιήθηκε, εντάσσοντας και ομάδες που δεν**

περιλαμβάνονταν στον αρχικό σχεδιασμό. Παράλληλα, ο ακριβής προσδιορισμός των μοναδιαίων επιμορφούμενων εκπαιδευτικών είναι αδύνατος, αφού οι πολλαπλές εγγραφές στο αρχείο επιμορφούμενων δεν συνοδεύονται πάντα από το είδος της επιμόρφωσης που κάποιος παρακολούθησε. Τέλος, ο μικρός αριθμός των ωρών διεξαγωγής της κάθε επιμόρφωσης δεν επέτρεψε την πλήρη ανάπτυξη των θεματικών επιμορφωτικών κύκλων και τη διάχυση εκείνων των γνωστικών αντικειμένων και δεξιοτήτων που απαιτούνται προκειμένου οι εκπαιδευτικοί παιδιών Ρομά να ανταποκριθούν καλύτερα στο έργο τους.

- ☞ Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό του Προγράμματος, οι Γενικές επιμορφώσεις θα απευθύνονταν στα στελέχη της εκπαίδευσης, στους εκπαιδευτικούς των ΣΔΕ και ΚΕΕ όπου φοιτούν ενήλικες Ρομά, στους συνεργάτες του Προγράμματος, στους φοιτητές που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση σύμφωνα με τη Δράση 2 υποδράση 1, καθώς επίσης και στους κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους που εργάζονταν στα Ιατροκοινωνικά Κέντρα, με στόχο την ανταλλαγή απόψεων, πληροφοριών και μεθόδων προσέγγισης των μαθητών Ρομά και των οικογενειών τους σε κάθε περιοχή. Η μέση διάρκεια κάθε Γενικής επιμόρφωσης, υπολογίζονταν σε 10 ώρες. Βάσει των απολογιστικών στοιχείων, **οι Γενικές επιμορφώσεις που έγιναν εστιάστηκαν στην επίλυση προβλημάτων που ανέκυπταν κατά την εφαρμογή του Προγράμματος, στο πλαίσιο των οποίων δίνονταν κατευθυντήριες γραμμές για την καλύτερη εφαρμογή του Έργου. Συνεπώς, η αρχική στοχοθεσία διαφοροποιήθηκε κατά πολύ, ενώ το περιεχόμενό τους προσανατολίστηκε σε θέματα διαχείρισης έργου και όχι ουσιαστικής επιμόρφωσης των ομάδων στόχου.**
- ☞ Σε ότι αφορά τις τηλεεπιμορφώσεις, δεν υπάρχει καμία εικόνα από το Δικαιούχο της Πράξης, σχετικά με τον αριθμό των ατόμων που επιμορφώθηκαν εξ αποστάσεως (σύγχρονα ή ασύγχρονα) με τη χρήση της πλατφόρμας Τηλεκατάρτισης, ούτε την ιδιότητα των επιμορφούμενων, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να εξαχθεί κανένα αξιολογικό συμπέρασμα επί της αποτελεσματικότητας και επάρκειας της συγκεκριμένης υποδράσης.
- ☞ **Από τα όσα προηγήθηκαν είναι σαφές ότι, ο βαθμός επίτευξης τόσο των ποσοτικών (που αφορούν στον αριθμό των επιμορφούμενων), όσο και των ποιοτικών (που αφορούν στην επάρκεια των επιμορφώσεων) στόχων της συγκεκριμένης Δράσης, είναι δύσκολο να υπολογιστούν. Η μικρή διάρκεια των επιμορφωτικών προγραμμάτων (εισαγωγικών, τακτικών, αλλά και γενικών), σίγουρα δεν επέτρεψε εκείνη τη διάχυση γνώσεων στην εκπαιδευτική κοινότητα που ήταν απαραίτητη για τη διαχείριση των μαθησιακών αναγκών των παιδιών Ρομά και η**

πολυκατάτμηση των θεματικών κύκλων των τακτικών επιμορφώσεων, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ένα συνεκτικό, ως προς το περιεχόμενο, επιμορφωτικό πρόγραμμα σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης παιδιών Ρομά. Από την άλλη πλευρά, σε ότι αφορά στα ποσοτικά στοιχεία, η πολλαπλή μέτρηση του ίδιου ατόμου ως επιμορφούμενου και η προσμέτρηση στον αριθμό των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών και άλλων ειδικοτήτων ή ιδιοτήτων, δεν επιτρέπει τη διαμόρφωση μιας σαφούς εικόνας, για τις ακριβείς τιμές υλοποίησης της κάθε κατηγορίας επιμορφώσεων.

- Η διαφοροποίηση του τρόπου προσμέτρησης των επιμορφούμενων από τον Δικαιούχο των υπό αξιολόγηση Πράξεων, σε σχέση με Δικαιούχους άλλων Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, οδηγεί σε λανθασμένη εικόνα επί του επιμορφούμενου πληθυσμού εκπαιδευτικών. Παράλληλα, από την επεξεργασία του αρχείου επιμορφούμενων, από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης, προκύπτει ότι **υπάρχει απόκλιση της τάξης του 79,1% μεταξύ του αριθμού των επιμορφούμενων που προκύπτει από τον τρόπο υπολογισμού τους που ακολουθεί ο Δικαιούχος (στήλη Δ του πίνακα που ακολουθεί) και του αριθμού των μοναδιαίων επιμορφούμενων (στήλη Ζ του πίνακα που ακολουθεί), ο οποίος προκύπτει από την εκκαθάριση των πολλαπλών εγγραφών των ίδιων ονομάτων.**

MIS Πράξης	Επιμορφούμενοι				Μοναδιαίοι Επιμορφούμενοι		
	Εισαγωγικών Επιμορφώσεων	Τακτικών Επιμορφώσεων	Γενικών Επιμορφώσεων	Σύνολο	Εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας	Εκπαιδευτικοί δευτεροβάθμιας	Σύνολο
	(Α)	(Β)	(Γ)	$\Delta=(Α)+(Β)+(Γ)$	(Ε)	(ΣΤ)	$Z=(Ε)+(ΣΤ)$
MIS 304263	759	2.520	394	3.673	822	237	1.059
MIS 304272	425	5.177	155	5.757	1.126	284	1.410
MIS 304274	1.273	5.732	905	7.910	1.048	308	1.356
MIS 304275	483	4.333	191	5.007	653	186	839
Σύνολο	2.940	17.762	1.645	22.347	3.649	1.015	4.664

Τα παραπάνω, καταδεικνύουν την **ανάγκη εφαρμογής ενός συνεκτικού συστήματος δεικτών για την καταγραφή και παρακολούθηση των διενεργούμενων επιμορφώσεων**, που θα περιλαμβάνει αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, στοιχεία επιμορφούμενων και

παρουσιολόγιο, ημερομηνίες διεξαγωγής, διάρκεια, στοιχεία επιμορφωτών, κλπ. Παράλληλα, **θα πρέπει να προσδιοριστεί με σαφή τρόπο η έννοια της επιμόρφωσης**, ώστε αυτή να αποτελεί ένα συνεκτικό, ως προς το περιεχόμενο, και ολοκληρωμένο, ως προς το φάσμα των αναγκών επιμορφωτικό πρόγραμμα, το οποίο θα περιλαμβάνει συγκεκριμένης διάρκειας θεωρητική και πρακτική επιμόρφωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, παιδαγωγικής προσέγγισης παιδιών Ρομά, γνωστικών αντικειμένων και διαχείρισης εξειδικευμένου εκπαιδευτικού υλικού.

4.1.3.5 Δράση 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης

Περιγραφή Δράσης	<p>Στόχος της δράσης είναι η συνεργασία ψυχολόγων και σχολείου προκειμένου να λάβουν την απαραίτητη ψυχοκοινωνική στήριξη οι μαθητές και γενικότερα να βελτιωθεί η δυναμική του σχολείου.</p> <p>Οι παρεμβάσεις θα περιλαμβάνουν τακτικές επισκέψεις στα σχολεία εφαρμογής. Οι επιστημονικοί συνεργάτες (ψυχολόγοι) του Προγράμματος θα συνεργάζονται με τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς και θα παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο σύνολο της μαθητικής κοινότητας. Στο πλαίσιο αυτής της δράσης θα εφαρμοστούν και θα αξιολογηθούν οι παρεμβάσεις για την παρεχόμενη ψυχολογική υποστήριξη των μαθητών, λαμβάνοντας υπ' όψιν το θεσμικό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων.</p> <p>Βάσει προγραμματισμού κατά τη διάρκεια υλοποίησης του Έργου θα συσταθεί ομάδα ψυχοκοινωνικής στήριξης, η οποία θα παρακολουθεί και θα στηρίζει τους μαθητές καθ' όλη τη διάρκεια φοίτησης. Η ομάδα θα ανήκει στο δίκτυο συνεργατών του έργου. Ενδεικτικά θα πραγματοποιηθούν οι ακόλουθες δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εντοπισμός των Ρομά που βρίσκονται σε σχολική ηλικία και εγγραφή αυτών στο σχολείο, σύμφωνα με τις διευκολύνσεις που ορίζονται με ειδική εγκύκλιο (2008) του ΥΠΕΠΘ καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, κυρίως όμως κατά την κρίσιμη περίοδο των εγγραφών. • Συστηματική παρακολούθηση των μαθητών καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, με σκοπό τη διασφάλιση της τακτικής φοίτησής τους και την αποτροπή διαρροών.
-------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Διαμεσολάβηση ανάμεσα στο σχολείο και το οικογενειακό περιβάλλον του πληθυσμού – στόχου, η εξομάλυνση δυσχερειών που πιθανώς προκύπτουν στη μεταξύ τους επαφή, καθώς και η ανακούφιση κρίσεων που προκύπτουν από τα έντονα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα που έχουν αντίκτυπο στη σχολική φοίτηση-επίδοση των παιδιών.
Απολογισμός Δράσης	
<p>Στο πλαίσιο υλοποίησης της δράσης πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις των ψυχολόγων του Προγράμματος στις σχολικές μονάδες παρέμβασης, για την υποστήριξη των ίδιων των μαθητών και των εκπαιδευτικών, καθώς και επισκέψεις σε καταυλισμούς και οικισμούς Ρομά προκειμένου να υποστηριχθούν οι οικογένειες Ρομά με ιδιαίτερα προβλήματα.</p> <p>Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με τις παρεμβάσεις στις σχολικές μονάδες, πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις γνωριμίας στα σχολεία παρέμβασης, με σκοπό τη δημιουργία κλίματος συνεργασίας με τα στελέχη της εκπαίδευσης, τους διευθυντές και τους εκπαιδευτικούς, καθώς και την παρουσίαση των σκοπών και των στόχων προγράμματος.</p> <p>Ο συντονιστής της κάθε περιοχής παρέμβασης, προγραμματίζει συναντήσεις γνωριμίας των ψυχολόγων του Προγράμματος, αρχικά με τον Διευθυντή και στη συνέχεια με τον Σύλλογο Διδασκόντων κάθε σχολείου, όπου γίνονται ενημερώσεις για τον ρόλο του σχολικού ψυχολόγου, καθώς και για τις δυνατότητες συνεργασίας με το εκάστοτε σχολικό πλαίσιο.</p> <p>Οι ψυχολόγοι, σε συνεργασία με τον Διευθυντή του κάθε σχολείου, έκαναν μια αρχική εκτίμηση των αναγκών κάθε σχολικής μονάδας και συμπλήρωναν το προφίλ ψυχοκοινωνικών αναγκών. Οι επισκέψεις των σχολικών ψυχολόγων στα σχολεία παρέμβασης, γίνονται μετά από αίτημα του Συλλόγου Διδασκόντων. Ο ρόλος τους στα σχολεία ήταν συμβουλευτικός/υποστηρικτικός. Οι ώρες και οι μέρες επισκέψεων στα σχολεία διαφοροποιούνταν, ανάλογα με τις ανάγκες των σχολικών μονάδων. Οι ψυχολόγοι σε συνεργασία με τον Διευθυντή του κάθε σχολείου όριζαν τις ημέρες, ώρες, χώρο και γενικότερο πλαίσιο συνεργασίας, οι οποίες ποικίλαν από περιοχή σε περιοχή και ανά σχολείο.</p>	

Επίσης, σε ορισμένα σχολεία οι ψυχολόγοι συνεργάζονται και με εκπαιδευτικούς α) καταγράφοντας τα πρώτα αιτήματα για συμβουλευτική σε θέματα ψυχοκοινωνικής και μαθησιακής στήριξης στην τάξη, β) παρατηρώντας στην τάξη και στο διάλλειμα συμπεριφορές μαθητών ή ομάδων μαθητών που χρειάζονται ψυχοκοινωνική και μαθησιακή στήριξη, μετά από αίτημα του δασκάλου και γ) καταγράφοντας αιτήματα των διευθυντών για την πιθανότητα παροχής συμβουλευτικής στήριξης σε γονείς ή τη δημιουργία σχολών γονέων.

Οι βασικότεροι άξονες παρεμβάσεων στα σχολεία, περιλάμβαναν τα ακόλουθα:

✓ Εκτίμηση:

α) Ολοκλήρωση της καταγραφής των αναγκών του σχολείου, εκπαιδευτικών και μαθητών Ρομά και μη-Ρομά.

β) Περαιτέρω εντοπισμός ομάδων «υψηλού κινδύνου» (με ιδιαίτερες δυσκολίες σε μαθησιακά, συναισθηματικά και θέματα συμπεριφοράς)

γ) Έγκαιρη ανίχνευση και παραπομπή σε αρμόδιους φορείς (ΚΕΔΔΥ, ΙΑΚ, ΚΨΥ, Συμβουλευτικά Κέντρα)

✓ Ψυχολογική Συμβουλευτική (ατομική και ομαδική):

α) Σε στελέχη εκπαίδευσης & εκπαιδευτικούς (consultation)

β) Σε μαθητές (counseling) που βρίσκονται σε κίνδυνο σε επίπεδο σχολικής προσαρμογής, κυρίως σε επίπεδο ομάδας και/ή σχολικής τάξης

γ) Σε γονείς ανά σχολική μονάδα και/ή ανά περιοχή

✓ Παρεμβάσεις – Εφαρμογή Προγραμμάτων:

α) Κατάρτιση ψυχοπαιδαγωγικών προγραμμάτων στην τάξη, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων του συγκεκριμένου σχολείου

β) Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης (υποστήριξη και εφαρμογή στην τάξη σε συνεργασία με καταρτισμένο εκπαιδευτικό)

γ) Άλλα προγράμματα πρωτογενούς και δευτερογενούς πρόληψης, (π.χ. Αγωγής Υγείας, μαθησιακής υποστήριξης)

- ✓ Επιμόρφωση εκπαιδευτικών-γενικές και τακτικές επιμορφώσεις, σε συνέργεια με τη Δράση 4
- ✓ Συνεργασία σχολείων- οικογένειας-κοινότητας, σε συνέργεια με τη Δράση 6.
- ✓ Συνεργασία με ΕΔΑΜ.
- ✓ Διασύνδεση με φορείς Ψυχικής Υγείας (ΚΕΔΔΥ, ΙΑΚ, ΚΨΥ, Συμβουλευτικά Κέντρα).
- ✓ Δικτύωση Σχολείων, εξ αποστάσεως παροχή υποστήριξης, σε συνέργεια με τη Δράση 7.
- ✓ Γραμμή επικοινωνίας Πανεπιστημίου και Σχολικών Μονάδων. Η εξ αποστάσεως παροχή υποστήριξης, αφορά στη συμβουλευτική/υποστηρικτική παρέμβαση των ψυχολόγων τηλεφωνικά (on-call), όχι με επίσκεψη στο σχολείο.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της δράσης, παρόλο που δεν προβλέπονταν από τα ΤΔ των Πράξεων, εφαρμόστηκε για το σχολικό έτος 2013-2014, πιλοτική παρέμβαση σε οικισμούς και καταυλισμούς και πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις σε 14 οικισμούς/καταυλισμούς για το MIS 304275 και 15 οικισμούς/καταυλισμούς για το MIS 304263. Οι παρεμβάσεις αυτές, έγιναν με πρωτοβουλία των υπευθύνων εφαρμογής των δράσεων στις εκάστοτε περιοχές.

Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται τα απολογιστικά στοιχεία της Δράσης, ανά Πράξη και ανά έτος παρέμβασης.

	MIS 304263			MIS 304272		
	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Σχολεία Προσχολικής εκπαίδευσης	11	17	17	2	0	2
Σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	26	38	47	18	0	10
Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	5	9	8	0	0	1
Σύνολο σχολείων	42	64	72	20	0	13
Οικισμοί-Καταυλισμοί	0	0	15	0	0	0
Ψυχολόγοι που εργάστηκαν	31			4		

	MIS 304274			MIS 304275		
	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Σχολεία Προσχολικής εκπαίδευσης	12	14	13	2	1	7
Σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	38	23	18	12	10	38
Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	8	7	12	0	0	7
Σύνολο σχολείων	58	44	43	14	11	52
Οικισμοί-Καταυλισμοί	0	0	0	0	0	14
Ψυχολόγοι που εργάστηκαν	37			7		

4.1.3.5.1 Δείκτες Εκροών Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

Δείκτες Εκροών Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24881/30-11-2010 απόφασης ένταξης</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 απόφασης 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Σχολεία Προσχολικής εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης	αριθμός	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	45	-
Σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης	αριθμός	84	491	111	22,6%
Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης	αριθμός	12	40	22	55,0%
Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν	αριθμός	588	13.600	-	-
Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν	αριθμός	84	900	-	-

– **Σχολεία Προσχολικής εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 45 και αφορά στον αριθμό των σχολείων προσχολικής εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης της Πράξης.

– **Σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 22,6%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 491, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, ανέρχεται σε 111.

– **Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 55,0% Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 40, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, ανέρχεται σε 22.

– **Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν & Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν**

Ο βαθμός επίτευξης των δύο δεικτών έως 30.06.2014, δεν μπορεί να προσδιοριστεί, παρότι υπάρχουν τιμές στόχου, τόσο στο ΤΔΕΠ, όσο και στο εν ισχύ 4^ο τροποποιημένο ΤΔ. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ, σελ. 5, ως τιμή στόχου του δείκτη «Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν» αναφέρεται ο αριθμός 13.600 και ως τιμή στόχου του δείκτη «Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν», αναφέρεται ο αριθμός 900. Στη συνέχεια, παρατίθεται το απόσπασμα της σελ. 5 του προαναφερόμενου ΤΔ της Πράξης: «Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ανά Δράση τα σχολεία ανά βαθμίδα εκπαίδευσης και ο μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης που συμμετέχουν σε κάθε Δράση», απόσπασμα του οποίου παρατίθεται στη συνέχεια.

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ Α' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ Β' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΑΘΗΤΕΣ Α' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ Β' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ
5. Παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης	491	40	531	13.600	900	14.500

Δεδομένου όμως του γεγονότος ότι, από το Δικαιούχο της Πράξης δεν έχουν τηρηθεί στοιχεία που να αφορούν τους επωφελούμενους μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο βαθμός επίτευξης κάθε ενός εκ των δεικτών, δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

4.1.3.5.2 Δείκτες Εκρών Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

Δείκτες Εκρών Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24883/30-11-2010 απόφασης ένταξης</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 απόφασης 4ης τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Σχολεία Προσχολικής εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	4	-
Σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης	αριθμός	35	270	28	9,6%
Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης	αριθμός	5	40	1	2,5%
Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν	αριθμός	245	2915	-	-
Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν	αριθμός	35	230	-	-

– **Σχολεία Προσχολικής εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 4 και αφορά στον αριθμό των σχολείων προσχολικής εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης της Πράξης.

– **Σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 9,6%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 270, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, ανέρχεται σε 28.

– **Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 2,5% Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 40, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, ανέρχεται σε 1.

– **Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν & Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν**

Ο βαθμός επίτευξης των δύο δεικτών έως 30.06.2014, δεν μπορεί να προσδιοριστεί, παρότι υπάρχουν τιμές στόχου, τόσο στο ΤΔΕΠ, όσο και στο εν ισχύ 4^ο τροποποιημένο ΤΔ. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ, σελ. 5, ως τιμή στόχου του δείκτη «Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν» αναφέρεται ο αριθμός 2.915 και ως τιμή στόχου του δείκτη «Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν», αναφέρεται ο αριθμός 230. Στη συνέχεια, παρατίθεται το απόσπασμα της σελ. 5 του προαναφερόμενου ΤΔ της Πράξης: «Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ανά Δράση τα σχολεία ανά βαθμίδα εκπαίδευσης και ο μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης που συμμετέχουν σε κάθε Δράση», απόσπασμα του οποίου παρατίθεται στη συνέχεια.

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ Α' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ Β' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΑΘΗΤΕΣ Α' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ Β' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ
5. Παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης	270	40	310	2.915	230	3.145

Δεδομένου όμως του γεγονότος ότι, από το Δικαιούχο της Πράξης δεν έχουν τηρηθεί στοιχεία που να αφορούν τους επωφελούμενους μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο βαθμός επίτευξης κάθε ενός εκ των δεικτών, δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

4.1.3.5.3 Δείκτες Εκρών Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

Δείκτες Εκρών Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24882/30-11-2010 απόφασης ένταξης</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 απόφασης 4^{ης} τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Σχολεία Προσχολικής εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	39	-
Σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης	αριθμός	84	370	79	21,3%
Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης	αριθμός	12	40	27	67,5%
Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν	αριθμός	588	10.880	-	-
Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν	αριθμός	84	1.520	-	-

– **Σχολεία Προσχολικής εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 39 και αφορά στον αριθμό των σχολείων προσχολικής εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης της Πράξης.

– **Σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 21,3%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 370, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, ανέρχεται σε 79.

– **Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 67,5% Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 40, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, ανέρχεται σε 27.

– **Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν & Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν**

Ο βαθμός επίτευξης των δύο δεικτών έως 30.06.2014, δεν μπορεί να προσδιοριστεί, παρότι υπάρχουν τιμές στόχου, τόσο στο ΤΔΕΠ, όσο και στο εν ισχύ 4^ο τροποποιημένο ΤΔ. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ, σελ. 5, ως τιμή στόχου του δείκτη «Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν» αναφέρεται ο αριθμός 10.880 και ως τιμή στόχου του δείκτη «Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν», αναφέρεται ο αριθμός 1.520. Στη συνέχεια, παρατίθεται το απόσπασμα της σελ. 5 του προαναφερόμενου ΤΔ της Πράξης: «Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ανά Δράση τα σχολεία ανά βαθμίδα εκπαίδευσης και ο μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης που συμμετέχουν σε κάθε Δράση», απόσπασμα του οποίου παρατίθεται στη συνέχεια.

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ Α' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ Β' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΑΘΗΤΕΣ Α' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ Β' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ
5. Παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης	370	4	410	10.880	1.520	12.400

Δεδομένου όμως του γεγονότος ότι, από το Δικαιούχο της Πράξης δεν έχουν τηρηθεί στοιχεία που να αφορούν τους επωφελούμενους μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο βαθμός επίτευξης κάθε ενός εκ των δεικτών, δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

4.1.3.5.4 Δείκτες Εκρών Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275

Δείκτες Εκρών Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24884/30-11-2010 απόφασης ένταξης</i>	Τιμή στόχου <i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 απόφασης 4^{ης} τροποποίησης</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Σχολεία Προσχολικής εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	10	-
Σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης	αριθμός	55	228	60	26,3%
Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης	αριθμός	9	7	7	100,0%
Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν	αριθμός	385	3.225	-	-
Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν	αριθμός	63	55	-	-

– **Σχολεία Προσχολικής εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 10 και αφορά στον αριθμό των σχολείων προσχολικής εκπαίδευσης, στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, την περίοδο 2010-2014, στις Περιφέρειες και περιοχές παρέμβασης της Πράξης.

– **Σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 26,3%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 228, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, ανέρχεται σε 60.

– **Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 100,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 7, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, ανέρχεται σε 7.

– **Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν / Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν**

Ο βαθμός επίτευξης των δύο δεικτών έως 30.06.2014, δεν μπορεί να προσδιοριστεί, παρότι υπάρχουν τιμές στόχου, τόσο στο ΤΔΕΠ, όσο και στο εν ισχύ 4^ο τροποποιημένο ΤΔ. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ, σελ. 5, ως τιμή στόχου του δείκτη «Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν» αναφέρεται ο αριθμός 3.225 και ως τιμή στόχου του δείκτη «Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν», αναφέρεται ο αριθμός 55. Στη συνέχεια, παρατίθεται το απόσπασμα της σελ. 5 του προαναφερόμενου ΤΔ της Πράξης: «Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ανά Δράση τα σχολεία ανά βαθμίδα εκπαίδευσης και ο μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών ανά βαθμίδα εκπαίδευσης που συμμετέχουν σε κάθε Δράση», απόσπασμα του οποίου παρατίθεται στη συνέχεια.

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ Α' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΧΟΛΕΙΑ Β' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΑΘΗΤΕΣ Α' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ Β' ΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ
5. Παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης	228	7	235	3.225	55	3.280

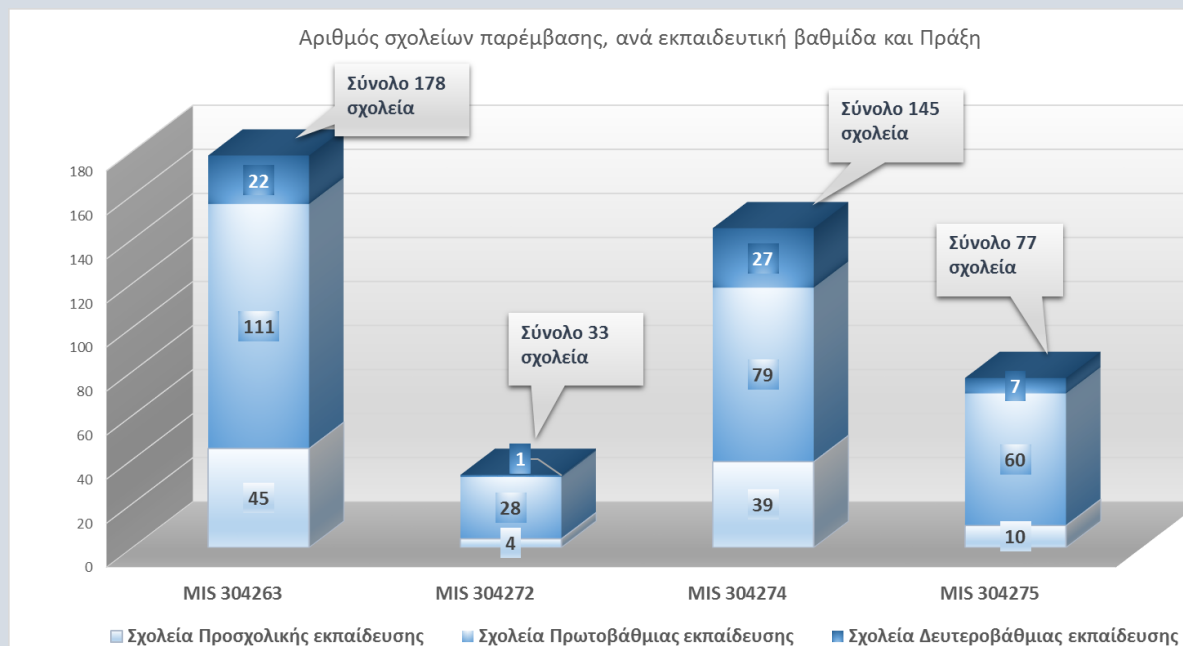
Δεδομένου όμως του γεγονότος ότι, από το Δικαιούχο της Πράξης δεν έχουν τηρηθεί στοιχεία που να αφορούν τους επωφελούμενους μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο βαθμός επίτευξης κάθε ενός εκ των δεικτών, δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

4.1.3.5.5 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 5, όλων των Πράξεων

Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης, όλων των Πράξεων

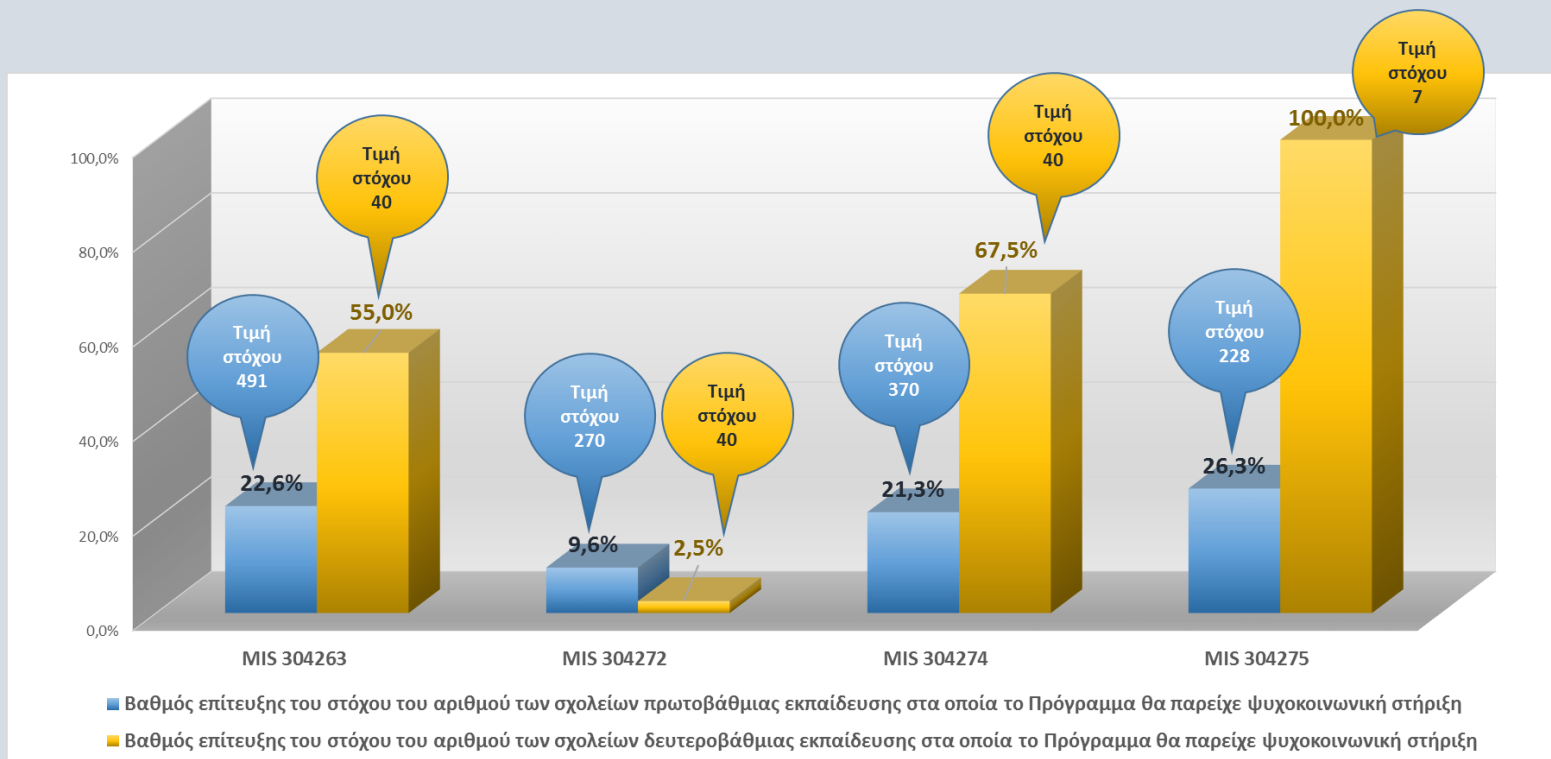
Βάσει των απολογιστικών στοιχείων υλοποίησης της Δράσης 5, προκύπτουν τα ακόλουθα:

☞ Συνολικά, μέσω του Προγράμματος, αναπτύχθηκε συνεργασία μεταξύ ψυχολόγων και 433 σχολικών μονάδων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων. Στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας (MIS 304263) παρατηρείται ο μεγαλύτερος αριθμός σχολικών ομάδων τις οποίες επισκέπτονταν οι ψυχολόγοι του προγράμματος, ενώ στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου (MIS 304272), ο μικρότερος αριθμός σχολικών μονάδων.

- Ωστόσο, το Πρόγραμμα δεν μπόρεσε να πετύχει τους στόχους του, αφού σύμφωνα με τα Τεχνικά Δελτία όλων των υπό αξιολόγηση Πράξεων, προβλέπονταν να αναπτυχθεί συνεργασία με 1.486 σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Όπως φαίνεται και στο σχήμα που ακολουθεί, με εξαίρεση τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Πράξης με MIS 304275, όπου

η τιμή στόχου ήταν πολύ χαμηλή, μόλις 7 σχολεία, σε όλες τις υπόλοιπες Πράξεις και εκπαιδευτικές βαθμίδες σχολικών μονάδων, ο βαθμός επίτευξης των δεικτών «Σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης» και «Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης», κινείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

☞ Από τα απολογιστικά στοιχεία υλοποίησης της Δράσης, προκύπτει ότι, οι ψυχολόγοι αυτοί δεν ήταν μόνιμα τοποθετημένοι στις σχολικές μονάδες, αλλά τις επισκέπτονταν κατά περίπτωση, με συχνότητα που επιβαλλόταν από τις εκάστοτε ανάγκες των εκπαιδευτικών μονάδων. Το γεγονός αυτό

πιθανά να αιτιολογεί και τη **μεγάλη απόκλιση** που παρατηρήθηκε, **μεταξύ των ψυχολόγων που εργάστηκαν σε κάθε Πράξη και των σχολικών**

μονάδων στις οποίες παρενέβαινε προσφέροντας ψυχοκοινωνική υποστήριξη κάθε Πράξη. Πιο

συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και από το διπλανό

γράφημα, **ο μέσος όρος σχολικών μονάδων που**

εξυπηρετούσε κάθε ψυχολόγος διαφοροποιείται

κατά πολύ ανά Πράξη, με την καλύτερη αναλογία να

παρατηρείται στην Περιφέρεια Αττικής (MIS 304274),

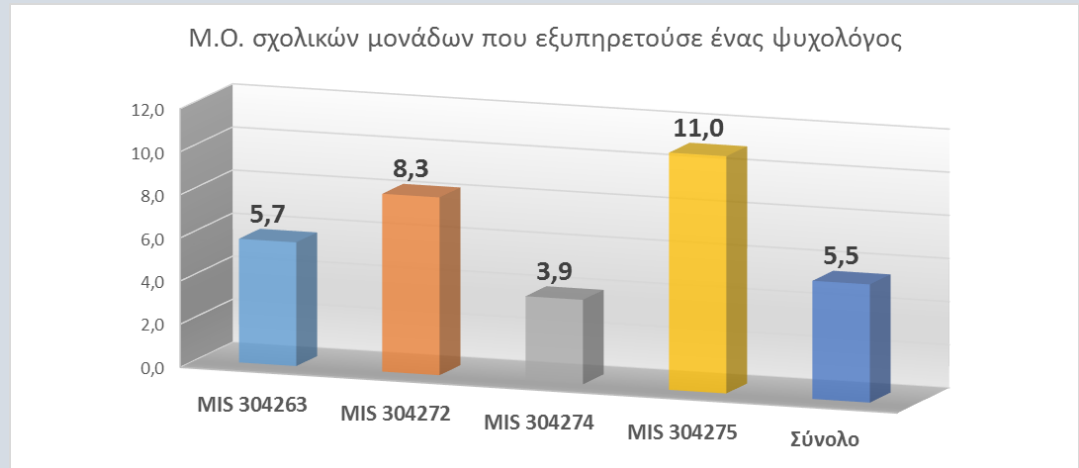
ενώ ιδιαίτερα επιβαρυνμένοι ήταν οι ψυχολόγοι που

εργάστηκαν στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης

και Βορείου Αιγαίου (MIS 304275), αφού σε κάθε έναν από αυτούς, αντιστοιχούσαν 11 σχολικές μονάδες.

Η μεγάλη αυτή αναλογία σχολικών μονάδων, ανά ψυχολόγο του Προγράμματος, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι, οι επαγγελματίες αυτοί ήταν επιφορτισμένοι και με άλλα καθήκοντα, όπως κατάρτιση ψυχοπαιδαγωγικών προγραμμάτων, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ σχολείων-οικογένειας-κοινότητας, συνεργασία με τα Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών, διασύνδεση με φορείς Ψυχικής Υγείας (ΚΕΔΔΥ, ΙΑΚ, ΚΨΥ, Συμβουλευτικά Κέντρα), εξ αποστάσεως παροχή ψυχολογικής υποστήριξης, κλπ., **θέτει εν αμφιβόλω την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης, όσον αφορά στην επάρκεια της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης που παρασχέθηκε σε μαθητές και οικογένειες Ρομά που πραγματικά είχαν ανάγκη από αντίστοιχες υπηρεσίες.**

☞ Σε ότι αφορά στους δείκτες «**Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν**» και «**Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν**», οι τιμές υλοποίησής τους για όλες τις Πράξεις, που δόθηκαν από τον Δικαιούχο, **δεν τεκμηριώνονται από επιμέρους στοιχεία και συνεπώς η εγκυρότητά τους είναι αμφίβολη.** Το συμπέρασμα αυτό, τεκμηριώνεται και από τους χαμηλούς βαθμούς επίτευξης των τιμών στόχου των δεικτών «**Σχολεία Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις**

ψυχοκοινωνικής στήριξης» και «Σχολεία Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία έγιναν παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης», που αναφέρθηκαν παραπάνω, οι μαθητικοί πληθυσμοί των οποίων πιθανά να μην επαρκούν να καλύψουν τις τιμές υλοποίησης που δίνονται από τον Δικαιούχο της Πράξης.

☞ **Από τα όσα προηγήθηκαν είναι σαφές ότι, η συνολική αποτελεσματικότητα της Δράσης, τίθεται εν αμφιβόλω και τα όποια αποτελέσματά της θα πρέπει να αναζητηθούν σε επίπεδο μικρο-κλίμακας.**

4.1.3.6 Δράση 6: Σύνδεση σχολείου, οικογένειας και τοπικής κοινωνίας

Περιγραφή Δράσης	<p>Στόχος της δράσης είναι να δημιουργηθούν γέφυρες επικοινωνίας και συνεργασίας των σχολείων όπου φοιτούν παιδιά Ρομά με τις οικογένειες και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας.</p> <p>Οι κοινωνικοί λειτουργοί και υπόλοιποι συνεργάτες του Προγράμματος προβλέπεται να πραγματοποιούν παρεμβάσεις στους οικισμούς για να ευαισθητοποιήσουν και να εξοικειώσουν τους γονείς με την αξία και το περιβάλλον του σχολείου, ώστε στη συνέχεια να διευκολύνουν την παρουσία τους στο σχολείο (ενημέρωση από τους εκπαιδευτικούς, συμμετοχή στο σύλλογο γονέων, παρακολούθηση σχολικών εκδηλώσεων).</p> <p>Οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι υπόλοιποι συνεργάτες του Προγράμματος, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, θα εντάξουν στις δραστηριότητες του σχολείου και δραστηριότητες οι οποίες εμπλέκουν τους γονείς των μαθητών, καθώς επίσης τεχνικές και δραστηριότητες με τις οποίες παιδιά και γονείς (κυρίως μητέρες) μαθαίνουν μαζί.</p> <p>Η συγκεκριμένη δραστηριότητα αφορά ακόμη στην εφαρμογή δράσεων δημιουργικής απασχόλησης και εμπύχωσης που θα πραγματοποιούνται σε συνεργασία με συναφείς προς τη δράση φορείς της τοπικής κοινότητας ή δήμου (π.χ. Δημοτικό Ωδείο).</p>
Απολογισμός Δράσης	
<p>Σύμφωνα με τον Δικαιούχο των υπό αξιολόγηση Πράξεων, η Δράση 6, υλοποιήθηκε σε συνέργεια με τις άλλες Δράσεις του Προγράμματος και κυρίως των Δράσεων 1, 2, 3 και 5. Για την κατανόηση των πεπραγμένων της Δράσης, στη συνέχεια παρατίθενται οι ακριβείς απαντήσεις του Δικαιούχου, σε ερωτήσεις που τέθηκαν από τον Σύμβουλο Αξιολόγησης, για τη διαμόρφωση των εκρών της συγκεκριμένης Δράσης.</p>	

Ερώτηση Αξιολογητή: Αναφέρετε τους Φορείς της τοπικής κοινωνίας με τους οποίους δικτυώθηκαν οι οικογένειες Ρομά και τα είδη δικτύωσης

Απάντηση Δικαιούχου:

Επισημαίνουμε ότι οι δράσεις του Προγράμματος για τη σύνδεση σχολείου, οικογένειας και τοπικής κοινωνίας υλοποιούνται σε συνεργασία με συλλογικούς φορείς της Τοπικής Κοινωνίας και των Ρομά, πολιτιστικούς συλλόγους, σωματεία, ΜΚΟ, Δήμους, Συνήγορος του Πολίτη, Συνήγορος του Παιδιού κ.ά. Επίσης, προκειμένου να δρομολογηθούν οι δράσεις που αφορούν την Προαγωγή υγείας και τους εμβολιασμούς των παιδιών υπάρχει συνεργασία με φορείς, όπως ΚΕΕΛΠΝΟ, Ερυθρός Σταυρός, Ιατρική Σχολή Αθηνών, σε συνεργασία με τους οποίους εκπονείται το σχέδιο και οργανώνεται η παρέμβαση. Ενδεικτικά αναφέρονται κάποιοι από τους φορείς με τους οποίους συνεργάστηκε το Πρόγραμμα:

ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΡΟΜ	Μ.Κ.Ο. BOLT	UNICEF
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΣΠΑΤΩΝ -ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ	ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΦΩΝ
ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΟΔΟΥ	ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΥΦΛΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ -ΕΠΑΓΕΛΜΑΤΙΚΟ -ΡΟΔΟΥ	ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
ΚΕΕΛΠΝΟ	ΔΗΜΟΙ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΘΗΝΩΝ	ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΤΜ. ΕΚΠ/ΣΗΣ & ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ	ΥΠΑΙΘ, ΥΠΕΣ & λοιπά ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ UNESCO
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΜΝΗΣΤΕΙΑΣ	ΙΑΤΡΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΓΙΑ ΤΣΙΓΓΑΝΟΥΣ	ΜΕΛΑΜΠΟΥΣ - ΜΚΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ & ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΜΕΛΑΝΩΜΑΤΟΣ
Μ.Κ.Ο ΠΡΑΞΙΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ των ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ	
Μ.Κ.Ο ΑΝΤΙΡΡΟΠΟΝ	ΥΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ του ΟΗΕ για τους ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ	

Σχετικά με την ανάπτυξη του δικτύου συνεργασίας με τους συλλογικούς φορείς των Ρομά ενδεικτικά παραθέτουμε κάποια από τα δίκτυα συνεργασίας:

ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΡΟΜ	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΤΑΓΩΜΕΝΩΝ ΕΚ ΧΑΛΚΙΔΑΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΡΟΜ <<Η ΕΛΠΙΔΑ>> - ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΚΟΠΕΙΟ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΡΟΜΑ <<ΠΟΣΕΡ>>	ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΕΡΑΥΝΟΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΘΙΓΓΑΝΩΝ - ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ	ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ <<Η ΕΛΠΙΔΑ>> ΑΥΛΙΖΑΣ -ΑΧΑΡΝΩΝ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΡΟΜ - ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ <<Ο ΑΓΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΓΟΡΟΣ>> - ΜΕΓΑΡΑ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΜΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΠΩΛΗΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ - ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ	ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ - ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΡΟΜΑ - <<ΑΓΚΑΛΙΑΖΩ>> - ΙΛΙΟΝ	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΡΟΜΑ - ΧΑΝΙΑ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ <<Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ >> - ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ <<Η ΜΕΣΣΗΝΗ>> ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ - ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΣ / ΣΟΦΟ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ <<ΡΩΜΑΝΗ ΕΛΠΙΔΑ>> - ΚΟΡΙΝΘΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ - ΑΧΑΡΝΑΙ -ΑΥΛΙΖΑ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΡΟΜ <<Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ>> ΧΑΛΑΝΔΡΙ- ΠΑΤΗΜΑ
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΣΙΓΓΑΝΩΝ <<Η ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ>> - ΖΕΦΥΡΙ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΡΟΜΑ - ΑΡΓΟΣ

Από τα παραπάνω, προκύπτει ότι **οι όποιες συνδέσεις έγιναν, αφορούσαν στη δικτύωση του ίδιου του Προγράμματος με θεσμικούς φορείς, ΜΚΟ, καθώς και με συλλογικούς φορείς Ρομά και όχι την άμεση διασύνδεση των οικογενειών Ρομά με φορείς της τοπικής κοινωνίας, στην οποία ζουν.**

Ερώτηση Αξιολογητή: Αναφέρετε τον αριθμό και το είδος των παρεμβάσεων στους οικισμούς που έκαναν οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι λοιποί συνεργάτες του Προγράμματος, προς την κατεύθυνση της σύνδεσης σχολείου, οικογένειας και τοπικής κοινωνίας και πως οι παρεμβάσεις αυτές διαφοροποιούνται από τις Δράσεις 1, 2 και 3;

Απάντηση Δικαιούχου:

Όπως σας έχουμε ήδη αναφέρει, οι κοινωνικοί λειτουργοί, όπως και άλλες ειδικότητες (συντονιστές, διαμεσολαβητές, ψυχολόγοι), αξιοποιήθηκαν οριζόντια σε όλες τις δράσεις του Προγράμματος κάτι που επιβεβαιώνει μία ακόμα φορά ότι, η κάθε δράση του Προγράμματος δε λειτουργεί αυτόνομα και ξεχωριστά αλλά ότι υπάρχει αλληλεπίδραση και αλληλοσυμπλήρωση στις παρεμβάσεις. Πιο συγκεκριμένα, ωστόσο, για τη Δράση 6, έγιναν οι κάτωθι ενέργειες:

Βασικοί στόχοι των προαναφερόμενων συνεργατών, που συνεργάζονται και για την υλοποίηση της Δράσης 6, είναι η πραγματοποίηση επισκέψεων σε οικισμούς και καταυλισμούς με στόχο να εντοπιστούν τα νήπια και τα παιδιά σχολικής ηλικίας που δεν είναι εγγεγραμμένα, η ενημέρωση και η υποστήριξη στη διαδικασία των εγγραφών, η ομαλή ένταξη των παιδιών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα, η μείωση της σχολικής διαρροής και η σύνδεση του οικισμού με το σχολείο και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Για όλα τα παραπάνω οι συνεργάτες του Προγράμματος συνεργάζονται με την επιστημονική ομάδα του Έργου, με γονείς και μαθητές ρόμικης καταγωγής, με σχολεία και με φορείς για την ενεργοποίηση όλων των εμπλεκόμενων ως προς τη διευκόλυνση της πρόσβασης και της σταδιακής ένταξης των μαθητών Ρομά στο σχολείο.

Στο πλαίσιο της επαφής με τις οικογένειες πραγματοποιούνται καθημερινές επισκέψεις. Σε κάθε επίσκεψη γίνεται καταγραφή ενός σύντομου κοινωνικού ιστορικού. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η πληρέστερη αποτύπωση του οικογενειακού περιβάλλοντος, η διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν τη φοίτηση, η εκτίμηση των κοινωνικών αναγκών της οικογένειας και προκύπτει ο σχεδιασμός της παρέμβασης για

την αντιμετώπιση κυρίως των προβλημάτων που εμποδίζουν τη φοίτηση των παιδιών. Συγκεκριμένα έχουν εξυπηρετηθεί οικογένειες και παιδιά Ρομά, εκ των οποίων το μεγαλύτερο ποσοστό έχει επιστρέψει ή έχει εγγραφεί στο σχολείο. Συχνά οι μαθητές συνεχίζουν την ασταθή φοίτηση κάτι που απαιτεί από τους κοινωνικούς λειτουργούς περισσότερες επισκέψεις στην οικογένεια.

Επιπλέον, καθ' όλη τη διάρκεια των αναζητήσεων οικογενειών των οποίων οι μαθητές έχουν άτακτη φοίτηση, οι κοινωνικοί λειτουργοί μαζί με τους συντονιστές και τους διαμεσολαβητές, επιδιώκουν τη γνωριμία και συζήτηση με τους κατοίκους των περιοχών για να τους ενημερώσουν και για τα προγράμματα αλφαριθμητισμού ενηλίκων, κ.λπ..

Σε όλες τις περιοχές, διενεργούνται τακτικές επισκέψεις στα συνεργαζόμενα σχολεία και συναντήσεις με τους διευθυντές και τους δασκάλους, ώστε να υπάρξει ανταλλαγή πληροφοριών, να εντοπιστούν και να προσεγγιστούν προβληματικές καταστάσεις που τους απασχολούν εντός ή και εκτός σχολικού περιβάλλοντος σχετικά με τη φοίτηση των Ρομά μαθητών, αλλά και για την ανάπτυξη μιας γέφυρας επικοινωνίας με το σχολείο και τις οικογένειες.

Έχοντας ως στόχο τη σύνδεση του οικισμού με το σχολείο, οι κοινωνικοί λειτουργοί καθώς και οι υπόλοιποι συνεργάτες έχουν παρουσία στις δράσεις των εμψυχωτών του Προγράμματος όπου προωθούν τη συμμετοχή τόσο των Ρομά μαθητών όσο και των μη Ρομά. Οι κοινωνικοί λειτουργοί ενημερώνουν τους γονείς των παιδιών που παρευρίσκονται στις εκδηλώσεις για την αναγκαιότητα της σχολικής φοίτησης και τις επικείμενες εγγραφές των μαθητών.

Οι συνεργάτες του Προγράμματος πραγματοποιούν επίσης επαφές και συναντήσεις με εκπροσώπους Φορέων αλλά και των κοινωνικών υπηρεσιών των Δήμων των περιοχών ευθύνης, ώστε μέσω της συνεργασίας και της ανταλλαγής ενημέρωσης να αντιμετωπιστούν δυσκολίες αλλά και να πραγματοποιηθεί η αμεσότερη επίτευξη των επιθυμητών στόχων που αφορούν στη βάση τους, τη σχολική διαρροή των παιδιών Ρομά.

Γίνεται επίσης στο πλαίσιο της δράσης μια μεγάλη προσπάθεια, από τους συνεργάτες, να διεκπεραιωθούν γραφειοκρατικές εκκρεμότητες των οικογενειών Ρομά, αν και σε ορισμένες περιπτώσεις οι συνεργάτες έρχονται αντιμέτωποι με δυσκολίες που αφορούν στην έκδοση κάποιων εγγράφων και πιστοποιητικών.

Πραγματοποιείται επιπρόσθετα, όπως έχει ήδη αναφερθεί, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο η δράση αγωγής υγείας που περιλαμβάνει εξέταση των μαθητών Ρομά από παιδίατρος αλλά και εμβολιασμό των παιδιών, σε περιπτώσεις που δεν έχει συμβεί. Από την άλλη μεριά, δίνεται και η δυνατότητα παραπομπής σε φορείς που προσφέρουν δωρεάν εμβολιασμό (Πολυκλινική Αθηνών, Γ.Ν. Ερυθρός Σταυρός, praksis, Γ.Ν. Κωνσταντοπούλειο Νέας Ιωνίας, Νοσοκομεία Παίδων, Γιατροί του Κόσμου, Αποστολή κ.α.) και ιατρικές εξετάσεις, για όλα τα παιδιά της περιοχής, ανεξαρτήτου φοίτησης. Οι συνεργάτες φροντίζουν παράλληλα για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινότητας.

Δημιουργήθηκε επιπλέον ένα δίκτυο ευαισθητοποίησης, μέσα από την παροχή ειδών πρώτης ανάγκης ή γραφικής ύλης, με σκοπό την ενίσχυση κάποιων οικογενειών, οι οποίες έπειτα από την επαφή που είχαμε μαζί τους, εξέφρασαν την ανάγκη που έχουν για κάποια είδη.

Τέλος, σε εβδομαδιαία βάση, καθορίζονταν συναντήσεις μεταξύ των συνεργατών, όλων των περιοχών, όπου γινόταν ανταλλαγή προβληματισμών, καλών πρακτικών, επαγγελματικών εμπειριών και πιθανών τρόπων αντιμετώπισης σχετικών ζητημάτων.

Από την απάντηση του Δικαιούχου στη συγκεκριμένη ερώτηση, γίνεται προφανές ότι **οι όποιες παρεμβάσεις αναπτύχθηκαν, καλύπτουν τους στόχους και τις ανάγκες της Δράσης 1:** Ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή, **της Υποδράσης 2.1:** Ένταξη στο σχολείο, **της Δράσης 3:** Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας **και τέλος της Δράσης 5:** Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης. Συνεπώς, **παρατηρείται ταύτιση των παρεμβάσεων και του φυσικού αντικείμενου των προαναφερόμενων Δράσεων με την Δράση 6.**

Ερώτηση Αξιολογητή: Πόσες δραστηριότητες και ποιες αναπτύχθηκαν εντός σχολείων που εμπλέκουν τους γονείς;

Απάντηση Δικαιούχου:

Αρχικά, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι η επαφή και η συνδρομή μας προς τους γονείς Ρομά είναι συνεχής, καθημερινή και δεν μπορεί να οριοθετηθεί χρονικά, ή με κάποιον αριθμητικό δείκτη. Προσδιορίζεται ασφαλώς στην περίπτωση των τμημάτων που σχεδιάστηκαν για τους γονείς και λαμβάνουν χώρα προκαθορισμένες ώρες και ημέρες, βλ. αναλυτικά Σχολές Γονέων. Επίσης, σας επισημαίνουμε εκ νέου, για τη δράση Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης, η οποία πραγματοποιήθηκε, εντός σχολικής μονάδας, ότι αποδέκτες της ήταν και γονείς Ρομά.

Παράλληλα, εντός σχολείου, έχουν πραγματοποιηθεί κατά διαστήματα συναντήσεις στις λαμβάνουν μέρος γονείς Ρομά. Στις συναντήσεις αυτές συμμετέχουν και οι συνεργάτες του Προγράμματός μας (συντονιστές, διαμεσολαβητές, ψυχολόγοι, εκπαιδευτικοί, κ.λπ.). Η λογική των συναντήσεων αυτών είναι ότι οι γονείς θα μπορέσουν να εκφράσουν τα προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, τα συναισθήματα τους, τον τρόπο που αντιλαμβάνονται το σχολείο κλπ. Αυτό θα βοηθήσει στο να έρθουν σε επαφή οι γονείς με τον χώρο του σχολείου, τους εκπαιδευτικούς, καθώς ελάχιστοι είναι οι Ρομά γονείς που έρχονται απευθείας σε επαφή με τους εκπαιδευτικούς των παιδιών τους ή επισκέπτονται το σχολείο.

Οι γονείς Ρομά μετείχαν επιπρόσθετα σε σχολικές εκδηλώσεις που συνδιοργανώθηκαν με το Πρόγραμμα όπως π.χ. εκδηλώσεις για την Παγκόσμια Ημέρα των Ρομά, οι οποίες και υποστηρίχτηκαν από εμπυχωτές του Προγράμματος και εμπλουτίστηκαν από εκπαιδευτικό υλικό (αφίσες, κ.λπ.)

Από την απάντηση του Δικαιούχου στη συγκεκριμένη ερώτηση, γίνεται προφανές ότι **μεγάλο μέρος των παρεμβάσεων που αφορούσαν στις δραστηριότητες του Προγράμματος που απευθύνονταν σε γονείς, καλύφθηκαν μέσω της Δράσης 3: Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, συμπεριλαμβανομένου των Θερινών Τμημάτων που αναπτύχθηκαν για γονείς, της Υποδράσης 2.1:**

Ένταξη στο σχολείο και της Δράσης 5: Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης. Συνεπώς, **παρατηρείται ταύτιση των παρεμβάσεων και του φυσικού αντικειμένου των προαναφερόμενων Δράσεων με την Δράση 6.**

Ερώτηση Αξιολογητή: Πόσες δράσεις δημιουργικής απασχόλησης αναπτύχθηκαν και σε συνεργασία με ποιους φορείς; (Στο Τεχνικό Δελτίο αναφέρεται «Η συγκεκριμένη δραστηριότητα αφορά ακόμη στην εφαρμογή δράσεων δημιουργικής απασχόλησης και εμπύχωσης που θα πραγματοποιούνται σε συνεργασία με συναφείς προς τη δράση φορείς της τοπικής κοινότητας ή δήμου (π.χ. Δημοτικό Ωδείο)»).

Απάντηση Δικαιούχου:

Τα Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών (ΕΔΑΜ) αφορούν στην Υποδράση 3 της Δράσης 2 του Προγράμματος, πραγματοποιήθηκαν εντός σχολικής μονάδας και δεν έγιναν σε συνεργασία με άλλο φορέα.

Επίσης πραγματοποιήθηκαν εμπυχωτικές δραστηριότητες σε οικισμούς/καταυλισμούς από συνεργάτες του Προγράμματος (εμπυχωτές, εκπαιδευτικοί, συντονιστές, διαμεσολαβητές, κλπ.) με αφορμή εορτές (Χριστούγεννα, Γιορτή Μητέρας, κ.λπ.), Παγκόσμια Ημέρα των Ρομά, κ.λπ.

Από την απάντηση του Δικαιούχου στη συγκεκριμένη ερώτηση, είναι σαφές ότι **δεν αναπτύχθηκαν δράσεις δημιουργικής απασχόλησης σε συνεργασία με άλλους φορείς που να εμπλέκουν το σχολείο, τις οικογένειες, όπως επίσης και τοπικούς φορείς**, παρά μόνο μέσω των ΕΔΑΜ, τα οποία όμως δεν περιλάμβαναν συνεργασία με άλλους τοπικούς φορείς. Επιπρόσθετα, **οι όποιες εμπυχωτικές δραστηριότητες αναφέρονται, με αφορμή επίσημες εορτές, περιλαμβάνονται στις παρεμβάσεις που περιγράφονται στο Τεχνικό Δελτίο των υπό αξιολόγηση Πράξεων της Υποδράσης 3:** Διεύρυνση των σχολικών δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολικής μονάδας, **της Δράσης 2**, απόσπασμα του οποίου παρατίθεται στη συνέχεια «**Επιπλέον, οι δραστηριότητες αυτές θα συνδεθούν με εκδηλώσεις (π.χ. διαπολιτισμικά φεστιβάλ), στις οποίες οι μαθητές θα παρουσιάσουν τα αποτελέσματα των ομάδων τους, γεγονός που**

θα παρέχει επιπλέον κίνητρα για την ενεργό συμμετοχή τους στη σχολική ζωή. Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες δεν θα απευθύνονται μόνο στους Ρομά μαθητές, αλλά στο σύνολο της μαθητικής κοινότητας». Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι, και σε αυτή την περίπτωση, **υπήρχε ταύτιση των παρεμβάσεων και του φυσικού αντικείμενου της Υποδράσης 2.3 με την Δράση 6.**

Από τα παραπάνω, τεκμαίνεται ότι το φυσικό αντικείμενο της Δράσης 6, συμπίπτει με εκείνο άλλων Δράσεων του Προγράμματος και συνεπώς, δεν μπορούν να δημιουργηθούν διακριτές εκροές των πεπραγμένων και συνεπώς να εξαχθούν περαιτέρω συμπεράσματα πέραν των προαναφερόμενων.

4.1.3.7 Δράση 7: Δικτύωση Σχολείων

Περιγραφή Δράσης	<p>Στόχος αυτής της Δράσης είναι να αξιοποιηθούν οι υπηρεσίες που προσφέρουν οι ΤΠΕ για επικοινωνία και συνεργασία, ώστε όσοι συμμετέχουν στο πρόγραμμα να έχουν πρόσβαση στο υλικό και τα αποτελέσματα των παρεμβάσεων, καθώς και να λαμβάνουν υποστήριξη από τους επιστημονικούς συνεργάτες του προγράμματος. Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, το ΕΚΠΑ θα χρησιμοποιήσει τα τεχνολογικά εργαλεία (κόμβο) που προσφέρει το Υπουργείο. Το υλικό και οι υπηρεσίες που θα παρέχει το ΕΚΠΑ μέσα από τον δικτυακό κόμβο θα περιλαμβάνουν αναλυτικά στοιχεία της εφαρμογής του προγράμματος, εκπαιδευτικό κι επιμορφωτικό υλικό σε ηλεκτρονική μορφή ανά δράση, συντονισμό ηλεκτρονικών συζητήσεων, απαντήσεις και ηλεκτρονική υποστήριξη σε συνεργάτες, επιμορφούμενους και εκπαιδευτικούς των σχολείων εφαρμογής, οδηγό πλοήγησης σε θεματικές ενότητες του εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού οργανωμένου ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, επίπεδα ελληνομάθειας, γνωστικά αντικείμενα και διδασκόμενες έννοιες. Πιο αναλυτικά προτείνεται:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιασμός, ανάπτυξη κι εγκατάσταση διαδικτυακής εφαρμογής όπου οι επιστημονικοί συνεργάτες του προγράμματος θα καταγράφουν και θα παρακολουθούν ηλεκτρονικά τα στοιχεία εφαρμογής του προγράμματος όπως: α) τα δίκτυα συνεργατών, β) αναλυτικό κατάλογο με στοιχεία (προφίλ) από όλα τα σχολεία εφαρμογής, και γ) κατάλογο των επιμορφωτών και των επιμορφωμένων εκπαιδευτικών. Με τον τρόπο αυτό θα επιτυγχάνεται καλύτερη παρακολούθηση της οργάνωσης, των στόχων και γενικότερα της πορείας του προγράμματος, ενώ συγχρόνως θα είναι ευκολότερη η δημιουργία και η υποστήριξη ενός δικτύου συνεργατών πανελλαδικά. • Οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος ανά δράση στην πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης, ώστε να είναι να είναι άμεσα προσβάσιμο σε όλους τους συμμετέχοντες από τον δικτυακό τόπο του προγράμματος.
-------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία διαδικτυακών συζητήσεων με τη χρήση ανοικτής εφαρμογής. Οι διαδικτυακές αυτές συζητήσεις θα είναι οργανωμένες ανά βαθμίδα και θεματικό άξονα, τις οποίες θα συντονίζει η επιστημονική ομάδα του προγράμματος που θα υποστηρίζεται από το ΕΚΠΑ • Εγκατάσταση κατάλληλης υποδομής για την υποστήριξη των συμμετεχόντων, η οποία θα έχει στόχο την απάντηση των ερωτημάτων που θέτουν οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα αλλά και την ηλεκτρονική υποστήριξη της δράσης της επιμόρφωσης. Παράλληλα θα δημιουργηθούν κατάλληλες λίστες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την ενίσχυση της επικοινωνίας όλων των συμμετεχόντων με την ομάδα διαχείρισης του προγράμματος. • Δημιουργία στο δικτυακό τόπο του προγράμματος ενός οδηγού πλοήγησης στις θεματικές ενότητες του εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού. <p>Τέλος το ΕΚΠΑ θα αξιολογήσει την υλοποίηση της υποδράσης ενημέρωσης και υποστήριξης χρησιμοποιώντας συγκεκριμένη μεθοδολογία που θα περιλαμβάνει κατάλληλα διαμορφωμένα ερωτηματολόγια.</p> <p>Όλο το υλικό που θα παραχθεί στο πλαίσιο της παρούσας δράσης θα παραδοθεί μετά τη λήξη του προγράμματος στην Ειδική Γραμματεία Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης.</p>
<p>Απολογισμός Δράσης</p>	
<p>Βάσει των απολογιστικών στοιχείων της Δράσης, υλοποιήθηκαν τα ακόλουθα, ανά κατηγορία παρέμβασης που περιλάμβανε:</p>	

- *Σχεδιασμός, ανάπτυξη κι εγκατάσταση διαδικτυακής εφαρμογής όπου οι επιστημονικοί συνεργάτες του προγράμματος θα καταγράφουν και θα παρακολουθούν ηλεκτρονικά τα στοιχεία εφαρμογής του προγράμματος*

Το διαδικτυακό εργαλείο που επιλέχθηκε και κρίθηκε κατάλληλο για την καταγραφή και παρακολούθηση των στοιχείων – εκρών του Προγράμματος, είναι τα υπολογιστικά φύλλα του «GoogleDrive», τα οποία δίνουν τη δυνατότητα της δημιουργίας καρτελών για την καταγραφή και την ταξινόμηση των εκπαιδευτικών περιφερειών. Βασικό χαρακτηριστικό του GoogleDrive είναι ότι παρέχει δωρεάν στους χρήστες πολύ μεγάλο αποθηκευτικό χώρο και επιτρέπει τόσο το συγχρονισμό των αρχείων, όποτε υπάρχει πρόσβαση στο διαδίκτυο, όσο και το διαμοιρασμό του με οποιονδήποτε επιθυμεί ο χρήστης. Παράλληλα, τα «Υπολογιστικά Φύλλα» (GoogleSheets) αποτελούν μια OnLine εφαρμογή που επιτρέπει τη δημιουργία και τη μορφοποίηση υπολογιστικών φύλλων, την εισαγωγή και επεξεργασία αρχείων Excel, αλλά και η μετατροπή τους σε GoogleSheets και το αντίστροφο, καθώς και την παράλληλη εργασία πολλαπλών χρηστών πάνω στο ίδιο αρχείο. Επιπλέον, είναι διαθέσιμη η δυνατότητα εισαγωγής συναρτήσεων για τη διεξαγωγή υπολογισμών πάνω στα δεδομένα και τέλος, παρέχεται ειδικά διαμορφωμένος χώρος για τη συνομιλία των χρηστών που έχουν πρόσβαση στο ίδιο αρχείο. Για την παρακολούθηση των στοιχείων – εκρών του Προγράμματος, δημιουργήθηκαν 17 διακριτά Υπολογιστικά Φύλλα, στα οποία τηρούνταν στοιχεία των οικισμών και σχολείων παρέμβασης, των τμημάτων ενισχυτικής, της σχολικής διαρροής, των εργαστηρίων δημιουργικής απασχόλησης, των ΚΕΕ, ΣΔΕ και σχολών γονέων, των επιμορφώσεων, της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, των μετακινήσεων μαθητών, καθώς και των αναλωσίμων που αποστέλλονταν σε κάθε σχολείο. Τα ηλεκτρονικά στοιχεία που τηρούνταν στο «GoogleDrive», παράλληλα με την παρακολούθηση του έργου, αξιοποιήθηκαν και για τη σύνταξη των «Τριμηνιαίων Εκθέσεων» με παραδοτέα από όλες τις δράσεις του Προγράμματος, καθώς και των ετήσιων ημερολογίων των κατά τόπους συντονιστών του.

- *Οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος ανά δράση στην πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης, ώστε να είναι να είναι άμεσα προσβάσιμο σε όλους τους συμμετέχοντες από τον δικτυακό τόπο του προγράμματος.*

Στο πλαίσιο αυτό, στην πλατφόρμα Τηλεκατάρτισης του Προγράμματος, η οποία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: www.keda.gr/eclass/, οργανώθηκε και αναρτήθηκε το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος, το οποίο είχε παραχθεί σε προηγούμενες φάσεις, ώστε αυτό να είναι προσβάσιμο σε όλους. Πιο συγκεκριμένα οργανώθηκαν και αναρτήθηκαν:

- 10 Θεματικές Ενότητες εκπαιδευτικού υλικού προσχολικής και πρωτοσχολικής εκπαίδευσης, κάθε μία εκ των οποίων περιλαμβάνει παραμύθια, αφίσες, εργαστήρια και υποστηρικτικό υλικό για τον Νηπιαγωγό, στην πλειοψηφία τους σε μορφή pdf, εκτός ελαχίστων video και ηχογραφημένων παραμυθιών και
  - 4 Θεματικές Ενότητες Μαθημάτων / εκπαιδευτικού υλικού για μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, κάθε μία εκ των οποίων περιλαμβάνει 1 βιβλίο μαθητή, 1 βιβλίο δασκάλου και 1 λεξικό, σε μορφή pdf.
- *Δημιουργία διαδικτυακών συζητήσεων με τη χρήση ανοικτής εφαρμογής. Οι διαδικτυακές αυτές συζητήσεις θα είναι οργανωμένες ανά βαθμίδα και θεματικό άξονα, τις οποίες θα συντονίζει η επιστημονική ομάδα του προγράμματος που θα υποστηρίζεται από το ΕΚΠΑ*

Προς αυτή την κατεύθυνση και για τη δικτύωση των Σχολείων παρέμβασης του Προγράμματος, αναπτύχθηκε η Πλατφόρμα «Συνεργάζομαι – Συμμετέχω», η οποία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: <http://www.keda.gr/synergasia>. Σύμφωνα με τον Δικαιούχο των υπό αξιολόγηση Πράξεων, «η πρόσβαση των χρηστών στην πλατφόρμα ήταν εφικτή μέσω της χρήσης προσωποποιημένου λογαριασμού χρήστη (username - password) που αποστάλθηκε μέσω email σε όλους τους συμμετέχοντες. Το Πρόγραμμα έκανε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για να λειτουργήσει το καλύτερο δυνατό η Δικτύωση. Ωστόσο, είτε εξαιτίας μικρού τεχνολογικού γραμματισμού, είτε εξαιτίας απροθυμίας συμμετοχής στις ηλεκτρονικές συζητήσεις δεν υπήρξε η ανάλογη ανταπόκριση από τους συμμετέχοντες (συντονιστές, εκπαιδευτικούς, διευθυντές), γι' αυτό και **η πλατφόρμα έκλεισε**. Επίσης **όλοι οι κωδικοί χρηστών είναι ανενεργοί**». Ωστόσο, μετά από πλοήγηση του Συμβούλου αξιολόγησης στην εν λόγω πλατφόρμα, διαπιστώθηκε ότι αυτή, εκτός της αρχικής σελίδας, δεν περιέχει

κανένα περιεχόμενο, ενώ ως εγγεγραμμένοι χρήστες εμφανίζονται μόλις 8 άτομα. Συνεπώς, φαίνεται ότι η συγκεκριμένη υποδράση δεν υλοποιήθηκε ποτέ.

- *Εγκατάσταση κατάλληλης υποδομής για την υποστήριξη των συμμετεχόντων, η οποία θα έχει στόχο την απάντηση των ερωτημάτων που θέτουν οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα αλλά και την ηλεκτρονική υποστήριξη της δράσης της επιμόρφωσης. Παράλληλα θα δημιουργηθούν κατάλληλες λίστες ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την ενίσχυση της επικοινωνίας όλων των συμμετεχόντων με την ομάδα διαχείρισης του προγράμματος.*

Σύμφωνα με τον Δικαιούχο των υπό αξιολόγηση Πράξεων, οι υποδομές για την υποστήριξη των συμμετεχόντων που εγκαταστάθηκαν είναι:

- Η Πλατφόρμα Συνεργασίας για τη Δικτύωση των Σχολείων και των Συντονιστών - <http://www.keda.gr/synergasia>, η οποία όπως έχει ήδη ειπωθεί παραπάνω δεν λειτούργησε ποτέ
- Τα Ηλεκτρονικά Ερωτηματολόγια, τα οποία είναι αναρτημένα στη διεύθυνση: <http://www.keda.gr/survey/>. Μετά από πλοήγηση του Συμβούλου αξιολόγησης στη συγκεκριμένη διεύθυνση, διαπιστώθηκε ότι **δεν υπάρχει κανένα αναρτημένο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο.**
- Δικτυακός Τόπος Έργου, διαθέσιμος στη διεύθυνση: <http://www.keda.gr/roma>. **Ο συγκεκριμένος όμως δικτυακός τόπος, δεν υποστηρίζει λειτουργίες ερωταπαντήσεων για την υποστήριξη των συμμετεχόντων στο Πρόγραμμα.**
- Ηλεκτρονικό Ημερολόγιο Δραστηριοτήτων, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.keda.gr/roma/index.php/calendar>. Το συγκεκριμένο Ημερολόγιο, αποτελεί Ημερολόγιο Google και περιλαμβάνει εγγραφές από τον Ιανουάριο του 2012 μέχρι και τον Ιούνιο του 2014. Οι πληροφορίες που δίνονται μέσω αυτού, περιορίζονται στην ημέρα, ώρα και τόπο διεξαγωγής των επιμορφώσεων και **σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί ηλεκτρονική υποστήριξη της δράσης της επιμόρφωσης.**

- Δημιουργία στο δικτυακό τόπο του προγράμματος ενός οδηγού πλοήγησης στις θεματικές ενότητες του εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού.

Οι συγκεκριμένοι οδηγοί που είναι αναρτημένοι στη διεύθυνση: www.keda.gr/eclass/, έχουν δημιουργηθεί με βάση το ηλεκτρονικό περιεχόμενο μαθημάτων που δεν έχουν καμία σχέση με θεματικές που σχετίζονται με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση (πχ. μάθημα ηλεκτρονικής). Εκτός αυτού, τα εγχειρίδια που υπάρχουν (εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου) αποτελούν εγχειρίδια της πλατφόρμας «Open eClass» και δεν είναι οδηγοί πλοήγησης στις θεματικές ενότητες του εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού του Προγράμματος. Παράλληλα στην πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης δεν υπάρχει αναρτημένο επιμορφωτικό υλικό για εκπαιδευτικούς παρά μόνο το εκπαιδευτικό υλικό που αναφέρθηκε παραπάνω, δηλαδή 10 Θεματικές Ενότητες εκπαιδευτικού υλικού προσχολικής και πρωτοσχολικής εκπαίδευσης και 4 Θεματικές Ενότητες Μαθημάτων / εκπαιδευτικού υλικού για μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Τέλος, σε ότι αφορά στη δικτύωση των σχολικών μονάδων παρέμβασης του Προγράμματος, σύμφωνα με το Δικαιούχο των υπό αξιολόγηση Πράξεων, αυτή δεν έγινε και η όποια ανταλλαγή απόψεων, αποτελεσμάτων ή και καλών πρακτικών που παράχθηκαν από την εφαρμογή τους, έγινε μέσω των επιμορφώσεων.

Δεδομένου ότι, η Δράση 7, αναπτύχθηκε οριζόντια για όλες τις υπό αξιολόγηση Πράξεις, οι εκροές της δεν μπορούν να επιμεριστούν στα διαφορετικά MIS, γι' αυτό και παρουσιάζονται συγκεντρωτικά. Επιπρόσθετα, επειδή οι τιμές στόχου και υλοποίησης των δεικτών των εκροών της Δράσης, δεν μπορούν να προσεγγιστούν μόνο ποσοτικά, γίνεται και ποιοτική εκτίμηση των τιμών στόχου, υλοποίησης και συνεπώς και του βαθμού επίτευξής τους.

4.1.3.7.1 Δείκτες Εκρών Δράσης 7: Δικτύωση Σχολείων & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης όλων των Πράξεων (MIS 304263, MIS 304272, MIS 304274 και MIS 304275)

Δείκτες Εκρών Δράσης 7: Δικτύωση Σχολείων & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου <i>Για το σύνολο των υπό αξιολόγηση Πράξεων (MIS 304263, 304272, 304274 και 304275)</i>	Τιμή στόχου <i>Για το σύνολο των υπό αξιολόγηση Πράξεων (MIS 304263, 304272, 304274 και 304275)</i>	Τιμή υλοποίησης <i>Βάσει απολογισμού</i>	Βαθμός επίτευξης <i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Διαδικτυακή εφαρμογή παρακολούθησης της εφαρμογής του Προγράμματος	αριθμός	1	1	1	100%
Οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού του Προγράμματος ανά δράση στην πλατφόρμα τηλεκαίδευσης	ΝΑΙ/ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Μερικώς	Μερικώς
Δημιουργία διαδικτυακών συζητήσεων με τη χρήση ανοικτής εφαρμογής.	ΝΑΙ/ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
Εγκατάσταση κατάλληλης υποδομής για την υποστήριξη των συμμετεχόντων, η οποία θα έχει στόχο την απάντηση των ερωτημάτων που θέτουν οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα αλλά και την ηλεκτρονική υποστήριξη της δράσης της επιμόρφωσης.	ΝΑΙ/ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
Οδηγός πλοήγησης στις θεματικές ενότητες του εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού, αναρτημένος στο δικτυακό τόπο του Προγράμματος	ΝΑΙ/ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ
Σχολικές μονάδες που δικτυώθηκαν	αριθμός	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	Δεν έχει προσδιοριστεί τιμή στόχος	0	0,0%

– **Διαδικτυακή εφαρμογή παρακολούθησης της εφαρμογής του Προγράμματος**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με τις τιμές στόχου των ΤΔΕΠ των υπό αξιολόγηση Πράξεων, ανέρχεται στο 100%. Σύμφωνα με τις εν ισχύ, 4^{ες} τροποποιήσεις των ΤΔ των υπό αξιολόγηση Πράξεων, προβλέπονταν να γίνει σχεδιασμός, ανάπτυξη κι εγκατάσταση διαδικτυακής εφαρμογής, για κάθε Πράξη, όπου οι επιστημονικοί συνεργάτες του Προγράμματος θα κατέγραφαν και θα παρακολουθούσαν ηλεκτρονικά τα στοιχεία / εκροές του Προγράμματος. Όπως έχει αναφερθεί στον απολογισμό της Πράξης, για το σκοπό αυτό επιλέχθηκε το διαδικτυακό εργαλείο «GoogleDrive», το οποίο παρέχει τη δυνατότητα δημιουργίας υπολογιστικών φύλλων.

– **Οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού του Προγράμματος, ανά δράση, στην πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης**

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το εκπαιδευτικό υλικό το οποίο αναρτήθηκε στην πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης του Προγράμματος, αφορά σε 10 Θεματικές Ενότητες εκπαιδευτικού υλικού προσχολικής και πρωτοσχολικής εκπαίδευσης, κάθε μία εκ των οποίων περιλαμβάνει παραμύθια, αφίσες, εργαστήρια και υποστηρικτικό υλικό για τον Νηπιαγωγό και 4 Θεματικές Ενότητες Μαθημάτων / εκπαιδευτικού υλικού για μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, κάθε μία εκ των οποίων περιλαμβάνει 1 βιβλίο μαθητή, 1 βιβλίο δασκάλου και 1 λεξικό. Όλο το εκπαιδευτικό υλικό που αναρτήθηκε είναι σε μορφή pdf, εκτός ελάχιστων περιπτώσεων εκπαιδευτικού υλικού που απευθύνεται σε παιδιά προσχολικής εκπαίδευσης, το οποίο διατίθεται και σε μορφή video ή ηχογράφησης. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το εκπαιδευτικό υλικό που αναρτήθηκε στην πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης του Προγράμματος, είναι τμήμα μόνο του εκπαιδευτικού υλικού που παράχθηκε σε προηγούμενες φάσεις του προγράμματος, μέσω του ΕΠΕΑΕΚ Ι και ΙΙ.

– **Δημιουργία διαδικτυακών συζητήσεων με τη χρήση ανοικτής εφαρμογής.**

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στον απολογισμό της Δράσης, η συγκεκριμένη υποδράση δεν υλοποιήθηκε. Συνεπώς δεν επιτεύχθηκε η αρχική στοχοθεσία του δείκτη.

- **Εγκατάσταση κατάλληλης υποδομής για την υποστήριξη των συμμετεχόντων, η οποία θα έχει στόχο την απάντηση των ερωτημάτων που θέτουν οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα αλλά και την ηλεκτρονική υποστήριξη της δράσης της επιμόρφωσης.**

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στον απολογισμό της Δράσης, η συγκεκριμένη υποδράση δεν υλοποιήθηκε. Συνεπώς δεν επιτεύχθηκε η αρχική στοχοθεσία του δείκτη.

- **Οδηγός πλοήγησης στις θεματικές ενότητες του εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού, αναρτημένος στο δικτυακό τόπο του Προγράμματος**

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στον απολογισμό της Δράσης, η συγκεκριμένη υποδράση δεν υλοποιήθηκε. Συνεπώς δεν επιτεύχθηκε η αρχική στοχοθεσία του δείκτη.

- **Σχολικές μονάδες που δικτυώθηκαν**

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στον απολογισμό της Δράσης, η συγκεκριμένη υποδράση δεν υλοποιήθηκε. Συνεπώς δεν επιτεύχθηκε η στοχοθεσία του δείκτη.

4.1.3.7.2 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 7, όλων των Πράξεων

Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης για όλες τις υπό αξιολόγηση Πράξεις

- ☞ Βάσει των απολογιστικών στοιχείων υλοποίησης των Πράξεων προκύπτει ότι **ο βασικός στόχος της Δράσης που αφορούσε στη δικτύωση των σχολείων παρέμβασης τους Προγράμματος, δεν πέτυχε. Η όποια ανταλλαγή απόψεων, αποτελεσμάτων ή και καλών πρακτικών που παράχθηκαν από την εφαρμογή του Προγράμματος έγινε, σύμφωνα με το Δικαιούχο των Πράξεων, μέσω των επιμορφώσεων και μόνο ad hoc, σε συγκεκριμένες επιμορφώσεις που συμμετείχαν με την ιδιότητα του επιμορφωτή, Διευθυντές ή εκπαιδευτικοί σχολείων στα οποία αναπτύχθηκαν κάποιες καλές πρακτικές.**
- ☞ Σε ότι αφορά στη «**Διαδικτυακή εφαρμογή παρακολούθησης της εφαρμογής του Προγράμματος**», αυτή αποτελεί μέρος του συστήματος παρακολούθησης και διοίκησης του έργου του Προγράμματος και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί κομμάτι της Δικτύωσης Σχολείων.
- ☞ Σε τρεις από τους δείκτες εκροών της Δράσης και πιο συγκεκριμένα στη «**Δημιουργία διαδικτυακών συζητήσεων με τη χρήση ανοικτής εφαρμογής**», στην «**Εγκατάσταση κατάλληλης υποδομής για την υποστήριξη των συμμετεχόντων, η οποία θα έχει στόχο την απάντηση των ερωτημάτων που θέτουν οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα, αλλά και την ηλεκτρονική υποστήριξη της δράσης της επιμόρφωσης**» και στη δημιουργία «**Οδηγού πλοήγησης στις θεματικές ενότητες του εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού, αναρτημένου στο δικτυακό τόπο του Προγράμματος**», **ο βαθμός επίτευξης είναι μηδενικός**, για τους λόγους που έχουν αναφερθεί στον απολογισμό της Δράσης.
- ☞ Σε ότι αφορά στην «**Οργάνωση του εκπαιδευτικού υλικού του Προγράμματος, ανά δράση, στην πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης**», αυτή έγινε μερικώς, ενώ δεν μπορεί να εκτιμηθεί ο βαθμός επίτευξης του δείκτη, αφού τόσο σε επίπεδο ΤΔΕΠ και των τροποποιήσεών τους δεν υπάρχει καμία αναφορά για τον ακριβές εκπαιδευτικό υλικό που θα αναρτηθεί στην εν λόγω πλατφόρμα, τον τρόπο οργάνωσής του, καθώς και τη μορφή παρουσίασής του. Ωστόσο, το αναρτημένο εκπαιδευτικό υλικό, αφορά μόνο το επίπεδο της προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

☞ Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, από τα ΤΔΕΠ, καθώς και τις τροποποιήσεις τους, δεν ήταν διακριτό το φυσικό αντικείμενο της κάθε Πράξης, ώστε αυτό να μπορεί να διακριθεί και να αξιολογηθεί. Αντίθετα, σε κάθε Πράξη, η περιγραφή της Δράσης, της μεθοδολογίας υλοποίησής της, των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, του χρονοδιαγράμματος και των παραδοτέων ήταν ίδια, ενώ οι όποιες εκροές παράχθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησής της είναι κοινές για όλες τις Πράξεις.

4.1.3.8 Δράση 8: Δημοσιότητα

Περιγραφή Δράσης	<p>Η δράση αφορά σε ενέργειες διάχυσης της υλοποίησης και των αποτελεσμάτων της παρέμβασης προς την ευρύτερη κοινότητα κυρίως σε τοπικό αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Οι ενέργειες δημοσιότητας και πληροφόρησης θα πρέπει να στοχεύουν αφενός στην εξοικείωση και στήριξη της παρέμβασης από την τοπική κοινωνία και αφετέρου στην εξάλειψη των προκαταλήψεων και διακρίσεων σε βάρος των μαθητών Ρομά και του στιγματισμού τους, καθώς και στην ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου για την αποδοχή της διαφορετικότητας, της κουλτούρας, της γλώσσας και του τρόπου ζωής της ομάδας-στόχου.</p> <p>Το Πρόγραμμα θα προβάλλει όλες τις δράσεις του με τη διεξαγωγή συνεδρίων και πολιτιστικών εκδηλώσεων (καλλιτεχνικών εκδηλώσεων και μαθητικών συμποσίων), δημοσιεύσεων στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, καθώς και με την παραγωγή ενημερωτικού και διαφημιστικού υλικού, αφισών, ειδικής σχολικής εφημερίδας και δημιουργίας ντοκιμαντέρ.</p> <p>Στο πλαίσιο αυτό θα πραγματοποιηθούν τα ακόλουθα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στοχευμένες παρεμβάσεις ευαισθητοποίησης των τοπικών κοινωνιών και δράσεις δημοσιότητας του προγράμματος σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Ενδεικτικά αναφέρονται επαφές με Δημοτικά Συμβούλια, κ.τ.ό. • Ανάπτυξη Δικτύου Συνεργασίας με τους συλλογικούς φορείς των Τσιγγάνων. • Ανάπτυξη δικτύων επικοινωνίας ανάμεσα στα σχολεία παρέμβασης και τον ISOCRATES, με έμφαση στους μηχανισμούς διάχυσης της πληροφορίας. • Ενέργειες Άμεσης Επικοινωνίας όπως είναι τα Κέντρα Πληροφόρησης, τα Κέντρα Τηλεφωνικής Επικοινωνίας, κλπ. • Επιστημονικές συναντήσεις (και συνεργασία με DOSTA).
-------------------------	--

- Συνέδρια και Πολιτιστικές Εκδηλώσεις. Προβλέπεται η πραγματοποίηση Συνεδρίων για την προώθηση της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης τόσο σε θεωρητικό όσο και σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής και πρακτικής. Επιπλέον, προβλέπεται η πραγματοποίηση Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων που περιλαμβάνουν θεατρικές παραστάσεις και μουσικές εκδηλώσεις, καθώς και Μαθητικών Συμποσίων με συμμετοχή μαθητών και εκπαιδευτικών για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων των εργασιών τους, καθώς και εκδηλώσεις για την παρουσίαση του Έργου (συνολικά 2 συνέδρια και 12 πολιτιστικές εκδηλώσεις).
- Συνεντεύξεις. Για τις ανάγκες ενημέρωσης και διάχυσης των αποτελεσμάτων προβλέπονται συνεντεύξεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο.
- Άρθρα (Περιοδικά στην Ελλάδα & το Εξωτερικό). Προβλέπονται 2 τουλάχιστον ειδικά άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά με περιεχόμενο σχετικό με την υλοποίηση του Έργου.
- Δημοσιεύσεις στον ηλεκτρονικό τύπο. Αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρουν σήμερα τα συστήματα κοινωνικής δικτύωσης προβλέπεται η χρήση εναλλακτικών μέσων επικοινωνίας και ενημέρωσης όπως το facebook και το youtube.
- Ενημερωτικά Φυλλάδια. Προβλέπεται η έκδοση ενημερωτικού φυλλαδίου προβολής των δράσεων του Έργου: στα Ελληνικά και στα Αγγλικά, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο καθώς και 1 φυλλάδιο αποτίμησης και ποσοτικών στοιχείων του Έργου στα Ελληνικά και στα Αγγλικά.
- Αφίσες. Προβλέπεται η έκδοση και κυκλοφορία αφισών.
- Έκδοση ειδικής σχολικής εφημερίδας.

- Παραγωγή ταινίας μικρού μήκους-ντοκιμαντέρ με θέμα τους Ρομά. Η ταινία - ντοκιμαντέρ που προτείνεται θα εστιάσει στην προβολή των θετικών στοιχείων της πολιτισμικής ομάδας των τσιγγάνων με αναφορές, στη συμβολή των Ρομά στη μουσική, την τέχνη, την οικονομία και σε άλλους τομείς.

Στις παραπάνω εκδηλώσεις θα συμμετέχουν τόσο με εισηγήσεις, όσο και με παρεμβάσεις μέλη των συλλογικών φορέων των Τσιγγάνων.

Απολογισμός Δράσης

Στο πλαίσιο δημοσιότητας του Προγράμματος έγιναν τα ακόλουθα:

Κατηγορία	Μονάδα μέτρησης	MIS 304263	MIS 304272	MIS 304274	MIS 304275	Αναφορά στις ενέργειες δημοσιότητας
Συνέδρια	αριθμός	1	0	2	0	<p>Για την MIS 304263</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά: Δράσεις, εμπειρίες, εκτιμήσεις και προοπτικές», Συνεδριακό και Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Πατρών, 12/11/2014 <p>Για την MIS 304274:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά: εμπειρίες και προοπτικές», Ξενοδοχείο Τιτάνια 9-10/3/2012 http://www.keda.gr/roma/index.php/mmedia/confevents/11mmedia/confevents/32-march2012b 2. "Ο ρόλος του διαμεσολαβητή/συντονιστή στη σχολική ένταξη των παιδιών Ρομά: Εμπειρίες & Προοπτικές". Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, 27 /3/2014, http://www.keda.gr/roma/index.php/mmedia/confevents/11-mmedia/confevents/123-imerida-rolos-diamesolaviti-2014
Πολιτιστικές εκδηλώσεις (Καλλιτεχνικές)	αριθμός	4	2	5	4	<p>Για την MIS 304263:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μαθητικό Συμπόσιο με τίτλο: «Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα στη μάθηση», ξενοδοχείο Aquis MonRepos Palace (Ανεμόμυλος, Κέρκυρα), 29/5/ 2014

ς, Μαθητικά συμπόσια)						<ol style="list-style-type: none"> 2. Καλλιτεχνική Εκδήλωση με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα των Ρομά, 27/4/2013 και ώρα 9.00 π.μ. Ξενοδοχείο «Classical Larissa Imperial», Λεωφ. Φαρσάλων 182, στη Λάρισα. 3. Μαθητικό Συμπόσιο με τίτλο «Να είσαι διαφορετικός, χωρίς να φοβάσαι», Ξενοδοχείο «XENIA Volou» 22/5 2013 4. Μαθητικό Συμπόσιο με τίτλο «Να είσαι διαφορετικός, χωρίς να φοβάσαι», Ξενοδοχείο «DuLac Hotel», Ιωάννινα, 30/5/ 2013 <p>Για την MIS 304272:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Καλλιτεχνική Εκδήλωση με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα των Ρομά, 9/4/2013 (9.00 π.μ.) Ξενοδοχείο «Best Western Plaza» στην πόλη της Ρόδου. 2. Μαθητικό Συμπόσιο με τίτλο «Να είσαι διαφορετικός, χωρίς να φοβάσαι», Ξενοδοχείο «Lucy Hotel», Χαλκίδα 28/5 2013 <p>Για την MIS 304274:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Καλλιτεχνική Εκδήλωση για την Παγκόσμια Ημέρα Ρομά, 5 /4/2013, Ξενοδοχείο «TITANIA Athens Hotel» 2. Καλλιτεχνική Εκδήλωση για την Παγκόσμια Ημέρα Ρομά 12/4/ 2013, Ξενοδοχείο «TITANIA Athens Hotel» 3. Μαθητικό Συμπόσιο «Να είσαι διαφορετικός, χωρίς να φοβάσαι», 14/5 2013, Ξενοδοχείο «TITANIA Athens Hotel» 4. Μαθητικό Συμπόσιο «Να είσαι διαφορετικός, χωρίς να φοβάσαι», 24 5 2013, Ξενοδοχείο «TITANIA Athens Hotel» 5. Μαθητικό Συμπόσιο «Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα στη μάθηση», Αθήνα «Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών», 12/6/2014 <p>Για την MIS 304275:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Καλλιτεχνική Εκδήλωση με θέμα «Ετερότητα, κινηματογράφος, σχολείο». 5/6/2013, ξενοδοχείο «CLASSICAL e-FILOXENIA» στην Καλαμάτα (9:00 - 14:00) 2. Μαθητικό Συμπόσιο με τίτλο: «Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα στη μάθηση», Ξενοδοχείο «AKTI TAYGETOS RESORT», Μικρά Μαντίνεια, ΚΑΛΑΜΑΤΑ, 11/6/2014 3. Καλλιτεχνική Εκδήλωση με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα των Ρομά, 10/4/2013, Ξενοδοχείο «Astoria Capsis» στο Ηράκλειο της Κρήτης. 4. Μαθητικό Συμπόσιο με τίτλο «Να είσαι διαφορετικός, χωρίς να φοβάσαι» Ξενοδοχείο «Aquila Rithimna Hotel Ρέθυμνο, 7/6/2013
--------------------------	--	--	--	--	--	---

Θεατρικές Παραστάσεις	αριθμός	0	0	2	1	Για την MIS 304274: <ol style="list-style-type: none"> 1. Θεατρική Παράσταση με τίτλο: «Ο Ονειροχალαστής», Δημοτικό Κινηματοθέατρο Γλυφάδας «Μελίνα Μερκούρη» 3/6/2014 2. Θεατρική Παράσταση με τίτλο: «Ο Ονειροχალαστής», Δημοτικό Κινηματοθέατρο Γλυφάδας «Μελίνα Μερκούρη», 5/6/2014 Για την MIS 304275: <ol style="list-style-type: none"> 1. Θεατρική Παράσταση με τίτλο: «Ο Ονειροχალαστής», Αμφιθέατρο Φιλαρμονικής Καλαμάτας 22/6/2014
Αφίσες	αριθμός	400	50	450	50	
Ταινία μικρού μήκους-ντοκιμαντέρ με θέμα τους Ρομά	αριθμός dvd	3.000	1.000	3.500	2.500	
Σχολική εφημερίδα	αριθμός	500	125	5.250	125	Σχολική εφημερίδα «Ρομαλέων» – τεύχος 1. Το 2 ^ο τεύχος της εφημερίδας αναπτύχθηκε μόνο σε ηλεκτρονική μορφή
Ημερολόγιο 2012	αριθμός	377	377	377	379	
Ημερολόγιο 2013	αριθμός	349	349	145	667	
Συνεντεύξεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο	αριθμός	1	5	4	6	Οι αριθμοί ανά Πράξη αναφέρονται στα δημοσιεύματα της ιστοσελίδας του προγράμματος: http://www.keda.gr/roma/index.php/mmedia/typos . Με βάση τα απολογιστικά στοιχεία του φορέα έχουν γίνει 50 κατά προσέγγιση δημοσιεύματα.
Ανάπτυξη Δικτύου Συνεργασίας με τους συλλογικούς φορείς των Ρομά.	αριθμός	0	0	15	5	Για την MIS 304274: <ol style="list-style-type: none"> 1. Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλογών Ελλήνων Ρομά «Ποσερ» 2. Πανελλήνιος Μορφωτικός Σύλλογος Ελλήνων Αθιγγάνων - Άγια Βάρβαρα 3. Πανελλαδικός Εκπολιτιστικός Σύλλογος Ελλήνων Ρομ - Αγία Βαρβάρα 4. Σύλλογος Έμπορων Και Μικροπωλητών Ελλήνων Τσιγγάνων - Άγια Βάρβαρα 5. Σύλλογος Ελλήνων Ρομά – «Αγκαλιάζω» - Ίλιον 6. Σύλλογος Ελλήνων Τσιγγάνων «Ο Μέγας Αλέξανδρος» - Άνω Λιόσια

						<ul style="list-style-type: none"> 7. Σύλλογος Ελλήνων Τσιγγάνων - Ασπρόπυργος / Σοφό 8. Σύλλογος Ελληνίδων Τσιγγάνων Γυναικών - Αχαρναί –Μαυλίτζα 9. Σωματείο Ελλήνων Τσιγγάνων «Η Φιλική Εταιρεία» - Ζεφύρι 10. Πολιτιστικές Σύλλογος Ελλήνων Καταγόμενων Εκ Χαλκιδικαίων Και Περιοχών Ρομ «Η Ελπίδα» - Νομισματοκοπείο Χαλανδρίου 11. Αθλητικός Όμιλος Κεραυνός Αγίας Βαρβάρας 12. Αθλητικός Σύλλογος «Η Ελπίδα» Αυλιζας -Αχαρνών 13. Σύλλογος Πολιτιστικός Ελλήνων Τσιγγάνων «Ο Άγιος Χριστόφορος» - Μέγαρα 14. Σύλλογος Ελλήνων Ρομ «Η Φωνή Των Τσιγγάνων» Χαλάνδρι- Πάτημα <p>Για την MIS 304275:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Παγκρήτιος Πολιτιστικός Σύλλογος Ελλήνων Τσιγγάνων -Αλικαρνασσού Κρήτης 2. Πολιτιστικός Σύλλογος Ελλήνων Ρομά - Χανιά 3. Σύλλογος Ελλήνων Τσιγγάνων Καλαμάτας «Η Μεσσήνη» Καλαμάτα 4. Σύλλογος Ελλήνων Τσιγγάνων «Ρωμανή Ελπίδα» - Κορίνθου 5. Σύλλογος Πολιτιστικός Ελλήνων Ρομά - Άργος
Φυλλάδια/ Έντυπο υλικό που παράχθηκε	αριθμός		1.750			<ul style="list-style-type: none"> 1. Τρίπτυχο Ενημέρωσης 2010-2013. (400 αντίτυπα) 2. Πρόγραμμα "Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά: εμπειρίες και προοπτικές" α) Αναλυτικά Στοιχεία και εξέλιξη της πορείας του Προγράμματος 2010-2012, β) Σχολεία Παρέμβασης-Μαθητικός Πληθυσμός 2010-2012, γ) Χάρτης Οικισμών, Καταυλισμών, Σχολείων Παρέμβασης 2010-2012. (200 αντίτυπα) 3. Πρόγραμμα: «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» 2010 - 2012: Παρεμβατικές Δράσεις για την Εκπαιδευτική Ένταξη των Παιδιών Ρομά". (200 αντίτυπα) 4. Program "Education of Roma Children" 2010-2013: Intervention Actions for the Educational Integration of Roma children.(100 αντίτυπα) 5. Πρόγραμμα "Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά": α) Περιγραφή Παρεμβατικών δράσεων και αποτύπωση ποιοτικών - ποσοτικών δεδομένων για τα σχολικά έτη 2010 – 2013. β) Χάρτης Οικισμών, Καταυλισμών, Σχολείων Παρέμβασης 2010-2013. (300 αντίτυπα) 6. Επιμορφωτικός οδηγός: Δια βίου Εκπαίδευση και Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών υπό το πρίσμα της Διαπολιτισμικής Οπτικής: Το Πρόγραμμα Εκπαίδευση των

						Παιδιών Ρομά ως αφητηρία νέων θεωρητικών και εμπειρικών προσεγγίσεων. (150 αντίτυπα) 7. Πρόγραμμα εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά 2010-2014 στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (400 αντίτυπα)
Δημοσιεύματα στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο	αριθμός		50			Αναφορές στον Τύπο δίνονται στην ιστοσελίδα του προγράμματος: http://www.keda.gr/roma/index.php/mmedia/typos
Άρθρα	αριθμός		14			Ο αριθμός δίνεται κατά προσέγγιση
Επιστημονικές συναντήσεις (και συνεργασία με DOSTA).						Η συνεργασία με το DOSTA αφορούσε στην προσέγγιση των εκπαιδευτικών, κοινωνικών και πολιτισμικών θεμάτων που αφορούν στους Ρομά. Το Πρόγραμμα συμμετείχε με παρουσιάσεις της φιλοσοφίας και του τρόπου υλοποίησης των δράσεών του. Επίσης έγιναν συναντήσεις στο DOSTA, όπως η εκδήλωση στο Ίδρυμα Κακογιάννη όπου παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν θέματα που αφορούσαν τους Ρομά δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση και προβολή στο Πρόγραμμα Εκπαίδευσής τους.

Παράλληλα με τις παραπάνω δράσεις, αναπτύχθηκε ο ιστότοπος του Προγράμματος και τα ακόλουθα εργαλεία κοινωνικής δικτύωσης (facebook, twitter, youtube):

- <http://www.facebook.com/kedaroma> (αρέσει σε 253 άτομα)
- <http://www.twitter.com/kedaroma> (followers 20, following 0)
- <http://www.youtube.com/user/kedaroma> : (1 video 15/10/2011 και 7 subscribers)

Επίσης, σε περιφερειακό επίπεδο, αναπτύχθηκαν οι παρακάτω ιστότοποι:

1. Blog για την περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας: <http://educationroma.wordpress.com/> (με 4,296 hits και δημοσιεύσεις από τον Φεβρουάριο του 2014 έως τον Ιούνιο του ίδιου έτους)

2. Site για την περιφέρεια της Κρήτης: <http://roma.cretanguide.eu/>
3. Site για τις περιφέρειες Νοτίου και Βορείου Αιγαίου: <https://sites.google.com/site/romarodos/home> (για το οποίο δεν υπάρχουν στοιχεία επισκεψιμότητας)
4. Site για την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας: <https://www.romaedu.upatras.gr>

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η προβλεπόμενη ανάπτυξη δικτύων επικοινωνίας ανάμεσα στα σχολεία παρέμβασης και την πύλη ISOCRATES, η οποία είχε ενταχθεί στον ιστότοπο του ΥΠΕΠΘ και αποτελούσε ευθύνη της Ειδικής Γραμματείας Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, δεν πραγματοποιήθηκε, δεδομένου ότι η πύλη έχει να λειτουργήσει από το 2012.

Στη συνέχεια, παρατίθενται οι δείκτες εκροών, ανά Πράξη, της Δράσης 8, που αφορά στη δημοσιότητα του Προγράμματος. Οι Δράσεις δημοσιότητας που πραγματοποιήθηκαν σε κεντρικό επίπεδο (Φυλλάδια/ Έντυπο υλικό που παράχθηκε, Δημοσιεύματα στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο, Άρθρα, Επιστημονικές συναντήσεις και συνεργασία με DOSTA), και για τις οποίες δεν υπάρχει επιμερισμός των εκροών τους ανά MIS παρουσιάζονται, μόνο στην Πράξη «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274.

4.1.3.8.1 Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
		Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24881/30-11-2010 απόφαση ένταξης	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 απόφασης 4ης τροποποίησης	Βάσει απολογισμού	(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
Συνέδρια	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	2	1	50,0%
Πολιτιστικές εκδηλώσεις (Καλλιτεχνικές, Μαθητικά συμπόσια)	αριθμός	5	12	4	33,3%
Θεατρικές παραστάσεις	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	0	-
Αφίσες	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	400	-
Ταινία μικρού μήκους-ντοκιμαντέρ με θέμα τους Ρομά (Αναπαραγωγή ταινίας)	αριθμός Dvd	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	3.000	-
Σχολική εφημερίδα	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	500	-
Ημερολόγιο 2012	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	377	-
Ημερολόγιο 2013	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	349	-
Συνεντεύξεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	1	-
Ανάπτυξη Δικτύου Συνεργασίας με τους συλλογικούς φορείς	NAI / OXI	NAI	NAI	OXI	0,0%

– **Συνέδρια**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 50%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 2, ενώ βάσει των απολογιστικών στοιχείων ο αριθμός των Συνεδρίων που πραγματοποιήθηκε, ανέρχεται σε 1.

– **Πολιτιστικές εκδηλώσεις (Καλλιτεχνικές, Μαθητικά συμπόσια)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 33,3%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 12, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των πολιτιστικών εκδηλώσεων που έλαβαν χώρα, ανέρχεται σε 4.

– **Θεατρικές παραστάσεις**

Στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης, δεν πραγματοποιήθηκαν θεατρικές παραστάσεις.

– **Αφίσες**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 400 και αφορά σε αφίσες του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» που αναπαράχθηκαν.

– **Ταινία μικρού μήκους – ντοκιμαντέρ με θέμα τους Ρομά**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 3.000 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων ψηφιακών δίσκων dvd που αναπαράχθηκαν από την ταινία μικρού μήκους που παράχθηκε με θέμα τους Ρομά.

– **Σχολική εφημερίδα**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 500 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων του 1ου τεύχους της σχολικής εφημερίδα «Ρομαλέων» που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης τους Προγράμματος.

– **Ημερολόγιο 2012**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 377 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων του Ημερολογίου του 2012 που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης τους Προγράμματος.

– **Ημερολόγιο 2013**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 349 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων του Ημερολογίου του 2013 που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης τους Προγράμματος.

– **Συνεντεύξεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 1 και αφορά σε συνέντευξη τύπου που δόθηκε σε έντυπο μέσο, η οποία όμως αφορούσε συνολικά το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» και δεν μπορεί να επιμεριστεί μόνο στη συγκεκριμένη Πράξη. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

– **Ανάπτυξη Δικτύου Συνεργασίας με τους συλλογικούς φορείς**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 0,0%. Σύμφωνα με την 4η τροποποίηση του ΤΔ της Πράξης, αναφέρονταν η ανάπτυξη συνεργασιών με συλλογικούς φορείς των Τσιγγάνων, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία δεν αναπτύχθηκε καμία συνεργασία στις Περιφερειακές Ενότητες εφαρμογής της.

4.1.3.8.2 Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
		Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24883/30-11-2010 απόφαση ένταξης	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 απόφασης 4ης τροποποίησης	Βάσει απολογισμού	(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
Συνέδρια	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	2	0	0,0%
Πολιτιστικές εκδηλώσεις (Καλλιτεχνικές, Μαθητικά συμπόσια)	αριθμός	2	12	2	16,7%
Θεατρικές παραστάσεις	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	0	-
Αφίσες	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	50	-
Ταινία μικρού μήκους-ντοκιμαντέρ με θέμα τους Ρομά (Αναπαραγωγή ταινίας)	αριθμός Dvd	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	1.000	-
Σχολική εφημερίδα	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	125	-
Ημερολόγιο 2012	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	377	-
Ημερολόγιο 2013	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	349	-
Συνεντεύξεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	5	-
Ανάπτυξη Δικτύου Συνεργασίας με τους συλλογικούς φορείς	NAI / OXI	NAI	NAI	OXI	0,0%

– **Συνέδρια**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 0,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 2, ενώ βάσει των απολογιστικών στοιχείων ο αριθμός των Συνεδρίων που πραγματοποιήθηκε, ανέρχεται σε 0.

– **Πολιτιστικές εκδηλώσεις (Καλλιτεχνικές, Μαθητικά συμπόσια)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 16,7%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 12, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των πολιτιστικών εκδηλώσεων που έλαβαν χώρα, ανέρχεται σε 2.

– **Θεατρικές παραστάσεις**

Στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης, δεν πραγματοποιήθηκαν θεατρικές παραστάσεις.

– **Αφίσες**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 50 και αφορά σε αφίσες του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» που αναπαράχθηκαν.

– **Ταινία μικρού μήκους – ντοκιμαντέρ με θέμα τους Ρομά**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 1.000 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων ψηφιακών δίσκων dvd που αναπαράχθηκαν από την ταινία μικρού μήκους που παράχθηκε με θέμα τους Ρομά.

– **Σχολική εφημερίδα**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 125 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων του 1ου τεύχους της σχολικής εφημερίδα «Ρομαλέων» που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης τους Προγράμματος.

– **Ημερολόγιο 2012**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 377 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων του Ημερολογίου του 2012 που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης τους Προγράμματος.

– **Ημερολόγιο 2013**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 349 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων του Ημερολογίου του 2013 που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης τους Προγράμματος.

– **Συνεντεύξεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 5 και αφορά σε συνέντευξη τύπου που δόθηκε σε έντυπο μέσο, η οποία όμως αφορούσε συνολικά το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» και δεν μπορεί να επιμεριστεί μόνο στη συγκεκριμένη Πράξη. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

– **Ανάπτυξη Δικτύου Συνεργασίας με τους συλλογικούς φορείς**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 0,0%. Σύμφωνα με την 4η τροποποίηση του ΤΔ της Πράξης, αναφέρονταν η ανάπτυξη συνεργασιών με συλλογικούς φορείς των Τσιγγάνων, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία δεν αναπτύχθηκε καμία συνεργασία στις Περιφερειακές Ενότητες εφαρμογής της.

4.1.3.8.3 Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
		<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24882/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 απόφασης 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	<i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Συνέδρια	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	2	2	100,0%
Πολιτιστικές εκδηλώσεις (Καλλιτεχνικές, Μαθητικά συμπόσια)	αριθμός	5	12	5	41,7%
Θεατρικές παραστάσεις	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	2	Δεν μπορεί να προσδιοριστεί
Αφίσες	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	450	-
Ταινία μικρού μήκους-ντοκιμαντέρ με θέμα τους Ρομά (Αναπαραγωγή ταινίας)	αριθμός Dvd	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	3.500	-
Σχολική εφημερίδα	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	5.250	-
Ημερολόγιο 2012	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	377	-
Ημερολόγιο 2013	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	145	-
Συνεντεύξεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	4	-
Ανάπτυξη Δικτύου Συνεργασίας με τους συλλογικούς φορείς	ΝΑΙ / ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	15	100,0%
Φυλλάδια/ Έντυπο υλικό που παράχθηκε	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	1.750	100,0%
Δημοσιεύματα στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο	ΝΑΙ / ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	50	100,0%

Π2. Αξιολογήσεις ανά Πράξη

Σελ. 271 από 460

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:
«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275
 την περίοδο 2010-2014

Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης

Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
		<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24882/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 απόφασης 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	<i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Άρθρα	ΝΑΙ / ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	14	100,0%
Επιστημονικές συναντήσεις (και συνεργασία με DOSTA)	ΝΑΙ / ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	100,0%
Ανάπτυξη δικτύων επικοινωνίας ανάμεσα στα σχολεία παρέμβασης και την πύλη ISOCRATES	ΝΑΙ / ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	0,0%

– **Συνέδρια**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 100,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 2, ενώ βάσει των απολογιστικών στοιχείων ο αριθμός των Συνεδρίων που πραγματοποιήθηκε, ανέρχεται σε 2.

– **Πολιτιστικές εκδηλώσεις (Καλλιτεχνικές, Μαθητικά συμπόσια)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 41,7%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 12, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των πολιτιστικών εκδηλώσεων που έλαβαν χώρα, ανέρχεται σε 5.

– **Θεατρικές παραστάσεις**

Στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης, πραγματοποιήθηκαν 2 θεατρικές παραστάσεις. Ωστόσο, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί, δεδομένου ότι δεν υπήρχε ούτε στο ΤΔΕΠ, ούτε στην 4^η αναθεώρηση του ΤΔ, τιμή στόχος.

– **Αφίσες**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 450 και αφορά σε αφίσες του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» που αναπαράχθηκαν.

– **Ταινία μικρού μήκους – ντοκιμαντέρ με θέμα τους Ρομά**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 3.500 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων ψηφιακών δίσκων dvd που αναπαράχθηκαν από την ταινία μικρού μήκους που παράχθηκε με θέμα τους Ρομά.

– **Σχολική εφημερίδα**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 5.250 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων του 1^{ου} τεύχους της σχολικής εφημερίδα «Ρομαλέων» που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης τους Προγράμματος.

– **Ημερολόγιο 2012**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 377 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων του Ημερολογίου του 2012 που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης τους Προγράμματος.

– **Ημερολόγιο 2013**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 145 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων του Ημερολογίου του 2013 που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης τους Προγράμματος.

– **Συνεντεύξεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 4 και αφορά σε συνέντευξη τύπου που δόθηκε σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα, οι οποίες όμως αφορούσαν συνολικά το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» και δεν μπορούν να επιμεριστούν μόνο στη συγκεκριμένη Πράξη. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

– **Ανάπτυξη Δικτύου Συνεργασίας με τους συλλογικούς φορείς**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 100,0%. Σύμφωνα με την 4η τροποποίηση του ΤΔ της Πράξης, αναφέρονταν η ανάπτυξη συνεργασιών με συλλογικούς φορείς των Τσιγγάνων, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία αναπτύχθηκαν συνεργασίες με 15 συλλογικούς φορείς των Τσιγγάνων στην Περιφέρεια Αττικής.

– **Φυλλάδια/ Έντυπο υλικό που παράχθηκε**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 100,0%. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 1.750 και αφορά σε φυλλάδια και έντυπο που υλικό που αναπτύχθηκε για την προβολή συνολικά του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» και δεν μπορούν να επιμεριστούν μόνο στη συγκεκριμένη Πράξη. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

– **Δημοσιεύματα στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 100,0%. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 50 και αφορά σε δημοσιεύματα σε έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο για το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά». Τα δημοσιεύματα αυτά δεν μπορούν να επιμεριστούν μόνο στη συγκεκριμένη Πράξη και συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

– **Άρθρα**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 100,0%. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 14 και αφορά σε άρθρα που δημοσιεύθηκαν σε επιστημονικά περιοδικά στην Ελλάδα και το εξωτερικό για το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά». Τα άρθρα αυτά δεν μπορούν να επιμεριστούν μόνο στη συγκεκριμένη Πράξη και συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

– **Επιστημονικές συναντήσεις (και συνεργασία με DOSTA)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 100,0%. Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία της Πράξης, στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος, αναπτύχθηκε συνεργασία με το DOSTA, η οποία αφορούσε στην προσέγγιση των εκπαιδευτικών, κοινωνικών και πολιτισμικών θεμάτων που αφορούν στους Ρομά. Το Πρόγραμμα συμμετείχε με παρουσιάσεις της φιλοσοφίας και του τρόπου υλοποίησης των δράσεών του. Επίσης έγιναν συναντήσεις στο DOSTA, όπως η εκδήλωση στο Ίδρυμα Κακογιάννη όπου παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν θέματα που αφορούσαν τους Ρομά δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση και προβολή στο Πρόγραμμα Εκπαίδευσής τους.

– **Ανάπτυξη δικτύων επικοινωνίας ανάμεσα στα σχολεία παρέμβασης και την πύλη ISOCRATES**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 0,0%. Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία της Πράξης, η προβλεπόμενη ανάπτυξη δικτύων επικοινωνίας ανάμεσα στα σχολεία παρέμβασης και την πύλη ISOCRATES, η οποία είχε ενταχθεί

στον ιστότοπο του ΥΠΕΠΘ και αποτελούσε ευθύνη της Ειδικής Γραμματείας Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, δεν πραγματοποιήθηκε, δεδομένου ότι η πύλη έχει να λειτουργήσει από το 2012.

4.1.3.8.4 Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275

Δείκτες Εκροών Δράσης 8: Δημοσιότητα & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
		<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 24884/30-11-2010 απόφαση ένταξης</i>	<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 απόφασης 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	<i>(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)</i>
Συνέδρια	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	2	0	0,0%
Πολιτιστικές εκδηλώσεις (Καλλιτεχνικές, Μαθητικά συμπόσια)	αριθμός	4	12	4	33,3%
Θεατρικές παραστάσεις	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	1	Δεν μπορεί να προσδιοριστεί
Αφίσες	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	50	-
Ταινία μικρού μήκους-ντοκιμαντέρ με θέμα τους Ρομά (Αναπαραγωγή ταινίας)	αριθμός Dvd	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	2.500	-
Σχολική εφημερίδα	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	125	-
Ημερολόγιο 2012	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	379	-
Ημερολόγιο 2013	αριθμός αντιτύπων	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	667	-
Συνεντεύξεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο	αριθμός	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	Δεν προσδιορίζεται τιμή στόχος	6	-
Ανάπτυξη Δικτύου Συνεργασίας με τους συλλογικούς φορείς	ΝΑΙ / ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	5	100,0%

– **Συνέδρια**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 0,0%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 2, ενώ βάσει των απολογιστικών στοιχείων ο αριθμός των Συνεδρίων που πραγματοποιήθηκε, ανέρχεται σε 0.

– **Πολιτιστικές εκδηλώσεις (Καλλιτεχνικές, Μαθητικά συμπόσια)**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 33,3%. Σύμφωνα με την 4^η τροποποίηση του ΤΔ η τιμή στόχου ήταν 12, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ο αριθμός των πολιτιστικών εκδηλώσεων που έλαβαν χώρα, ανέρχεται σε 4.

– **Θεατρικές παραστάσεις**

Στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης, πραγματοποιήθηκε 1 θεατρική παράσταση. Ωστόσο, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί, δεδομένου ότι δεν υπήρχε ούτε στο ΤΔΕΠ, ούτε στην 4^η αναθεώρηση του ΤΔ, τιμή στόχος.

– **Αφίσες**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 50 και αφορά σε αφίσες του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» που αναπαράχθηκαν.

– **Ταινία μικρού μήκους – ντοκιμαντέρ με θέμα τους Ρομά**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 2.500 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων ψηφιακών δίσκων dvd που αναπαράχθηκαν από την ταινία μικρού μήκους που παράχθηκε με θέμα τους Ρομά.

– **Σχολική εφημερίδα**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 125 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων του 1^{ου} τεύχους της σχολικής εφημερίδα «Ρομαλέων» που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης τους Προγράμματος.

– **Ημερολόγιο 2012**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 379 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων του Ημερολογίου του 2012 που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης τους Προγράμματος.

– **Ημερολόγιο 2013**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 667 και αφορά στον αριθμό αντιτύπων του Ημερολογίου του 2013 που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης τους Προγράμματος.

– **Συνεντεύξεις στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο**

Η τιμή στόχος στο ΤΔΕΠ, καθώς και η τιμή του δείκτη κατά την αναθεώρηση του δεν είχε προσδιοριστεί. Η τιμή υλοποίησης του δείκτη βάσει των απολογιστικών στοιχείων είναι 6 και αφορά σε συνέντευξη τύπου που δόθηκε σε έντυπο μέσο, η οποία όμως αφορούσε συνολικά το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» και δεν μπορεί να επιμεριστεί μόνο στη συγκεκριμένη Πράξη. Συνεπώς, ο βαθμός επίτευξης του δείκτη δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

– **Ανάπτυξη Δικτύου Συνεργασίας με τους συλλογικούς φορείς**

Ο βαθμός επίτευξης του δείκτη έως 30.06.2014, σε σχέση με την τιμή στόχου από το ΤΔΕΠ, ανέρχεται στο 100,0%. Σύμφωνα με την 4η τροποποίηση του ΤΔ της Πράξης, αναφέρονταν η ανάπτυξη συνεργασιών με συλλογικούς φορείς των Τσιγγάνων, ενώ με βάση τα απολογιστικά στοιχεία αναπτύχθηκε συνεργασία με 5 συλλογικούς φορείς Τσιγγάνων, στις Περιφερειακές Ενότητες εφαρμογής της.

4.1.3.8.5 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 8, όλων των Πράξεων

Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης για όλες τις υπό αξιολόγηση Πράξεις

- ☞ Βάσει των απολογιστικών στοιχείων υλοποίησης των Πράξεων προκύπτει ότι, *οι περισσότερες ενέργειες δημοσιότητας του Προγράμματος, υλοποιήθηκαν σε κεντρικό επίπεδο, μέσω της Πράξης MIS 304274, ασχέτως εάν τα παραγόμενα από αυτές προϊόντα διαχύθηκαν και σε τοπικό επίπεδο, όπως πχ. αφίσες, φυλλάδια, dvd της ταινίας μικρού μήκους, ημερολόγια, εφημερίδες, κλπ.*
- ☞ Παράλληλα, *η απουσία στοχοθεσία στις τιμές υλοποίησης των περισσότερων ενεργειών δημοσιότητας, καθιστά δύσκολη την αξιολόγηση τόσο της σκοπιμότητας υλοποίησής τους, όσο και την εκτίμηση του βαθμού επίτευξης των όσων υλοποιήθηκαν. Πχ. δεν τεκμηριώνεται από κάπου η ανάγκη αναπαραγωγής σε 2.500 dvd της ταινίας μικρού μήκους με θέμα τους Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου, ούτε προσδιορίζονται οι αποδέκτες αυτών των αντιγράφων και συνεπώς δεν μπορεί να τεκμηριωθεί και ο βαθμός επίτευξης της στοχοθεσίας του συγκεκριμένου δείκτη. Με την ίδια λογική, αντιμετωπίζονται και οι δείκτες που αφορούν τις θεατρικές παραστάσεις, την αναπαραγωγή των αφισών, της σχολικής εφημερίδας, των ημερολογίων του 2012 και 2013, καθώς και τα φυλλάδια και το έντυπο υλικό που παράχθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος.*
- ☞ Σε ότι αφορά στα Συνέδρια, παρότι γίνονταν διακριτή αναφορά για 2 συνέδρια σε κάθε μία από τις υπό αξιολόγηση Πράξεις, αυτά υλοποιήθηκαν μόνο στην Περιφέρεια Αττικής και στην Πάτρα, ενώ ο βαθμός επίτευξης του συγκεκριμένου δείκτη στις 2 Πράξεις με MIS 304272 και 304275 αντίστοιχα είναι μηδενικός.
- ☞ Σε πολύ χαμηλά επίπεδα, από 16,7% έως 41,7%, κυμαίνεται και ο βαθμός επίτευξης της αρχικής στοχοθεσίας που τέθηκε σε όλες τις Πράξεις για τις «Πολιτιστικές εκδηλώσεις (Καλλιτεχνικές, Μαθητικά συμπόσια)».
- ☞ Η ανάπτυξη δικτύου συνεργασίας, μεταξύ Προγράμματος και συλλογικών φορέων των τσιγγάνων, επιτεύχθηκε μόνο σε δύο Πράξεις και πιο συγκεκριμένα στην Πράξη με MIS 304274 και στην Πράξη με MIS 304275, ενώ στις άλλες δύο, δεν αναπτύχθηκε καμία συνεργασία με τοπικούς φορείς, γεγονός που επιδρά άμεσα στην εφαρμογή του Προγράμματος και στην επίτευξη της βασικής του στοχοθεσίας.

☞ Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, από τα ΤΔΕΠ, καθώς και τις τροποποιήσεις τους, δεν ήταν διακριτό το φυσικό αντικείμενο της κάθε Πράξης, ώστε αυτό να μπορεί να επιμεριστεί και να αξιολογηθεί. Αντίθετα, σε κάθε Πράξη, η περιγραφή της Δράσης, της μεθοδολογίας υλοποίησής της, των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, του χρονοδιαγράμματος και των παραδοτέων ήταν ίδια, ενώ οι όποιες εκροές παράχθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησής της, είναι κοινές για όλες τις Πράξεις.

4.1.3.9 Δράση 9: Αξιολόγηση

Περιγραφή Δράσης	<p>Η αξιολόγηση θα περιλαμβάνει ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα για την πορεία υλοποίησης και τα αποτελέσματα της κάθε Πράξης με μετρήσιμους ποσοτικούς δείκτες, όπως απαραίτητα ο αριθμός των σχολικών μονάδων, ο αριθμός των ωφελούμενων μαθητών κατά φύλο, ο αριθμός των επιμορφωμένων εκπαιδευτικών, ο αριθμός των εκπαιδευτικών που θα λειτουργήσουν σαν πολλαπλασιαστές, κ.ά. Η αξιολόγηση θα γίνει εσωτερικά και εξωτερικά (σύμφωνα με τις υποδείξεις της Ειδικής Γραμματείας Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης) από ειδικούς στον τομέα της αξιολόγησης επιστήμονες, οι οποίοι θα έχουν επαρκή εμπειρία σε θέματα εκπαίδευσης και θα οριστούν από την Ειδική Γραμματεία Ενιαίου Διοικητικού Τομέα Θεμάτων Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Εκπαίδευσης Ελληνοπαίδων Εξωτερικού, Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Αποκέντρωσης. Για το σκοπό αυτό θα συνεργασθούν με τους βασικούς παράγοντες και άλλους συντελεστές εκτέλεσης του έργου.</p> <p>Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης θα περιλαμβάνει δύο φάσεις:</p> <p>α) τις ετήσιες ενδιάμεσες διαμορφωτικές και</p> <p>β) την τελική ή αθροιστική αξιολόγηση η οποία θα περιλαμβάνει και την εκτίμηση των κοινωνικοοικονομικών αποτελεσμάτων της Πράξης, όπως θα προκύψει από την υλοποίησή της.</p> <p>Προβλέπεται σύνδεση της αξιολόγησης με έρευνα πεδίου για την καταγραφή της σημερινής κατάστασης της εκπαίδευσης των Ρομά, των δυσκολιών ανά Περιφέρεια εκπαίδευσης, προτεινόμενων λύσεων και η σύνδεση με τα οφέλη στο ευρύτερο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον.</p>
Απολογισμός Δράσης	
<p>Στο πλαίσιο υλοποίησης της Δράσης 9, δεν έχουν υλοποιηθεί οι ετήσιες ενδιάμεσες εκθέσεις αξιολόγησης. Αντ' αυτών έχει εκπονηθεί, από το Δικαιούχο των Πράξεων, ένα τεύχος «ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ», τον Ιούλιο του 2013, το οποίο όμως παρουσιάζει στοιχεία</p>	

πεπραγμένων του Προγράμματος, καθώς και δεδομένα που αφορούν στο σχεδιασμό των όποιων παρεμβάσεων και σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί εσωτερική αξιολόγηση. Παράλληλα, τόσο για τα ποσοτικά, όσο και για τα ποιοτικά δεδομένα που παρατίθενται δεν γίνεται καμία αναφορά για τον τρόπο με τον οποίο συλλέχθηκαν, τον πληθυσμό στόχο, καθώς και για την εμπλοκή αυτών με τις παρεμβάσεις του Προγράμματος. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, το περιεχόμενο της έκθεσης αυτής, δεν διακρίνεται από την περιφερειακή διάσταση, με αποτέλεσμα τα όποια στοιχεία παρατίθενται να μην μπορούν να χρησιμοποιηθούν ούτε για την αξιολόγηση της ορθότητας του στρατηγικού σχεδιασμού των παρεμβάσεων ανά Πράξη και Περιφέρεια, ούτε για την αξιολόγηση των επιπτώσεων των παρεμβάσεων, ανά Πράξη.

Σε ότι αφορά στην τελική εσωτερική αξιολόγηση, αυτή, σύμφωνα με το Δικαιούχο της Πράξης, θα παραδοθεί όταν ολοκληρωθεί το φυσικό αντικείμενο των Πράξεων, με το κλείσιμο έργου που χρονικά προσδιορίζεται να γίνει τον Σεπτέμβριο του 2015.

Δεδομένου ότι, η Δράση 9, είναι κοινή για όλες τις υπό αξιολόγηση Πράξεις, οι εκροές της παρατίθενται σε ένα συγκεντρωτικό πίνακα για όλα τα MIS.

4.1.3.9.1 Δείκτες Εκροών Δράσης 9: Αξιολόγηση & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης όλων των Πράξεων (MIS 304263, MIS 304272, MIS 304274 και MIS 304275)

Δείκτες Εκροών Δράσης 9: Αξιολόγηση & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης					
Δείκτης	Μονάδα μέτρησης	Τιμή στόχου	Τιμή στόχου	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
		Βάσει των ΤΔΕΠ, όλων των Πράξεων	Βάσει των αποφάσεων 4ης τροποποίησης, όλων των Πράξεων	Βάσει απολογισμού	(τιμή στόχου/ τιμή υλοποίησης)
Ετήσιες ενδιάμεσες διαμορφωτικές εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης της Πράξης με MIS 304263	αριθμός	4	4	0	0,0%
Ετήσιες ενδιάμεσες διαμορφωτικές εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης της Πράξης με MIS 304272	αριθμός	4	4	0	0,0%
Ετήσιες ενδιάμεσες διαμορφωτικές εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης της Πράξης με MIS 304274	αριθμός	4	4	0	0,0%
Ετήσιες ενδιάμεσες διαμορφωτικές εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης της Πράξης με MIS 304275	αριθμός	4	4	0	0,0%
Έκθεση τελικής εσωτερικής αξιολόγησης της Πράξης με MIS 304263	αριθμός	1	1	0	0,0%
Έκθεση τελικής εσωτερικής αξιολόγησης της Πράξης με MIS 304272	αριθμός	1	1	0	0,0%
Έκθεση τελικής εσωτερικής αξιολόγησης της Πράξης με MIS 304274	αριθμός	1	1	0	0,0%
Έκθεση τελικής εσωτερικής αξιολόγησης της Πράξης με MIS 304275	αριθμός	1	1	0	0,0%

4.1.3.9.2 Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης 9, όλων των Πράξεων

Γενικά συμπεράσματα επί των εκροών της Δράσης για όλες τις υπό αξιολόγηση Πράξεις

- ☞ Βάσει των απολογιστικών στοιχείων υλοποίησης των Πράξεων προκύπτει ότι, **δεν έχουν υλοποιηθεί οι προβλεπόμενες ετήσιες αξιολογήσεις των Πράξεων**
- ☞ **Η «ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ», σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί αξιολογική έκθεση, αλλά παράθεση πεπραγμένων όλου του Προγράμματος, με αναφορά ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων, ενώ δεν είναι σαφές από ποια πηγή προέρχονται τα δεδομένα αυτά. Παράλληλα, το συγκεκριμένο τεύχος δεν ακολουθεί τα κοινώς αποδεκτά αξιολογικά μεθοδολογικά εργαλεία, αλλά παραθέτει τα ευρήματα έρευνας σε μαθητικό πληθυσμό που φοιτούν σε σχολεία, χωρίς να είναι σαφής και πάλι, η σχέση τους με το Πρόγραμμα. Τέλος, **δεν υπάρχει καμία περιφερειακή διάσταση των όσων στοιχείων παρατίθενται, γεγονός που δεν επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων, ανά Πράξη.****
- ☞ **Από τα όσα προηγήθηκαν είναι σαφής η ελλιπής υλοποίηση της Δράσης εκ μέρους του Δικαιούχου, ενώ αναμένονται οι τελικές εκθέσεις αξιολόγησης των Πράξεων, οι οποίες θα υποβληθούν μετά τη λήξη του έργου, τον Σεπτέμβριο του 2015.**

4.2 Αξιολόγηση κριτηρίων επίδοσης

4.2.1 Δείκτες Αποτελεσμάτων

4.2.1.1 Στοχοθεσία δεικτών αποτελεσμάτων

Το σύστημα δεικτών των Πράξεων «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275, περιλάμβανε έναν (1) δείκτη παρακολούθησης των αποτελεσμάτων. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι τιμές των δεικτών αποτελεσμάτων που χρησιμοποιήθηκαν για την παρακολούθηση κάθε μίας εκ των προαναφερόμενων Πράξεων. Οι τιμές που παρουσιάζονται στον πίνακα αφορούν στις τιμές που αναφέρονται στις 4^{ες} εν ισχύ αποφάσεις τροποποίησης των Πράξεων της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ», ενώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε κανένα από τα ΤΔΕΠ δεν είχαν τεθεί δείκτες αποτελεσμάτων και συνεπώς και τιμές στόχου.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ						
82: ΚΩΔΙΚΟΣ	83: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	84: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	MIS 304263	MIS 304272	MIS 304274	MIS 304275
85: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ						
501	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	Αριθμός	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 απόφασης 4 ^{ης} τροποποίησης	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26328/19-12-2013 απόφασης 4 ^{ης} τροποποίησης	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 απόφασης 4 ^{ης} τροποποίησης	Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 απόφασης 4 ^{ης} τροποποίησης
			62.00	8.00	15.00	10.00

Είναι προφανές ότι, οι υπό εξέταση δείκτες δεν είναι ενδεικτικοί για την αποτίμηση των αποτελεσμάτων των Πράξεων στον πληθυσμό στόχο, που είναι οι μαθητές Ρομά, καθώς δεν μπορούν να αποτιμήσουν τα αποτελέσματα της εφαρμογής των επιμέρους δράσεων της κάθε Πράξης, ούτε να εκτιμήσουν κατά πόσο επιτεύχθηκαν οι στόχοι που είχαν τεθεί.

Το γεγονός ότι, στο Πρόγραμμα δεν υπήρχε σαφές πλαίσιο ούτε για τις τιμές εκκίνησης ούτε για τα αναμενόμενα ποσοτικά αποτελέσματα, σε συνδυασμό με την ανυπαρξία μιας ex ante αξιολόγησης των Πράξεων, η οποία τουλάχιστον θα κατέγραφε το αφετηριακό σημείο του Προγράμματος, δημιούργησε σημαντική δυσκολία από την πλευρά της αξιολόγησης, όσον αφορά στην αποτίμηση των αποτελεσμάτων τους. Είναι προφανές ότι, για την παρακολούθηση των αποτελεσμάτων κάθε Πράξης απαιτείται η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού / διακριτής δομής παρακολούθησης των αποτελεσμάτων εφαρμογής τους.

4.2.1.2 Αποτελέσματα των Πράξεων

Βάσει των απολογιστικών στοιχείων των Πράξεων, έτσι όπως αυτά αποτυπώνονται στα Δελτία Παρακολούθησης Προόδου Πράξης (ΔΠΠ), που αφορούν στο α' εξάμηνο του 2014, τα οποία είναι και τα τελευταία ΔΠΠ που έχει κατατεθεί έως τη λήξη του ημερολογιακού έτους 2014, προκύπτουν οι βαθμοί επίτευξης του δείκτη αποτελέσματος για κάθε Πράξη, οι οποίοι παρουσιάζονται στις ενότητες που ακολουθούν.

4.2.1.2.1 Αποτελέσματα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ					
82. ΚΩΔΙΚΟΣ	83: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	84: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	85: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 4^{ης} τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	
501	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	Αριθμός	62	58	93,5%

Από τον πίνακα που προηγήθηκε φαίνεται ότι ο βαθμός επίτευξης του δείκτη αποτελέσματος της Πράξης με MIS 304263 είναι 93,5%, αφού, η τιμή υλοποίησής του την περίοδο αναφοράς ήταν 58, και η τιμή στόχος 62.

4.2.1.2.2 Αποτελέσματα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ					
82. ΚΩΔΙΚΟΣ	83: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	84: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	85: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ πρωτ. 26328/19-12- 2013 4^{ης} τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	
501	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	Αριθμός	8	6	75,0%

Από τον πίνακα που προηγήθηκε φαίνεται ότι ο βαθμός επίτευξης του δείκτη αποτελέσματος της Πράξης με MIS 304272 είναι 75,0%, αφού, η τιμή υλοποίησής του την περίοδο αναφοράς ήταν 6, και η τιμή στόχος 8.

4.2.1.2.3 Αποτελέσματα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ					
82. ΚΩΔΙΚΟΣ	83: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	84: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	85: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	
501	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	Αριθμός	15	13	86,6%

Από τον πίνακα που προηγήθηκε φαίνεται ότι ο βαθμός επίτευξης του δείκτη αποτελέσματος της Πράξης με MIS 304274 είναι 86,6%, αφού, η τιμή υλοποίησής του την περίοδο αναφοράς ήταν 13, και η τιμή στόχος 15.

4.2.1.2.4 Αποτελέσματα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ					
82. ΚΩΔΙΚΟΣ	83: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	84: ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	85: ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ	Τιμή υλοποίησης	Βαθμός επίτευξης
			<i>Βάσει της υπ' αρ. υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	<i>Βάσει απολογισμού</i>	
501	Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)	Αριθμός	10	8	80,0%

Από τον πίνακα που προηγήθηκε φαίνεται ότι ο βαθμός επίτευξης του δείκτη αποτελέσματος της Πράξης με MIS 304275 είναι 80,0%, αφού, η τιμή υλοποίησής του την περίοδο αναφοράς ήταν 8, και η τιμή στόχος 10.

Δεδομένου όμως ότι, οι δείκτες που προηγήθηκαν δεν μπορούν από μόνοι τους να εκτιμήσουν την αποτελεσματικότητα των Πράξεων, ενώ όπως έχει ήδη αναφερθεί στις εκροές των υπό αξιολόγηση Πράξεων δεν είναι προφανής η συμβολή του Προγράμματος στην ενίσχυση της ένταξης των παιδιών Ρομά σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, ο Σύμβουλος Αξιολόγησης επιχείρησε να διερευνήσει την αποτελεσματικότητά τους, διαμορφώνοντας τον ακόλουθο δείκτη.

1) Ποσοστό (%) Ρομά μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος, σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στόχου Ο δείκτης υπολογίζεται από το *πηλίκο*:

*Αριθμός μαθητών Ρομά που συμμετείχαν σε δράσεις
ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος*

Συνολικός μαθητικός πληθυσμός Ρομά

ΌΠΟΥ:

- ως αριθμός μαθητών Ρομά που συμμετείχαν σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος, νοείται ο ετήσιος μέσος όρος των ωφελούμενων μαθητών Ρομά όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος, την περίοδο από 01.09.2010 έως τις 30.09.2014.
- ως συνολικός μαθητικός πληθυσμός Ρομά, νοείται ο πληθυσμός των Ρομά που βρίσκεται σε σχολική ηλικία, στις περιοχές παρέμβασης των δύο Πράξεων του Προγράμματος

Για τον υπολογισμό της τιμής του δείκτη που προηγήθηκε, θα χρησιμοποιηθούν δύο ειδών στοιχεία και πιο συγκεκριμένα :

- α) Στοιχεία που προκύπτουν από τις εκροές των Πράξεων, σχετικά με τον αριθμό των μαθητών που παρακολούθησαν μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας, ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, καθώς και

b) Δευτερογενή στοιχεία σχετικά με τον πληθυσμό των Ρομά που βρίσκεται σε σχολική ηλικία, στις περιοχές παρέμβασης των τεσσάρων Πράξεων του Προγράμματος, όπως αυτός έχει αποτυπωθεί από τον ίδιο τον Δικαιούχο των Πράξεων και αφορά στο μαθητικό πληθυσμό που φοιτά στα σχολεία παρέμβασης του Προγράμματος.

a) ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΡΟΩΝ

Συνθέτοντας, τα επιμέρους στοιχεία εκροών των υπό αξιολόγηση Πράξεων, όπως αυτά παρουσιάστηκαν αναλυτικά στην Ενότητα 4.1.3 της παρούσας έκθεσης, προκύπτει ότι μέσα από τις παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν τα τέσσερα σχολικά έτη (2010/11, 2011/12, 2012/12 και 2013/14), ενισχύθηκαν συνολικά 12.754 μαθητές. Βέβαια, όπως έχει ήδη αναφερθεί στις εκροές των επιμέρους Δράσεων του Προγράμματος, ο αριθμός αυτός, δεν αφορά αποκλειστικά Ρομά μαθητές, ούτε αποτελεί ακριβή εικόνα των πραγματικά ωφελούμενων μαθητών Ρομά, δεδομένου ότι ο Δικαιούχος των Πράξεων αναφέρεται σε εγγεγραμμένους μαθητές στα μαθήματα ενισχυτικής και όχι σε συστηματικά παρακολουθήσαντες τα μαθήματα αυτά. Ελλείψει όμως, άλλων στοιχείων, που να περιγράφουν με περισσότερη ακρίβεια τον πραγματικά ωφελούμενο πληθυσμό, και αποδεχόμενοι πως η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των Πράξεων θα έχει εκ των πραγμάτων ένα ποσοστό σφάλματος, ο αριθμός αυτός θα αποτελέσει το βασικό στοιχείο για τον υπολογισμό του αριθμητή του δείκτη.

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, τα οποία αποτυπώνουν, ανά Πράξη, τον αριθμό των μαθητών που συμμετείχαν την τετραετία εφαρμογής του Προγράμματος στα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας, **ο ετήσιος μέσος όρος μαθητών που συμμετείχαν στα προγράμματα αυτά, όλων των Πράξεων, ανέρχεται σε 3.188,5 άτομα.** Στην ανά Πράξη εκτίμηση του ετήσιου μέσου όρου ωφελούμενων μαθητών, φαίνεται ότι η Πράξη με τους περισσότερους ωφελούμενους, είναι εκείνη που αναπτύχθηκε στο Λεκανοπέδιο Αττικής, εξαιτίας κυρίως του πολύ μεγάλου αριθμού μαθητών που εμφανίζονται να συμμετέχουν στα θερινά τμήματα του Προγράμματος.

Μαθητές που συμμετείχαν στα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας, ανά Πράξη και συνολικά				
	MIS 304263	MIS 304272	MIS 304274	MIS 304275
Αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης προσχολικής αγωγής	695	155	689	35

Μαθητές που συμμετείχαν στα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας, ανά Πράξη και συνολικά				
	MIS 304263	MIS 304272	MIS 304274	MIS 304275
Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)	1.600	681	1.393	682
Μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)	89	137	406	339
Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στα Φροντιστηριακά Τμήματα (Α)	248	60	421	13
Μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν στις Τάξεις Υποδοχής (Β)	0	0	0	0
Μαθητές που συμμετείχαν στα Θερινά τμήματα	1.210	241	3.229	431
Σύνολο μαθητών	3.842	1.274	6.138	1.500
Γενικό σύνολο	12.754			
Ετήσιος μέσος όρος μαθητών που συμμετείχαν στα προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας, ανά Πράξη	960,5	318,5	1.534,5	375,0
Ετήσιος μέσος όρος μαθητών που συμμετείχαν στα προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας, όλων των Πράξεων	3.188,5			

β) ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Δεδομένου ότι, δεν υπάρχουν στοιχεία που να υπολογίζουν το μαθητικό πληθυσμό Ρομά στις περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος, για τον υπολογισμό του, λήφθηκαν υπόψη, στοιχεία του Δικαιούχου, που αφορούν στον αριθμό μαθητών Ρομά, που είναι εγγεγραμμένοι στα σχολεία παρέμβασης. Επειδή όμως, ο αριθμός των σχολείων παρέμβασης, διαφοροποιούνταν σε ετήσια βάση και συνεπώς ο μαθητικός πληθυσμός Ρομά, για τον υπολογισμό του μαθητικού πληθυσμού, λήφθηκαν υπόψη τα στοιχεία του σχολικού έτους 2012-2013. Αυτό έγινε, διότι το συγκεκριμένο σχολικό έτος, καταγράφεται ο μεγαλύτερος αριθμός σχολείων παρέμβασης (531), έναντι των υπολοίπων ετών, και συνεπώς υπάρχει καλύτερη εικόνα για τον μαθητικό πληθυσμό Ρομά που είναι εγγεγραμμένος σε αυτά τα σχολεία.

Σύμφωνα, λοιπόν με τα στοιχεία του Δικαιούχου, ο μαθητικός πληθυσμός Ρομά, που είναι εγγεγραμμένος στα σχολεία παρέμβασης του Προγράμματος, ανέρχεται σε 10.556 άτομα και αναλύεται ως ακολούθως, ανά Πράξη:

ΑΡΙΘΜΟΣ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ							
ΠΡΑΞΗ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ	ΜΑΘΗΤΕΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΑ	Σύνολο Πράξης
MIS 304274	0	Αττική	286	2.630	530	3.446	3.446
MIS 304272	1	Στερεά Ελλάδα	104	598	106	808	972
	2	Νότιο Αιγαίο	16	146	2	164	
MIS 304275	3	Πελοπόννησος	44	838	0	882	1.155
	4	Κρήτη	23	225	0	248	
	5	Βόρειο Αιγαίο	2	19	4	25	
MIS 304263	6	Ιόνια Νησιά	8	75	26	109	4.983
	7	Θεσσαλία	245	1.941	199	2.385	
	8	Ήπειρος	6	77	13	96	
	9	Δυτική Ελλάδα	211	2.131	51	2.393	
ΣΥΝΟΛΟ ΜΑΘΗΤΩΝ			945	8.680	931	10.556	10.556

Αν και ο προαναφερόμενος μαθητικός πληθυσμός, δεν αποδίδει το ακριβές μέγεθος του πληθυσμού Ρομά που βρίσκεται σε σχολική ηλικία και κατοικεί στις περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος, ωστόσο, ελλείψει άλλων στοιχείων, ο πληθυσμός αυτός θα αποτελέσει τη βάση για τον υπολογισμό του δείκτη αποτελέσματος της κάθε υπό αξιολόγηση Πράξης.

Βάση λοιπόν των στοιχείων που προηγήθηκαν οι τιμές των δεικτών αποτελέσματος των υπό αξιολόγηση Πράξεων, διαμορφώνονται ως ακολούθως:

Πράξη	Δείκτης Αποτελεσμάτων	Αριθμητής	Παρονομαστής	Τιμή Δείκτη
MIS 304263	Ποσοστό (%) Ρομά μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος, σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στόχου	960,5	4.983	19,3%
MIS 304272		318,5	972	32,8%
MIS 304274		1.534,5	3.446	44,5%
MIS 304275		375	1.155	32,5%
Σύνολο Προγράμματος (όλες οι Πράξεις)		3.188,5	10.556	30,2%

- Ποσοστό (%) Ρομά μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας της Πράξης με MIS 304263, σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στόχου

Η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 19,3% και αφορά στο ποσοστό των μαθητών που συμμετείχαν σε ετήσια βάση σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Πράξης, είτε μέσω της Δράσης 1 και 2, σε σχέση με το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού Ρομά. Η τιμή του δείκτη δεν μπορεί να αξιολογηθεί, δεδομένου ότι δεν υπήρχε αφετηριακό σημείο, ούτε και τιμή στόχος. Ωστόσο, η τιμή του μπορεί να αξιοποιηθεί για τη μελλοντική παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας της Πράξης, όσον αφορά στο συγκεκριμένο δείκτη.

- **Ποσοστό (%) Ρομά μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας της Πράξης με MIS 304272, σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στόχου**

Η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 32,8% και αφορά στο ποσοστό των μαθητών που συμμετείχαν σε ετήσια βάση σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Πράξης, είτε μέσω της Δράσης 1 και 2, σε σχέση με το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού Ρομά. Η τιμή του δείκτη δεν μπορεί να αξιολογηθεί, δεδομένου ότι δεν υπήρχε αφετηριακό σημείο, ούτε και τιμή στόχος. Ωστόσο, η τιμή του μπορεί να αξιοποιηθεί για τη μελλοντική παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας της Πράξης, όσον αφορά στο συγκεκριμένο δείκτη.

- **Ποσοστό (%) Ρομά μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας της Πράξης με MIS 304274, σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στόχου**

Η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 44,5% και αφορά στο ποσοστό των μαθητών που συμμετείχαν σε ετήσια βάση σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Πράξης, είτε μέσω της Δράσης 1 και 2, σε σχέση με το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού Ρομά. Η τιμή του δείκτη δεν μπορεί να αξιολογηθεί, δεδομένου ότι δεν υπήρχε αφετηριακό σημείο, ούτε και τιμή στόχος. Ωστόσο, η τιμή του μπορεί να αξιοποιηθεί για τη μελλοντική παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας της Πράξης, όσον αφορά στο συγκεκριμένο δείκτη. Η λίγο βελτιωμένη τιμή του δείκτη, συγκριτικά με τις υπόλοιπες υπό αξιολόγηση Πράξεις, οφείλεται, όπως έχει ήδη αναφερθεί, στον αυξημένο αριθμό παιδιών που συμμετείχαν στα θερινά τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν από το Πρόγραμμα, και όχι στην αυξημένη συμμετοχή παιδιών στα λοιπά τμήματα ενισχυτικής όπως τμήματα υποδοχής, φροντιστηριακά τμήματα και τμήματα παρέμβασης προσχολικής αγωγής.

- **Ποσοστό (%) Ρομά μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας της Πράξης με MIS 304275, σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στόχου**

Η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 32,5% και αφορά στο ποσοστό των μαθητών που συμμετείχαν σε ετήσια βάση σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Πράξης, είτε μέσω της Δράσης 1 και 2, σε σχέση με το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού Ρομά. Η τιμή του δείκτη

δεν μπορεί να αξιολογηθεί, δεδομένου ότι δεν υπήρχε αφετηριακό σημείο, ούτε και τιμή στόχος. Ωστόσο, η τιμή του μπορεί να αξιοποιηθεί για τη μελλοντική παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας της Πράξης, όσον αφορά στο συγκεκριμένο δείκτη.

- **Ποσοστό (%) Ρομά μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας όλων των Πράξεων, σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στόχου**

Η τιμή υλοποίησης του δείκτη είναι 30,2% και αφορά στο ποσοστό των μαθητών που συμμετείχαν σε ετήσια βάση σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Πράξης, είτε μέσω της Δράσης 1 και 2, σε σχέση με το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού Ρομά. Η τιμή του δείκτη δεν μπορεί να αξιολογηθεί, δεδομένου ότι δεν υπήρχε αφετηριακό σημείο, ούτε και τιμή στόχος. Ωστόσο, η τιμή του μπορεί να αξιοποιηθεί για τη μελλοντική παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας της Πράξης, όσον αφορά στο συγκεκριμένο δείκτη.

4.2.1.3 Γενικά συμπεράσματα επί των αποτελεσμάτων, όλων των Πράξεων

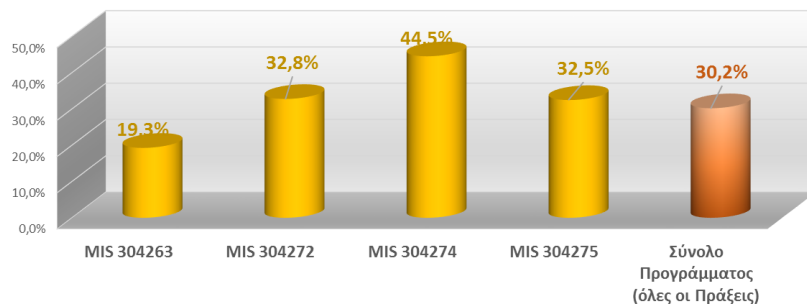
Γενικά συμπεράσματα επί των αποτελεσμάτων, όλων των Πράξεων,

Βάσει των δεικτών αποτελεσμάτων που προηγήθηκαν, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

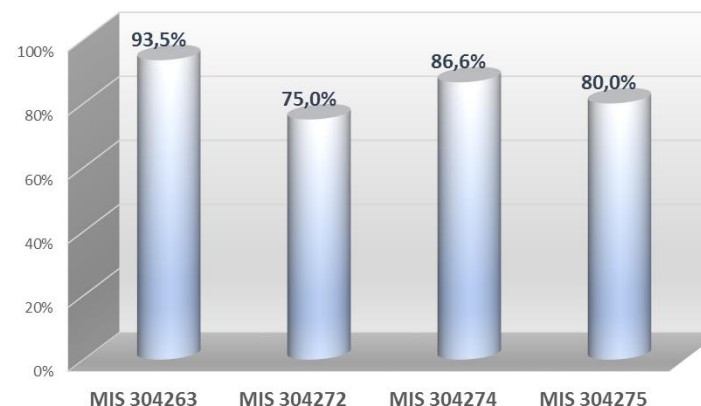
☞ Σε ότι αφορά στο δείκτη «Θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης (ισοδύναμα ανθρωποέτη)», ο μεγαλύτερος βαθμός επίτευξης καταγράφεται στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας (MIS 304263), ενώ στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου (MIS 304272), ο μικρότερος.

☞ Το ποσοστό των μαθητών Ρομά που συμμετείχαν σε προγράμματα

Ποσοστό (%) Ρομά μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος, σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στόχου

Δείκτες αποτελέσματος
(Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν)

ενισχυτικής διδασκαλίας, διαφοροποιείται σημαντικά ανά Πράξη, όπως φαίνεται και στο διπλανό γράφημα. Στο σύνολο των περιοχών παρέμβασης του Προγράμματος, το ποσοστό των μαθητών Ρομά που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας, κυμαίνεται στο 30,2%. Αν και το ποσοστό αυτό δεν μπορεί να αξιολογηθεί ποσοτικά, δεδομένου ότι δεν υπήρχε αφηρητικό σημείο, ούτε και τιμή στόχος, ωστόσο θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αποδίδει την πραγματική εικόνα

της αποτελεσματικότητας των Πράξεων, δεδομένου ότι, όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο τρόπος υπολογισμού που ακολουθήθηκε από τον Δικαιούχο των Πράξεων για τον προσδιορισμό των μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας, αφενός αφορά στους εγγεγραμμένους σε αυτά και όχι στους συστηματικά φοιτώντες και αφετέρου δεν αφορά αποκλειστικά μαθητές Ρομά, δεδομένου ότι στα τμήματα αυτά συμμετείχαν και Έλληνες μαθητές, αλλά και αλλοδαποί.

- Τέλος, οι τιμές του δείκτη αποτελέσματος, ανά Πράξη, μπορούν να αξιοποιηθούν για τη μελλοντική παρακολούθηση της αποτελεσματικότητάς τους, όσον αφορά στο συγκεκριμένο δείκτη.

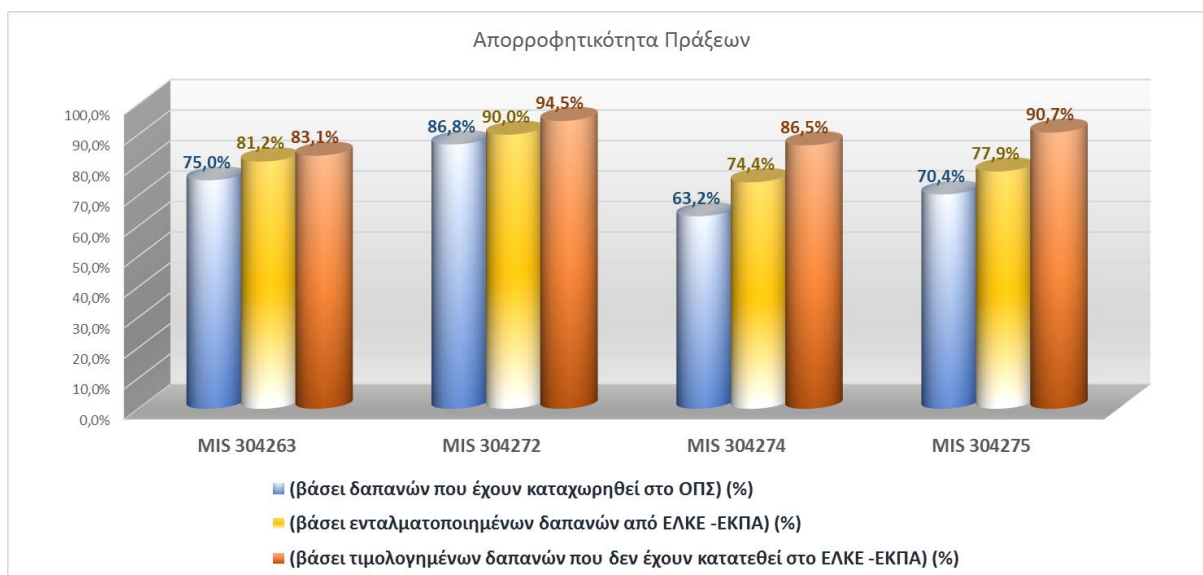
4.2.2 Δείκτες απορροφητικότητας

Στις ενότητες που ακολουθούν, παρουσιάζονται, για κάθε Πράξη, οι δείκτες απορροφητικότητας των επιμέρους υποέργων που αυτές περιλαμβάνουν.

Οι δείκτες απορροφητικότητας, έχουν υπολογιστεί βάσει των καταχωρημένων στο ΟΠΣ δαπανών τις κάθε Πράξης, μέσω των Μηνιαίων Δελτίων Παρακολούθησης Υποέργων, που έχουν υποβληθεί μέχρι τις 24.09.2014.

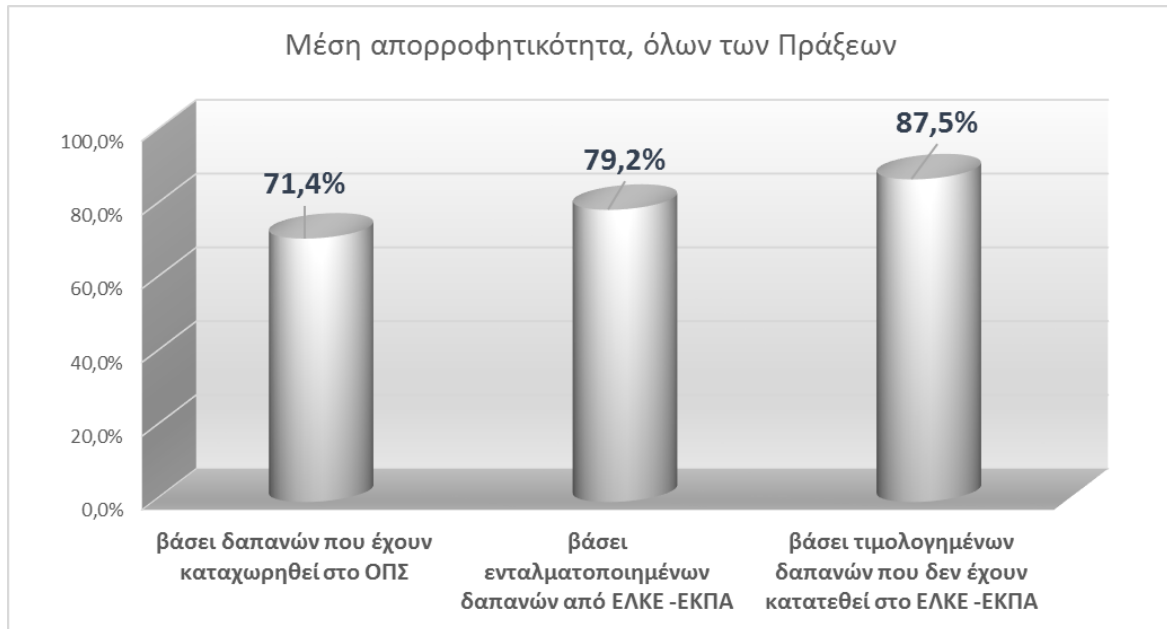
Εκτός από τις καταχωρηθείσες δαπάνες η απορροφητικότητα της κάθε Πράξης υπολογίστηκε και βάσει των ενταλματοποιημένων από το ΕΛΚΕ-ΕΚΠΑ καθώς και των τιμολογηθέντων.

Όπως φαίνεται από το σχήμα που ακολουθεί, η μεγαλύτερη απορροφητικότητα, βάσει όλων των τρόπων υπολογισμού, σημειώνεται στην Πράξη με MIS 304272 που αφορά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου, ενώ η χαμηλότερη, βάσει καταχωρημένων και ενταλματοποιημένων δαπανών, στην Πράξη με MIS 304275 που αφορά στην περιφέρεια Αττικής.

Η μέση απορροφητικότητα, όλων των Πράξεων, βάσει των καταχωρημένων δαπανών στο ΟΠΣ, μέχρι και της 24.09.2014, κυμαινόταν στο 71,4%, τιμή που είναι σχετικά ικανοποιητική, ενώ βάσει των ενταλματοποιημένων δαπανών του ΕΛΚΕ – ΕΚΠΑ, στο 79,2%. Ως προς τον πραγματικό ρυθμό απορρόφησης εκείνων των παρεμβάσεων που έχουν ήδη τιμολογηθεί έως την προαναφερόμενη

ημερομηνία, αλλά δεν έχουν ακόμη ενταλματοποιηθεί, το ποσοστό ανέρχεται στο 87,5%, όπως φαίνεται και στο σχήμα που ακολουθεί.

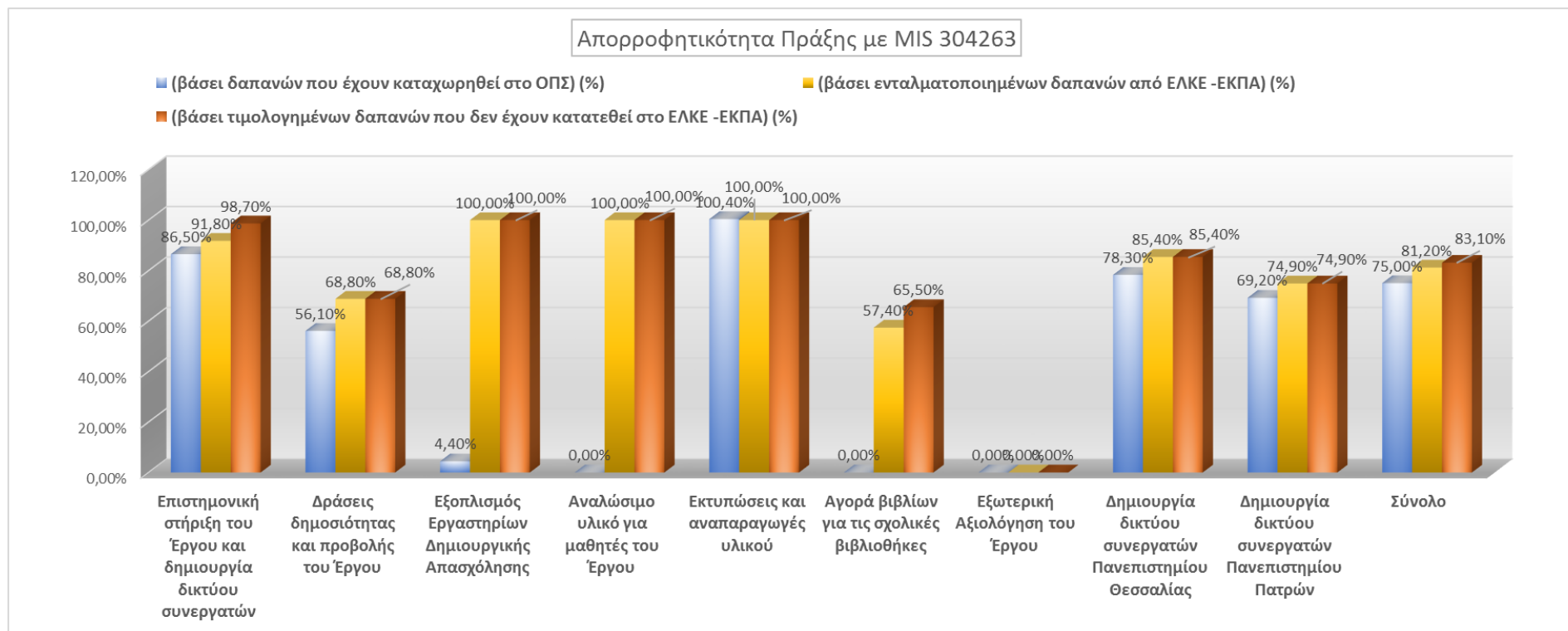
4.2.2.1 Δείκτες απορροφητικότητας της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί και βάσει των δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ, μέχρι μέχρις τις 24.09.2014, η Πράξη παρουσίαζε απορροφητικότητα της τάξης του 75,0% της συνολικής της δημόσιας δαπάνης, τιμή η οποία είναι σχετικά ικανοποιητική. Υπολογίζοντας την απορροφητικότητα της Πράξης βάσει των ενταλματοποιημένων δαπανών του ΕΛΚΕ – ΕΚΠΑ, η απορροφητικότητά της ανέρχεται στο 82,1%, ενώ βάσει των τιμολογημένων δαπανών, η απορροφητικότητα της Πράξης, ενισχύεται περαιτέρω κατά μία μονάδα και ανέρχεται στο 83,1%

Α/Α	Τίτλος Υποέργου	Προϋπολογισμός		Απολογιστικό Κόστος		Ποσοστό Απορρόφησης		
		Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. υπ' αρ. πρωτ. 26329/19-12-2013 4ης τροποποίησης	(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (€)	(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ - ΕΚΠΑ) (€)	(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)	(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (%)	(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)	(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)
1	Επιστημονική στήριξη του Έργου και δημιουργία δικτύου συνεργατών	1.002.364,58 €	867.188,98 €	919.720,79 €	989.010,03 €	86,5%	91,8%	98,7%
2	Οργάνωση και υλοποίηση δράσεων επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	Το Υποέργο 2 απενεργοποιήθηκε στην 1η τροποποίηση της Πράξης. Το φυσικό και οικονομικό του αντικείμενο μεταφέρθηκαν στο Υποέργο της Αυτεπιστασίας		
3	Δράσεις δημοσιότητας και προβολής του Έργου	77.999,30 €	43.751,40 €	53.645,21 €	53.645,21 €	56,1%	68,8%	68,8%

4	Εξοπλισμός Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης	70.472,30 €	3.109,20 €	70.472,30 €	70.472,30 €	4,4%	100,0%	100,0%
5	Αναλώσιμο υλικό για μαθητές του Έργου	29.611,82 €	0,00 €	29.611,80 €	29.611,80 €	0,0%	100,0%	100,0%
6	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγές υλικού	88.913,01 €	89.282,81 €	0,00 €	0,00 €	100,4%	100,0%	100,0%
7	Αγορά βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες	10.500,00 €	0,00 €	6.029,89 €	6.873,88 €	0,0%	57,4%	65,5%
8	Εξωτερική Αξιολόγηση του Έργου	18.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,0%	0,0%	0,0%
9	Δημιουργία δικτύου συνεργατών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας	1.188.000,00 €	930.346,38 €	1.015.039,83 €	1.015.039,83 €	78,3%	85,4%	85,4%
10	Δημιουργία δικτύου συνεργατών Πανεπιστημίου Πατρών	1.196.628,00 €	827.934,30 €	896.215,10 €	896.215,10 €	69,2%	74,9%	74,9%
	Σύνολο	3.682.489,01 €	2.761.613,07 €	2.990.734,92 €	3.060.868,15 €	75,0%	81,2%	83,1%

Η μεγαλύτερη απορροφητικότητα, βάσει όλων των τρόπων υπολογισμού, σημειώνεται στο Υποέργο 6: Εκτυπώσεις και αναπαραγωγές υλικού, ενώ σημαντική απόκλιση έως και 100%, μεταξύ καταχωρημένων στο ΟΠΣ δαπανών και ενταλματοποιημένων ή τιμολογημένων, σημειώνεται στα Υποέργα 4: Εξοπλισμός Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης και 5: Αναλώσιμο υλικό για μαθητές του Έργου, όπως φαίνεται και από το γράφημα που ακολουθεί.

4.2.2.2 Δείκτες απορροφητικότητας της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί και βάσει των δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ, μέχρι μέχρις τις 24.09.2014, η Πράξη παρουσίαζε απορροφητικότητα της τάξης του 86,8% της συνολικής της δημόσιας δαπάνης, τιμή η οποία είναι αρκετά ικανοποιητική. Υπολογίζοντας την απορροφητικότητα της Πράξης βάσει των ενταλματοποιημένων δαπανών του ΕΛΚΕ – ΕΚΠΑ, η απορροφητικότητά της ανέρχεται στο 90,0%, ενώ βάσει των τιμολογημένων δαπανών, η απορροφητικότητα της Πράξης, ενισχύεται περαιτέρω κατά τέσσερις μονάδες και ανέρχεται στο 94,5%.

Α/Α	Τίτλος Υποέργου	Προϋπολογισμός <i>Βάσει της υπ' αρ πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Απολογιστικό Κόστος			Ποσοστό Απορρόφησης		
			<i>(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (€)</i>	<i>(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)</i>	<i>(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)</i>	<i>(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (%)</i>	<i>(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)</i>	<i>(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)</i>
1	Επιστημονική στήριξη του Έργου και δημιουργία δικτύου συνεργατών	1.309.250,00 €	1.212.277,82 €	1.232.800,84 €	1.298.700,16 €	92,6%	94,2%	99,2%
2	Οργάνωση και υλοποίηση δράσεων επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	Το Υποέργο 2 απενεργοποιήθηκε στην 1η τροποποίηση της Πράξης. Το φυσικό και οικονομικό του αντικείμενο μεταφέρθηκαν στο Υποέργο της Αυτεπιστασίας		
3	Δράσεις δημοσιότητας και προβολής του Έργου	55.500,00 €	20.559,78 €	20.580,36 €	20.580,36 €	37,0%	37,1%	37,1%

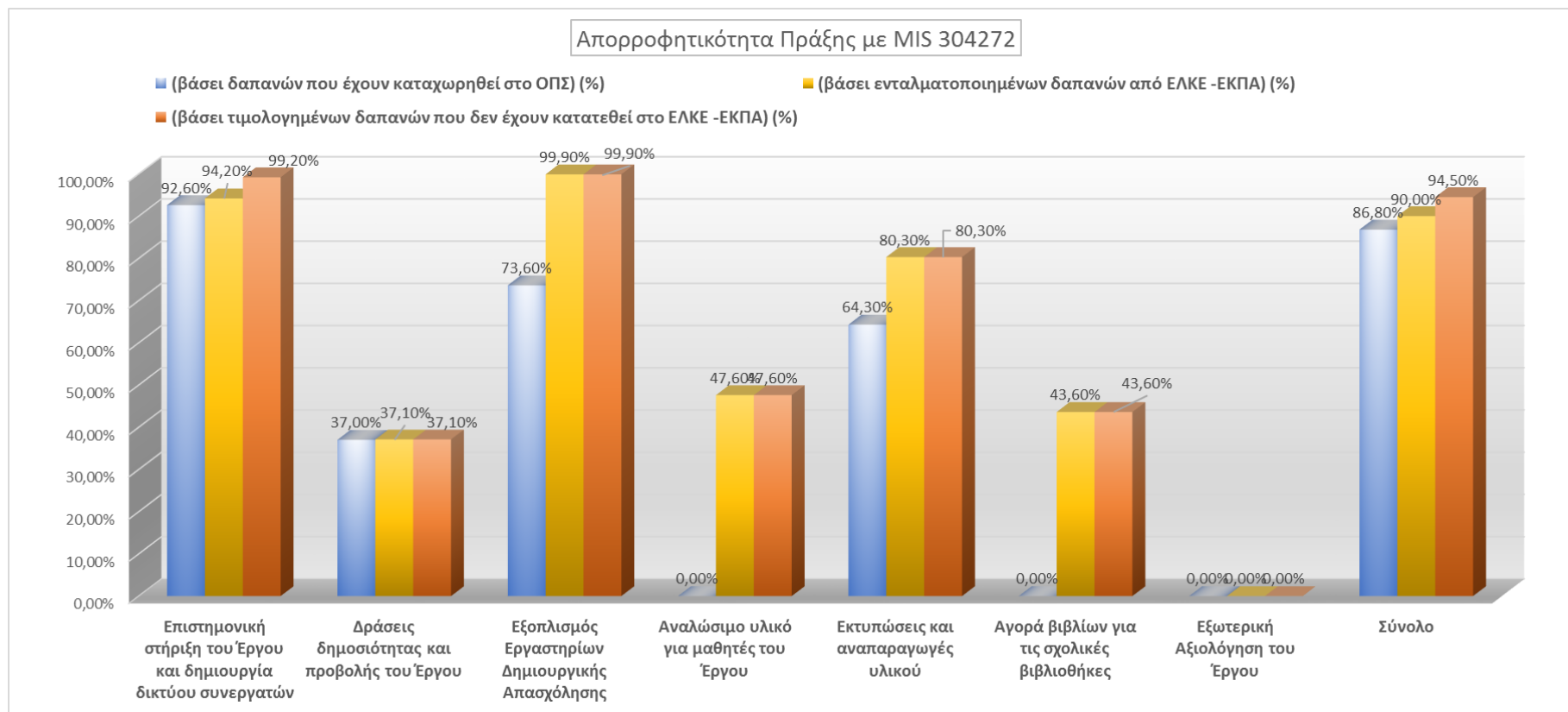
Π2. Αξιολογήσεις ανά Πράξη

Σελ. 304 από 460

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:
«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275
την περίοδο 2010-2014

Α/Α	Τίτλος Υποέργου	Προϋπολογισμός	Απολογιστικό Κόστος			Ποσοστό Απορρόφησης		
		Βάσει της υπ' αρ πρωτ. 26328/19-12-2013 4ης τροποποίησης	(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (€)	(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)	(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)	(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (%)	(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)	(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)
4	Εξοπλισμός Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης	39.500,00 €	29.071,80 €	39.463,99 €	39.463,99 €	73,6%	99,9%	99,9%
5	Αναλώσιμο υλικό για μαθητές του Έργου	19.000,00 €	0,00 €	9.035,40 €	9.035,40 €	0,0%	47,6%	47,6%
6	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγές υλικού	29.250,00 €	18.809,76 €	23.495,80 €	23.495,80 €	64,3%	80,3%	80,3%
7	Αγορά βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες	4.500,00 €	0,00 €	1.960,15 €	1.960,15 €	0,0%	43,6%	43,6%
8	Εξωτερική Αξιολόγηση του Έργου	18.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,0%	0,0%	0,0%
	Σύνολο	1.475.000,00 €	1.280.719,16 €	1.327.336,54 €	1.393.235,86 €	86,8%	90,0%	94,5%

Η μεγαλύτερη απορροφητικότητα, βάσει όλων των τρόπων υπολογισμού, σημειώνεται στο Υποέργο 1: Επιστημονική στήριξη του Έργου και δημιουργία δικτύου συνεργατών, ενώ σημαντική απόκλιση, μεταξύ καταχωρημένων στο ΟΠΣ δαπανών και ενταλματοποιημένων ή τιμολογημένων, σημειώνεται στο Υποέργο 7: Αγορά βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες, όπως φαίνεται και από το γράφημα που ακολουθεί.

4.2.2.3 Δείκτες απορροφητικότητας της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί και βάσει των δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ, μέχρι μέχρις τις 24.09.2014, η Πράξη παρουσίαζε απορροφητικότητα της τάξης του 63,2% της συνολικής της δημόσιας δαπάνης, τιμή η οποία είναι σχετικά ικανοποιητική. Υπολογίζοντας την απορροφητικότητα της Πράξης βάσει των ενταλματοποιημένων δαπανών του ΕΛΚΕ – ΕΚΠΑ, η απορροφητικότητά της ανέρχεται στο 74,4%, ενώ βάσει των τιμολογημένων δαπανών, η απορροφητικότητα της Πράξης, ενισχύεται περαιτέρω κατά δώδεκα μονάδες και ανέρχεται στο 86,5%.

Α/Α	Τίτλος Υποέργου	Προϋπολογισμός Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης	Απολογιστικό Κόστος			Ποσοστό Απορρόφησης		
			(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (€)	(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)	(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)	(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (%)	(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)	(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)
1	Επιστημονική στήριξη του Έργου και δημιουργία δικτύου συνεργατών	3.578.100,00 €	2.459.294,29 €	2.775.343,56 €	3.265.129,75 €	68,7%	77,6%	91,3%
2	Οργάνωση και υλοποίηση δράσεων επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	Το Υποέργο 2 απενεργοποιήθηκε στην 1η τροποποίηση της Πράξης. Το φυσικό και οικονομικό του αντικείμενο μεταφέρθηκαν στο Υποέργο της Αυτεπιστασίας		
3	Δράσεις δημοσιότητας και προβολής του Έργου	56.465,30 €	46.200,51 €	46.242,76 €	46.242,76 €	81,8%	81,9%	81,9%

Π2. Αξιολογήσεις ανά Πράξη

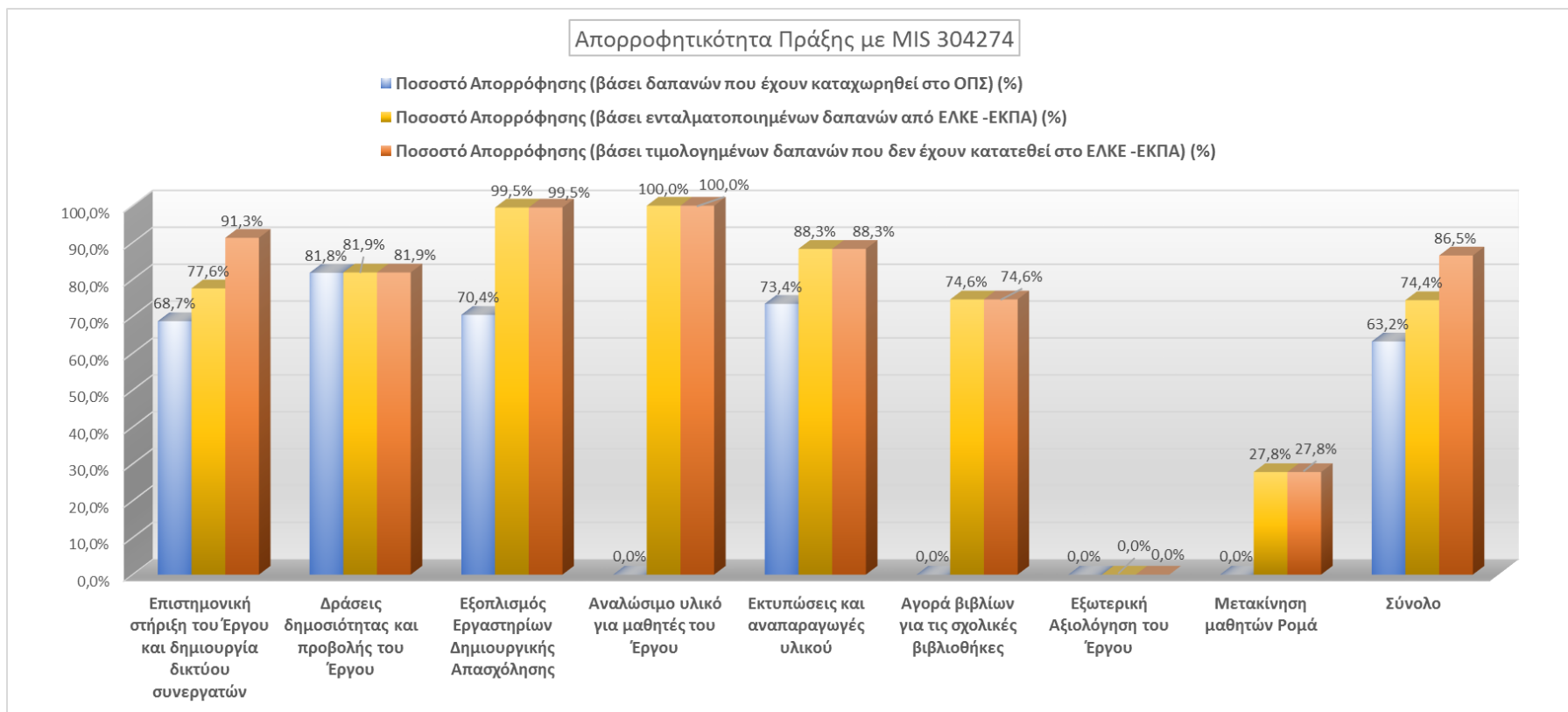
Σελ. 307 από 460

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:
«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275
την περίοδο 2010-2014

Α/Α	Τίτλος Υποέργου	Προϋπολογισμός	Απολογιστικό Κόστος			Ποσοστό Απορρόφησης		
		Βάσει της υπ' αρ. πρωτ. 26318/19-12-2013 4ης τροποποίησης	(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (€)	(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)	(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)	(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (%)	(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)	(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)
4	Εξοπλισμός Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης	62.999,44 €	44.380,99 €	62.662,79 €	62.662,79 €	70,4%	99,5%	99,5%
5	Αναλώσιμο υλικό για μαθητές του Έργου	35.000,00 €	0,00 €	34.994,39 €	34.994,39 €	0,0%	100,0%	100,0%
6	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγές υλικού	9.524,75 €	6.994,87 €	8.410,99 €	8.410,99 €	73,4%	88,3%	88,3%
7	Αγορά βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες	6.000,00 €	0,00 €	4.474,03 €	4.474,03 €	0,0%	74,6%	74,6%
8	Εξωτερική Αξιολόγηση του Έργου	20.400,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,0%	0,0%	0,0%
9	Μετακίνηση μαθητών Ρομά	274.632,00 €	0,00 €	76.444,50 €	76.444,50 €	0,0%	27,8%	27,8%
	Σύνολο	4.043.121,49 €	2.556.870,66 €	3.008.573,02 €	3.498.359,21 €	63,2%	74,4%	86,5%

Η μεγαλύτερη απορροφητικότητα, βάσει καταχωρημένων στο ΟΠΣ δαπανών, σημειώνεται στο Υποέργο 3: Δράσεις δημοσιότητας και προβολής του Έργου, ενώ σημαντική απόκλιση, μεταξύ καταχωρημένων στο ΟΠΣ δαπανών και ενταλματοποιημένων ή τιμολογημένων, σημειώνεται στα Υποέργα 5: Αναλώσιμο υλικό για μαθητές του Έργου, 7: Αγορά βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες και 9: Μετακίνηση μαθητών Ρομά, όπως φαίνεται και από το γράφημα που ακολουθεί.

4.2.2.4 Δείκτες απορροφητικότητας της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί και βάσει των δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ, μέχρι μέχρις τις 24.09.2014, η Πράξη παρουσίαζε απορροφητικότητα της τάξης του 70,4% της συνολικής της δημόσιας δαπάνης, τιμή η οποία είναι σχετικά ικανοποιητική. Υπολογίζοντας την απορροφητικότητα της Πράξης βάσει των ενταλματοποιημένων δαπανών του ΕΛΚΕ – ΕΚΠΑ, η απορροφητικότητά της ανέρχεται στο 77,9%, ενώ βάσει των τιμολογημένων δαπανών, η απορροφητικότητα της Πράξης, ενισχύεται περαιτέρω κατά έντεκα μονάδες και ανέρχεται στο 90,7%.

Α/Α	Τίτλος Υποέργου	Προϋπολογισμός <i>Βάσει της υπ' αρ. υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης</i>	Απολογιστικό Κόστος			Ποσοστό Απορρόφησης		
			<i>(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (€)</i>	<i>(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)</i>	<i>(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)</i>	<i>(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (%)</i>	<i>(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)</i>	<i>(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)</i>
1	Επιστημονική στήριξη του Έργου και δημιουργία δικτύου συνεργατών	2.672.200,00 €	1.983.055,28 €	2.160.185,67 €	2.533.226,97 €	74,2%	80,8%	94,8%
2	Οργάνωση και υλοποίηση δράσεων επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	Το Υποέργο 2 απενεργοποιήθηκε στην 1η τροποποίηση της Πράξης. Το φυσικό και οικονομικό του αντικείμενο μεταφέρθηκαν στο Υποέργο της Αυτεπιστασίας		
3	Δράσεις δημοσιότητας και προβολής του Έργου	90.500,00 €	26.688,88 €	26.715,60 €	26.715,60 €	29,5%	29,5%	29,5%

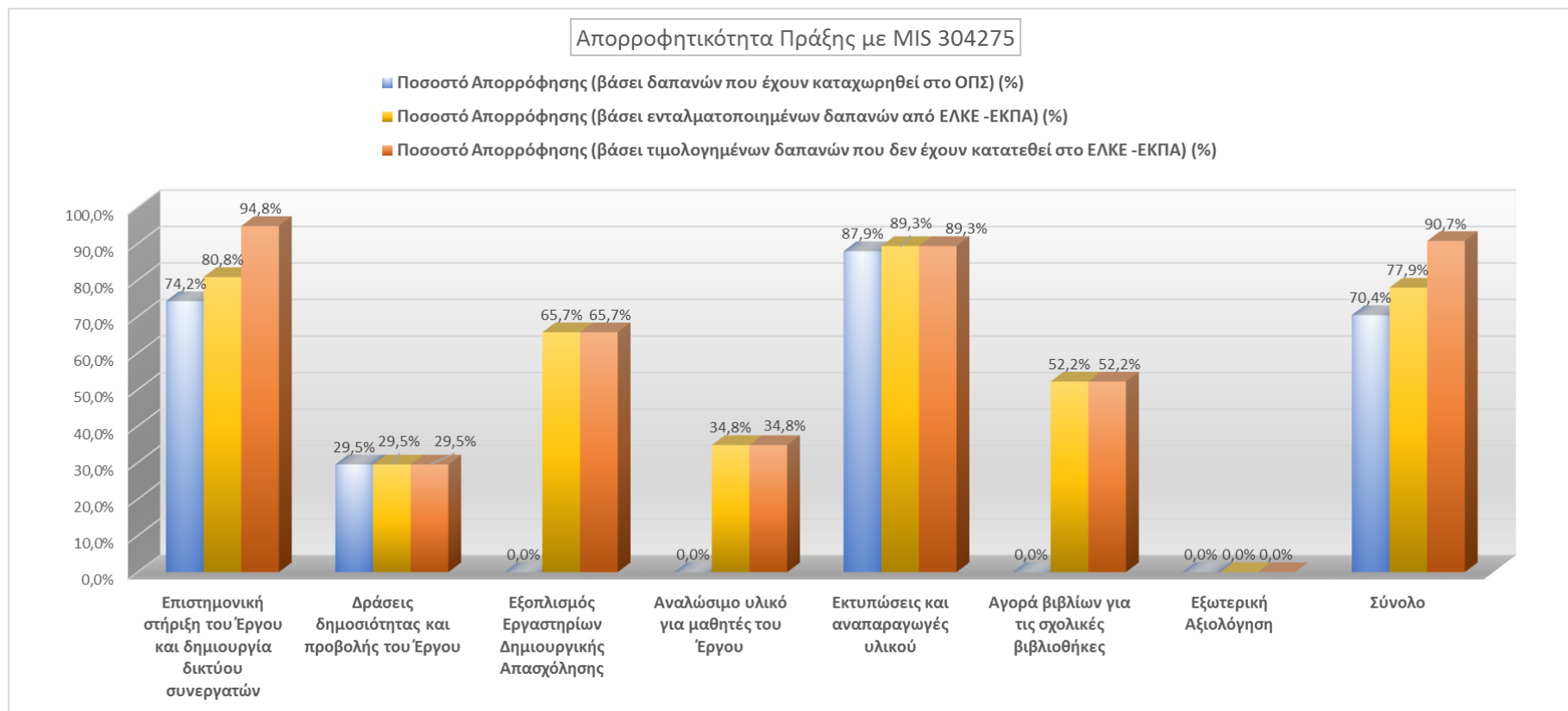
Π2. Αξιολογήσεις ανά Πράξη

Σελ. 310 από 460

ΕΚΘΕΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:
«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275
την περίοδο 2010-2014

Α/Α	Τίτλος Υποέργου	Προϋπολογισμός	Απολογιστικό Κόστος			Ποσοστό Απορρόφησης		
		Βάσει της υπ' αρ. υπ' αρ. πρωτ. 26317/19-12-2013 4ης τροποποίησης	(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (€)	(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)	(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (€)	(βάσει δαπανών που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ) (%)	(βάσει ενταλματοποιημένων δαπανών από ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)	(βάσει τιμολογημένων δαπανών που δεν έχουν κατατεθεί στο ΕΛΚΕ -ΕΚΠΑ) (%)
4	Εξοπλισμός Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης	39.000,00 €	0,00 €	25.641,05 €	25.641,05 €	0,0%	65,7%	65,7%
5	Αναλώσιμο υλικό για μαθητές του Έργου	28.000,00 €	0,00 €	9.757,62 €	9.757,62 €	0,0%	34,8%	34,8%
6	Εκτυπώσεις και αναπαραγωγές υλικού	37.000,00 €	32.538,64 €	33.037,81 €	33.037,81 €	87,9%	89,3%	89,3%
7	Αγορά βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες	4.500,00 €	0,00 €	2.348,39 €	2.348,39 €	0,0%	52,2%	52,2%
8	Εξωτερική Αξιολόγηση	28.800,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,0%	0,0%	0,0%
	Σύνολο	2.900.000,00 €	2.042.282,80 €	2.257.686,14 €	2.630.727,44 €	70,4%	77,9%	90,7%

Η μεγαλύτερη απορροφητικότητα, βάσει καταχωρημένων στο ΟΠΣ δαπανών, σημειώνεται στο Υποέργο 6: Εκτυπώσεις και αναπαραγωγές υλικού, ενώ σημαντική απόκλιση, μεταξύ καταχωρημένων στο ΟΠΣ δαπανών και ενταλματοποιημένων ή τιμολογημένων, σημειώνεται στα Υποέργα 4: Εξοπλισμός Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης, 5: Αναλώσιμο υλικό για μαθητές του Έργου και 7: Αγορά βιβλίων για τις σχολικές βιβλιοθήκες, όπως φαίνεται και από το γράφημα που ακολουθεί.

4.2.3 Συνολική αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα των Πράξεων

Για τον υπολογισμό της Συνολικής Αποτελεσματικότητας της κάθε Πράξης θα χρησιμοποιηθεί ο Δείκτης Αποτελεσματικότητας, ο οποίος εκφράζει την πρόοδο της φυσικής υλοποίησης της Πράξης και υπολογίζεται από το πηλίκο του υλοποιηθέντος φυσικού αντικείμενου προς το προγραμματισμένο φυσικό αντικείμενο, σύμφωνα με τον τύπο:

$$\Delta\text{Απ} = \frac{\Phi\Upsilon}{\Phi\text{Σ}}$$

Σύμφωνα με τα Τεχνικά Δελτία των υπό αξιολόγηση Πράξεων, ορίζονται τέσσερις δείκτες φυσικού αντικείμενου, για τους οποίους υπάρχουν τιμές φυσικού στόχου, αλλά και φυσικής υλοποίησης, για την κάθε Πράξη.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ	
74: ΚΩΔΙΚΟΣ	75: ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ
6141	Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης
6144	Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται
6158	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
6160	Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Από τους παραπάνω δείκτες επιλέγεται, ως ο πλέον κατάλληλος, ο δείκτης με κωδικό 6141, θεωρώντας ότι έχει τη μεγαλύτερη βαρύτητα στην εκπλήρωση των στόχων των υπό αξιολόγηση Πράξεων, δεδομένου ότι αφορά στα παιδιά Ρομά, που αποτελούν και τη βασική ομάδα στόχου της Πράξης.

Η Αποδοτικότητα της κάθε Πράξης, εκτιμάται από τον Δείκτη Αποδοτικότητας, που συσχετίζει τις επιτεύξεις της με τους πόρους που χρησιμοποιήθηκαν. Συσχετίζει δηλαδή τον δείκτη συνολικής αποτελεσματικότητας και την οικονομική υλοποίηση της κάθε Πράξης, υπολογιζόμενη με τον ακόλουθο τύπο:

$$\text{Δείκτης Αποδοτικότητας} = \frac{\text{Δείκτης Συνολικής Αποτελεσματικότητας}}{\text{Δείκτης Απορροφητικότητας}}$$

Στις ενότητες που ακολουθούν, παρουσιάζεται η συνολική Αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα, κάθε μίας εκ των υπό αξιολόγηση Πράξεων.

4.2.3.1 Συνολική αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

Για τον υπολογισμό της Συνολικής Αποτελεσματικότητας της Πράξης με MIS 304263, λαμβάνεται υπόψη η παραπάνω μεθοδολογία, καθώς και οι τιμές στόχου και υλοποίησής της, όπως αυτές έχουν παρατεθεί στην ενότητα 4.1.2.1: Συνολικές εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263 της παρούσας αξιολογικής μελέτης.

Δεδομένου ότι, όπως έχει αναλυθεί στην προαναφερόμενη ενότητα, υπήρξε απόκλιση μεταξύ του τρόπου υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη με κωδικό 6141: Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, μεταξύ του Δικαιούχου της Πράξης και του Συμβούλου Αξιολόγησης, η Συνολική Αποτελεσματικότητα της Πράξης, θα υπολογιστεί και με τους δύο τρόπους.

Υπολογισμός της Συνολικής Αποτελεσματικότητας

Βάσει τις τιμές του δείκτη του τρόπου υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη με κωδικό 6141 που ακολουθεί ο Δικαιούχος της Πράξης $= \frac{3.968}{3.000} = 1,32$

Βάσει του τρόπου υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη με κωδικό 6141 που ακολουθεί ο Σύμβουλος Αξιολόγησης $= \frac{960,5}{3.000} = 0,32$

Όπως προκύπτει από τις δύο μεθόδους υπολογισμού του δείκτη, είναι προφανές, όπως έχει ήδη ειπωθεί άλλωστε, ότι η Συνολική Αποτελεσματικότητα της Πράξης, είναι άμεσα συναρτώμενη με τον ορισμό του δείκτη «Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης», καθώς και του τρόπου υπολογισμού του μέσου ετήσιου όρου των μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Η διαφορετική αντίληψη και πρακτική που χρησιμοποιεί ο Δικαιούχος της Πράξης, σε σχέση με άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και με το Σύμβουλο Αξιολόγησης, οδηγεί σε αυτή τη μεγάλη απόκλιση της συνολικής αποτελεσματικότητας που παρατηρήθηκε.

Για τον υπολογισμό του δείκτη αποδοτικότητας, θα ακολουθηθεί η ίδια μέθοδος της διπλής εκτίμησής του, ενώ ως τιμή του Δείκτη Απορροφητικότητας, θα ληφθεί υπόψη η τιμή του πραγματικού βαθμού

απορρόφησης της Πράξης, η οποία αποτυπώνεται βάσει των τιμολογηθέντων δαπανών και η οποία ανέρχεται στο 83,1% ή 0,83, όπως έχει παρουσιαστεί στην ενότητα 4.2.2.1: Δείκτες απορροφητικότητας της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263

Υπολογισμός του **Δείκτη Αποδοτικότητας**

Βάσει του τρόπου υπολογισμού της Συνολικής Αποτελεσματικότητας που ακολουθεί ο Δικαιούχος της Πράξης $= \frac{1,32}{0,83} =$ **1,59**

Βάσει του τρόπου υπολογισμού της Συνολικής Αποτελεσματικότητας 6141 που ακολουθεί ο Σύμβουλος Αξιολόγησης $= \frac{0,32}{0,83} =$ **0,39**

4.2.3.2 Συνολική αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272

Για τον υπολογισμό της Συνολικής Αποτελεσματικότητας της Πράξης με MIS 304263, λαμβάνεται υπόψη η παραπάνω μεθοδολογία, καθώς και οι τιμές στόχου και υλοποίησής της, όπως αυτές έχουν παρατεθεί στην ενότητα 4.1.2.2: Συνολικές εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272 της παρούσας αξιολογικής μελέτης.

Δεδομένου ότι, όπως έχει αναλυθεί στην προαναφερόμενη ενότητα, υπήρξε απόκλιση μεταξύ του τρόπου υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη με κωδικό 6141: Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, μεταξύ του Δικαιούχου της Πράξης και του Συμβούλου Αξιολόγησης, η Συνολική Αποτελεσματικότητα της Πράξης, θα υπολογιστεί και με τους δύο τρόπους.

Υπολογισμός της Συνολικής Αποτελεσματικότητας

Βάσει τις τιμές του δείκτη του τρόπου υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη με κωδικό 6141 που ακολουθεί ο Δικαιούχος της Πράξης $= \frac{815}{700} =$ **1,16**

Βάσει του τρόπου υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη με κωδικό 6141 που ακολουθεί ο Σύμβουλος Αξιολόγησης $= \frac{318,5}{700} =$ **0,46**

Όπως προκύπτει από τις δύο μεθόδους υπολογισμού του δείκτη, είναι προφανές, όπως έχει ήδη ειπωθεί άλλωστε, ότι η Συνολική Αποτελεσματικότητα της Πράξης, είναι άμεσα συναρτώμενη με τον ορισμό του δείκτη «Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης», καθώς και του τρόπου υπολογισμού του μέσου ετήσιου όρου των μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Η διαφορετική αντίληψη και πρακτική που χρησιμοποιεί ο Δικαιούχος της Πράξης, σε σχέση με άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και με το Σύμβουλο Αξιολόγησης, οδηγεί σε αυτή τη μεγάλη απόκλιση της συνολικής αποτελεσματικότητας που παρατηρήθηκε.

Για τον υπολογισμό του δείκτη αποδοτικότητας, θα ακολουθηθεί η ίδια μέθοδος της διπλής εκτίμησής του, ενώ ως τιμή του Δείκτη Απορροφητικότητας, θα ληφθεί υπόψη η τιμή του πραγματικού βαθμού

απορρόφησης της Πράξης, η οποία αποτυπώνεται βάσει των τιμολογηθέντων δαπανών και η οποία ανέρχεται στο 94,5% ή 0,95, όπως έχει παρουσιαστεί στην ενότητα 4.2.2.2: Δείκτες απορροφητικότητας της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272.

Υπολογισμός του **Δείκτη Αποδοτικότητας**

Βάσει του τρόπου υπολογισμού της Συνολικής Αποτελεσματικότητας που ακολουθεί ο Δικαιούχος της Πράξης $= \frac{1,16}{0,95} =$ **1,22**

Βάσει του τρόπου υπολογισμού της Συνολικής Αποτελεσματικότητας 6141 που ακολουθεί ο Σύμβουλος Αξιολόγησης $= \frac{0,46}{0,95} =$ **0,48**

4.2.3.3 Συνολική αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274

Για τον υπολογισμό της Συνολικής Αποτελεσματικότητας της Πράξης με MIS 304263, λαμβάνεται υπόψη η παραπάνω μεθοδολογία, καθώς και οι τιμές στόχου και υλοποίησής της, όπως αυτές έχουν παρατεθεί στην ενότητα 4.1.2.3: Συνολικές εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274 της παρούσας αξιολογικής μελέτης.

Δεδομένου ότι, όπως έχει αναλυθεί στην προαναφερόμενη ενότητα, υπήρξε απόκλιση μεταξύ του τρόπου υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη με κωδικό 6141: Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, μεταξύ του Δικαιούχου της Πράξης και του Συμβούλου Αξιολόγησης, η Συνολική Αποτελεσματικότητα της Πράξης, θα υπολογιστεί και με τους δύο τρόπους.

Υπολογισμός της Συνολικής Αποτελεσματικότητας

$$\text{Βάσει τις τιμές του δείκτη του τρόπου υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη με κωδικό 6141 που ακολουθεί ο Δικαιούχος της Πράξης} = \frac{3.292}{3.000} = \mathbf{1,10}$$

$$\text{Βάσει του τρόπου υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη με κωδικό 6141 που ακολουθεί ο Σύμβουλος Αξιολόγησης} = \frac{1.534,5}{3.000} = \mathbf{0,51}$$

Όπως προκύπτει από τις δύο μεθόδους υπολογισμού του δείκτη, είναι προφανές, όπως έχει ήδη ειπωθεί άλλωστε, ότι η Συνολική Αποτελεσματικότητα της Πράξης, είναι άμεσα συναρτώμενη με τον ορισμό του δείκτη «Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης», καθώς και του τρόπου υπολογισμού του μέσου ετήσιου όρου των μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Η διαφορετική αντίληψη και πρακτική που χρησιμοποιεί ο Δικαιούχος της Πράξης, σε σχέση με άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και με το Σύμβουλο Αξιολόγησης, οδηγεί σε αυτή τη μεγάλη απόκλιση της συνολικής αποτελεσματικότητας που παρατηρήθηκε.

Για τον υπολογισμό του δείκτη αποδοτικότητας, θα ακολουθηθεί η ίδια μέθοδος της διπλής εκτίμησής του, ενώ ως τιμή του Δείκτη Απορροφητικότητας, θα ληφθεί υπόψη η τιμή του πραγματικού βαθμού

απορρόφησης της Πράξης, η οποία αποτυπώνεται βάσει των τιμολογηθέντων δαπανών και η οποία ανέρχεται στο 86,5% ή 0,87, όπως έχει παρουσιαστεί στην ενότητα 4.2.2.3: Δείκτες απορροφητικότητας της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274.

Υπολογισμός του **Δείκτη Αποδοτικότητας**

Βάσει του τρόπου υπολογισμού της Συνολικής Αποτελεσματικότητας που ακολουθεί ο Δικαιούχος της Πράξης $= \frac{1,10}{0,87} =$ **1,26**

Βάσει του τρόπου υπολογισμού της Συνολικής Αποτελεσματικότητας 6141 που ακολουθεί ο Σύμβουλος Αξιολόγησης $= \frac{0,51}{0,87} =$ **0,59**

4.2.3.4 Συνολική αποτελεσματικότητα – Αποδοτικότητα της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275

Για τον υπολογισμό της Συνολικής Αποτελεσματικότητας της Πράξης με MIS 304263, λαμβάνεται υπόψη η παραπάνω μεθοδολογία, καθώς και οι τιμές στόχου και υλοποίησής της, όπως αυτές έχουν παρατεθεί στην ενότητα 4.1.2.4: Συνολικές εκροές & βαθμός επίτευξης της στοχοθέτησης της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275 της παρούσας αξιολογικής μελέτης.

Δεδομένου ότι, όπως έχει αναλυθεί στην προαναφερόμενη ενότητα, υπήρξε απόκλιση μεταξύ του τρόπου υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη με κωδικό 6141: Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, μεταξύ του Δικαιούχου της Πράξης και του Συμβούλου Αξιολόγησης, η Συνολική Αποτελεσματικότητα της Πράξης, θα υπολογιστεί και με τους δύο τρόπους.

Υπολογισμός της Συνολικής Αποτελεσματικότητας

Βάσει τις τιμές του δείκτη του τρόπου υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη με κωδικό 6141 που ακολουθεί ο Δικαιούχος της Πράξης $= \frac{1.448}{700} =$ **2,07**

Βάσει του τρόπου υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη με κωδικό 6141 που ακολουθεί ο Σύμβουλος Αξιολόγησης $= \frac{375,0}{700} =$ **0,54**

Όπως προκύπτει από τις δύο μεθόδους υπολογισμού του δείκτη, είναι προφανές, όπως έχει ήδη ειπωθεί άλλωστε, ότι η Συνολική Αποτελεσματικότητα της Πράξης, είναι άμεσα συναρτώμενη με τον ορισμό του δείκτη «Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης», καθώς και του τρόπου υπολογισμού του μέσου ετήσιου όρου των μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Η διαφορετική αντίληψη και πρακτική που χρησιμοποιεί ο Δικαιούχος της Πράξης, σε σχέση με άλλους Δικαιούχους Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και με το Σύμβουλο Αξιολόγησης, οδηγεί σε αυτή τη μεγάλη απόκλιση της συνολικής αποτελεσματικότητας που παρατηρήθηκε.

Για τον υπολογισμό του δείκτη αποδοτικότητας, θα ακολουθηθεί η ίδια μέθοδος της διπλής εκτίμησής του, ενώ ως τιμή του Δείκτη Απορροφητικότητας, θα ληφθεί υπόψη η τιμή του πραγματικού βαθμού

απορρόφησης της Πράξης, η οποία αποτυπώνεται βάσει των τιμολογηθέντων δαπανών και η οποία ανέρχεται στο 90,7% ή 0,91, όπως έχει παρουσιαστεί στην ενότητα 4.2.2.4: Δείκτες απορροφητικότητας της Πράξης «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275.

Υπολογισμός του **Δείκτη Αποδοτικότητας**

Βάσει του τρόπου υπολογισμού της Συνολικής Αποτελεσματικότητας που ακολουθεί ο Δικαιούχος της Πράξης $= \frac{1,10}{0,91} =$ **1,21**

Βάσει του τρόπου υπολογισμού της Συνολικής Αποτελεσματικότητας 6141 που ακολουθεί ο Σύμβουλος Αξιολόγησης $= \frac{0,51}{0,91} =$ **0,56**

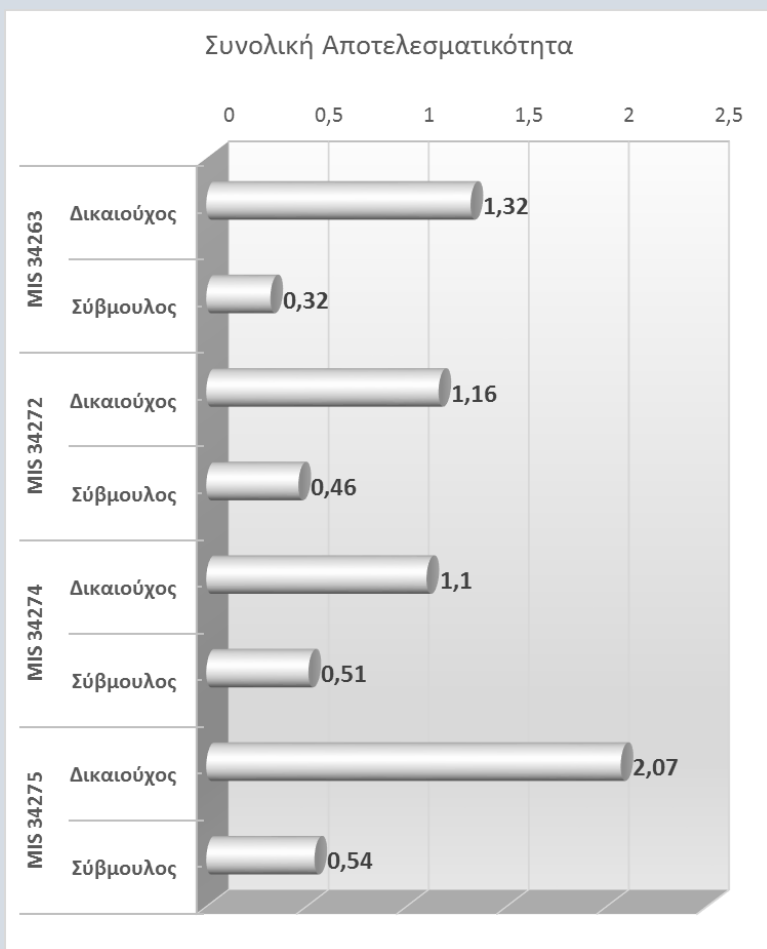
4.2.3.5 Γενικά συμπεράσματα επί των δεικτών Συνολικής Αποτελεσματικότητας – Αποδοτικότητας, όλων των Πράξεων

Βάσει των δεικτών που προηγήθηκαν, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

☞ **Καταγράφεται σημαντικός βαθμός απόκλισης της τιμής των δεικτών Συνολικής Αποτελεσματικότητας – Αποδοτικότητας των Πράξεων, μεταξύ του τρόπου υπολογισμού των εκροών που ακολουθεί ο Δικαιούχος τους και του Συμβούλου Αξιολόγησης.**

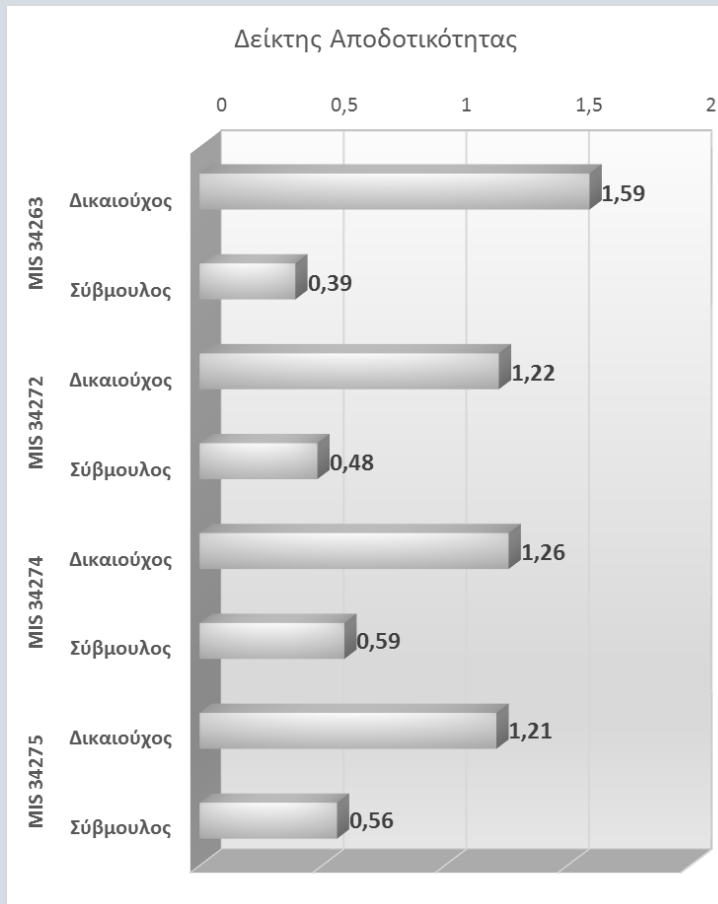
- Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η απόκλιση αυτή οφείλεται στο δείκτη «Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης», οι τιμές υλοποίησης του οποίου, όπως αυτές αποτυπώνονται από τον Δικαιούχο των Πράξεων, δεν τεκμηριώνονται από αντίστοιχα στοιχεία εκροών.

☞ Ο δείκτης αποτελεσματικότητας όλων των Πράξεων, λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο υπολογισμού των εκροών που ακολουθεί ο Δικαιούχος, παρουσιάζει μεγαλύτερη φυσική υλοποίηση της προβλεπόμενης, βάσει των στόχων που είχαν τεθεί. Αντίθετα, εφαρμόζοντας τον τρόπο υπολογισμού τους που ακολουθεί ο Σύμβουλος Αξιολόγησης, οι τιμές τους παρουσιάζουν πολύ μικρότερη φυσική υλοποίηση της προβλεπόμενης, όπως φαίνεται και στο διπλανό γράφημα.

☞ Αντίστοιχα, ο δείκτης αποδοτικότητας όλων των Πράξεων, λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο

υπολογισμού των εκροών που ακολουθεί ο Δικαιούχος, λαμβάνει ικανοποιητικές τιμές για όλες τις Πράξεις, άνω του 1, τιμές οι οποίες αντιπροσωπεύουν την αναλογικότητα της φυσικής υλοποίησης έναντι της οικονομικής πρόοδου, όλων των Πράξεων. Οι τιμές αυτές, δηλώνουν ότι οι Πράξεις προχωρούν σημαντικά τόσο στη φυσική τους υλοποίηση, όσο και στην απορρόφηση των δημοσίων δαπανών, χωρίς

να παρατηρούνται σημαντικές αποκλίσεις. Αντίθετα, εφαρμόζοντας τον τρόπο υπολογισμού τους που ακολουθεί ο Σύμβουλος Αξιολόγησης, οι τιμές των δεικτών αποδοτικότητας είναι μη ικανοποιητικές και κινούνται κάτω του 0,6 για όλες τις υπό αξιολόγηση Πράξεις, υποδηλώνοντας ότι αυτές παρουσιάζουν σημαντική υστέρηση στη φυσική τους υλοποίηση, σε σχέση με την οικονομική τους πρόοδο, όπως φαίνεται και στο διπλανό γράφημα.

4.3 Ποιοτική αξιολόγηση των Πράξεων, με MIS 304263, MIS 304272, MIS 304274 και MIS 304275

4.3.1 Έρευνες Πεδίου

Σημαντική πηγή πληροφοριών για την αξιολογική διαδικασία υπήρξαν οι έρευνες πεδίου, σε:

1. Μαθητές Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
2. Μαθητές Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
3. Επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς των Πράξεων
4. Διευθυντές των σχολικών μονάδων παρέμβασης στις Περιφέρειες εφαρμογής των υπό αξιολόγηση Πράξεων και
5. Ειδικό κοινό που εμπλέκεται άμεσα ή έμμεσα με το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», στις Περιφέρειες εφαρμογής των υπό αξιολόγηση Πράξεων

Οι έρευνες στο μαθητικό πληθυσμο Ρομά, καθώς και στο μεγαλύτερο μέρος του ειδικού κοινού έγιναν με την τεχνική των επιτόπιων προσωπικών συνεντεύξεων. Επίσης, διενεργήθηκαν τηλεφωνικές και μέσω «Skype» συνεντεύξεις με μέλη του ειδικού κοινού τα οποία δραστηριοποιούνται σε διάφορες συνεργαζόμενες με το Πρόγραμμα δομές. Όλες οι συνεντεύξεις διενεργήθηκαν από έμπειρους ερευνητές του συμβούλου αξιολόγησης.

Σε ότι αφορά στην έρευνα των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών και των Διευθυντών των σχολικών μονάδων παρέμβασης του Προγράμματος, αυτές έγιναν διαδικτυακά, με τη χρήση ηλεκτρονικών ημι-δομημένων ερωτηματολογίων, κλειστών και ανοικτών ερωτήσεων, τα οποία ήταν διαθέσιμα στον ηλεκτρονικό σύνδεσμο <http://surveys.kplm.gr/C/MIN/>. Σε κάθε εκπαιδευτικό και Διευθυντή σχολικής μονάδας, διατέθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μοναδικός κωδικός πρόσβασης, προκειμένου να διασφαλιστεί το απόρρητο, καθώς και η ανωνυμία και η εμπιστευτικότητα της όλης διαδικασίας συλλογής στοιχείων.

Η περίοδος διεξαγωγής των ερευνών ήταν από 20/10/2014 μέχρι τις 26/01/2015.

Οι συνεντεύξεις βασίστηκαν σε ημι-δομημένα ερωτηματολόγια και οδηγούς συζήτησης που επέτρεπαν στους ερευνητές να καταγράφουν τόσο ποσοτικές, όσο και ποιοτικού τύπου πληροφορίες, ενώ σε κάθε συνέντευξη αναπτύχθηκε διαδραστική σχέση ερωταπαντήσεων με τους συνεντευξιζόμενους, επιτρέποντας στον ερευνητή να διερευνά σε βάθος τις θέσεις και τις απόψεις του ερωτώμενου πληθυσμού.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα κάθε μίας εκ των προαναφερόμενων ερευνών.

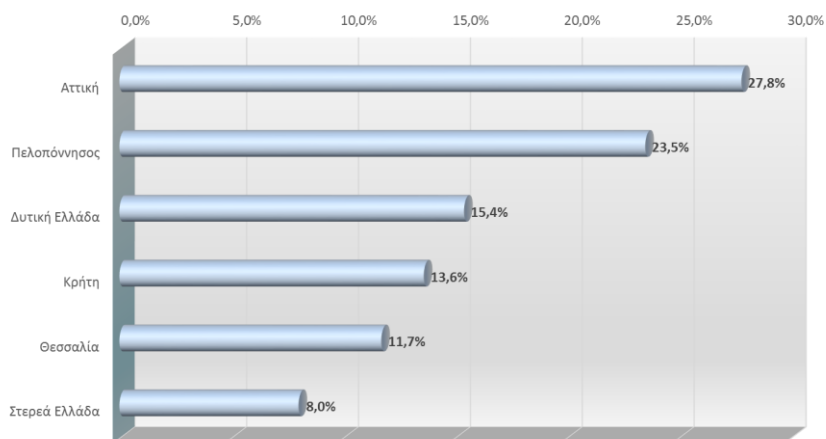

4.3.1.1 Αποτελέσματα ποσοτικής έρευνας Μαθητών Ρομά α΄θμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Αττικής, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, Στερεάς Ελλάδας, Πελοποννήσου και Κρήτης

Ταυτότητα της έρευνας

162 Μαθητές Ρομά που φοιτούν στην α΄θμια εκπαίδευση και συμμετείχαν σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Νοτίου και Βορείου Αιγαίου, Πελοποννήσου και Κρήτης, την περίοδο 2010-2014 Στο γράφημα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η κατανομή του δείγματος, ανά περιοχή διεξαγωγής της έρευνας.

**Μέγεθος δείγματος/
γεωγραφική κάλυψη:**

**Χρονικό διάστημα
συλλογής στοιχείων:**

Νοέμβριο - Δεκέμβριο 2014

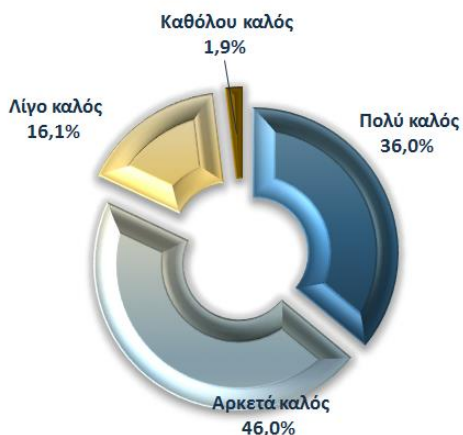
**Μέθοδος
δειγματοληψίας:**

Η επιλογή του δείγματος έγινε με γνώμονα την αντιπροσωπευτικότητα των ερωτώμενων σε σχέση με την κατηγορία κοινού που εκπροσωπούν, ως προς το φύλο, την ηλικία και την τάξη φοίτησης, καθώς και το είδος του προγράμματος ενισχυτικής που παρακολούθησαν.

**Μέθοδος
συλλογής
στοιχείων**

Η συλλογή των στοιχείων έγινε με προσωπικές συνεντεύξεις με τη χρήση ημιδομημένου ερωτηματολογίου. Ερευνητές επισκέφθηκαν σχολεία και οικισμούς στις περιοχές Ζεφυρίου, Αχαρνών, Ασπροπύργου, Καλαμάτας, Ασπροχώματος Μεσσηνίας, Θουρίας Μεσσηνίας, Σαγέικων και Μεγανίτη Αχαΐας, Αλικαρνασσού Κρήτης, Λάρισας και έλαβαν συνεντεύξεις από όσους μαθητές δέχτηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα.

Βαθμός κατανόησης της Ελληνικής γλώσσας

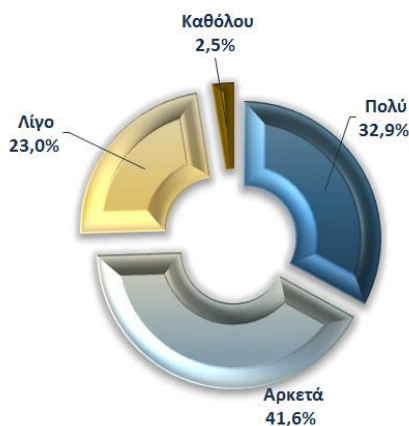

ικανότητας έκφρασης στην ελληνική γλώσσα, ωστόσο αυτό δεν αποτέλεσε εμπόδιο για την απρόσκοπτη διεξαγωγή της έρευνας. Στο 25% των μαθητών που έλαβαν μέρος στην έρευνα, παρατηρήθηκαν σοβαρά προβλήματα κατανόησης και έκφρασης στην ελληνική γλώσσα, τα οποία επιλύθηκαν με τη συμβολή διαμεσολαβητών που συνόδευαν τους ερευνητές. Τα μεγαλύτερα προβλήματα σημειώθηκαν με μαθητές Ρομά της Περιφέρειας Αττικής, καθώς και με μαθητές που διαβιούν στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

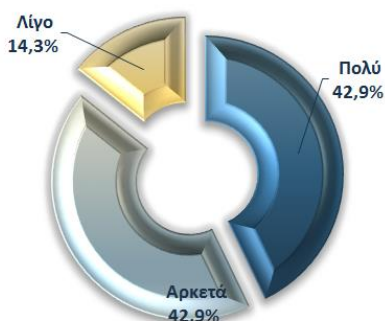
Σύμφωνα με τις ερευνητικές παρατηρήσεις, πάνω από 8 στους 10 μαθητές διέθεταν ένα καλό επίπεδο κατανόησης της ελληνικής γλώσσας, ενώ περισσότεροι από 7 στους 10 ερωτώμενους μαθητές μπορούσαν να εκφραστούν σε ικανοποιητικό βαθμό στην ελληνική γλώσσα και να δώσουν απαντήσεις.

Παρόλο που σε αρκετούς μαθητές, το επίπεδο κατανόησης της γλώσσας υπερετερούσε της

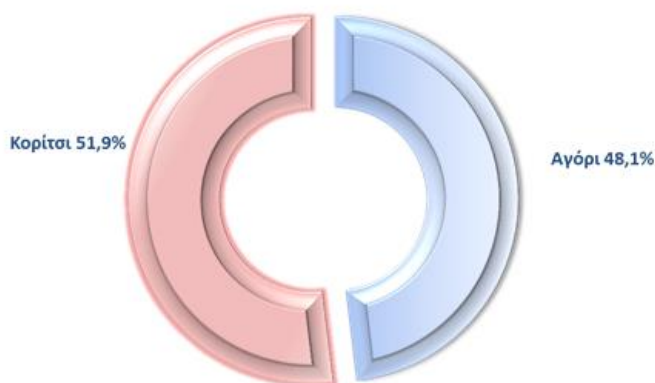
Πόσο εύκολα μπορούσε να εκφραστεί στην ελληνική γλώσσα και να σου δώσει τις απαντήσεις;

Πόσο άνετος/η ήταν ο μαθητής/τρια με την παρουσία σου;

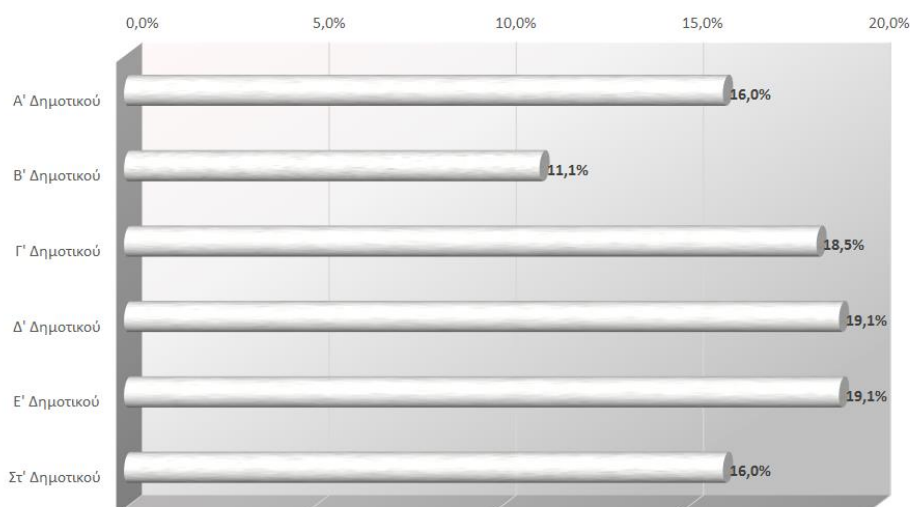

Τέλος, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων μαθητών επέδειξε άνεση στην παρουσία των ερευνητών και στη διαδικασία της συνέντευξης, ενώ ελάχιστοι μαθητές ήταν συνεσταλμένοι, γεγονός που αντιμετωπίστηκε από την ερευνητική ομάδα, με τεχνικές εμπύχωσης και τη διαμόρφωση κλίματος εμπιστοσύνης.

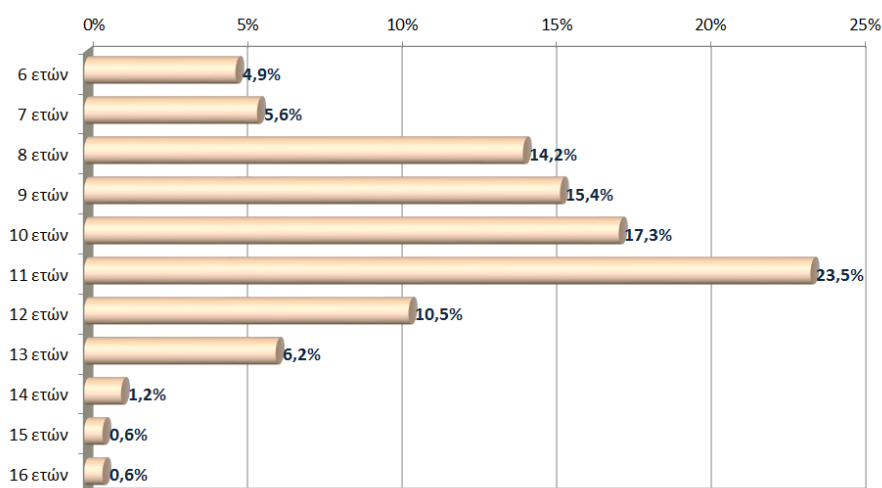
Το 48,1% των ερωτώμενων μαθητών ήταν αγόρια και το υπόλοιπο 51,9% κορίτσια, ενώ το 72,7% των συνεντεύξεων έγινε σε μαθητές από Γ' Δημοτικού και πάνω, προκειμένου να διασφαλιστεί, σε όσο το δυνατό μεγαλύτερο βαθμό, ότι οι ερωτώμενοι μαθητές είναι σε θέση να αντιληφθούν τις ερωτήσεις που τους

τίθενται, όπως επίσης και ότι η ελληνομάθειά τους, τους επιτρέπει να τοποθετηθούν επ' αυτών.

Η ηλικιακή κατανομή των

ερωτώμενων μαθητών παρουσιάζεται στο γράφημα που ακολουθεί, ενώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι εντοπίστηκαν μαθητές ηλικίας άνω των 13 ετών να φοιτούν στο δημοτικό. Τα άτομα αυτά, είτε είχαν

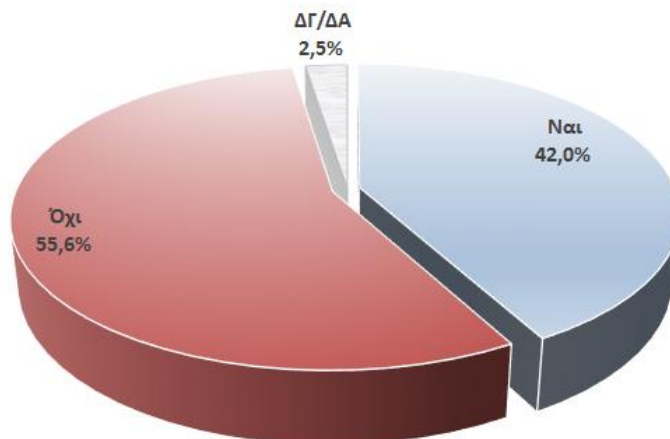

διακόψει τη φοίτησή τους παλαιότερα και επανήλθαν στο σχολείο προκειμένου να πάρουν το απολυτήριο δημοτικού, είτε είχαν μείνει στην ίδια τάξη, πολλαπλές φορές, εξαιτίας απουσιών.

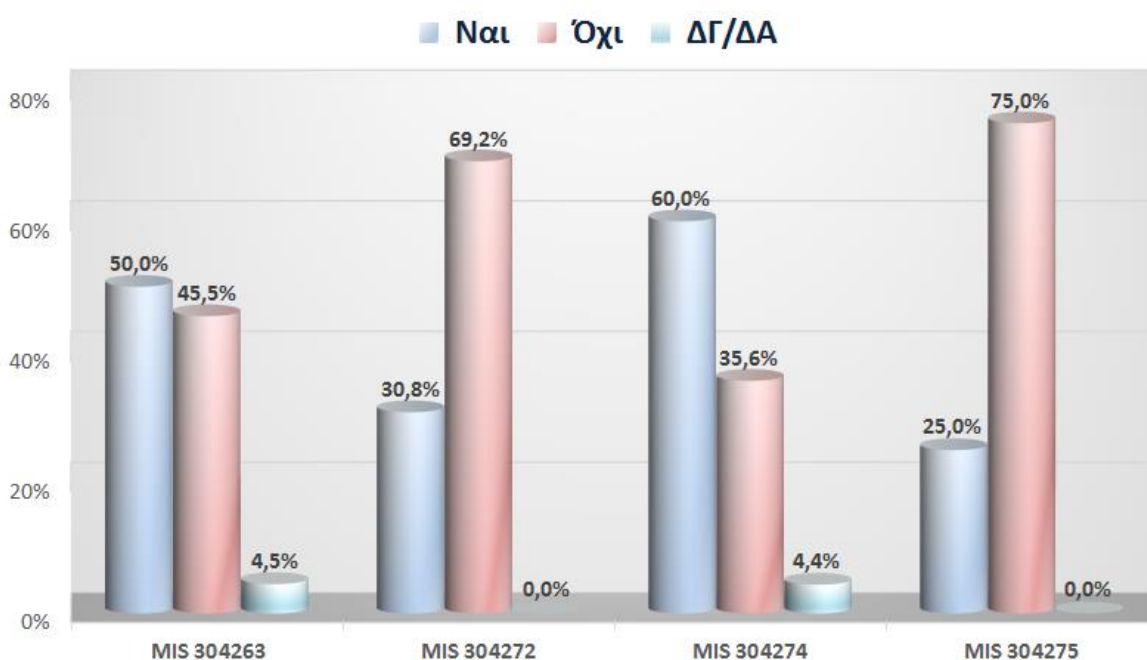
Στην ερώτηση «Έχεις πάει **Νηπιαγωγείο;**», πάνω από τους

μισούς ερωτώμενους μαθητές, ανέφεραν ότι δεν έχουνε πάει, γεγονός που υποδηλώνει την προβληματική σχέση που υπάρχει όσον αφορά στη φοίτηση των παιδιών Ρομά στην προσχολική αγωγή. Τα ποσοστά αυτά εκτοξεύονται στην περίπτωση των

ερωτώμενων μαθητών από την περιοχή της Κρήτης, της Πελοποννήσου και της Στερεάς Ελλάδας, με το 70% και πλέον αυτών, να μην έχουνε πάει στο νηπιαγωγείο, ενώ καλύτερη είναι η εικόνα στις Περιφέρειες της Θεσσαλίας και της Αττικής, όπου οι φοιτήσαντες στο νηπιαγωγείο μαθητές, κινούνται πάνω από τον εθνικό μέσο όρο.

Έχεις πάει Νηπιαγωγείο;

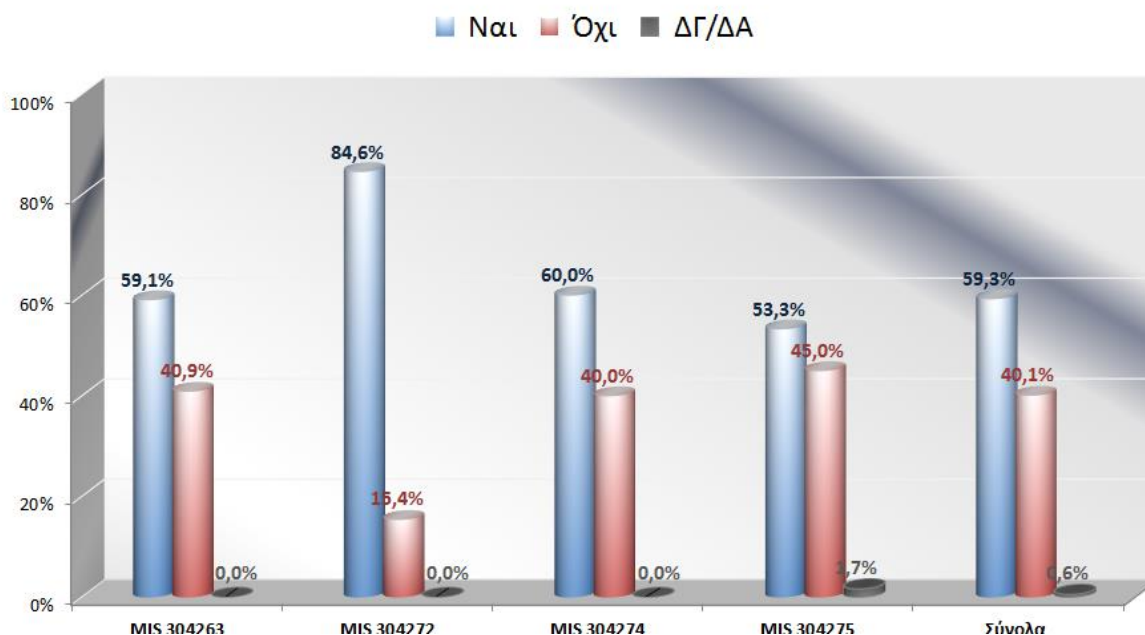
Σε ότι αφορά στην τακτικότητα της φοίτησης των μαθητών Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, 8 στους 10 μαθητές, αναφέρουν ότι πηγαίνουν στο σχολείο τους κάθε μέρα, χωρίς να κάνουν απουσίες, ενώ ένας στους 6 περίπου δηλώνει ότι πηγαίνει τις περισσότερες ημέρες τις εβδομάδες στο σχολείο, αλλά όχι όλες. Η διαλείπουσα φοίτηση των μαθητών Ρομά είναι πιο έντονη στην Περιφέρεια της Θεσσαλίας, με το ¼ των ερωτώμενων μαθητών να δηλώνει ότι πηγαίνει μεν σχολείο, αλλά όχι όλες τις ημέρες τις εβδομάδες, ενώ ένας στους 20 μαθητές φαίνεται να έχουν πιο άτακτη φοίτηση και είτε να απουσιάζουν περισσότερο από μία εβδομάδα από το σχολείο, είτε να επιλέγουν να πάνε μόνο μία ημέρα την εβδομάδα. Αντίθετα, στην Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας, και στην περιοχή διεξαγωγής της έρευνας, παρατηρείται η τακτικότερη φοίτηση, όσον αφορά στη συχνότητα με την οποία οι μαθητές πηγαίνουν στο σχολείο, όπως φαίνεται και στο γράφημα που ακολουθεί.

Στην ερώτηση, «**Δυσκολεύεσαι στα μαθήματα του σχολείου σου;**» το 59,3% των ερωτώμενων μαθητών, τοποθετήθηκε θετικά. Ιδιαίτερα αυξημένο, της τάξης του 84,6%, είναι το ποσοστό των μαθητών που ανέφεραν ότι δυσκολεύονται στην περιοχή της Στερεάς Ελλάδας, ενώ στις υπόλοιπες Περιφέρειες τα ποσοστά όσων δυσκολεύονται κινούνται σε παρόμοια επίπεδα με εκείνα του συνόλου των ερωτώμενων, όπως φαίνεται και στο σχήμα που ακολουθεί.

Δυσκολεύεσαι στα μαθήματα του σχολείου σου;
Συνολικά και ανά Πράξη

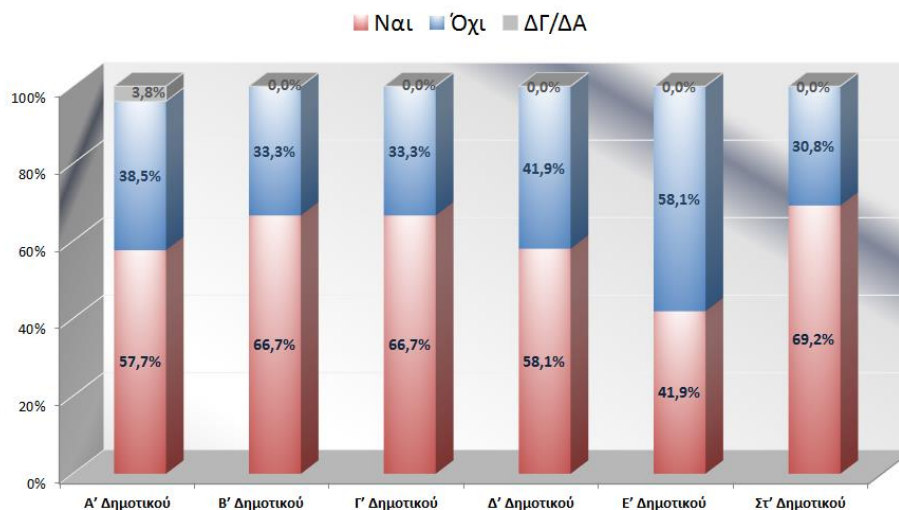

Το επίπεδο δυσκολίας των μαθητών παραμένει σχεδόν σταθερό σε όλες τις τάξεις του δημοτικού, με εξαίρεση ίσως τα παιδιά της Ε΄ τάξης, όπου το ποσοστό όσων δυσκολεύονται εμφανίζεται σχετικά μειωμένο έναντι των υπολοίπων τάξεων.

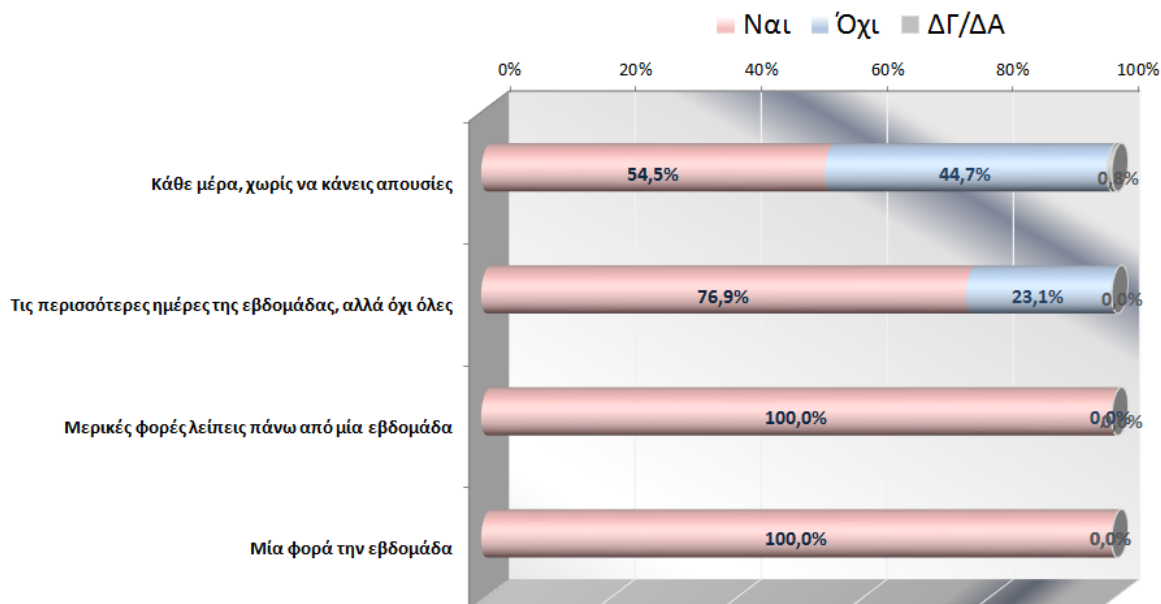
Δυσκολεύεσαι στα μαθήματα του σχολείου σου;
Ανάλογα με την τάξη που πηγαίνουν

Ιδιαίτερη αξία έχει το εύρημα ότι οι μαθητές που δυσκολεύονται περισσότερο, είναι εκείνοι, οι οποίοι παρουσιάζουν

άτακτη φοίτηση. Έτσι, όσο μειώνεται η συχνότητα, σε εβδομαδιαία βάση, με την οποία παρακολουθούν τα μαθήματά τους στο σχολείο, τόσο πιο έντονα είναι τα προβλήματα και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές, όπως φαίνεται και από το σχήμα που ακολουθεί.

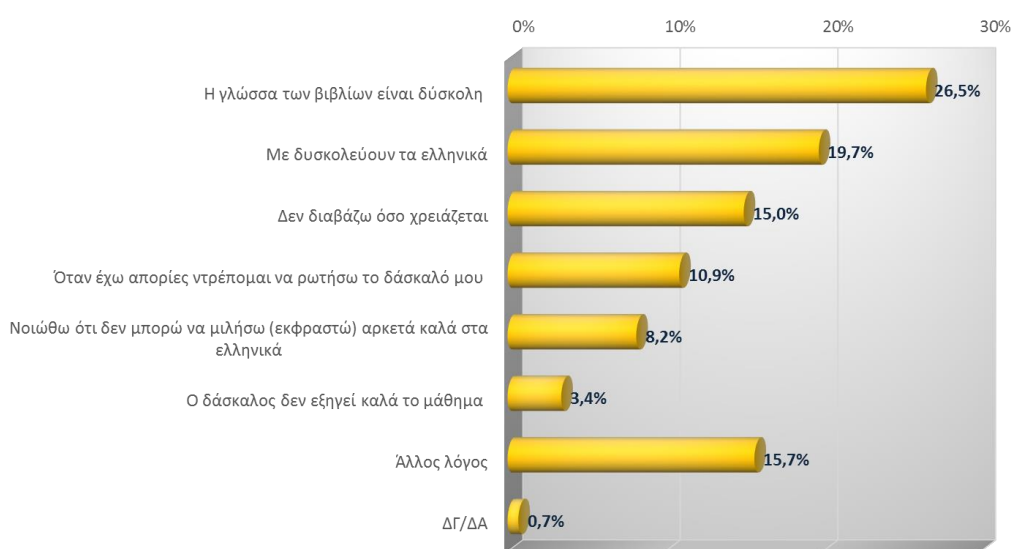

**Δυσκολεύεσαι στα μαθήματα του σχολείου σου;
Ανάλογα με την συχνότητα με την οποία πηγαίνουν στο σχολείο**

Το πρόβλημα του «γλωσσικού ελλείματος» και η μετάβαση των μαθητών από τα ρομανί στα ελληνικά, αποτελεί ιεραρχικά, τον πρώτο λόγο που ανέφεραν οι μαθητές στην ερώτηση **«Για ποιον ή για ποιους λόγους δυσκολεύεσαι στα μαθήματα του σχολείου σου;»**. Πάνω από τους μισούς αναφέρουν ότι «η γλώσσα των βιβλίων είναι δύσκολη», ότι «τους δυσκολεύουν τα ελληνικά» και ότι «νοιώθουν ότι δεν μπορούν να μιλήσουν και να εκφραστούν αρκετά καλά στην ελληνική γλώσσα», ενώ σημαντικό είναι

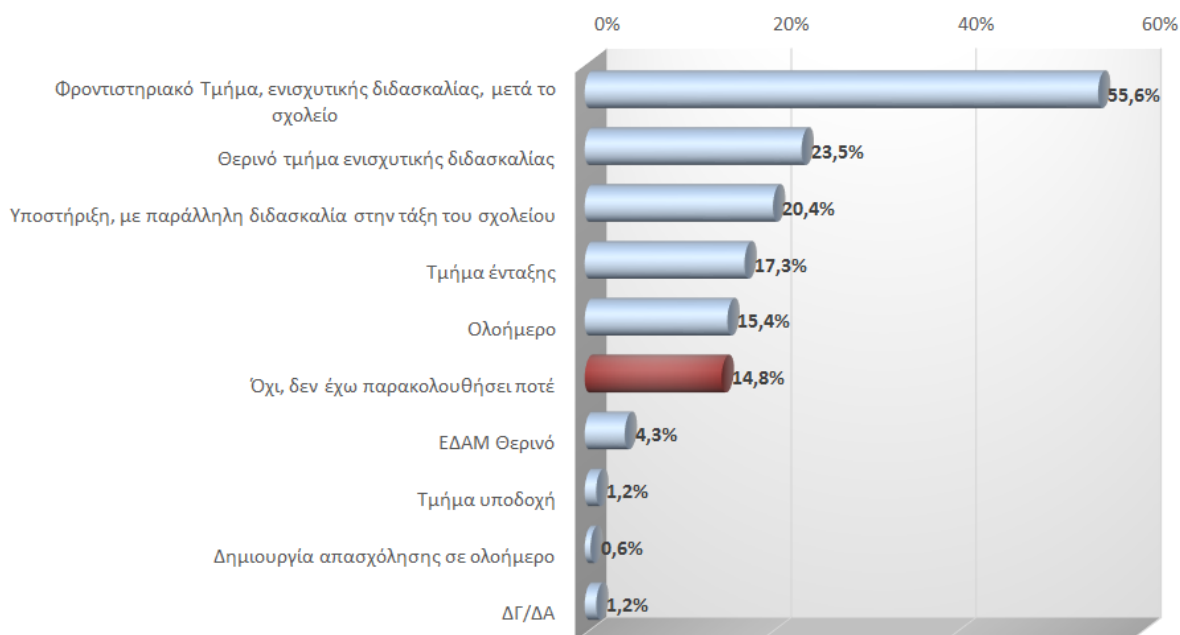
και το ποσοστό όσων μαθητών ανέφεραν ότι «ντρέπονται να ρωτήσουν το δάσκαλό τους όταν έχουν απορίες», όπως φαίνεται και στο διπλανό γράφημα.

Τα «Μαθηματικά», καθώς και η «Γλώσσα», είναι δύο από τα μαθήματα που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο βαθμό δυσκολίας για τους μαθητές Ρομά, ενώ μαθήματα όπως η «Φυσική», η «Ιστορία», τα «Θρησκευτικά» και τα «Αγγλικά», προβληματίζουν πολλούς μαθητές.

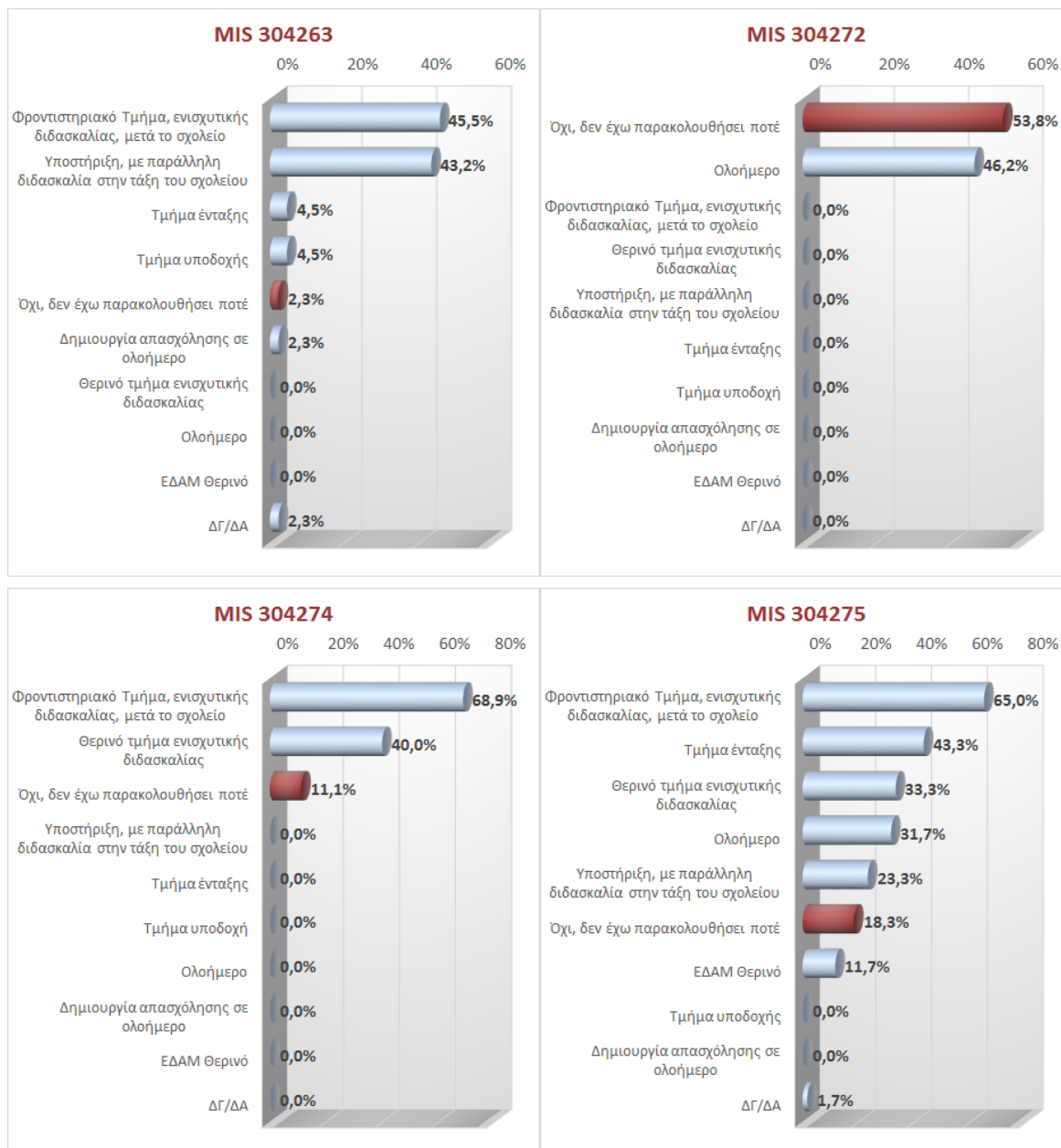
Το 84% των ερωτώμενων μαθητών, έχει παρακολουθήσει κάποιο μάθημα ενισχυτικής διδασκαλίας την περίοδο 2010-2014, εκ των οποίων, πάνω από ένας στους 3 παρακολούθησε τουλάχιστον τρεις χρονιές. Οι περισσότεροι μαθητές, συμμετείχαν σε Φροντιστηριακό τμήμα ενισχυτικής διδασκαλίας, που γίνονταν σε ώρες μετά το σχολείο, ένας στους τέσσερις περίπου παρακολούθησε θερινό τμήμα ενισχυτικής διδασκαλίας και ένα στους πέντε, συμμετείχε σε τάξεις, όπου γίνονταν παράλληλη διδασκαλία. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, οι ερωτώμενοι μαθητές είχαν μία αδυναμία να προσδιορίσουν το είδος και τον φορέα υλοποίησης των δράσεων ενισχυτικής διδασκαλίας που παρακολούθησαν, δεδομένου ότι αυτά είναι πολλά και ποικίλουν από σχολείο σε σχολείο, αναδεικνύοντας έτσι την ανομοιογένεια των παρεμβάσεων προς την κατεύθυνση της μαθησιακής τους ενίσχυσης. Η συμπλήρωση του ακριβούς είδους ενισχυτικής που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι μαθητές, έγινε μετά από μία σειρά εξαντλητικών ερωτήσεων από την ερευνητική ομάδα, προκειμένου να μπορέσουν να κατατάξουν με ακρίβεια τη συμμετοχή των μαθητών στα διάφορα είδη ενισχυτικής διδασκαλίας.

Την περίοδο 2010-2014, έχει παρακολουθήσει μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» και αν ναι τι από τα παρακάτω;

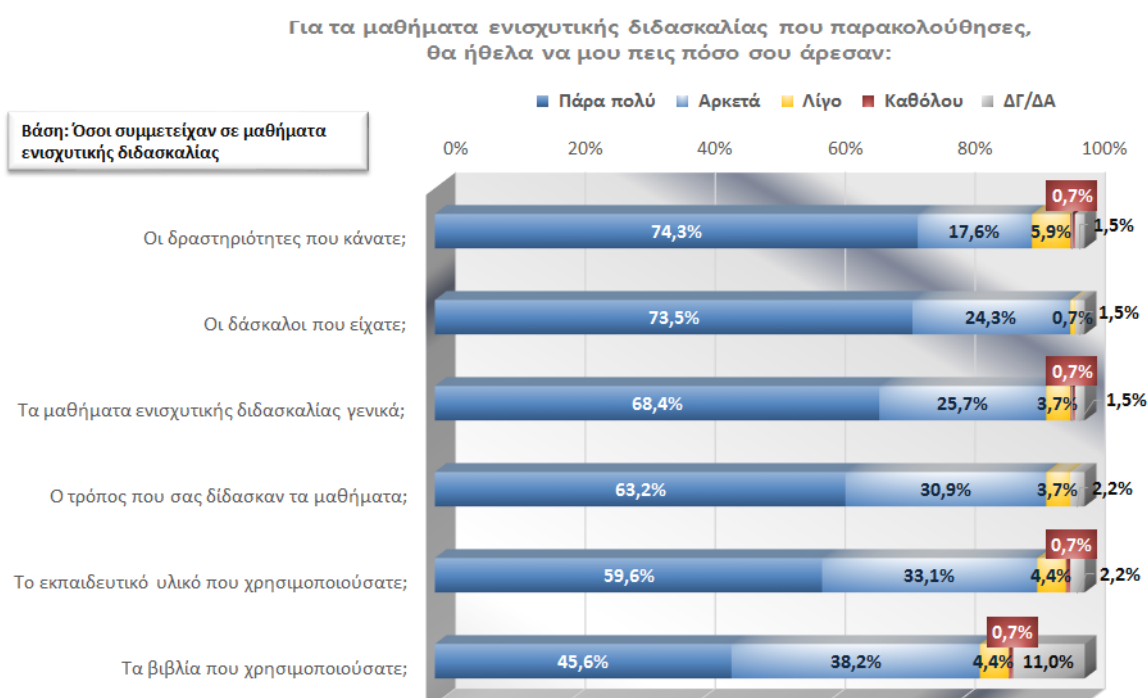

Τα ποσοστά των μαθητών που έχουν παρακολουθήσει ενισχυτική διδασκαλία, καθώς και το είδος της ενισχυτικής που έχουν παρακολουθήσει, διαφοροποιούνται αρκετά ανά εξεταζόμενη Πράξη και Περιφέρεια εφαρμογής του Προγράμματος, όπως φαίνεται και από τα διαγράμματα που ακολουθούν. Η μεγαλύτερη πολυμορφία πάντως προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας, στα οποία συμμετείχαν μαθητές Ρομά της α'βάθμιας εκπαίδευσης, παρατηρείται στις Περιφέρειες Πελοποννήσου και Κρήτης, ενώ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας εντοπίζεται το μικρότερο ποσοστό μαθητών που συμμετείχαν σε δράσεις ενισχυτικής.

Στην ερώτηση «**Για τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που παρακολούθησες, θα ήθελα να μου πεις πόσο σου άρεσαν:**», πάνω από επτά στους 10 ερωτώμενους μαθητές, δηλώνουν πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τις δραστηριότητες που ανέπτυσαν στο πλαίσιο της ενισχυτικής διδασκαλίας και τους δασκάλους που είχαν. Σημαντικό είναι και το ποσοστό των μαθητών που δηλώνουν ικανοποιημένοι με τα μαθήματα ενισχυτικής γενικά, τον τρόπο διδασκαλίας των μαθημάτων σε αυτά και το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε. Εκεί που καταγράφηκε ο μικρότερος βαθμός ικανοποίησης και συνεπώς η μεγαλύτερη δυσαρέσκεια, για μικρή όμως μερίδα μαθητών, ήταν σχετικά με τα βιβλία που χρησιμοποιούσαν.

Ίδια περίπου εικόνα παρατηρείται και στην ερώτηση «**Πόσο σε βοήθησαν τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας:**», αφού οι 9 περίπου στους 10 μαθητές ανέφεραν ότι βοηθήθηκαν πάρα πολύ και αρκετά, στο να αγαπήσουν περισσότερο το σχολείο, να κάνουν περισσότερους φίλους, να μιλάνε, να γράφουνε και να καταλαβαίνουν καλύτερα την ελληνική γλώσσα, να παρακολουθούν ευκολότερα τα μαθήματα της τάξης τους και να καταλαβαίνουν το δάσκαλό τους και τέλος, να γίνουν καλύτεροι μαθητές.

Πόσο σε βοήθησαν τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας:

Βάση: Όσοι συμμετείχαν σε μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας

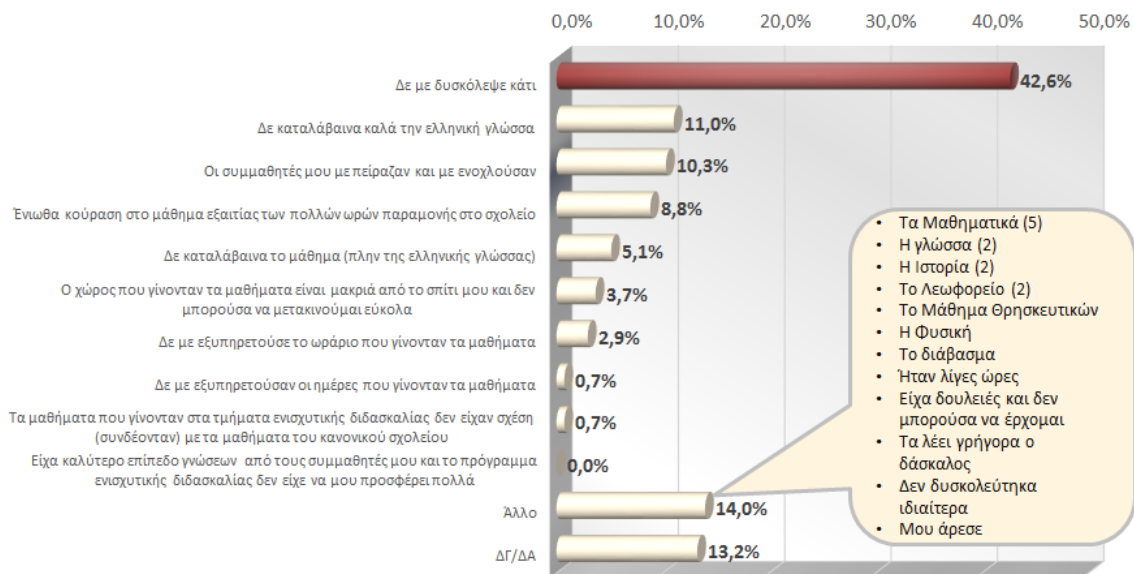

Ωστόσο, παρά τη συμβολή αυτή της ενισχυτικής διδασκαλίας στη σχολική τους ένταξη, τα ερευνητικά ευρήματα δείχνουν πως παρότι οι μαθητές αναγνωρίζουν ότι τα μαθήματα αυτά τους βοηθούν, εξακολουθούν να δυσκολεύονται με το σχολικό περιβάλλον και τα μαθήματα του σχολείου τους, γεγονός που καταδεικνύει, ότι οι όποιες παρεμβάσεις προς αυτή την κατεύθυνση αφενός πρέπει να συνεχιστούν και να ενταθούν και αφετέρου να συμπληρωθούν με δράσεις που θα αντιμετωπίσουν εξωγενείς παράγοντες, όπως η ελληνομάθεια των γονιών τους, ώστε με τη σειρά τους να μπορέσουν να βοηθήσουν τα παιδιά τους στη σχολική τους επίδοση, η άρση της κοινωνικής απομόνωσης των Ρομά, εξαιτίας ρατσιστικών συμπεριφορών που αναπτύσσονται εντός και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος, η άμβλυνση των φαινομένων φτώχειας που αντιμετωπίζουν και που επιδρά άμεσα στη διαλείπουσα φοίτησή τους και η ανάδειξη της αξίας του μορφωτικού κεφαλαίου στους γονείς Ρομά. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, φαίνεται ότι όλα τα παιδιά που παρακολούθησαν κάποιο μάθημα ενισχυτικής διδασκαλίας, δηλώνουν ταυτόχρονα ότι εξακολουθούν να δυσκολεύονται με τα μαθήματα του σχολείου τους, ενώ από συζητήσεις που έγιναν από την ερευνητική ομάδα με τους εκπαιδευτικούς των παιδιών αυτών φαίνεται ότι, η αδυναμία των γονιών τους να τους βοηθήσουν με τα μαθήματα του σχολείου τους παίζει πολύ μεγάλο ρόλο στη σχολική τους επίδοση. Από την άλλη πλευρά, η στάση των γονιών Ρομά, απέναντι στην αξία της εκπαίδευσης, είναι καθοριστική για την τακτικότητα της φοίτησής τους, όπως επίσης και η άρση εκείνων των κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων (π.χ. φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός), που οδηγούν στη σχολική διαρροή των παιδιών Ρομά. Παράλληλα, τα ίδια τα παιδιά κρίνουν ανεπαρκείς

τις ώρες της ενισχυτικής διδασκαλίας, αναφέροντας πολλά από αυτά ότι, «προκειμένου να βοηθηθούν, θα ήθελαν περισσότερες ώρες και περισσότερα μαθήματα».

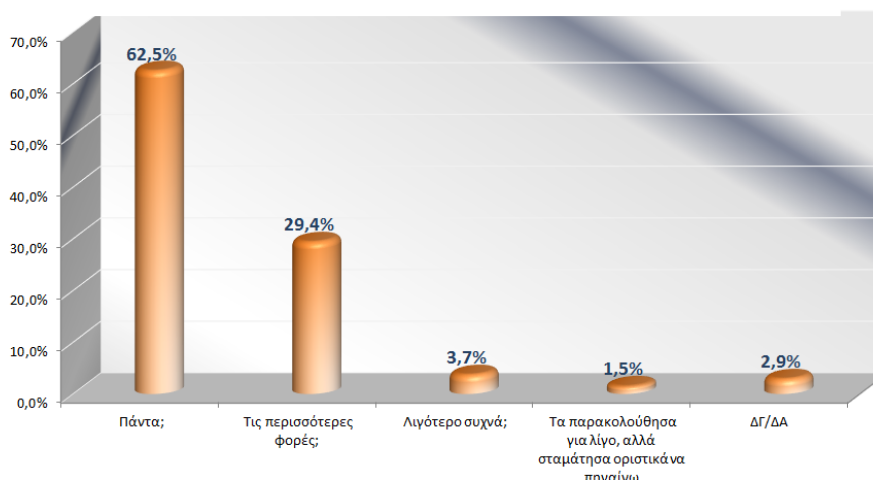
Τα παραπάνω, ενισχύονται και από τα ευρήματα της ερώτησης «**Υπήρχε κάτι που σε δυσκόλεψε ή δεν σου άρεσε στα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας και αν ναι, τι είναι αυτό;**» Όπως φαίνεται από το γράφημα που ακολουθεί, η κατανόηση της ελληνικής γλώσσας και των μαθημάτων εν γένει, αποτελούν την πρώτη κατά σειρά δυσκολία που έχουν να αντιμετωπίσουν οι μαθητές, ανεξάρτητα με το αν αυτά γίνονται στο πλαίσιο του σχολικού προγράμματος ή προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας. Επιπρόσθετα, προβλήματα όπως η κόπωση εξαιτίας των πολλών ωρών παραμονής στο σχολείο, οι ημέρες και το ωράριο διεξαγωγής της ενισχυτικής και η απόσταση των σημείων παρέμβασης από και προς τον τόπο διαμονής τους, σε συνδυασμό με το πρόβλημα μετακίνησης που αντιμετωπίζουν, αναφέρθηκαν από μικρή μερίδα μαθητών.

Υπήρχε κάτι που σε δυσκόλεψε ή δεν σου άρεσε στα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας και αν ναι, τι είναι αυτό;

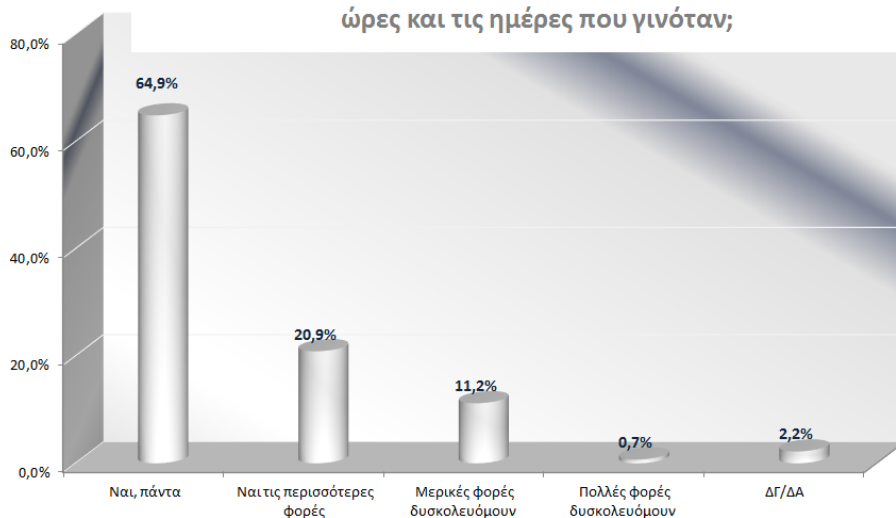

Πάνω από 6 στους 10 μαθητές ανέφεραν ότι τα μαθήματα ενισχυτικής τα παρακολουθούσαν πάντα, 3 στους 10 δήλωσαν ότι τα παρακολουθούσαν τις περισσότερες φορές, ενώ το 65% περίπου των μαθητών ανέφερε ότι ήταν εύκολο για αυτούς να παρακολουθήσουν τα μαθήματα αυτά τις ημέρες και ώρες που γινόνταν, όπως φαίνεται και από τα γραφήματα που ακολουθούν.

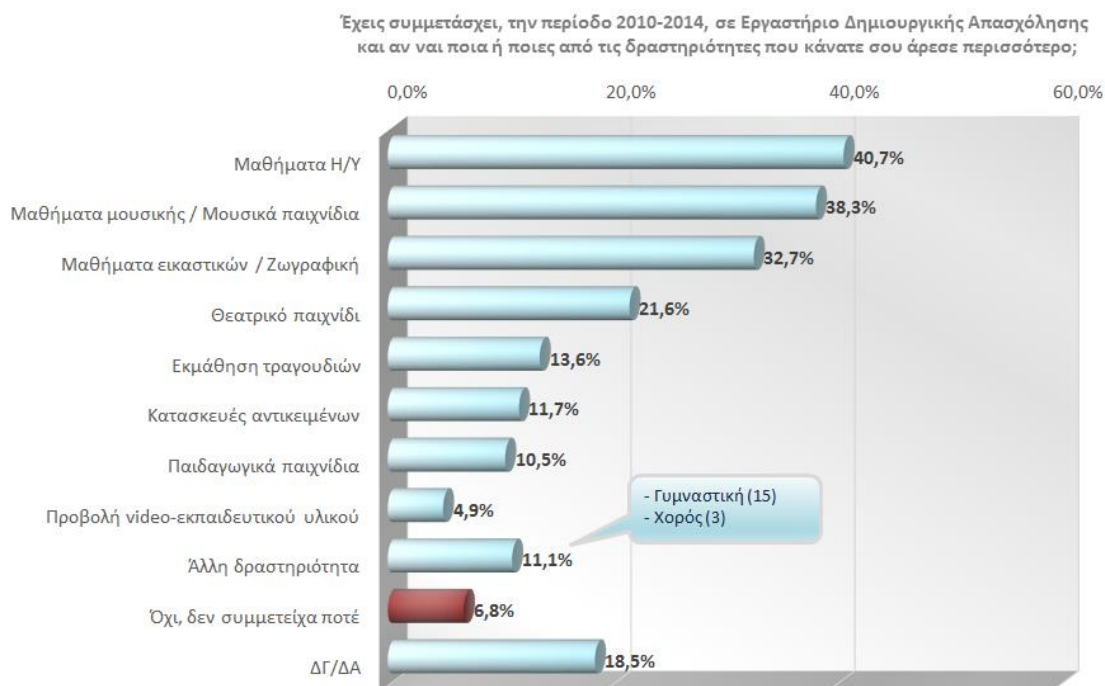
Τα μαθήματα της ενισχυτικής τα παρακολουθούσες:

Ήταν εύκολο για εσένα να παρακολουθήσεις τα μαθήματα στις ώρες και τις ημέρες που γινόνταν;

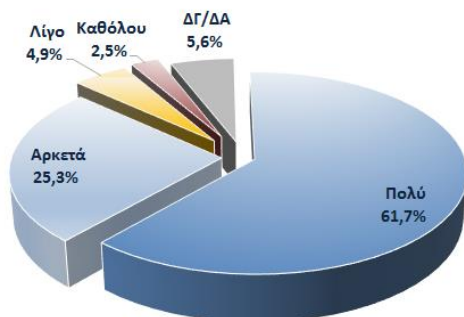

Μεγάλος επίσης αριθμός μαθητών (πάνω από 7 στους 10) συμμετείχαν σε διάφορες δραστηριότητες των Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών (ΕΔΑΜ) που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος. Από τις πιο δημοφιλείς δραστηριότητες, ήταν η εκμάθηση ηλεκτρονικών υπολογιστών, τα μαθήματα μουσικής, όπως επίσης και εικαστικών που γινόταν στο πλαίσιο της λειτουργίας τους. Λιγότερο επιτυχημένες φαίνεται να ήταν δραστηριότητες όπως η εκμάθηση τραγουδιών, οι κατασκευές αντικειμένων, τα παιδαγωγικά παιχνίδια και η προβολή video με εκπαιδευτικό υλικό, αφού συγκέντρωσαν μικρά ποσοστά προτίμησης από τους ερωτώμενους μαθητές.

Στην ερώτηση «Πόσο χρήσιμα / σημαντικά για την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά θεωρείς τα προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας;...», φαίνεται ότι για

Πόσο χρήσιμα / σημαντικά για την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά θεωρείς τα προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας;

τη συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων μαθητών (87%), τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας κατέχουν εξέχουσα θέση, με εξαίρεση τους μαθητές της Περιφέρειας της Στερεάς Ελλάδας, όπου το ¼ αυτών είναι

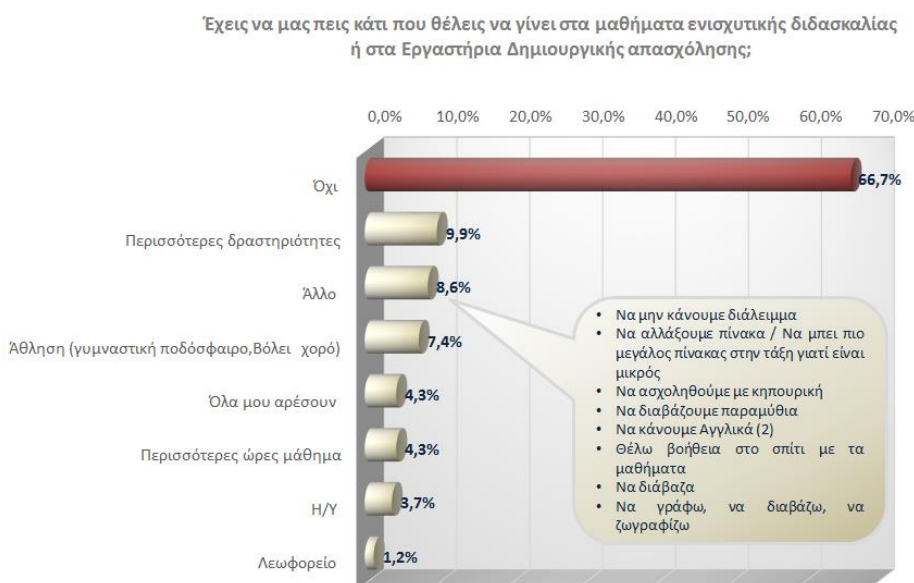

αρνητικά διακείμενοι, θεωρώντας ότι είναι λίγο ή καθόλου σημαντικά. Παρά όμως την αρνητική στάση αυτής της μερίδας μαθητών, όλοι ανεξαιρέτως, θεωρούν τα προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας, θα πρέπει να συνεχιστούν και τα επόμενα χρόνια.

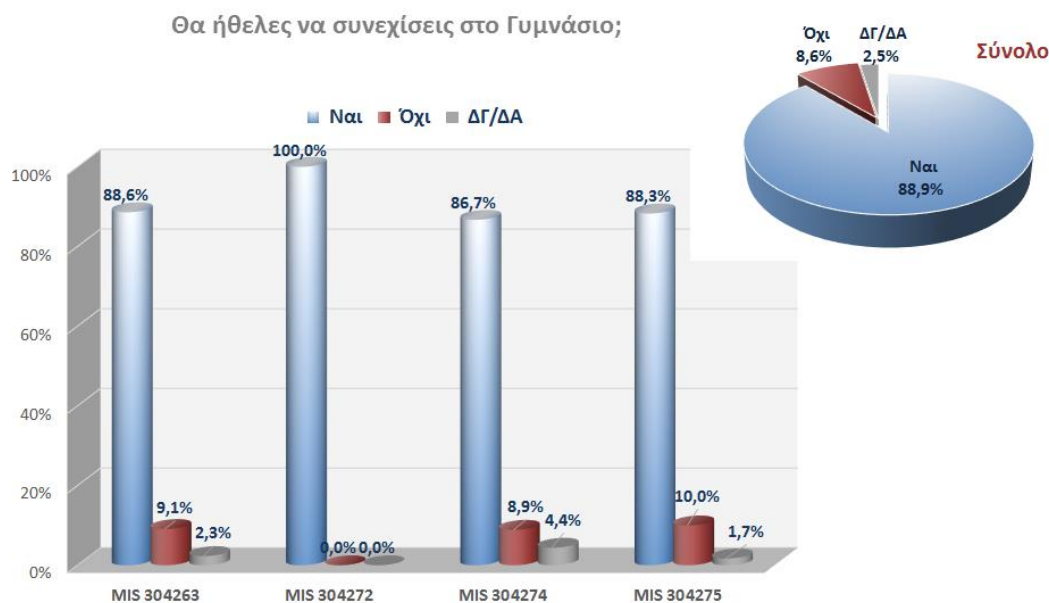
Την ίδια ακριβώς στάση, απέναντι στη συνέχιση των προγραμμάτων ενισχυτικής, έχουν και οι ερωτώμενοι μαθητές όλων των Περιφερειών στις οποίες διεξήχθη η έρευνα πεδίου, με τη συντριπτική πλειοψηφία (9 στους 10 περίπου), να τοποθετείται θετικά.

Όσον αφορά στη μελλοντική εφαρμογή του Προγράμματος, 1 στους 10 μαθητές προτείνει να κάνουν περισσότερες δραστηριότητες, ενώ ένα ποσοστό της τάξης του 5% ζητούν να κάνουν περισσότερες ώρες μάθημα και να έχουν περισσότερους υπολογιστές.

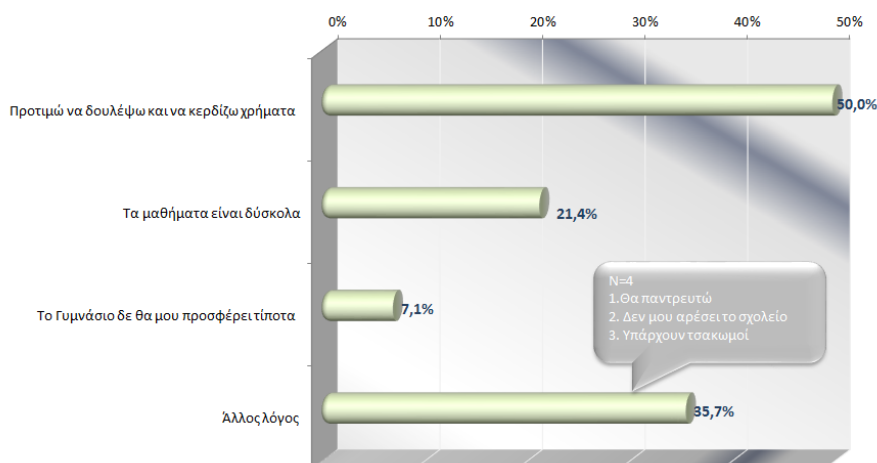
Τέλος, η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών (9 στους 10 περίπου) ανέφερε ότι θα ήθελε να συνεχίσει στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα, δηλαδή στο Γυμνάσιο.

Από το ποσοστό

εκείνων που ανέφεραν ότι δεν θέλουν να συνεχίσουν (8,6%), οι μισοί αναφέρουν ότι προτιμούν να δουλέψουν για να βγάλουν χρήματα, πάνω από το ¼ θεωρούν ότι τα μαθήματα είναι δύσκολα και ότι το Γυμνάσιο δεν θα τους προσφέρει τίποτα, ενώ κάποιοι μαθητές

Για ποιο λόγο δε θέλεις να συνεχίσεις στο Γυμνάσιο;

ανέφεραν ότι δεν τους αρέσει το σχολείο, ότι σκοπεύουν να παντρευτούν και ότι υπάρχουν «τσακωμοί» εντός τους σχολείου τους, περιγράφοντας ουσιαστικά τους βασικότερους παράγοντες που επιδρούν στη σχολική τους διαρροή.

Στο Παράρτημα Ι, παρατίθεται αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας

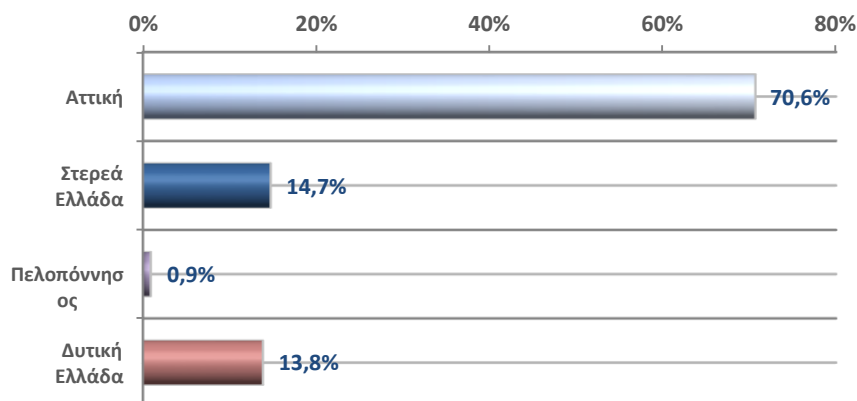

4.3.1.2 *Αποτελέσματα ποσοτικής έρευνας Μαθητών Ρομά β΄θμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Αττικής, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, Στερεάς Ελλάδας, Πελοποννήσου και Κρήτης*

Ταυτότητα της έρευνας

109 Μαθητές Ρομά που φοιτούν στην β΄θμια εκπαίδευση και συμμετείχαν σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Αττικής, Νοτίου και Βορείου Αιγαίου, Στερεάς Ελλάδας Πελοποννήσου και Κρήτης, την περίοδο 2010-2014 Στο γράφημα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η κατανομή του δείγματος, ανά περιοχή διεξαγωγής της έρευνας.

**Μέγεθος
δείγματος/
γεωγραφική
κάλυψη:**

**Χρονικό
διάστημα
συλλογής
στοιχείων:**

Από Νοέμβριο - Δεκέμβριο 2014 και Ιανουάριο 2015

**Μέθοδος
δειγματοληψίας:**

Η επιλογή του δείγματος έγινε με γνώμονα την αντιπροσωπευτικότητα των ερωτώμενων σε σχέση με την κατηγορία κοινού που εκπροσωπούν, ως προς το φύλο, την ηλικία και την τάξη φοίτησης, καθώς και το είδος του προγράμματος ενισχυτικής που παρακολούθησαν.

**Μέθοδος
συλλογής
στοιχείων**

Η συλλογή των στοιχείων έγινε με προσωπικές συνεντεύξεις με τη χρήση ημιδομημένου ερωτηματολογίου. Ερευνητές επισκέφθηκαν σχολεία και οικισμούς στις περιοχές Αχαρνών, Αγίας Βαρβάρας, Ζεφυρίου, Χαλκίδας, Καλαμάτας και Αχαΐας και έλαβαν συνεντεύξεις από όσους μαθητές δέχθηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα. Να σημειωθεί ότι για την Πράξη με MIS 304275 συμμετείχε 1 μαθητής από την περιοχή της Καλαμάτας.

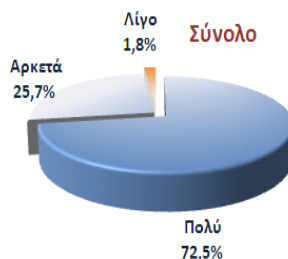
Βαθμός κατανόησης της Ελληνικής Γλώσσας

Παρόλο που σε αρκετούς μαθητές, το επίπεδο κατανόησης της γλώσσας υπερτερούσε της ικανότητας έκφρασης στην ελληνική γλώσσα, ωστόσο αυτό δεν αποτέλεσε εμπόδιο για την απρόσκοπτη διεξαγωγή της έρευνας.

Σύμφωνα με τις ερευνητικές παρατηρήσεις, πάνω από 7 στους 10 μαθητές διέθεταν ένα καλό επίπεδο κατανόησης της ελληνικής γλώσσας και μπορούσαν να εκφραστούν σε ικανοποιητικό βαθμό και να δώσουν απαντήσεις.

Πόσο εύκολα μπορούσε να εκφραστεί στην ελληνική γλώσσα και να σου δώσει τις απαντήσεις;

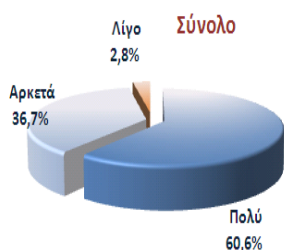

Στο 27,5 % των μαθητών που έλαβαν μέρος στην έρευνα, παρατηρήθηκαν σοβαρά προβλήματα κατανόησης και έκφρασης στην ελληνική γλώσσα, τα οποία επιλύθηκαν με τη συμβολή διαμεσολαβητών που συνόδευαν τους ερευνητές. Τα μεγαλύτερα προβλήματα σημειώθηκαν με μαθητές Ρομά της Περιφέρειας Αττικής, καθώς και με μαθητές που διαβιούν στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

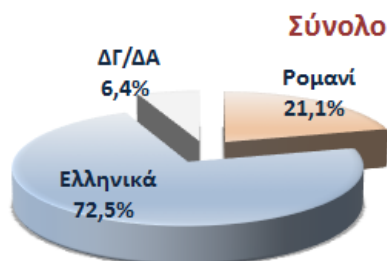
Τέλος, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων μαθητών επέδειξε άνεση στην παρουσία των

ερευνητών και στη διαδικασία της συνέντευξης, ενώ ελάχιστοι μαθητές ήταν συνεσταλμένοι, γεγονός που αντιμετωπίστηκε από την ερευνητική ομάδα, με τεχνικές εμπύχωσης και τη διαμόρφωση κλίματος εμπιστοσύνης.

Πόσο άνετος/η ήταν ο μαθητής/τρια με την παρουσία σου;

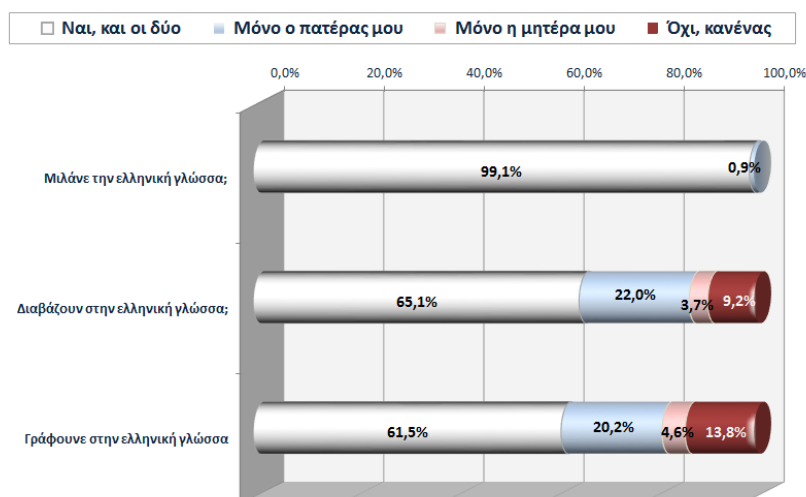
Ποια Γλώσσα μιλάτε στο σπίτι;

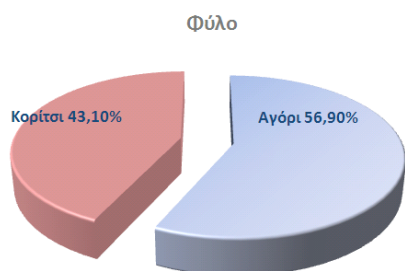

Αναφορικά με τη γλώσσα που μιλάνε στο οικογενειακό τους περιβάλλον, πάνω από 7 στους 10 μαθητές ανέφεραν ότι μιλούν ελληνικά και μόνο 2 στους 10 ανέφεραν ότι χρησιμοποιούν τη Ρομανί. Παράλληλα, μία μικρή μερίδα μαθητών ανέφεραν ότι με τους οικείους τους (παππούδες / γιαγιάδες) μιλούν κατά κύριο λόγο τη Ρομανί, ενώ με τους γονείς τους ελληνικά.

Όπως φαίνεται και από το διπλανό γράφημα, το σύνολο των ερωτώμενων μαθητών αναφέρουν ότι οι γονείς τους μιλάνε την ελληνική γλώσσα, ενώ πάνω από 6 στους 10 γνωρίζουν να διαβάζουν και να γράφουν. Ο γραμματισμός στους γονείς, παρατηρείται κατά κύριο λόγο στους άνδρες ενήλικες, οι οποίοι λόγω των επαγγελματικών τους υποχρεώσεων καλούνται να χρησιμοποιούν την ελληνική γλώσσα.

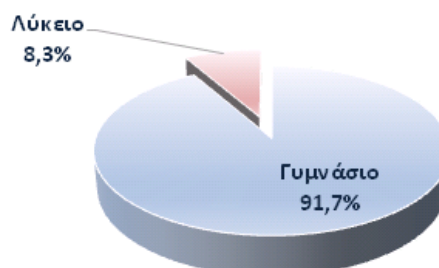
Οι γονείς σου:

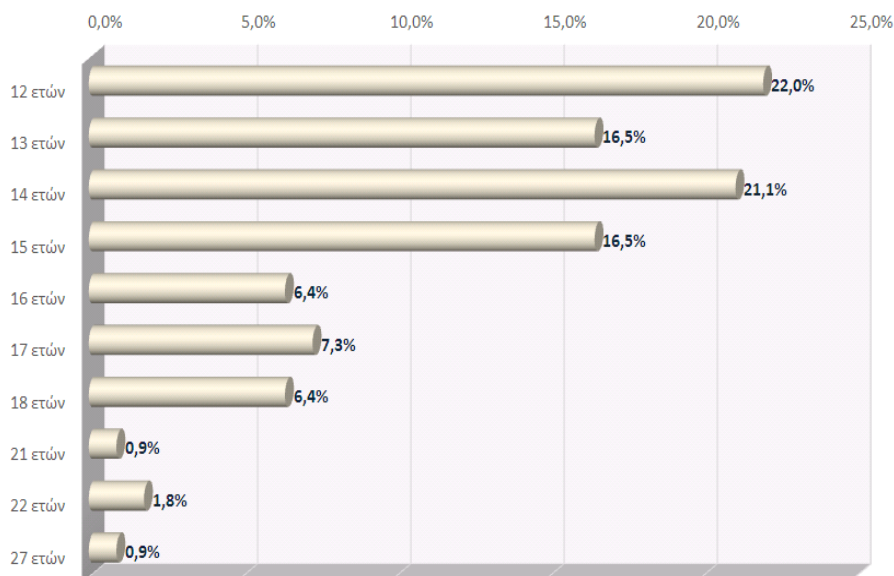

Το 56,9% των ερωτώμενων μαθητών ήταν αγόρια και το υπόλοιπο 43,1% κορίτσια.

Το 91,7% των συνεντεύξεων πραγματοποιήθηκε σε μαθητές γυμνασίου, δεδομένου του ότι οι δράσεις του Προγράμματος στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, επικεντρώνονταν στο κατά κύριο λόγο στο γυμνάσιο.

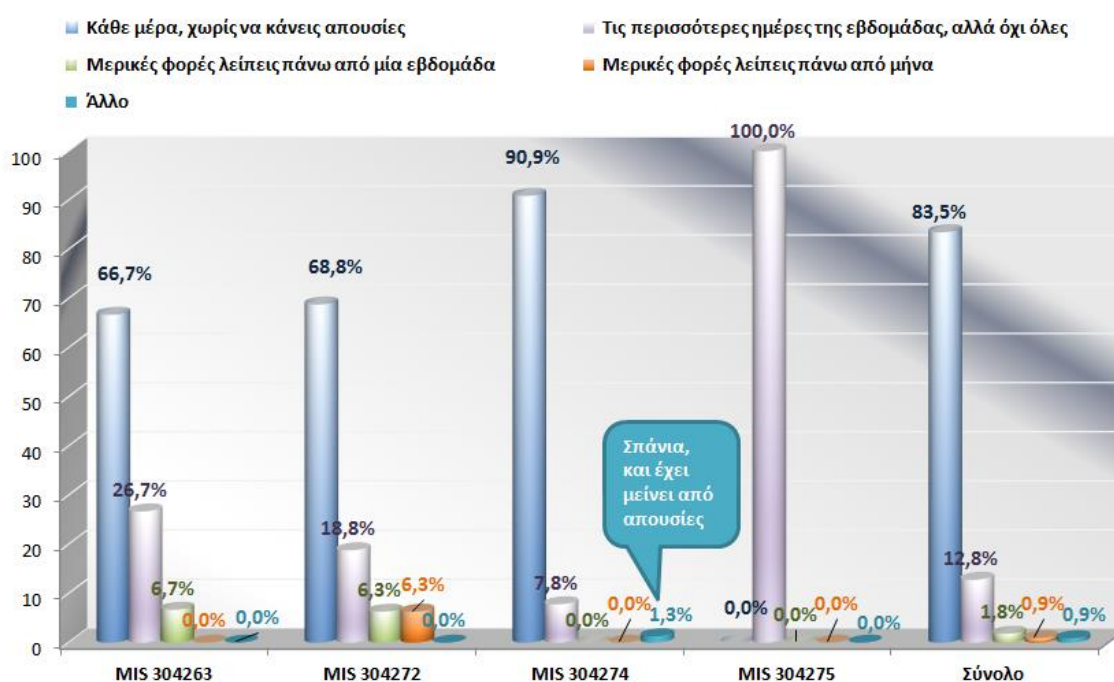

Η ηλικιακή κατανομή των ερωτώμενων μαθητών παρουσιάζεται στο γράφημα που ακολουθεί, ενώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι ένα σημαντικό μέρος των μαθητών έχει ενηλικιωθεί κατά την φοίτηση του στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση και φοιτούσε σε εσπερινά σχολεία.

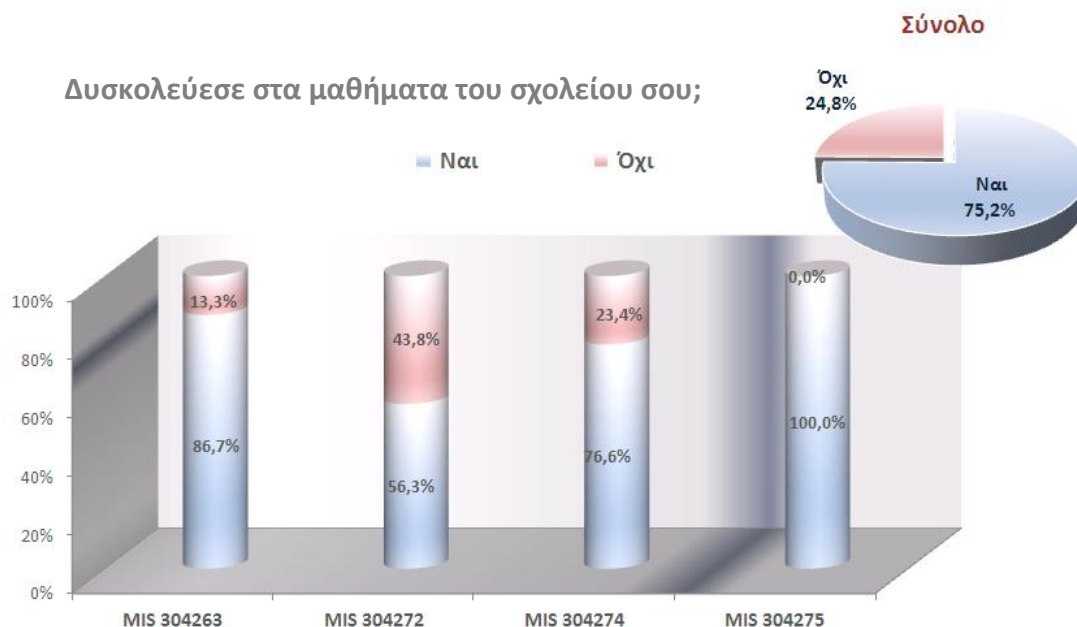

Σε ότι αφορά στην τακτικότητα της φοίτησης των μαθητών Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 8 στους 10 μαθητές, αναφέρουν ότι πηγαίνουν στο σχολείο τους κάθε μέρα, χωρίς να κάνουν απουσίες, ενώ 1 στους 8 περίπου δηλώνει ότι πηγαίνει τις περισσότερες ημέρες τις εβδομάδας στο σχολείο, αλλά όχι όλες. Η διαλείπουσα φοίτηση των μαθητών Ρομά είναι πιο έντονη στις Περιφέρειες της Δυτικής και Στερεάς Ελλάδας, με το $\frac{1}{4}$ και $\frac{1}{5}$ αντίστοιχα των ερωτώμενων μαθητών να δηλώνει ότι πηγαίνει μεν σχολείο, αλλά όχι όλες τις ημέρες τις εβδομάδας. Παράλληλα, ένας στους 8 μαθητές της Στερεάς Ελλάδας και 1 στους 15 μαθητές της Δυτικής Ελλάδας φαίνεται να έχουν πιο άτακτη φοίτηση και είτε να απουσιάζουν περισσότερο από μία εβδομάδα από το σχολείο, είτε άλλοτε να απουσιάζουν πάνω από μήνα. Αντίθετα, στην Περιφέρεια της Αττικής, παρατηρείται η τακτικότερη φοίτηση, όσον αφορά στη συχνότητα με την οποία οι μαθητές πηγαίνουν στο σχολείο, όπως φαίνεται και στο γράφημα που ακολουθεί.

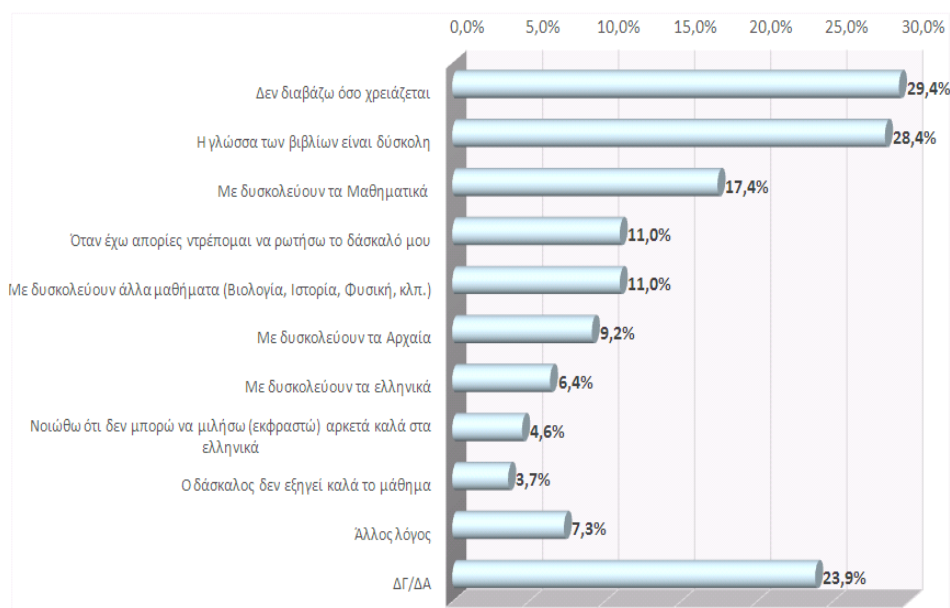
Στο σχολείο σου πηγαίνεις;

Στην ερώτηση, «**Δυσκολεύεσε στα μαθήματα του σχολείου σου;**» το 75,2% των ερωτώμενων μαθητών, τοποθετήθηκε θετικά. Ιδιαίτερα αυξημένο, της τάξης του 86,7%, είναι το ποσοστό των μαθητών που ανέφεραν ότι δυσκολεύονται στην περιοχή της Δυτικής Ελλάδας, ενώ στην Περιφέρεια της Αττικής, οι μαθητές δυσκολεύονται σε ποσοστό 76,6%. Το 100% που παρουσιάζεται στο παρακάτω γράφημα, αφορά τον 1 ερωτώμενο μαθητή, στην περιοχή της Καλαμάτας.

Το πρόβλημα της αδυναμίας διάθεσης του κατάλληλου χρόνου προκειμένου να διαβάσουν, αποτελεί ιεραρχικά, τον πρώτο λόγο που αναφέρουν οι μαθητές στην ερώτηση «**Για ποιον ή για ποιους λόγους δυσκολεύεσαι στα μαθήματα του σχολείου σου;**». Δεδομένου του ότι ένα μέρος των μαθητών

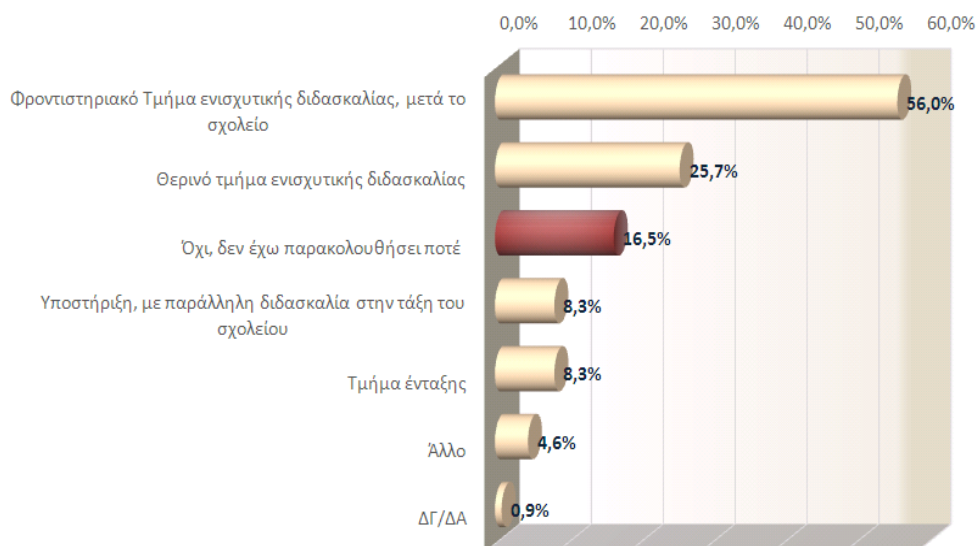
εργάζονται και παρακολουθούν τα μαθήματα παράλληλα, ο χρόνος αποτελεί ένα μείζον πρόβλημα.

Ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό ερωτώμενων επισημαίνουν ότι «η γλώσσα των βιβλίων είναι δύσκολη», κάτι που συνδέεται με το γλωσσικό έλλειμα που παρατηρείται στους μαθητές Ρομά, ενώ πάνω από 1 στους 6 μαθητές δηλώνει ότι «τον δυσκολεύουν τα μαθηματικά», όπως φαίνεται και στο παραπάνω γράφημα. Αξίζει να σημειωθεί ότι πάνω από 2 στους 10 ερωτώμενους μαθητές δεν μπορούσαν να εντοπίσουν τους λόγους, εξαιτίας των οποίων δυσκολεύονται.

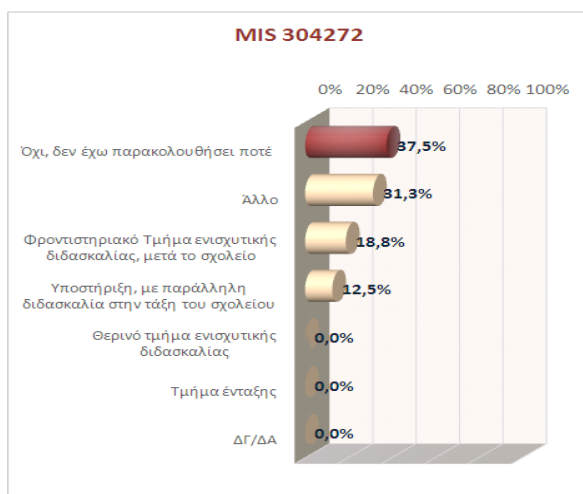
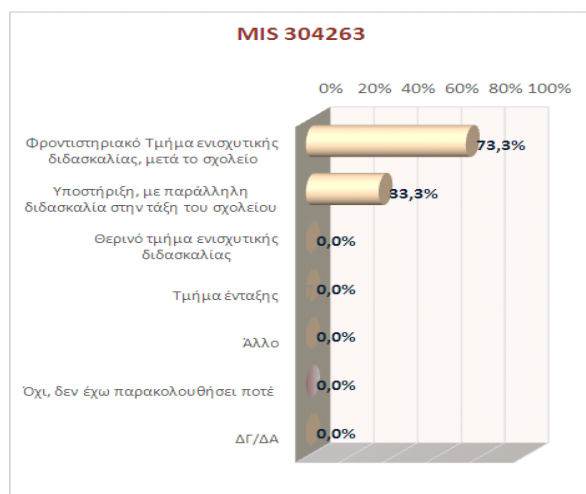
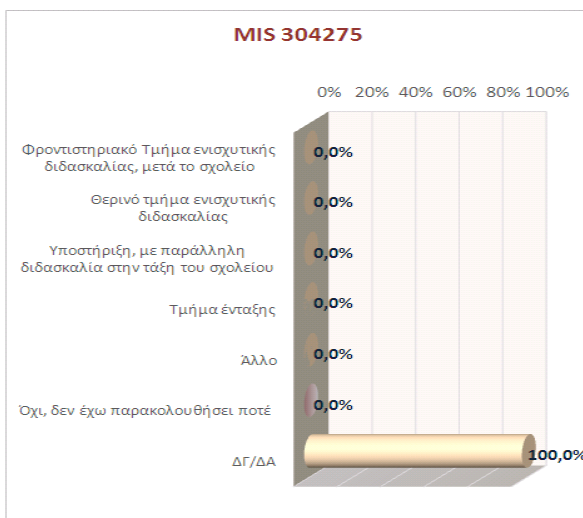
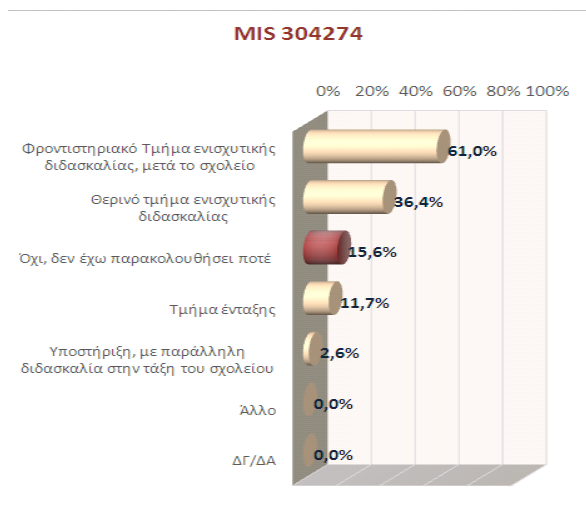
Το 83,5% των ερωτώμενων μαθητών, έχει παρακολουθήσει κάποιο μάθημα ενισχυτικής διδασκαλίας την περίοδο 2010-2014, εκ των οποίων, πάνω από ένας στους 4 παρακολούθησε τουλάχιστον τρεις χρονιές. Οι περισσότεροι μαθητές, συμμετείχαν σε φροντιστηριακό τμήμα ενισχυτικής διδασκαλίας, που γίνονταν σε ώρες μετά την λήξη του σχολικού ωραρίου. Ένας στους τέσσερις περίπου παρακολούθησε θερινό τμήμα ενισχυτικής διδασκαλίας, ενώ ένα πολύ μικρό ποσοστό μαθητών, συμμετείχε σε τάξεις, όπου γίνονταν παράλληλη διδασκαλία. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, οι ερωτώμενοι μαθητές είχαν μία αδυναμία να προσδιορίσουν το είδος και τον φορέα υλοποίησης των δράσεων ενισχυτικής διδασκαλίας που παρακολούθησαν, δεδομένου ότι αυτοί είναι πολλοί και ποικίλουν από σχολείο σε σχολείο, αναδεικνύοντας έτσι την ανομοιογένεια των παρεμβάσεων προς την κατεύθυνση της μαθησιακής τους ενίσχυσης.

Την περίοδο 2010-2014, έχει παρακολουθήσει μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» και αν ναι τι από τα παρακάτω;

Η συμπλήρωση του ακριβούς είδους ενισχυτικής που παρακολούθησαν οι ερωτώμενοι μαθητές, έγινε μετά από μία σειρά εξαντλητικών ερωτήσεων από την ερευνητική ομάδα, προκειμένου να μπορέσουν να κατατάξουν με ακρίβεια τη συμμετοχή των μαθητών στα διάφορα είδη ενισχυτικής διδασκαλίας.

Τα ποσοστά των μαθητών που έχουν παρακολουθήσει ενισχυτική διδασκαλία, καθώς και το είδος της ενισχυτικής που έχουν παρακολουθήσει, διαφοροποιούνται αρκετά ανά εξεταζόμενη Πράξη και Περιφέρεια εφαρμογής του Προγράμματος, όπως φαίνεται και από τα διαγράμματα που ακολουθούν. Η μεγαλύτερη πολυμορφία πάντως προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας, στα οποία συμμετείχαν μαθητές Ρομά της β'βάθμιας εκπαίδευσης, παρατηρείται στην Αττική, ενώ στην Στερεά Ελλάδα εντοπίζεται το μικρότερο ποσοστό μαθητών που συμμετείχαν σε δράσεις ενισχυτικής.

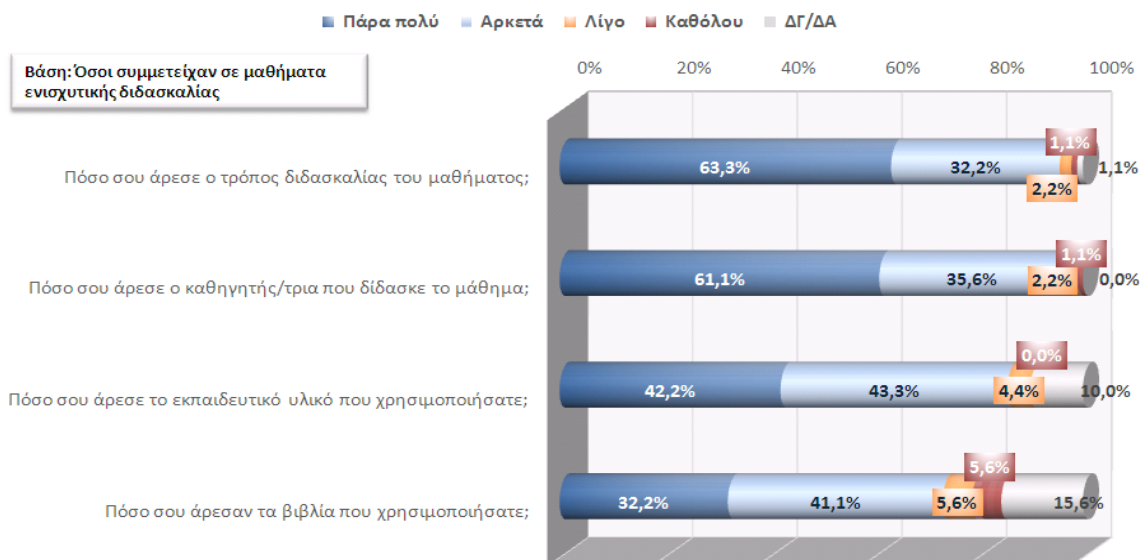

Στην ερώτηση «**Για τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που παρακολούθησες, θα ήθελα να μου πεις πόσο σου άρεσαν:**», πάνω από 6 στους 10 ερωτώμενους μαθητές, δηλώνουν πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τον τρόπο διδασκαλίας του μαθήματος και από τον καθηγητή που δίδασκε το μάθημα. Όσον αφορά στο εκπαιδευτικό υλικό, πάνω από 8 στους 10 μαθητές δηλώνει ικανοποιημένο

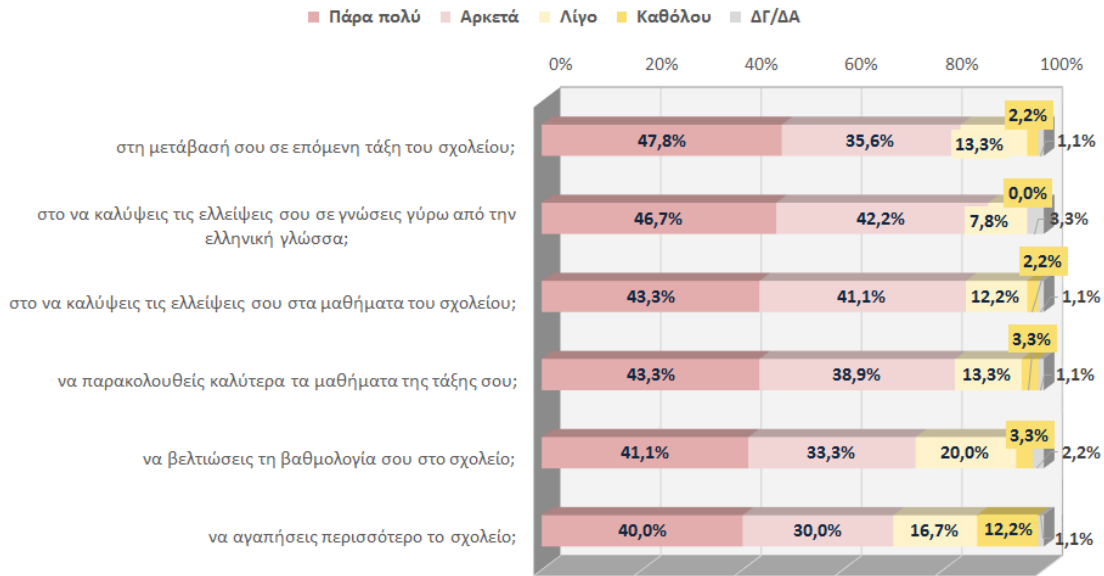
από αυτό. Εκεί που καταγράφηκε ο μικρότερος βαθμός ικανοποίησης και συνεπώς η μεγαλύτερη δυσαρέσκεια, για μικρή όμως μερίδα μαθητών, ήταν σχετικά με τα βιβλία που χρησιμοποιούσαν.

Για τα μαθήματα της ενισχυτικής διδασκαλίας που παρακολούθησες, θα ήθελα να μου πεις:

Ίδια περίπου εικόνα παρατηρείται και στην ερώτηση «**Θα ήθελα να μου πεις, πόσο σε βοήθησαν τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που παρακολούθησες;**», όπου πάνω από τους 8 στους 10 μαθητές υποστηρίζουν ότι τους βοήθησαν στην μετάβαση τους στην επόμενη τάξη του σχολείου, στο να καλύψουν τις ελλείψεις τους σε γνώσεις γύρω από την ελληνική γλώσσα, στο να καλύψουν τις ελλείψεις τους στα μαθήματα του σχολείου και στο να παρακολουθούν καλύτερα τα μαθήματα του σχολείου, όπως φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα. Σημαντικό είναι και το ποσοστό εκείνων που επισήμαναν ότι τα μαθήματα ενισχυτικής τους βοήθησαν στο να βελτιώσουν την βαθμολογία τους στο σχολείο (πάνω από 7 στους 10 μαθητές). Αξίζει να σημειωθεί, ότι στην περιοχή της Στερεάς Ελλάδας, καταγράφεται το μεγαλύτερο ποσοστό ικανοποίησης από τους ερωτώμενους μαθητές σχετικά με πόσο τους βοήθησαν τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος στο να καλύψουν τις ελλείψεις τους στην ελληνική γλώσσα (9 στους 10), με 2 στους 10 εξ αυτών όμως να υποστηρίζουν ότι δεν τους βοήθησαν να λάβουν καλύτερη βαθμολογία στο σχολείο.

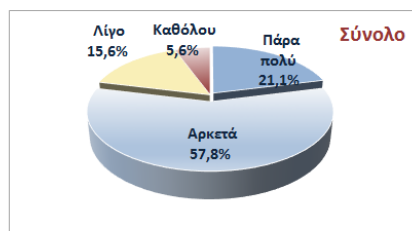
Θα ήθελα να μου πεις, πόσο σε βοήθησαν τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας που παρακολούθησες;

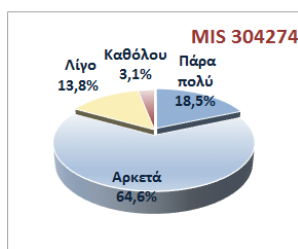
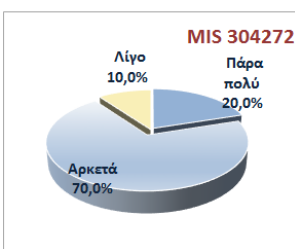
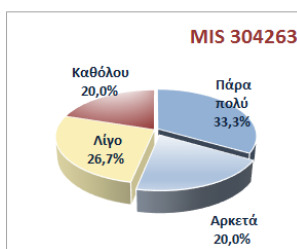
Ωστόσο, παρά τη συμβολή αυτή της ενισχυτικής διδασκαλίας στη σχολική τους ενίσχυση, τα ερευνητικά ευρήματα δείχνουν πως παρότι οι μαθητές αναγνωρίζουν ότι τα μαθήματα αυτά τους βοηθούν, εξακολουθούν να δυσκολεύονται. Αυτό το γεγονός καταδεικνύει, ότι οι όποιες παρεμβάσεις προς αυτή την κατεύθυνση πρέπει να συνεχιστούν και να ενταθούν, δεδομένου ότι αυτή η ομάδα μαθητών είναι, σύμφωνα με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, η κυρίαρχη ηλικιακή ομάδα που εγκαταλείπει το σχολείο.

Προς αυτή την κατεύθυνση, οι όποιες παρεμβάσεις σχεδιαστούν μελλοντικά θα πρέπει να διασφαλίζουν την επάρκεια, αφού όπως φαίνεται και στο διπλανό γράφημα πάνω από 1 στους 5

Η διάρκεια που διδάχθηκαν τα μαθήματα ήταν επαρκής / ικανοποιητική για εσένα, ώστε να καλύψεις τις ανάγκες σου σε γνώσεις;
Συνολικά και ανά Πράξη

Βάση: Όσοι συμμετείχαν σε μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας

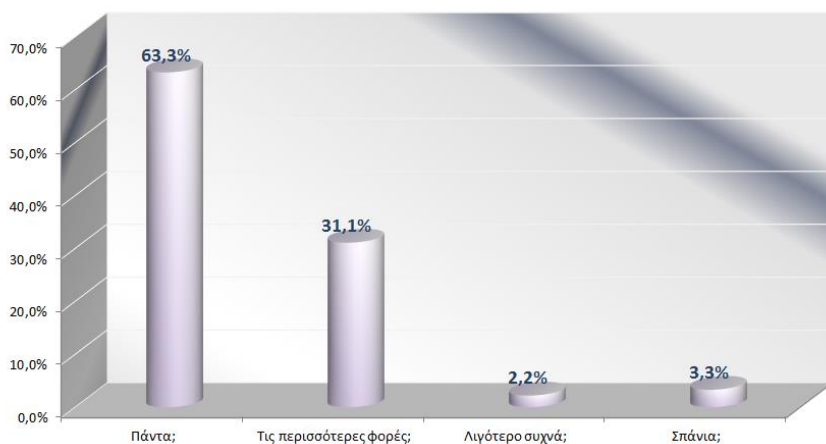

μαθητές που παρακολούθησαν μαθήματα ενισχυτικής ανέφεραν ότι η διάρκειά τους δεν ήταν ικανοποιητική. Σύμφωνα επίσης με την ανάλυση των στοιχείων ανά Πράξη, αναδεικνύεται ότι 4

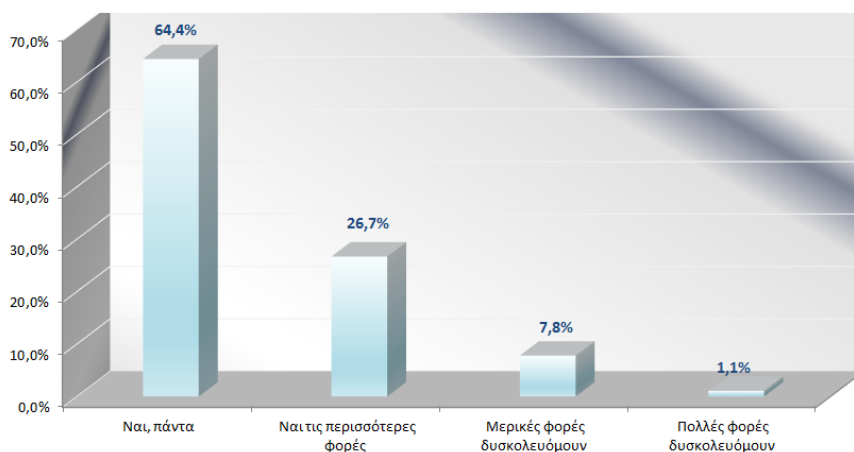
στους 10 μαθητές στην Δυτική Ελλάδα δεν θεωρούν ότι ο χρόνος των μαθημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας ήταν επαρκής, ενώ πάνω από 2 στους 10 μαθητές στην Αττική αναφέρουν το ίδιο πρόβλημα.

Η πλειοψηφία των μαθητών, πάνω από 6 στους 10, ανέφεραν ότι τα μαθήματα ενισχυτικής τα παρακολουθούσαν πάντα, ενώ 3 στους 10 δήλωσαν ότι τα παρακολουθούσαν τις περισσότερες φορές. Παράλληλα, το 64% περίπου των μαθητών ανέφερε ότι ήταν εύκολο για αυτούς να παρακολουθήσουν τα μαθήματα αυτά τις ημέρες και ώρες που γινόταν, όπως φαίνεται και από τα γραφήματα που ακολουθούν.

Τα μαθήματα της ενισχυτικής τα παρακολουθούσες;

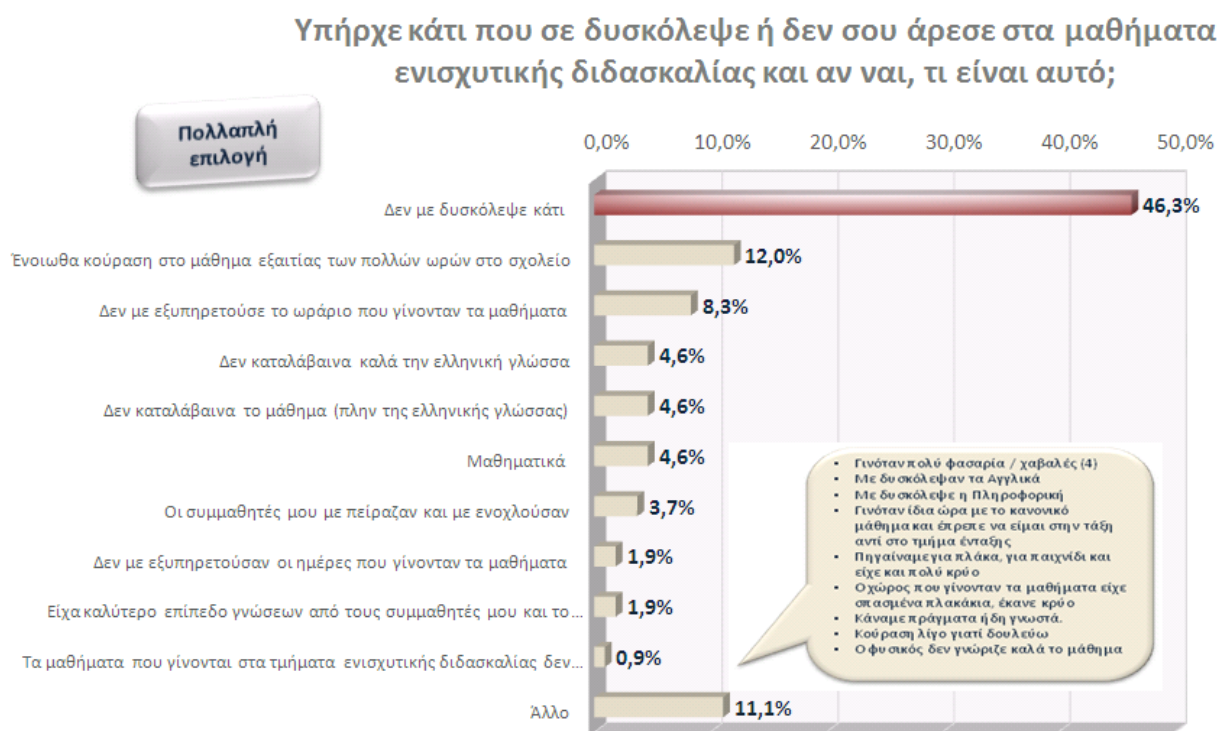

Ήταν εύκολο για εσένα να παρακολουθήσεις τα μαθήματα στις ώρες και τις ημέρες που γινόταν;

Στην ερώτηση «Υπήρχε κάτι που σε δυσκόλεψε ή δεν σου άρεσε στα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας και αν ναι, τι είναι αυτό;», πάνω 4 στους 10 ερωτώμενους μαθητές δεν εντοπίσαν κάποιο ζήτημα. Τα κύρια προβλήματα που αναφέρθηκαν από ένα μικρό ποσοστό ερωτώμενων μαθητών, σχετίζονται με την κούραση που ένιωθαν μετά την πολύωρη παραμονή στο σχολείο, δεδομένου του ότι τα φροντιστηριακά μαθήματα διενεργούνταν μετά την λήξη του ωραρίου και με τις ώρες διεξαγωγής των μαθημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας, οι οποίες δεν του εξυπηρετούσαν.

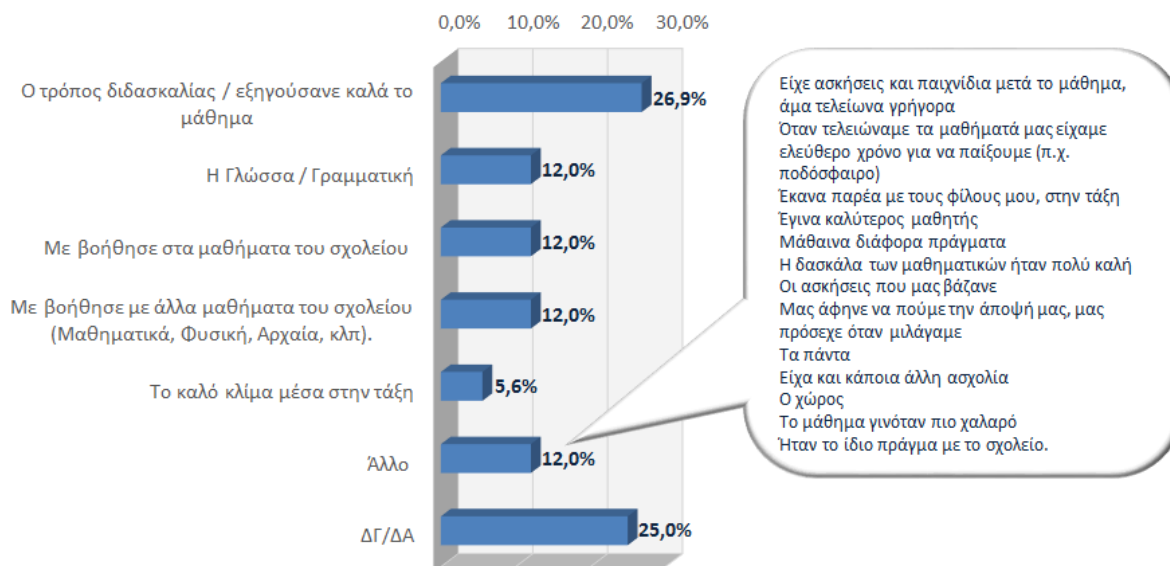
Ένας στους 10 μαθητές ανέφερε μια σειρά λόγων, μεταξύ των οποίων, η φασαρία που υπήρχε στην τάξη, τα προβλήματα στην υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου, το γεγονός ότι διδάσκονταν πράγματα που τους ήταν ήδη γνωστά και το ότι κάποιοι διδάσκοντες δεν ήξεραν καλά το γνωστικό τους αντικείμενο.

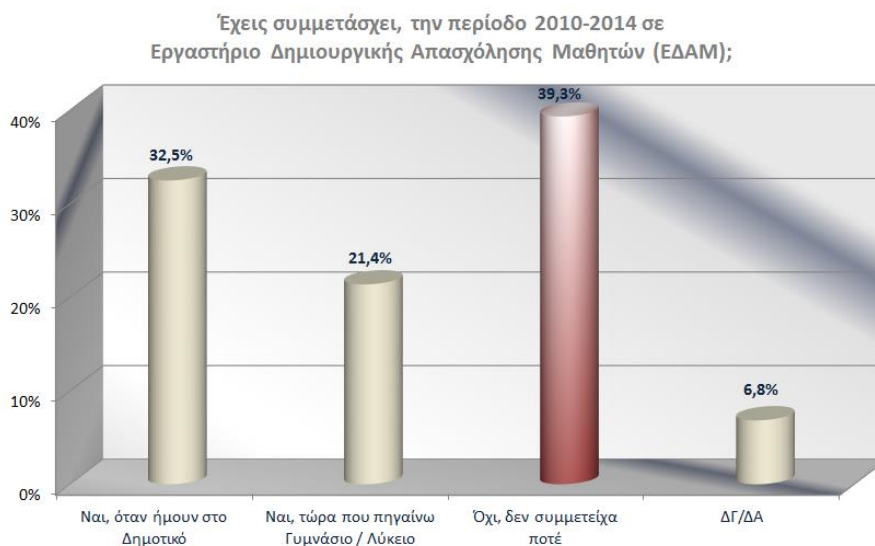
Ο τρόπος διδασκαλίας των μαθημάτων ενισχυτικής, καθώς και ο τρόπος που οι καθηγητές τους εξηγούσαν τα μαθήματα, ήταν αυτό που ικανοποίησε περισσότερο τους μαθητές. Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι, οι μαθητές υπογράμμισαν με έμφαση τη βοήθεια και τη συμβολή των καθηγητών τους στο να κατανοήσουν τα γνωστικά αντικείμενα που τους δίδασκαν, ενώ σημαντική αναφορά έγινε από μερίδα μαθητών για το καλό κλίμα που υπήρχε στις τάξεις ενισχυτικής, το οποίο

πέρα από χαλαρό, τους επέτρεπε να εκφραστούν ελεύθερα και να διατυπώσουν άνετα τις απορίες τους, κάτι που στο σχολικό περιβάλλον το απεύφευγαν. Ένας επίσης στους 5 μαθητές, ανέφερε ότι τα μαθήματα ενισχυτικής τους βοήθησαν στα μαθήματα του σχολείου τους.

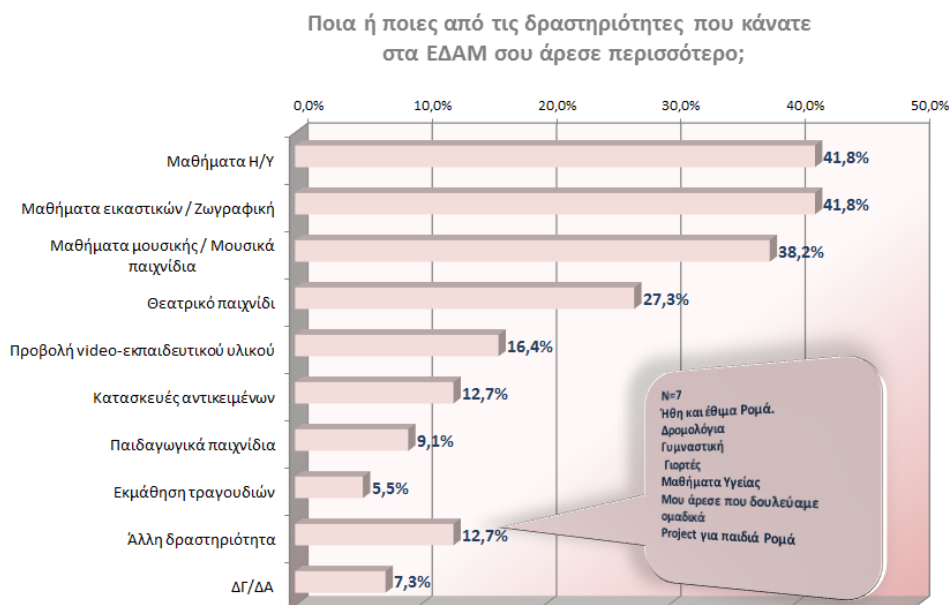
Τι σου άρεσε περισσότερο στα μαθήματα της βοηθητικής ή ενισχυτικής διδασκαλίας;

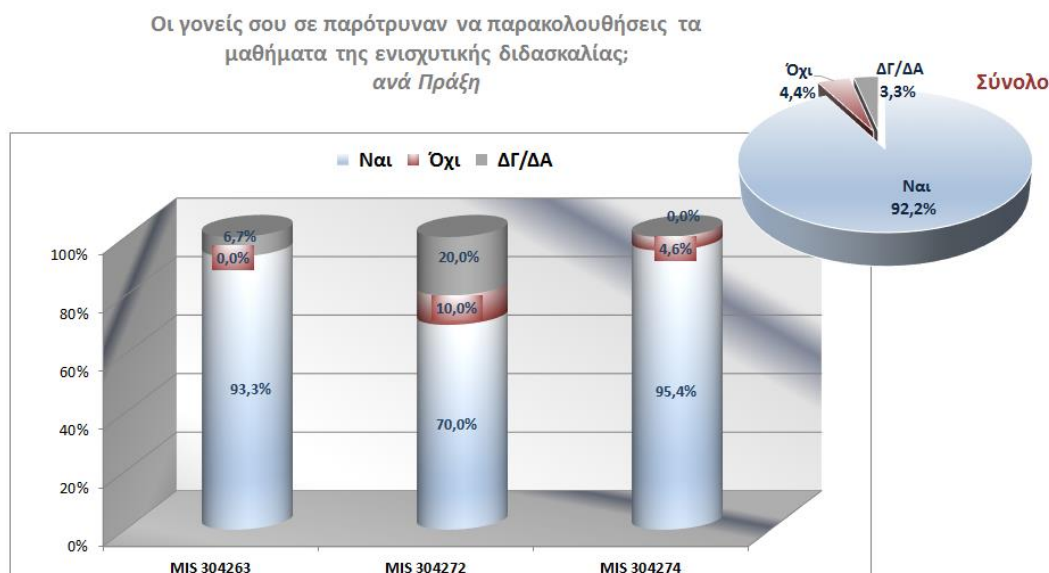
Παράλληλα με την ενισχυτική διδασκαλία, 2 στους 10 μαθητές συμμετέχουν σε δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο λειτουργίας των ΕΔΑΜ, ενώ 3 στους 10 συμμετείχαν όταν ήταν στο Δημοτικό, όπως φαίνεται και από το διπλανό γράφημα.

Στις αγαπημένες τους δραστηριότητες στα Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης ήταν η εκμάθηση ηλεκτρονικών υπολογιστών, η ζωγραφική και τα μαθήματα εικαστικών και μουσικής και το θεατρικό παιχνίδι.

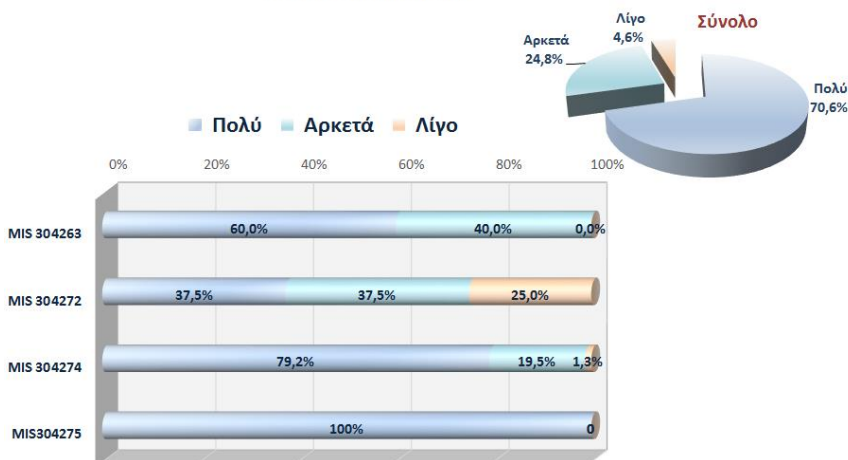
Στην ερώτηση «Οι γονείς σου σε παρότρυναν να παρακολουθήσεις τα μαθήματα της ενισχυτικής διδασκαλίας;», η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών απάντησε θετικά, ενώ χαμηλότερα ποσοστά παρατηρήθηκαν στην Στερεά Ελλάδα.

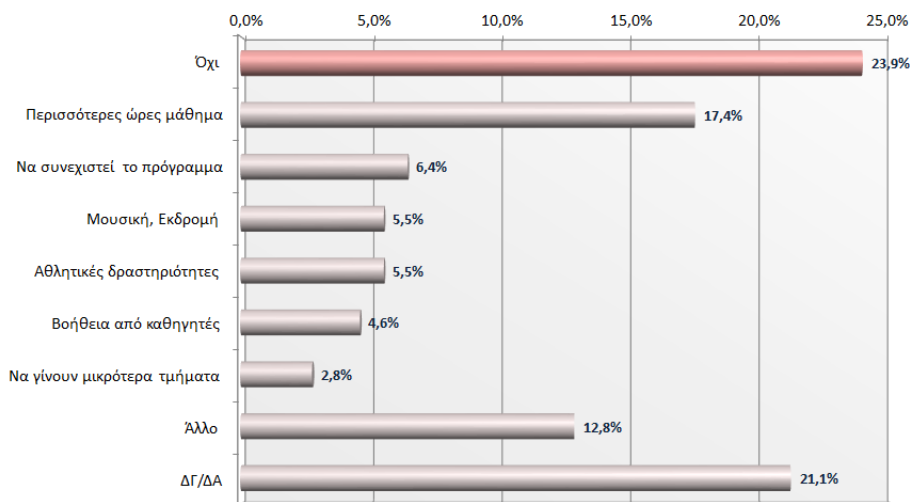
Αναφορικά με τη συνέχιση των προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας και στο μέλλον, όλοι οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, απάντησαν θετικά, αφού πάνω από 9 στους 10 θεωρούν ότι τα προγράμματα αυτά είναι πολύ και αρκετά σημαντικά για την εκπαίδευσή τους. Διάσταση απόψεων, παρατηρείται μόνο στην περιοχή της Στερεάς Ελλάδας, με 1 στους 4 μαθητές να θεωρεί ότι δεν συμβάλλουν στην εκπαίδευσή τους.

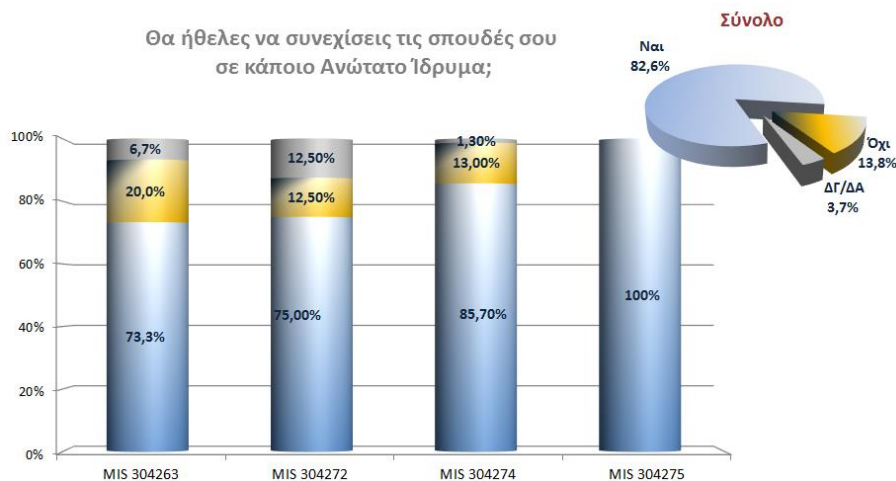
Πόσο χρήσιμα/σημαντικά για την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά θεωρείς τα προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας;
Συνολικά και ανά Πράξη

Στις προτάσεις τους, για τη μελλοντική εφαρμογή του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», αναφέρθηκαν στην ανάγκη διενέργειας περισσότερων ωρών διδασκαλίας των μαθημάτων ενισχυτικής, όπως επίσης και στον εμπλουτισμό του Προγράμματος με δραστηριότητες με έμφαση στη μουσική και στον αθλητισμό.

Έχεις να μας πεις / προτείνεις κάτι που θέλεις να γίνει για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία του προγράμματος εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά;

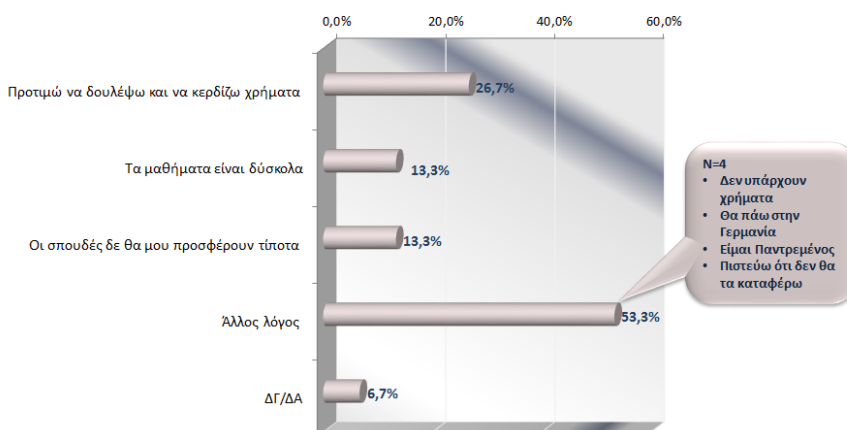

Όσον αφορά στη συνέχιση των σπουδών τους σε Ανώτατο εκπαιδευτικό Ίδρυμα, πάνω από 8 στους 10 μαθητές ανέφεραν ότι θα ήθελαν να συνεχίσουν, με τα μεγαλύτερα ποσοστά

να παρουσιάζονται στην Αττική.

Όσοι ανέφεραν ότι δεν επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους, συνέδεσαν αυτή τους την επιλογή με βιοποριστικούς παράγοντες, ενώ κάποιοι άλλοι δεν πιστεύουν ότι οι σπουδές θα τους βοηθήσουν στην προσωπική τους εξέλιξη.

Για ποιο λόγο δε θέλεις να συνεχίσεις τις σπουδές σου;

Στο Παράρτημα II, παρατίθεται αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας

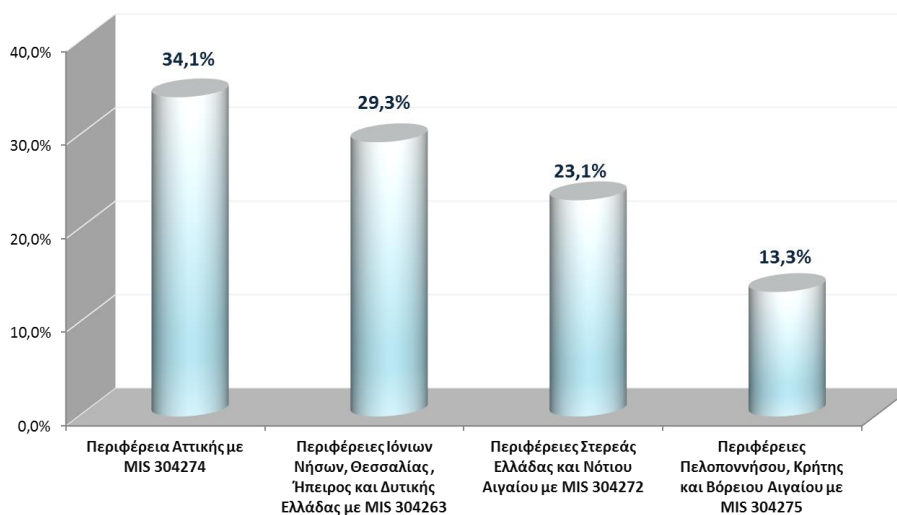

4.3.1.3 Αποτελέσματα ποσοτικής έρευνας εκπαιδευτικών που συμμετείχαν σε επιμορφώσεις του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Νοτίου και Βορείου Αιγαίου, Πελοποννήσου και Κρήτης την περίοδο 2010-2014

Ταυτότητα της έρευνας

Στην έρευνα ανταποκρίθηκαν 255 εκπαιδευτικοί, από τη λίστα των 1.866 επιμορφούμενων του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», που παρέδωσε ο Δικαιούχος των Πράξεων στον Σύμβουλο Αξιολόγησης. Από τον πληθυσμό που ανταποκρίθηκε στην έρευνα, 80 εκπαιδευτικοί, ανέφεραν ότι δεν συμμετείχαν ποτέ σε καμία επιμόρφωση του Προγράμματος, παρότι τα ονόματά τους περιλαμβάνονταν στην προαναφερόμενη λίστα. Τα πλήρως συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, ανέρχονται σε 222 και περιλαμβάνουν και εκπαιδευτικούς, οι οποίοι παρότι δεν συμμετείχαν σε επιμορφώσεις του Προγράμματος, ήθελαν να καταθέσουν την άποψη τους, για την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά. Στο γράφημα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η κατανομή του δείγματος, ανά περιοχή διεξαγωγής της έρευνας.

Μέγεθος δείγματος/γεωγραφική κάλυψη:

Χρονικό διάστημα συλλογής στοιχείων:

Νοέμβριο - Δεκέμβριο 2014

Μέθοδος δειγματοληψίας :

Η έρευνα απευθύνθηκε σε λίστα 1.866 επιμορφούμενων εκπαιδευτικών από το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», που παραδόθηκε από τον Δικαιούχο των Πράξεων στον Σύμβουλο Αξιολόγησης.

Μέθοδος συλλογής στοιχείων

Η συλλογή των στοιχείων έγινε διαδικτυακά με τη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου ανοικτών και κλειστών ερωτήσεων, το οποίο ήταν διαθέσιμο στον ηλεκτρονικό σύνδεσμο <http://surveys.krplm.gr/C/REP/>. Σε κάθε εκπαιδευτικό διατέθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μοναδικός κωδικός πρόσβασης, προκειμένου να διασφαλιστεί το απόρρητο, καθώς και η ανωνυμία και η εμπιστευτικότητα της όλης διαδικασίας συλλογής στοιχείων.

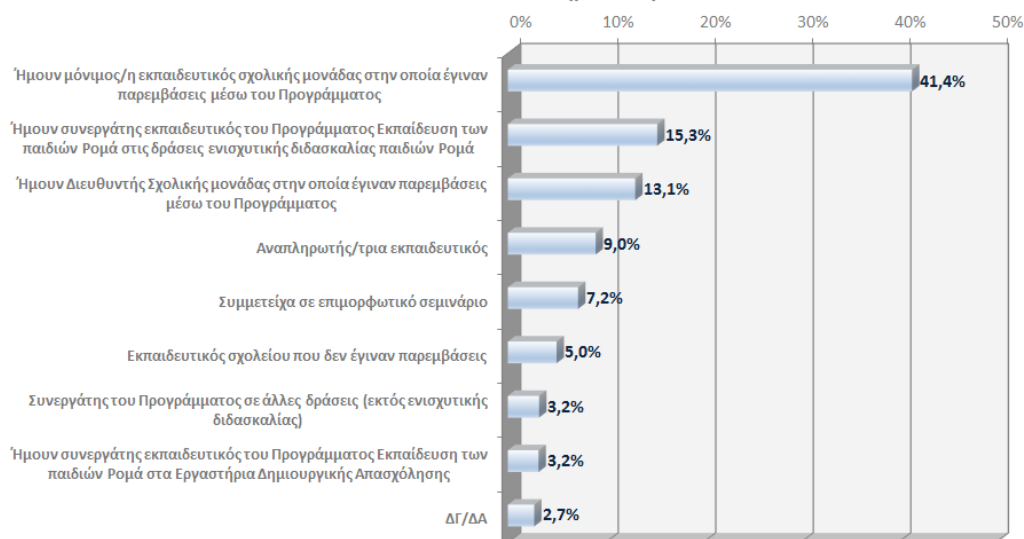
Το 86,3% των εγγεγραμμένων στη λίστα επιμορφούμενων εκπαιδευτικών, δεν ανταποκρίθηκε στην έρευνα, παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις της ερευνητικής ομάδας, μέσω πολλαπλών αποστολών στο ηλεκτρονικό τους ταχυδρομείο, σχετικής επιστολής παραίνεσης συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου. Από τους εκπαιδευτικούς που ανταποκρίθηκαν στην έρευνα (255 άτομα που αντιστοιχεί στο 13,7% του συνολικού πληθυσμού στόχου), 80 άτομα ανέφεραν ή ότι δεν έχουν καμία σχέση με το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» σε ποσοστό 69,7%, ή ότι είχαν συμμετάσχει σε μία απλή ενημερωτική συνάντηση «... της μίας ώρας», όπως αναφέρει κάποιος χαρακτηριστικά, σε ποσοστό 30,3%.

Για ποιο λόγο δεν ολοκληρώσατε το ερωτηματολόγιο;
Ημιτελή ερωτηματολόγια N=80

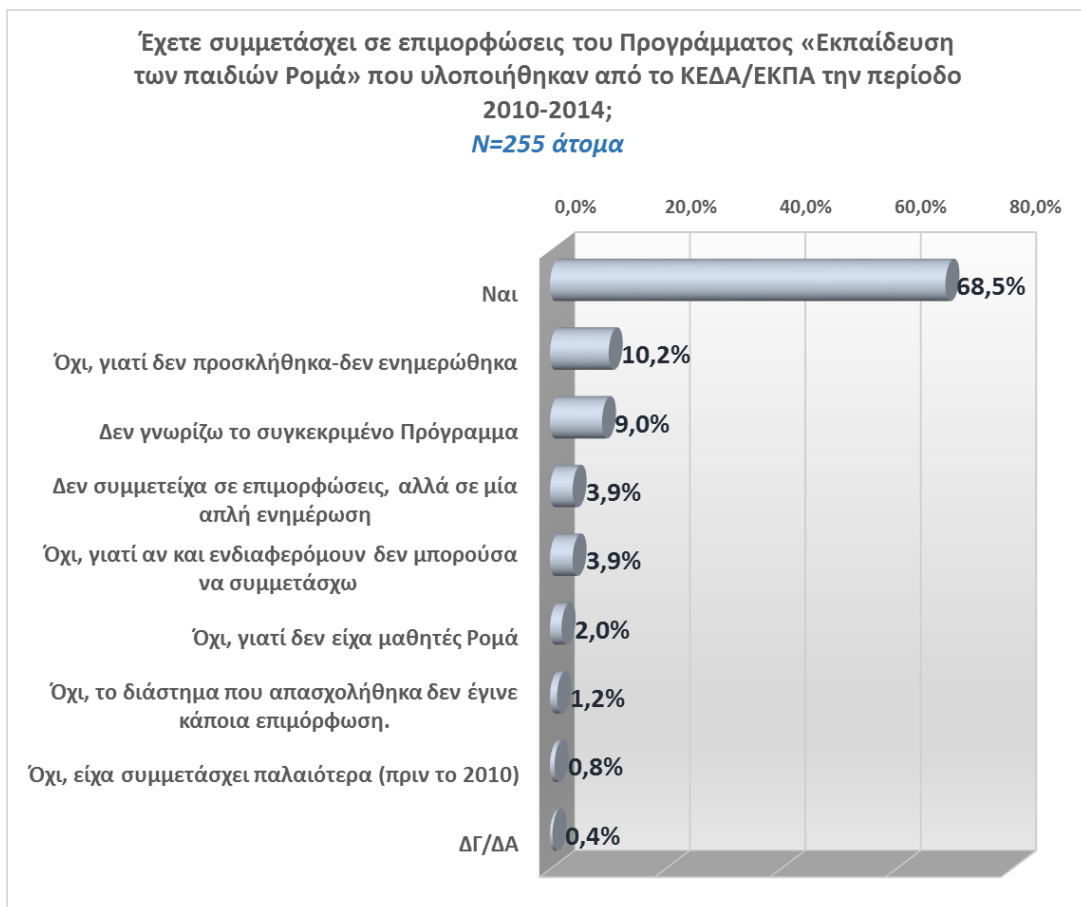

Στην ερώτηση «**Ποια ήταν η σχέση σας με το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» που υλοποιήθηκε από το Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής (ΚΕΔΑ) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών;**», το 21,7% των ερωτώμενων ανέφεραν ότι ήταν συνεργάτες του Προγράμματος, ενώ 63,5% δήλωσαν ότι είναι μόνιμοι και αναπληρωτές εκπαιδευτικοί, καθώς και Διευθυντές σχολείων στα οποία έγιναν παρεμβάσεις, μέσω του Προγράμματος.

Ποια ήταν η σχέση σας με το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» που υλοποιήθηκε από το Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής (ΚΕΔΑ) του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών;

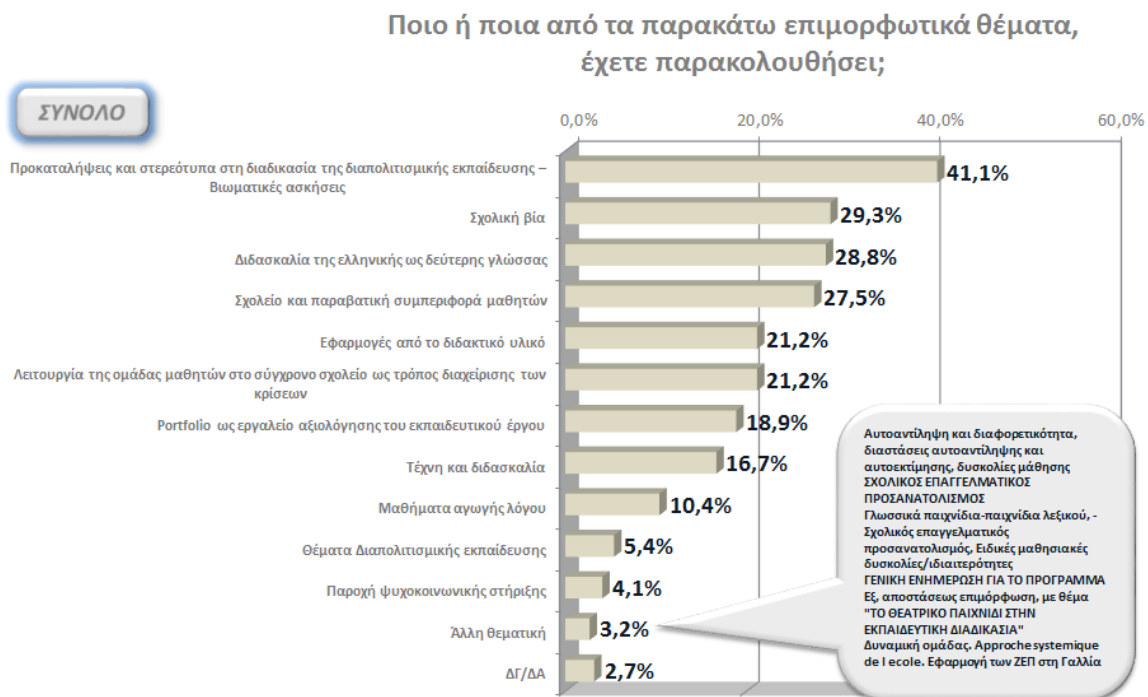

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, **από το σύνολο του πληθυσμού των εκπαιδευτικών που ανταποκρίθηκαν στην έρευνα, δηλαδή τα 255 άτομα, μόλις το 68,6% (δηλαδή 175 άτομα) αναφέρει ότι παρακολούθησε κάποια επιμόρφωση** που έγινε στο πλαίσιο του Προγράμματος, παρότι το σύνολο αυτών περιλαμβάνεται στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς, σύμφωνα με τα στοιχεία του Δικαιούχου των υπό αξιολόγηση Πράξεων. Στο διάγραμμα που ακολουθεί, εμφανίζονται οι λόγοι που αναφέρθηκαν, για τους οποίους οι ερωτώμενοι δεν συμμετείχαν στις επιμορφώσεις αυτές, με την πλειοψηφία να δηλώνει ή ότι δεν είχε ενημερωθεί για τη διενέργειά τους, ή ότι δεν γνωρίζει το συγκεκριμένο Πρόγραμμα.

Δεδομένου όμως ότι στην έρευνα συμμετείχαν και εκπαιδευτικοί οι οποίοι, αν και δεν παρακολούθησαν καμία επιμόρφωση του Προγράμματος, ωστόσο ήθελαν να εκφράσουν την άποψή τους για το πρόγραμμα, όλα τα αποτελέσματα που παρατίθενται στη συνέχεια, αναφέρονται στον πληθυσμό αυτόν, δηλαδή στα 222 άτομα.

Όσον αφορά στα επιμορφωτικά θέματα που έχουν παρακολουθήσει οι εκπαιδευτικοί, παρατηρήθηκε πολυκατάτμηση και διαφοροποίηση ανά περιοχή παρέμβασης. Όπως φαίνεται και στο γράφημα που ακολουθεί με τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα, πάνω από 4 στους 10 ερωτώμενους εκπαιδευτικούς, ανέφεραν ότι είχαν παρακολουθήσει επιμόρφωση με θέμα τις βιωματικές ασκήσεις για την διαχείριση των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων στη διαδικασία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, ενώ 3 σχεδόν στους 10 εκπαιδευτικούς υποστήριξαν ότι είχαν παρακολουθήσει σεμινάριο με θέμα την σχολική βία και την διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Αξίζει να σημειωθεί ότι μικρό ποσοστό επιμορφούμενων εκπαιδευτικών, είχε παρακολουθήσει επιμόρφωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και ψυχοκοινωνικής στήριξης, ενώ επιμόρφωση πάνω στην χρήση του “portfolio” ως εργαλείο αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου, ένα από τα βασικά εργαλεία του Προγράμματος, παρακολούθησε μόνο το 18,9% των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών.

Αναφορικά με τα αντικείμενα των επιμορφωτικών προγραμμάτων, 6 σχεδόν στους 10 ερωτώμενους εκπαιδευτικούς ανέφεραν ότι, οι επιμορφώσεις αποτελούσαν ουσιαστικά εισηγήσεις ευαισθητοποίησης σε σχέση με τα ειδικά μαθησιακά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές Ρομά, ενώ 4 στους δέκα υποστήριξαν ότι ήταν συζήτηση πάνω στα προβλήματα των κοινοτήτων Ρομά

και εξοικείωση με τη χρήση εκπαιδευτικού υλικού που θα χρησιμοποιούσαν κατά την διδασκαλία τους στους μαθητές Ρομά.

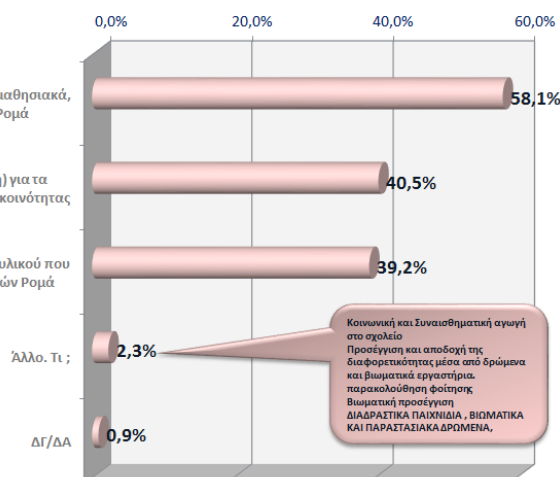
ΣΥΝΟΛΟ

Εισηγήσεις ευαισθητοποίησης σε σχέση με ειδικά (μαθησιακά, κοινωνικά, κλπ.) προβλήματα των μαθητών Ρομά

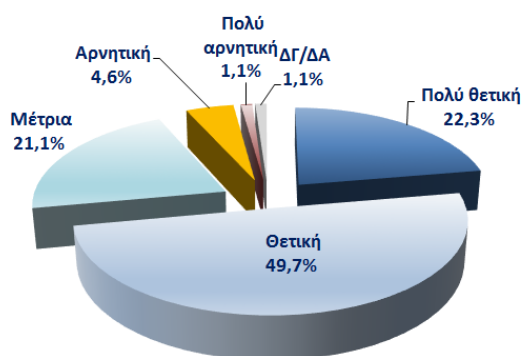
Ανοιχτός διάλογος (ανταλλαγή απόψεων, ενημέρωση) για τα προβλήματα των μαθητών Ρομά και της τοπικής Ρόμικης κοινότητας

Εξοικείωση με τη χρήση εκπαιδευτικού / παιδαγωγικού υλικού που θα χρησιμοποιούσατε κατά τη διδασκαλία των μαθητών Ρομά

Ποιο ή ποια ήταν τα αντικείμενα των επιμορφωτικών προγραμμάτων που παρακολούθησατε;

Τι άποψη έχετε για το ή τα επιμορφωτικά προγράμματα που παρακολούθησατε;

Από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στις επιμορφώσεις, πάνω από 7 στους 10 εκφράζουν πολύ θετική και θετική άποψη για αυτές, θεωρώντας ότι βελτίωσαν προς το καλύτερο τις αντιλήψεις τους για τους Ρομά, κατάφεραν να τους φέρουν σε στενότερη επαφή μαζί τους, να αντιληφθούν τα προβλήματά τους, την καθημερινότητά τους, τις κοινωνικές τους αντιλήψεις και γενικότερα

τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τα πράγματα γύρω τους, όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν. Παράλληλα όπως αναφέρουν τους βοήθησαν να αντιμετωπίσουν αρκετά προβλήματα μέσα στην τάξη, ενώ τους παρέιχαν αρκετές ιδέες διδασκαλίας σε μαθητές Ρομά και όχι μόνο.

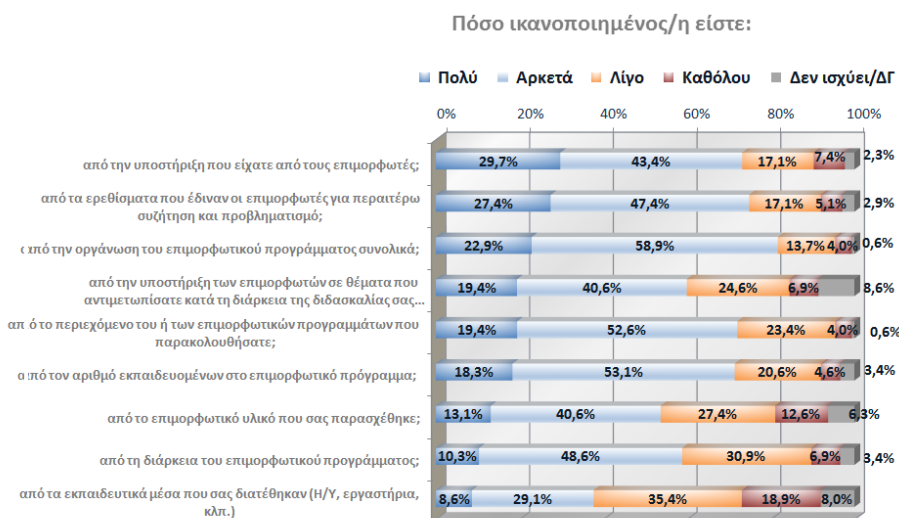
Παρά όμως τη θετική άποψη που εξέφρασε η μεγαλύτερη μερίδα των ερωτώμενων για τις επιμορφώσεις που παρακολούθησε, ωστόσο τα σχόλιά τους εμπεριέχουν αρνητική κριτική. Πιο συγκεκριμένα πιστεύουν ότι η προσέγγιση ήταν «πολύ θεωρητική και γενική», «δεν ήταν στοχευμένη στους μαθητές Ρομά, αλλά στο σύνολο των μαθητών», δεν εμπειρεύσαν «συγκεκριμένους τρόπους εφαρμογής του παιδαγωγικού υλικού στα παιδιά Ρομά, αλλά ούτε και βιωματικές ασκήσεις», ενώ ένα μεγάλο ποσοστό αυτών αναφέρει ότι «οι επιμορφωτές συχνά δεν είχαν εμπειρία στα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι Ρομά», όπως χαρακτηριστικά υποστηρίζουν.

Δύο επίσης στους 10 έχουν μέτρια άποψη για τις επιμορφώσεις, αναφέροντας ότι πολλές ήταν επαναλαμβανόμενες ως προς τις θεματικές τους, «χωρίς να αλλάξει ούτε το κόμμα», όπως δηλώνει

κάποιος. Επίσης, αναφέρουν ότι δεν υπήρχε σύνδεση με βιωματικές πρακτικές, καθιστώντας τες, «εν τοις πράγμασι», ενημερώσεις και όχι επιμορφώσεις. Επιπλέον, θεωρούν ότι, οι θεματικές ενότητες των επιμορφώσεων «δεν ολοκληρώνονταν», δεν τους παρείχαν λύσεις στα πρακτικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν με τα παιδιά Ρομά μέσα στην τάξη, η διάρκεια διεξαγωγής των σεμιναρίων δεν ήταν επαρκής «για μια ουσιαστική επιμόρφωση», ενώ η συνύπαρξη σε αυτές εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων δεν επέτρεπε την εμβάθυνση σε παιδαγωγικές πρακτικές, ανά βαθμίδα. Παράλληλα, αυτή η κατηγορία ερωτώμενων θεωρεί ότι «δεν υπήρχε οργάνωση», ενώ αναφέρουν ότι δεν τους δόθηκε καθόλου έντυπο ή άλλο υλικό «...που θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν κατά τη διδασκαλία σε μια τάξη που υπάρχουν και μαθητές Ρομά».

Τέλος, 1 στους 18 ερωτώμενους, έχει αρνητική και πολύ αρνητική άποψη για τις επιμορφώσεις, αναλογία όμως, η οποία μετατρέπεται σε 1 προς 10 για τις Περιφέρειες Θεσσαλίας και Πελοποννήσου. Η κατηγορία αυτή πιστεύει ότι οι επιμορφώσεις χαρακτηρίζονταν από «προχειρότητα και επιστημονική ένδεια», ενώ χαρακτηριστική είναι η αναφορά ενός εκπαιδευτικού για το περιεχόμενό τους υποστηρίζοντας ότι αυτές «... ήταν εκτός από βαρετές και θεωρητικές ακόμα και άσχετες με το θέμα, σε σημείο που σε μία “επιμόρφωση” πληροφορηθήκαμε για τη λειτουργία του Ενιαίου Λυκείου και του ΕΠΑΛ και τις διαφορές τους!».

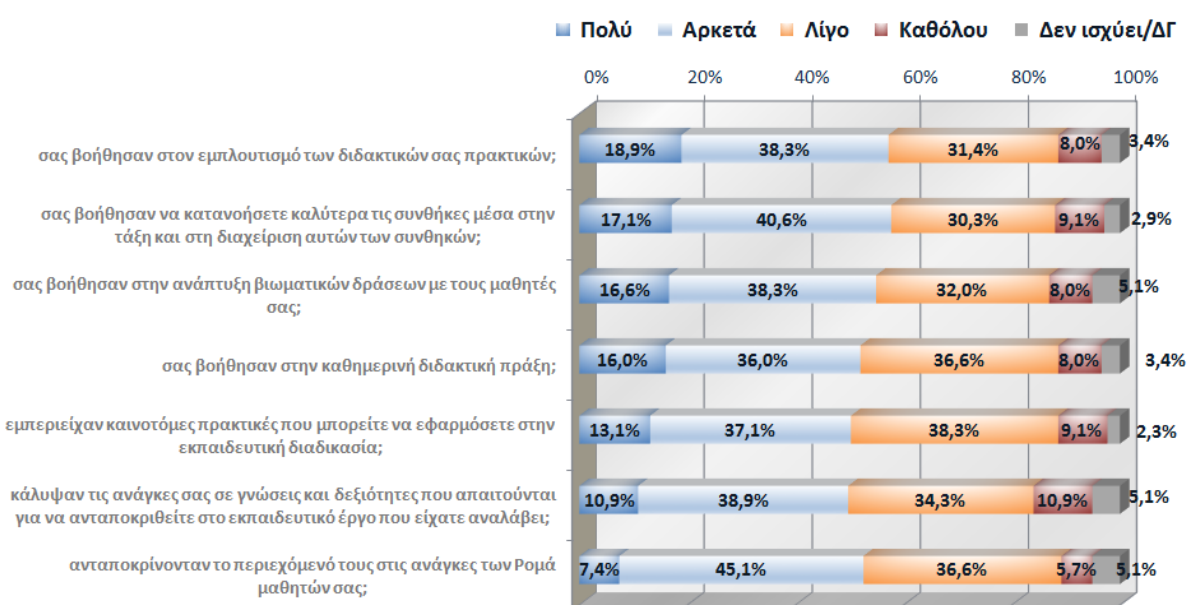
Η παραπάνω εικόνα αποτυπώνεται και από την ερώτηση «Πόσο ικανοποιημένος/η είστε:» σε μια σειρά ζητημάτων που άπτονται των επιμορφώσεων που διενεργήθηκαν, αφού η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων τοποθετείται μετριοπαθώς, μεταξύ του «Αρκετά» και του «Λίγο» στις περισσότερες των ερωτήσεων, όπως φαίνεται και από το διπλανό γράφημα.

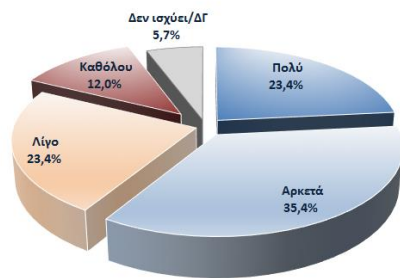
Σε ότι αφορά στην ουσιαστική συμβολή των επιμορφώσεων στον εμπλουτισμό των διδακτικών τους πρακτικών με γνώσεις και δεξιότητες ώστε να ανταποκριθούν καλύτερα στις συνθήκες που επικρατούν μέσα στην τάξη και να διαχειριστούν τις ιδιαίτερες παιδαγωγικές ανάγκες των παιδιών Ρομά, φαίνεται πως αυτή κυμάνθηκε σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Όπως αποτυπώνεται και από το γράφημα που ακολουθεί και σε συνάφεια με τα όσα έχουν λεχθεί παραπάνω, πολύ μικρή μερίδα των ερωτώμενων δηλώνει πως βοηθήθηκε πολύ από αυτές, ενώ η διαφοροποίηση της τοποθέτησής τους για τη συμβολή των επιμορφώσεων στον εμπλουτισμό των διδακτικών πρακτικών και προσεγγίσεων που πρέπει να ακολουθούν με τους μαθητές Ρομά, έγκειται στον ανομοιογενή τρόπο υλοποίησης της συγκεκριμένης παρέμβασης από περιοχή σε περιοχή και από χρονιά σε χρονιά.

Τα επιμορφωτικά σεμινάρια που παρακολουθήσατε:

Στα γενικότερα σχόλιά τους για τις επιμορφώσεις που παρακολούθησαν και τα προβλήματα που αντιμετώπισαν σε σχέση με αυτές, οι εκπαιδευτικοί αναφέρονται στην κακή τους οργάνωση (πχ. μικρή διάρκεια επιμορφώσεων, μικτά τμήματα εκπαιδευτικών από όλες τις βαθμίδες, μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων σε μία αίθουσα, ακατάλληλοι χώροι, συμμετοχή μετά από κλήρωση, κλπ.), στο θεωρητικό τους περιεχόμενο (πχ. χωρίς βιωματικές ασκήσεις, με επαναλαμβανόμενη θεματολογία, χωρίς να δίνονται ερεθίσματα από τους επιμορφωτές, με πολλές από τις θεματικές να μην είναι στοχευμένες σε μαθητές Ρομά, κλπ.) και τέλος στην ανεπαρκή κατάρτιση μέρους των επιμορφωτών.

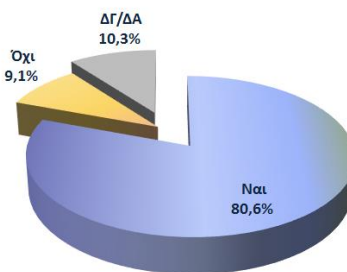
Η εμπειρία σας από την επιμόρφωση επηρέασε τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζετε τους μαθητές Ρομά;

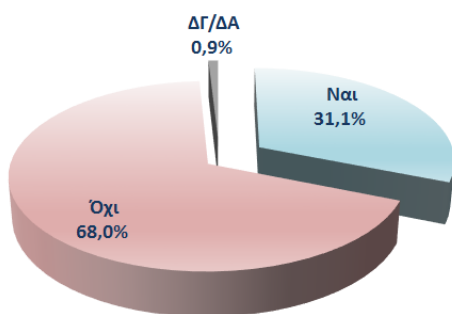
Συνέπεια των παραπάνω είναι και η αρνητική τοποθέτηση τεσσάρων στους 10 ερωτώμενους στην ερώτηση **«Η εμπειρία σας από την επιμόρφωση επηρέασε τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζετε τους μαθητές Ρομά;»**. Αντίθετα 6 στους 10 δηλώνουν ότι επηρεάστηκαν θετικά.

Παρά τις μετριοπαθείς τους τοποθετήσεις για τη συμβολή των επιμορφώσεων στον εμπλουτισμό των διδακτικών τους πρακτικών, όπως επίσης και για την οργάνωσή τους, οι 8 στους 10 θα συνιστούσαν σε άλλους συναδέλφους τους να συμμετάσχουν σε αυτές και μόνο 1 στους 10 είναι απόλυτα αρνητικός σχετικά με αυτό.

Θα συνιστούσατε τη συμμετοχή σε τέτοιου είδους επιμορφωτικά σεμινάρια και σε άλλους συναδέλφους σας;

Δίδαξατε την περίοδο 2010-2014 σε κάποιο τμήμα ενισχυτικής διδασκαλίας για μαθητές Ρομά που οργανώθηκε από το πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά»;

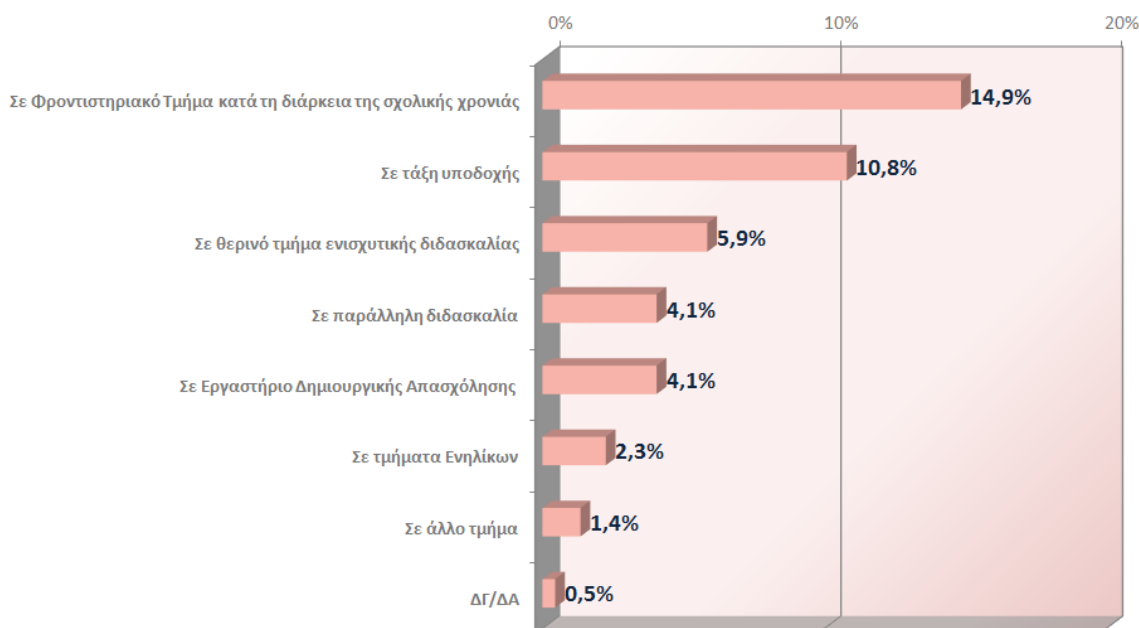

Από το σύνολο των συμμετεχόντων στην έρευνα (222 άτομα), το 31,1% (69 άτομα) ανέφεραν ότι δίδαξαν την περίοδο 2010-2014 σε κάποιο τμήμα ενισχυτικής διδασκαλίας που οργανώθηκε μέσω του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά». Ένας στους 6 ερωτώμενους αυτής της κατηγορίας δίδαξε σε φροντιστηριακό

τμήμα, 1 στους 10 σε τάξη υποδοχής και 1 στους 20 σε θερινό τμήμα ενισχυτικής ή σε παράλληλη διδασκαλία ή σε Εργαστήριο Δημιουργικής Απασχόλησης ενώ μόλις 2 άτομα ανέφεραν ότι δίδαξαν σε τμήμα ενηλίκων, όπως φαίνεται και από το γράφημα που ακολουθεί.

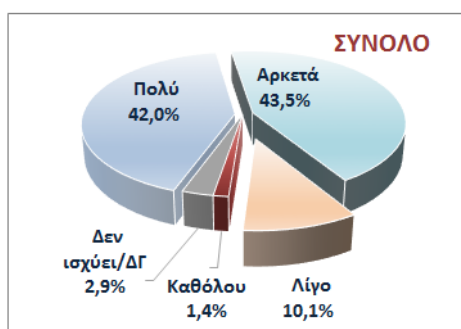

Σε ποιο ή ποια τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας του προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» διδάξατε;

Όλοι οι εκπαιδευτικοί που δραστηριοποιήθηκαν σε τμήματα ενισχυτικής τους Προγράμματος, ανέφεραν ότι δίδαξαν σε παιδιά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ μόνο το 16,5% δίδαξε σε μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και νηπιαγωγεία δίδαξε μόλις το 4,1% των ερωτώμενων και σε τμήματα ενηλίκων το 2,9%.

Πόσο θεωρείτε ότι ωφέλησαν τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας τους Ρομά μαθητές;

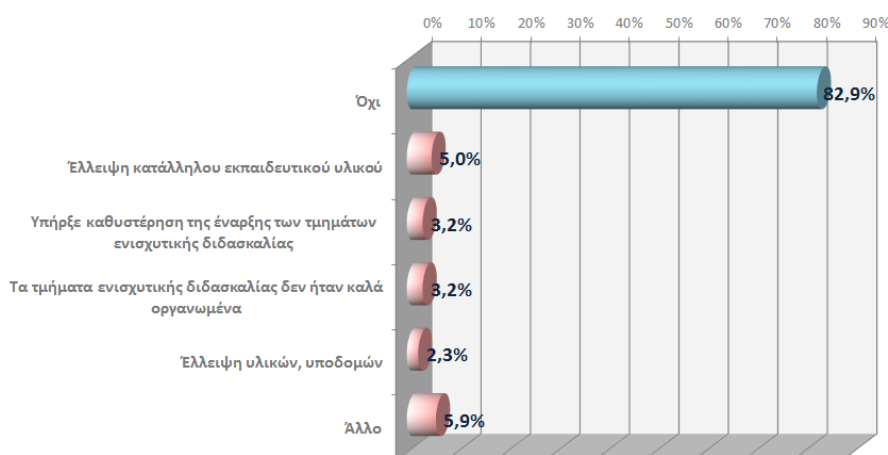
Αναφορικά με το πόσο ωφέλησαν τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας τους μαθητές Ρομά, το 85,5% απάντησε «πολύ» και «αρκετά», επισημαίνοντας ότι τους βοήθησαν στην κάλυψη βασικών γλωσσικών και γνωστικών ελλειμμάτων

και συνεπώς στη σχολική τους επίδοση, ένταξη, αλλά και στην κοινωνικοποίησή τους στο σχολείο. Ένα μικρό επίσης μέρος αυτών που έχουν θετική άποψη για τη συμβολή της ενισχυτικής στους Ρομά μαθητές αναφέρει ότι τα παιδιά υποστηρίχθηκαν παράλληλα ψυχολογικά και συναισθηματικά, κάτι που βοήθησε στην ομαλή προσαρμογή τους στο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Αντίθετα, το 11,5%, όσων

δίδαξαν σε τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος, πιστεύουν ότι τα μαθήματα αυτά, δεν ωφέλησαν τους μαθητές Ρομά, εξαιτίας του περιορισμένου χρόνου διεξαγωγής τους («ξεκίναγαν λίγους μήνες πριν τη λήξη του σχολικού έτους», όπως αναφέρουν κάποιοι), της απουσίας κατάλληλων σχολικών βιβλίων και υλικοτεχνικού εξοπλισμού, της ελλιπούς κατάρτισης των ίδιων των εκπαιδευτικών σχετικά με τρόπους διδασκαλίας και του γεγονότος ότι, στα τμήματα ενισχυτικής συνυπήρχαν «μαθητές διαφορετικών ηλικιών και μαθησιακών επιπέδων».

Πάνω από τους 8 στους 10 εκπαιδευτικούς που δίδαξαν στα τμήματα ενισχυτικής που αναπτύχθηκαν από το Πρόγραμμα, ανέφεραν ότι δεν αντιμετώπισαν κανένα πρόβλημα όσον αφορά τον τρόπο

Υπήρχε κάποιο πρόβλημα ή έχετε κάποιο σχόλιο να κάνετε για τον τρόπο οργάνωσης και υλοποίησης των μαθημάτων στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά 2010-2014» και, αν ναι, ποιο/ ποια είναι αυτό/ά;

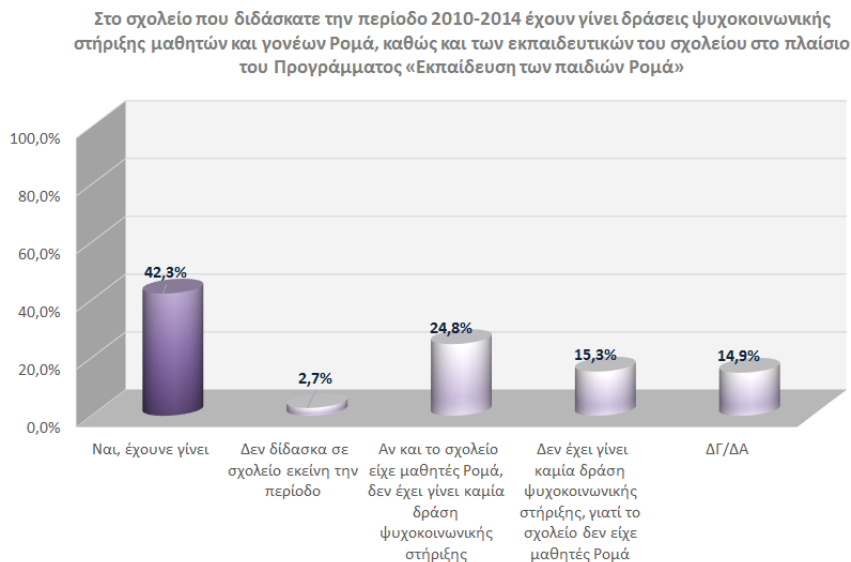
οργάνωσης και υλοποίησης των μαθημάτων.

Διαφορετική είναι η εικόνα των εκπαιδευτικών από την Κρήτη και την Πελοπόννησο, οι οποίοι σε ποσοστό 72,4% αναφέρουν ότι σημειώθηκε πολύ μεγάλη καθυστέρηση

στην έναρξη των μαθημάτων της ενισχυτικής. Άλλα προβλήματα που αναφέρθηκαν από το σύνολο των εκπαιδευτικών αυτής της κατηγορίας, αφορούν στην καθυστερημένη αποστολή του εκπαιδευτικού υλικού στις τάξεις ενισχυτικής, το οποίο κάποιοι το χαρακτηρίζουν και ελλιπές και στην ανεπαρκή οργάνωση των τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας. Όσον αφορά στην οργάνωση των τμημάτων αυτών αναφέρθηκαν σε καθυστερήσεις στην επιλογή συνεργατών εκπαιδευτικών, ενημέρωσης της διοίκησης των σχολείων παρέμβασης, στην τροποποίηση του προγράμματος των μαθημάτων εντός της σχολικής χρονιάς, στην πολύωρη ενασχόληση των εκπαιδευτικών με γραφειοκρατικές διαδικασίες και στην έλλειψη επαρκούς αριθμού συνεργατών. Τέλος, κάποια μικρή μερίδα υποστήριξε ότι τα όποια θετικά αποτελέσματα της ενισχυτικής διδασκαλίας, συνδέονται κυρίως κατά βάση με την ανάληψη πρωτοβουλιών και με τη θέληση από πλευράς των εκπαιδευτικών.

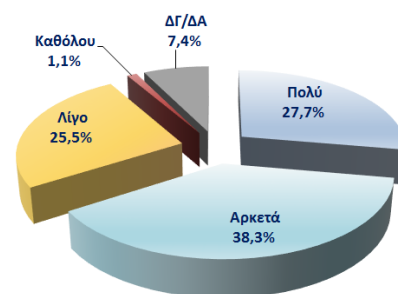
Όσον αφορά στη δράση ψυχοκοινωνικής στήριξης, 94 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 42,3%) αναφέρουν ότι στο σχολείο τους πραγματοποιήθηκαν αντίστοιχες παρεμβάσεις. Το ποσοστό αυτό διαφοροποιείται αν λάβει κανείς υπόψη του μόνο τους εκπαιδευτικούς που αναφέρουν ότι στο σχολείο τους φοιτούν μαθητές Ρομά, και ανέρχεται στο 51,6%. Συμπερασματικά φαίνεται ότι οι σχετικές παρεμβάσεις

αναπτύχθηκαν στα μισά περίπου σχολεία των γεωγραφικών περιοχών παρέμβασης του Προγράμματος.

Πάνω από 3 στους 5 εκπαιδευτικούς, στο σχολείο των οποίων αναπτύχθηκαν δράσεις ψυχοκοινωνικής υποστήριξης των παιδιών Ρομά, υποστηρίζουν ότι αυτές συνέβαλαν στην εκπαιδευτική ένταξη. Αναφέρουν ότι, αυτές βελτίωσαν την κοινωνικοσυναισθηματική συμπεριφορά και την αυτοεικόνα των μαθητών και σε μερικές περιπτώσεις και των γονέων

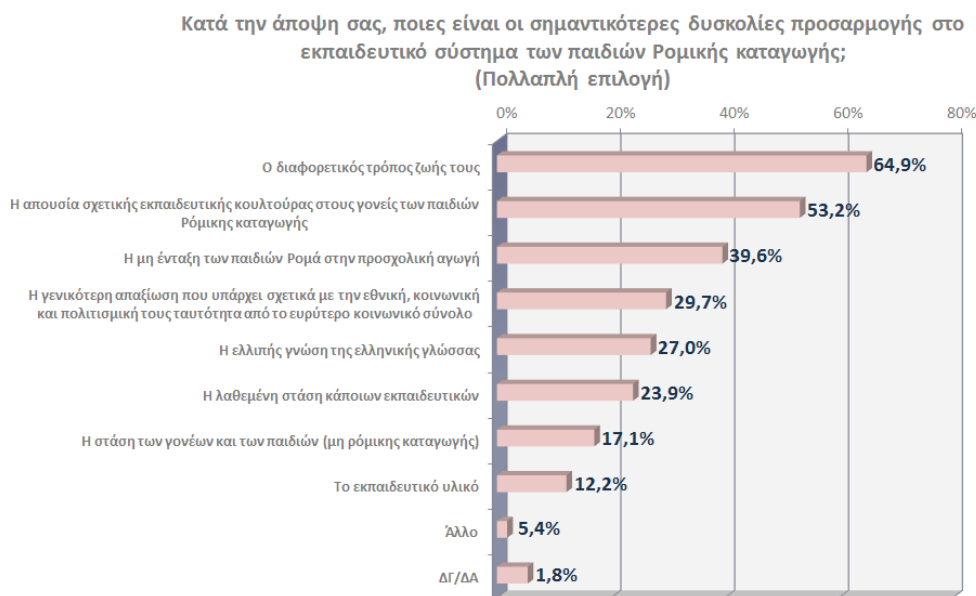
Πόσο αποτελεσματικές ήταν οι δράσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης για τη βελτίωση των συνθηκών ένταξης μαθητών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα;

Ρομά, ενώ συνέβαλαν στην εξομάλυνση των σχέσεων μεταξύ των δύο κοινοτήτων και στην άρση φαινομένων ρατσισμού. Ένας στους 4 όμως έχει αντίθετη άποψη, αφού όπως δηλώνουν, η χαμηλή συχνότητα επισκεψιμότητας ψυχολόγου στο σχολείο (1 φορά την εβδομάδα, για λίγες μόνο ώρες) δεν θα μπορούσε να έχει απτά αποτελέσματα. Παράλληλα υποστηρίζουν ότι, το ποσοστό των μαθητών Ρομά που φοιτούν συστηματικά, συνεχίζει να παραμένει εξαιρετικά χαμηλό σε ορισμένες περιπτώσεις, με αποτέλεσμα η δράση αυτή να μην έχει αντίκρισμα, ενώ ούτε οι γονείς φαίνεται να ανταποκρίθηκαν θετικά στις δράσεις ευαισθητοποίησης από τους ψυχολόγους. Επιπρόσθετα, όπως αναφέρουν τα όποια αποτελέσματα αντίστοιχων δράσεων απαιτούν μία μακροχρόνια και

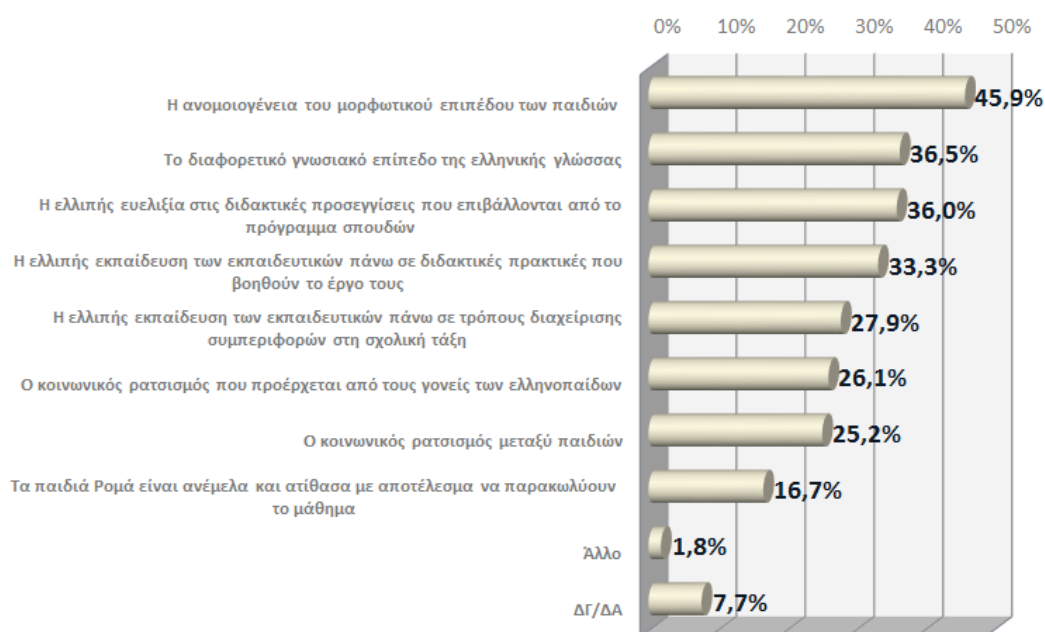
συστηματική παρέμβαση, από ψυχολόγους που θα γνωρίζουν τα ουσιαστικά προβλήματα των μαθητών, παρακολουθώντας τους για χρόνια και οι οποίοι θα πλαισιώνονται και από άλλους ειδικούς επιστήμονες και κυρίως κοινωνικούς λειτουργούς. Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, όπως προκύπτει από τα ευρήματα της έρευνας, δεν εφαρμόστηκαν με τον ίδιο τρόπο οι παρεμβάσεις αυτής της κατηγορίας σε όλα τα σχολεία. Όπως προκύπτει, αλλού αναπτύχθηκαν δράσεις εντός των σχολικών μονάδων από τους ίδιους τους ψυχολόγους, αλλού οι ψυχολόγοι καθοδηγούσαν τους εκπαιδευτικούς προκειμένου εκείνοι με τη σειρά τους να εφαρμόσουν αντίστοιχα project στην τάξη τους, αλλού οι παρεμβάσεις γινόντουσαν μέσω των ΕΔΑΜ και αλλού δεν αναπτύχθηκαν καθόλου δράσεις προς γονείς.

Στην ερώτηση «**Κατά την άποψη σας, ποιες είναι οι σημαντικότερες δυσκολίες προσαρμογής στο εκπαιδευτικό σύστημα των παιδιών Ρομικής καταγωγής;**» δύο εμφανίζονται να είναι τα κυρίαρχα προβλήματα. Πιο συγκεκριμένα, ο διαφορετικός τρόπος ζωής και η απουσία εκπαιδευτικής κουλτούρας στους γονείς των παιδιών Ρομά, παίζουν καθοριστικό ρόλο, στη σχολική ένταξη και προσαρμογή των παιδιών τους. Άλλοι παράγοντες που αναφέρθηκαν από ένα μεγάλο μέρος των ερωτώμενων εκπαιδευτικών, αφορούν στην απουσία προσχολικής αγωγής των παιδιών Ρομά, στο κοινωνικό ρατσισμό, όπως αυτός αντανακλάται μέσα στο σχολικό περιβάλλον και στην ελλιπή γνώση της ελληνικής γλώσσας.

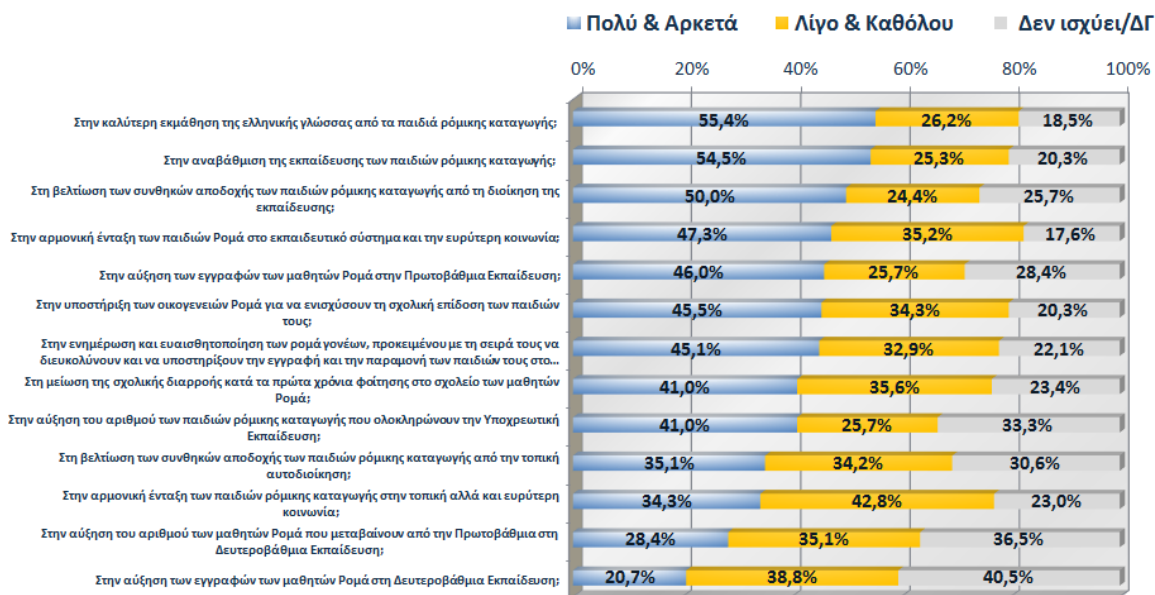
Αναφορικά, με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στις μεικτές τάξεις, πάνω από 4 στους 10, επικαλούνται ως βασικό πρόβλημα την ανομοιογένεια του γνωστικού, γλωσσικού και μαθησιακού επιπέδου των μαθητών. Παράλληλα, 3 στους 10, θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν τις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται, προκειμένου να ανταποκριθούν, στις ιδιαίτερες ανάγκες του εκπαιδευτικού τους έργου και στην διαχείριση συμπεριφορών στην σχολική τάξη, ενώ 1 στους 4 φαίνεται να έρχεται αντιμέτωπος με τον κοινωνικό ρατσισμό, όπως αυτός προέρχεται από τους γονείς των ελληνοπαίδων.

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στις μεικτές τάξεις;

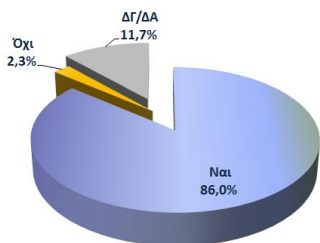
Σχετικά με την συμβολή του Προγράμματος, η πλειοψηφία των ερωτώμενων εκπαιδευτικών, πάνω από 5 στους 10, θεωρεί ότι το Πρόγραμμα βελτίωσε το επίπεδο της ελληνικής γλώσσας των παιδιών Ρομικής καταγωγής, αναβάθμισε την εκπαίδευση τους και βελτίωσε τις συνθήκες αποδοχής τους από την διοίκηση της εκπαίδευσης. Αντίθετη είναι η εικόνα για την συμβολή του Προγράμματος σε άλλους παράγοντες, όπου πάνω από 3 στους 10 εκπαιδευτικούς, υποστηρίζουν ότι το πρόγραμμα δεν συνέβαλε στην μείωση του φαινομένου της σχολικής διαρροής, στην αύξηση του αριθμού των παιδιών ρομικής καταγωγής που ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση καθώς και εκείνων που μεταβαίνουν από την πρωτοβάθμια στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Τέλος, ελάχιστη θεωρείται η συμβολή του Προγράμματος στην αύξηση των εγγραφών παιδιών Ρομά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπως φαίνεται και στο γράφημα που ακολουθεί.

Από την εμπειρία σας ή από όσα έχετε ακούσει, το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά 2010-2014», πόσο συνέβαλε:

Στην ερώτηση «**Θα θέλατε να συνεχιστεί το Πρόγραμμα εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά και στο**

Θα θέλατε να συνεχιστεί το Πρόγραμμα εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά και στο μέλλον;

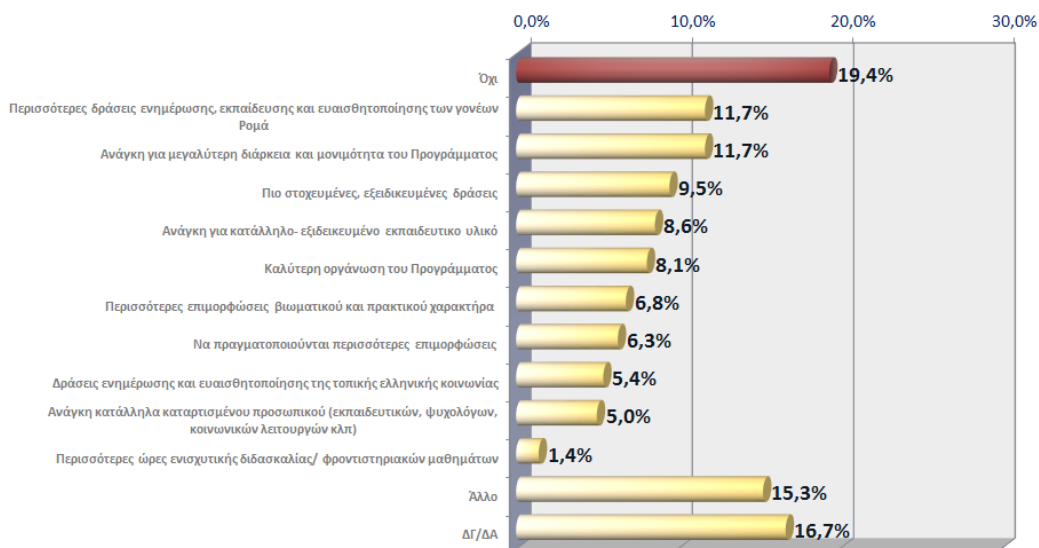
μέλλον;», η συντριπτική πλειοψηφία τάσσεται υπέρ της συνέχισής του. Μία μικρή μερίδα όμως, όπως εμφανίζεται στο διπλανό γράφημα, δηλώνει ότι δεν θα ήθελε να συνεχιστεί, ισχυριζόμενη ότι το Πρόγραμμα δεν συνέβαλε στην ενίσχυση της εκπαίδευσης και ένταξης των παιδιών Ρομά, αφού αφενός η προσέγγισή του δεν μπόρεσε να υπερβεί τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα που υπάρχουν για αυτόν τον πληθυσμό

και αφετέρου, η όποια εκπαιδευτική ενίσχυση των παιδιών αυτών προϋπέθετα την κινητοποίηση πολλών άλλων φορέων, εκτός της σχολικής κοινότητας, που να έχουν άμεση σύνδεση με την κοινωνία των Ρομά, πράγμα που δεν έγινε.

Στις προτάσεις τους για τη μελλοντική εφαρμογή του Προγράμματος, πρωταρχικό ρόλο φαίνεται να έχει η ανάγκη ευαισθητοποίησης των γονέων Ρομά, σχετικά με τη σχολική ένταξη των παιδιών τους και τη διάχυση της αξίας του μορφωτικού κεφαλαίου. Όσον αφορά στη λειτουργία του Προγράμματος, διατυπώθηκε η ανάγκη για καλύτερη οργάνωσή του, η οποία θα διασφαλίζει τη συνέχειά και τη συνέπειά του, ο σχεδιασμός εξειδικευμένων και στοχευμένων στις ανάγκες της

ομάδας στόχου δράσεων, η διενέργεια περισσότερων επιμορφώσεων οι οποίες θα έχουν βιωματικό και πρακτικό χαρακτήρα, καθώς και η δημιουργία εξειδικευμένου εκπαιδευτικού υλικού που να καλύπτει όλα τα επίπεδα ελληνομάθειας, ανεξαρτήτως της ηλικίας των εκπαιδευομένων. Τέλος, όλα τα παραπάνω, προκειμένου να έχουν αποτέλεσμα θα πρέπει να εντάσσονται σε ένα πλαίσιο το οποίο θα διασφαλίζει την εμπλοκή κατάλληλα επιμορφωμένων εκπαιδευτικών και λοιπών εξειδικευμένων επιστημόνων, καθώς και την ευρύτερη ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση όλης της κοινωνίας, αναφορικά με την ένταξη και αποδοχή των Ρομά, όχι μόνο στην εκπαιδευτική κοινότητα, αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία. Στο γράφημα που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι προτάσεις των ερωτώμενων εκπαιδευτικών, σχετικά με τη μελλοντική εφαρμογή του Προγράμματος.

Έχετε κάποιες υποδείξεις / προτάσεις για τη μελλοντική εφαρμογή του Προγράμματος;

Στο Παράρτημα III, παρατίθεται αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας

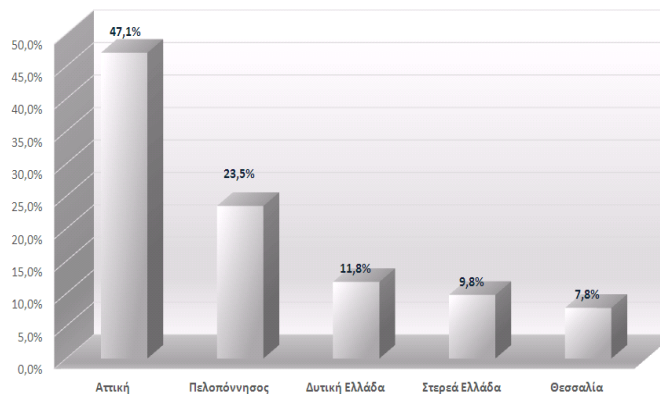

4.3.1.4 Αποτελέσματα ποσοτικής έρευνας Διευθυντών των σχολείων παρέμβασης του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Νοτίου και Βορείου Αιγαίου, Πελοποννήσου και Κρήτης, την περίοδο 2010-2014

Ταυτότητα της έρευνας

Μέγεθος δείγματος/ γεωγραφική κάλυψη:

Η έρευνα απευθύνθηκε σε Διευθυντές σχολείων παρέμβασης του Προγράμματος, με στόχο την συλλογή 30 ερωτηματολογίων. Στην έρευνα τελικά ανταποκρίθηκαν 51 Διευθυντές σχολείων παρέμβασης. Αξίζει να επισημανθεί, ότι σύμφωνα με το Δικαιούχο των Πράξεων, ο τρόπος συνεργασίας με ένα σχολείο παρέμβασης δεν χαρακτηρίζεται από ομοιογένεια, καθώς βασίζεται σε μία σειρά από διαφοροποιημένες παρεμβάσεις, οι οποίες δεν συμπίπτουν ανάμεσα σε όλα τα σχολεία παρέμβασης του Προγράμματος (π.χ. δημιουργία τμήματος ενίσχυσης, παρέμβαση με εκπαιδευτικό του Προγράμματος, δημιουργία τμήματος ΕΔΑΜ, παρέμβαση με εμπυχωτή του Προγράμματος, δημιουργία σχολών γονέων, συμμετοχή εκπαιδευτικού προσωπικού σχολικών μονάδων στις επιμορφώσεις του Προγράμματος, υποστήριξη από ψυχολόγο του Προγράμματος, υποστήριξη από κοινωνικό λειτουργό του Προγράμματος, υποστήριξη στις εγγραφές μαθητών Ρομά της σχολικής μονάδας, προαγωγή υγείας μαθητών της σχολικής μονάδας, αποστολή επιμορφωτικού υλικού, αποστολή βιβλίων, εμπλουτισμός σχολικών βιβλιοθηκών, αποστολή αναλωσίμων υλικών (τσάντες, κασετίνες, κλπ.), μετακινήσεις μαθητών σχολικής μονάδας, κ.ά.). Στο γράφημα, παρουσιάζεται η κατανομή των σχολείων παρέμβασης στο οποίο ανήκουν οι Διευθυντές, ανά γεωγραφική περιοχή διεξαγωγής της έρευνας.

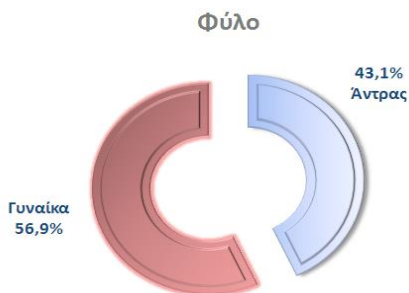
Χρονικό διάστημα συλλογής στοιχείων: Νοέμβριο - Δεκέμβριο 2014

Μέθοδος δειγματοληψίας: Η έρευνα απευθύνθηκε σε Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» την περίοδο 2010-2014

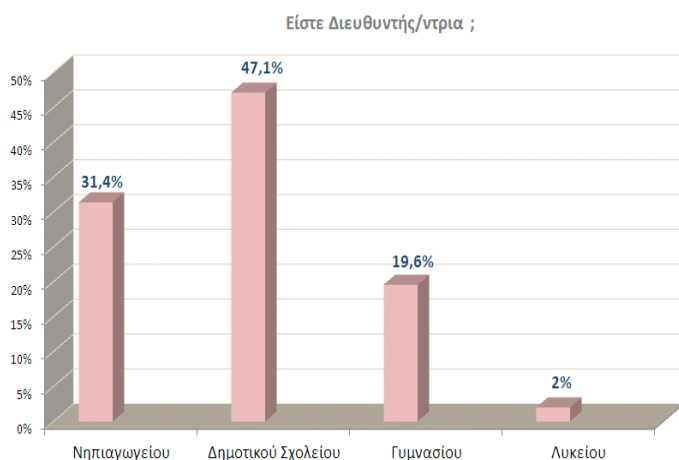
Μέθοδος συλλογής στοιχείων: Η συλλογή των στοιχείων έγινε διαδικτυακά με τη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου ανοικτών και κλειστών ερωτήσεων, το οποίο ήταν διαθέσιμο στον ηλεκτρονικό σύνδεσμο <http://surveys.kpim.gr/C/RED>. Σε κάθε Διευθυντή διατέθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μοναδικός κωδικός πρόσβασης, προκειμένου να διασφαλιστεί το απόρρητο, καθώς και η ανωνυμία και η εμπιστευτικότητα της όλης διαδικασίας συλλογής στοιχείων.

Το 56,9% των ερωτώμενων Διευθυντών σχολείων παρέμβασης είναι γυναίκες και το 43,1% άνδρες.

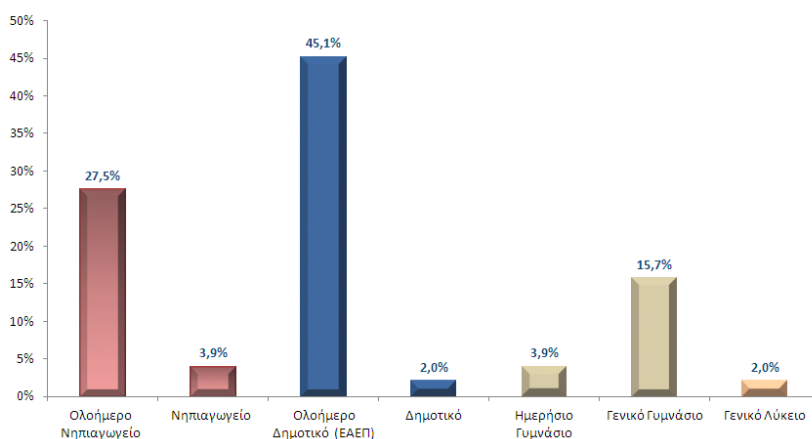
Αναφορικά με την εκπαιδευτική βαθμίδα των σχολείων παρέμβασης των ερωτώμενων Διευθυντών,

πάνω από 4 στους 10 ήταν τοποθετημένοι σε Δημοτικά σχολεία και πάνω από 3 στους 10 σε νηπιαγωγεία. Ένα μικρότερο ποσοστό Διευθυντών, σχεδόν 2 στους 10, απασχολούνταν σε Γυμνάσια, όπως φαίνεται και στο διπλανό γράφημα.

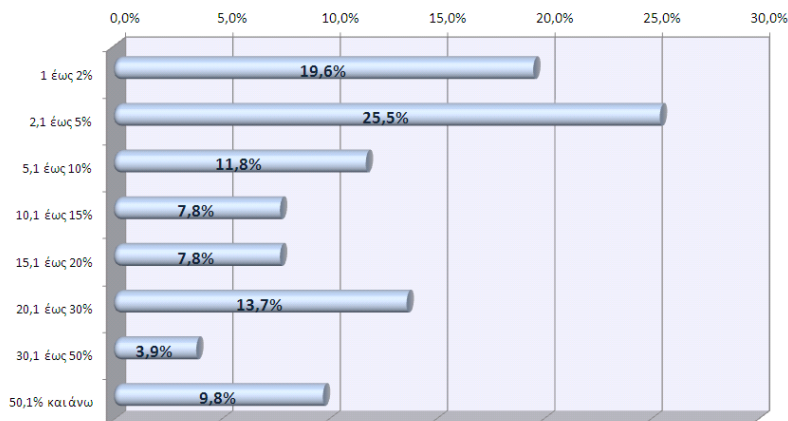
Όσον αφορά τον τύπο του σχολείου, πάνω από 4 στους 10 ερωτώμενους Διευθυντές είναι τοποθετημένοι σε ολόημερα δημοτικά, ενώ πάνω από 2 στους δέκα σε ολόημερα νηπιαγωγεία. Ένας στους 10 ερωτώμενους Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης εργάζονται σε Γενικά γυμνάσια.

Σημειώστε τον τύπο του σχολείου σας (πχ. Ολοήμερο Δημοτικό, Γενικό Γυμνάσιο, Επαγγελματικό Λύκειο, Διαπολιτισμικό, κλπ.)

Στην ερώτηση «**Τι ποσοστό των μαθητών του σχολείου σας είναι Ρόμικης πολιτισμικής προέλευσης;**», πάνω από 2 στους 10 Διευθυντές απάντησαν το 2,1 έως 5% του συνολικού μαθητικού πληθυσμού του σχολείου τους, σύμφωνα με τα συγκεντρωτικά στοιχεία των Πράξεων, όπως φαίνεται και στο διπλανό γράφημα. Παράλληλα, 2 στους δέκα εκπαιδευτικούς απάντησαν το 1 έως 2%, ενώ μόνο ένας

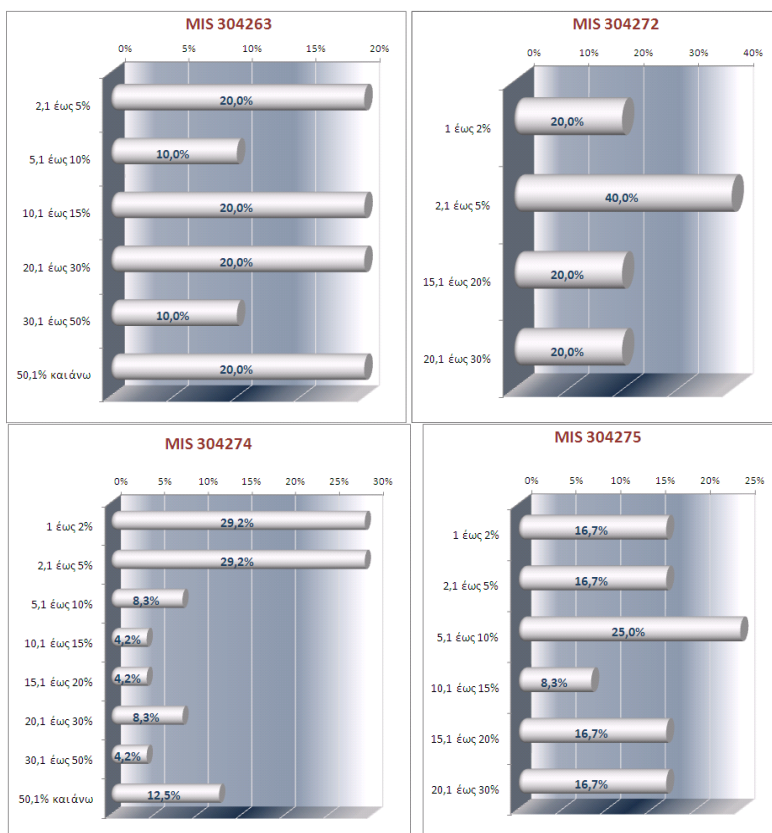
Τι ποσοστό των μαθητών του σχολείου σας είναι ρόμικης πολιτισμικής προέλευσης;

σους δέκα εκπαιδευτικούς αναφέρει ότι το 20-30% του πληθυσμού του σχολείου τους είναι Ρομά. Τα ποσοστά αυτά, αφενός αποτυπώνουν την υφιστάμενη εικόνα σχετικά με μια μεγάλη μερίδα σχολείων παρέμβασης, τα οποία έχουν μικρό αριθμό Ρομά μαθητών, αφετέρου όμως δεν συμβαδίζουν με κάποια από τα ευρήματα των ερευνών πεδίου της παρούσας αξιολόγησης, όπου σε έναν αριθμό σχολείων, υπήρχαν σχεδόν αποκλειστικά μαθητές Ρομά.

Στην ανάλυση όμως της παραπάνω ερώτησης ανά Πράξη, η οποία παρουσιάζεται στα διπλανά γραφήματα, φαίνεται ότι παρατηρείται υψηλή συγκέντρωση μαθητών Ρομά στην Βοιωτία, Ευρυτανία και Εύβοια στην

Τι ποσοστό των μαθητών του σχολείου σας είναι ρόμικης πολιτισμικής προέλευσης; ανά Πράξη

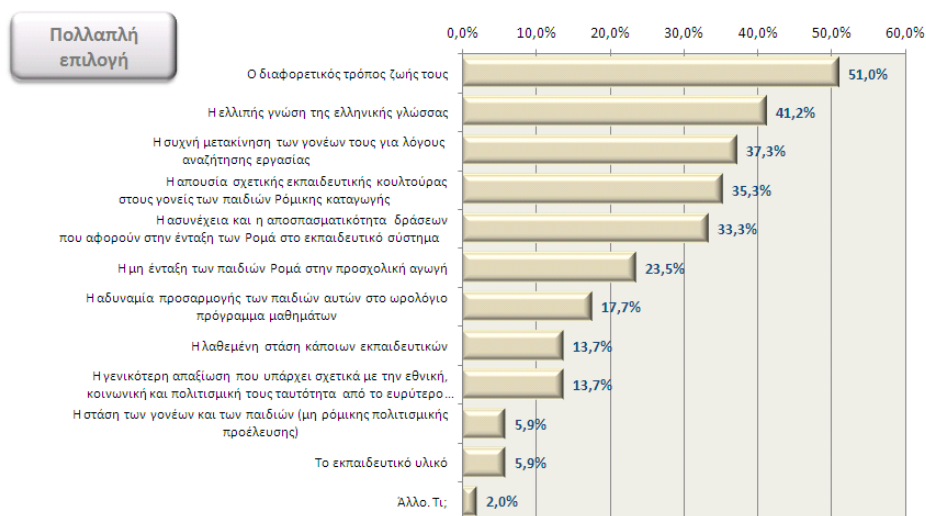
Μεσσηνία, στην Αχαΐα και στην Λάρισα. Πιο συγκεκριμένα, 4 στους δέκα Διευθυντές στην Βοιωτία, Ευρυτανία και Εύβοια στην

Μεσσηνία, στην Αχαΐα και στην Λάρισα. Πιο συγκεκριμένα, 4 στους δέκα Διευθυντές στην Βοιωτία,

Ευρυτανία και Εύβοια και 2 στους 10 Διευθυντές στην Μεσσηνία και στην Αχαΐα αναφέρουν ότι οι μαθητές Ρομά αποτελούν το 2,1 έως 5% του συνολικού μαθητικού πληθυσμού του σχολείου τους. Στην Λάρισα, πάνω από 2 στους δέκα Διευθυντές σχολείων υποστηρίζει ότι οι Ρομά αποτελούν το ήμισυ τουλάχιστον του μαθητικού πληθυσμού του σχολείου τους.

Όσον αφορά στην άποψη των Διευθυντών, στην ερώτηση «**Ποιες είναι οι σημαντικότερες δυσκολίες προσαρμογής στο εκπαιδευτικό σύστημα των παιδιών Ρόμικης καταγωγής;**», το ήμισυ των ερωτώμενων ανέφερε τον διαφορετικό τρόπο ζωής τους, ως βασικό ανασταλτικό παράγοντα. Η συγκεκριμένη διαπίστωση συνάδει και με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, όπου ο τρόπος ζωής των Ρομά (π.χ. πρόωροι γάμοι, υποβαθμισμένες συνθήκες διαβίωσης, απουσία ωραρίου στην ζωή τους, αντίληψη ότι τα παιδιά τους είναι πολύ μικρά για να φοιτήσουν σε νηπιαγωγεία), επισημάνθηκε από την πλειονότητα των ερωτώμενων ως βασικός και αποτρεπτικός παράγοντας ένταξης τους στο εκπαιδευτικό σύστημα. Επιπρόσθετα, πάνω από 4 στους 10 Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης, ανέφεραν την ελλιπή γνώση της ελληνικής γλώσσας ως επιβαρυντικό παράγοντα προσαρμογής των παιδιών Ρομά, ενώ πάνω από 3 στους 10 επισήμαναν την συχνή μετακίνηση των γονέων των παιδιών Ρομά, την απουσία εκπαιδευτικής κουλτούρας στους γονείς Ρομά και την ασυνέχεια και την αποσπασματικότητα των εκάστοτε παρεμβάσεων, ως βασικά προβλήματα προσαρμογής των παιδιών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα.

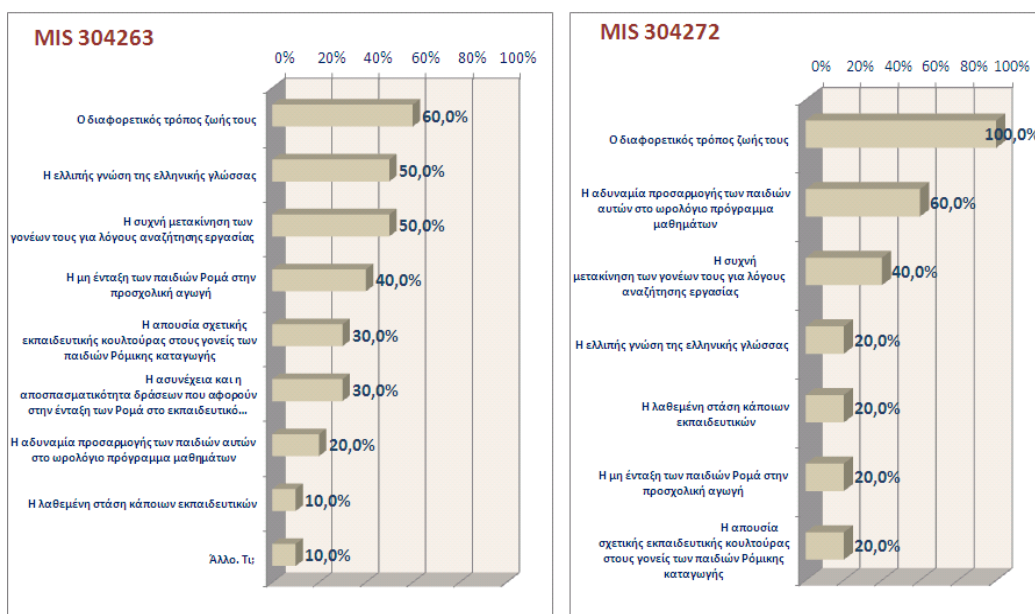
Κατά την άποψή σας, ποιες είναι οι σημαντικότερες δυσκολίες προσαρμογής στο εκπαιδευτικό σύστημα των παιδιών Ρόμικης καταγωγής;

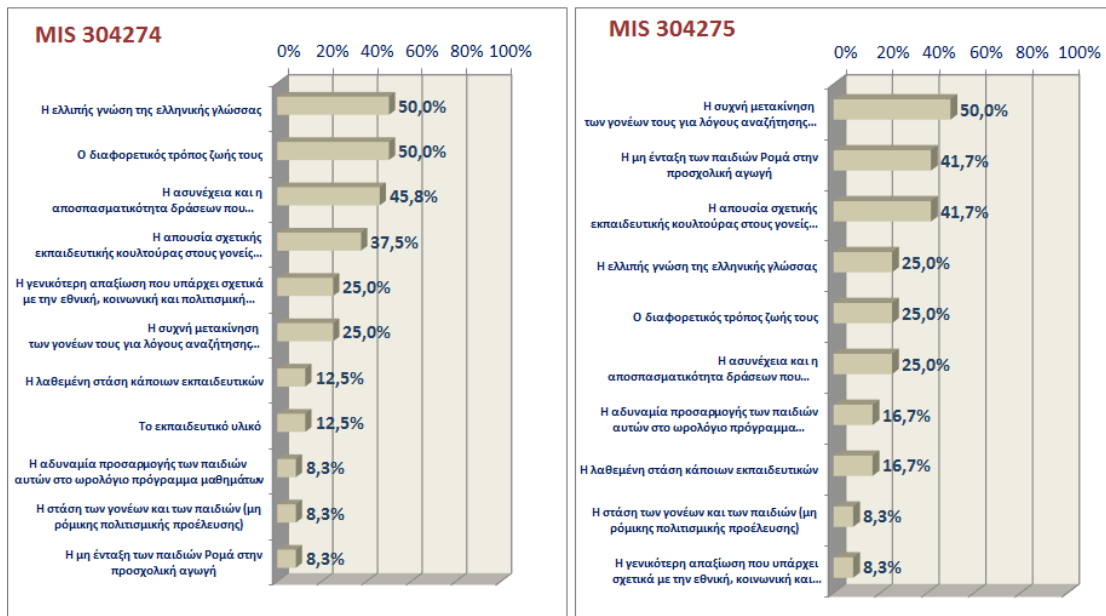
Παράλληλα, πάνω από 2 στους 10 Διευθυντές σχολείων παρέμβασης, επισήμανε την απουσία ένταξης των παιδιών Ρομά στην προσχολική αγωγή, γεγονός που παρατηρήθηκε και κατά την διενέργεια των ερευνών πεδίου. Πιο συγκεκριμένα, τα παιδιά των πρώτων τάξεων του δημοτικού που δεν είχαν περάσει από προσχολική εκπαίδευση, δυσκολεύονταν σημαντικά να προσαρμοστούν σε ένα περιβάλλον με όρια και κανόνες. Τέλος, 1 στους 10 Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης, ανέφερε την αδυναμία προσαρμογής στο ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων των παιδιών Ρομά, την λαθεμένη στάση κάποιων εκπαιδευτικών αλλά και την γενικότερη απαξίωση που υπάρχει από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, σχετικά με την ταυτότητα των Ρομά, ως τα κύρια προβλήματα προσαρμογής των παιδιών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Η ιεράρχηση των παραπάνω λόγων διαφοροποιείται στην ανά Πράξη ανάλυση, η οποία φαίνεται στα παρακάτω γραφήματα, όπου, ο διαφορετικός τρόπος ζωής παραμένει, σύμφωνα με τους Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης, ως το κύριο πρόβλημα προσαρμογής των παιδιών Ρομικής καταγωγής, αλλά η αδυναμία προσαρμογής των παιδιών Ρομικής καταγωγής στο ωρολόγιο πρόγραμμα, τοποθετείται στην δεύτερη θέση από 6 στους 10 Διευθυντές στην Βοιωτία, Ευρυτανία και Εύβοια και 4 στους 10 στην Μεσσηνία και στην Αχαΐα. Στην Αττική, το ήμισυ των ερωτώμενων Διευθυντών θεωρεί ότι η ελλιπής γνώση της ελληνικής γλώσσας είναι το βασικό πρόβλημα προσαρμογής που αντιμετωπίζουν οι μαθητές Ρομά.

Κατά την άποψή σας, ποιες είναι οι σημαντικότερες δυσκολίες προσαρμογής στο εκπαιδευτικό σύστημα των παιδιών Ρομικής καταγωγής; ανά Πράξη

Κατά την άποψή σας, ποιες είναι οι σημαντικότερες δυσκολίες προσαρμογής
στο εκπαιδευτικό σύστημα των παιδιών Ρόμικης καταγωγής;
ανά Πράξη ... συνέχεια

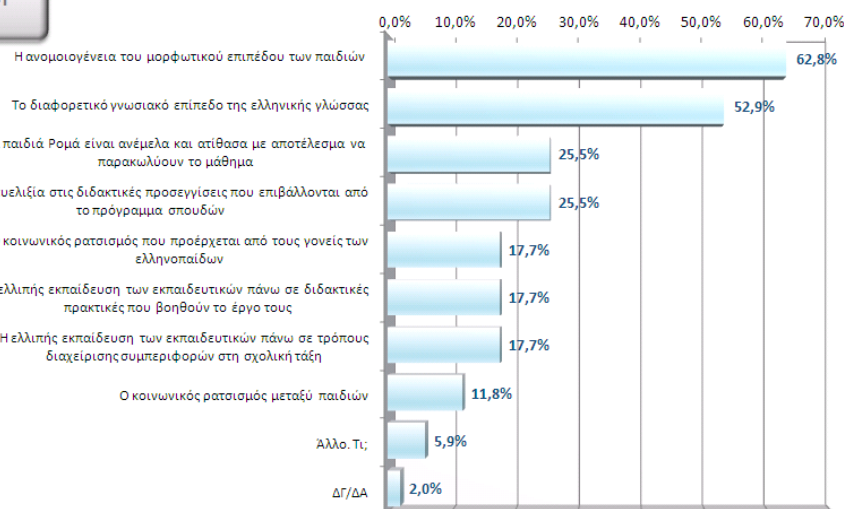

Σχετικά με προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου στις σχολικές τάξεις με μικτό πληθυσμό, πάνω από 6 στους 10 ερωτώμενους Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης θεωρούν ως βασικότερο την ανομοιογένεια του μορφωτικού επιπέδου των παιδιών, όπως φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα. Παράλληλα, πάνω από 5 στους 10 Διευθυντές αναφέρουν το διαφορετικό γωνιακό

επίπεδο της
ελληνικής
γλώσσας ως
έναν
παράγοντα ο
οποίος
προκαλεί
πολλαπλά
προβλήματα
μέσα στις
μικτές σχολικές
τάξεις. Η
ιεράρχηση

Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας στις μικτές τάξεις (τάξεις με Έλληνες μαθητές και μαθητές Ρομά);

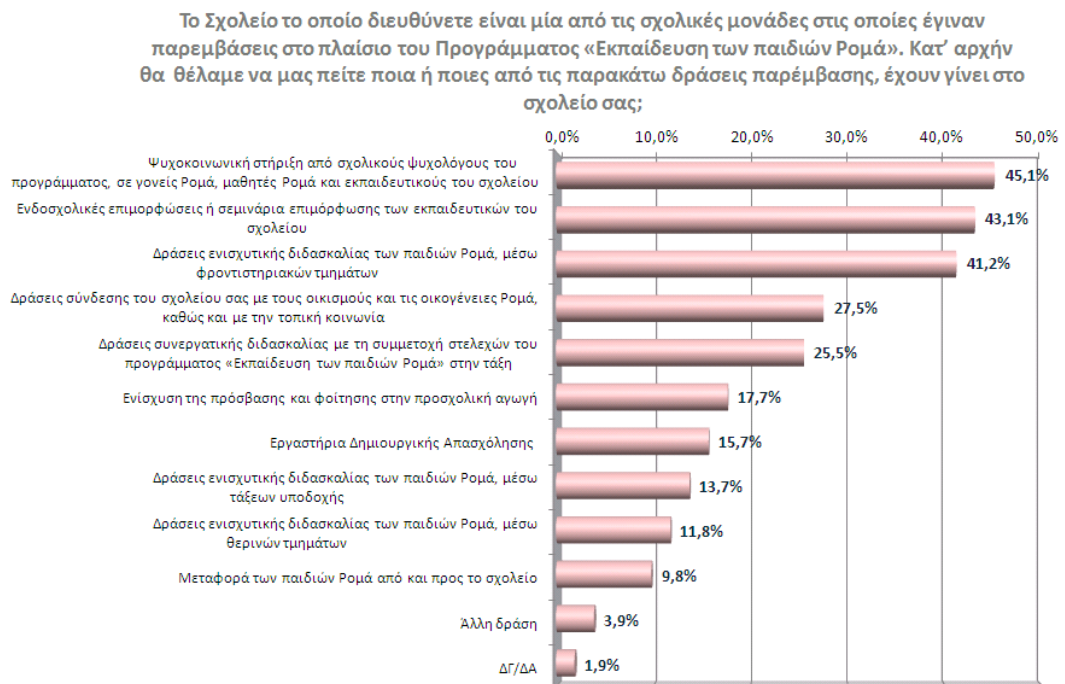
Πολλαπλή επιλογή

αυτή των προβλημάτων, συνάδει και με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης, όπου το γνωστικό και το γλωσσικό έλλειμμα επισημάνθηκε από εκπαιδευτικούς και Διευθυντές Εκπαίδευσης, ως παράγοντες που δημιουργούν τάξεις πολλών ταχυτήτων, στις οποίες οι εκπαιδευτικοί των σχολείων συχνά αδυνατούν να ανταπεξέλθουν. Επιπρόσθετα, πάνω από 2 στους δέκα Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης, ανέφεραν το γεγονός ότι τα παιδιά Ρομά είναι ανέμελα και ατίθασα με αποτέλεσμα να παρακωλύουν το μάθημα αλλά και την ελλιπή ευελιξία στις διδακτικές προσεγγίσεις, όπως αυτές επιβάλλονται από το πρόγραμμα σπουδών, ως τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί των σχολείων τους στις μικτές τάξεις.

Στην ερώτηση, **«Το Σχολείο το οποίο διευθύνετε είναι μία από τις σχολικές μονάδες στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά». Κατ' αρχήν θα θέλαμε να μας πείτε ποια ή ποιες από τις παρακάτω δράσεις παρέμβασης, έχουν γίνει στο σχολείο σας;»**, πάνω από 4 στους 10 Διευθυντές ανέφεραν τις δράσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης από σχολικούς ψυχολόγους τους Προγράμματος, τις ενδοσχολικές επιμορφώσεις, και τις δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας μέσω φροντιστηριακών μαθημάτων. Παράλληλα, πάνω από 2 στους 10 Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης ανέφεραν τις δράσεις συνεργατικής διδασκαλίας με την συμμετοχή των στελεχών του Προγράμματος στην τάξη και τη δράση 6, η οποία αφορά στην σύνδεση των σχολείων με τους οικισμούς, την οικογένεια και την τοπική κοινωνία.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί, ότι όπως προέκυψε από τις έρευνες πεδίου, οι δράσεις συνεργατικής διδασκαλίας ονομάζονταν «Παράλληλη στήριξη» και πραγματοποιούνταν μόνο πιλοτικά, υπό τη μορφή της παρουσίας δύο εκπαιδευτικών μέσα σε μία τάξη. Κατά κύριο λόγο όμως, η παράλληλη στήριξη γινόταν απομονώνοντας τους μαθητές και μεταφέροντάς τους σε άλλη τάξη, όπου τους δίδασκε εκπαιδευτικός του Προγράμματος, σύμφωνα με τα λεγόμενα εκπαιδευτικών, κατά την διενέργεια των ερευνών πεδίου. Όσον αφορά στη σύνδεση των σχολείων παρέμβασης με τους οικισμούς, την οικογένεια και την τοπική κοινωνία, όπως προκύπτει και από τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, δεν φαίνεται να ήταν μια διακριτή παρέμβαση από τις υπόλοιπες δράσεις του Προγράμματος, ενώ ένα σημαντικό μέρος από τους Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης με τους οποίους η Ομάδα Αξιολόγησης μίλησε τηλεφωνικά, δεν γνώριζαν εάν συνέβαινε, αλλά και ούτε και τον τρόπο υλοποίησης αυτής της δράσης.

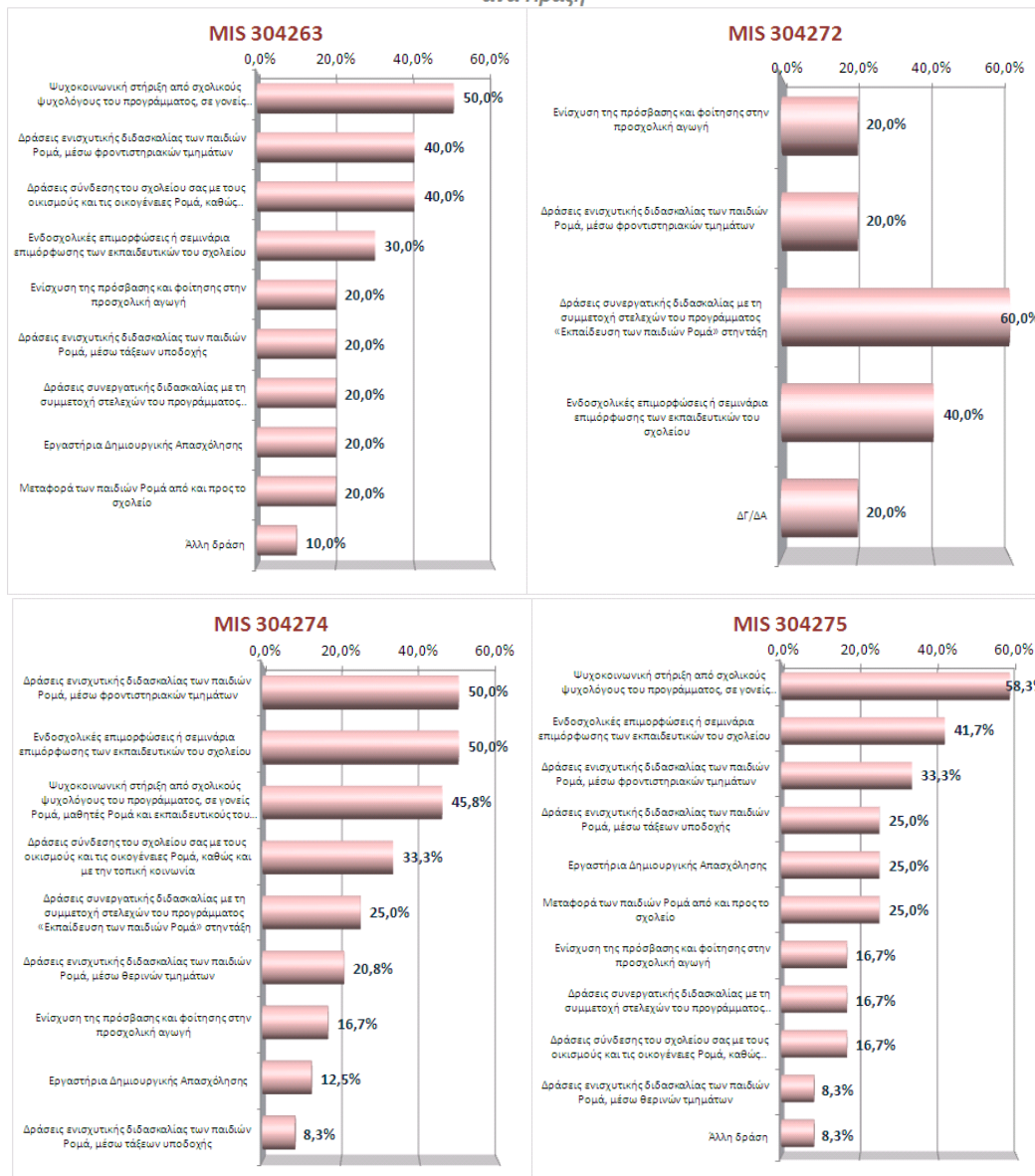
Επιπρόσθετα, πάνω από ένας στους 10 Διευθυντές ανέφερε ότι στο σχολείο του πραγματοποιούνταν η δράση ενίσχυσης της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή, τα εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης, οι δράσεις ενισχυτικής μέσω των τάξεων υποδοχής και τα θερινά τμήματα. Το γεγονός ότι, η δράση ενίσχυσης της πρόσβασης και της φοίτησης αναφέρεται από ένα μικρό μέρος των Διευθυντών των σχολείων παρέμβασης (17,7%), δημιουργεί ερωτηματικά σχετικά με την εύρος των παρεμβάσεων σε επίπεδο καταυλισμών, αλλά και σχετικά με το πώς γινόταν η υποστήριξη της φοίτησης των μαθητών σε επίπεδο σχολικής μονάδας, χωρίς όμως να υπάρχει απαραίτητα σύνδεση με τον οικισμό-καταυλισμό. Ακόμη, δεδομένης της πολυδιάσπασης των παρεμβάσεων, όπως φαίνεται και από το παραπάνω διάγραμμα, καθίσταται σαφές ότι το Πρόγραμμα, υλοποιήθηκε με ανομοιογενή τρόπο. Σύμφωνα και με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, οι παρεμβάσεις ανά περιοχή και σχολείο παρέμβασης ήταν διαφορετικές, και ως προς την μορφή τους (π.χ. τάξεις υποδοχής-φροντιστηριακά), αλλά και ως προς τον τρόπο που εφαρμοζόταν η ίδια ακριβώς παρέμβαση.

Για παράδειγμα, στην Λάρισα, 5 στους 10 Διευθυντές ανέφεραν ότι στο σχολείο τους έγιναν δράσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης και 4 στους 10 δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας μέσω των φροντιστηριακών μαθημάτων και δράσεις σύνδεσης του σχολείου με τους οικισμούς και τις οικογένειες Ρομά και την τοπική κοινωνία. Σύμφωνα με τον Επιστημονικά Υπεύθυνο στην συγκεκριμένη περιοχή παρέμβασης, έγινε σύνδεση του Προγράμματος με τους δήμους έτσι ώστε να γίνει σύνδεση των παρεμβάσεων με τις τοπικές πολιτικές και τις υπηρεσίες που υπάρχουν. Στην Βοιωτία, Ευρυτανία και Εύβοια, 6 στους 10 Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης, ανέφεραν ότι στο

σχολείο τους εφαρμόζονταν η παράλληλη στήριξη, ενώ στην Μεσσηνία και στην Αχαΐα πάνω από 5 στους 10 υποστήριξαν ότι στο σχολείο τους πραγματοποιούνταν δράσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης. Τέλος, στην Αττική, 5 στους 10 Διευθυντές ανέφεραν ότι στο σχολείο τους πραγματοποιούνταν δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας με την μορφή των φροντιστηριακών μαθημάτων και ενδοσχολικές επιμορφώσεις, όπως φαίνεται και στα διαγράμματα που ακολουθούν.

Το Σχολείο το οποίο διευθύνετε είναι μία από τις σχολικές μονάδες στις οποίες έγιναν παρεμβάσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά». Κατ' αρχήν θα θέλαμε να μας πείτε ποια ή ποιες από τις παρακάτω δράσεις παρέμβασης, έχουν γίνει στο σχολείο σας;

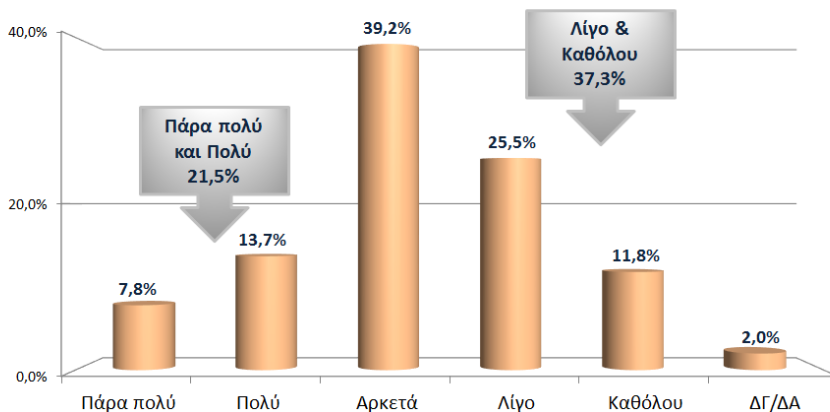
ανά Πράξη

Όσον αφορά στη συμβολή των παρεμβάσεων στην άρση των δυσκολιών προσαρμογής στο εκπαιδευτικό σύστημα των παιδιών Ρόμικης καταγωγής και κατά συνέπεια στη μείωση του

Θεωρείτε ότι, οι παρεμβάσεις αυτές, συνέβαλαν στην άρση δυσκολιών προσαρμογής στο εκπαιδευτικό σύστημα των παιδιών Ρόμικης καταγωγής και κατά συνέπεια στη μείωση του φαινομένου της σχολικής διαρροής;

φαινομένου της σχολικής διαρροής, περίπου 6 στους 10 ερωτώμενους θεωρούν ότι αυτές συνέβαλαν θετικά, ενώ οι υπόλοιποι 4 στους 10 πιστεύουν ότι δεν έχουν συμβάλει.

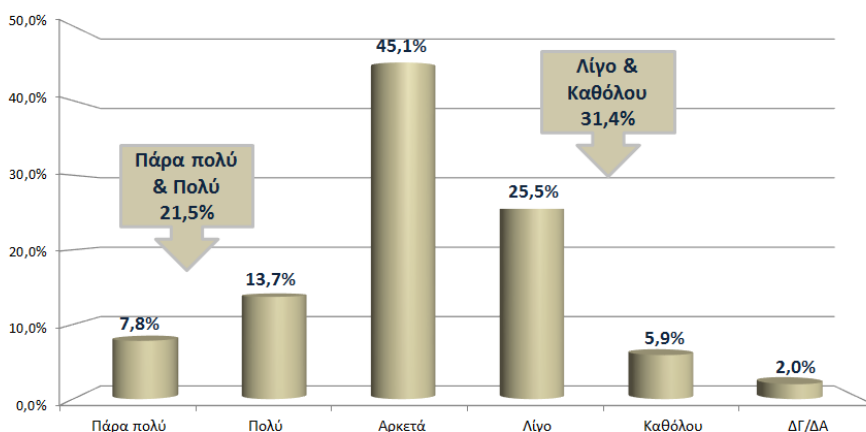
Όσοι θεωρούν ότι οι δράσεις του Προγράμματος συνέβαλαν πάρα πολύ και πολύ, το αποδίδουν αυτό στην αύξηση των εγγραφών και των επαναφοιτήσεων μαθητών, οι οποίοι είχαν εγκαταλείψει το σχολείο, στην παρουσία σχολικού ψυχολόγου στο σχολείο, ο οποίος βοήθησε στη διαχείριση της ετερότητας μέσα σε αυτή και στη γεφύρωση του γλωσσικού χάσματος. Εκείνοι που τοποθετούνται πιο μετριοπαθώς στη συμβολή του Προγράμματος, αναφέρουν ως κύριο πρόβλημα τη μικρή διάρκεια, την ασυνέχεια και ασυνέπεια των παρεμβάσεων, γεγονός που δεν επιτρέπει την κεφαλαιοποίηση των όποιων αποτελεσμάτων τους, τη μικρή διάρκεια σε ώρες της ενισχυτικής διδασκαλίας, οι οποίες δεν επαρκούσαν να καλύψουν τις ανάγκες των μαθητών, ενώ αναγνωρίζουν τη συμβολή των ΕΔΑΜ στην σύνδεση των μαθητών με το σχολείο.

Τέλος, όσοι ήταν αρνητικά διακείμενοι σχετικά με τη συμβολή του Προγράμματος στην πάταξη της σχολικής διαρροής ανέφεραν ότι δεν είχαν την κατάλληλη στήριξη από το πρόγραμμα, ενώ οι δράσεις ήταν ελλιπείς και δεν κάλυπταν μεγάλο φάσμα των προβλημάτων, που αντιμετωπίζουν με τη φοίτηση των παιδιών Ρομά. Παράλληλα αναφέρουν ότι για την πάταξη της σχολικής διαρροής, το πρόγραμμα θα έπρεπε να στοχεύσει στην ευαισθητοποίηση των γονέων Ρομά, πράγμα που δεν έκανε.

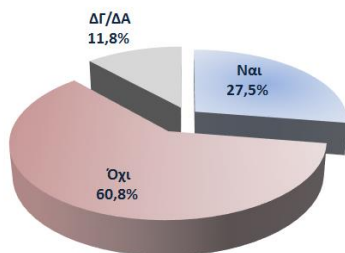
Δεδομένου των παραπάνω, αναφέρουν ότι, η όποια μείωση της σχολικής διαρροής ήταν συγκυριακή, διαρκούσε πολύ λίγο, ενώ τα πραγματικά προβλήματα που σχετίζονται με τη σχολική διαρροή παραμένουν άλυτα.

Στην ερώτηση «*Θεωρείτε ότι, οι παρεμβάσεις αυτές, συνέβαλαν στην άρση δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας;*», πάνω από 2 στους 10 τοποθετούνται πάρα πολύ και πολύ θετικά αναφέροντας ότι, οι μαθητές ευαισθητοποιήθηκαν, οι συνεργάτες του προγράμματος βοηθάνε στο εκπαιδευτικό έργο, υποδεικνύοντας σε κάποιες περιπτώσεις καλές πρακτικές που αφορούν στη διαχείριση των μαθησιακών και συμπεριφορικών αναγκών των μαθητών Ρομά, ενώ η εξατομικευμένη διδασκαλία καλύπτει τα γνωστικά και γλωσσικά τους ελλείμματα. Πάνω από 4 στους 10 ερωτώμενους ανέφεραν ότι οι εκπαιδευτικοί ευαισθητοποιήθηκαν και βοηθήθηκαν αρκετά στη διαχείριση του εκπαιδευτικού τους έργου, αποδίδοντας την βοήθεια αυτή, στις επιμορφώσεις του προγράμματος και στις δεξιότητες που αυτές τους παρείχαν ώστε να διαχειριστούν την ετερότητα αυτών των μαθητών. Παράλληλα, αναφέρουν ότι το πρόγραμμα προετοίμασε μέρος των μαθητών για τη φοίτησή τους στο νηπιαγωγείο, συνέβαλε στην αποδοχή των μαθητών Ρομά από άλλους μαθητές και μειώθηκαν, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι απουσίες των μαθητών Ρομά, με αποτέλεσμα να είναι περισσότερο ενταγμένοι στη σχολική τάξη. Τέλος, πάνω από 3 στους 10 Διευθυντές θεωρούν ότι οι παρεμβάσεις δεν συνέβαλαν στην άρση δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου τους, επικαλούμενοι κάποιους τη μικρή τους διάρκεια και την αποσπασματικότητά τους, ενώ κάποιιοι άλλοι ανέφεραν ότι, στο σχολείο τους δεν έγιναν καθόλου παρεμβάσεις.

Θεωρείτε ότι, οι παρεμβάσεις αυτές, συνέβαλαν στην άρση δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας;

Στις παρεμβάσεις αυτές που έγιναν στο σχολείο σας, οι γονείς και τυχόν εκπρόσωποι των οικισμών Ρομά που έγιναν αντίστοιχες παρεμβάσεις ευαισθητοποίησης, συμμετείχαν ενεργά και συνέβαλαν στην υλοποίησή τους;

Μόνο το ¼ των Διευθυντών αναφέρθηκε στην ενεργή συμμετοχή γονέων και εκπροσώπων των οικισμών Ρομά στις παρεμβάσεις ευαισθητοποίησης που αναπτύχθηκαν μέσω τους Προγράμματος. Βέβαια, ακόμη και αυτοί που απάντησαν θετικά στη σχετική ερώτηση, αναφέρουν ότι η όποια συμμετοχή των γονέων περιορίζεται στο να φέρνουν τα

παιδιά τους στο σχολείο στην αρχή της σχολικής χρονιάς, και στην περιστασιακή συμμετοχή τους σε «διαλέξεις από αναπτυξιακό ψυχολόγο», όπως χαρακτηριστικά αναφέρει κάποιος Διευθυντής. Στο σύνολό τους οι ερωτώμενοι θεωρούν τη συμμετοχή των γονέων κατώτερη των προσδοκιών τους, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις υποστηρίζουν ότι οι γονείς δεν συμμετείχαν, παρ' ότι οι ίδιοι απάντησαν θετικά στη συγκεκριμένη ερώτηση. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι, από τους Διευθυντές των σχολικών μονάδων της Βοιωτίας, Ευρυτανίας και Εύβοιας κανένας δεν ανέφερε τη συμμετοχή γονέων Ρομά και εκπροσώπων των οικισμών Ρομά σε αντίστοιχες παρεμβάσεις.

Αντίθετα, πάνω από 6 στους 10 ερωτώμενους ανέφεραν ότι δεν υπήρξε καμία συμμετοχή στις παρεμβάσεις ευαισθητοποίησης των γονέων Ρομά ή εκπροσώπων των οικισμών τους. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει μία μερίδα των ερωτώμενων δεν υπήρξε σύνδεση με τις οικογένειες αλλά δράσεις μόνο με τα παιδιά. Μία άλλη μερίδα, αναφέρει επίσης ότι ο μικρός χρόνος εφαρμογής των παρεμβάσεων του προγράμματος, δεν επέτρεψε την κινητοποίηση των γονέων και λοιπών εκπροσώπων των οικισμών, ενώ κάποιοι επίσης αναφέρουν ότι «*υπήρχε απροθυμία από τους εκπροσώπους των Ρομά να παρευρεθούν στις συγκεντρώσεις του σχολείου, παρά τις επικοινωνίες*».

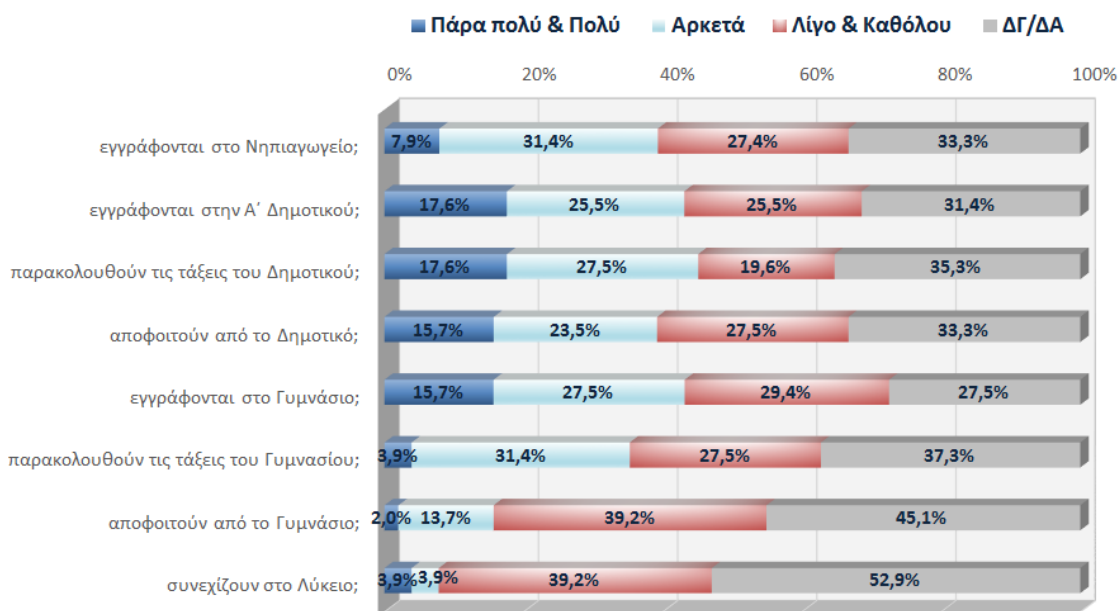
Στην ερώτηση **«Στην περιοχή ευθύνης σας, από όσα γνωρίζετε ή από όσα έχετε ακούσει, μετά τις παρεμβάσεις του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», έχει αυξηθεί ο αριθμός των παιδιών Ρομά που εγγράφονται, παρακολουθούν και αποφοιτούν από: ...»**, πάνω από το 55% των ερωτώμενων Διευθυντών ανέφερε ότι το Πρόγραμμα συνέβαλε έστω και λίγο στην αύξηση των εγγραφών στο Νηπιαγωγείο, στην Α' Δημοτικού και στο Γυμνάσιο των παιδιών Ρομά. Παράλληλα, υποστηρίζουν ότι βελτιώθηκε η τακτικότητα της παρακολούθησης στο Δημοτικό, όπως επίσης και ο αριθμός εκείνων των παιδιών που αποφοιτούν από το Δημοτικό. Όπως αναφέρουν στα σχόλιά τους, η βελτίωση αυτή αποδίδεται στην δημιουργία ενός κλίματος εμπιστοσύνης και αποδοχής των

παιδιών Ρομά, με αποτέλεσμα αυτά να επιθυμούν την ενσωμάτωση και να θέλουν να προοδεύσουν και στο γεγονός ότι, ιδιαίτερα οι νέοι γονείς Ρομά εγγράφουν και υποστηρίζουν τη φοίτηση των παιδιών τους.

Όσον αφορά στη συμβολή του Προγράμματος στη φοίτηση των παιδιών Ρομά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι απόψεις των Διευθυντών είναι πιο μετριοπαθείς. Μόνο το 31,4%, αναφέρει ότι το Πρόγραμμα συνέβαλε, έστω και λίγο στην αύξηση των μαθητών που αποφοιτούν από το Γυμνάσιο, ενώ λιγότεροι, της τάξης του 23,5%, είναι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι το πρόγραμμα συνέβαλε στο να συνεχίσουν τη φοίτηση στο Λύκειο. Όπως αναφέρουν χαρακτηριστικά, ο τρόπος ζωής των Ρομά, οι οποίοι εγκαταλείπουν το σχολείο για να δουλέψουν, παντρεύονται σε μικρή ηλικία και μετακινούνται συχνά, επηρεάζει αρνητικά τη φοίτησή τους σε αυτή την εκπαιδευτική βαθμίδα και συντείνει στην διαλείπουσα φοίτηση.

Μία άλλη μερίδα Διευθυντών δεν αναγνωρίζει τη συμβολή του Προγράμματος, επισημαίνοντας είτε ότι η όποια αύξηση παρατηρείται δεν οφείλεται στις παρεμβάσεις του Προγράμματος, είτε ότι αυτές γίνονται με αποσπασματικό τρόπο και για μικρό χρονικό διάστημα, κάτι που καθιστά αδύνατη την κεφαλαιοποίηση των όποιων συγκυριακών αποτελεσμάτων.

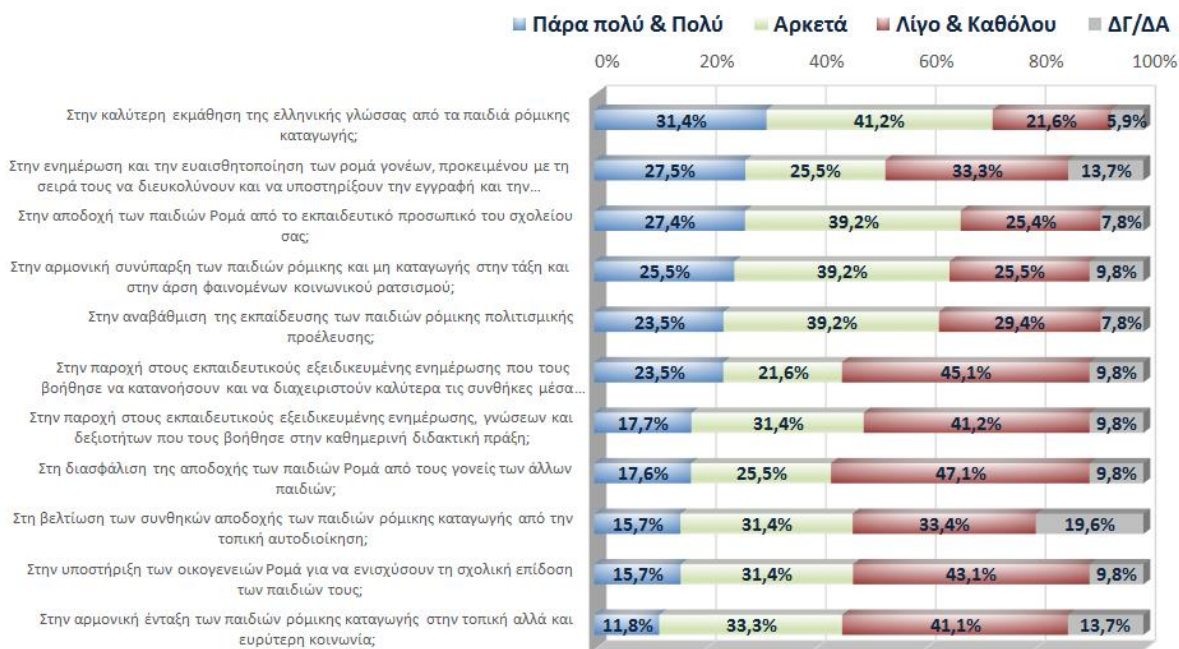
Στην περιοχή ευθύνης σας, από όσα γνωρίζετε ή από όσα έχετε ακούσει, μετά τις παρεμβάσεις του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», έχει αυξηθεί ο αριθμός των παιδιών Ρομά που:

Όσον αφορά τη συμβολή του Προγράμματος, αυτή αναγνωρίζεται ως προς το σκέλος της ενίσχυσης της ελληνομάθειας και της ευαισθητοποίησης των γονέων Ρομά, ώστε να εγγράψουν τα παιδιά τους στο σχολείο. Αξιοσημείωτη επίσης φαίνεται να είναι η συμβολή του, στην αποδοχή των παιδιών Ρομά, από το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, στην αρμονική συνύπαρξη των παιδιών ρόμικης και μη καταγωγής στην τάξη και στην άρση φαινομένων κοινωνικού ρατσισμού και στην αναβάθμιση της εκπαίδευσης των παιδιών ρόμικης πολιτισμικής προέλευσης, όπως φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα.

Αντίθετα, μοιρασμένες μεταξύ της συμβολής και μη συμβολής του, φαίνεται να είναι οι απόψεις των Διευθυντών, όσον αφορά στην παροχή στους εκπαιδευτικούς εξειδικευμένης ενημέρωσης, γνώσεων και δεξιοτήτων για να κατανοήσουν και να διαχειριστούν καλύτερα τις συνθήκες μέσα στην τάξη, καθώς και στη διασφάλιση της αποδοχής των παιδιών Ρομά από τους γονείς των άλλων παιδιών, αλλά και από την τοπική και ευρύτερη κοινωνία. Τέλος, πάνω από 4 στους 10 ερωτώμενους υποστηρίζουν ότι το Πρόγραμμα δεν συνέβαλε στην υποστήριξη των οικογενειών Ρομά για να ενισχύσουν τη σχολική επίδοση των παιδιών τους.

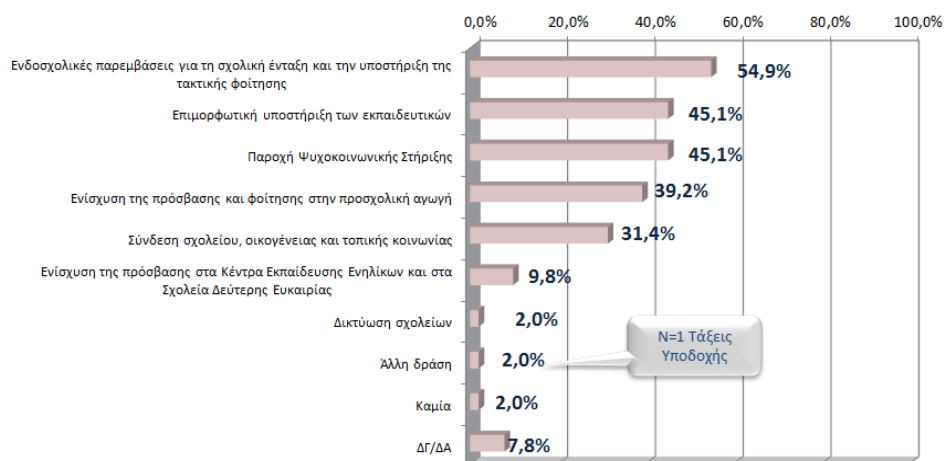
Από την εμπειρία σας, το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά 2010-2013», πόσο συνέβαλε:

Στις ερωτήσεις «**Από τις δράσεις που ανέπτυξε το Πρόγραμμα Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά, ποια ή ποιες θεωρείτε τις πιο πετυχημένες / ποια ή ποιες τις πιο αποτυχημένες;**», πάνω από τους μισούς ερωτώμενους υποστηρίζουν ότι οι ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης είναι από τις πλέον πετυχημένες δράσεις του Προγράμματος. Μεγάλο ποσοστό επίσης, άνω του 45% αναφέρει τις επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών και την ψυχοκοινωνική

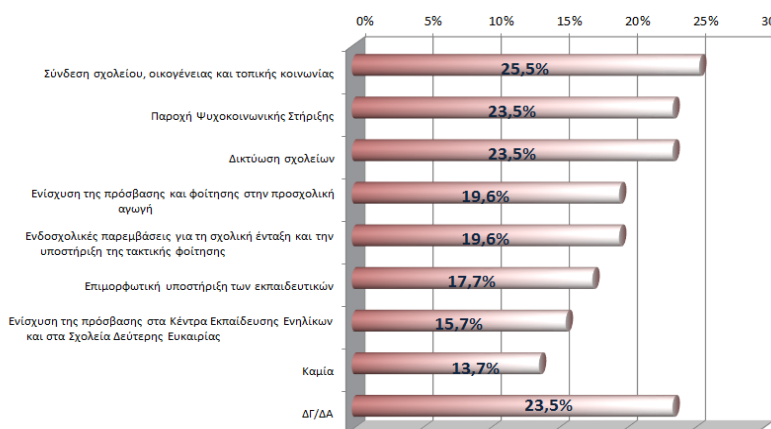
στήριξη, ως ιδιαίτερα επιτυχημένες δράσεις, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό, περίπου 40% την ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή.

Πολλαπλή επιλογή Από τις δράσεις που ανέπτυξε το πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» ποια ή ποιες θεωρείτε τις πιο πετυχημένες;

Από την άλλη πλευρά, στις πιο αποτυχημένες δράσεις, κατατάσσονται η Δράση 6 που αφορά στη σύνδεση σχολείου, οικογένειας και τοπικής κοινωνίας, η Δράση 5 Παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης και η Δράση 7 η οποία αφορά στη δικτύωση των σχολείων.

Πολλαπλή επιλογή Από τις δράσεις που ανέπτυξε το πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» ποια ή ποιες θεωρείτε τις πιο αποτυχημένες;

Τα παραπάνω συμβαδίζουν και με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, αλλά και με τα

απολογιστικά στοιχεία αυτών των Δράσεων, όλων των υπό αξιολόγηση Πράξεων, δεδομένου ότι η

Δράση έχει υλοποιηθεί στο πλαίσιο άλλων Δράσεων, ενώ η 7 δεν φαίνεται να έχει υλοποιηθεί. Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι, η ενίσχυση της πρόσβασης και της φοίτησης στην προσχολική αγωγή, καθώς και οι ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης, αναφέρονται από 2 στους 10 Διευθυντές, ως οι πλέον αποτυχημένες δράσεις του Προγράμματος, κάτι που αποδίδεται αφενός στον αποσπασματικό και βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα που είχαν αυτές οι παρεμβάσεις και αφετέρου στο γεγονός ότι, αυτές δεν εφαρμόστηκαν σε όλους τους οικισμούς ή και τα σχολεία παρέμβασης.

Προς την ίδια κατεύθυνση συντείνουν και οι απαντήσεις των Διευθυντών στην ερώτηση **«Ποιες θεωρείτε τις βασικότερες αδυναμίες του προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά;»**

Παρακαλώ

αναφέρετε

αδυναμίες

που αφορούν

τόσο

στο σχεδιασμό

τη στοχοθεσία

των δράσεων

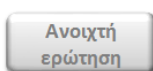
του προγράμματος

όσο και αδυναμίες που

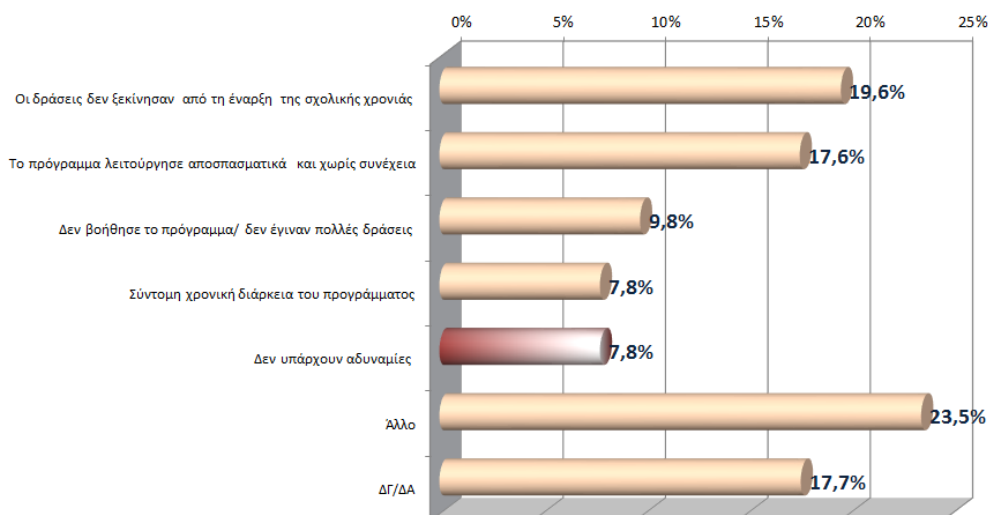
ελλείψεις που

κατά την υλοποίηση

των δράσεων

Ποιες θεωρείτε τις βασικότερες αδυναμίες του προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά»; Παρακαλώ αναφέρετε αδυναμίες που αφορούν τόσο στο σχεδιασμό και τη στοχοθεσία των δράσεων του Προγράμματος, όσο και αδυναμίες ή ελλείψεις που έχουν γίνει κατά την υλοποίηση των δράσεων αυτών.

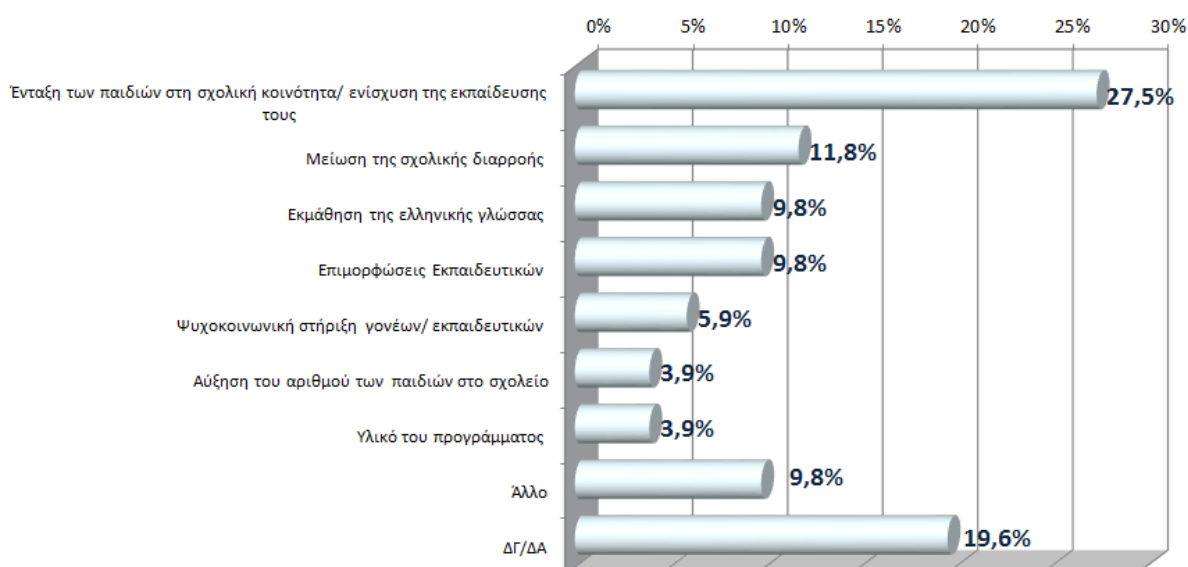

συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και από το παραπάνω γραφικό, η αποσπασματικότητα και ασυνέχεια εφαρμογής των παρεμβάσεων, καθώς και η χρονική υστέρηση έναρξής τους, σε σχέση με την έναρξη της σχολικής χρονιάς, αποτελούν τα δύο αδύνατα σημεία του Προγράμματος. Ένας στους 10 επίσης ερωτώμενους αναφέρεται στο γεγονός ότι, δεν υλοποιήθηκαν όλες οι δράσεις σε όλα τα σημεία παρέμβασης, αλλά έγινε μία επιλεκτική εφαρμογή αυτών, ανά περιοχή παρέμβασης. Τέλος, μέρος των Διευθυντών αναφέρεται στην λανθασμένη μεθοδολογική προσέγγιση του Προγράμματος όσον αφορά στην εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης μέσα στους καταυλισμούς και στις γειτονιές των Ρομά, στην αδυναμία δημιουργίας συνεργατικών δικτύων ανάμεσα στο Πρόγραμμα και την εκπαιδευτική κοινότητα, και στην απουσία συγκεκριμένων πρακτικών για την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης.

Σε ότι αφορά στα βασικότερα επιτεύγματα του Προγράμματος, 1 στους 4 περίπου Διευθυντές, αναγνωρίζουν τη συμβολή του στην ένταξη των παιδιών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα, στον εγγραμματισμό τους και στη βελτίωση της εκπαίδευσής τους. Μόνο ένας στους 10 όμως αναγνωρίζει ότι το Πρόγραμμα συμβάλλει στην πάταξη της σχολικής διαρροής και στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας από τους μαθητές Ρομά, ενώ ίδιος αριθμός αναγνωρίζει στα βασικότερα επιτεύγματά τους τις επιμορφώσεις που έγιναν στους εκπαιδευτικούς. Τέλος, ακόμη μικρότερο είναι το ποσοστό όσων θεωρούν ότι αυξήθηκε ο αριθμός των μαθητών Ρομά, στο σχολείο εξαιτίας της συμβολής του Προγράμματος ή ότι παρασχέθηκε επαρκής ψυχοκοινωνική υποστήριξη.

Ποια πιστεύετε ότι είναι τα βασικότερα επιτεύγματα του προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά»;

Ανοιχτή ερώτηση

Στην ερώτηση «**Προσωπικά συμφωνείτε ότι θα πρέπει να υπάρχει ειδική μέριμνα της πολιτείας και εφαρμογή εθνικών πολιτικών εκπαίδευσης, για την εκπαίδευση ομάδων πληθυσμού με γλωσσικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες;**», το 96% των Διευθυντών απάντησε θετικά, υποδεικνύοντας συγκεκριμένες πολιτικές και στοχευμένες δράσεις, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί. Πιο συγκεκριμένα, ερωτώμενοι «**Ποιες πολιτικές θα πρέπει να εφαρμοστούν ώστε να υπάρχει ειδική μέριμνα της πολιτείας και εφαρμογή εθνικών πολιτικών εκπαίδευσης, για την εκπαίδευση ομάδων πληθυσμού με γλωσσικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες; Τι μέτρα ; Ποιες στοχευμένες**

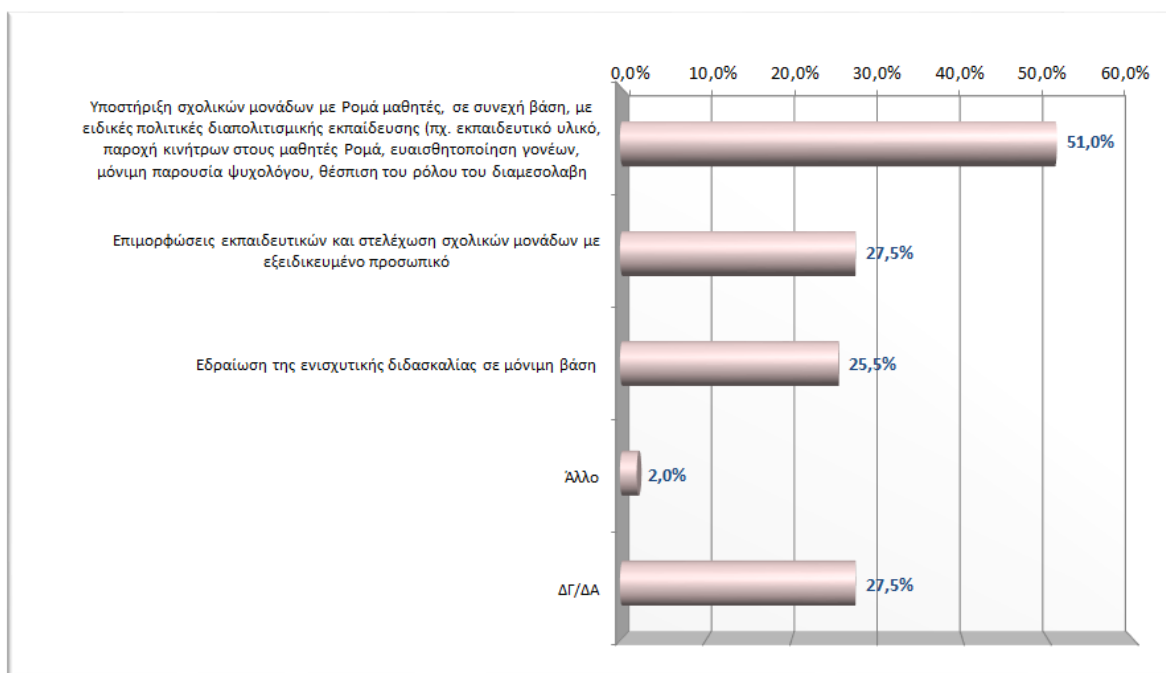

δράσεις;», πάνω από τους μισούς θεωρούν ότι η πολιτεία πρέπει να στραφεί προς την κατεύθυνση της συνεχούς υποστήριξης των σχολικών μονάδων με Ρομά μαθητές, αναπτύσσοντας ειδικές πολιτικές διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Προς αυτή την κατεύθυνση προτείνουν την ανάπτυξη εξειδικευμένου εκπαιδευτικού υλικού, την παροχή κινήτρων στους μαθητές Ρομά σχετικά με τη φοίτησή τους, όπως για παράδειγμα ελαστικοποίηση του ωραρίου έναρξης των μαθημάτων το πρωί, την ευαισθητοποίηση των γονέων, τη μόνιμη παρουσία σχολικού ψυχολόγου και τη θεσμοθέτηση του ρόλου του διαμεσολαβητή στα σχολεία, γεγονός που θα συμβάλλει στη σύνδεση των σχολικών μονάδων με τους οικισμούς και καταυλισμούς όπου διαμένουν Ρομά.

Το ¼ επισημαίνει την ανάγκη διενέργειας επιμορφώσεων των εκπαιδευτικών και έγκαιρης στελέχωσης όλων των σχολικών μονάδων με εξειδικευμένο προσωπικό (πχ. κοινωνικούς λειτουργούς, λογοθεραπευτές, κλπ.), καθώς και την εδραίωση της ενισχυτικής διδασκαλίας σε μόνιμη βάση, η οποία θα πρέπει να ξεκινά έγκαιρα και να ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες του πληθυσμού αυτού.

Ανοιχτή
ερώτηση

Ποιες πολιτικές θα πρέπει να εφαρμοστούν ώστε να υπάρχει ειδική μέριμνα της πολιτείας και εφαρμογή εθνικών πολιτικών εκπαίδευσης, για την εκπαίδευση ομάδων πληθυσμού με γλωσσικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες; Τι μέτρα; Ποιες στοχευμένες δράσεις; Τεκμηριώστε.

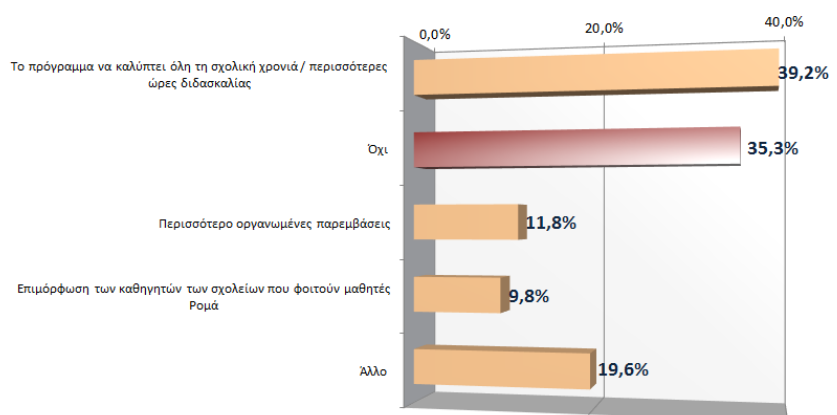
Τέλος, στην ερώτηση εάν θα ήθελαν να συνεχιστεί το Πρόγραμμα «Εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά» και στο μέλλον, η συντριπτική πλειοψηφία, 98%, απάντησε θετικά. Ένας μόνο ανέφερε ότι δεν θα ήθελε να συνεχιστεί δεδομένου ότι «με τον τρόπο που λειτούργησε, δεν υπήρξε καμία βελτίωση στο θέμα της διαρροής, της προσαρμογής των παιδιών Ρομά στο σχολείο ή της υποστήριξης του έργου των εκπ/κών, στα προβλήματα δηλαδή που αντιμετωπίζει η σχολική μας μονάδα», όπως χαρακτηριστικά αναφέρει.

Στις υποδείξεις τους για τη μελλοντική εφαρμογή του Προγράμματος, οι περισσότεροι αναφέρονται στην αναγκαιότητα ανάπτυξης παρεμβάσεων, καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, οι οποίες δεν θα χαρακτηρίζονται από την αποσπασματικότητα που παρατηρήθηκε από την έως τώρα εφαρμογή του. Παράλληλα προτείνουν την αύξηση των ωρών ενισχυτικής διδασκαλίας, ώστε αυτές να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών Ρομά. Επιπλέον, αναφέρονται στην ανάγκη υιοθέτησης μιας πιο οργανωμένης δομής στις παρεμβάσεις που αναπτύσσονται από το Πρόγραμμα, έτσι ώστε να παρέχεται ουσιαστική βοήθεια στην ομάδα στόχο, αλλά και στήριξη στους εκπαιδευτικούς. Σύμφωνα με τις προτάσεις τους, έμφαση θα πρέπει να δοθεί επίσης στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, με γνώσεις και δεξιότητες, για να μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης των μαθητών Ρομά, ενώ μία μερίδα αναφέρεται στην ανάγκη ενημέρωσης των γονέων σχετικά με τα δικαιώματα αλλά και τις υποχρεώσεις τους απέναντι στα παιδιά τους.

Τέλος, σημαντική είναι η αναφορά που γίνεται για ενίσχυση των σχολείων με εξειδικευμένο προσωπικό (ψυχολόγοι κοινωνιολόγους, θεατρολόγους), σχεδιασμό και ανάπτυξη δράσεων που θα είν κοινωνία.

Ανοιχτή ερώτηση

Έχετε κάποιες υποδείξεις / προτάσεις για τη μελλοντική εφαρμογή του Προγράμματος;

Στο Παράρτημα IV, παρατίθεται αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας

4.3.1.5 *Αποτελέσματα ποιοτικής έρευνας σε ειδικό κοινό, που εμπλέκεται άμεσα ή έμμεσα με την υλοποίηση των Πράξεων «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275*

Ταυτότητα της έρευνας

Στο πλαίσιο της εξωτερικής αξιολόγησης των Πράξεων **«Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Ηπείρου, Ιονίων Νήσων, Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας», με MIS 304263, «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304272, «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής και Νοτίου Αιγαίου», με MIS 304274 και «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου», με MIS 304275**, διενεργήθηκαν μια σειρά ερευνών πεδίου σε περιοχές του Νομού Αττικής (Αγία Βαρβάρα, Ασπρόπυργος, Ζεφύρι, Μενίδι), του Νομού Μεσσηνίας (Καλαμάτα), Αχαΐας (Δυτική Αχαΐα), Εύβοιας (Χαλκίδα) και Λάρισας (Λάρισα), από ερευνητές της εταιρείας CMT ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.. Οι παραπάνω έρευνες πεδίου έγιναν στο πλαίσιο συλλογής ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων, αλλά και διενέργειας εικοσιπέντε (25) «σε βάθος συνεντεύξεων» με μέλη του ειδικού κοινού. Ακόμη, διενεργήθηκαν είκοσι (20) τηλεφωνικές και μέσω «Skype» συνεντεύξεις με μέλη του ειδικού κοινού τα οποία δραστηριοποιούνται σε διάφορες συνεργαζόμενες με το Πρόγραμμα δομές (π.χ. σχολική μονάδα, Διεύθυνση Εκπαίδευσης) στην Μυτιλήνη, στην Ρόδο, στην Κω, στα Γιάννενα, στην Κρήτη (Ηράκλειο, Ρέθυμνο, Χανιά), στη Βοιωτία (Ορχομενός), στα Τρίκαλα, στην Κέρκυρα, στον Τύρναβο, στα Φάρσαλα, στην Σπάρτη, και στην Αθήνα. Η επιλογή των συνεντευξιζόμενων έγινε με βάση την καίρια θέση που είχαν είτε κατά το σχεδιασμό, είτε κατά την υλοποίηση του Προγράμματος, ενώ αξίζει να επισημανθεί ότι καταβλήθηκε προσπάθεια για μια ισόρροπη εκπροσώπηση στην έρευνα του ειδικού κοινού, ατόμων που συνεργάζονταν με το Πρόγραμμα και εκείνων που δεν είχαν κάποια έννομη σχέση μαζί του.

Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτώμενοι του ειδικού κοινού μπορούν να ομαδοποιηθούν στις παρακάτω κατηγορίες:

- α. Μέλη των οικισμών παρέμβασης.
- β. Γονείς των μαθητών Ρομά.
- γ. Στελέχη των τοπικών διοικητικών μηχανισμών της εκπαίδευσης (Διευθυντές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σχολικοί σύμβουλοι των Νομών παρέμβασης).
- δ. Στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης.

- ε. Διευθυντές και εκπαιδευτικοί των σχολείων παρέμβασης.
- στ. Διαμεσολαβητές.
- ζ. Επιστημονικά υπεύθυνος του Προγράμματος και Υπεύθυνοι εφαρμογής του Προγράμματος στις περιφέρειες.
- η. Στελέχη του Φορέα Υλοποίησης της υπό αξιολόγηση Πράξης (Κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι, συνεργάτες του έργου).

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να επισημανθεί, ότι παρά τον αρχικό σχεδιασμό σχετικά με τη διενέργεια των ερευνών πεδίου και των τηλεφωνικών συνεντεύξεων, ο Σύμβουλος Αξιολόγησης έκρινε σκόπιμο να απευθυνθεί σε περισσότερα άτομα από το ειδικό κοινό, εξαιτίας των αντικρουόμενων απόψεων οι οποίες καταγράφηκαν κατά την διενέργεια των αρχικών ερευνών πεδίου αλλά και των «σε βάθος» συνεντεύξεων. Ειδικότερα, όπως αποτυπώνεται και στις σελίδες που ακολουθούν, η υλοποίηση των παρεμβάσεων του Προγράμματος, χαρακτηρίζεται από σημαντικό βαθμό ανομοιογένεια, κάτι που καθιστά την προσπάθεια διαμόρφωσης εμπειριστατωμένης και ολιστικής εικόνας, σχετικά με την συμβολή του Προγράμματος στην πάταξη της σχολικής διαρροής, προβληματική. Σε αυτό το πλαίσιο, οι «σε βάθος» συνεντεύξεις διευρύνθηκαν γεωγραφικά, όπως φαίνεται και στην ταυτότητα της έρευνας, στην προσπάθεια του Συμβούλου Αξιολόγησης να αποτυπώσει μια αντικειμενική εικόνα.

Όλοι οι ερωτώμενοι ενημερώθηκαν για τους σκοπούς και τους στόχους της αξιολόγησης και βεβαιώθηκαν για την τήρηση της εχεμύθειας, αλλά και την προστασία των προσωπικών τους δεδομένων στην επεξεργασία του υλικού. Οι ερωτήσεις των συνεντεύξεων, προήλθαν από τον Οδηγό Συζήτησης, ο οποίος είχε διαμορφωθεί για τα μέλη του ειδικού κοινού και είχε εγκριθεί από την αναθέτουσα αρχή.

Η παρούσα έκθεση, βασίζεται στην ανάλυση των σαράντα πέντε (45) συνεντεύξεων του ειδικού κοινού, οι οποίες απομαγνητοφωνήθηκαν «λέξη προς λέξη» και έπειτα εφαρμόστηκε η μέθοδος ανάλυσης λόγου με σκοπό να διερευνηθούν τα κοινά ή διαφοροποιημένα νοήματα που απέδιδε ο κάθε ερωτώμενος, σε μια σειρά από καίρια ζητήματα, τα οποία αφορούσαν το υπό αξιολόγηση Πρόγραμμα. Κατά την ανάλυση, αναζητήθηκαν κοινές θεματικές ενότητες στα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων, έτσι ώστε να γίνει ομαδοποίηση των δεδομένων.

Στην εξαγωγή συμπερασμάτων, βασική παράμετρος επεξεργασίας των δεδομένων ήταν ο τρόπος που οι ίδιοι οι συνεντευξιαζόμενοι ερμήνευαν τις εμπειρίες τους και προσλάμβαναν την πραγματικότητα, χωρίς να πριμοδοτούνται μερικές απόψεις έναντι άλλων. Ακόμη, έγινε προσπάθεια να απομονωθούν

οι απόψεις οι οποίες δεν είναι ενδεικτικές των δεδομένων που συλλέχθηκαν κατά την έρευνα πεδίου, έτσι ώστε να αποδοθεί μια αντιπροσωπευτική εικόνα σχετικά με τις απόψεις του ειδικού κοινού.

Αξίζει να επισημανθεί ότι η παρούσα ανάλυση, είναι βασισμένη στις αρχές της ερμηνευτικής ανθρωπολογίας και δεν μπορεί από μόνη της να αποτελέσει ένα εργαλείο εξαγωγής γενικών συμπερασμάτων, καθώς βασικό χαρακτηριστικό της συγκεκριμένης μεθόδου είναι η εσωτερική εγκυρότητα και όχι η εξωτερική γενίκευση. Η εσωτερική εγκυρότητα βασίζεται στην σε βάθος κατανόηση συγκεκριμένων ζητημάτων και δεν χαρακτηρίζεται από την αντιπροσωπευτικότητα των ποσοτικών μεθόδων. Τέλος, στην παρούσα ανάλυση των λεγομένων των ερωτώμενων του ειδικού κοινού, στόχος ήταν να συμπεριληφθούν, όσο το δυνατόν περισσότερα, από τα όσα ειπώθηκαν, με σκοπό να ακουστούν ισάξια, αλλά και «σε βάθος» οι φωνές όλων.

1. Τα βασικά προβλήματα των Ρομά που σχετίζονται με την ελλιπή σχολική τους φοίτηση: Φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός, η επίδραση των πολιτισμικών παραγόντων και του κοινωνικού ρατσισμού.

Ο πληθυσμός των Ρομά στην Ελλάδα σύμφωνα με εκτίμηση του δικτύου ROM ανέρχεται στα 250.000 άτομα. Ο αριθμός αυτός όμως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ακριβής, λόγω των αστικοδημοτικών εκκρεμοτήτων των Ρομά, οι οποίες σχετίζονται με την ελλιπή πολιτογράφηση τους και την απουσία ολοκληρωμένης καταγραφής των παιδιών Ρομά. Από την άλλη πλευρά, το συμβούλιο της Ευρώπης εκτιμά τον αριθμό των Ρομά στην Ελλάδα σε 80.000 - 150.000 άτομα, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις της Γενικής Γραμματείας εκπαίδευσης ενηλίκων, ο αριθμός τους φθάνει τις 300.000. Οι κοινότητες Ρομά εντοπίζονται σε αρκετές περιπτώσεις εντός των ορίων των αστικών περιοχών, σε απομονωμένες και «γκετοποιημένες» συχνά περιοχές και έχουν είτε την μορφή των οικισμών, είτε των καταυλισμών. Παρόλη την εδραίωση τους σε συγκεκριμένες περιοχές της Ελλάδας (π.χ. Μακεδονία, Θράκη, Θεσσαλία, Αχαΐα), η ομάδα στόχος χαρακτηρίζεται από συχνές μετακινήσεις, κάτι που σχετίζεται και με τις μορφές απασχόλησης της. Η βασική μορφή απασχόλησης των Ρομά είναι η εποχιακή, συνήθως αγροτική εργασία και ο πληθυσμός χαρακτηρίζεται από μικρό προσδόκιμο ζωής, επιβαρυνμένη υγεία, αδυναμία πρόσβασης στο εκπαιδευτικό σύστημα, και ελλιπή κοινωνικοποίηση στις κοινωνίες στις οποίες ζουν. Ένα μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού των Ρομά ζει εξαρτώμενο από επιδόματα πρόνοιας (π.χ. επίδομα φτώχειας, επίδομα πολυτέκνου, επιδόματα για ατυχήματα λόγω του τρόπου ζωής τους και επιδόματα χρόνιων παθήσεων). Παρότι το μεγαλύτερο κομμάτι των Ρομά που διαβιώνει στην Ελλάδα είναι Έλληνες πολίτες, ένα αξιοσημείωτο ποσοστό εξ αυτών στερείται των βασικών γραφειοκρατικών εγγράφων (πχ. Πιστοποιητικό γέννησης, Βιβλιάριο υγείας), κάτι που συχνά έχει ως

αποτέλεσμα την αδυναμία συμμετοχής τους σε φορείς υγείας και εκπαίδευσης. Η απουσία των αναγκαίων εγγράφων, δημιουργεί σημαντικές ανάγκες αστικοδημοτικής τακτοποίησης. Σύμφωνα με έναν Διαμεσολαβητή του Προγράμματος: *«Παρότι οι Ρομά είναι Έλληνες πολίτες, έχουν δικαιώματα, ψηφίζουν και οι άνδρες πηγαίνουν στο στρατό, δυστυχώς δεν γνωρίζουν ούτε οι ίδιοι τα δικαιώματά τους και δεν έχουν ούτε τα βασικά έγγραφα που χρειάζονται σε αρκετές περιπτώσεις. Συχνά μου ζητάνε βοήθεια για να πολιτογραφούνε, αφού κανένας φορέας στην περιοχή δεν έχει ενδιαφερθεί μέχρι και σήμερα για αυτό.»*

Βασικό στοιχείο των κοινοτήτων Ρομά, είναι η διαφοροποίηση των χαρακτηριστικών τους ανά περιοχή διαμονής, κάτι που σχετίζεται και με την ύπαρξη υποομάδων (π.χ. παραδοσιακοί-προοδευτικοί, ελληνόφωνοι-ρουμανόφωνοι), την διαφοροποιημένη πολιτισμική τους ταύτιση (π.χ. Ρομά, γύφτοι, τσιγγάνοι) και το βαθμό ένταξης τους στις τοπικές κοινωνίες. Σχετικά με την διαφοροποίηση στην ένταξη των Ρομά στις τοπικές κοινωνίες, ένας συντονιστής του Προγράμματος αναφέρει: *«Στην περίπτωση της Ηλείας, υπάρχει οικισμός μέσα στην πόλη με δυο χιλιάδες τσιγγάνους, οι οποίοι παίζουν ενεργό ρόλο τόσο στην οικονομική όσο και στην κοινωνική ζωή της περιοχής. Πηγαίνεις σε σχολείο της περιοχής και δεν καταλαβαίνεις τελικά ποιο είναι το τσιγγανάκι.»*

Από την άλλη πλευρά, κοινό τόπο για τις κοινότητες Ρομά αποτελούν τα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν, συνέπεια του κοινωνικά αποκλεισμένου βίου τους. Στα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οφείλονται και οι ακατάλληλες συνθήκες στέγασης που χαρακτηρίζουν σε αρκετές περιπτώσεις τους οικισμούς Ρομά, αλλά και η έλλειψη βασικών υποδομών σε ένα μεγάλο μέρος των οικισμών αυτών.

Σε αυτό το πλαίσιο, δεδομένου ότι οι πληθυσμοί Ρομά ζουν κατά κύριο λόγο κάτω από το όριο της φτώχειας, είναι εύκολο λοιπόν να αντιληφθεί κανείς ότι οι συνθήκες διαβίωσης τους είναι εξαιρετικά δυσμενείς και ότι η καθημερινή επιβίωση αποτελεί για πολλούς ένα προσωπικό στοίχημα. Αυτό έγινε αντιληπτό και κατά τη διενέργεια των ερευνών πεδίου, όπου για παράδειγμα στον Ασπρόπυργο Αττικής, τα παιδιά Ρομά περπατούσαν χωρίς παπούτσια, οι οικογένειες έμεναν σε ημιτελείς και πρόχειρες κατασκευές, ενώ έκαιγαν λάστιχα προκειμένου να αφαιρέσουν τα σίδερα από αυτά, κάτι που καθιστούσε την ατμόσφαιρα ιδιαίτερα επιβαρυνμένη. Αυτή είναι μία εικόνα που παρατηρήθηκε και σε μια σειρά από άλλες περιοχές. Εξαιτίας αυτών των συνθηκών διαβίωσης, τα παιδιά Ρομά, είτε δεν παρακολουθούν συστηματικά μαθήματα στο σχολείο, παρουσιάζοντας στοιχεία διαλείπουσας φοίτησης, είτε απέχουν από αυτά, κάτι που αντικατοπτρίζεται και από τα υψηλά ποσοστά σχολικής διαρροής που μαστίζουν την ομάδα στόχο. Συνεπώς, η συσχέτιση του εξαιρετικά χαμηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου με τα υψηλά ποσοστά σχολικής διαρροής είναι πολύ ισχυρή.

Σύμφωνα και με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης, ένας από τους βασικούς λόγους, εξαιτίας του οποίου, τα παιδιά Ρομά απουσιάζουν από το σχολείο είναι το γεγονός ότι οι οικογένειες τους δεν μπορούν να τους παράσχουν παπούτσια, σχολική τσάντα, γραφική ύλη, και ότι χρειάζονται για την καθημερινή σίτιση τους. Όπως αναφέρει ένας διαμεσολαβητής του Προγράμματος: *«Τα παιδιά δεν πάνε στο σχολείο γιατί τα περισσότερα δεν έχουν τις ανέσεις, δηλαδή παπούτσια, ρούχα...με δυσκολία οι γονείς τα βγάζουν πέρα. Το πρώτο είναι αυτό. Το δεύτερο είναι ότι δεν έχουν χρήματα οι γονείς να δώσουν στα παιδιά τους για να φάνε κάτι στο σχολείο.»* Σε αντίστοιχη κατεύθυνση κινείται και μια συντονίστρια εκπαιδευτικός, συνεργάτης του Προγράμματος στα λεγόμενα της: *«Δηλαδή όταν μία οικογένεια αντιμετωπίζει ουσιαστικά βιοποριστικά προβλήματα, που σημαίνει να μην υπάρχουν χρήματα για παράδειγμα να πάει το παιδί στο σχολείο, γιατί δεν έχει τα χρήματα ο γονέας να του πάρει κολασιό για το σχολείο, λογικό είναι να μην θέλει να πάει. Έτσι το σχολείο, έρχεται μοιραία σε δεύτερη μοίρα στην ζωή τους.»* Αξίζει να επισημανθεί ότι, το Υπουργείο Παιδείας, βάσει εγκυκλίου, υποχρεώνει τους Διευθυντές των σχολείων που βρίσκονται στα περίξ των οικισμών Ρομά, να τους αναζητούν και να τους εγγράφουν στο σχολείο τους, κάτι που σε κάποιες περιπτώσεις συμβαίνει και με την συμμετοχή της αστυνομίας.

Επιπρόσθετα, σε περιπτώσεις, όπου τα παιδιά Ρομά πηγαίνουν στο σχολείο, συνέπεια των υποβαθμισμένων συνθηκών διαβίωσης τους, είναι το γεγονός ότι σύμφωνα με έναν διαμεσολαβητή του Προγράμματος: *«...τα παιδάκια που έρχονται πρώτη φορά στο σχολείο δυσκολεύονται να πάνε τουαλέτα, γιατί στο σπίτι τους δεν έχουν τουαλέτες, έχουν μόνο την ύπαιθρο. Έτσι δεν πάνε στην τουαλέτα αλλά στο προαύλιο του σχολείου.»*

Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα, το οποίο καταγράφηκε κατά τη διενέργεια των ερευνών πεδίου, αφορούσε στο πρόβλημα μετακίνησης των παιδιών Ρομά, από και προς τις σχολικές μονάδες. Σύμφωνα με έναν συντονιστή, εκπαιδευτικό του Προγράμματος: *«Η μετακίνηση είναι κάτι δύσκολο για τους Ρομά. Έχουν την δική τους φιλοσοφία και θέλουν όλα να είναι μέσα στα πόδια τους. Είναι βέβαια και το κόστος της βενζίνης, που δεν τους επιτρέπει να μεταφέρουν τα παιδιά τους στο σχολείο καθημερινά.»* Έτσι, σύμφωνα με ένα γονέα Ρομά: *«Έχουμε πολλά παιδάκια που σταματάνε το σχολείο λόγω μετακίνησης, γιατί δεν μπορούν οι γονείς να τα μεταφέρουν.»* Σε μια σειρά περιπτώσεων, οι οποίες αναφέρθηκαν κατά την έρευνα πεδίου, μητέρες Ρομά έκαναν μερικά χιλιόμετρα με τα παιδιά τους, προκειμένου αυτά να μεταβούν στο σχολείο. Όσον αφορά στη συμβολή του Προγράμματος, αυτό παρείχε λεωφορεία για την μετακίνηση των μαθητών μόνο σε κάποιες περιπτώσεις, ενώ συχνά, αυτό συνέβαινε με σημαντική καθυστέρηση. Σύμφωνα με μια διαμεσολαβήτρια Ρομά: *«Δικαιούνται από την περιφέρεια μετακίνηση τα παιδιά εδώ, αλλά δεν έχουν βάλει ακόμα λεωφορεία. Πέρυσι έβαλε το πανεπιστήμιο αλλά άργησε, τα έβαλε τους τελευταίους 3 μήνες.»*

Πέρα από τις παρατηρούμενες και κατά την έρευνα πεδίου συνθήκες φτώχειας, η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού, περιγράφει με ουσιαστικότερο τρόπο την αδυναμία των μελών των κοινοτήτων Ρομά να συμμετάσχουν στην διαδικασία της κοινωνικής ανάπτυξης και επομένως στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή του τόπου στον οποίο διαβιούν. Ο αποκλεισμός σχετίζεται με την αδυναμία πρόσβασης σε βασικά κοινωνικά αγαθά (π.χ. εκπαίδευση, απασχόληση, στέγαση), τα οποία για άλλες κυρίαρχες κοινωνικές ομάδες είναι δεδομένα. Τα αίτια του αποκλεισμού των Ρομά εδράζονται στην χρόνια και κατά τρόπο συστηματικό περιθωριοποίησή τους, η οποία δεν τους επιτρέπει να ενταχθούν στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο με όρους πλήρους συμμετοχής. Σε αυτό το πλαίσιο, η σχολική διαρροή δεν αποτελεί παρά ένδειξη λοιπόν του κοινωνικού αποκλεισμού και όχι το βασικό πρόβλημα που μαστίζει την κοινότητα των Ρομά, ενώ ένα μεγάλο μέρος από τους ερωτώμενους του ειδικού κοινού επεσήμανε την ανάγκη προσέγγισης του προβλήματος της σχολικής διαρροής, υπό αυτό το πρίσμα στο μέλλον. Σε πρακτικό επίπεδο, οι μαθητές Ρομά, θύματα του κοινωνικού αποκλεισμού, ξεκινούν το σχολείο, όμως αναφέρει ένας εκπαιδευτικός: *«...δύο σκαλοπάτια πιο κάτω σε σχέση με τους υπόλοιπους μαθητές και αυτό τους δημιουργεί πρόβλημα στην συνέχιση του σχολείου και στο πως θα εξελιχθούν.»*

Ο αποκλεισμός στην εκπαίδευση εντοπίζεται και μέσα από την ελλιπή γνώση της ελληνικής γλώσσας από τους μαθητές Ρομά, η οποία επιτείνεται μέσα από την αδυναμία των δασκάλων να ανταπεξέλθουν στα γλωσσικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές Ρομά, μέσα στις σχολικές μονάδες. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ένας σχολικός σύμβουλος: *«Μέσα στα σχολεία αυτήν την στιγμή καλείται ένας εκπαιδευτικός να έχει μέσα σε μία τάξη Ρομά, μη Ρομά μαθητές, αλλοδαπούς, δυσλεκτικούς, άρα σημαίνει ότι ο εκπαιδευτικός πρέπει να χωρίσει το μάθημα του σε 4 ή 5 επίπεδα. Αυτό εξαρτάται από την διάθεση του κάθε εκπαιδευτικού αν θα το κάνει και αν επίσης έχει την ικανότητα και τη δυνατότητα να το κάνει μέσα σε ένα 45λεπτό. Άρα εκεί είναι το όλο πρόβλημα γιατί αναγκαστικά κάποιιοι θα μείνουν πίσω, θα προχωρήσουν κάποιιοι άλλοι και συνήθως αυτό που συμβαίνει, είναι ότι αυτοί που μένουν πίσω είναι οι δυσλεκτικοί, οι Ρομά, οι αλλοδαποί, αυτοί δηλαδή που έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.»* Οι μαθητές Ρομά, μένοντας πίσω στο επίπεδο των μαθημάτων, αρχίζουν να αντιμετωπίζουν την φοίτησή τους σε κάποιες περιπτώσεις με αποσπασματικό τρόπο.

Πέραν όμως της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, άμεση συσχέτιση με την σχολική διαρροή έχουν και οι πολιτισμικοί παράγοντες οι οποίοι διέπουν την συγκεκριμένη ομάδα στόχο. Σχετικά με

την επίδραση των πολιτισμικών παραγόντων στην φοίτηση των παιδιών Ρομά, ένας εκπρόσωπος ενός οικισμού Ρομά αναφέρει: *«Οι τσιγγανόφωνοι τσιγγάνοι, οι ρουμανόφωνοι τσιγγάνοι και οι ελληνόφωνοι τσιγγάνοι, είναι τρεις διαφορετικές φυλές, οι οποίες έχουν διαφορετικά ήθη και έθιμα και κουλτούρα και επομένως κάθε φυλή έχει τον δικό της λόγο διαρροής των παιδιών της από το σχολείο. Η κουλτούρα τους έχει και διαφορετικό αντίκτυπο ακόμα και στην καθημερινή συμμετοχή τους στο σχολείο.»* Πιο συγκεκριμένα, όπως αναφέρθηκε από έναν Διευθυντή μιας σχολικής μονάδας, ένα βασικό ζήτημα που λειτουργεί ανασταλτικά στο ζήτημα της φοίτησης, σχετίζεται με την μικρή ηλικία κατά την οποία παντρεύονται τα κορίτσια: *«Η νοοτροπία τους είναι να παντρεύουν τα κορίτσια από 12 χρονών και να μην τα αφήνουν να έρθουν στο σχολείο μετά το γάμο. Γίνεται μεγάλος αγώνας για να τους πείσω να τα αφήσουν να έρχονται.»* Σε άλλες περιπτώσεις, όταν τα κορίτσια φτάσουν στην ηλικία γάμου (12-14 ετών), όπως υποστηρίζει ένας στέλεχος της τοπικής αυτοδιοίκησης: *«...φοβούνται ότι τα κορίτσια που έχουν σχέση μπορεί να φύγουν μακριά από την οικογένεια με το αγόρι τους. Γι' αυτό υπάρχουν οικογένειες που έρχονται όλοι μαζί στο σχόλασμα για να παραλάβουν το κορίτσι, υπό το φόβο της «κλοπής» της από το αγόρι.»* Όσον αφορά την ηλικία κατά την οποία οι Ρομά θεωρούν ότι τα παιδιά τους πρέπει να εγγραφούν στο σχολείο, ένας εκπρόσωπος μιας κοινότητας Ρομά αναφέρει ότι: *«Εξαιτίας του υπερπροστατευτισμού ο οποίος χαρακτηρίζει την τσιγγάνικη οικογένεια, οι Ρομά θεωρούν ότι όταν καλείται το παιδί να πάει στο προνήπιο ή στο νήπιο, είναι σε πολύ μικρή ηλικία ακόμα για να το αφήσουν.»*

Κατά αυτόν τον τρόπο, στις κοινότητες Ρομά, η επίδραση των πολιτισμικών παραγόντων παρατηρείται με τον τρόπο που νοηματοδοτούν την καθημερινότητα τους και ειδικότερα μέσα από συχνές γιορτές αλλά και τις ενδοκοινοτικές συγκρούσεις, μέσα από την απουσία συγκεκριμένου ωραρίου σύμφωνα με το οποίο ζουν, αλλά και μέσα από την κατάχρηση εξαρτησιογόνων ουσιών σε κάποιες περιπτώσεις. Όπως επισημάνθηκε από ένα μέρος των ερωτώμενων του ειδικού κοινού, η συσχέτιση των Ρομά με την χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, τους οδηγεί σε κάποιες περιπτώσεις σε διάφορες μορφές παραβατικότητας, οι οποίες δημιουργούν περαιτέρω προβλήματα στην κοινωνική τους ένταξη και παρατείνουν την περιθωριοποίηση και τον αποκλεισμό τους. Στην συσχέτιση ενός μέρους των Ρομά με διάφορες μορφές παραβατικότητας, οφείλεται και η διαμόρφωση μιας στερεοτυπικής αντίληψης από πλευράς του κοινωνικού συνόλου, σχετικά με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ομάδας αυτής. Έτσι, όπως υποστηρίζει ένας σχολικός σύμβουλος, αναφερόμενος στην περίπτωση ενός σχολείου που έχει υψηλή συγκέντρωση μαθητών Ρομά: *«Πολλοί γονείς (μη Ρομά μαθητών) θέλουν να πάρουν τα παιδιά τους και να τα πάνε σε άλλο σχολείο, εξαιτίας της εγκληματικότητας που σχετίζεται με τους Ρομά, με αποτέλεσμα το σχολείο τα τελευταία χρόνια να αποψιλώνεται σιγά σιγά και να φεύγει μεγάλος αριθμός μαθητών, με διάφορα προσχήματα, παρόλο*

που το πλαίσιο των μετεγγραφών ενός μαθητή σε άλλο σχολείο της περιφέρειας είναι αυστηρό. Γι' αυτό επινοούν διάφορα τεχνάσματα μέχρι και ενοικιαστήρια, παροδικά ή κάποιας χρονικής διάρκειας, προκειμένου να πετύχουν την εγγραφή ή την μετεγγραφή των παιδιών τους.» Έτσι, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει μια διαμεσολαβήτρια σε μια περιοχή παρέμβασης του Προγράμματος: «Στο 3^ο δημοτικό συναντάμε τελικά μόνο παιδιά καταγωγής Ρομ, πράγμα που μας στεναχωρεί, καθώς οι άλλες ομάδες οι οποίες κατοικούν απέναντι από το σχολείο προτιμάνε να πηγαίνουν τα παιδιά τους σε άλλο σχολείο που είναι πιο μακριά.» Η πραγματικότητα αυτή, αντιβαίνει και στην σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, η οποία επιβάλλει την διασπορά των παιδιών Ρομά σε έναν αριθμό σχολείων μιας περιοχής, στις περιπτώσεις εκείνες που τα παιδιά Ρομά καλύπτουν πάνω από το 50% του μαθητικού πληθυσμού ενός σχολείου, ενώ τελικά επιτείνει τις συνθήκες «γκετοποίησης» τους. Σχετικά με την συμπεριφορά των γονέων μη Ρομά προς τους Ρομά, όπως επισημαίνει μια διαμεσολαβήτρια του Προγράμματος: «Πολλές φορές οι Έλληνες γονείς μας συμπεριφέρονται ρατσιστικά. Στις συνελεύσεις γονέων, οι Ρομά γονείς αντιμετωπίζονται σε αρκετές περιπτώσεις με κατωτερότητα από τους υπόλοιπους γονείς.» Παράλληλα, σύμφωνα με έναν εκπαιδευτικό, συνεργάτη του Προγράμματος, οι γονείς των παιδιών μη Ρομά: «Είναι δεκτικοί στο πρόγραμμα εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά γιατί μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά είτε είναι Ρομά, είτε όχι, μέσα από τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας, αλλά δεν χρειάζεται να το φωνάζουμε κίόλας ότι είναι πρόγραμμα εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά. Γι' αυτό το λέμε απλά ενισχυτική διδασκαλία.»

Όσον αφορά την συνύπαρξη Ρομά και μη Ρομά παιδιών, οι γονείς των παιδιών μη Ρομά συχνά διαμορφώνουν συνειδήσεις φόβου στα παιδιά τους, λέγοντας τους, όπως αναφέρθηκε από εκπαιδευτικό του Προγράμματος: «Μην παίζετε με τους Ρομά, γιατί θα κολλήσετε ψείρες, αρρώστιες και διάφορα άλλα», ενώ αξίζει να επισημανθεί ότι σύμφωνα με τις έρευνες πεδίου, φαίνεται τελικά τα παιδιά Ρομά και μη Ρομά, να συνυπάρχουν τις περισσότερες φορές αρμονικά, εντός των σχολικών μονάδων.

Από την άλλη πλευρά, οι μαθητές Ρομά, σε ορισμένες περιπτώσεις, εκδηλώνουν βίαιη και επιθετική συμπεριφορά, με αποτέλεσμα η επίλυση των μεταξύ τους συγκρούσεων να είναι ένα φλέγον ζήτημα, για κάποια από τα σχολεία παρέμβασης, χωρίς όμως αυτό να είναι γενικεύσιμο. Σύμφωνα με έναν συνεργάτη του Προγράμματος: «Τα παιδιά Ρομά γενικά δεν εκφράζονται όπως τα λαϊκά παιδιά. Άμα τους ρωτήσεις, θα σου πουν ότι είναι όλα καλά αλλά δεν μιλάνε εύκολα για τα προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν. Οι δάσκαλοι, λένε ότι αυτά τα παιδιά έχουν την τάση να είναι πιο επιθετικά, να βγάζουν μια συμπεριφορά αντιδραστική απέναντι στα άλλα παιδιά κάποιες φορές. Και το αντίθετο μπορεί να γίνει όμως. Έχει τύχει σε ένα από τα σχολεία που πηγαίνουμε, τα παιδιά Ρομά

να είναι πολύ καλοί μαθητές και τα άλλα παιδιά να ζηλεύουν.» Σε άλλες περιπτώσεις σχολείων παρέμβασης του Προγράμματος, όπως για παράδειγμα, σε ένα εσπερινό σχολείο, όπου φοιτούν ενήλικες μαθητές Ρομά, μη Ρομά αλλά και αλλοδαποί, όπως ανέφερε η Διευθύντρια του Σχολείου: «Οι μαθητές μεταξύ τους, αρκετές φορές συγκρούονται. Η σύγκρουση μπορεί να προέρχεται πολλές φορές και από τις δουλειές που κάνουν. Μπορεί να πάρει, κάποιος αλλοδαπός, μια δουλειά και να θεωρούν οι υπόλοιποι ότι θα μπορούσε να την πάρει κάποιος άλλος.»

Στο σημείο αυτό, αξίζει να επισημανθεί ότι παρά την γενικευμένη αντίληψη που επικρατεί σε ένα μεγάλο μέρος των κοινοτήτων Ρομά, σύμφωνα με την οποία, το σχολείο δεν είναι τόσο απαραίτητο στην ζωή τους, φαίνεται, σε έναν ενδεχομένως μικρό αριθμό κοινοτήτων Ρομά, να παρατηρείται μια αλλαγή συνειδήσεων, σχετικά με το ρόλο της εκπαίδευσης ως μοχλού κοινωνικής ανέλιξης. Αυτό έγινε αντιληπτό και σε κάποια από τα μέρη που επισκέφθηκε η Ομάδα Αξιολόγησης, κατά τη διενέργεια των ερευνών πεδίου, όπου οι γονείς Ρομά ήταν υπέρμαχοι της ανάγκης εκπαίδευσης των παιδιών τους, έτσι ώστε να μπορούν να ενταχθούν στην κοινωνία με καλύτερους όρους στο μέλλον. Αυτό, καθιστά σημαντική την κατανόηση επιρροής των εξωγενών παραγόντων στη διαμόρφωση νέων συνειδήσεων, κυρίως όσον αφορά τους γονείς. Όπως υποστήριξε μία εκπαιδευτικός: «καθώς πολλές οικογένειες ζορίστηκαν οικονομικά και κατάλαβαν ότι δεν μπορούν να συνεχίσουν να ζουν με τον ίδιο τρόπο ζωής και πώς η εκπαίδευση είναι απαραίτητη και για τους ίδιους, αφού και στον δήμο που πάνε πολλές φορές να βρουν δουλειά, έστω και για καθαριστές, τους ζητάνε πιστοποίηση βασικής εκπαίδευσης.» Επιπρόσθετα, ακόμα και στις περιπτώσεις εκείνες, όπου η εκπαίδευση στο παρελθόν δεν ήταν προτεραιότητα, όπως για παράδειγμα, όσον αφορά στα κορίτσια που έχουν παντρευτεί, αξίζει να επισημανθεί ότι σε κάποιες από τις περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος, φαίνεται να υπάρχει μια αλλαγή νοοτροπίας. Σύμφωνα, με έναν Διευθυντή ενός σχολείου παρέμβασης: «Μια κοπέλα Ρομά που γέννησε και την παντρεύτηκε άρον- άρον, ήρθε μετά στο σχολείο με κλάματα λέγοντας, ότι: "...επειδή είχα γεννήσει ,δεν με αφήναν να έρθω μέχρι τώρα στο σχολείο. Εγώ όμως, θέλω να έρθω και θέλω να συνεχίσω στο λύκειο, θέλω να σπουδάσω." Βλέπεις δηλαδή ότι αποκτούν μια νέα νοοτροπία σιγά-σιγά. Την ρώτησα εάν θα την αφήσουν από το σπίτι της να έρχεται στο μέλλον και μου είπε ότι εάν μιλήσουμε με την πεθερά της, ενδεχομένως να την αφήσουν. Έτσι μια μέρα μου στέλνει την πεθερά της εδώ στο σχολείο, της είπα μερικά πράγματα, όπως ότι είναι καλή μαθήτρια, ότι είναι κρίμα να το αφήσετε έτσι το κορίτσι, ότι σας συμφέρει οικονομικά και εσάς, γιατί εάν σπουδάσει και μπορεί να κάνει κάτι, θα φέρνει στο σπίτι περισσότερα χρήματα. Τελικά, το κορίτσι ήρθε στα μαθήματα του σχολείου και αυτό αποδεικνύει και τις δυνατότητες αλλαγής των νοοτροπιών τους.»

Από την άλλη πλευρά βέβαια, δεδομένου του ότι ούτε ενδελεχής καταγραφή του συνολικού πληθυσμού Ρομά υπάρχει, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αλλά και ούτε και στοιχεία για τον μαθητικό πληθυσμό τους, μπορεί να αντιληφθεί κανείς ότι τα παραπάνω αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις, αντικατοπτρίζουν ένα μέρος μόνο του προβλήματος. Στο ποιοτικά ανομοιογενές, εκπαιδευτικό και κοινωνικοοικονομικό πρόβλημα της σχολικής διαρροής και της ελλιπούς ένταξης στον εκπαιδευτικό σύστημα των μαθητών Ρομά, συγκαταλέγονται και όλοι εκείνοι οι μαθητές που βρίσκονται εκτός των επίσημων καταγραφών, εκτός Προγραμμάτων παρέμβασης και συνεπώς εκτός σχολικού περιβάλλοντος. Τέλος, προκειμένου να αντιληφθεί κανείς το υφιστάμενο πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος, αξίζει να επισημανθεί ότι το 2013, η Ελλάδα, καταδικάστηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εξαιτίας της άσκησης φυλετικών διακρίσεων στην εκπαίδευση και του αποκλεισμού από την εκπαίδευση, που σύμφωνα με την απόφαση αποδείχθηκε σε μια κοινότητα Ρομά, στην περιοχή των Σοφάδων Θεσσαλίας.

2. Ενισχύοντας την πρόσβαση και την ένταξη των μαθητών Ρομά στο σχολείο: Κατακερματισμός των παρεμβάσεων με αβέβαιο αποτέλεσμα.

Μια από τις βασικές περιοχές δραστηριοποίησης του Προγράμματος, είχε να κάνει με τον εντοπισμό και την ένταξη των μαθητών Ρομά στο σχολικό Περιβάλλον, κάτι που συνιστά ανθρωπινό και συνταγματικό δικαίωμα, αλλά και υποχρέωση από πλευράς της ελληνικής πολιτείας. Πιο συγκεκριμένα, συνοπτικά, οι παρεμβάσεις του Προγράμματος, είχαν ως στόχο: α) την ενίσχυση της πρόσβασης και της φοίτησης των παιδιών Ρομά προσχολικής ηλικίας μέσω της διαδικασίας εντοπισμού τους, υποβοήθησης της σχολικής εγγραφής τους (π.χ. εμβολιασμοί, αστικοδημοτική τακτοποίηση), αλλά και ανάπτυξης εμψυχωτικών δράσεων παρέμβασης σε οικισμούς και σχολικές μονάδες, β) την ενίσχυση της ένταξης στο σχολείο μαθητών Ρομά προσχολικής ηλικίας, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας κατεύθυνσης μέσω της παρακολούθησης της φοίτησης τους, αλλά και της παροχής ψυχοκοινωνικής στήριξης και γ) την υποστήριξη των παιδιών Ρομά πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας κατεύθυνσης μέσω των τάξεων ενδοσχολικής υποστήριξης, αλλά και των θερινών τμημάτων. Δεδομένου ότι ένας μεγάλος αριθμός μαθητών Ρομά, βρίσκεται, όπως έχει ήδη αναφερθεί, είτε μόνιμως εκτός σχολικού περιβάλλοντος, είτε εντός του, παρουσιάζοντας στις περισσότερες περιπτώσεις στοιχεία διαλείπουσας φοίτησης, το Πρόγραμμα προσπάθησε να εντοπίσει σε επίπεδο καταυλισμών και οικισμών τους μαθητές προσχολικής ηλικίας, οι οποίοι δεν φοιτούν στο σχολείο και να παρακολουθήσει την φοίτηση εκείνων που δεν παρουσιάζουν στοιχεία συστηματικής φοίτησης.

Οι παρεμβάσεις αναζήτησης και καταγραφής παιδιών προσχολικής ηλικίας στους οικισμούς γίνονταν είτε από τους κοινωνικούς λειτουργούς, είτε από τους κατά τόπους συντονιστές του Προγράμματος, είτε από τους διαμεσολαβητές, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις, όπως αναφέρθηκε, παρευρίσκονταν και οι τρεις. Όσον αφορά στην αναζήτηση παιδιών που παρουσίαζαν στοιχεία διαλείπουσας φοίτησης, κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, αυτή γινόταν κυρίως από τους διαμεσολαβητές και τους συντονιστές του Προγράμματος, ενώ σε κάποιες άλλες περιπτώσεις, αναφέρθηκε και η παρουσία ψυχολόγων στους καταυλισμούς, χωρίς όμως αυτό να είναι γενικεύσιμο.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι σύμφωνα με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, ανάλογα με την περιοχή παρέμβασης του Προγράμματος, διαφορετικές πρακτικές ακολουθούνταν. Με άλλα λόγια, αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, σε πρακτικό επίπεδο, η παρέμβαση την οποία ανέπτυξαν σε μία περιοχή, σε μια άλλη να μην υπάρχει, ενώ και οι ίδιοι οι συνεργάτες του Προγράμματος κατά τη διενέργεια των συνεντεύξεων ανέφεραν αντιφατικά στοιχεία σχετικά με την υλοποίηση ομοίων φαινομενικά παρεμβάσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, η μεγαλύτερη αδυναμία που προέκυψε κατά την επιτόπια, αλλά και την τηλεφωνική έρευνα, ήταν ως προς το διαχωρισμό από πλευράς ερωτώμενων του ειδικού κοινού, του ποιος διοργάνωνε την παρέμβαση: το Υπουργείο Παιδείας, το Πρόγραμμα ή κάποιος άλλος φορέας (π.χ. Μη Κυβερνητική Οργάνωση); Δεδομένης αυτής της σύγχυσης, υπήρχε αδυναμία απομόνωσης των παρεμβάσεων που ανήκαν αποκλειστικά στο Πρόγραμμα, ενώ υπήρχε μια ξεκάθαρη δυσκολία κατά την επιτόπια έρευνα στο να διευκρινιστεί, σε ποια ακριβώς παρέμβαση εμπλεκόταν ο κάθε επαγγελματίας.

Για παράδειγμα, σε ότι αφορά τη συμμετοχή των κοινωνικών λειτουργών, όπως προέκυψε και από τις έρευνες πεδίου, ένα μέρος εξ αυτών απασχολούνταν αποκλειστικά από το Πρόγραμμα, ενώ κάποιοι ήταν είτε απασχολούμενοι στα περιφερειακά Ιατροκοινωνικά κέντρα και συνεργάζονταν με το Πρόγραμμα, είτε φοιτητές των κατά τόπους πανεπιστημίων, οι οποίοι δραστηριοποιούνταν στις παρεμβάσεις του Προγράμματος στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης.

Ο ρόλος των κοινωνικών λειτουργών παρότι ήταν σχετικά οριοθετημένος στο τεχνικό δελτίο της Πράξης, τελικά διαφοροποιούνταν ανάλογα με την περιοχή παρέμβασης του Προγράμματος. Ενδεικτικό των διαφοροποιημένων πρακτικών που ακολουθούνταν, ανάλογα με την περιοχή ή το σχολείο παρέμβασης, είναι το γεγονός, ότι σε ένα σχολείο παρέμβασης, όπως αναφέρθηκε, το μάθημα της ενισχυτικής διδασκαλίας το δίδασκε, όχι εκπαιδευτικός αλλά αντίθετα κοινωνικός λειτουργός. Έτσι, όπως προκύπτει και από την παραπάνω αναφορά, το φυσικό έργο που πραγματοποιούνταν σε κάποιες περιπτώσεις είτε δεν είχε σχέση με την δράση στην οποία άνηκε,

είτε δεν στελεχωνόταν από το κατάλληλο πρόσωπο, ενώ μια συνήθης πρακτική ήταν να μην είναι προκαθορισμένο ποιοι επαγγελματίες εμπλέκονται σε ποιο είδος παρεμβάσεων.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα λεγόμενα μέρους από τους ερωτώμενους του ειδικού κοινού, η διαδικασία εντοπισμού των παιδιών Ρομά που δεν ήταν ενταγμένα στο εκπαιδευτικό σύστημα, δεν συνέβαινε μόνο κατά την έναρξη του Προγράμματος και δεν χαρακτηριζόταν από γραμμική εξέλιξη (π.χ. πρώτα εντοπισμός και έπειτα ενίσχυση της ένταξης των μαθητών αυτών), αλλά γίνονταν παράλληλα και προσπάθειες εντοπισμού των μαθητών προσχολικής ηλικίας, οι οποίοι δεν φοιτούν στο σχολείο και στήριξη της φοίτησης εκείνων, οι οποίοι παρουσίαζαν στοιχεία διαλείπουσας φοίτησης, αλλά και εκείνων που είχαν εγγραφεί για πρώτη φορά στο σχολείο, καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του Προγράμματος. Η παραπάνω διαπίστωση προκύπτει από τις συνεντεύξεις που διενεργήθηκαν και με τον Επιστημονικά Υπεύθυνο της Πράξης, αλλά και με τους Υπεύθυνους εφαρμογής του Προγράμματος στις εκάστοτε περιφέρειες, ενώ θέτει ερωτηματικά σχετικά με την λειτουργικότητα της σε καθημερινό επίπεδο. Ακόμη, στο πλαίσιο ενίσχυσης της πρόσβασης των μαθητών προσχολικής ηλικίας στο σχολείο, έγινε προσπάθεια να καταπολεμηθεί ένα μείζον πρόβλημα, σύμφωνα με τα λεγόμενα ενός μέρους του ειδικού κοινού, το οποίο σχετίζεται με την οργάνωση εμβολιασμών, δεδομένου ότι τα παιδιά Ρομά σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι εμβολιασμένα με αποτέλεσμα να μην μπορούν να εγγραφούν στο σχολείο.

Παράλληλα, προς την κατεύθυνση ενίσχυσης της ένταξης των μαθητών Ρομά στο σχολείο, πραγματοποιούνταν και η λεγόμενη «αστικοδημοτική» τακτοποίηση, η οποία αφορούσε στην παροχή βοήθειας από πλευράς κοινωνικών λειτουργών στην τακτοποίηση γραφειοκρατικών ζητημάτων, που σχετίζονταν για παράδειγμα με την έκδοση Βιβλιαρίων υγείας των παιδιών. Τέλος, όσον αφορά τις παρεμβάσεις σε επίπεδο ενίσχυσης της πρόσβασης και της ένταξης, το Πρόγραμμα διοργάνωνε δημιουργικά εργαστήρια απασχόλησης, τα λεγόμενα ΕΔΑΜ, εντός οικισμών, αλλά και σχολείων παρέμβασης, αλλά και εμψυχωτικές και δραστηριότητες ψυχοκοινωνικής στήριξης, εντός των σχολείων παρέμβασης, με την βοήθεια των ψυχολόγων.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να επισημανθεί ότι η παραπάνω συνοπτική καταγραφή του είδους των παρεμβάσεων που ανέπτυξε το Πρόγραμμα στο πλαίσιο της ενίσχυσης της πρόσβασης και της ένταξης των μαθητών Ρομά, επιχειρεί να παρουσιάσει κατά τρόπο συγκεντρωτικό και ενδεικτικό, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, τις παρεμβάσεις που είτε αναφέρθηκαν από τους ερωτώμενους του ειδικού κοινού, είτε εντοπίστηκαν κατά την διενέργεια των ερευνών πεδίου, στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης. Η πραγματικότητα, η οποία προκύπτει μέσα από την υλοποίηση του

Προγράμματος, όπως αυτή αποτυπώθηκε στις έρευνες πεδίου αλλά και στα λεγόμενα των ερωτώμενων του ειδικού κοινού, παρουσιάζει στοιχεία ανομοιογένειας και κατακερματισμού ανάμεσα στις περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το Πρόγραμμα ανέπτυξε με τελείως διαφορετικό τρόπο τις παρεμβάσεις του ανά περιοχή, οικισμό και σχολείο παρέμβασης. Η αντιφατικότητα αυτή, αποδόθηκε από τους Υπεύθυνους του Προγράμματος στην ευελιξία που είχε το Πρόγραμμα να προσαρμόζει τις παρεμβάσεις του, ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες της ομάδας στόχου. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ένας Διευθυντής μιας σχολικής μονάδας: *«Ο Υπεύθυνος της περιοχής μας είναι ένας πολύ συζητήσιμος άνθρωπος, πολύ διαλεκτικός σε κάποια πράγματα και όταν του έλεγα ότι θέλω να αλλάξω κάποια πράγματα και να τα κάνω έτσι, δεν είχε πρόβλημα. Το μόνο που έλεγε ήταν «εάν πιστεύεις ότι θα έχει απήχηση στο σχολείο κάνε το».* Όμως, η προσαρμοστικότητα αυτή, δεν φάνηκε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών καθώς ουσιαστικά, δημιουργούσε συνθήκες αβεβαιότητας κατά τη διενέργεια των παρεμβάσεων.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τον στόχο του εντοπισμού των παιδιών προσχολικής ηλικίας, τα οποία βρίσκονται εκτός σχολείου και στον στόχο της εγγραφής τους στο σχολείο, αποδεικνύεται μέσω της υλοποίησης, ότι το Πρόγραμμα δεν εστίαζε σε αυτή την ομάδα στόχο κατά την διαδικασία εντοπισμού, αλλά «γενικώς», όπως αναφέρθηκε, σε παιδιά όλων των ηλικιών, τα οποία δεν είχαν σταθερή σχέση με το σχολείο. Σύμφωνα με έναν συντονιστή των παρεμβάσεων του Προγράμματος, σε μία περιοχή παρέμβασης: *«Όσον αφορά την ενίσχυση της πρόσβασης των παιδιών Ρομά, αυτό το κομμάτι του εντοπισμού των μαθητών, από κάθε ομάδα, κάθε περιοχής, δεν γίνεται συγκεκριμένα μόνο όσον αφορά το νηπιαγωγείο, αλλά και το δημοτικό και το γυμνάσιο. Μπορεί δηλαδή η ομάδα κάθε περιοχής να βγαίνει στον οικισμό και να εντοπίζει μαθητές_υποψήφιους είτε για νηπιαγωγείο, είτε για δημοτικό, είτε για γυμνάσιο.»* Από την παραπάνω αναφορά, η οποία είναι ενδεικτική του τρόπου υλοποίησης της συγκεκριμένης παρέμβασης προκύπτει ότι η στοχοθεσία δεν «μεταφράστηκε» σε πράξη από τους συνεργάτες του Προγράμματος. Παράλληλα, όσον αφορά το εάν η καταγραφή των παιδιών Ρομά προσχολικής ηλικίας σε επίπεδο οικισμών, συνέπιπτε της έναρξης υλοποίησης των παρεμβάσεων του Προγράμματος, ένας συνεργάτης του Προγράμματος, συντονιστής σε μια περιοχή παρέμβασης του Προγράμματος επισημαίνει ότι: *«Εμείς στην αρχή δουλέψαμε πιο πολύ στο κομμάτι των σχολικών μονάδων και της επαφής με τα σχολεία και τα παιδιά και μετά σταδιακά μπήκαμε στους καταυλισμούς.»* Η παραπάνω αναφορά του συνεργάτη του Προγράμματος, δημιουργεί ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο που υλοποιήθηκαν οι δράσεις σε επίπεδο οικισμών-καταυλισμών. Επιπρόσθετα, αξίζει να επισημανθεί ότι σε κάποιες από τις περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος, η παρουσία των κοινωνικών λειτουργών αμφισβητήθηκε

από μέλη των κοινοτήτων Ρομά. Για παράδειγμα, μια διαμεσολαβήτρια του Προγράμματος αναφέρει ότι: *«Εδώ δεν μας έχουν επισκεφτεί κοινωνικοί λειτουργοί καθόλου. Ερχόταν μόνο ο συντονιστής του Προγράμματος στους καταυλισμούς.»*

Όσον αφορά τη διενέργεια εμβολιασμών στους μαθητές προσχολικής ηλικίας, κάτι στο οποίο αναφέρθηκαν εκτενώς οι ερωτώμενοι του ειδικού κοινού, οι οποίοι συνεργάζονταν με το Πρόγραμμα, αξίζει να επισημανθεί ότι αυτοί πραγματοποιήθηκαν σε ένα μέρος μόνο των περιοχών παρέμβασης με την βοήθεια είτε του Υπουργείου Υγείας και του ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ., είτε των Ιατροκοινωνικών Κέντρων, είτε των Δήμων, είτε Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ). Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ένας εκπρόσωπος ενός οικισμού Ρομά: *«Όσον αφορά τους εμβολιασμούς είναι λεπτό το ζήτημα. Ο εμβολιασμός για να διευθετηθεί γίνεται σε συνάρτηση με άλλα πράγματα. Δηλαδή το να πάρει το πανεπιστήμιο εμβόλια, για να μπορέσει να εμβολιάσει το ίδιο, δεν γίνεται. Δεν έχει την δυνατότητα δηλαδή, γιατί για να αποθηκεύσει τα εμβόλια, χρειάζονται κάποιοι χώροι κατάλληλοι. Το πανεπιστήμιο δεν τα έχει αυτά τα πράγματα. Πέραν τούτου όμως, σε συνεργασία με τους «Γιατρούς του Κόσμου», με άλλους φορείς και ΜΚΟ έχει καταφέρει να υλοποιήσει τέτοια προγράμματα και έχουν γίνει και εμβολιασμοί πολλές φορές.»* Όπως προκύπτει από την παραπάνω αναφορά αλλά και από τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, ο Δικαιούχος της Πράξης, παρότι ενεπλάκη σε κάποιους από τους εμβολιασμούς που πραγματοποιήθηκαν σε όλη την Ελλάδα, η συμβολή του αφορούσε στην ενημέρωση των αρμοδίων φορέων, έτσι ώστε να πραγματοποιήσουν οι φορείς αυτοί, τους εμβολιασμούς. Αυτό προκύπτει και από την αναφορά ενός εκπρόσωπου ενός οικισμού Ρομά, ο οποίος υποστηρίζει ότι: *«Δόθηκαν κάποιες οδηγίες από Πρόγραμμα μαζί με τον κοινωνικό λειτουργό για να πάνε οποιοί θέλουν στο κέντρο υγείας και να κάνουν τα εμβόλια. Έπρεπε δηλαδή να το κάνουν μόνοι τους, οι γονείς των παιδιών, δεν τους συνόδευε ή διευκόλυνε κάποιος.»* Επιπρόσθετα, η ενημέρωση του Προγράμματος στους αντίστοιχους φορείς, με σκοπό να διενεργήσουν αυτοί τους εμβολιασμούς φαίνεται πως δεν πραγματοποιούνταν σε ετήσια βάση. Σύμφωνα με μία διαμεσολαβήτρια Ρομά: *«Δράσεις εμβολιασμού δεν έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια στην περιοχή μας. Πριν 3-4 χρόνια είχαν γίνει από τους Γιατρούς του Κόσμου, για όλα τα παιδιά που μένουν εδώ.»*

Όσον αφορά τις δράσεις εμπύχωσης, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν σε κάποιους οικισμούς και καταυλισμούς παρέμβασης, φαίνεται ότι κέρδισαν τον ενδιαφέρον τον Ρομά μαθητών, τουλάχιστον σε ένα μέρος των οικισμών παρέμβασης. Σύμφωνα με μια εκπαιδευτικό του Προγράμματος: *«Κάποιες εμπυχωτικές δράσεις που έκανε το Πρόγραμμα ήταν σε οικισμούς και καταυλισμούς εκτός σχολείων, κυρίως σε εξωτερικούς χώρους και είχαν μουσικούς και θεατρολόγους και παρόλο που*

ήταν καλοκαίρι και θεωρούσαμε ότι ίσως αυτό δεν τραβήξει, μας έκανε εντύπωση ότι κράτησε για ένα μήνα και τα παιδιά ήταν κάθε απόγευμα στο χώρο συνάντησης που είχαμε.» Αντίστοιχα είναι και τα λεγόμενα ενός συνεργάτη του Προγράμματος στα ΕΔΑΜ: «Το πιο σημαντικό ήταν αυτό που έγινε για 2 μήνες το καλοκαίρι, μέσω των Εργαστηρίων Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών. Μου άρεσε, γιατί έτσι τα παιδιά μπήκανε στο κλίμα κάνανε και άλλες δραστηριότητες, παίζανε μπάσκετ, διασκεδάσανε, χορέψανε, μάθανε όργανα, κάνανε ζωγραφική, κάνανε αθλητισμό. Μέσα σε 2 μήνες τους δείξαν όλοι οι συνεργάτες τι περιέχει το σχολείο.»

Στις δράσεις εμπύχωσης, εμπλοκή είχαν και οι ψυχολόγοι, οι οποίοι απασχολούνταν στο Πρόγραμμα. Πέραν των δράσεων εμπύχωσης, οι ψυχολόγοι είχαν συμμετοχή στις δράσεις δημιουργικής απασχόλησης (ΕΔΑΜ), οι οποίες λειτουργούσαν εντός και εκτός εκπαιδευτικών μονάδων, με αντικείμενο την ψυχαγωγική και πολυπολιτισμική απασχόληση των μαθητών. Όπως αναφέρει έναν εκπρόσωπο ενός οικισμού Ρομά: «Τα ΕΔΑΜ υπήρχαν καθ' όλη την διάρκεια του Προγράμματος. Κάνανε γυμναστική, ζωγραφική, χορό, τους λέγαμε παραμύθια μέχρι και θέατρο. Είχαμε και έναν ψυχολόγο που μας βοηθούσε στις δραστηριότητες αυτές.»

Οι ψυχολόγοι όμως του Προγράμματος, ήταν κυρίως επιφορτισμένοι με την παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης, εντός των σχολείων παρέμβασης, τα οποία επισκέπτονταν ανάλογα με τον προγραμματισμό τους και τις ανάγκες του, ενώ σε πολλές περιπτώσεις δρούσαν μετά από αίτημα του Συλλόγου των Διδασκόντων. Ακόμη, σύμφωνα με τις έρευνες πεδίου, σε ένα μέρος από τα σχολεία παρέμβασης, τα οποία επισκέπτονταν οι ψυχολόγοι του Προγράμματος, δεν πραγματοποιούνταν κάποια άλλη δράση του Προγράμματος. Αυτό, σύμφωνα με μια ψυχολόγο, συνεργάτη του Προγράμματος συνέβαινε εξαιτίας του τρόπου, βάσει του οποίου είχαν επιλεγεί τα σχολεία παρέμβασης: «Στην αρχή του Προγράμματος, οι συντονιστές ενημέρωναν τους διευθυντές των σχολείων ως προς τις δράσεις του προγράμματος και εκείνοι μπορούσαν να επιλέξουν ποια δράση θέλουν να υλοποιηθεί στο σχολείο τους. Έτσι σε κάποια σχολεία που δεν γίνονταν δράσεις ενίσχυσης των μαθητών, γίνονταν μόνο η δράση ψυχοκοινωνικής στήριξης. Γενικά, όπως καταλαβαίνετε, οι Διευθυντές των σχολείων προτιμούσαν την ύπαρξη ενός σχολικού ψυχολόγου στο σχολείο.» Η συγκεκριμένη αναφορά του συνεργάτη του Προγράμματος, θέτει ζητήματα απουσίας ολιστικής αντιμετώπισης του προβλήματος της σχολικής διαρροής μέσα από τις παρεμβάσεις του Προγράμματος, καθώς στα σχολεία στα οποία δεν γινόταν κάποια άλλη δράση, εκτός από την δράση της ψυχοκοινωνικής στήριξης, αυτό υποδηλώνει ότι δεν είχαν ολοκληρωμένη εμπλοκή με την φοίτηση των μαθητών. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα, η δράση αυτή να λειτουργεί σε ένα άλλο υποστηρικτικό επίπεδο, χωρίς απαραίτητα να είναι ενταγμένη εντός των στόχων του Προγράμματος για την καταπολέμηση της σχολικής διαρροής.

Σε γενικές γραμμές, όπως αναφέρθηκε κατά τη διενέργεια των ερευνών πεδίου, εντός των σχολικών μονάδων, οι ψυχολόγοι, ανάπτυσαν συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, ψυχοπαιδαγωγικές παρεμβάσεις κατά περίπτωση, τις οποίες θα εφάρμοζε ο εκπαιδευτικός της τάξης, ενώ παρείχαν όπως έχει ήδη αναφερθεί, ψυχοκοινωνική στήριξη.

Σχετικά με τον ρόλο των ψυχολόγων, ένας εκπαιδευτικός, συνεργάτης του Προγράμματος αναφέρει χαρακτηριστικά: *«Για παράδειγμα πρόπερσι όταν ήμουν σε σχολείο εκπαιδευτικός είχε γίνει μια προσπάθεια, όπου η ψυχολόγος έμπαινε μέσα στην τάξη και εντόπιζε και εκεί προβλήματα. Επίσης σε συνεργασία με την ψυχολόγο είχαμε κάνει ένα πρότζεκτ και μία ώρα την εβδομάδα το μάθημα γινόταν από εμένα σε συνεργασία με την ψυχολόγο και γινόντουσαν διάφορα ψυχολογικά τεστ όπου οι μαθητές ήταν κατά κύριο λόγο Ρομά, αλλά και αλλοδαποί. Τα τεστ στόχευαν στην διαχείριση της διαφορετικότητας και των συγκρούσεων.»*

Όσον αφορά την παροχή συμβουλευτικής προς τους μαθητές των σχολείων, αυτή γινόταν μόνο μετά από αίτημα των δασκάλων και παροχή άδειας από τους γονείς Ρομά για τα παιδιά, ενώ όπως αναφέρθηκε από ψυχολόγους του Προγράμματος, συμβουλευτική παρεχόταν και σε εκπαιδευτικούς, Διευθυντές Σχολείων και στελέχη της εκπαίδευσης, χωρίς όμως αυτό να επιβεβαιωθεί, μέσα από τις έρευνες πεδίου. Σύμφωνα με έναν ψυχολόγο, συντονιστή του Προγράμματος σε μια περιοχή παρέμβασης, συμβουλευτική σε επίπεδο οικογένειας και επίπεδο κοινότητας δεν παρέχονταν, αλλά γινόταν διασύνδεση με τοπικούς φορείς ψυχικής υγείας, στις περιπτώσεις εκείνες που αυτό κρινόταν αναγκαίο. Το τελευταίο έρχεται σε πλήρη αντίφαση με τα λεγόμενα, ενός μέλους του ειδικού κοινού, το οποίο υποστηρίζει ότι σε κάποιες περιπτώσεις οι ψυχολόγοι δραστηριοποιούνταν και σε επίπεδο οικισμών-καταυλισμών, στο πλαίσιο της παροχής συμβουλευτικής. Όπως επισημαίνει για παράδειγμα, ένας εκπρόσωπος ενός οικισμού Ρομά: *«Έχει έρθει και ψυχολόγος και κοινωνικός λειτουργός, όχι όμως τόσο συχνά. Τα θέματα που συζητούσαν ήταν κυρίως προσωπικά. Μπαίνανε μέσα στις παράγκες, και ο κάθε ένας έλεγε τα προσωπικά του θέματα. Θα έπρεπε να γίνεται πιο συχνά όμως αυτή η παρέμβαση για να υπάρχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον.»* Σε άλλες περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος, αναφέρθηκε και η εμπλοκή του ψυχολόγου με τους γονείς Ρομά, εντός της σχολικής μονάδας.

Μέσα σε αυτό το γεμάτο αντιφάσεις περιβάλλον υλοποίησης του Προγράμματος, οι ερωτώμενοι του ειδικού κοινού διαφοροποιούνταν στις απόψεις τους σχετικά με τη συμβολή της συγκεκριμένης παρέμβασης, η οποία αφορούσε στην ενίσχυση της πρόσβασης και της ένταξης στο σχολείο των παιδιών Ρομά και στην πάταξη της σχολικής διαρροής. Ένας από τους βασικούς τρόπους υπολογισμού της συμβολής αυτής της παρέμβασης, σύμφωνα με τον Δικαιούχο της Πράξης είναι ο

αριθμός των εγγεγραμμένων μαθητών στα σχολεία παρέμβασης, αποδίδοντας έτσι την αύξηση των εγγραφών που παρατηρήθηκε σε ένα μέρος των σχολείων παρέμβασης, στην λειτουργία του Προγράμματος.

Έτσι, ένας διαμεσολαβητής του Προγράμματος υποστηρίζει ότι: *«Δουλέψαμε σωστά όλοι μαζί, με αποτέλεσμα οι εγγραφές στο νηπιαγωγείο της περιοχής να είναι πολύ περισσότερες. Φαίνεται ότι το Πρόγραμμα λειτουργεί πολύ καλά»*, ενώ ένας σχολικός σύμβουλος αναφέρει χαρακτηριστικά: *«Θεωρώ, ότι σε μεγάλο βαθμό το πρόγραμμα πέτυχε τους στόχους του, σε επίπεδο εγγραφών. Ένα από τα δυνατά του σημεία είναι η διαμεσολάβηση.»* Στο σημείο αυτό, αξίζει να επισημανθεί, ότι σύμφωνα και με τους δείκτες εκροών του Προγράμματος, ο αριθμός των ωφελούμενων μαθητών συμπίπτει με τον αριθμό των εγγεγραμμένων Ρομά μαθητών στα σχολεία παρέμβασης. Αυτός ο τρόπος υπολογισμού, βασίζεται στην υπόθεση εργασίας από πλευράς των Υπευθύνων του Προγράμματος, η οποία θεωρεί, ότι ακόμα και αν ένας εκπαιδευτικός ενός σχολείου επιμορφώθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος, επωφελήθηκαν όλοι οι μαθητές του σχολείου στο οποίο εργαζόταν. Παράλληλα, στις ενδοσχολικές δράσεις του Προγράμματος συμμετείχαν και μαθητές μη Ρομά, κάτι που ενώ σαν πρακτική είναι σωστή στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, τελικά καθιστά την αποτύπωση της συμβολής του Προγράμματος στην ομάδα στόχο, ιδιαίτερα δύσκολη.

Επιπρόσθετα, δεν προκύπτει από τα λεγόμενα των ερωτώμενων του ειδικού κοινού διακριτή παρακολούθηση εκείνων των συγκεκριμένων μαθητών που εγγράφηκαν από το Πρόγραμμα με αποτέλεσμα, να υπάρχει δυσκολία να απομονωθεί η συμβολή του Προγράμματος στη σχολική ένταξη. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Επιστημονικά Υπεύθυνος του Προγράμματος: *«Σε μηνιαία βάση, παρακολουθούμε σε συνεργασία με την σχολική μονάδα που σημαίνει διευθυντής, εκπαιδευτικός, εκπαιδευτικός του προγράμματος και συντονιστής δικός μας, την τακτική παρακολούθηση, των μαθημάτων, όλων των παιδιών αυτών που έχουν εγγραφεί. Και έτσι έχουμε μια εικόνα σε μηνιαία βάση. Ας πάρουμε παράδειγμα ένα δημοτικό στην Αγία Βαρβάρα. Το 4^ο Δημοτικό. Έχουμε 120 Ρομά μαθητές. Οι 120 μαθητές “παρακολουθούνται” από το πρόγραμμα, από τους συνεργάτες του έργου. Τι έγινε τον πρώτο μήνα; Τον δεύτερο, τον τρίτο; Άρα λέμε παρακολούθησαν τα μαθήματα; Από τους 120 ήρθαν οι 90, η διαρροή ήταν τόση για παράδειγμα, μετά ήρθαν οι 95. Όταν έχουμε μια διαρροή, αυτό που γίνεται, είναι ότι ενεργοποιείται, ο μηχανισμός. Ποιος είναι ο μηχανισμός; Ο συντονιστής της περιοχής μαζί με τον διαμεσολαβητή, πηγαίνουν στον οικισμό, χτυπάνε την πόρτα στα σπίτια των παιδιών που απουσιάζουν και αναζητούν τους γονείς τους.»*

Ο ρόλος των διαμεσολαβητών φαίνεται ότι είναι κομβικής σημασίας στην υλοποίηση του Προγράμματος, ενώ το μεγαλύτερο βάρος υλοποίησης των παρεμβάσεων στο πλαίσιο των οικισμών, έπεφτε σε εκείνους. Οι διαμεσολαβητές όμως δεν θα μπορούσαν να έχουν μια ολιστική εικόνα για τη συμβολή των παρεμβάσεων τους στην πάταξη της σχολικής διαρροής και ειδικότερα όσον αφορά την ένταξη των μαθητών προσχολικής ηλικίας στο σχολείο. Όπως υποστηρίζει ένας συντονιστής του Προγράμματος, ο οποίος έχει πληρέστερη εικόνα: *«Από τις λιγότερο επιτυχημένες δράσεις είναι η δράση 1 στα νηπιαγωγεία. Θα θέλαμε περισσότερες ειδικότητες κοινωνικών λειτουργών, με καλύτερη συνεργασία με τους νηπιαγωγούς για να μπορέσουμε να παρακολουθούμε πιο τακτικά και τα νηπιαγωγεία ή τις δράσεις μέσα στα νηπιαγωγεία, όπου πιστεύω ότι δεν γίνανε πολλές.»* Παράλληλα, σε ένα νηπιαγωγείο παρέμβασης, ο Διευθυντής της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας, υποστήριξε ότι: *«Το Πρόγραμμα ενδεχομένως βοηθάει σε επίπεδο αύξησης των εγγραφών, καθώς οι διαμεσολαβητές εντόπιζαν αρκετά παιδιά, τα οποία δεν ήταν εγγεγραμμένα στο σχολείο. Δεν μπορώ όμως να πω ότι υπάρχει συντονισμένη αναζήτηση των παιδιών που εγγράφονται στο σχολείο, όταν μετά από λίγο καιρό δεν έρχονται.»*

Σε παρόμοια κατεύθυνση κινείται και ένας στέλεχος του τοπικού διοικητικού μηχανισμού της εκπαίδευσης, επισημαίνοντας ότι: *«Το Πρόγραμμα ζητούσε από κάποια από τα σχολεία παρέμβασης, να κρατούν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί, στοιχεία για την σχολική διαρροή, και να παρακολουθούν ποιος απουσιάζει σε συστηματική βάση, κάτι που δεν ήταν πάντα εφικτό.»* Επιπρόσθετα, κατά τη διενέργεια των ερευνών πεδίου, σε ένα μέρος από τα σχολεία παρέμβασης, προέκυψε ότι κάποιοι γονείς Ρομά, ενέγραφαν στο σχολείο τα παιδιά τους, έτσι ώστε να λάβουν το σχετικό επίδομα και μετά από το δεύτερο τρίμηνο τα παιδιά απουσίαζαν. Όπως υποστηρίζει ένας συνεργάτης του Προγράμματος, σε μία περιοχή παρέμβασης: *«Τα παιδιά Ρομά συνήθως σταματούσαν στο δεύτερο τρίμηνο, ειδικά όταν λάμβαναν οι γονείς το αντίστοιχο επίδομα που συνόδευε την εγγραφή τους.»* Από τα παραπάνω, καθίσταται προφανές ότι η παρακολούθηση των μαθητών που απουσίαζαν συχνά από το σχολείο, δεν γινόταν κατά συντονισμένο τρόπο, αλλά αποσπασματικά, ενώ δεν ήταν ξεκάθαρες σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, οι αρμοδιότητες τους. Συνολικά, τα όσα αναφέρθηκαν, αντικατοπτρίζουν την σύγχυση που υπήρχε στους ερωτώμενους του ειδικού κοινού, σχετικά και με την διενέργεια παρεμβάσεων σε επίπεδο καταυλισμών και με το χρόνο έναρξης των παρεμβάσεων αυτών. Η ίδια θολή εικόνα υπάρχει και σε ότι αφορά στη σύνδεση ανάμεσα σε μαθητές των οικισμών-καταυλισμών με τα σχολεία και παρέμβασης, κάτι που θέτει εν αμφιβόλω την αποδοτικότητα των παρεμβάσεων ενίσχυσης της πρόσβασης των μαθητών προσχολικής ηλικίας, αλλά και την επάρκεια και συστηματικότητα με την οποία γινόταν η

παρακολούθηση εκείνων που παρουσίαζαν στοιχεία διαλείπουσας φοίτησης κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Τμήματα Υποδοχής, Παράλληλη Στήριξη και Φροντιστηριακά Μαθήματα: Αδυναμία απομόνωσης της αποκλειστικής συμβολής του Προγράμματος στην πάταξη της σχολικής διαρροής.

Το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των Παιδιών Ρομά» σε όλες τις περιφέρειες εφαρμογής του είχε ως στόχο, την παροχή της αναγκαίας εκείνης υποστήριξης που χρειάζονται οι μαθητές, προκειμένου να ανταποκριθούν στις σχολικές τους απαιτήσεις και να αναγνωρίσουν τη σημασία της τακτικής φοίτησης. Στο πλαίσιο αυτό, διοργανώθηκαν από το πρόγραμμα τάξεις ενδοσχολικής υποστήριξης, είτε υπό τη μορφή τάξεων υποδοχής, είτε τάξεων παράλληλης στήριξης εντός σχολικού ωραρίου, είτε φροντιστηριακά μαθήματα, εκτός του σχολικού ωραρίου. Επιπρόσθετα λειτούργησαν, θερινά τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας σε κάποιες από τις περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος. Σύμφωνα όμως με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, το πρόγραμμα ανέπτυξε κατά κύριο λόγο παρεμβάσεις ενδοσχολικής υποστήριξης, οι οποίες είχαν τη μορφή τάξεων υποδοχής, ενώ σε αρκετά σημεία παρέμβασης λειτούργησαν και φροντιστηριακά τμήματα. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να επισημανθεί ότι, σε αντιστοιχία με τις άλλες παρεμβάσεις του Προγράμματος, και αυτή χαρακτηρίζεται από ανομοιογένεια μεγάλου βαθμού όσον αφορά τον τρόπο υλοποίησης των παρεμβάσεων ενισχυτικής διδασκαλίας σε επίπεδο περιεχομένου και στελέχωσης, αποσπασματικότητα ως προς τις ημερομηνίες έναρξης και τη διάρκεια τους, ενώ δεν είναι ξεκάθαρο από τα λεγόμενα των ερωτώμενων του ειδικού κοινού, ποια ήταν η συμβολή της ενισχυτικής διδασκαλίας στο στόχο της καταπολέμησης της σχολικής διαρροής.

Πιο συγκεκριμένα, υπήρχε γενικευμένη σύγχυση στα λεγόμενα των ερωτώμενων του ειδικού κοινού σχετικά με την διεξαγωγή των τάξεων υποδοχής. Οι τάξεις υποδοχής εντάσσονται στις τάξεις ενδοσχολικής υποστήριξης και διοργανώνονταν και στελεχώνονταν από το Πρόγραμμα. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τον Δικαιούχο της Πράξης, τα έτη 2010-2013, το Πρόγραμμα ήταν υπεύθυνο για την οργάνωση των τάξεων υποδοχής, ενώ από την σχολική χρονιά 2013-2014, την διοργάνωση των τάξεων υποδοχής ανέλαβε το Υπουργείο Παιδείας, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων που εντάσσονται στις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ). Όμως, κατά την διεξαγωγή των ερευνών πεδίου, προέκυψαν διαφορετικές περιπτώσεις όσον αφορά τη διοργάνωση των τάξεων υποδοχής.

Οι περιπτώσεις αυτές είναι οι ακόλουθες: α) είτε να λειτουργούν δύο τάξεις υποδοχής σε ένα σχολείο παρέμβασης (μία στο πλαίσιο των ΖΕΠ, μία του Προγράμματος), β) είτε να λειτουργεί μια τάξη υποδοχής αλλά να στελεχώνεται από λογοθεραπευτή ή κοινωνικό λειτουργό και όχι από εκπαιδευτικό του Προγράμματος, γ) είτε να λειτουργεί μία τάξη υποδοχής αλλά να στελεχώνεται από μόνιμο εκπαιδευτικό του σχολείου, δ) είτε να λειτουργεί μια τάξη υποδοχής, η οποία στελεχώνεται από εκπαιδευτικό του Προγράμματος. Όσον αφορά την περίπτωση να λειτουργούν δύο τάξεις υποδοχής σε ένα σχολείο, το Υπουργείο Παιδείας ορίζει μέσω σχετικού εγκυκλίου, ότι όπου συμβαίνει αυτό, πρέπει οι δύο τάξεις να έχουν διαφορετικές ομάδες στόχου, καθώς δεν μπορεί να πραγματοποιούνται δύο παρεμβάσεις για την ίδια ομάδα στόχο.

Σε κάποιες περιπτώσεις όμως, που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο των ερευνών πεδίου, όπου λειτουργούσαν δύο τάξεις υποδοχής, μία του Προγράμματος και μία των ΖΕΠ, παρατηρήθηκε το φαινόμενο, στους μαθητές της τάξης υποδοχής του Προγράμματος να συμπεριλαμβάνονται εκτός από μαθητές Ρομά και αλλοδαποί μαθητές και παλινοστούντες, οι οποίοι θα έπρεπε σύμφωνα με την παραπάνω λογική να φοιτούν σε τάξη υποδοχής ΖΕΠ, καθώς οι Ρομά μαθητές ήταν η ομάδα στόχος του Προγράμματος.

Επιπρόσθετα, διαπιστώθηκε ότι σε κάποια σχολεία, τα οποία από το Πρόγραμμα ήταν χαρακτηρισμένα ως σχολεία παρέμβασης και λειτουργούσε τάξη υποδοχής ΖΕΠ του Υπουργείου Παιδείας, κάποιοι από τους ερωτώμενους του ειδικού κοινού την ενέτασσαν στις τάξεις υποδοχής ΖΕΠ και άλλοι την «χρέωναν» στις τάξεις υποδοχής του Προγράμματος, χωρίς όμως τελικά να είναι ξεκάθαρο, ποιος ήταν υπεύθυνος για την λειτουργία των τάξεων αυτών. Ενδεικτικό της συγκεκριμένης σύγχυσης είναι ότι εκπαιδευτικός του Προγράμματος, συντονιστής σε μία από τις περιφέρειες υλοποίησης του έργου, υποστήριξε με επιμονή ότι: «*Το πρόγραμμα δεν έχει καμία εμπλοκή με τις τάξεις υποδοχής*», ενώ αντίθετα, σύμφωνα με τον Επιστημονικά Υπεύθυνο της Πράξης: «*Το Πρόγραμμα υποστήριξε τάξεις υποδοχής ή τμήματα παράλληλης στήριξης ή τάξεις ενδοσχολικής υποστήριξης τα σχολικά έτη 2010-2013, σύμφωνα με τις ανάγκες των σχολικών μονάδων και με διδάσκοντα που αμειβόταν από το Πρόγραμμα, είτε επρόκειτο για εκπαιδευτικό του δημοσίου που εργαζόταν στο έργο υπερωριακά, είτε για εκπαιδευτικό επιλεγμένο έπειτα από προκήρυξη θέσεων. Έπειτα από συνεννόηση με το Υπουργείο σε καμία περίπτωση δεν συνέπυτε η λειτουργία τάξεων υποδοχής του Προγράμματος και τάξεων υποδοχής ΖΕΠ στο ίδιο σχολείο.*» Όπως βέβαια αναφέρθηκε και παραπάνω, εντοπίστηκαν, στο πλαίσιο των ερευνών πεδίου της παρούσας αξιολόγησης, σχολεία που λειτουργούσαν δύο τάξεις υποδοχής, ενώ ερωτηματικά δημιουργεί η διαπίστωση ότι εκπαιδευτικοί του σχολείου αμείβονταν υπερωριακά, για την δράση των τάξεων

υποδοχής, η οποία συνέβαινε, εντός του σχολικού ωραρίου, κάτι που δεν την καθιστά υπερωριακή απασχόληση.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημανθεί, ότι παρότι καταβλήθηκε επίμονη προσπάθεια από την Ομάδα Διεξαγωγής των Ερευνών στο πλαίσιο της αξιολόγησης, έτσι ώστε να διευκρινιστεί ποιος διοργάνωνε την τάξη υποδοχής σε κάθε ένα από τα σχολεία που επισκεφθήκαμε ή μιλήσαμε τηλεφωνικά, υπήρχε δυστοκία σημαντικού βαθμού από τους ερωτώμενους του ειδικού κοινού στο να διευκρινίσουν το καθεστώς κάτω από το οποίο λειτουργούσαν οι τάξεις υποδοχής.

Η δυστοκία αυτή, αποδίδεται και στον τρόπο υλοποίησης από πλευράς Προγράμματος, σύμφωνα με τα λεγόμενα ενός συνεργάτη του: *«Κάποιες φορές μπαίναμε από το έργο εμβόλιμα στο ωράριο του σχολείου, ενώ μετά δεν μας αφήνανε να μπορούμε στο ωράριο αλλά στο ολοήμερο. Κάθε εξάμηνο άλλαζε ο τρόπος που λειτουργούσε και δεν υπήρχε σταθερότητα στο πρόγραμμα. Οι διευθυντές στα σχολεία δεν θέλανε να χαλάσει το ωρολόγιο πρόγραμμα τους, ενώ εμείς κάθε μήνα εμφανίζαμε και έναν καινούργιο συνεργάτη, ο οποίος έπαιρνε τα παιδιά από την τάξη και δημιουργούσε μια αναστάτωση. Οπότε και οι ίδιοι οι Διευθυντές θέλανε κάτι πιο σταθερό να ξέρουμε, ότι θα υπάρχουμε από την αρχή του σχολείου μέχρι τον Ιούνιο, να ξέρουμε πότε μπαίνουμε, πότε όχι, αν θα πάρουμε όλη την τάξη ή όχι. Καλό θα ήταν δηλαδή να υπήρχε ένα πλαίσιο συγκεντρωμένο.»*

Όσον αφορά μια άλλη μορφή ενδοσχολικής υποστήριξης τα τμήματα παράλληλης στήριξης, αυτά λειτουργούσαν μόνο πιλοτικά, σύμφωνα με τον Επιστημονικά Υπεύθυνο της Πράξης με τον ακόλουθο τρόπο: *«Παράλληλη στήριξη είναι να παίρνεις τα παιδιά και να τα πηγαίνεις σε άλλο τμήμα κατά την διάρκεια του σχολικού ωραρίου του Προγράμματος. Εμείς εννοούμε ως παράλληλη στήριξη να έχουμε 2 εκπαιδευτικούς μέσα στην ίδια την σχολική μονάδα, μέσα στην ίδια την τάξη: τον εκπαιδευτικό της σχολικής μονάδας και έναν εκπαιδευτικό του Προγράμματος, που θα βοηθάει αυτά τα παιδιά. Αυτό συμβαίνει, αλλά μόνο πιλοτικά σε λίγες σχολικές μονάδες. Αντιμετωπίζει λοιπόν πρόβλημα αυτή η μορφή ενδοσχολικής ενίσχυσης, γιατί δεν την δέχονται όλοι οι εκπαιδευτικοί.»*

Από την άλλη πλευρά, η συνήθης πρακτική που ακολουθείται στο εκπαιδευτικό σύστημα, η οποία επιβεβαιώνεται και από το τεχνικό δελτίο της Πράξης, είναι η παράλληλη στήριξη να συμβαίνει εντός του σχολικού τμήματος και όχι σε άλλη τάξη, κάτι που συμπίπτει και με την αναφορά ενός άλλου Υπευθύνου του Προγράμματος σε μια περιφέρεια παρέμβασης: *«Από σχολείο σε σχολείο δοκιμάσαμε και την παράλληλη στήριξη και όποιοι δάσκαλοι θέλανε δεύτερο δάσκαλο την κάνανε ως παράλληλη στήριξη, οπού όμως δεν μπορούσαν να εφαρμόσουν την ενισχυτική διδασκαλία*

μόνο.» Πρέπει βέβαια να επισημανθεί ότι υπάρχει και παράλληλη στήριξη, η οποία παρέχεται από το Υπουργείο Παιδείας, στις οποίες περιπτώσεις, ο εκπαιδευτικός είναι υποχρεωμένος να υλοποιεί ένα εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, μέσα και έξω από την τάξη, και είναι συνολικά υπεύθυνος για όλες τις δραστηριότητες του συγκεκριμένου μαθητή. Όπως χαρακτηριστικά υποστηρίζει ένας σχολικός σύμβουλος: *«Στην παράλληλη στήριξη έχουμε ένα εκπαιδευτικό για το κάθε παιδί. Εάν έχουμε ένα παιδί με πρόβλημα επιθετικότητας και δεν μπορεί να τη διαχειριστεί μέσα στην τάξη την υπερκινητικότητα του, ή έχουμε πρόβλημα αυτισμού, δημιουργούμε την παράλληλη στήριξη, όπου έρχεται εκπαιδευτικός από το υπουργείο, κατόπιν αιτήσεως των γονέων, για να υποστηρίξει αυτό το παιδί, παράλληλα με τον εκπαιδευτικό της τάξης, αποκλειστικά και μόνο για αυτό το παιδί.»* Τα παραπάνω μας οδηγούν στο συμπέρασμα, ότι η παράλληλη στήριξη, όπως αυτή υλοποιήθηκε από το Πρόγραμμα, δεν ακολουθούσε την λογική της παράλληλης στήριξης, όπως αυτή εφαρμοζόταν από το Υπουργείο Παιδείας και πραγματοποιήθηκε σε περιορισμένες περιπτώσεις εντός των σχολικών τάξεων.

Μία άλλη μορφή ενδοσχολικής παρέμβασης, η οποία λειτούργησε στο πλαίσιο του Προγράμματος είναι τα φροντιστηριακά τμήματα, τα οποία είναι τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τις εκροές της Πράξης, οι περισσότεροι μαθητές παρακολούθησαν φροντιστηριακά τμήματα παρά τάξεις υποδοχής, κάτι που έρχεται σε αντίφαση με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου και ειδικότερα των «σε βάθος συνεντεύξεων», όπου διαπιστώθηκε ότι τουλάχιστον για τα σχολεία με τα οποία ήρθαμε σε επαφή, η συνήθης πρακτική ήταν η λειτουργία τάξεων υποδοχής, ενώ σε ένα σημαντικό αριθμό σχολείων λειτουργούσαν φροντιστηριακά τμήματα, χωρίς όμως να υπάρχει απαραίτητα μεγάλη αριθμητική απόκλιση ανάμεσα στις δύο αυτές μορφές ενδοσχολικής παρέμβασης.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι σε ένα μέρος από τα σχολεία παρέμβασης, αναφέρθηκαν ως φροντιστηριακά τμήματα, τμήματα που λειτουργούσαν εντός του σχολικού ωραρίου του ολόημερου σχολείου, κάτι που αντιβαίνει στη συνήθη πρακτική, σύμφωνα με την οποία, τα φροντιστηριακά τμήματα δεν λειτουργούν εντός του σχολικού ωραρίου. Επιπρόσθετα, ο υψηλός αριθμός τμημάτων φροντιστηριακής διδασκαλίας, έρχεται σε αντίθεση με την παρακάτω αναφορά του Επιστημονικά Υπεύθυνου της Πράξης: *«Το φροντιστηριακό τμήμα είναι μετά το τέλος του ωραρίου. Δηλαδή αρχίζει 1,2,3,4,5 (ώρα). Αυτή η μορφή παρέμβασης είναι η καλύτερη, διότι το παιδί (Ρομά) κατά την διάρκεια της ημέρας μαζί με όλα τα άλλα παιδιά, κοινωνικοποιείται πολύ καλύτερα, αλλά παρουσιάζει ένα μεγάλο μειονέκτημα. Τα παιδιά πεινάνε. Δεν έχουν να φάνε. Άρα αρχίζουν οι “λιποθυμίες”. Οπότε τα παιδιά δεν μπορούν να παρακολουθήσουν.»* Η παραπάνω

διαπίστωση, δημιουργεί ερωτηματικά σχετικά με την βιωσιμότητα των φροντιστηριακών μαθημάτων, κατά τη διάρκεια των ετών υλοποίησης των Πράξεων, κάτι που δεν συνάδει με την υψηλό αριθμό τους σε επίπεδο εκροών. Σε αντίστοιχη κατεύθυνση κινείται στα λεγόμενα του και ένας Υπεύθυνος μιας περιφέρειας υλοποίησης του Προγράμματος, ο οποίος αναφέρει χαρακτηριστικά, σχετικά με την λειτουργία των φροντιστηριακών μαθημάτων: *«Προσπαθήσαμε να κάνουμε μαθήματα εκτός ωραρίου (φροντιστηριακά) μετά τις 1:30-2, δεν λειτούργησε όμως καλά αυτή η παρέμβαση, γιατί τα παιδιά για πολλούς λόγους δεν έμειναν στο σχολείο. Προσπαθήσαμε μετά να το κάνουμε μέσα στο σχολείο σαν ενισχυτική διδασκαλία, μέσα στο ωράριο. Σταματήσαμε όμως να είμαστε εκτός ωραρίου, αφού μας το επέτρεψε αυτό το Υπουργείο Παιδείας και αναπτύσσαμε παρεμβάσεις μόνο εντός του ωραρίου του σχολείου.»* Ένας άλλος Υπεύθυνος μιας περιφέρειας υλοποίησης του Προγράμματος αναφέρει σχετικά με τη μορφή παρεμβάσεων που ακολουθήθηκε: *«Στην δική μου περιοχή, έγινε μόνο ενδοσχολική υποστήριξη στο σχολείο, εντός του σχολικού ωραρίου και δεν έγιναν σχεδόν καθόλου φροντιστηριακά μαθήματα.»*

Μία άλλη μορφή ενδοσχολικής παρέμβασης, η οποία δεν αναφερόταν στο τεχνικό δελτίο της Πράξης, αλλά πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της ανάγκης που παρατηρήθηκε από πλευράς Δικαιούχου της Πράξης, ήταν η παροχή βοήθειας από λογοθεραπευτές του Προγράμματος. Σύμφωνα με ένα συντονιστή του Προγράμματος, σε μια περιοχή παρέμβασης: *«Η μεγάλη δυσκολία που αντιμετωπίζουν τα παιδιά είναι η μετάβαση από την ρομανί στα ελληνικά. Γι' αυτό είναι ουσιαστική η βοήθεια μας στα νηπιαγωγεία με τους λογοθεραπευτές, γιατί τα παιδιά έχουν ένα μεγάλο μπερδεμα με την γλώσσα. Το πρόβλημα αυτό το είδαμε στον τρίτο χρόνο λειτουργίας του προγράμματος, καθώς ανακαλύπταμε συνεχώς παιδιά με προβλήματα λόγου, τα οποία μπερδεύανε τις λέξεις και χρησιμοποιούσαν λέξεις από την ρομανί που έχουν άλλη σημασία. Έτσι χρησιμοποιήσαμε τους λογοθεραπευτές, για να γίνεται μια πιο στενή παρακολούθηση και να αντιμετωπίζονται καλύτερα τα προβλήματα.»* Αντίθετα βέβαια με την παραπάνω διαπίστωση, μέρος του ειδικού κοινού ανάφερε την εισαγωγή των λογοθεραπευτών, ως ενέργεια, η οποία συνέβαινε από την αρχή του Προγράμματος.

Τέλος, ένα μέρος των ερωτώμενων του ειδικού κοινού, αναφέρθηκε στη λειτουργία των θερινών μαθημάτων, κυρίως στις περιοχές της Αττικής, της Πελοποννήσου και της Κρήτης. Η σημαντικότητα των θερινών μαθημάτων ως προς την βοήθεια που παρέχουν στους μαθητές, έτσι ώστε να περάσουν στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα, αναδείχθηκε από όλους τους ερωτώμενους του ειδικού κοινού, οι οποίοι αναφέρθηκαν σε αυτά. Όπως αναφέρει ο εκπρόσωπος ενός οικισμού παρέμβασης: *«Αν κοιτάξετε στο γυμνάσιο μας, είχαμε 20 μαθητές Ρομά μετεξεταστέους την προηγούμενη χρονιά. Τελικά, πέρασαν όλα τα παιδάκια λόγω αυτών των προγραμμάτων.*

Ερχόντουσαν καθηγητές από το πρόγραμμα και τους έκαναν μαθήματα.» Παράλληλα, ένας διαμεσολαβητής, σε μια περιοχή παρέμβασης του Προγράμματος επισημαίνει: «Πιστεύω ότι πολλά παιδιά βοηθήθηκαν και από τα θερινά τμήματα, διότι μείνανε σε κάποια μαθήματα και βοηθήθηκαν στο να περάσουν, ιδιαίτερα στην έκτη τάξη που είναι δύσκολη.»

Συμπερασματικά, όπως προκύπτει από τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων του ειδικού κοινού, η ενίσχυση της πρόσβασης των μαθητών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα, πραγματοποιήθηκε με αποσπασματικό τρόπο, σε κάποιες περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος, όπου αυτή τεκμηριώνεται μέσα από την αύξηση των εγγεγραμμένων μαθητών σε νηπιαγωγεία και δημοτικά, τα οποία ανήκουν στα σχολεία παρέμβασης. Η παρουσία των κοινωνικών λειτουργών, στο έργο των οποίων βασιζόταν η δράση αυτή, δεν είναι δεδομένη, καθώς όπως επισημάνθηκε, δεν είχαν παρευρεθεί σε ένα μέρος των περιοχών παρέμβασης. Επιπρόσθετα, προκειμένου να αποδοθεί μια ρεαλιστική εικόνα σχετικά με την συμβολή του Προγράμματος στην πάταξη της σχολικής διαρροής, πρέπει να αναζητηθούν οι εξωγενείς παράγοντες εκείνοι, που παίζουν εξίσου σημαντικό ρόλο στην αλλαγή της νοοτροπίας των Ρομά κοινοτήτων σε σχέση με τον ρόλο της εκπαίδευσης, αλλά και να διευκρινιστεί με ποια ποιοτικά κριτήρια και με ποιόν ακριβώς τρόπο το Πρόγραμμα στήριξε την φοίτηση των νέο-εγγεγραμμένων μαθητών, δεδομένου ότι από τα λεγόμενα των ερωτώμενων του ειδικού κοινού προκύπτει ότι αυτή ήταν μια ασαφής διαδικασία. Σχετικά με την επιρροή των εξωγενών παραγόντων, ένας εκπρόσωπος της τοπικής αυτοδιοίκησης υποστηρίζει ότι: *«Λόγω την συνθηκών ζωής πλέον, καλείται να δουλέψει και η σύζυγος στις οικογένειες των Ρομά, οπότε μπαίνουν και ψάχνουν τις διαδικασίες για να μπουν τα παιδιά τους στον παιδικό σταθμό.»*

Πιο συγκεκριμένα, μέσα από τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, προέκυψε ότι όπου η στήριξη της φοίτησης των μαθητών πραγματοποιήθηκε, αυτό οφείλεται κυρίως στο έργο των διαμεσολαβητών του Προγράμματος, ενώ όσον αφορά τους κοινωνικούς λειτουργούς, ένα μέρος εξ αυτών δεν απασχολούνταν από το Πρόγραμμα και επομένως η συμβολή τους αποδίδεται στον φορέα που τους απασχολούσε και όχι στο Πρόγραμμα. Έτσι, η συμβολή των φορέων στους οποίους εργάζονταν οι κοινωνικοί λειτουργοί (π.χ. Ιατροκοινωνικά κέντρα, ΜΚΟ) είναι ενδεχομένως εξίσου σημαντική και παρά την όποια συνεργασία των φορέων αυτών με το Πρόγραμμα, η θετική παρέμβαση αποδίδεται σε εκείνους.

Σχετικά με την τάση μείωσης της σχολικής διαρροής των μαθητών Ρομά, όπως υποστηρίζει ένας εκπρόσωπος μιας κοινότητας Ρομά και διαμεσολαβητής του Προγράμματος: *«Θεωρώ ότι το*

πρόγραμμα πέτυχε τους βασικούς τους στόχους. Έχει μειώσει την σχολική διαρροή, έχει εντάξει τα παιδιά στην σχολική μονάδα και τα έχει βοηθήσει να παραμείνουν στο σχολείο.» Είναι προφανές όμως, και εξαιτίας των ποιοτικών χαρακτηριστικών που διέπουν το κοινωνικοοικονομικό πρόβλημα της σχολικής διαρροής (π.χ. φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός), ότι η όποια μείωση της παρατηρείται κατά περίπτωση, σε επίπεδο σχολείων παρέμβασης, αυτή δεν μπορεί να έχει στοιχεία εδραίωσης, τουλάχιστον σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Ακόμα και αν οι αυξημένες εγγραφές μαθητών προσχολικής ηλικίας μπορούν να αποδοθούν στην λειτουργία του Προγράμματος στις περιοχές παρέμβασης, κάτι που συνολικά δεν προκύπτει από τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, η διαρκής και στοχευμένη παρακολούθηση και των νεοεγγεγραμμένων μαθητών, αλλά και εκείνων που ήταν εγγεγραμμένοι στο σχολείο, δεν γινόταν βάσει ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τα όποια θετικά αποτελέσματα να μην είναι δεδομένο ότι βασίζονται σε αυτό. Σε όποια σημεία και σχολεία παρέμβασης λειτούργησε αυτή η παρέμβαση επιτυχημένα, αυτό οφείλεται στον «ζήλο» που επέδειξαν κυρίως οι διαμεσολαβητές και οι κατά τόπους συντονιστές του Προγράμματος. Ακόμη, δεδομένου ότι η σχολική διαρροή έτσι ώστε να υπολογισθεί με επιστημονικό τρόπο, υπολογίζεται με βάση την φοίτηση μιας γενιάς μαθητών σε βάθος χρόνου, οι αναφορές των ερωτώμενων του ειδικού κοινού σε ενδεχόμενη μείωση της στην παρούσα φάση, βασίζονται μόνο σε εμπειρικές, μη αντιπροσωπευτικές παρατηρήσεις και όχι σε τεκμηριωμένα στοιχεία.

Όσον αφορά, την ενδοσχολική υποστήριξη των μαθητών, είτε υπό τη μορφή των τάξεων υποδοχής, είτε της παράλληλης στήριξης, είτε των φροντιστηριακών μαθημάτων, πρέπει να επισημανθεί, ότι οι ερωτώμενοι του ειδικού κοινού, οι οποίοι συνεργάζονταν με το πρόγραμμα, απέφυγαν να αναφερθούν σε συγκεκριμένες πρακτικές που ακολουθούνταν στο πλαίσιο των μαθημάτων αυτών, δημιουργώντας ερωτήματα σχετικά με το εάν το περιεχόμενο των μαθημάτων αυτών ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών, όπως και σχετικά με το εάν η στήριξη αυτή έχει απτά αποτελέσματα στην σχολική ζωή των Ρομά μαθητών. Τέλος, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αυτό το είδος παρεμβάσεων χαρακτηρίστηκε από κατακερματισμό ως προς τη μορφή και το περιεχόμενο του, ενώ η ευελιξία ως προς το τρόπο υλοποίησης της παρεμβάσεων, δημιούργησε συνθήκες αβεβαιότητας στα σχολεία παρέμβασης. Συνολικά, βάσει και των ευρημάτων των ερευνών πεδίου, τα μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας δεν λειτούργησαν υποστηρικτικά στην βάση ενός συντονισμένου προγράμματος υποστήριξης της φοίτησης των μαθητών Ρομά, ενώ ένα μέρος από τους μαθητές στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας ήταν μαθητές μη Ρομά, κάτι που δημιουργεί ερωτηματικά σχετικά με το ποσοστό συμμετοχής των μαθητών Ρομά στις παρεμβάσεις του Προγράμματος. Σύμφωνα με έναν Υπεύθυνο της Πράξης: «*Η παρέμβαση είναι ολιστική και απευθύνεται όχι μόνο στους Ρομά μαθητές, αλλά και στους μη Ρομά μαθητές, γιατί είναι ένα «interaction» μεταξύ όλων των μαθητών η καλή*

πορεία στο σχολείο. Αυτοί είναι οι μαθητές του έργου που παρακολουθούν και τις τάξεις υποδοχής, και τα φροντιστηριακά τμήματα, και συμμετέχουν στις διαπολιτισμικές δράσεις, είτε αυτά είναι εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης, ή κάτι άλλο εκτός σχολικής μονάδας.»

Τέλος, αξίζει να επισημανθεί, ότι σε επίπεδο τεχνικού δελτίου, προβλεπόταν η δικτύωση των σχολείων παρέμβασης και των εκπαιδευτικών του Προγράμματος, μέσω της αξιοποίησης των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ). Το Πρόγραμμα, σύμφωνα με τον Επιστημονικά Υπεύθυνο της Πράξης ανέπτυξε μια πλατφόρμα για αυτό το σκοπό, την οποία δεν κατέστη δυνατό να επισκεφθεί η Ομάδα Αξιολόγησης, εξαιτίας του γεγονότος ότι παρά τις σκληρές του, έτσι ώστε να παρασχεθούν κωδικοί πρόσβασης, αυτό δεν πραγματοποιήθηκε. Παράλληλα, σύμφωνα και με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, ελάχιστοι γνώριζαν την ύπαρξη της ενώ η πλειονότητα από τους συνεργάτες του Προγράμματος δεν την είχαν χρησιμοποιήσει ποτέ, κάτι που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η πλατφόρμα δεν έχει παραδοθεί σε παραγωγική λειτουργία.

3. Στοχεύοντας στους γονείς Ρομά: Διαφοροποιημένες και πρωτόλειες παρεμβάσεις με σκοπό είτε την ενημέρωση, είτε την ευαισθητοποίηση, είτε τον γραμματισμό.

Στο πλαίσιο της Δράσης 3 (Ενίσχυση της πρόσβαση στα ΚΕΕ και στα ΣΔΕ), το Πρόγραμμα προσπάθησε να ενισχύσει την πρόσβαση των γονέων Ρομά στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στις σχολές γονέων που λειτούργησαν σε κάποιες περιπτώσεις στο πλαίσιο του Προγράμματος, καθώς σε κάποιες άλλες, οργανώθηκαν από άλλους φορείς (π.χ. δήμους, ιατροκοινωνικά κέντρα). Ειδικότερα, σύμφωνα με τον Δικαιούχο της Πράξης: *«Εδώ και δύο χρόνια, τα τμήματα των σχολών γονέων και τα τμήματα τα οποία παρακολουθούν ενήλικες, τα έχουμε αναλάβει εμείς.»* Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημανθεί ακόμη ότι η παραπάνω δράση, δεν πραγματοποιήθηκε στην περιφέρεια του Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, σύμφωνα με τον εκεί Υπεύθυνο υλοποίησης του Προγράμματος.

Όσον αφορά τις υπόλοιπες περιοχές όπου υλοποιήθηκε η συγκεκριμένη δράση, οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι διαμεσολαβητές του Προγράμματος στο πλαίσιο των άλλων παρεμβάσεών του και πιο συγκεκριμένα της ενίσχυσης της πρόσβασης των μαθητών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα, ερχόντουσαν σε επαφή με τους καταυλισμούς και τους οικισμούς και επομένως και με τους γονείς Ρομά. Έτσι, σε πρακτικό επίπεδο, η δράση αυτή δεν διαφοροποιούνταν από την δράση 1 (ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή) ως προς τα στελέχη του Προγράμματος που απασχολούσε και ως προς την διαδικασία προσέγγισης της ομάδας στόχου. Αξίζει να επισημανθεί ότι η δράση αυτή δεν διαφοροποιούνταν ούτε από την δράση 6 (σύνδεση σχολείου, οικογένειας και

τοπικής κοινωνίας), δεδομένου ότι τα όσα αναφέρονται σε επίπεδο τεχνικού δελτίου στην δράση 6 π.χ. (οργάνωση και λειτουργία τμημάτων για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, ενημέρωση γονέων για θέματα που αφορούν την προστασία και την ασφάλεια των παιδιών τους) πραγματοποιούνταν μέσα από τις παρεμβάσεις για τους ενήλικες.

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της δράσης 3, οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι διαμεσολαβητές προσπαθούσαν να ευαισθητοποιήσουν τους γονείς σχετικά με την αξία της εκπαίδευσης, έτσι ώστε να στηρίξουν ενεργά την φοίτηση των παιδιών τους αλλά και προκειμένου να ενθαρρύνουν την συμμετοχή των ιδίων σε προγράμματα αλφαριθμητισμού των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ), με στόχο την συμμετοχή τους στις εξετάσεις για το απολυτήριο Δημοτικού ή/ και την φοίτηση τους στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) ή σε σχολές γονέων. Σε επίπεδο υλοποίησης του έργου, όπως προκύπτει και από τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, ένα μικρό μέρος των γονέων Ρομά κινητοποιήθηκε και εγγράφηκε στα ΚΕΕ ή στα ΣΔΕ, χωρίς αυτή η συγκεκριμένη πρακτική να είναι γενικεύσιμη για τις περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος. Παράλληλα, η όποια μεταστροφή της νοοτροπίας από πλευράς γονέων των κοινοτήτων Ρομά, βασίζεται και στην επιρροή εξωγενών παραγόντων. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά μία γονέας Ρομά, η οποία παρακολούθησε μαθήματα σε ΣΔΕ: *«Ενδιαφέρομαι κυρίως για το χαρτί (απολυτήριο) για να μπορέσω να δουλέψω στον δήμο σαν καθαρίστρια. Έχω δυο χρόνια κάρτα ανεργίας και είμαστε άνεργοι και οι δυο στο σπίτι. Αυτή την περίοδο ασχολούμαστε με αγροτικές δουλειές στο χωριό, είναι και η εποχή για τις ελιές, αλλά αυτό κρατάει λίγο.»* Ακόμη, ενδεικτική της υφιστάμενης αλλαγής των αντιλήψεων, ενός μικρού μέρους των γονέων Ρομά, είναι η παρακάτω δήλωση ενός γονέα που συμμετείχε σε μια σχολή γονέων: *«Θέλω τα παιδιά μου να φτάσουν σε σημείο, που κι εγώ η ίδια να μην το πιστεύω. Να πάρουν δηλαδή απολυτήριο και γυμνασίου και λυκείου και να πάνε να μάθουν κάτι, όπως ο Γιάννης (ο γιος της), που παρόλο που είναι μικρός, θέλει να πάει σχολείο και να γίνει αστυνομικός. Η κόρη μου, η Αντριάνα, θέλει να γίνει κομμώτρια.»*

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να επισημανθεί, ότι ακόμα και αν η εγγραφή ενός μέρους των εγγεγραμμένων γονέων Ρομά σε ΣΔΕ ή σε ΚΕΕ οφείλεται στην ευαισθητοποίηση του Προγράμματος, δεν υπάρχει τεκμηριωμένη εικόνα ούτε σχετικά με το ποσοστό τους σε επίπεδο τοπικών κοινοτήτων Ρομά, αλλά ούτε και σχετικά με το πόσοι από αυτούς που εγγράφηκαν, αποφοίτησαν τελικά από τα ΣΔΕ ή τα ΚΕΕ. Σύμφωνα με έναν διαμεσολαβητή του Προγράμματος: *«Στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας καταφέραμε φέτος και κάναμε ένα τμήμα γύρω στα 18-20 άτομα. Κάποιοι έχουν απολυτήριο δημοτικού κάποιοι άλλοι όχι, αφού δεν ξέρουν καθόλου γράμματα. Έχουμε κανονίσει με την διευθύντρια του ΣΔΕ να ξεκινήσει ένα τμήμα ειδικό για να προσαρμοστούν, ώστε να κάνουμε αίτηση*

στην πρωτοβάθμια να έρθουν εκεί να τους εξετάσουν και να τους δώσουν το απολυτήριο του δημοτικού για να μπουν μετά στο ΣΔΕ, να ολοκληρώσουν και τους δυο κύκλους σπουδών και να πάρουν και το απολυτήριο γυμνασίου. Υπήρχε όμως πρόβλημα με τις προθεσμίες και κάποιοι δεν πρόλαβαν να γραφτούν.»

Πρέπει ακόμα να σημειωθεί ότι οι γονείς Ρομά, όπως και τα παιδιά τους, είναι και αυτοί επιρρεπείς στην αποσπασματική και διαλείπουσα φοίτηση. Έτσι, δεδομένου ότι δεν υπήρχε ένας μηχανισμός παρακολούθησης όλων των γονέων που ευαισθητοποίησε το Πρόγραμμα, ο οποίος θα παρακολουθούσε συστηματικά την φοίτηση τους, καθίσταται προφανές ότι η εγγραφή τους, δεν σηματοδοτεί και την αποφοίτηση τους σε όλες τις περιπτώσεις. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει μια Διευθύντρια ενός σχολείου παρέμβασης: «Κάλεσα τους γονείς σε σχολές γονέων που έγιναν από το πρόγραμμα. Ήρθαν κάνα δυο φορές και μετά δεν μπορούσαν να έρθουν και να κάτσουν στο μάθημα.»

Όσον αφορά το περιεχόμενο διδασκαλίας, στις σχολές γονέων που υλοποίησε το ίδιο το Πρόγραμμα, αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί ως πολύπλευρο και αντιφατικό, εάν συγκριθεί σε όλα τα σημεία παρέμβασης, καθώς σύμφωνα με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, κάποιες σχολές γονέων δραστηριοποιούνταν στο πεδίο του γραμματισμού, ενώ κάποιες άλλες σε μία σειρά διαφοροποιημένων θεμάτων, όπως π.χ. επιχειρηματικότητα, παιδαγωγικές πρακτικές για το μέγιστο των παιδιών, πρόληψη από εξαρτησιογόνες ουσίες, πρόληψη και προστασία της υγείας των παιδιών. Ακόμη, σε ένα μέρος εξ αυτών, γινόταν και συμβουλευτική στους γονείς. Σχετικά με το περιεχόμενο των μαθημάτων, μια γονέας Ρομά αναφέρει χαρακτηριστικά: «Μαθαίναμε πράγματα, για να γραφούμε και να διαβάζουμε, να λέμε στα ελληνικά τα φρούτα και τα φαγητά. Στην σχολή γονέων μαθαίναμε κι άλλα πράγματα: επειδή έχω ένα παιδάκι, συζητούσαμε με τις άλλες 4-5 μαμάδες πώς να το μεγαλώσω και εγώ που δεν ήξερα κάτι για το παιδάκι μου λέγανε οι άλλες και το ανάποδο. Ακόμη, ο υπεύθυνος στην αίθουσα μας έλεγε πώς να λύνουμε τις διαφορές μας και πώς να μεγαλώσουμε τα παιδιά μας και πώς να μην τσακώνονται.» Από την παραπάνω αναφορά προκύπτει το θετικό στοιχείο του «ανοίγματος» του μητέρων Ρομά σε νέες ιδέες και επιρροές, μέσω των σχολών γονέων, αλλά και το γεγονός ότι και η συγκεκριμένη παρέμβαση ήταν ως προς το περιεχόμενο της συγκεκριμένη. Σύμφωνα και με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, υπήρχε απουσία οργανωμένου συστήματος ως προς την οργάνωση, την λειτουργία και το περιεχόμενο των μαθημάτων των σχολών γονέων, με απουσία προτεραιοποίησης συγκεκριμένων αναγκών (π.χ. ευαισθητοποίηση σε μια θεματική ενότητα).

Παρόλα αυτά, ένα μέρος των γονέων Ρομά αναγνώριζε τη συμβολή του Προγράμματος στην παροχή κάποιων γνώσεων προς εκείνους, δεδομένου κίολας του ότι, δεν έχει δείξει ενδιαφέρον κάποιος

άλλος φορέας στο παρελθόν. Όπως υποστηρίζει ένας γονέας Ρομά: «Παρακολουθώ τα μαθήματα κανονικά. Γίνονται δύο φορές την εβδομάδα. Μας γράφει η δασκάλα στον πίνακα και συνεχίζουμε εμείς. Μας βοηθάει πολύ γιατί δεν γνωρίζαμε τίποτα. Πρώτη φορά κάποιος ασχολείται μαζί μας.», ενώ μία άλλη γονέας Ρομά αναφέρει ότι: «Όσον αφορά τα προγράμματα που συμμετείχαμε εγώ και ο σύζυγος μου, τα βρήκαμε εξαιρετικά ενδιαφέροντα σε πολλές περιπτώσεις, έπαιρνα και τα παιδιά μου μαζί για να το παρακολουθήσουν.»

Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά τον απολογισμό της συγκεκριμένης δράσης, ένας Υπεύθυνος μιας περιοχής παρέμβασης επισημαίνει ότι: «Αυτό που κατ' εμένα, δεν λειτούργησε σωστά, όχι από πλευράς πανεπιστημίου, αλλά από πλευράς Δήμων/πόρων είναι οι σχολές γονέων. Όταν εμείς θέλαμε να κάνουμε μια σχολή γονέων σε μία περιοχή, κι ενώ υπήρχε ένας χώρος, ο οποίος ήτανε εδώ και χρόνια κλειστός, ο δήμος δεν μας έδινε την άδεια να τον χρησιμοποιήσουμε κι αυτό δημιουργούσε προβλήματα. Είχε τελικά σαν αποτέλεσμα να κάνουμε τις σχολές γονέων μέσα στον καταυλισμό και ήταν στην διάθεση του κάθε διαμεσολαβητή ή τσιγγάνου, να παραχωρήσει ένα μέρος της παράγκας του για να γίνουν τα μαθήματα.» Σύμφωνα με το Δικαιούχο της Πράξης, η ενοικίαση αιθουσών, δεν ήταν επιλέξιμη δαπάνη για το Πρόγραμμα και έτσι, οι σχολές γονέων, όπου λειτούργησαν, αυτό συνέβη εξαιτίας της καλής διάθεσης κάποιων ατόμων ή φορέων.

Σε άλλες περιοχές παρέμβασης, η εικόνα που προκύπτει μέσα από τα ευρήματα των ερευνών πεδίου είναι πιο θετική. Σύμφωνα με έναν συντονιστή σε μία περιοχή παρέμβασης του Προγράμματος: «Επειδή είχαμε αρκετό προσωπικό, υπήρχε πιο τακτική παρακολούθηση και των μαθητών και των γονέων στους καταυλισμούς, σε καθημερινή και σε εβδομαδιαία βάση (3-4 φορές) και τα τέσσερα χρόνια. Αυτή ήταν μια ολοκληρωμένη δράση. Το καινοτομικό για την περιοχή μας ήταν η δράση 3 με τα 55 τμήματα ενηλίκων που ολοκληρώθηκαν. Ήταν από τις πετυχημένες δράσεις καθώς επιμορφώθηκαν 758 ενήλικες.»

Όπως υποστηρίζει όμως ένας σχολικός σύμβουλος, η επιμόρφωση των γονέων κινούνταν περισσότερο σε επίπεδο ενημέρωσης, αφού το να αλλάξει η κουλτούρα τους είναι εξαιρετικά δύσκολο: «Η κουλτούρα των γονέων δεν είναι εύκολο να αλλάξει. Μπορούν όμως να είναι τουλάχιστον ενήμεροι για πολλά θέματα που έχουν να κάνουν πχ. με την διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους στο σπίτι, με την χρήση βίας, καθότι υπάρχει πολύ ενδοοικογενειακή βία, με το να βάζουν όρια στα παιδιά τους.»

Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι παραπάνω παρεμβάσεις ανήκαν στην δράση 6 (σύνδεση σχολείου, οικογένειας και τοπικής κοινωνίας) βάσει του τεχνικού δελτίου, κάτι που δημιουργεί ερωτήματα σχετικά με την διαφοροποίηση της δράσης αυτής σε πρακτικό επίπεδο. Ακόμα, ως προς τη δημιουργία «καναλιών επικοινωνίας», όπως αυτά αναφέρονται

σε επίπεδο τεχνικού δελτίου της δράσης 6, ανάμεσα στους γονείς των μαθητών της ομάδας στόχου και στους εκπαιδευτικούς και Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης, πρέπει να επισημανθεί, ότι όπου η δημιουργία αυτή πραγματοποιήθηκε, αυτό έγινε αποσπασματικά και κατά περίπτωση σε ένα μικρό μέρος των σχολείων παρέμβασης, όπως προέκυψε και κατά την έρευνα πεδίου. Είναι ενδεικτικό, ότι το μεγαλύτερο μέρος των ερωτώμενων του ειδικού κοινού, απαντούσε σε αυτή την ερώτηση, χωρίς να την θεωρεί μια διακριτή παρέμβαση από την δράση 3, ενώ ένα άλλο αξιοσημείωτο μέρος, την θεωρούσε συνολικά μη επιτυχημένη παρέμβαση.

Όπως χαρακτηριστικά υποστηρίζει ένας συντονιστής του Προγράμματος, σχετικά με μία περιφέρεια παρέμβασης: *«Η δράση έξι είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την δράση τρία. Δηλαδή, δεν μπορούσαμε να ξεχωρίσουμε τα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων από την έξι (σύνδεση σχολείου, οικογένειας και τοπικής κοινωνίας) γιατί είναι αλληλένδετα. Έτσι στο πλαίσιο της δράσης 6 που είχαμε την επαφή με τον καταυλισμό, που προβάλαμε την ταινία στον καταυλισμό και συγκεντρώναμε τους γονείς στον καταυλισμό, ταυτόχρονα τους εμπλέκαμε και στα προγράμματα ενηλίκων. Γι' αυτό πιστεύουμε ότι μας εμπιστεύθηκαν, επειδή συντονίσαμε τα προγράμματα στα πλαίσια της δράσης 6 και ταυτόχρονα βοηθήσαμε στα θέματα του ρεύματος και του νερού, σε θέματα με τον δήμο, με την μετακίνηση των παιδιών τους, με το να έχουν ρούχα και παπούτσια από την εκκλησία, μπήκαμε στην διαδικασία να έρθουμε σε συνεργασία με άλλους φορείς όπως τα συσσίτια του δήμου, έτσι ώστε να καλύπτουμε μεμονωμένα ανάγκες.»*

Η συγκεκριμένη αναφορά του συντονιστή του Προγράμματος, θίγει και τα ζητήματα αστικοδημοτικής τακτοποίησης, τα οποία συμβαίνανε στο πλαίσιο της δράσης 3 και 6 από τους κοινωνικούς λειτουργούς, ενώ σύμφωνα με το τεχνικό δελτίο ανήκαν στην δράση 1 (ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή). Συνεπώς, πολλές από τις δραστηριότητες του Προγράμματος δεν ήταν διακριτές δράσεις αλλά αλληλένδετες κατά την υλοποίηση του έργου. Σε αυτό το πλαίσιο, ένα σημαντικό μέρος του ειδικού κοινού, δεν «μπορούσε» να διαχωρίσει την δράση 6, στα λεγόμενα του, αφού ήταν κάτι που συνέβαινε στο πλαίσιο της δράσης 3. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει μια διαμεσολαβήτρια Ρομά: *«Δεν νομίζω ότι έγινε τίποτα συγκεκριμένο για την δράση 6. Έγιναν απλά οι γονείς πιο δεκτικοί της παραμονής των παιδιών τους στο σχολείο.»*, ενώ σε κάποιες άλλες περιπτώσεις κατά την διενέργεια των ερευνών πεδίου αναφέρθηκε ότι οι εκπαιδευτικοί ορισμένες φορές βοηθούν περισσότερο τους γονείς Ρομά. Συνολικά όμως, σύμφωνα με ένα σχολικό σύμβουλο: *«Δεν μπορώ να πω ότι η δράση 6 συνέβαλε σημαντικά, με βάση την εικόνα που έχω εγώ και που μου έχει μεταφερθεί, δεν θεωρώ ότι ήταν το δυνατό σημείο του προγράμματος.»*

Βέβαια, αντιλαμβάνεται κανείς, ότι εφόσον σε γενικές γραμμές δεν εδραιώθηκαν τα δίκτυα επικοινωνίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας, δεν κατέσται δυνατό να καταπολεμηθούν και κάποια

από τα βασικά αίτια που βρίσκονται πίσω από την σχολική διαρροή, σχετικά με την αλλαγή των συνειδήσεων για τον ρόλο της εκπαίδευσης και τη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης ανάμεσα στους γονείς και στους εκπροσώπους του σχολείου.

Συμπερασματικά, τα όποια θετικά αποτελέσματα της δράσης ενθάρρυνσης παρακολούθησης μαθημάτων των γονέων Ρομά, εντοπίστηκαν μόνο σε κάποιες περιπτώσεις, όπου το Πρόγραμμα είχε έναν άμεσο και καθοριστικό ρόλο στην εγγραφή των γονέων Ρομά και στην διοργάνωση των σχολών γονέων, οι οποίες κοινωνικοποίησαν τις μητέρες Ρομά, προσπαθώντας να επηρεάσουν τις συνειδήσεις τους σε μια σειρά από καίρια θέματα, τα οποία σχετίζονται με τον τρόπο ζωής τους. Κατά κύριο λόγο όμως, σύμφωνα με τα ευρήματα των ερευνών, η συμβολή του προγράμματος προς αυτήν την κατεύθυνση, εντοπίζεται κυρίως στην λειτουργία των σχολών γονέων κατά τα δύο τελευταία χρόνια. Δεδομένου όμως του ότι σε μεγάλο βαθμό η δράση αυτή ήταν αποσπασματική καθώς βασιζόταν στη διαθεσιμότητα των συνεργατών του για τη διοργάνωση μαθημάτων, και στην διαθεσιμότητα των Δήμων ή των σχολείων για να παράσχουν αίθουσες, ενώ το περιεχόμενο των μαθημάτων διαμορφωνόταν κατά το δοκούν, αφήνει τελικά συγκεχυμένα και μη εδραιωμένα αποτελέσματα. Τέλος, σύμφωνα με έναν διαμεσολαβητή, τα περιορισμένα θετικά αποτελέσματα αυτής της παρέμβασης ενδεχομένως να οφείλονται και στην έλλειψη κινήτρων: *«Δεν μπορούμε να πούμε ότι έγιναν σε ικανοποιητικό επίπεδο οι δράσεις στους γονείς, δεν υπήρχε και κίνητρο ώστε να παρακολουθήσουν οι γονείς.»*

4 Πολυκατάτμηση των επιμορφώσεων, αδυναμία διείσδυσης στην κύρια ομάδα στόχο και απουσία διάχυσης των αποτελεσμάτων τους στην ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα.

Το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», στο πλαίσιο των δράσεων του, ανέπτυξε δράσεις επιμορφωτικής υποστήριξης των εκπαιδευτικών (δράση 4). Αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με έναν Υπεύθυνο του Προγράμματος σε μια περιοχή παρέμβασης, στην περιφέρεια του Βορείου και του Νοτίου Αιγαίου, οι επιμορφώσεις διοργανώθηκαν σε πολύ περιορισμένο βαθμό. Όσον αφορά τις υπόλοιπες περιοχές παρέμβασης, οι επιμορφώσεις που πραγματοποιήθηκαν ήταν εισαγωγικές και τακτικές και είχαν ως στόχο την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών σε επίπεδο παιδαγωγικής και διδακτικής προσέγγισης, σε σχέση με τα ιδιαίτερα κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού των Ρομά, προάγοντας την έννοια της διαπολιτισμικότητας. Σύμφωνα με το τεχνικό δελτίο, ένας από τους στόχους των επιμορφώσεων ήταν η επιλογή συγκεκριμένων προσώπων με σκοπό να λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές της επιμόρφωσης, στις κατά τόπους εκπαιδευτικές κοινότητες.

Σύμφωνα με το Τεχνικό Δελτίο, όσον αφορά στις εισαγωγικές επιμορφώσεις, αυτές θα βασίζονταν στην προώθηση της χρήσης και της πρακτικής εφαρμογής του κύριου και βοηθητικού υλικού που υποστηρίζει το Πρόγραμμα και στην διατύπωση των στόχων και των υποχρεώσεων των συνεργατών του Προγράμματος. Από την άλλη πλευρά, οι τακτικές ενδοσχολικές επιμορφώσεις θα διαμορφώνονταν, ως προς το περιεχόμενό τους, ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες των σχολείων που γίνονταν, ενώ τα θέματα τους θα ποικίλαν. Πιο συγκεκριμένα, ένα μέρος των επιμορφώσεων θα βασιζόταν στην βιωματική προσέγγιση κατά την διδακτική πράξη, στην αντιμετώπιση των προκαταλήψεων, των στερεοτύπων και των παραβατικών συμπεριφορών της ομάδας στόχου και στην προώθηση της αγωγής του Έλληνα και του Ευρωπαίου πολίτη. Ένα άλλος μέρος των επιμορφώσεων θα ήταν γενικές επιμορφώσεις, οι οποίες θα απευθύνονταν σε στελέχη της εκπαίδευσης (π.χ. Διευθυντές Εκπαίδευσης, Σχολικοί Σύμβουλοι). Παράλληλα, πέρα από τις διαζώσης επιμορφώσεις, υπήρχε ως σχεδιασμός, η διενέργεια τηλεπιομορφώσεων με την χρήση ειδικών λογισμικών (e-class).

Από την υλοποίηση της δράσης 4 προκύπτει ότι, η πλειονότητα των επιμορφώσεων διοργανώθηκε εντός σχολικού ωραρίου, σύμφωνα με έναν Υπεύθυνο υλοποίησης του Προγράμματος σε μια περιοχή παρέμβασης: *«Ο σχολικός σύμβουλος μας έδινε μια άδεια, για μια δίωρη παρέμβαση για να κάνουμε την επιμόρφωση. Εκτός ωραρίου ήταν δύσκολο να μαζέψουμε τους εκπαιδευτικούς, γιατί υπήρχε μια επιφυλακτικότητα από την πλευρά τους, οπότε κάναμε κυρίως ενδοσχολικές επιμορφώσεις και διασχολικές, όπου όμως μπορούσαμε. Και πάντα, στηριγμένοι στις ανάγκες του κάθε σχολείου.»* Οι διασχολικές επιμορφώσεις γίνονταν όχι με έμφαση στην εκάστοτε σχολική μονάδα, αλλά μια σειρά σχολικών μονάδων οι οποίες αντιμετώπιζαν κοινά προβλήματα.

Αναφορικά με τις τακτικές επιμορφώσεις, ένας συντονιστής του Προγράμματος σε μια περιοχή παρέμβασης επισημαίνει ότι: *«Έχουν υπάρξει επιμορφώσεις που αφορούν την δευτεροβάθμια και κάθε χρόνο γίνονται επιμορφώσεις που αφορούν την πρωτοβάθμια. Οι επιμορφώσεις της πρωτοβάθμιας, επειδή είναι και πιο εκτεταμένες συνήθως διαρκούν 2-2,5 μήνες, είναι 8 θεματικές ενότητες, κρατάνε 3 ώρες και το περιεχόμενο των θεματικών ενότητων ποικίλει. Μπορεί να είναι το θεατρικό παιχνίδι, το θέατρο στην εκπαίδευση, οι μαθησιακές δυσκολίες, ή μπορεί να είναι κάτι που έχει σχέση με την διαφορετικότητα. Στην δευτεροβάθμια είναι πιο εξειδικευμένες, για τα μαθήματα του σχολείου και για το πως ένας εκπαιδευτικός θα αντιμετωπίσει διάφορα προβλήματα. Για παράδειγμα πολύ καλή ήταν η επιμόρφωση σχετικά με το «bullying» για την δευτεροβάθμια και τις μαθησιακές δυσκολίες ή σχετικά με το πως θα αντιμετωπίσει ένας καθηγητής την επιθετικότητα ή ένα*

παιδί που είναι υπερκινητικό μέσα στο μάθημα.» Σε επίπεδο περιεχομένου, όπως προκύπτει από τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, οι τακτικές επιμορφώσεις κάλυψαν ένα πολυποίκιλο φάσμα θεμάτων, το οποίο όμως σε αρκετές περιπτώσεις, είτε δεν ήταν οργανωμένο με συνεκτικό τρόπο, είτε δεν εξυπηρετούσε τις άμεσες ανάγκες των εκπαιδευτικών, ούτε ήταν συνυφασμένο πάντα με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Παράλληλα, σύμφωνα με μία μερίδα των εκπαιδευτικών, τους οποίους η Ομάδα Ερευνών της παρούσας αξιολόγησης συνάντησε στο πλαίσιο των ερευνών πεδίου, οι επιμορφώσεις σε κάποιες περιπτώσεις ήταν πολύ σύντομες, όσον αφορά την χρονική τους διάρκεια, γενικές και αόριστες σε επίπεδο περιεχομένου, χωρίς να υπάρχει στόχευση στην ομάδα-στόχο, ενώ οι θεματικές ενότητες χαρακτηρίστηκαν ως ανολοκλήρωτες και το υλικό αποσπασματικό.

Επιπρόσθετα, από τα λεγόμενα ενός εκπαιδευτικού-συνεργάτη του Προγράμματος, προκύπτει ότι ένα σημαντικό μέρος των επιμορφώσεων, αφορούσε περισσότερο σε συναντήσεις παρακολούθησης του τρόπου υλοποίησης του φυσικού αντικείμενου της Πράξης, μεταξύ των Υπευθύνων του Προγράμματος και των συνεργαζόμενων εκπαιδευτικών. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά: *«Υπήρχε συνεχής σύνδεση με το πανεπιστήμιο μέσω των επιμορφώσεων για καθοδήγηση και καινούργιο υλικό σε δασκάλους, οι οποίοι πήρανε χρήματα για ενισχυτική διδασκαλία, τους οποίους παρακολουθούσαμε σαν “mentoring” και στους οποίους δίναμε υλικό και βλέπαμε αν το χρησιμοποιούνε και πως.»*

Όσον αφορά τις εκροές της συγκεκριμένης δράσης, αξίζει να επισημανθεί, ότι με βάση, τους δείκτες εκροών των Πράξεων, ως επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς, ο Δικαιούχος της Πράξης προσμετρούσε διαμεσολαβητές του Προγράμματος, φοιτητές των κατά τόπους Πανεπιστημίων, ανάμεσα στους μόνιμους και στους συνεργαζόμενους εκπαιδευτικούς, μια πρακτική που δεν επιτρέπει την διαμόρφωση συμπερασμάτων, σχετικά με την διάχυση των αποτελεσμάτων του Προγράμματος σε επίπεδο τοπικής εκπαιδευτικής κοινότητας. Αξίζει ακόμα να σημειωθεί, ότι ένα μέρος από τους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς, με τους οποίους επικοινωνήσαμε, στο πλαίσιο της ποσοτικής έρευνας που διενεργήθηκε στους εκπαιδευτικούς, διατύπωσε την θέση, ότι δεν είχαν συμμετάσχει σε επιμόρφωση αλλά σε ενημέρωση, σχετικά με την εφαρμογή τους Προγράμματος στην περιοχή τους. Μια άλλη περίπτωση επιμορφούμενων εκπαιδευτικών που παρατηρήθηκε κατά την υλοποίηση των ερευνών πεδίου, ήταν ο επιμορφούμενος εκπαιδευτικός να προέρχεται από ένα σχολείο, το οποίο αν και θεωρείται σχολείο παρέμβασης, σύμφωνα με τον Δικαιούχο της Πράξης, δεν πραγματοποιούνται παρεμβάσεις του Προγράμματος. Από την τελευταία παρατήρηση, προκύπτει ότι δεν υπήρχε απαραίτητα σύνδεση ανάμεσα στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς και στα σχολεία

παρέμβασης, σε επίπεδο υλοποίησης των παρεμβάσεων, μια πρακτική που δεν επιτρέπει τελικά την διατύπωση γενικών συμπερασμάτων σχετικά με την συνολική κεφαλαιοποίηση των αποτελεσμάτων των επιμορφώσεων στις τοπικές εκπαιδευτικές κοινότητες.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με έναν Υπεύθυνο μιας περιφέρειας της Πράξης: *«Σε πολλά σχολεία παρέμβασης, οι εκπαιδευτικοί που επιμορφώνουμε, μας φεύγουν κάθε χρόνο»*, γεγονός που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεδομένου του ότι πολλοί εκπαιδευτικοί μετακινούνται ή εφόσον είναι συνεργάτες του Προγράμματος δεν έχουν μόνιμη θέση και αλλάζουν σημεία παρέμβασης, δεν ήταν εφικτό να γίνει διάχυση των όποιων αποτελεσμάτων σε επίπεδο τοπικής εκπαιδευτικής κοινότητας. Παράλληλα, όσον αφορά στη συμμετοχή των μόνιμων εκπαιδευτικών του σχολείου, ένας εκπαιδευτικός-συνεργάτης του Προγράμματος αναφέρει χαρακτηριστικά: *«Νομίζω ότι γίνανε μία σειρά από τακτικές επιμορφώσεις στους μόνιμους εκπαιδευτικούς, στις οποίες στην αρχή δεν είχαμε μεγάλη συμμετοχή, ενώ τους ζητούσαμε να έρθουν, δεν ερχόντουσαν. »*

Σχετικά με μια άλλη μορφή επιμόρφωσης, την τηλεπαιδαγωγική, δεν προέκυψαν ευρήματα κατά την διενέργεια των ερευνών πεδίου, αφού οι ερωτώμενοι του ειδικού κοινού, είτε δεν αναγνώριζαν την συγκεκριμένη παρέμβαση, είτε θεωρούσαν ότι δεν έχει υλοποιηθεί. Σύμφωνα με έναν Υπεύθυνο μιας περιφέρειας υλοποίησης του Προγράμματος: *«Δεν μπορούμε να πούμε ότι κάναμε κάποιο εργαστήριο μέσω της τηλεπαιδαγωγικής. Εμείς δεν την έχουμε χρησιμοποιήσει καθόλου, είναι κομμάτι της Αθήνας. Το έχει προσπαθήσει η Αθήνα.»* Ο Δικαιούχος της Πράξης, ανέφερε ότι η δράση αυτή υλοποιήθηκε, αλλά σε ένα μικρό κομμάτι συνεργαζόμενων εκπαιδευτικών μόνο. Όπως επισήμανε ένας Υπεύθυνος υλοποίησης του Προγράμματος: *«Πόσοι από τους εκπαιδευτικούς νομίζετε ότι επιθυμούν, γνωρίζουν ή δεν φοβούνται να λάβουν μέρος σε μία τέτοιου είδους επιμόρφωση;»* Από τα ευρήματα όμως των ερευνών πεδίου, αναδεικνύεται ότι οι εκπαιδευτικοί συνεργάτες ή μη του Προγράμματος, δεν είχαν λάβει γνώση της συγκεκριμένης παρέμβασης, ενώ από έρευνα της Ομάδας Αξιολόγησης στον ιστοχώρο που είχε διαμορφωθεί για αυτή την παρέμβαση, προκύπτει ότι ενδεχομένως η πλατφόρμα να μην έχει αναπτυχθεί σε επίπεδο παραγωγικής λειτουργίας.

Σε επίπεδο στελεχών της τοπικής εκπαιδευτικής κοινότητας, πέραν από συναντήσεις ενημερωτικού χαρακτήρα, οι οποίες αναφέρθηκαν από ένα ελάχιστο μέρος των στελεχών της εκπαίδευσης, δεν προέκυψε συμμετοχή των στελεχών της εκπαίδευσης σε κάποια διαδικασία επιμόρφωσης. Εξαιρεση αποτελεί ένα μέρος των σχολικών συμβούλων, οι οποίοι οργάνωσαν μαζί με το Πρόγραμμα επιμορφώσεις, στις οποίες η συμμετοχή των εκπαιδευτικών χαρακτηρίστηκε ως υψηλή. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά, ένας Υπεύθυνος υλοποίησης του Προγράμματος: *«Επειδή τις*

(επιμορφώσεις) οργάνωνε ο σχολικός σύμβουλος, οι εκπαιδευτικοί είναι τυπικά αναγκασμένοι να είναι εκεί, οπότε η συμμετοχή ήταν μεγάλη.»

Συμπερασματικά, σύμφωνα με τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, οι επιμορφώσεις είχαν θετικά αποτελέσματα, μόνο σε μια πολύ μικρή μερίδα των σχολείων παρέμβασης, όπου η αναλογία των επιμορφούμενων μόνιμων εκπαιδευτικών ήταν μεγάλη, στο σχολείο υλοποιούνταν παρεμβάσεις διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και η οργάνωση και το περιεχόμενο των επιμορφώσεων ήταν άρτιο. Σε γενικές όμως γραμμές, αν και διενεργήθηκαν πολλές σε αριθμό επιμορφώσεις, δεν δημιούργησαν απτά αποτελέσματα, είτε γιατί δεν οργανώθηκαν οι θεματικές ενότητες με συνεκτικό τρόπο, είτε γιατί δεν υπήρχε στόχευση και προτεραιοποίηση μιας συγκεκριμένης ομάδας από τους εκπαιδευτικούς, είτε γιατί τα όποια θετικά αποτελέσματα ήταν σε ατομικό επίπεδο, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η διάχυση τους, ούτε σε επίπεδο σχολικής μονάδας, ούτε σε επίπεδο τοπικής εκπαιδευτικής κοινότητας. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το κύριο έλλειμμα των επιμορφώσεων ήταν η αδυναμία ένταξης σε αυτές, μιας μεγάλης μερίδας των μόνιμων εκπαιδευτικών οι οποίοι διδάσκουν σε παιδιά Ρομά αλλά και στελεχών της εκπαίδευσης, δεδομένου του ότι οι επιμορφωτικές δράσεις είτε σε επίπεδο επιμορφωτών είτε σε επίπεδο επιμορφούμενων γίνονταν «εκ των ενόντων.» Σε αυτό το πλαίσιο, το Πρόγραμμα δεν κατάφερε να δημιουργήσει εκπαιδευτικούς, οι οποίοι θα λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές για την μεταφορά γνώσης και μηνυμάτων στην τοπική εκπαιδευτική κοινότητα.

5 Οι προτάσεις του ειδικού κοινού για το μέλλον των παρεμβάσεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης με έμφαση στα παιδιά Ρομά.

Η πλειονότητα των ερωτώμενων του ειδικού κοινού, κατά την διενέργεια των ερευνών πεδίου στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης, αναφέρθηκε στην ανάγκη συνέχισης του Προγράμματος στο μέλλον καθώς η ενδεχόμενη διακοπή του θα είχε αρνητικά αποτελέσματα. Βασικό συστατικό για την μελλοντική εφαρμογή του Προγράμματος, είναι η παροχή διαρκούς και πλήρους ενημέρωσης προς τους συνεργάτες του, αλλά και προς τα στελέχη της εκπαίδευσης, καθώς φαίνεται ότι απουσία ενημέρωσης λειτούργησε ανασταλτικά στην υλοποίηση του φυσικού του αντικειμένου. Σύμφωνα με ένα Υπεύθυνο του Προγράμματος, σε μια περιοχή υλοποίησης: *«Αυτό που έχει ταλανίσει το Πρόγραμμα στην περιοχή μας, είναι μια υπαρξιακή ασάφεια, την οποία δεν μπορώ να την αποδώσω στους ανθρώπους. Υπάρχουμε, δεν υπάρχουμε. Έχουμε χρήματα, δεν έχουμε χρήματα.»* Από την άλλη πλευρά, σημαντική μνεία πρέπει να γίνει στο γεγονός ότι στο πεδίο της εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά, δραστηριοποιούνται μια σειρά από άλλοι φορείς (π.χ. Ιατροκοινωνικά κέντρα, ΜΚΟ)

και επομένως ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των όποιων παρεμβάσεων στο μέλλον πρέπει να βασίζεται και στην δικτύωση με αυτούς τους φορείς, με διακριτό και ξεκάθαρο όμως τρόπο.

Σε επίπεδο υλοποίησης της στοχοθεσίας του Προγράμματος, φαίνεται από τα λεγόμενα του ειδικού κοινού συνολικά, ότι η αδυναμία οργάνωσης των παρεμβάσεων, σε όλα τα επίπεδα με διακριτό τρόπο, αλλά και η απουσία στοχευμένων καθηκόντων από πλευράς των συνεργατών, δεν επέτρεψε τη δημιουργία εδραιωμένων αποτελεσμάτων ανά ομάδα στόχο (π.χ. γονείς Ρομά, μαθητές Ρομά). Η όποια μελλοντική εφαρμογή προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης με έμφαση στους Ρομά, πρέπει να περιλαμβάνει ένα συγκεκριμένο οργανόγραμμα με διακριτούς ρόλους, περιοχές και σημεία παρέμβασης (π.χ. σχολείο ή οικισμός) ανά συνεργάτη, ενώ ένα μέρος των ερωτώμενων του ειδικού κοινού υποστηρίζει ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στην γεωγραφική διεύρυνση των παρεμβάσεων.

Παράλληλα, όπως υποστηρίζει ένας συντονιστής του Προγράμματος σε μία περιοχή παρέμβασης, είναι αναγκαίο το Πρόγραμμα να μην λειτουργεί με αποσπασματικό και «αφηρημένο» τρόπο: *«Καλό θα ήταν το πρόγραμμα να έχει μια πιο σταθερή βάση στο μέλλον. Καλό θα ήταν να γνωρίζουμε ποιοι θα είναι οι μόνιμοι συνάδελφοι μας, να είναι επιμορφωμένοι και καταρτισμένοι, να έχουν όρεξη και διάθεση και να θέλουν να μπαίνουν σε έναν καταυλισμό ή σε ένα σχολείο. Θα πρέπει να υπάρχει εμπιστοσύνη και αυτό θα επιτευχθεί μόνο με την σταθερότητα των συνεργατών.»*

Όσον αφορά την ανάγκη κατάρτισης των επαγγελματιών, οι οποίοι δραστηριοποιήθηκαν κατά τη διενέργεια των παρεμβάσεων, αυτή πρέπει να γίνει προτού αναμειχθούν με την ομάδα στόχο. Αυτό το ζήτημα, το θέτει ως εξαιρετικά σοβαρό ένα μέρος του ειδικού κοινού, καθώς σε κάποιες περιπτώσεις κατά την υλοποίηση του έργου, οι συνεργάτες δεν μπορούσαν να διαχειριστούν την ομάδα στόχο. Σύμφωνα με ένα συντονιστή του Προγράμματος σε μια περιοχή παρέμβασης: *«Ήτανε δικό μας θέμα ότι δεν είχαμε στην αρχή πάρα πολλούς εξοικειωμένους συνεργάτες με το θέμα των Ρομά και θα έπρεπε και οι ίδιοι να μάθουνε να δουλεύουνε με Ρομά. Για να μάθεις να δουλεύεις με τους ενήλικες Ρομά θα πρέπει να είσαι επιμορφωμένος, δεν μπορείς να μπεις και να μιλήσεις με τους ενήλικες Ρομά και να κερδίσεις εμπιστοσύνη αν δεν έχεις επιμόρφωση ή πιστοποιημένους εκπαιδευτές. Οπότε είχαμε και θέματα στελέχωσης που δεν βοήθησαν και πολύ στην υλοποίηση του Προγράμματος.»*

Ένα άλλο μικρό μέρος των συνεργατών του Προγράμματος υποστήριξε ότι το Πρόγραμμα δημιούργησε προσδοκίες, τις οποίες όμως τελικά δεν κάλυψε. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ένας διαμεσολαβητής του Προγράμματος: *«Επειδή το πρόγραμμα είναι μεγάλο, δίνουμε πολλές υποσχέσεις που δεν πραγματοποιούνται και φαίνεται άσχημο. Με εμπιστεύονται (οι Ρομά) όταν*

τους μιλώ εγώ στα ρομανί και ανοίγονται, ενώ είναι καχύποπτοι αν δεν σε γνωρίζουν, οπότε δείχνουν εμπιστοσύνη και μετά βρίσκομαι εγώ εκτεθειμένος.»

Επιπρόσθετα, διατυπώθηκε η άποψη ότι πρέπει να ληφθούν καταρχήν υπόψη οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες οι οποίοι επιδρούν αρνητικά στην φοίτηση των παιδιών Ρομά. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά ένας εκπρόσωπος της τοπικής αυτοδιοίκησης: *«Για να φτάσουμε στην εκπαίδευση, πρέπει να φτιάξουμε κάποιες υποδομές. Δηλαδή, το παιδί Ρομά δεν έχει ρούχα, το παιδί δεν έχει εμβόλια, τι θα κάνεις; Θα πας να τρέξεις με την κοινωνική λειτουργό, θα πας να βρεις φορείς, να βρεις ρούχα, να εμβολιάσεις το παιδί, και μετά να το πας στο σχολείο. Θα πρέπει να υπάρχει συνεργασία και πολιτική μέριμνα για όποια προβλήματα σχετίζονται με την εκπαίδευση.»* Είναι λοιπόν αναγκαίο να υπάρξει μέριμνα για αυτά τα ζητήματα, καθώς δεν μπορεί αυτά να υπόκεινται στην λειτουργία ενός Προγράμματος εκπαίδευσης. Ακόμη, σύμφωνα με έναν εκπαιδευτικό-συνεργάτη του Προγράμματος: *«Όσον αφορά τους εμβολιασμούς, επειδή το Πρόγραμμα αφορά την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά και είναι εκπαιδευτικό πρόγραμμα, παρότι έχει αναλάβει να βοηθήσει στους εμβολιασμούς, δεν έχει τις οικονομικές δυνατότητες να το κάνει γιατί εφόσον έχει χαρακτηριστεί εκπαιδευτικό πρόγραμμα δεν έχει τα κονδύλια για να μπορέσει να εστιάσει σε αυτό. Οπότε θεωρώ ότι αυτό είναι λάθος του προγράμματος, είναι λάθος του αρχικού σχεδιασμού.»* Έτσι, η μελλοντική εφαρμογή του Προγράμματος, πρέπει να περιλαμβάνει με διακριτό τρόπο την συνεργασία άλλων φορέων (π.χ. υγείας, πρόνοιας), το έργο των οποίων δεν μπορεί να εντάσσεται στο φυσικό αντικείμενο μιας εκπαιδευτικής παρέμβασης, δεδομένου του ότι ο φορέας υλοποίησης δεν μπορεί να πραγματοποιήσει τέτοιου είδους παρεμβάσεις.

Όσον αφορά στην καταγραφή των παιδιών Ρομά, τα οποία δεν φοιτούν στο σχολείο, φαίνεται πως η ενέργεια αυτή θα πρέπει στο μέλλον να προϋπάρχει οποιασδήποτε παρέμβασης σε επίπεδο σχολικών μονάδων. Σύμφωνα με έναν συντονιστή του Προγράμματος σε μία περιοχή παρέμβασης: *«Πιστεύω πάρα πολύ στο να γνωρίζουμε με ποιους έχουμε να κάνουμε, τι οικογένειες υπάρχουν, να γίνει η καταγραφή τους και οι ανάγκες τους. Αυτό αργήσαμε να το κάνουμε. Αν ξαναγίνει το έργο θα πρέπει να γίνει ανάποδα. Πρώτα θα πρέπει να ξεκινήσει από την οικογένεια και τον καταυλισμό και μετά να αρχίσουν οι παρεμβάσεις στο σχολείο.»*

Όσον αφορά τον τρόπο επιλογής των σχολικών μονάδων παρέμβασης, σύμφωνα με ένα μέρος από τους ερωτώμενους από το ειδικό κοινό, πρέπει να είναι συνεκτικός ως προς το περιεχόμενο της συνεργασίας. Δεδομένου του ότι ο φορέας υλοποίησης της Πράξης συνεργαζόταν με τις σχολικές

μονάδες με πολύ διαφορετικό τρόπο, ανάλογα με την μονάδα παρέμβασης, (δημιουργία τμήματος ενίσχυσης, δημιουργία τμήματος ΕΔΑΜ, παρέμβαση με εμπυχωτή του Προγράμματος, δημιουργία σχολών γονέων, συμμετοχή εκπαιδευτικού προσωπικού σχολικών μονάδων στις επιμορφώσεις του Προγράμματος, υποστήριξη από ψυχολόγο του Προγράμματος, υποστήριξη από κοινωνικό λειτουργό του Προγράμματος, υποστήριξη στις εγγραφές μαθητών Ρομά της σχολικής μονάδας, προαγωγή υγείας μαθητών της σχολικής μονάδας, επιμορφωτικό υλικό, αποστολή βιβλίων, εμπλουτισμό σχολικών βιβλιοθηκών, αποστολή αναλωσίμων υλικών (τσάντες, κασετίνες, κ.λπ.), μετακινήσεις μαθητών σχολικής μονάδας, κ.ά.), αντιλαμβάνεται κανείς ότι δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν κεφαλαιοποιημένα αποτελέσματα ανά περιοχή παρέμβασης. Συνεπώς, οι μελλοντικές παρεμβάσεις ανά περιοχή παρέμβασης, πρέπει να χαρακτηρίζονται από ομοιογένεια σημαντικού βαθμού για να μπορούν να δημιουργήσουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Όσον αφορά το έργο των κοινωνικών λειτουργών, όπως προκύπτει από τα λεγόμενα των διαμεσολαβητών, πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση, καθώς υπάρχει ανάγκη σημαντικού βαθμού σε διάφορες περιοχές παρέμβασης, η οποία δεν καλύπτεται στην παρούσα φάση. Αναλυτικότερα, όπως ανέφεραν και γονείς Ρομά, οι κοινότητες τους χρειάζονται άτομα, τα οποία θα ασχοληθούν με τα ζητήματα της αστικοδημοτικής τακτοποίησης, της υγείας και της πρόνοιάς τους, τα οποία επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την ένταξη των παιδιών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα. Ένα εξίσου σημαντικό ζήτημα, το οποίο σχετίζεται με τους παράγοντες διαβίωσης των κοινοτήτων Ρομά και επηρεάζει την εξέλιξη των παρεμβάσεων, είναι το ζήτημα της μετακίνησης τους. Σύμφωνα με έναν εκπαιδευτικό του Προγράμματος: *«Πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον σχεδιασμό των παρεμβάσεων το ζήτημα της μετακίνησης των Ρομά. Θα μπορούσε το πρόγραμμα να είναι πιο ευέλικτο. Αυτό το παράδειγμα το λέω συνέχεια. Δεν μπορούν εύκολα οι τσιγγάνοι να μετακινηθούν και πρέπει να το λάβουμε υπόψη μας.»*

Σχετικά με τον τρόπο υλοποίησης των παρεμβάσεων ενδοσχολικής υποστήριξης μαθητών, φαίνεται πως οι ερωτώμενοι του ειδικού κοινού αντιμετωπίζουν σύγχυση, όσον αφορά τις ανάγκες που καλύπτει το κάθε είδος παρέμβασης, ως προς τον τρόπο οργάνωσης της και ως προς τον φορέα οργάνωσης της (πχ. Υπουργείο Παιδείας). Από τα ευρήματα των ερευνών πεδίου προέκυψε η ανάγκη των μαθητών για περεταίρω ενίσχυση. Έτσι, οι παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας στο μέλλον, πρέπει να καλύπτουν τις ανάγκες που έχουν οι μαθητές Ρομά για βοήθεια στα μαθήματα που έχουν να διαβάσουν στο σπίτι, αφού η ανάγκη αυτή δεν καλύπτεται από τους γονείς τους. Σύμφωνα με έναν εκπαιδευτικό συνεργάτη του Προγράμματος: *«Θα μπορούσε να υπάρχει για τα παιδιά Ρομά που δεν*

έχουν την δυνατότητα να διαβάζουν στο σπίτι, μια σταθερή δασκάλα και να τα βοηθάει με τα μαθήματα. Και να τους κάνει μάθημα και να τα βοηθάει να κάνουν τις εργασίες τους.» Αξίζει ακόμα να επισημανθεί, ότι όπως αναφέρθηκε από ένα μέρος του ειδικού κοινού, τα εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης, θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους μαθητές Ρομά, να εξελίξουν τα ταλέντα τους σε δραστηριότητες όπως χορός, μουσική, τραγούδι και άλλες οι οποίες δεν εντάσσονται μέσα στο σχολικό πρόγραμμα.

Όσον αφορά την παρουσία των ψυχολόγων στα σχολεία παρέμβασης, ο ρόλος των οποίων χαρακτηριζόταν από πολυδιάσπαση, λόγω της ανάμειξης τους σε μια σειρά παρεμβάσεων, όπως αναφέρθηκε από μια μερίδα των ερωτώμενων του ειδικού κοινού θα πρέπει να στραφούν σε επίπεδο στήριξης καταυλισμού και οικογένειας, έτσι ώστε να προωθήσουν ζητήματα ψυχοκοινωνικής στήριξης, μέσα και από την συνεργασία με τους κοινωνικούς λειτουργούς. Η παρουσία τους άλλωστε μέσα σχολείο, δεν φαίνεται να στράφηκε μόνο στην υποστήριξη των παιδιών Ρομά, ενώ εκτιμάται πως λειτούργησαν σαν σχολικοί ψυχολόγοι, καλύπτοντας τις πάγιες ανάγκες των σχολείων παρέμβασης για ψυχολογική στήριξη.

Σε επίπεδο επιμορφώσεων, ένα μέρος των ερωτώμενων του ειδικού κοινού παραδέχεται και την οργάνωση τους αλλά και την αποκόμιση οφελών από αυτές. Σύμφωνα όμως με ένα άλλο τμήμα, οι επιμορφώσεις δεν ανταποκρίθηκαν στις ανάγκες είτε γιατί οι επιμορφωτές δεν ήταν οι κατάλληλοι, είτε γιατί το αντικείμενο τους ήταν θεωρητικό και ανεπαρκές και χαρακτηριζόταν από αδυναμία στόχευσης στην ομάδα στόχο. Οι μελλοντικές επιμορφώσεις, πρέπει να γίνονται από κατάλληλους επιμορφωτές, με εμπειρία στην ομάδα στόχο, ενώ χρειάζεται συγκεκριμενοποίηση της στόχευσής τους, έτσι ώστε να δημιουργηθούν άτομα-επιμορφωτές, οι οποίοι να μπορούν να διαχύσουν την όποια γνώση θα λάβουν.

Σχετικά με τους γονείς Ρομά, η ευαισθητοποίηση των οποίων κρίνεται ως εξαιρετικής σημασίας από το μεγαλύτερο μέρος των ερωτώμενων του ειδικού κοινού, αναφέρθηκε ότι πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες ευαισθητοποίησής τους, σχετικά με τον ρόλο της εκπαίδευσης στη ζωή τους. Παράλληλα, σημαντική είναι και η παροχή κινήτρων όσον αφορά την συμμετοχή τους σε οποιαδήποτε Προγράμματα στήριξης. Η απουσία κινήτρων, συχνά οδήγησε σε αποτυχία τις παρεμβάσεις του Προγράμματος που είχαν ως στόχο τους ενήλικες Ρομά. Σύμφωνα με μια διαμεσολαβήτρια Ρομά: *«Πιστεύω ότι αν συνεχιστεί το πρόγραμμα θα αναβαθμιστεί από μόνο του. Σαν επόμενο βήμα καλό θα ήταν, αν συνεχιστεί, να βρίσκεται πιο κοντά στους γονείς, ώστε να τους προσεγγίσει περισσότερο για να σπρώχνουν περισσότερο τα παιδιά στο σχολείο. Χρειάζεται όμως να*

υπάρχουν και κίνητρα.» Προς αυτή την κατεύθυνση τοποθετείται και ένας εκπρόσωπος μιας κοινότητας Ρομά: «Κατά την γνώμη μου πρέπει να επικρατήσει η νομοθεσία της υποχρεωτικής παιδείας για τους γονείς και να γίνουνε σχολές γονέων με κάποια αποζημίωση, γιατί η ανεργία είναι σε τρομερά επίπεδα. Έτσι θα γίνει πιο δελεαστικό το σχολείο για τους γονείς.»

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με ένα εκπαιδευτικό συνεργάτη του Προγράμματος: «Αφού το σχολείο είναι τόσο χαμηλά στην κλίμακα αξιών για το παιδί τους, πόσο μάλλον θα είναι για τους ίδιους το σχολείο. Άρα δεν μπορείς να στοχεύεις σε μεγάλο αριθμό ενηλίκων να συμμετάσχουν, γιατί δεν είναι εύκολο να τους πείσεις. Έχουν τα δικά τους τα προσωπικά προβλήματα, θεωρούν ότι είναι πλέον μεγάλοι για κάτι τέτοιο, άρα είναι καλύτερα να στοχεύεις σε μικρές ηλικίες παιδιών από ηλικίες 13-18 που έχουν την δυνατότητα να γραφούν στο σχολείο λόγω ηλικίας.»

Η ευαισθητοποίηση των γονέων Ρομά, πρέπει να λειτουργήσει υποστηρικτικά και στο πλαίσιο της διασύνδεσης με την τοπική κοινωνία και το σχολείο, δεδομένου ότι όσον αφορά τη σύνδεση των οικογενειών με το σχολείο και την τοπική κοινωνία, σε επίπεδο υλοποίησης του έργου στην παρούσα φάση, έγιναν περιορισμένες παρεμβάσεις, σε συγκεκριμένες περιοχές παρέμβασης, με έμφαση στην δημιουργία άτυπων προσωπικών σχέσεων. Η μελλοντική εφαρμογή του Προγράμματος θα πρέπει να βασιστεί στην διασύνδεση των γονέων με το σχολείο και τους τοπικούς φορείς, με συντονισμένο τρόπο, δίνοντας έμφαση στο έργο των διαμεσολαβητών σε επίπεδο καταυλισμού πρώτα.

Τέλος, ένα κομμάτι καίριας σημασίας που σχετίζεται με το Πρόγραμμα και για το οποίο το Πρόγραμμα δεν ανέπτυξε συγκεκριμένες παρεμβάσεις είναι η καταπολέμηση του κοινωνικού ρατσισμού. Ο κοινωνικός ρατσισμός, μέσα από την καλλιέργεια και την ανατροφοδότηση των στερεοτυπικών αντιλήψεων, όπως έχει ήδη λεχθεί, λειτουργεί ανασταλτικά στους στόχους της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Είναι λοιπόν ζωτικής σημασίας, οι παρεμβάσεις του μέλλοντος να στοχεύουν στην καταπολέμησή του, μέσα από την προώθηση της συνύπαρξης των κοινοτήτων Ρομά με το κοινωνικό σύνολο και μέσα από την καταπολέμησή του σε επίπεδο σχολικών μονάδων. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ένας γονέας Ρομά: «Η στάση των ανθρώπων δεν έχει αλλάξει καθόλου. Παρόλο που τα παιδιά κάνουν παρέα μεταξύ τους. Το ακούς το πρωί να λένε μαμάδες στα παιδιά τους «μακριά από τον γύφτο παιδί μου», αυτό είναι ρατσισμός. Αυτήν την εποχή είμαστε όλοι το ίδιοι, δεν θα έπρεπε να υπάρχει ρατσισμός. Θα πρέπει να υπάρχουν ίσες ευκαιρίες για όλους.»

Συμπερασματικά, η μελλοντική εφαρμογή πολιτικών διαπολιτισμικής εκπαίδευσης με άξονα τον πληθυσμό Ρομά που διαμένει στις περιφέρειες υλοποίησης του Προγράμματος, πρέπει να βασιστεί

στην διαμόρφωση ολιστικών Προγραμμάτων, τα οποία θα προσεγγίζουν τις ανάγκες της ομάδας στόχου με συνέπεια κατά την υλοποίηση τους. Η καταπολέμηση της σχολικής διαρροής, μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από ένα σταθερό, ως προς τους χρόνους υλοποίησης του, εξειδικευμένο, ως προς τους συνεργάτες του, αναλογικό, ως προς το τι μπορεί να επιτευχθεί μέσα σε μια περίοδο υλοποίησης και ανταποδοτικό, ως προς την χρηματοδότηση του έργου. Οι παρεμβάσεις που συντελέστηκαν κατά την τετραετία υλοποίησης, 2010-2014, μόνο αποσπασματικά συνέβαλαν στην μείωση της σχολικής διαρροής και κατά περίπτωση, ενώ τα αποτελέσματα τους είναι αβέβαια σε βάθος χρόνου, δεδομένου του ότι οι αιτίες που προκαλούν την σχολική διαρροή, παραμένουν.

4.3.2 Ποιοτικοί δείκτες και επιπτώσεις των Πράξεων

Για την εκτίμηση των ποιοτικών δεικτών και τη μέτρηση των επιπτώσεων των Πράξεων, αξιοποιήθηκαν στοιχεία που προκύπτουν τόσο από πρωτογενή, όσο και από δευτερογενή στοιχεία.

Πιο συγκεκριμένα, λήφθηκαν υπόψη στοιχεία:

- ✓ που πηγάζουν από τις εκροές των επιμέρους δράσεων που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο των υπό αξιολόγηση Πράξεων,
- ✓ πρωτογενή στοιχεία από τις ποσοτικές έρευνες σε μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν σε δράσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος,
- ✓ πρωτογενή στοιχεία από την ποσοτική έρευνα στους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν σε επιμορφώσεις που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο των Πράξεων,
- ✓ πρωτογενή στοιχεία από την ποιοτική έρευνα σε Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης,
- ✓ πρωτογενή στοιχεία από την ποιοτική έρευνα σε ειδικό κοινό που εμπλέκεται άμεσα ή έμμεσα με το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», στις περιοχές εφαρμογής του καθώς και
- ✓ δευτερογενή στοιχεία από μελέτες / έρευνες.

Ένας από τους στόχους των πρωτογενών ερευνών ήταν να διερευνηθεί το βαθμό ικανοποίησης των πληθυσμών στόχου (εκπαιδευτικοί, μαθητές Ρομά, Διευθυντές σχολείων παρέμβασης και λοιποί εμπλεκόμενοι) από τις υλοποιούμενες δράσεις, το βαθμό κάλυψης των αναγκών τους, καθώς και τη συμβολή αλλά και τις επιπτώσεις της εφαρμογής των επιμέρους παρεμβάσεων στην ενίσχυση της σχολικής ένταξης των παιδιών Ρομά και στην πάταξη της σχολικής διαρροής.

Δεδομένου ότι, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν υπήρχε σαφές πλαίσιο ούτε για τις τιμές εκκίνησης ούτε για τα αναμενόμενα ποσοτικά αποτελέσματα, σε συνδυασμό με την ανυπαρξία μιας ex ante αξιολόγησης των Πράξεων, η οποία τουλάχιστον θα κατέγραφε το αφετηριακό σημείο του Προγράμματος, δημιούργησε σημαντική δυσκολία από την πλευρά της αξιολόγησης, όσον αφορά στην αποτίμηση των αποτελεσμάτων τους, η αποτίμηση των επιπτώσεών τους σε γενικό επίπεδο δεν είναι εφικτή. Ακόμη, είναι προφανές, ότι για να διαπιστώσει κανείς τις γενικές επιπτώσεις των Πράξεων, απαιτείται η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού διακριτής δομής παρακολούθησης των αποτελεσμάτων της εφαρμογής τους.

Από την άλλη μεριά, όπως προέκυψε από τους δείκτες αποτελεσμάτων της παρούσας αξιολόγησης, το εύρος υλοποίησης του Προγράμματος «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» κατά την περίοδο 2010-2014, διαφοροποιείται σημαντικά ανά Πράξη, ενώ το ποσοστό των Ρομά μαθητών που συμμετείχαν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος, σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στόχου, μόνο ενδεικτικά μπορεί να υπολογιστεί. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τους δείκτες αποτελεσμάτων της παρούσας αξιολόγησης, το 30,2% του μαθητικού πληθυσμού που διαμένει στις περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος, συμμετείχε σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στόχου κατά την τελευταία τετραετία εφαρμογής του. Ο πληθυσμός αυτός όμως, αφενός δεν αποτελείται αποκλειστικά από μαθητές Ρομά και αφετέρου αφορά σε εγγεγραμμένους μαθητές στα μαθήματα αυτά και όχι σε συστηματικά φοιτώντες. Έτσι, οι επιπτώσεις της Πράξης, μπορούν να αποτιμηθούν μόνο με άξονα το συγκεκριμένο πληθυσμό από την ομάδα-στόχο, ο οποίος επωφελήθηκε μέσα από τις παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι, ο αριθμός των επωφελούμενων μαθητών Ρομά από τις δράσεις ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, που δίνεται από τον Δικαιούχο των Πράξεων, δεν τεκμηριώνονται από επιμέρους στοιχεία και συνεπώς η εγκυρότητά του είναι αμφίβολη, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να χρησιμοποιηθεί.

Για τη μέτρηση των επιπτώσεων της Πράξης, ο Σύμβουλος Αξιολόγησης διαμόρφωσε τους ακόλουθους ποιοτικούς δείκτες που παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

1	Βαθμός ενσωμάτωσης των βασικών αρχών του Προγράμματος στην εφαρμογή των δράσεων παρέμβασης
2	Βαθμός ανταπόκρισης των δράσεων στις ανάγκες και στόχους του Προγράμματος
3	Βαθμός συμμετοχής μαθητικού πληθυσμού
4	Βαθμός ανταπόκρισης των παρεμβάσεων στις ανάγκες των ομάδων στόχου
5	Βαθμός ικανοποίησης των επιμορφωμένων και ενδυνάμωσής τους με επιμορφωτικά προγράμματα
6	Βαθμός βελτίωσης των δεξιοτήτων του ωφελούμενου πληθυσμού
7	Βαθμός συμβολής των Πράξεων στη διαδικασία εκπαιδευτικής ένταξης μαθητών Ρομά και της καταπολέμησης του φαινομένου της σχολικής διαρροής.
8	Επάρκεια και αποτελεσματικότητα ψυχοκοινωνικής στήριξης των ωφελούμενων και των οικογενειών τους
9	Καινοτομίες και διάχυση καλών πρακτικών που παρήχθησαν, μεταξύ των εμπλεκόμενων συμμετεχόντων

Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Βαθμός ενσωμάτωσης των βασικών αρχών του Προγράμματος στην εφαρμογή των δράσεων παρέμβασης

Οι δράσεις παρέμβασης, ήταν σε πλήρη αντιστοιχία με τις βασικές αρχές του προγράμματος.

2. Βαθμός ανταπόκρισης των δράσεων στις ανάγκες και στόχους του Προγράμματος

Ο συγκεκριμένος δείκτης, μόνο σε επίπεδο εκρών μπορεί να απαντηθεί, εάν αυτές θεωρηθούν στόχοι. Όμως, ο τρόπος υπολογισμού των τιμών των επιμέρους δεικτών, διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ του τρόπου υπολογισμού που ακολουθεί ο Δικαιούχος της Πράξης και του τρόπου υπολογισμού που ακολουθεί ο Σύμβουλος Αξιολόγησης, όπως αναλυτικά έχει παρουσιαστεί στην ενότητα 4.1.2 της παρούσας έκθεσης. Παράλληλα, δεν υπήρχαν προσδιορισμένες ανάγκες, με ποιοτικούς και ποσοτικούς όρους. Συνεπώς, ο βαθμός ανταπόκρισης των δράσεων στις ανάγκες και στόχους του Προγράμματος, δεν μπορεί να προσδιοριστεί.

3. Βαθμός συμμετοχής μαθητικού πληθυσμού

Όπως προκύπτει από τους δείκτες αποτελεσμάτων, την περίοδο 2010-2014, το 30,2% του μαθητικού πληθυσμού Ρομά, που διαμένει στις περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος, συμμετείχε σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού στόχου.

4. Βαθμός ανταπόκρισης των προγραμμάτων στις ανάγκες των ομάδων στόχου

Ο δείκτης δεν μπορεί να υπολογιστεί, δεδομένου ότι στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος, δεν υπήρχε σαφής καταγραφή των αναγκών του πληθυσμού της ομάδας – στόχου, ούτε ex ante αξιολόγηση, η οποία θα κατέγραφε το αφετηριακό σημείο του.

5. Βαθμός ικανοποίησης των επιμορφωμένων και ενδυνάμωσής τους με επιμορφωτικά προγράμματα

Σύμφωνα με την ποσοτική έρευνα που διενεργήθηκε στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων τοποθετείται μετριοπαθώς, μεταξύ του «Αρκετά» και του «Λίγο» σε ότι αφορά στην ικανοποίησή τους από τις επιμορφώσεις που διενεργήθηκαν από το Πρόγραμμα. Σε ότι αφορά στην ουσιαστική συμβολή των επιμορφώσεων στον εμπλουτισμό των διδακτικών τους πρακτικών με γνώσεις και δεξιότητες ώστε να ανταποκριθούν καλύτερα στις συνθήκες που επικρατούν μέσα στην

τάξη και να διαχειριστούν τις ιδιαίτερες παιδαγωγικές ανάγκες των παιδιών Ρομά, οι απόψεις των εκπαιδευτικών είναι μοιρασμένες μεταξύ του πολύ και του καθόλου. Αυτή η διάσταση των απόψεων, οφείλεται στον ανομοιογενή τρόπο υλοποίησης των επιμορφώσεων από περιοχή σε περιοχή και από χρονιά σε χρονιά.

6. Βαθμός βελτίωσης των δεξιοτήτων του ωφελούμενου πληθυσμού

Το 57,2% των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών αναφέρει ότι μέσω των επιμορφώσεων εμπλουτίστηκαν οι διδακτικές τους πρακτικές και το 49,8% ότι καλύφθηκαν οι ανάγκες τους σε γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για να ανταποκριθούν στο εκπαιδευτικό έργο.

Σε ότι αφορά στους μαθητές της α'βάθμιας εκπαίδευσης οι 9 περίπου στους 10 ανέφεραν ότι βοηθήθηκαν στο να αγαπήσουν περισσότερο το σχολείο τους και στο να μιλάνε καλύτερα την ελληνική γλώσσα. Επίσης, πάνω από 8 στους 10 ανέφεραν ότι τα μαθήματα ενισχυτικής τους βοήθησαν να καταλαβαίνουν καλύτερα το δάσκαλό τους, και την ελληνική γλώσσα, να γράφουν καλύτερα στα ελληνικά, να παρακολουθούν τα μαθήματα της τάξης τους και συνεπώς στο να γίνουν καλύτεροι μαθητές.

Σε ότι αφορά στους μαθητές της β'βάθμιας εκπαίδευσης περίπου 9 στους 10 μαθητές ανέφεραν ότι βοηθήθηκαν στο να καλύψουν ελλείψεις σε γνώσεις που είχαν γύρω από την ελληνική γλώσσα. Λίγο μικρότερο είναι το ποσοστό όσων αναφέρουν ότι βοηθήθηκαν από τα μαθήματα ενισχυτικής στο να καλύψουν τις ελλείψεις τους σε γνώσεις και στα μαθήματα του σχολείου, με συνέπεια να μπορούν να τα παρακολουθούν καλύτερα μέσα στην τάξη και να βελτιώσουν τη βαθμολογία τους. Τέλος, πάνω από 8 στους 10 μαθητές ανέφεραν ότι βοηθήθηκαν, μέσω των μαθημάτων ενισχυτικής, στη μετάβασή τους σε επόμενη σχολική τάξη.

7. Βαθμός συμβολής των Πράξεων στη διαδικασία εκπαιδευτικής ένταξης μαθητών Ρομά και της καταπολέμησης του φαινομένου της σχολικής διαρροής.

Σύμφωνα με τα ευρήματα των πρωτογενών ερευνών, η όποια συμβολή του Προγράμματος προς την κατεύθυνση της εκπαιδευτικής ένταξης των μαθητών Ρομά και της καταπολέμησης του φαινομένου της σχολικής διαρροής, δεν μπορεί να εκτιμηθεί συνολικά, δεδομένου του γεγονότος ότι το Πρόγραμμα ανέπτυξε διαφοροποιημένες παρεμβάσεις, ανά περιοχή παρέμβασης. Όπου όμως οι δράσεις εφαρμόστηκαν με ολιστικό τρόπο και συστηματικά, σε ένα μικρό αριθμό σημείων παρέμβασης, φαίνεται ότι το Πρόγραμμα συνέβαλε στην εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών Ρομά και στην καταπολέμηση του φαινομένου της σχολικής διαρροής. Τα όποια όμως αποτελέσματα δημιουργήθηκαν είναι συγκυριακού χαρακτήρα και

μπορούν εύκολα να ανατραπούν, σε περίπτωση απουσίας μόνιμου μηχανισμού υποστήριξης των μαθητών Ρομά.

8. Επάρκεια και αποτελεσματικότητα ψυχοκοινωνικής στήριξης των ωφελούμενων και των οικογενειών τους

Όπως και στον παραπάνω δείκτη, η αξιολόγηση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων ψυχοκοινωνικής στήριξης μαθητών και γονέων Ρομά, καθώς και εκπαιδευτικών θα πρέπει να αναζητηθεί σε μικρο-κλίμακα. Ο τρόπος υλοποίησης της συγκεκριμένης παρέμβασης, σε επίπεδο σχολικών μονάδων κατά κύριο λόγο, εμπόδισε την άμεση και απρόσκοπτη επαφή των επαγγελματιών αυτής της κατηγορίας με την ομάδα στόχο και δεν λειτούργησε μέσα σε ένα ολιστικό πλαίσιο που θα περιλάμβανε το σχολείο, τον καταυλισμό, τους γονείς, τους μαθητές και την ευρύτερη κοινωνία. Όπου η ψυχοκοινωνική στήριξη χαρακτηρίστηκε από αποτελεσματικότητα, αυτό συνέβει μόνο κατά περίπτωση και δεν μπορεί να γενικευτεί για το σύνολο των περιοχών εφαρμογής του Προγράμματος. Όπως φαίνεται από τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, η ψυχοκοινωνική στήριξη δεν παρεχόταν σε συστηματική βάση σε όλα τα σημεία παρέμβασης, ενώ ο αριθμός των επισκέψεων των ψυχολόγων, ανά σχολείο παρέμβασης, δεν επαρκούσε.

9. Καινοτομίες και διάχυση καλών πρακτικών που παρήχθησαν, μεταξύ των εμπλεκόμενων συμμετεχόντων

Σε ότι αφορά τις καινοτομίες, το πρόγραμμα δεν έχει να επιδείξει μέσα στην εξεταζόμενη τετραετία κάτι προς αυτή την κατεύθυνση. Σε ότι όμως αφορά στη διάχυση των καλών πρακτικών, αυτή γίνονταν μέσω των επιμορφωτικών συναντήσεων των εκπαιδευτικών, όπου εκπαιδευτικοί στα σχολεία των οποίων είχαν αναπτυχθεί καλές πρακτικές, καλούνταν, εν είδη ομιλητών, να τις παρουσιάσουν.

Για την εκτίμηση των επιπτώσεων των Πράξεων, έχουν διαμορφωθεί οι δείκτες του πίνακα που ακολουθεί, οι οποίοι λαμβάνουν υπόψη τους ποιοτικούς δείκτες, όπως αυτοί αναλύθηκαν παραπάνω, καθώς και το γενικότερο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος.

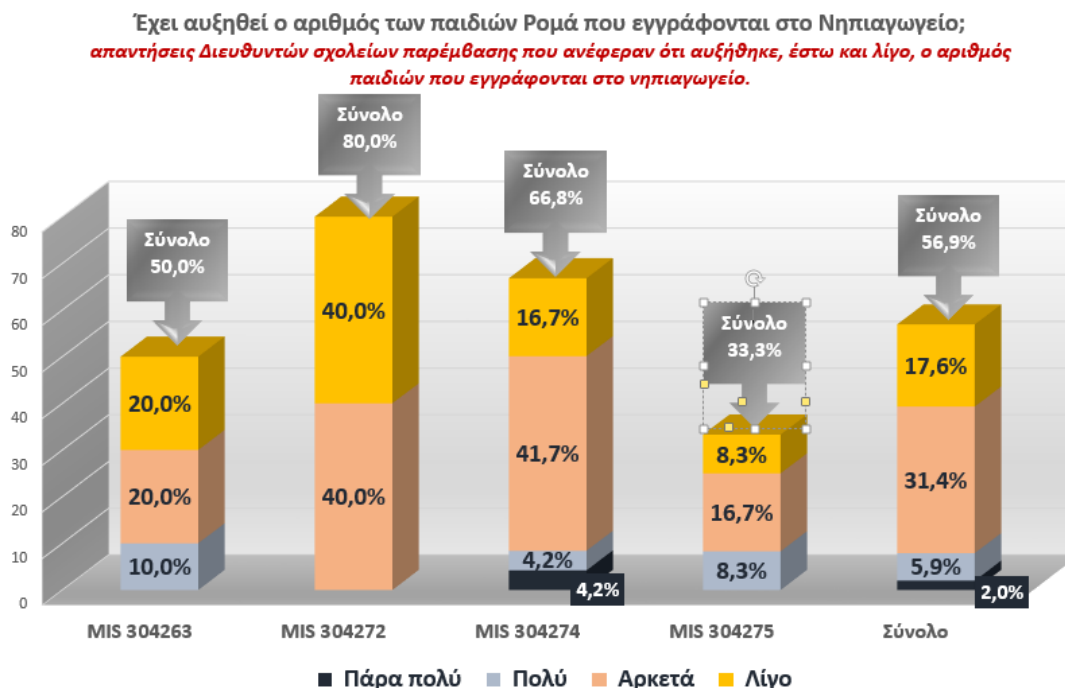
A/A	Δείκτες Επιπτώσεων
1	Ενίσχυση της πρόσβασης των παιδιών Ρομά στην προσχολική αγωγή
2	Ενίσχυση της παραμονής των μαθητών Ρομά καθ' όλη την διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης
3	Επίπτωση στην κατανόηση της διαφορετικότητας εντός του σχολικού περιβάλλοντος

Οι δείκτες επιπτώσεων, λειτούργησαν ως βάση για να αποδοθεί η έμμεση ή άμεση συμβολή του Προγράμματος, στις γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής του, σε μία σειρά από ζητήματα, χωρίς όμως να είναι εφικτό να διαπιστωθεί η ποσοτική τους διάσταση, για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω.

1. Ενίσχυση της πρόσβασης των παιδιών Ρομά στην προσχολική αγωγή

Το Πρόγραμμα προσπάθησε να ενισχύσει την πρόσβαση των παιδιών Ρομά στην προσχολική αγωγή μέσα από δράσεις ευαισθητοποίησης των γονιών Ρομά για την παιδαγωγική αξία του Νηπιαγωγείου, παρεμβάσεις στους οικισμούς για τον εντοπισμό παιδιών προσχολικής ηλικίας, τα οποία δεν φοιτούσαν στο σχολείο και μέσα από την τακτική παρακολούθηση της φοίτησης των παιδιών, ιδιαίτερα εκείνων που παρουσίαζαν στοιχεία διαλείπουσας φοίτησης. Οι προαναφερόμενες παρεμβάσεις όμως χαρακτηρίστηκαν από αποσπασματικότητα, ασυνέχεια, ανομοιογένεια, ενώ, βάσει των ερευνών πεδίου, φαίνεται ότι το Πρόγραμμα δεν εφαρμόστηκε σε όλους τους οικισμούς και καταυλισμούς των περιοχών παρέμβασής του. Εξαιτίας αυτών των χαρακτηριστικών, οι επιπτώσεις του Προγράμματος προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της πρόσβασης των παιδιών Ρομά στην προσχολική αγωγή, δεν είχαν την ίδια αποτελεσματικότητα σε όλες τις περιοχές παρέμβασης, κάτι που τεκμαίνεται και από τα ευρήματα της έρευνας των Διευθυντών των σχολείων παρέμβασης. Όπως φαίνεται και στο γράφημα που ακολουθεί, σε όλες τις περιοχές παρέμβασης, η συμβολή του Προγράμματος προς την κατεύθυνση της αύξησης των εγγράφων των παιδιών της ομάδας στόχου, στο Νηπιαγωγείο, κρίνεται με έναν μετριοπαθή τρόπο από τους Διευθυντές των σχολικών μονάδων παρέμβασης, αφού ελάχιστοι είναι εκείνοι οι οποίοι ανέφεραν ότι οι παρεμβάσεις που έγιναν συνέβαλαν πάρα πολύ και πολύ. Έτσι, στις περιοχές της Βοιωτίας, Ευρυτανίας και Εύβοιας (MIS 304272) το 80% των ερωτώμενων Διευθυντών υποστηρίζει ότι το Πρόγραμμα συνέβαλε λίγο και αρκετά στην αύξηση του αριθμού των παιδιών Ρομά που εγγράφονται στο Νηπιαγωγείο, ενώ αντίθετα στην Μεσσηνία και στην Αχαΐα (MIS 304275) μόλις το 33,3% έχει την ίδια άποψη. Στο σύνολο των περιοχών παρέμβασης φαίνεται πως το 56,9% των ερωτώμενων Διευθυντών θεωρούν ότι το Πρόγραμμα συνέβαλε έστω και λίγο προς την επίτευξη αυτού του στόχου. Ωστόσο, αξίζει να επισημανθεί ότι, μία άλλη μερίδα Διευθυντών δεν αναγνωρίζει τη συμβολή του Προγράμματος,

επισημαίνοντας είτε ότι η όποια αύξηση παρατηρείται δεν οφείλεται στις παρεμβάσεις του Προγράμματος, είτε ότι αυτές γίνονται με αποσπασματικό τρόπο και για μικρό χρονικό διάστημα, κάτι που καθιστά αδύνατη την κεφαλαιοποίηση των όποιων συγκυριακών αποτελεσμάτων

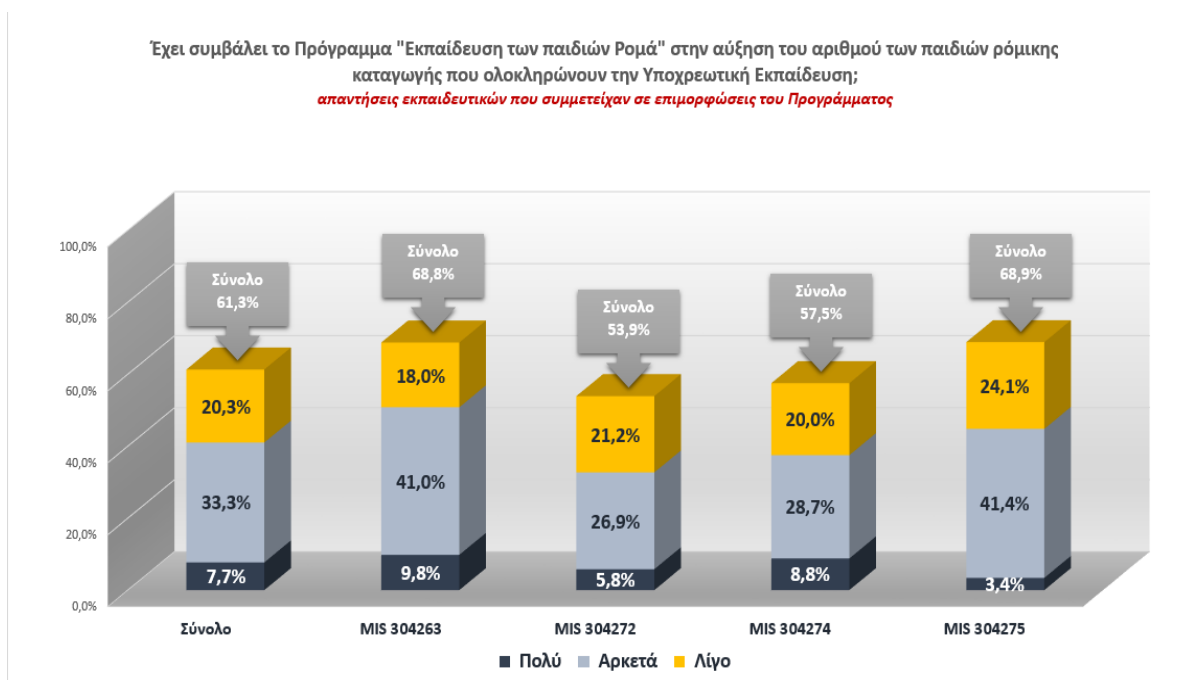

Συμπερασματικά, οι όποιες επιπτώσεις του Προγράμματος προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της πρόσβασης στην προσχολική αγωγή των παιδιών Ρομά, δεν είναι γενικεύσιμες και εντοπίζονται μόνο κατά περίπτωση σε ορισμένες περιοχές παρέμβασης. Παράλληλα, οι επιπτώσεις αυτές δεν έχουν στοιχεία εδραίωσης δεδομένου ότι, σε ενδεχόμενη περίπτωση διακοπής του Προγράμματος, τα όποια αποτελέσματα θα ακυρωθούν, με την κατάσταση να επανέρχεται σε πρότερα επίπεδα.

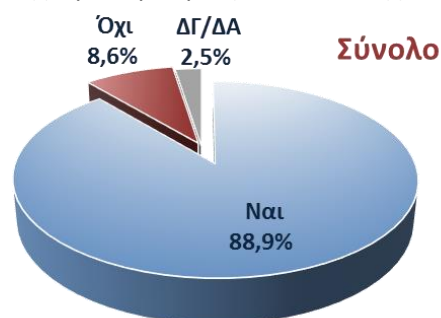
2. Ενίσχυση της παραμονής των μαθητών Ρομά καθ' όλη την διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης

Το Πρόγραμμα προσπάθησε να ενισχύσει την παραμονή των μαθητών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα, μέσα από την παρακολούθηση και την ενίσχυση της τακτικότητας της φοίτησης και μέσα από ενδοσχολικές παρεμβάσεις. Όπως και παραπάνω, έτσι και στην συγκεκριμένη περίπτωση, οι παρεμβάσεις προς αυτή την κατεύθυνση χαρακτηρίστηκαν από αποσπασματικότητα, ασυνέχεια και ανομοιογένεια ως προς τον τρόπο υλοποίησής τους στα σημεία παρέμβασης. Ωστόσο ο βραχυπρόθεσμος χαρακτήρας των παρεμβάσεων (4ετής διάρκεια), δεν επιτρέπει την εξαγωγή ασφαλών και τεκμηριωμένων συμπερασμάτων για τις επιπτώσεις των παρεμβάσεων που

εφαρμόστηκαν προς αυτή την κατεύθυνση. Παρ' όλα αυτά όμως, όπως φαίνεται από τα αποτελέσματα της έρευνας στους επιμορφούμενους από το Πρόγραμμα εκπαιδευτικούς, σημαντικό είναι το ποσοστό (61,3%) εκείνων, που δηλώνουν ότι το Πρόγραμμα είχε επιπτώσεις, έστω και σε μικρό βαθμό, στην αύξηση του αριθμού των παιδιών Ρομά που ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση, όπως φαίνεται και στο γράφημα που ακολουθεί.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την έρευνα στους μαθητές Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, που συμμετείχαν σε δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος, αυτοί δηλώνουν, σε ποσοστό της τάξης του 88,9%, ότι θα ήθελαν να συνεχίσουν τη φοίτησή τους στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα, δηλαδή στο Γυμνάσιο.

Από την άλλη πλευρά όμως, μόνο το 50% των Διευθυντών των σχολείων παρέμβασης, αναφέρει ότι ο αριθμός των μαθητών Ρομά που αποφοιτά από το Δημοτικό έχει αυξηθεί, έστω και λίγο, λόγω των παρεμβάσεων του Προγράμματος, ενώ ένα ποσοστό της τάξης του 33,2%, δηλώνει πως το Πρόγραμμα βοήθησε στην αύξηση των εγγραφών των μαθητών Ρομά στο Γυμνάσιο, έστω και σε μικρό βαθμό. Σημαντικό επίσης είναι το εύρημα ότι, οι Διευθυντές στο σύνολό τους αναφέρουν ότι, κανένας μαθητής Ρομά δεν αποφοιτά από το Γυμνάσιο, λόγω της συμβολής του Προγράμματος.

Από τα προαναφερόμενα είναι προφανές ότι η συμβολή του Προγράμματος έγκειται στην αύξηση του αριθμού των παιδιών Ρομά που αποφοιτούν από την πρωτοβάθμια εκπαιδευτική βαθμίδα και όχι στην αύξηση του αριθμού των παιδιών που ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

3. Επίπτωση στην κατανόηση της διαφορετικότητας εντός του σχολικού περιβάλλοντος

Το Πρόγραμμα προσπάθησε να συμβάλλει προς αυτή την κατεύθυνση μέσω αφενός της διοργάνωσης επιμορφώσεων στους εκπαιδευτικούς των περιοχών παρέμβασης σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, αλλά και μέσω της διοργάνωσης ενδοσχολικών παρεμβάσεων ψυχοκοινωνικής στήριξης που προάγουν την αρμονική συνύπαρξη και συμβάλλουν στην καταπολέμηση του κοινωνικού ρατσισμού.

Σε ότι αφορά στις επιμορφώσεις αυτές, όπως έχει ήδη αναφερθεί, έγιναν σε έναν μικρό τμήμα του πληθυσμού της εκπαιδευτικής κοινότητας και πιο συγκεκριμένα σε 3.649 εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και 1.015 της δευτεροβάθμιας. Άρα, οι όποιες επιπτώσεις του Προγράμματος στην κατανόηση, εκ μέρους της εκπαιδευτικής κοινότητας, της διαφορετικότητας, θα πρέπει να αναζητηθούν αποκλειστικά και μόνο σε εκείνη τη μερίδα των εκπαιδευτικών που επιμορφώθηκαν. Βάσει των ευρημάτων της έρευνας που διεξήχθη σε αυτή την κατηγορία κοινού, μόνο το 58,8% αναφέρει ότι οι επιμορφώσεις επηρέασαν τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν τους μαθητές Ρομά, εντός του σχολικού περιβάλλοντος. Από τα παραπάνω, καθίσταται προφανές ότι το Πρόγραμμα ευαισθητοποίησε μία πολύ μικρή μερίδα της εκπαιδευτικής κοινότητας και κυρίως της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, πάνω σε θέματα που άπτονται της αποδοχής της διαφορετικότητας εντός του σχολικού περιβάλλοντος.

Σε ότι αφορά στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, αυτές αφενός πραγματοποιήθηκαν σε μέρος μόνο των σχολείων παρέμβασης και αφετέρου είχαν μικρή, και σε άλλες περιπτώσεις πολύ μικρή διάρκεια, όπως προέκυψε από τις έρευνες πεδίου. Σύμφωνα με τους Διευθυντές των σχολείων παρέμβασης και τα ευρήματα της έρευνας σε αυτή την κατηγορία, το 66,6% αυτών αναφέρει πως το Πρόγραμμα συνέβαλε στην αποδοχή των παιδιών Ρομά από το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου τους. Ένα ποσοστό της τάξης του 64,7%, υποστηρίζει ότι βοήθησε στην αρμονική συνύπαρξη των παιδιών ρόμικης και μη καταγωγής στην τάξη και στην άρση φαινομένων κοινωνικού ρατσισμού, ενώ μόλις το 43,1% πιστεύει ότι οι παρεμβάσεις που αναπτύχθηκαν οδήγησαν στη διασφάλιση της αποδοχής των παιδιών Ρομά από τους γονείς των άλλων παιδιών.

Συμπερασματικά, οι όποιες θετικές επιπτώσεις του Προγράμματος, όσον αφορά στην κατανόηση της διαφορετικότητας εντός σχολικού περιβάλλοντος, θα πρέπει να αναζητηθούν σε μικρο-κλίμακα, ενώ

δεν είναι σαφές εάν τα αποτελέσματα που δημιουργήθηκαν από το Πρόγραμμα, έχουν χαρακτήρα εδραίωσης.

Συμπερασματικά:

- ☞ *Εξαιτίας του τρόπου υλοποίησης του Προγράμματος, ο οποίος χαρακτηρίστηκε από αποσπασματικότητα, ασυνέχεια και ελλειμματική – μη ολιστική προσέγγιση, τα οποία θετικά αποτελέσματα και επιπτώσεις του Προγράμματος, πρέπει να αναζητηθούν σε «μικρο-κλίμακα». Επιπρόσθετα, όπως φαίνεται από τα ευρήματα των ερευνών πεδίου, η απουσία μόνιμου μηχανισμού στήριξης, καθιστά, τα όποια αποτελέσματά του βραχυπρόθεσμα.*
- ☞ *Ο βαθμός συμμετοχής του μαθηματικού πληθυσμού, στις δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος, ανέρχεται στο 30,2% του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού στόχου, ενώ τα επιτεύγματά του, όσον αφορά στην πάταξη της σχολικής διαρροής δεν μπορούν να εκτιμηθούν.*
- ☞ *Σε ότι αφορά στην ενίσχυση της παραμονής των μαθητών Ρομά καθ' όλη την διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, το Πρόγραμμα απέτυχε. Η συμβολή του περιορίζεται στην αύξηση του αριθμού των μαθητών που αποφοιτούν από το Δημοτικό και εκείνων που εγγράφονται στο Γυμνάσιο, αλλά ουδείς αναγνωρίζει ότι συνέβαλε στη συγκράτηση αυτού του μαθητικού πληθυσμού σε αυτήν την εκπαιδευτική βαθμίδα.*
- ☞ *Οι επιμορφώσεις που διενεργήθηκαν αφορούσαν ένα μικρό τμήμα της εκπαιδευτικής κοινότητας και δεν χαρακτηρίζονταν από μία συνεκτική προσέγγιση, όσον αφορά στις θεματικές τους ενότητες, σε γνωστικά αντικείμενα που άπτονται της εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά. Στο γεγονός αυτό, οφείλεται και ο μέτριος βαθμός ικανοποίησης που καταγράφηκε των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν σε αυτές. Παράλληλα, μόνο οι μισοί συμμετέχοντες καλύφθηκαν σε γνώσεις, δεξιότητες και διδακτικές πρακτικές που θα τους βοηθήσουν στην καλύτερη διαχείριση των μαθησιακών αναγκών των μαθητών Ρομά, ενώ οι υπόλοιποι τις χαρακτηρίζουν θεωρητικές, ανεπαρκείς και χωρίς εξειδίκευση στην ομάδα στόχου.*
- ☞ *Τέλος, όσον αφορά στις παρεμβάσεις ψυχοκοινωνικής στήριξης, όπου αυτές χαρακτηρίστηκαν από αποτελεσματικότητα, αυτό συνέβει μόνο κατά περίπτωση και δεν μπορεί να γενικευτεί για το σύνολο των περιοχών εφαρμογής του Προγράμματος, ενώ η συμβολή τους στην κατανόηση της διαφορετικότητας εντός σχολικού περιβάλλοντος, δεν έχει χαρακτήρα εδραίωσης.*

5. Συμπεράσματα και Προτάσεις αναφορικά με την υλοποίηση των Πράξεων «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά» με MIS 304263, 304272, 304274 και 304275 την περίοδο 2010-2014

Ο πληθυσμός των Ρομά στην Ελλάδα σύμφωνα με εκτίμηση του δικτύου ROM ανέρχεται περίπου στα 250.000 με 300.000 άτομα. Οι Ρομά ζουν σε κοινότητες, οι οποίες εντοπίζονται σε αρκετές περιπτώσεις εντός των ορίων των αστικών περιοχών, σε απομονωμένες και «γκετοποιημένες» συχνά περιοχές και έχουν είτε την μορφή των οικισμών, είτε των καταυλισμών. Βασικό στοιχείο των κοινοτήτων Ρομά, είναι η διαφοροποίηση των χαρακτηριστικών τους ανά περιοχή διαμονής, κάτι που σχετίζεται και με την ύπαρξη υποομάδων (π.χ. παραδοσιακοί-προοδευτικοί, ελληνόφωνοι-ρουμανόφωνοι), την διαφοροποιημένη πολιτισμική τους ταύτιση (π.χ. Ρομά, γύφτοι, τσιγγάνοι) και το βαθμό ένταξής τους στις τοπικές κοινωνίες.

Οι συνθήκες διαβίωσής τους, χαρακτηρίζονται, στις περισσότερες περιπτώσεις, από φτώχεια, ακατάλληλες συνθήκες στέγασης και έλλειψη βασικών αγαθών και υποδομών. Πέραν των παραπάνω, ο κοινωνικός αποκλεισμός που υφίστανται, έχει ως αποτέλεσμα την αδυναμία των μελών των κοινοτήτων Ρομά να συμμετάσχουν στην διαδικασία της κοινωνικής ανάπτυξης και επομένως στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή του τόπου στον οποίο διαβιούν. Ο αποκλεισμός σχετίζεται με την αδυναμία πρόσβασης σε βασικά κοινωνικά αγαθά (π.χ. εκπαίδευση, απασχόληση, στέγαση), τα οποία για άλλες κυρίαρχες κοινωνικές ομάδες είναι δεδομένα.

Το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού (ειδικά σε μεγαλύτερες ηλικίες) εξακολουθεί να είναι αναλφάβητο, ενώ φαίνεται ότι η μη φοίτηση, είναι ένα φαινόμενο που παρουσιάζει προοδευτική μείωση από γενιά σε γενιά. Παρά ταύτα η συμμετοχή τους στην εκπαίδευση δεν παρουσιάζεται επαρκής, έτσι ώστε να ενισχύσει και να βελτιώσει την επαγγελματική τους κινητικότητα και κατάσταση. Οι περισσότεροι μαθητές, 12 ετών και άνω, εγκαταλείπουν το σχολείο για να εργαστούν προκειμένου να συμπληρώσουν το εισόδημα της οικογένειάς τους. Παράλληλα, η φοίτηση γίνεται εξαιρετικά ευάλωτη σε εξωτερικούς παράγοντες, όπως η μετακίνηση, τα οικονομικά προβλήματα που οδηγούν στην παιδική εργασία, η απόσταση από το σχολείο, τα φαινόμενα ρατσισμού στα σχολεία, η έλλειψη κατάλληλης και μόνιμης στέγης κλπ. Τα παιδιά Ρομά, είτε δεν παρακολουθούν συστηματικά μαθήματα στο σχολείο, παρουσιάζοντας στοιχεία διαλείπουσας φοίτησης, είτε απέχουν από αυτά, κάτι που αντικατοπτρίζεται και από τα υψηλά ποσοστά σχολικής διαρροής που μαστίζουν την ομάδα στόχο.

Μέσα σε αυτό, το ποιοτικά ανομοιογενές, εκπαιδευτικό και κοινωνικοοικονομικό πρόβλημα της σχολικής διαρροής και της ελλιπούς ένταξης στον εκπαιδευτικό σύστημα των μαθητών Ρομά, επιχείρησε να παρέμβει το Πρόγραμμα «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», αναπτύσσοντας μία σειρά παρεμβάσεων με στόχο την καταπολέμηση της σχολικής διαρροής. Ωστόσο, **ο τρόπος υλοποίησης των παρεμβάσεων αυτών, χαρακτηρίστηκε από αποσπασματικότητα, ασυνέχεια, ανομοιογένεια και απουσία ολιστικής προσέγγισης, με αποτέλεσμα τα οποία επιτεύγματα του να μην είναι γενικεύσιμα, και σε πολλές περιπτώσεις, ούτε εμφανή.**

Όπως προέκυψε από την αξιολογική διαδικασία, δεν εφαρμόστηκαν όλες οι δράσεις, σε όλες τις περιοχές παρέμβασης του Προγράμματος και μάλιστα σε κάποιες από αυτές, αναπτύχθηκαν «ad hoc» παρεμβάσεις, χωρίς συνέχεια κατά την τετραετία υλοποίησης του. Επιπρόσθετα, σε πολλές περιπτώσεις, οι παρεμβάσεις, δεν ήταν στο πλαίσιο μιας ολιστικής προσέγγισης, μέσω της ανάπτυξης πολλαπλών δράσεων που να στοχεύουν παράλληλα στους οικισμούς/καταυλισμούς, στο μαθητικό πληθυσμό, στην εκπαιδευτική κοινότητα και στην τοπική κοινωνία. Παράλληλα, ο βαθμός συμμετοχής του μαθηματικού πληθυσμού, στις δράσεις ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος, ανέρχεται στο 30,2% του συνόλου του μαθητικού πληθυσμού στόχου, ενώ τα επιτεύγματά του, όσον αφορά στην πάταξη της σχολικής διαρροής δεν μπορούν να εκτιμηθούν. Σε ότι αφορά στην ενίσχυση της παραμονής των μαθητών Ρομά καθ' όλη την διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, η συμβολή του Προγράμματος περιορίζεται στην αύξηση του αριθμού των μαθητών που αποφοιτούν από το Δημοτικό και εκείνων που εγγράφονται στο Γυμνάσιο. Από τις έρευνες πεδίου που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης, αξίζει να αναφερθεί ότι ουδείς αναγνωρίζει ότι το Πρόγραμμα συνέβαλε στη συγκράτηση του μαθητικού πληθυσμού Ρομά σε αυτή την εκπαιδευτική βαθμίδα.

Σχετικά με τις επιμορφώσεις που διενεργήθηκαν, αυτές αφορούσαν ένα μικρό τμήμα της εκπαιδευτικής κοινότητας και δεν χαρακτηρίζονταν από μία συνεκτική προσέγγιση, όσον αφορά στις θεματικές τους ενότητες, σε γνωστικά αντικείμενα που άπτονται της εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά. Ο βαθμός ικανοποίησης των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν σε αυτές ήταν μέτριος και μόνο το 50% αυτών, αναφέρουν ότι καλύφθηκαν σε γνώσεις, δεξιότητες και διδακτικές πρακτικές που θα τους βοηθήσουν στην καλύτερη διαχείριση των μαθησιακών αναγκών των μαθητών Ρομά.

Παράλληλα, η συμβολή των παρεμβάσεων ψυχοκοινωνικής στήριξης στην κατανόηση της διαφορετικότητας εντός σχολικού περιβάλλοντος, δεν έχει χαρακτήρα εδραίωσης, αφού αυτές αφενός δεν κάλυψαν όλα τα σχολεία παρέμβασης και αφετέρου όπου έγιναν, υλοποιήθηκαν για μικρό χρονικό διάστημα, με μικρή συχνότητα και για λίγες ώρες. Προς την ίδια κατεύθυνση κινήθηκαν

και οι δράσεις ευαισθητοποίησης των γονέων Ρομά, για την σχολική ένταξη των παιδιών τους και τη διάδοση της αξίας της εκπαίδευσης στις κοινότητες των Ρομά. Όπου αυτές έγιναν, εντός καταυλισμών, πραγματοποιήθηκαν με τη μορφή αποσπασματικών δράσεων ενημέρωσης και όχι στο πλαίσιο ενός μόνιμου μηχανισμού ζύμωσης και διάχυσης μιας νέας κουλτούρας. Η εμπλοκή προς αυτή την κατεύθυνση, φοιτητών, Ιατροκοινωνικών Κέντρων, και άλλων ΜΚΟ, παρότι έγινε μετά τη σχετική τους επιμόρφωση, ωστόσο δεν μπορεί να εγγυηθεί την επάρκεια των εμπλεκόμενων, στον τρόπο προσέγγισης αυτού του πληθυσμού. Από την άλλη μεριά, οι δράσεις ευαισθητοποίησης που πραγματοποιήθηκαν μέσω των Σχολών Γονέων, με 2ωρες, 3ωρες ή 4ωρες εισηγήσεις σχετικά με την αξία του μορφωτικού κεφαλαίου, δεν μπόρεσαν να ανατρέψουν την υπάρχουσα νοοτροπία. Σε αυτό το πλαίσιο, όσον αφορά στην ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή παιδιών Ρομά, δεν υπάρχει σαφής εικόνα για αύξηση των εγγεγραμμένων μαθητών, αλλά και οι όποιες εγγραφές εμφανίζονται σε επίπεδο εκροών, δεν μπορούν να αποδοθούν εξ ολοκλήρου στις παρεμβάσεις του Προγράμματος.

Ένα άλλο καίριο στοιχείο που παρατηρήθηκε στον τρόπο εφαρμογής του Προγράμματος, αφορά στη μικρή διάρκεια διενέργειας των παρεμβάσεων, ή στην καθυστερημένη έναρξή τους, όπως στην περίπτωση της ενισχυτικής διδασκαλίας, γεγονός που επέδρασε άμεσα στην αποτελεσματικότητά τους. Στις βασικές οργανωτικές αστοχίες, ανήκει και η αποσπασματικότητα των παρεμβάσεων, που παρατηρήθηκε σε κάποιες περιοχές, με απουσία συγκεκριμένου πλάνου εφαρμογής και με εναλλαγή, ακόμη και εντός του ίδιου σχολικού έτους, των δράσεων παρέμβασης, ανάλογα με την ειδικότητα των συνεργατών που ήταν διαθέσιμοι κάθε φορά.

Τα παραπάνω εξηγούν και τη συγκεκριμένη άποψη που έχουν όλοι όσοι είχαν άμεση ή έμμεση εμπλοκή με το Πρόγραμμα, είτε ως ωφελούμενοι, είτε ως συνεργάτες του. Επηρεάζουν επίσης την κεφαλαιοποίηση των όποιων θετικών αποτελεσμάτων θα μπορούσε να έχει η εφαρμογή του Προγράμματος, τόσο σε επίπεδο σχολικής ένταξης των παιδιών Ρομά, όσο και σε επίπεδο ενίσχυσης της παραμονής τους καθ' όλη την διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Η ίδια συγκεκριμένη εικόνα δίνεται και για την επίτευξη της στοχοθεσίας των εκροών των Πράξεων, εξαιτίας της μεθοδολογίας υπολογισμού των τιμών υλοποίησής τους, που ακολούθησε ο Δικαιούχος των Πράξεων. Πιο συγκεκριμένα, όπως έχει ήδη αναφερθεί στην ενότητα 4.1.2, ο βαθμός επίτευξης των τιμών στόχου των επιμέρους δεικτών, διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ του τρόπου υπολογισμού που ακολουθεί ο Δικαιούχος της Πράξης και του τρόπου υπολογισμού που ακολουθεί

ο Σύμβουλος Αξιολόγησης, λαμβάνοντας υπόψη τις πρακτικές που έχουν ακολουθήσει και άλλοι Δικαιούχοι Πράξεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Ειδικότερα:

- για τον δείκτη με κωδικό 6141 : *«Μέσος ετήσιος αριθμός μαθητών που συμμετέχουν σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης»*, η τιμή υλοποίησής του, υπολογίστηκε από τον Δικαιούχο των Πράξεων, βάσει του αριθμού των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά στα σχολεία παρέμβασης του Προγράμματος, ανεξάρτητα με το εάν αυτοί οι μαθητές εγγράφηκαν εξαιτίας των παρεμβάσεων που έγιναν ή συμμετείχαν σε κάποιες παρεμβάσεις του και κατά συνέπεια ωφελήθηκαν από αυτές.
- για τον δείκτη με κωδικό 6144: *«Δομές εκπαίδευσης που επωφελούνται»*, η τιμή υλοποίησής του, υπολογίστηκε από τον Δικαιούχο των Πράξεων, αθροίζοντας για κάθε έτος παρέμβασης, τις δομές εκπαίδευσης στις οποίες ανέπτυξε παρεμβάσεις την περίοδο 2010-2014, έστω και εάν αυτές αφορούν σε επιμόρφωση που έγινε σε εκπαιδευτικό της δομής, και δεν τις προσμετρά ως μοναδιαίες.
- για τους δείκτες με κωδικούς 6158: *«Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης»* και 6160: *«Επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης»*, η τιμή υλοποίησής τους, υπολογίστηκε από τον Δικαιούχο των Πράξεων, προσμετρώντας πολλαπλές φορές το ίδιο άτομο, ακόμη και στην περίπτωση που αυτό παρακολούθησε μία θεματική ενότητα. Παρά το γεγονός ότι στα Τεχνικά Δελτία των υπό αξιολόγηση Πράξεων αναφέρεται ότι, στις τακτικές επιμορφώσεις, για κάθε θεματική ενότητα, θα προσμετρούνται οι συμμετέχοντες 5 φορές, ωστόσο αυτό αντιβαίνει στην κοινή λογική και δεν αποδίδει μία πραγματική εικόνα για τον ακριβή αριθμό των μοναδιαίων επιμορφούμενων.

Συνεπώς, η μεθοδολογία αυτή που ακολουθήθηκε από τον Δικαιούχο των Πράξεων, δεν δίνει πλήρη εικόνα για τα επιτεύγματα του Προγράμματος και αναδεικνύει την ανάγκη προσδιορισμού του πλαισίου μέτρησης και ορισμού των δεικτών παρακολούθησης των εκρών των Πράξεων, προκειμένου τα αποτελέσματά τους να είναι σαφή και μετρήσιμα. Πέραν αυτού, για την επαρκή παρακολούθηση των πεπραγμένων των Πράξεων και τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης εικόνας, σχετικά με τη συνολική έκταση του έργου που υλοποιείται, είναι επιβεβλημένο στο μέλλον να υιοθετηθούν ειδικοί δείκτες, οι οποίοι θα βασίζονται στα ανά δράση, αναμενόμενα αποτελέσματα.

Τέλος, όσον αφορά στη διοίκηση και διαχείριση του έργου του Προγράμματος, όπως έχει ήδη αναφερθεί, παρατηρήθηκαν οργανωτικές και επιχειρησιακές αστοχίες, πολλές εκ των οποίων

οφείλονται σε ενδογενείς αδυναμίες, που επηρέασαν την υλοποίηση των επιμέρους παρεμβάσεων και καθόρισαν τον τρόπο επίτευξης των αποτελεσμάτων.

Από τα όσα προηγήθηκαν είναι προφανές ότι δεν μπορεί να εξαχθεί ένα ενιαίο γενικό συμπέρασμα επί των αποτελεσμάτων και επιπτώσεων της Πράξης, αλλά τα επιτεύγματά της, πρέπει να αναζητηθούν στην μικρο-κλίμακα στην οποία δημιουργήθηκαν. Όσον αφορά στη στοχοθεσία του Προγράμματος, πρέπει να επισημανθεί ότι παραμένει πάντα επίκαιρη, καθώς τα ζητήματα που απορρέουν από την εκπαίδευση των παιδιών Ρομά (σχολική διαρροή, ελλιπής σχολική ένταξη, ελλιπής κοινωνική ένταξη και αποδοχή από το κοινωνικό σύνολο, κλπ.), εξακολουθούν να υφίστανται.

Βάσει των όσων προαναφέρθηκαν για το σχεδιασμό της μελλοντικής εφαρμογής της πολιτικής της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, με έμφαση στον πληθυσμό Ρομά, και των επιμέρους παρεμβάσεων που αυτή θα περιλαμβάνει, προτείνονται τα ακόλουθα:

- ☞ Η εφαρμογή των επιμέρους παρεμβάσεων του Προγράμματος θα πρέπει να γίνεται με ολιστικό τρόπο σε καταυλισμούς ή οικισμούς Ρομά, να υπάρχει άμεση σύνδεση των παρεμβάσεων αυτών με τα σχολεία που γειτνιάζουν σε αυτούς, αλλά και με την ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα. Ο χαρακτήρας τους θα πρέπει να έχει τη μορφή ενός μόνιμου μηχανισμού υποστήριξης γονέων και μαθητών Ρομά, στην προσπάθεια ενίσχυσης της σχολικής ένταξης και της ενδοσχολικής στήριξης.*
- ☞ Η αλληλοεπικάλυψη που παρατηρήθηκε μεταξύ των παρεμβάσεων που περιλαμβάνονταν στη Δράση 1, 2, 3, 5 και 6 δεν επέτρεψε την ανάπτυξη στοχευμένων ενεργειών προς τους επιμέρους πληθυσμούς στόχου, ούτε τη μέτρηση με σαφή τρόπο των επιτευγμάτων τους και της αποτελεσματικότητάς τους. Η εικόνα που δημιουργείται είναι ότι, ούτε οι αρμοδιότητες ήταν συγκεκριμένες ανά επαγγελματία, ούτε υπήρχε ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης για την κάθε παρέμβαση. Η μελλοντική εφαρμογή απαιτεί ένα πιο συνεκτικό και διακριτό σχεδιασμό των παρεμβάσεων ανά δράση, έτσι ώστε να είναι σαφές το πλαίσιο των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνει η κάθε μία και μετρήσιμα τα αποτελέσματά τους.*
- ☞ Οι δράσεις που απευθύνονται σε ενήλικες και γονείς Ρομά θα πρέπει να πάρουν συγκεκριμένο χαρακτήρα ως προς το περιεχόμενο των παρεμβάσεων και να έχουν συγκεκριμένους στόχους, ανά είδος παρέμβασης, με μετρήσιμα αποτελέσματα.*

- ☞ *Η μελλοντική υλοποίηση του Προγράμματος θα πρέπει να συνοδεύεται από ένα οριοθετημένο χρονοπρογραμματισμό των επιμέρους παρεμβάσεων και κυρίως εκείνων που αφορούν στις δράσεις ενίσχυσης της πρόσβασης και ενισχυτικής διδασκαλίας, ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα όπως έναρξη μαθημάτων ενισχυτικής στα μέσα της σχολικής χρονιάς.*
- ☞ *Η ανάπτυξη των τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας, θα πρέπει να γίνεται με γνώμονα την ύπαρξη ή μη άλλων ειδών ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύσσονται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (πχ. τάξεις υποδοχής ΖΕΠ, τάξεις ένταξης, κλπ.), προκειμένου να μην παρατηρούνται φαινόμενα αλληλοεπικαλύψεων και να είναι διακριτά τα αποτελέσματα των παρεμβάσεων του Προγράμματος.*
  - *Παράλληλα, θα πρέπει να οριοθετηθούν οι μορφές ενισχυτικής διδασκαλίας (πχ. παράλληλη στήριξη, φροντιστηριακά, κλπ.), ώστε να είναι σαφές το εύρος των υπηρεσιών του Προγράμματος προς αυτή την κατεύθυνση.*
- ☞ *Οι όποιες συνεργασίες αναπτύσσονται μεταξύ του Προγράμματος και άλλων φορέων πχ. πανεπιστημίων, Τοπικής αυτοδιοίκησης και φορέων της, ΜΚΟ, κλπ. θα πρέπει να γίνονται υπό τη μορφή ενός σύμφωνου συνεργασίας, ώστε να είναι διακριτές οι αρμοδιότητες και οι υπηρεσίες που παρέχονται από κάθε φορέα.*
- ☞ *Οι τάξεις ενδοσχολικής υποστήριξης θα πρέπει να απευθύνονται κατά κύριο λόγο σε μαθητές Ρομά, ανταποκρινόμενες στις ιδιαίτερες μαθησιακές ανάγκες αυτών.*
- ☞ *Ο εμπλουτισμός και η εξειδίκευση των δεικτών εκρών με σκοπό την καλύτερη παρακολούθηση όλου του εύρους του έργου που επιτελείται στο πλαίσιο της κάθε παρέμβασης*
- ☞ *Η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού / διακριτής δομής παρακολούθησης των αποτελεσμάτων εφαρμογής των επιμέρους παρεμβάσεων*
- ☞ *Η κατ' έτος on going εξωτερική αξιολόγηση της εφαρμογής των πολιτικών και παρεμβάσεων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης για την Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά*
- ☞ *Η ανάληψη της διοίκησης και διαχείρισης του έργου (project management) από εξωτερική ομάδα εμπειρογνομόνων*

Ως προς τις επιμέρους δράσεις του προγράμματος θα πρέπει να αναφερθούν τα εξής:

1.

• Ενίσχυση της πρόσβασης και της φοίτησης στην προσχολική αγωγή

Στο πλαίσιο της Δράσης 1, το Πρόγραμμα παρενέβει σε μια σειρά οικισμών/ καταυλισμών αλλά και σε νηπιαγωγεία μέσω της δημιουργίας τμημάτων παρέμβασης, με στόχο να αυξήσει τις εγγραφές των μαθητών Ρομά και να καταπολεμήσει την διαλείπουσα φοίτηση και την σχολική διαρροή.

Οι παρεμβάσεις όμως που έγιναν, πραγματοποιήθηκαν με αποσπασματικό τρόπο και σε κάποιες περιπτώσεις με απουσία ολιστικής προσέγγισης (σύνδεση οικισμού/σχολείου/ εκπαιδευτικής κοινότητας), ενώ εφαρμόστηκε διαφορετικός τρόπος υλοποίησής τους, ανά περιοχή και σχολείο παρέμβασης, κάτι που προέκυψε και κατά τη διενέργεια των ερευνών πεδίου.

Πιο συγκεκριμένα, όπως τεκμηριώνεται από τις εκροές της Δράσης 1, όλων των Πράξεων, αλλά και από τα ευρήματα των ερευνών, **ο αριθμός των εγγεγραμμένων μαθητών προσχολικής ηλικίας σε νηπιαγωγεία**, στη διάρκεια της περιόδου 2010-2014, **διαφοροποιείται σημαντικά ανά Πράξη**, γεγονός που σχετίζεται άμεσα και με το εύρος των παρεμβάσεων, το οποίο ήταν διαφοροποιημένο από περιοχή σε περιοχή. Επιπρόσθετα, **οι εγγραφές των μαθητών Ρομά** προσχολικής ηλικίας **δεν συνδέονται άμεσα με την ανάπτυξη παρεμβάσεων του Προγράμματος** προς αυτή την κατεύθυνση, ούτε προκύπτει από τα στοιχεία του Δικαιούχου κάποια σχετική τεκμηρίωση.

Σε ότι αφορά **στα Νηπιαγωγεία παρέμβασης**, **ο αριθμός τους δεν ήταν σταθερός σε ετήσια βάση**, ενώ παράλληλα **διαφοροποιούνταν τα σημεία παρέμβασης την εξεταζόμενη περίοδο 2010-2014**. Επίσης, για τον υπολογισμό του σχετικού δείκτη ο Δικαιούχος αθροίζει, για κάθε έτος παρέμβασης, τα νηπιαγωγεία, στα οποία ανέπτυξε παρεμβάσεις την περίοδο 2010-2014 και δεν τα προσμετρά ως μοναδιαία. Αξιοσημείωτο επίσης είναι το γεγονός ότι, **ως Σχολεία παρέμβασης προσχολικής αγωγής, προσμετρώνται** από τον Δικαιούχο και εκπαιδευτικές **δομές της κατηγορίας, οι οποίες δεν έχουν κανέναν εγγεγραμμένο μαθητή Ρομά**.

Η επιλογή των σχολείων προσχολικής αγωγής **που παρενέβαινε το Πρόγραμμα, δεν ήταν άμεσα συνδεδεμένη με τον αριθμό των εγγεγραμμένων μαθητών** Ρομά προσχολικής αγωγής, με πιο χαρακτηριστική περίπτωση εκείνη των Περιφερειών Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου (MIS

304275), όπου για 1 εγγεγραμμένο μαθητή, το Πρόγραμμα φαίνεται να παρεμβαίνει σε 5 Σχολεία Προσχολικής αγωγής.

Ο αριθμός των μαθητών προσχολικής αγωγής, που εγγράφηκαν στα τμήμα παρέμβασης του Προγράμματος είναι μικρός, με εξαίρεση την Περιφέρεια Αττικής, γεγονός που αποτυπώνεται και στους χαμηλούς βαθμούς επίτευξης του δείκτη «Αριθμός Ρομά στα τμήματα παρέμβασης προσχολικής αγωγής», σε όλες τις Πράξεις. Ωστόσο, ακόμη και αυτός **ο αριθμός, δεν αποτυπώνει την πραγματική εικόνα της συμμετοχής** των μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής που συμμετείχαν **στα τμήματα παρέμβασης, αφού αυτός αναφέρεται στους εγγεγραμμένους μαθητές και όχι σε εκείνους που συμμετείχαν συστηματικά σε αυτά.**

Συμπερασματικά, βάσει των όσων αναφέρθηκαν είναι αδύνατη η εξαγωγή ενός ασφαλούς συμπεράσματος για την αποτελεσματικότητα της Δράσης. Σε επίπεδο μελλοντικής της εφαρμογής απαιτείται η υιοθέτηση ενός πλήρως προσδιορισμένου συστήματος δεικτών, το οποίο θα προσμετρά και θα ορίζει:

- Τους οικισμούς και καταυλισμούς παρέμβασης του Προγράμματος, ανά σχολικό έτος.
- Το είδος των παρεμβάσεων που αναπτύσσονται και τη συχνότητα με την οποία διενεργούνται, ανά σχολικό έτος, οικισμό, καταυλισμό και εκπαιδευτική δομή.
- Τα σχολεία προσχολικής αγωγής, ανά είδος παρέμβασης και ανά σχολικό έτος.
- Τον πραγματικά ωφελούμενο πληθυσμό μαθητών Ρομά προσχολικής αγωγής, ανά σχολικό έτος.

2.

• Ενδοσχολικές παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης

Οι παρεμβάσεις που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της δράσης 2, στόχευαν στο να διευκολυνθεί η σχολική ένταξη των μαθητών Ρομά και παράλληλα να τους δοθεί η αναγκαία υποστήριξη, προκειμένου να αναγνωρίσουν τη σημασία της τακτικής φοίτησης, αλλά και να ανταποκριθούν στις σχολικές απαιτήσεις.

Ο αριθμός των εγγεγραμμένων μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, **διαφοροποιείται σημαντικά ανά Πράξη**, στη διάρκεια της περιόδου 2010-2014. Ωστόσο, **οι εγγραφές**

αυτές, δεν συνδέονται άμεσα με την ανάπτυξη παρεμβάσεων του Προγράμματος προς αυτή την κατεύθυνση, ούτε προκύπτει από τα στοιχεία του Δικαιούχου κάποια σχετική τεκμηρίωση. Επιπρόσθετα, η απουσία δευτερογενών στοιχείων που να προσδιορίζει τον ακριβή πληθυσμό των παιδιών Ρομά, ανά ηλικιακή κατηγορία, με διάκριση σε παιδιά που φοιτούν ή δεν φοιτούν, στην κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα, καθιστά αδύνατη την όποια αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων του Προγράμματος για την ένταξή τους στις δύο εξεταζόμενες εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Το ποσοστό των σχολικών μονάδων, που αναπτύχθηκαν τμήματα ενισχυτικής ετησίως, σε σχέση με το σύνολο των σχολείων και των δύο εκπαιδευτικών βαθμίδων, στα οποία εντοπίστηκαν εγγεγραμμένοι μαθητές Ρομά, είναι σχετικά χαμηλό.

Οι παρεμβάσεις ενισχυτικής διδασκαλίας που αναπτύχθηκαν μέσω του Προγράμματος, στις γεωγραφικές περιοχές εφαρμογής του, υλοποιήθηκαν με αποσπασματικότητα, ενώ τα σχολεία παρέμβασης διαφοροποιούνταν σε ετήσια βάση, γεγονός που δεν συμβάλει στην ενίσχυση της τακτικότητας της φοίτησης των παιδιών Ρομά και στην αντιμετώπιση των βασικών μαθησιακών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν. Ένα άλλο στοιχείο που παρατηρήθηκε είναι ότι, η έναρξη των τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας δεν συνδέονταν με την έναρξη της σχολικής χρονιάς, ούτε είχε προκαθορισμένο χρόνο, ενώ οι μορφές της ενδοσχολικής υποστήριξης εναλλάσσονταν μέσα στην ίδια σχολική χρονιά (από φροντιστηριακό τμήμα σε παράλληλη στήριξη και από τμήμα υποδοχής σε φροντιστηριακό), γεγονός που προκαλούσε σύγχυση τόσο στους ίδιους τους μαθητές, όσο και στο εκπαιδευτικό προσωπικό.

Με εξαίρεση τις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου, **μειωμένα είναι τα ποσοστά των μαθητών Ρομά πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που εγγράφηκαν στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας του Προγράμματος, σε σχέση με το σύνολο των μαθητών αυτής της κατηγορίας που ήταν εγγεγραμμένοι στα σχολεία παρέμβασης. Ωστόσο, δεν υπάρχει εικόνα για το πόσοι μαθητές παρακολούθησαν με συστηματικό τρόπο τα μαθήματα που γινόντουσαν στο πλαίσιο της λειτουργίας των παρεμβάσεων ενισχυτικής διδασκαλίας.**

Σε ότι αφορά στα **Σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** που συμμετείχαν στις ενδοσχολικές παρεμβάσεις για την σχολική ένταξη και υποστήριξη της τακτικής φοίτησης, **ο αριθμός τους, αποτυπώνει τις σχολικές μονάδες των δύο εκπαιδευτικών βαθμίδων, στις οποίες είναι εγγεγραμμένοι μαθητές Ρομά και δεν συνδέεται απαραίτητα με τις παρεμβάσεις του**

Προγράμματος. Παράλληλα, **ο αριθμός τους δεν ήταν σταθερός σε ετήσια βάση**, ενώ **διαφοροποιούνταν τα σημεία παρέμβασης την εξεταζόμενη περίοδο 2010-2014**. Επίσης, για τον υπολογισμό των σχετικών δεικτών, **ο Δικαιούχος αθροίζει, για κάθε έτος παρέμβασης, τα σχολεία, στα οποία ήταν εγγεγραμμένοι μαθητές Ρομά την περίοδο 2010-2014 και δεν τα προσμετρά ως μοναδιαία.**

Επιπρόσθετα, **η έλλειψη στοιχείων που να σχετίζονται με τη συμμετοχή μαθητών Ρομά και μη Ρομά στα Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης, καθιστά αδύνατη την εξαγωγή συμπερασμάτων που σχετίζονται με την επιτυχή λειτουργία τους.**

Σε ότι αφορά **στις Σχολικές βιβλιοθήκες**, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, **αποστάλθηκαν κατά μέσο όρο σε κάθε βιβλιοθήκη, 10,8 βιβλία, κάτι που δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκές, όσον αφορά στον εμπλουτισμό τους.**

Συμπερασματικά, βάσει των όσων αναφέρθηκαν είναι αδύνατη η εξαγωγή ενός ασφαλούς συμπεράσματος για την αποτελεσματικότητα της Δράσης. Σε επίπεδο μελλοντικής της εφαρμογής για την επαρκή παρακολούθηση των πεπραγμένων και εκροών της Δράσης, απαιτείται η υιοθέτηση ενός πλήρως προσδιορισμένου συστήματος δεικτών, το οποίο θα προσμετρά και θα ορίζει:

- Την έννοια του σχολείου παρέμβασης και τον τρόπο υπολογισμού της τιμής του δείκτη.
- Την έννοια της ενισχυτικής διδασκαλίας και τον προσδιορισμό των μορφών που αυτή μπορεί να παίρνει.
- Την έννοια της συμμετοχής στα τμήματα ενισχυτικής διδασκαλίας μαθητών Ρομά και μη Ρομά και τον τρόπο υπολογισμού της τιμής υλοποίησης του δείκτη «Μαθητές που συμμετείχαν σε τμήματα ενισχυτικής παρέμβασης», ανά σχολικό έτος, ο οποίος θα πρέπει να συνδέεται άμεσα με τη συστηματική φοίτηση σε αυτά, των μαθητών.
- Την αποσαφήνιση της έννοιας της συστηματικής φοίτησης.
- Τα Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών και τον τρόπο λειτουργία τους, όπως επίσης και την καταμέτρηση των συμμετεχόντων σε αυτά μαθητών (Ρομά και μη Ρομά).
- Το είδος των παρεμβάσεων που μπορεί να αναπτύσσονται προς την κατεύθυνση της σχολικής ένταξης παιδιών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τον

τρόπο καταγραφής των όποιων παρεμβάσεων αναπτύσσονται προς αυτή την κατεύθυνση.

3.

• Ενίσχυση της πρόσβασης στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δράσης ενισχύθηκε η συμμετοχή των οικογενειών των Ρομά σε επιμορφωτικές παρεμβάσεις/ ενημερώσεις σε θέματα που αφορούν στο σχολείο και στην εκπαίδευση, μέσα από τη δημιουργία σχολών γονέων και τη δυνατότητα φοίτησης σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Επίσης, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δράσης αναπτύχθηκαν και θερινά τμήματα ενηλίκων Ρομά, τα οποία αποτελούσαν προέκταση των τμημάτων ενηλίκων που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

Συνολικά, από όλες τις Πράξεις φαίνεται να **ευαισθητοποιήθηκαν / κινητοποιήθηκαν να συμμετάσχουν 2.873 ενήλικες στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων, στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας και στις Σχολές Γονέων.**

Όμως, η **αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της Δράσης 3 είναι αδύνατη, δεδομένου ότι δεν είχαν προσδιοριστεί τιμές στόχου, σε καμία από τις Πράξεις, όπως επίσης και εξαιτίας του γεγονότος ότι, όλες οι εκροές αναφέρονται στον αριθμό ενηλίκων που εγγράφηκαν στις δομές αυτές και όχι στον αριθμό που παρακολούθησε συστηματικά ή αποφοίτησε από αυτές.**

Προς αυτή την κατεύθυνση, για τη μελλοντική εφαρμογή αντίστοιχων δράσεων, προτείνεται η υιοθέτηση ενός συστήματος δεικτών για την παρακολούθηση της Δράσης, το οποίο:

- Θα προσδιορίζει τις παρεμβάσεις ευαισθητοποίησης και θα μετρά τη συχνότητα και τον πληθυσμό στον οποίο αυτές γίνονται κάθε φορά.
- Θα προσδιορίζει τον τρόπο καταγραφής των ενηλίκων που φοιτούν συστηματικά και αποφοιτούν από τις δομές αυτές.
- Θα καθορίζει τον τρόπο παρέμβασης του Προγράμματος στις Σχολές Γονέων και τέλος,
- Θα μετρά την αποτελεσματικότητα αυτών των παρεμβάσεων.

Στο πλαίσιο της Δράσης 4, πραγματοποιήθηκαν εισαγωγικές, τακτικές και γενικές επιμορφώσεις με στόχο την ενδυνάμωση της εκπαιδευτικής κοινότητας για την ομαλή σχολική και κοινωνική ένταξη όλων των μαθητών μέσα από την ενίσχυση της μαθησιακής τους εξέλιξης στο σχολείο.

Σε ότι αφορά στις **Εισαγωγικές επιμορφώσεις**, αυτές απευθύνονταν σε συνεργάτες εκπαιδευτικούς του Προγράμματος που εμπλέκονται για πρώτη φορά με αυτό και η συμμετοχή τους σε αυτές ήταν υποχρεωτική. **Ο τρόπος υλοποίησης όμως αυτών των επιμορφώσεων απέκλινε κατά πολύ του αρχικού σχεδιασμού, ενώ η ομάδα στόχου** (συνεργάτες – εκπαιδευτικοί) **διαφοροποιήθηκε**, εντάσσοντας και ομάδες που δεν περιλαμβάνονταν στον αρχικό σχεδιασμό. Σχετικά με τον **αριθμό των συμμετεχόντων στις εισαγωγικές επιμορφώσεις**, ανά Πράξη, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, αυτός **δεν αναφέρεται σε μοναδιαία άτομα**, ενώ ο ακριβής προσδιορισμός των μοναδιαίων επιμορφούμενων εκπαιδευτικών είναι αδύνατος, αφού οι πολλαπλές εγγραφές στο σχετικό αρχείο δεν συνοδεύονται πάντα από το είδος της επιμόρφωσης που κάποιος παρακολούθησε. Τέλος, **η μέση διάρκειά τους διαφοροποιήθηκε σημαντικά από τον αρχικό σχεδιασμό των 8 ωρών, γεγονός που δεν επέτρεψε τη διάχυση εκείνων των γνωστικών αντικειμένων που περιλαμβανόταν στο σχεδιασμό της παρέμβασης παρά μόνο, σε επιφανειακό επίπεδο.**

Οι **Τακτικές επιμορφώσεις**, απευθύνονταν σε εκπαιδευτικούς μίας ή περισσότερων σχολικών μονάδων, ενώ η οργάνωσή τους θα γίνονταν σε θεματικούς κύκλους, κάθε ένας εκ των οποίων θα είχε διάρκεια 15 ώρες. **Ο τρόπος υλοποίησης των επιμορφώσεων αυτής της κατηγορίας, απέκλινε κατά πολύ του αρχικού σχεδιασμού, ενώ η ομάδα στόχου** (εκπαιδευτικοί σχολικών μονάδων) **διαφοροποιήθηκε**, εντάσσοντας και ομάδες που δεν περιλαμβάνονταν στον αρχικό σχεδιασμό, όπως φοιτητές, συντονιστές, διαμεσολαβητές, πανεπιστημιακοί, στελέχη εκπαίδευσης, κοινωνικοί λειτουργοί, κλπ.. Και σε αυτή την περίπτωση, για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω, **ο ακριβής προσδιορισμός των μοναδιαίων επιμορφούμενων εκπαιδευτικών είναι αδύνατος**, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα της συγκεκριμένης παρέμβασης. Επίσης, **η πολυκατάτμηση των θεματικών ενοτήτων, των επιμορφώσεων και η μη συνεκτική προσέγγιση του επιμορφωτικού έργου των εκπαιδευτικών, σε συνδυασμό με τον τελικά μικρό αριθμό ωρών διεξαγωγής της κάθε θεματικής ενότητας δεν επέτρεψε την πλήρη ανάπτυξη των**

θεματικών επιμορφωτικών κύκλων και τη διάχυση εκείνων των γνωστικών αντικειμένων και δεξιοτήτων που απαιτούνται, προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να ανταποκριθούν καλύτερα στο έργο τους.

Οι **Γενικές επιμορφώσεις** θα απευθύνονταν στα στελέχη της εκπαίδευσης, στους εκπαιδευτικούς των ΣΔΕ και ΚΕΕ, όπου φοιτούν ενήλικες Ρομά, στους συνεργάτες του Προγράμματος, στους φοιτητές που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση σύμφωνα με τη Δράση 2 υποδράση 1, καθώς επίσης και στους κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους που εργάζονταν στα Ιατροκοινωνικά Κέντρα, με στόχο την ανταλλαγή απόψεων, πληροφοριών και μεθόδων προσέγγισης των μαθητών Ρομά και των οικογενειών τους σε κάθε περιοχή. Η μέση διάρκεια κάθε Γενικής επιμόρφωσης υπολογίζονταν σε 10 ώρες. Βάσει των απολογιστικών στοιχείων, **οι Γενικές επιμορφώσεις που έγιναν εστιάστηκαν στην επίλυση προβλημάτων που ανέκυπταν κατά την εφαρμογή του Προγράμματος, στο πλαίσιο των οποίων δίνονταν κατευθυντήριες γραμμές για την καλύτερη εφαρμογή του Έργου.** Συνεπώς, η αρχική στοχοθεσία διαφοροποιήθηκε κατά πολύ, ενώ το περιεχόμενό τους προσανατολίστηκε σε **θέματα διαχείρισης έργου και όχι ουσιαστικής επιμόρφωσης των ομάδων στόχου.**

Τέλος, **σε ότι αφορά στις τηλεεπιμορφώσεις, δεν υπάρχει καμία εικόνα από το Δικαιούχο της Πράξης, σχετικά με τον αριθμό των ατόμων που επιμορφώθηκαν εξ αποστάσεως (σύγχρονα ή ασύγχρονα) με τη χρήση της πλατφόρμας Τηλεκατάρτισης, ούτε για την ιδιότητα των επιμορφούμενων, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να εξαχθεί κανένα αξιολογικό συμπέρασμα επί της αποτελεσματικότητας και επάρκειας της συγκεκριμένης υποδράσης.**

Από τα όσα προηγήθηκαν είναι σαφές ότι, **ο βαθμός επίτευξης τόσο των ποσοτικών (που αφορούν στον αριθμό των επιμορφούμενων), όσο και των ποιοτικών (που αφορούν στην επάρκεια των επιμορφώσεων) στόχων της συγκεκριμένης Δράσης, είναι δύσκολο να υπολογιστούν.** Η μικρή διάρκεια των επιμορφωτικών προγραμμάτων (εισαγωγικών, τακτικών, αλλά και γενικών), σίγουρα δεν επέτρεψε τη διάχυση γνώσεων στην εκπαιδευτική κοινότητα που ήταν απαραίτητη για τη διαχείριση των μαθησιακών αναγκών των παιδιών Ρομά και η πολυκατάτμηση των θεματικών κύκλων των τακτικών επιμορφώσεων, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ένα συνεκτικό, ως προς το περιεχόμενο, επιμορφωτικό πρόγραμμα σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης παιδιών Ρομά. Από την άλλη πλευρά, σε ότι αφορά στα ποσοτικά στοιχεία, η πολλαπλή μέτρηση του ίδιου ατόμου ως επιμορφούμενου και η προσμέτρηση στον αριθμό των επιμορφούμενων

εκπαιδευτικών και άλλων ειδικοτήτων ή ιδιοτήτων, δεν επιτρέπει τη διαμόρφωση μιας σαφούς εικόνας, για τις ακριβείς τιμές υλοποίησης της κάθε κατηγορίας επιμορφώσεων.

Τα παραπάνω, καταδεικνύουν την ανάγκη εφαρμογής ενός συνεκτικού συστήματος δεικτών για την καταγραφή και παρακολούθηση των διενεργούμενων επιμορφώσεων που θα περιλαμβάνει αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, στοιχεία επιμορφούμενων και παρουσιολόγιο, ημερομηνίες διεξαγωγής, διάρκεια, στοιχεία επιμορφωτών, κλπ. Παράλληλα, θα πρέπει να προσδιοριστεί με σαφή τρόπο η έννοια της επιμόρφωσης, ώστε αυτή να αποτελεί ένα συνεκτικό, ως προς το περιεχόμενο, και ολοκληρωμένο, ως προς το φάσμα των αναγκών επιμορφωτικό πρόγραμμα, το οποίο θα περιλαμβάνει συγκεκριμένης διάρκειας θεωρητική και πρακτική επιμόρφωση σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, παιδαγωγικής προσέγγισης παιδιών Ρομά, γνωστικών αντικειμένων και διαχείρισης εξειδικευμένου εκπαιδευτικού υλικού.

5.**• Παροχή Ψυχοκοινωνικής Στήριξης**

Στο πλαίσιο υλοποίησης της δράσης πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις των ψυχολόγων του Προγράμματος στις σχολικές μονάδες παρέμβασης, για την υποστήριξη των ίδιων των μαθητών και των εκπαιδευτικών, καθώς και επισκέψεις σε καταυλισμούς και οικισμούς Ρομά προκειμένου να υποστηριχτούν οι οικογένειες Ρομά με ιδιαίτερα προβλήματα.

Συνολικά, μέσω του Προγράμματος, αναπτύχθηκε συνεργασία μεταξύ ψυχολόγων και 433 σχολικών μονάδων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων. Ωστόσο, το Πρόγραμμα δεν μπόρεσε να πετύχει τους στόχους του, αφού σύμφωνα με τα Τεχνικά Δελτία όλων των υπό αξιολόγηση Πράξεων, προβλέπονταν να αναπτυχθεί συνεργασία με 1.486 σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπρόσθετα, από την αξιολόγηση, προκύπτει ότι, οι ψυχολόγοι δεν ήταν μόνιμα τοποθετημένοι στις σχολικές μονάδες, αλλά τις επισκέπτονταν κατά περίπτωση, με συχνότητα που επιβαλλόταν από τις εκάστοτε ανάγκες των εκπαιδευτικών μονάδων. Το γεγονός αυτό, πιθανά να αιτιολογεί και τη μεγάλη απόκλιση που παρατηρήθηκε μεταξύ των ψυχολόγων που εργάστηκαν σε κάθε Πράξη και των σχολικών μονάδων στις οποίες παρενέβαιναν προσφέροντας ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Ο μέσος όρος των σχολικών μονάδων που εξυπηρετούσε κάθε

ψυχολόγος διαφοροποιείται κατά πολύ ανά Πράξη, και κυμαίνεται από 3,9 στην Περιφέρεια Αττικής (MIS 304274), έως 11 στις Περιφέρειες Πελοποννήσου, Κρήτης και Βορείου Αιγαίου (MIS 304275).

Η μεγάλη αυτή αναλογία σχολικών μονάδων, ανά ψυχολόγο του Προγράμματος, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι, οι επαγγελματίες αυτοί ήταν επιφορτισμένοι και με άλλα καθήκοντα όπως, κατάρτιση ψυχοπαιδαγωγικών προγραμμάτων, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ σχολείων-οικογένειας-κοινότητας, συνεργασία με τα Εργαστήρια Δημιουργικής Απασχόλησης Μαθητών, διασύνδεση με φορείς Ψυχικής Υγείας (ΚΕΔΔΥ, ΙΑΚ, ΚΨΥ, Συμβουλευτικά Κέντρα), εξ αποστάσεως παροχή ψυχολογικής υποστήριξης, κλπ., **θέτει εν αμφιβόλω την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης όσον αφορά στην επάρκεια της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης που παρασχέθηκε σε μαθητές και οικογένειες Ρομά που πραγματικά είχαν ανάγκη από αντίστοιχες υπηρεσίες.**

Σε ότι αφορά στους δείκτες «Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν» και «Μαθητές Ρομά και μη Ρομά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που επωφελήθηκαν», οι τιμές υλοποίησής τους για όλες τις Πράξεις, που δόθηκαν από τον Δικαιούχο, δεν τεκμηριώνονται από επιμέρους στοιχεία και συνεπώς η εγκυρότητά τους είναι αμφίβολη.

Συμπερασματικά, από τα όσα προηγήθηκαν είναι σαφές ότι, **η συνολική αποτελεσματικότητα της Δράσης, τίθεται εν αμφιβόλω και τα όποια αποτελέσματά τα θα πρέπει να αναζητηθούν σε επίπεδο μικρο-κλίμακας** και σε αυτήν την περίπτωση.

6.

•Σύνδεση σχολείου, οικογένειας και τοπικής κοινωνίας

Στόχος της δράσης 6 ήταν να δημιουργηθούν γέφυρες επικοινωνίας και συνεργασίας των σχολείων όπου φοιτούν παιδιά Ρομά με τις οικογένειες και τους φορείς της τοπικής κοινωνίας.

Όπως όμως προέκυψε κατά την διαδικασία αξιολόγησης και τις απαντήσεις που έδωσε ο Δικαιούχος των Πράξεων στις ερωτήσεις του συμβόλου αξιολόγησης, οι οποίες παρουσιάζονται στην ενότητα 4.1.3.6, είναι σαφές ότι **δεν αναπτύχθηκαν δράσεις δημιουργικής απασχόλησης σε συνεργασία με άλλους φορείς που να εμπλέκουν το σχολείο, τις οικογένειες, όπως επίσης και τοπικούς φορείς**, παρά μόνο μέσω των ΕΔΑΜ, τα οποία όμως δεν περιλάμβαναν συνεργασία με άλλους τοπικούς φορείς. Επιπρόσθετα, **οι όποιες εμπιψυχωτικές δραστηριότητες αναφέρονται, με αφορμή επίσημες εορτές, περιλαμβάνονται στις παρεμβάσεις που περιγράφονται στο Τεχνικό Δελτίο των υπό αξιολόγηση Πράξεων της Υποδράσης 3: Διεύρυνση των σχολικών δραστηριοτήτων εντός και εκτός σχολικής μονάδας, της Δράσης 2.** Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι, και σε αυτή την περίπτωση, **υπήρχε ταύτιση των παρεμβάσεων και του φυσικού αντικείμενου της Υποδράσης 2.3 με την Δράση 6.**

7.**• Δικτύωση Σχολείων**

Στόχος αυτής της Δράσης ήταν να αξιοποιηθούν οι υπηρεσίες που προσφέρουν οι ΤΠΕ για επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και των σχολείων, ώστε όσοι συμμετέχουν στο πρόγραμμα να έχουν πρόσβαση στο υλικό και τα αποτελέσματα των παρεμβάσεων, καθώς και να λαμβάνουν υποστήριξη από τους επιστημονικούς συνεργάτες του προγράμματος.

Βάσει όμως, των απολογιστικών στοιχείων υλοποίησης των Πράξεων προκύπτει ότι **ο βασικός στόχος της Δράσης που αφορούσε στη δικτύωση των σχολείων παρέμβασης τους Προγράμματος, δεν πέτυχε. Η όποια ανταλλαγή απόψεων, αποτελεσμάτων ή και καλών πρακτικών που παράχθηκαν από την εφαρμογή του Προγράμματος έγινε, σύμφωνα με το Δικαιούχο των Πράξεων, μέσω των επιμορφώσεων και μόνο «ad hoc». Αυτό έγινε μόνο σε συγκεκριμένες επιμορφώσεις, που συμμετείχαν με την ιδιότητα του επιμορφωτή, Διευθυντές ή εκπαιδευτικοί σχολείων, στα οποία αναπτύχθηκαν κάποιες καλές πρακτικές.**

Σε ότι αφορά στη «*Διαδικτυακή εφαρμογή παρακολούθησης της εφαρμογής του Προγράμματος*», αυτή αποτελεί μέρος του συστήματος παρακολούθησης και διοίκησης του έργου του Προγράμματος και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί κομμάτι της Δικτύωσης Σχολείων.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, από τα ΤΔΕΠ, καθώς και τις τροποποιήσεις τους, δεν ήταν διακριτό το φυσικό αντικείμενο της κάθε Πράξης, ώστε αυτό να μπορεί να διακριθεί και να αξιολογηθεί. Αντίθετα, σε κάθε Πράξη, η περιγραφή της Δράσης, της μεθοδολογίας υλοποίησής της, των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, του χρονοδιαγράμματος και των παραδοτέων ήταν ίδια, ενώ οι όποιες εκκροές παρήχθησαν στο πλαίσιο υλοποίησής της, είναι κοινές για όλες τις Πράξεις.

8.

• Δημοσιότητα

Η δράση αφορούσε σε ενέργειες διάχυσης της υλοποίησης και των αποτελεσμάτων των Πράξεων, προς την ευρύτερη κοινότητα, κυρίως σε τοπικό αλλά και σε εθνικό επίπεδο.

Βάσει των απολογιστικών στοιχείων υλοποίησης των Πράξεων προκύπτει ότι, **οι περισσότερες ενέργειες δημοσιότητας του Προγράμματος, υλοποιήθηκαν σε κεντρικό επίπεδο, μέσω της Πράξης MIS 304275, ασχέτως εάν τα παραγόμενα από αυτές προϊόντα διαχύθηκαν και σε τοπικό επίπεδο, όπως πχ. αφίσες, φυλλάδια, dvd της ταινίας μικρούς μήκους, ημερολόγια, εφημερίδες, κλπ.**

Παράλληλα, η απουσία στοχοθεσίας στις τιμές υλοποίησης των περισσότερων ενεργειών δημοσιότητας, καθιστά δύσκολη την αξιολόγηση, τόσο της σκοπιμότητας υλοποίησής τους, όσο και την εκτίμηση του βαθμού επίτευξης των όσων υλοποιήθηκαν.

Σε ότι αφορά στα Συνέδρια, παρότι γινόταν διακριτή αναφορά για 2 συνέδρια σε κάθε μία από τις υπό αξιολόγηση Πράξεις, αυτά υλοποιήθηκαν μόνο στην Περιφέρεια Αττικής και στην Πάτρα.

Σε πολύ χαμηλά επίπεδα, από 16,7% έως 41,7%, κυμαίνεται και ο βαθμός επίτευξης της αρχικής στοχοθεσίας που τέθηκε σε όλες τις Πράξεις για τις «Πολιτιστικές εκδηλώσεις (Καλλιτεχνικές, Μαθητικά συμπόσια)».

Όσον αφορά την ανάπτυξη δικτύου συνεργασίας μεταξύ Προγράμματος και συλλογικών φορέων των τσιγγάνων, αυτή επιτεύχθηκε μόνο σε δύο Πράξεις και πιο συγκεκριμένα στην Πράξη με MIS 304274 και στην Πράξη με MIS 304275, ενώ στις άλλες δύο δεν αναπτύχθηκε καμία συνεργασία με τοπικούς φορείς, γεγονός που επιδρά άμεσα στην εφαρμογή του Προγράμματος και στην επίτευξη της βασικής του στοχοθεσίας.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, από τα ΤΔΕΠ, καθώς και τις τροποποιήσεις τους, δεν ήταν διακριτό το φυσικό αντικείμενο της κάθε Πράξης, ώστε αυτό να μπορεί να διακριθεί και να αξιολογηθεί. Αντίθετα, σε κάθε Πράξη, η περιγραφή της Δράσης, της μεθοδολογίας υλοποίησής της, των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, του χρονοδιαγράμματος και των παραδοτέων ήταν ίδια, ενώ οι όποιες εκροές παράχθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησής της είναι κοινές για όλες τις Πράξεις.

9.

•Αξιολόγηση Πράξης

Βάσει των απολογιστικών στοιχείων υλοποίησης των Πράξεων προκύπτει ότι, **δεν έχουν υλοποιηθεί οι προβλεπόμενες ετήσιες αξιολογήσεις των Πράξεων**. Πιο συγκεκριμένα, η «**ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**», που εμφανίζεται από το Δικαιούχο των Πράξεων ως εσωτερική αξιολόγηση, **σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί αξιολογική έκθεση**, αλλά παράθεση πεπραγμένων όλου του Προγράμματος, με αναφορά ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων που δεν γίνεται σαφές από ποια πηγή προέρχονται. Παράλληλα, το συγκεκριμένο τεύχος δεν ακολουθεί τα κοινώς αποδεκτά αξιολογικά μεθοδολογικά εργαλεία, αλλά παραθέτει τα ευρήματα έρευνας σε μαθητικό πληθυσμό που φοιτούν σε σχολεία, χωρίς να είναι σαφής η σχέση τους με το Πρόγραμμα. Τέλος, **δεν υπάρχει καμία περιφερειακή διάσταση των όσων στοιχείων παρατίθενται, γεγονός που δεν επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων, ανά Πράξη**.

Συμπερασματικά, από τα όσα προηγήθηκαν είναι σαφής η ελλιπής υλοποίηση της Δράσης εκ μέρους του Δικαιούχου, ενώ αναμένονται οι τελικές εκθέσεις αξιολόγησης των Πράξεων, οι οποίες θα υποβληθούν μετά τη λήξη του έργου, τον Σεπτέμβριο του 2015.